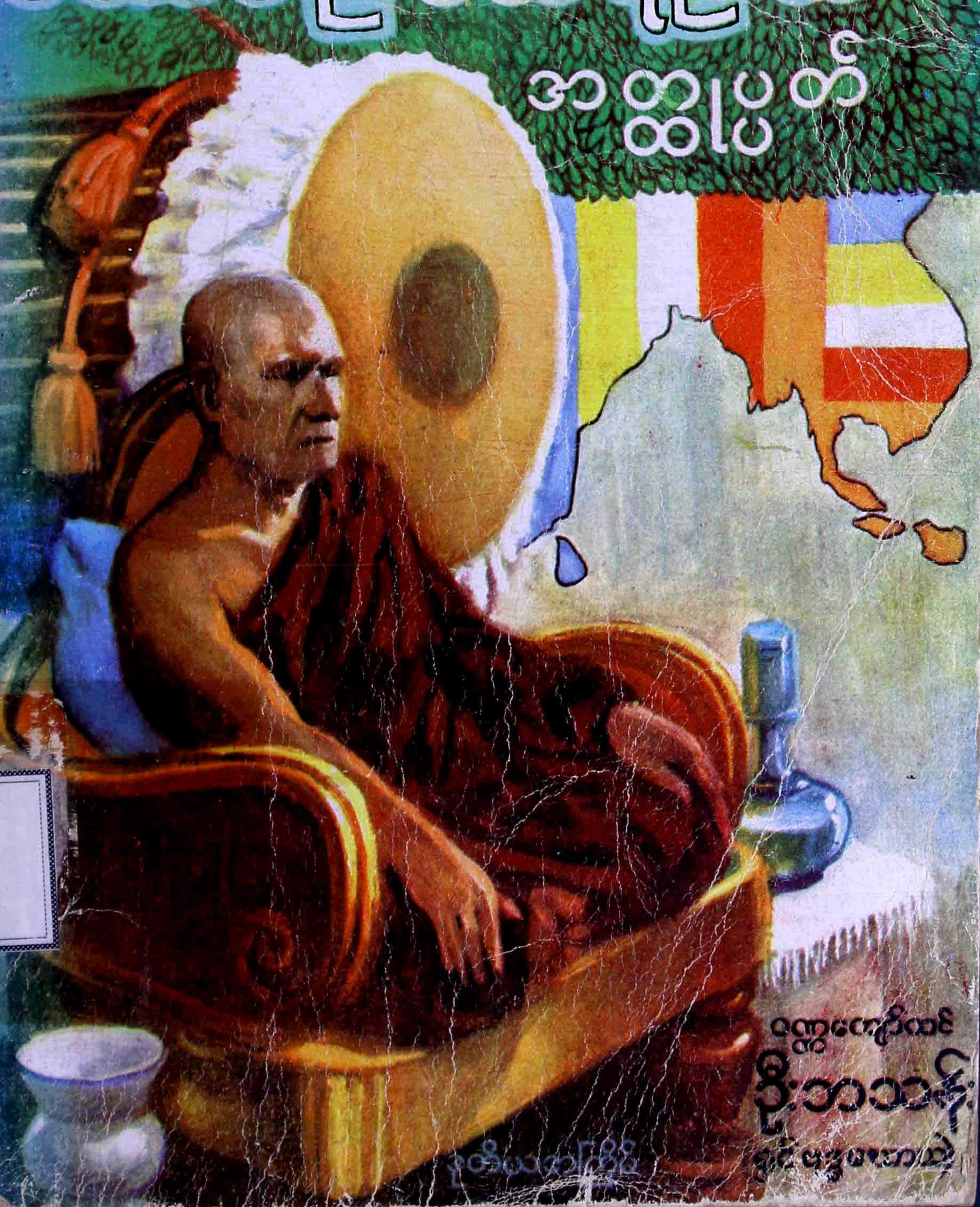

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

မဟာစည်ထေရ်မြတ်

အတ္ထုပ္ပတ္တိ

ဝဏ္ဏဇော်ထင်
 ပြီးဘဝန်
 ပုံနှိပ်ဗဟိုဌာန

ပုထိုးတော်

၉/၃-၂

ညာဏ်ကင်း

ပညာ ညဏ်လင်း၊ အမှောင်ခွင်း

လမ်းတောင်းကိုရှင်း၊ လမ်းသစ်ခင်း...

တန်ဖိုး ၂၆

ပုံနှိပ်ခြင်း

ဒုတိယ၊ ၁၉၇၈၊ ဩဂုတ်လ

အုပ် ရေ

၅၀၀၀

စာပြင် စာတည်းချုပ်

ဦးရန်အောင်

အဖုံး ပန်းချီ

ဦးဘကြည်

အဖုံးရိုက်

အောင်သန်း အော့ဖ်ဆက်

စာအုပ်ချုပ်

မောင်မြင့်နှင့် အဖွဲ့

ခွင့်ပြုချက်

အဖိုးခွင့်ပြုချက် (၂၄၇)

ဘာသာရေးစာမူ ခွင့်ပြုချက် (၁၀၄၅၂)

ဦးဘသန်း (မြဲ ၀၁၃၆၀) အေးအေးနွယ်စာပေ၊ အမှတ် ၇၂၊ သိဒ္ဓိလမ်း၊
ဘာဂျော်ဂျီကုန်း၊ ရွှေဂုံတိုင်စာတိုက်၊ ပဟန်း၊ ရန်ကုန်က တာဝန်ခံထုတ်ဝေ၍

ဉာဏ်လင်း စာစီအဖွဲ့က စီစဉ်ပြီး

သီဟရတနာ ပုံနှိပ်တိုက်

ဦးသိန်းတန် (မြဲ ၀၀၁၉)

အမှတ် ၁၄၄၊ အနော်ရထာလမ်း

ရန်ကုန်မြို့ ပုံနှိပ်သည်။

၁၃၆၁၅

ဉာဏ်လင်း စာအုပ် အမှတ် ၂၁

သီလ-သမာဓိ-ပညာ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

မဟာစင်္ကြံ ထေရ်စွဲကြီး အတ္ထုပ္ပတ္တိ

ဝတ္ထုကျော် ထင် - ဦးဘသန်း

(ရှင်ဗုဒ္ဓသောသ)

ရေးသား စီစဉ်သည်

ဉာဏ်လင်း စာအုပ်တိုက်
၁၉၃ က/၁၊ ၃၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်

ထွက်ပြီ ဥာဏ်လင်းစာအုပ်များ

- ၁။ မြမြဝင်း - တရုတ်ပြည် အတွင်းရေး
- ၂။ မြကေသီ - ဖျင်ကျင့်စဉ်နှင့် လက်တွေ့ဘဝ
- ၃။ မင်းစန္ဒ - ဗုဒ္ဓဝါဒ ဓမ္မ အမြုတေ
- ၄။ မြက်ရိုင်း - လေလွင့်သူအသဲ
- ၅။ ရဲခေါင် မြင့်မောင် - ဆိုရှယ်လစ်ကမ္ဘာမှဗုဒ္ဓသာသနာ့ရောင်ခြည်
- ၆။ တက္ကသိုလ်စိန်တင် - မုန်တိုင်းမိုလ်ရဲဒင်
- ၇။ ကြည်ဦး - ကလေးကြေးမုံ ငှက်မျိုးစုံ
- ၈။ တက္ကသိုလ်စိန်တင် - ကေရီ စုဖုရား
- ၉။ တိမ်မိုးလှိုင် - လူဆန်းကြီး ဟိုးဝပ်ဟူး
- ၁၀။ မြမြဝင်း - တရုတ်ပြည် အတွင်းရေး (ဒုကြိမ်)
- ၁၁။ ဆွေဆက်မျိုးဆက် - တောရိုင်းဘုရင် ရွှေသမင် (ရုပ်ပြ)
- ၁၂။ ဦးသိန်းမောင် (ရန်ကုန်) - စာတွေ့လက်တွေ့ ဓါတ်ပုံပညာ
- ၁၃။ မကွေးဝင်းမြင့် - အုန်းမှုတ်ခွက်နင်း ရောဂါကင်း
- ၁၄။ တက္ကသိုလ်စိန်တင် - အောင်ဆန်းသူရိယ မိုလ်တိုက်ချွန်း
- ၁၅။ ရန်အောင် - ဗုဒ္ဓခေတ် အရိယာနွယ်ဝင် သူတော်စင် အမျိုးသမီးများ
- ၁၆။ မကွေးဝင်းမြင့် - အုန်းမှုတ်ခွက်နင်း ရောဂါကင်း (ဒုကြိမ်)
- ၁၇။ ဦးသံဗျင် - အသုံးချသဒ္ဒါနည်းသစ် လွယ်ကူသော အင်္ဂလိပ်စာ သင်ခန်းစာများ ၁၊ ၂၊ ၃
- ၁၈။ မြသန်းတင့် - လေရူးသုန်သုန် (ပထမတွဲ)
- ၁၉။ သုခ - သုတ္တန်ပုံပြင်များ
- ၂၀။ မြသန်းတင့် - လေရူးသုန်သုန် (ဒုတိယတွဲ)
- ၂၁။ ဦးဘသန်း - မဟာစည် ထေရ်မြတ် အတ္ထုပ္ပတ်

ဆက်ထွက်မည် ဥာဏ်လင်း စာအုပ်

၂၂။ စာရိတ္တ၊ စည်းကမ်းနှင့် ပညာရေး (ဒြဲသံဗျင်၊ ဦးအေးစိုး)

ဒဂုန် ဦးထွန်းမြင့် ၏

ဥပေယျာဇဉ်

ယခုခေတ်၌ သုံးစွဲ ပြောဆို နေကြသည့် “သဘောတရားနှင့် လက်တွေ့” ဆိုသော စကားတခု ရှိသည်။ ထို စကားတွင် သဘောတရား ဆိုသည်မှာ အကြောင်း အရာတခုကို အချက်အလက် အကျိုး အကြောင်း ပြည့်စုံစွာဖြင့် ဖော်ပြထားသည့် အယူအဆ ဖြစ်၍ လက်တွေ့ဆိုသည်ကား ထို အယူ အဆ အတိုင်း လက်တွေ့ပြုလုပ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ လွယ်လွယ်ပြောရလျှင် သဘော တရားမှာ ပညာရှင်တဦး၏ အဆိုဖြစ်၍ လက်တွေ့မှာ ထို အဆိုအတိုင်း စမ်း သပ် ပြုလုပ်မှုဖြစ်သည်။ ပညာရှင်တဦး၏အဆို(အယူအဆ သဘောတရား)ကို နှစ်သက်သည်ဆိုလျှင် ထိုအဆို(အယူအဆ သဘောတရား)ကို လက်တွေ့ စမ်း သပ် လုပ်ကိုင်ကြည့်ရလေသည်။ ကျိုးကြောင်း ယုတ္တိ တန်၍ မှန်ကန်သည်ဟု ထင်ရသည့် သဘောတရားပင်ဖြစ်သော်လည်း လက်တွေ့ပြုလုပ်၍မရက မှန်ကန် သည်ဟုမဆိုနိုင်ပေ။ သဘောတရားကို လက်တွေ့စမ်းသပ်မကြည့်ဘဲ အကျိုး အကြောင်း ယုတ္တိတန်သဖြင့် မှန်သည်ဟု စွဲယူထားသောသူသည် မျက်စိသာ မြင်၍ တစုံတရာမလုပ်နိုင်သော အကျိုးနှင့် တူလေသည်။ ထို့အတူပင် သဘော တရား မပါဘဲ လက်တွေ့ လုပ်နေလျှင်လည်း လက်သာရှိ၍ မျက်စိမမြင်သော အကန်းသဖွယ် ဖြစ်နေတတ်လေသည်။

လူ့ လောက တိုးတက်ရေး အတွက် လုပ်ဆောင်ရာ၌ သဘောတရားနှင့် လက်တွေ့မှာ လွန်စွာအရေးကြီးလေသည်။ သို့ကြောင့်ပင် သဘောတရားနှင့် လက်တွေ့ဆိုသော စကားမှာ ယခုအခါ လွန်စွာ ခေတ်စားနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ယခုခေတ်၌ တွင်ကျယ်နေသည့် အဆိုပါ သဘောတရားနှင့် လက်တွေ့ဆို သော စကားကို တဆင့်တက်၍ ဆက်လက် ဆင်ခြင်လျှင် ထို စကားသည် “စာတွေ့နှင့်လက်တွေ့” ဆိုသောစကားမှ တဆင့်တက်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စကား ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်လေသည်။ စာတွေ့ကိုပင် ယခုခေတ်၌ သဘော တရားဟု သုံးစွဲ ပြောဆို နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ စာတွေ့ ဆိုသည်မှာ စာဖြင့် ရေးသားထားသည့်အကြောင်းအရာကို ကောင်းစွာသိရှိနားလည်မှုကို ဆိုခြင်း

(ခ)

ဥပေယျာဇဉ်

ဖြစ်သည်။ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စများ၌ (အထူးသဖြင့် လူ့ လောက တိုးတက်ရေး ကိစ္စများ၌) စာတွေ့ အားဖြင့် နားလည် သိရှိ ရုံဖြင့် မပြီးချေ။ လက်တွေ့လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှသာ ကိစ္စပြီးလေသည်။ ဤ၌လည်း လက်တွေ့ မပါသော စာတွေ့သည် အကျိုးနှင့် တူ၍ စာတွေ့ မပါသော လက်တွေ့ကား အကန်းနှင့်တူပုံကို နားလည်သင့်ပေသည်။

တဖန် စာတွေ့နှင့်လက်တွေ့ ဆိုသောစကားကို တဆင့်တက်၍ ဆက်လက် စဉ်းစားလျှင် သာသနာနယ်၌ သုံးစွဲနေသည့် ပရိယတ်နှင့် ပဋိပတ် ဆိုသော စကားကို တွေ့ရလေသည်။ ပရိယတ် ဆိုသည်မှာ စာပေ သင်ကြားမှု ဖြစ်၍ ပဋိပတ်ဆိုသည်ကား ကျင့်ကြံအားထုတ်မှုဟု အဓိပ္ပာယ်ရလေသည်။ ပရိယတ် ဆိုသော စာပေ သင်ကြားမှုမှာ လူ့ လောက၌ သုံးစွဲ နေသည့် စာတွေ့နှင့် သဘောတူ၍ ပဋိပတ်ဆိုသော ကျင့်ကြံ အားထုတ်မှုကား လက်တွေ့နှင့် သဘောတူသည်။ သို့ရာတွင် သာသနာ၌ ပရိယတ်ဆိုသော စာပေသင်ကြား မှုမှာ လွန်စွာကျယ်ဝန်းသောကြောင့် လောက၌ သုံးစွဲပြောဆိုနေကြသည့် စာတွေ့ဆိုသော စကားနှင့် တထပ်တည်း တူညီသည် ဟူ၍ကား မဆိုနိုင်ပေ။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူသည့် ပိဋကတ် တော်၌ ပြုကျင့်မှုနှင့်မဆိုင်ဘဲ ဆင်ခြင်စဉ်းစားမှုနှင့်သာ ဆိုင်သည့် အကြောင်း အရာ အချက်အလက်များ အများ အပြား ပါဝင်လျက် ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

သို့ပင် ဖြစ်သော်လည်း သာမန်အားဖြင့် ပြောရလျှင် ပရိယတ်နှင့်ပဋိပတ် မှာ တွဲဖက်နေသဖြင့် စာတွေ့နှင့် လက်တွေ့ ဆိုသကဲ့သို့ပင် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည့် ပိဋကတ်တော်များကို ပရိယတ်အားဖြင့်သင်ကြား၍ သင်ကြားထားသည့်အတိုင်း ပဋိပတ်အားဖြင့် ကျင့်ကြံ အားထုတ်မှု ပြည့်စုံ သည်ဟု ဆိုနိုင်လေသည်။ ရှေးခေတ်အခါက သာသနာ့ဝန်ထမ်းရဟန်းတော် အရှင်မြတ်များသည် ပရိယတ်လုပ်ငန်းအဖြစ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား သည့် ပိဋကတ်တော်များကို သင်ကြား၍ ပဋိပတ်လုပ်ငန်းအဖြစ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ် ရရှိရေးကိုလည်း ကျင့်ကြံအားထုတ်တော်မူကြလေသည်။ ယင်းသို့ ပြုလုပ်မှု လည်း သာသနာ့ ဝန်ထမ်း ရဟန်း တာဝန် ကျေပွန် သည်ဟု မှတ်ယူကြ လေသည်။

ခေတ်ကာလ ရွှေ့လျော့၍ လာသောအခါ၌ကား သမာဓိနှင့် သတိဉာဏ် များ တစ တစ အားနည်း ယုတ်လျော့၍ လာသောကြောင့် သာသနာ့ ဝန်

ထမ်း ရဟန်းတော် အရှင်မြတ်များမှာ မြတ်စွာဘုရား၏ ပိဋကတ်တော်များကို လွယ်လွယ်ကူကူ မတတ်မြောက်နိုင်ဖြစ်လာကြသဖြင့် ယင်းသို့ လွယ်လွယ်ကူကူ မတတ်မြောက်နိုင်ကြသောကြောင့်ပင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဒေသနာတော်များ (သာသနာကြီး) ပျောက်ပျက်သွားမည့်အရေးကို တွေးတောပူပန်လျက် မိမိတို့ မဂ်ဖိုလ်ရရေးထက် နောက်လူနောက်သားများအတွက် သာသနာကြီး အရှည် တည်တံ့ရေးကို အလေးဂရုပြုကာ ပရိယတ် ဟူသော စာပေ သင်ကြားမှုကို ပိုမိုလုံးပန်းတော်မူလာကြလေသည်။ ယင်းသို့ ပရိယတ်ကိုသာ သင်ကြား လုံးပန်း နေကြသည့်အတွက် ထို ပုဂ္ဂိုလ်များကို ကိုယ်တွေ့မလုပ်သည့် စာတွေ့ သမားဟု ဆိုကာ အကြည်ညိုမလျော့သင့်ရုံသာမက သာသနာတော် တည် တံ့ရေးအတွက် ကြောင့်ကြံစိုက်တော်မူကြပေသည်ဟု တိုး၍ပင် ကြည်ညိုသင့် ပေသည်။ အချို့သော သာသနာ့ ဝန်ထမ်း ရဟန်းတော် များသည်ကား မြတ်စွာဘုရား၏ ပိဋကတ်တော်များကို အလုံးစုံ တတ်မြောက်အောင် မသင် နိုင်ကြဘဲ ပဋိပတ်နှင့် ဆိုင်သည့် ဒေသနာများကိုသာ သင်ကြား၍ ပဋိပတ်လုပ် ငန်းကို ကြိုးပမ်းအားထုတ်တော်မူလေသည်။ ဤသို့အားဖြင့် သာသနာတော်၌ ပရိယတ် (စာပေ သင်ကြားသော) ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပဋိပတ် (တရားအားထုတ်သော) ပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ အကြမ်းအားဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စား ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် နှစ်မျိုးအနက် ပရိယတ် ပုဂ္ဂိုလ် ကလည်း ပဋိပတ် စခန်းကို မရောက်နိုင်ဘဲ ပဋိပတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ပရိယတ်စခန်းကို မဝင်နိုင် ဖြစ်နေလေသည်။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် မြတ်စွာဘုရား၏ ပိဋကတ်တော် ဒေသနာမှာ လွန်စွာ ကျယ် ဝန်း ခက်ခဲသောကြောင့် ပရိယတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ပရိယတ်နှင့်သာ အချိန် ကုန်လျက်၊ ပဋိပတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း အပြည့်အစုံ တတ်မြောက်အောင် သင် ကြား နေလျှင် တရားအားထုတ်မှု စခန်းသို့ မရောက်မည်ကို စိုးသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

ပိဋကတ်သုံးပုံကိုလည်း ပြည့်စုံစွာ တတ်မြောက်၍ ပဋိပတ်အလုပ်ကိုလည်း အားထုတ်သည့် ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ဖက်စုံ ပုဂ္ဂိုလ်ကား လွန်စွာ ရှားလေ သည်။ ကိုယ်အား ဉာဏ်အား စွမ်းပကားနှင့် ပြည့်စုံ၍ စေတနာ စိတ်ထား ကြီးမား ပြင်းထန်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများသာလျှင် ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ဖက်စုံ ဖြစ်နိုင်လေရာ ထိုကဲ့သို့သော နှစ်ဖက်စုံ ပုဂ္ဂိုလ်များ ပေါ်ပေါက်လာပါက ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ယုံကြည်သက်ဝင်သူတိုင်းက အတူးဂရုပြုကာ ကြည်ညို လေးစား အားပေး ထောက်ပံ့ ထိုက်ပေးသည်။ ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ဖက်စုံ ပုဂ္ဂိုလ်များအား ကြည်ညို ထောက်ပံ့ ရခြင်းကို မဆိုထားဘိ အခွင့်ကြံကြိုက်၍

(ဃ)

ဥဒယျာဇဉ်

ခဏမျှ ဖူးတွေ့ ရခြင်းသည်ပင် သမဏာနဉ္စဒဿနံ (ရဟန်းတော်များကို ဖူးတွေ့ရခြင်းသည် မြတ်သော မင်္ဂလာ မည်၏) ဆိုသော စကားအရ နှစ်ခြိုက်လောက်သည့် မင်္ဂလာကြီး ဖြစ်လေသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဖူးတွေ့ရခြင်းသည် (ဆက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်တွင် ဆိုသည့်အတိုင်း) မျက်စိဖြင့် တွေ့မြင်မှု ဟူသမျှတွင် အဖိုးမဖြတ်နိုင်သည့် အမြင့်ဆုံးသော တွေ့မြင်မှု (ဒဿနာနုတ္တရိယ) ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဂုဏ်သတင်း အကြောင်းအရာကို ကြားရခြင်းသည် နားဖြင့် ကြားရမှုဟူသမျှတွင် အဖိုးမဖြတ်နိုင်သည့် အမြတ်ဆုံးသော ကြားရမှု (သဝနာနုတ္တရိယ) ဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ သာသနာ့ရိပ်သာ၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည့် ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ပုစ္ဆက ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ပဋိဝိသောကေ ဝိပဿနာစရိယ မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားသည်ကား ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ဖက်စုံ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်တော်မူသည်။ စေတနာသဒ္ဓါတရားရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို ဖူးမြင်ရသဖြင့် သမဏာနဉ္စ ဒဿန မင်္ဂလာကြီးကို နှစ်နှစ် ခြိုက်ခြိုက်ကြီး ရရှိနေကြလေသည်။ ဒဿနာနုတ္တရိယ ကုသိုလ်ကြီးကိုလည်း အားရလောက်အောင် ရရှိနေကြလေသည်။ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား၏ ဂုဏ်သတင်းကို ကြားရသဖြင့် သဝနာ နုတ္တရိယ ကုသိုလ်ကြီးကိုလည်း ကျေကျေ နပ်နပ် ရရှိနေကြလေသည်။

မရေမတွက်နိုင်သော ရဟန်းရှင်လူအများ၏ သန္နာန်၌ မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးကို ဖူးတွေ့ရခြင်း၊ ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ကြားသိရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် စေတနာနှင့် သဒ္ဓါတရားတို့သည် ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်ပွားလျက် အချင်းချင်း ပေါင်းစည်း၍ အထူအထည်ကြီး ဖြစ်လာသောအခါ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကြောင်းအရာကို သိချင်လာကြလေသည်။

ဤစာအုပ်သည် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို ကြည်ညို လေးစားသည့် မရေမတွက်နိုင်သော ရဟန်းရှင်လူတို့၏ အလွန်ကြီးမားသည့် စေတနာသဒ္ဓါ ထူထည်ကြီး၏ တောင်းဆိုချက်အရ အငြိမ်းစား ဒုတိယစာပြင်မှုချုပ် ဝဏ္ဏကျော်ထင် ဦးဘသန်း ရေးသားသည့် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ထေရုပ္ပတ္တိစာအုပ် ဖြစ်သည်။

ဆရာဦးဘသန်းမှာ ပါဠိစာပေများကိုလည်း ကောင်းစွာတတ်ကျွမ်းလျက် လွန်ခဲ့သော အနှစ်လေးဆယ်ခန့်က ဓမ္မစကြာ တရားသတင်းစာကို ကြီးမှူး ထုတ်ဝေခြင်း၊ မော်လမြိုင် ရှင်ဗုဒ္ဓဘေသာသကျောင်း၌ မြန်မာစာပြ ဆရာကြီး အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့ခြင်း၊ ဓမ္မောပဒေသကထာ၊ မော်လမြိုင် ရာဇဝင်/မင်္ဂလာ သံခံဏ်းစာ၊ ရွှေကျင်သာသနာ နှစ်တရာစသော စာအုပ်များကို ရေးသား ပြုစုခြင်း၊ ဓမ္မောပဒေသကျမ်းကို စာည်းဖြတ်ခြင်း စသည်တို့ကို ဆောင်ရွက် ခဲ့သော မြန်မာစာပေ၌လည်း ကျွမ်းကျင် နိုင်နင်းသည့်အလျောက် ၁၉၅၇- ၅၈ နှယ်မြက်သစ်ပင် ကျေးဇူးရှင်ဟူသော စာမူကိုရေးသဖြင့် စာပေဗိမာန်မှ အထူးဆုပွေ ၁၅၀၀-ကျပ်ဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်းခံယူရရှိသော ပါဠိ မြန်မာ နှစ်ဖက်စုံ စာရေးဆရာကြီးတယောက် ဖြစ်လေရာ ဤကဲ့သို့ ပါဠိ မြန်မာ နှစ်ဖက်စုံ စာရေးဆရာကြီးက ယခုခေတ်သာသနာတွင် လွန်စွာ ထင်ရှားကျော် ကြားတော်မူသည့် ပရိယတ်ပဋိပတ်နှစ်ဖက်စုံ မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရား၏ ထေရုပ္ပတ္တိကို ရေးသားခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ဤစာအုပ်မှာ မှတ်သား စရာ များနှင့်တကွ လွန်စွာဖတ်၍ကောင်းမည့် စာအုပ်ဖြစ်ကြောင်း အထူး ပြောရန် မရှိပေ။

မဟာစည် ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ဝိပဿနာ နည်းခံ ယောဂီများ၊ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တရားကို နာကြားဘူးသည့် တရားနာ ပရိသတ်များ၊ ဆဋ္ဌသံဂါယနာအမေးအဖြေကို နာကြားဘူးသည့် တနိုင်ငံ လုံးရှိ ရဟန်းရှင်လူများသည် ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ရသောအခါ ယခုအခြေသို့ ရောက်အောင် မည်ကဲ့သို့ ဆည်းပူးလေ့လာ အားထုတ်ကြိုးပမ်းလာခဲ့ရပုံတို့ကို အားလုံးစုံသိရှိကာ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ဆတက်ထမ်းပိုးတိုး၍ ကြည်ညိုလေးစားလာကြလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသတည်း။

ဒဂုန်-ဦးထွန်းမြင့်

၁၃၂၈-ခု၊ ပထမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၈-ရက်။

အတ္ထုပ္ပတ္တိ နိဒါန်း

သုတ္တဝါ အနန္တတို့၏ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရှေးရှုလျက် မြတ်စွာဘုရားသည် သာသနာကိုထားတော်မူခဲ့ရာ၊ သာသနာနှင့် သာသနာ့ဝန်ထမ်းဟူ၍ နှစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ သာသနာ့ဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကြရာ၌၊ ထမ်းဆောင်ပုံ အမျိုးမျိုး ရှိခဲ့ပါသည်။

သာသနာတော်ကား နှစ်ပေါင်း ၂၅၂၂-နှစ်ရှိခဲ့လေပြီ။ ဤမျှကြာမြင့်အောင် တည်ရှိလာခဲ့သည်မှာ အကြောင်းမဲ့ မဟုတ်ပါ။ သာသနာ့ဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကြသော သာသနာ့ဝန်ထမ်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စွမ်းရည်သတ္တိ ထမ်းဆောင်မှုတို့ကြောင့်ပင်ဟု ရဲရဲဝံ့ဝံ့ကြီး ဆိုသင့်ပါသည်။

ထမ်းဆောင်ပုံ အမျိုးမျိုး

အချို့ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းတော်တို့မှာ ပရိယတ္တိ တာဝန်ကိုသာ ထမ်းဆောင်၍ ပဋိပတ္တိတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခြင်းမရှိ။ ပရိယတ္တိ တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရာ၌လည်း သုတ်—ဝိနည်း—အဘိဓမ္မာ-ဟု သုံးမျိုး ရှိသည့်အနက် အချို့ သုတ္တန်ကိုသာ သင်ကြားထမ်းဆောင်၏။ အချို့ ဝိနည်းကိုသာ သင်ကြား ထမ်းဆောင်၏။ အချို့ အဘိဓမ္မာကိုသာ သင်ကြား ထမ်းဆောင်၏။ အချို့ သုတ်—ဝိနည်း—အဘိဓမ္မာ သုံးပါးလုံးကို သင်ကြား ထမ်းဆောင်၏။

သာသနာ့ဝန်ကို (ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် နှစ်ရပ် စွယ်စုံလျက်) သိမ်းကျုံး ထမ်းဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကား ယခင်ခေတ် ယခုခေတ် (၂) ခေတ်လုံး၌ ပင် အရေအတွက် နည်းပါးလှ၏။ ရှာမှရှားဟူ၍ ဆိုချင်ပါသည်။ အချုပ်ကို ဆိုသော် သာသနာတော်တွင် တာဝန် (၂) မျိုးသာ ရှိပါသည်။

- ၁။ ဂန္ထဓုရ၊ ပရိယတ္တိ စာပေသင်ကြားမှုတာဝန်၊
- ၂။ ဝိပဿနာဓုရ၊ သမထဝိပဿနာ ပွားများမှုတာဝန်၊

ဤတာဝန် (၂) မျိုးကို ဘုရားသားတော် ရဟန်းမှန်လျှင် ထမ်းဆောင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သာသနာတော်၌ ဤတာဝန် (၂) မျိုးမှတစ်ပါး ထမ်းဆောင်ရန်

F. B ဒုတိယအကြိမ်

(၉)

အတ္ထုပ္ပတ္တိ နိဒါန်း

မရှိပါ။ ပရိယတ္တိသင်ကြားမှုမရှိဘဲ ပဋိပတ် ပွားများမှုမဖြစ်နိုင်။ ပရိယတ်ကို လက်လှံတင်၍မရ။ ရှေးဦးစွာ တတ်မြောက်အောင် သင်ကြားရမည်။ ပိဋကတ် သုံးပုံလုံးကို သင်ကြားမှ ပရိယတ္တိဖြစ်နိုင်သည်မဟုတ်ပါ။ ဆရာပြောသမျှကို သဘောကျအောင် နာခံခြင်း၊ မှတ်သားခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်း မှန်သမျှသည် ပရိယတ္တိပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပရိယတ် ပဋိပတ် အလုပ်တာဝန် (၂) မျိုးကို ကြိုးစားလျှင် (ကြိုးစားသူသည်) တာဝန်ကျေသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် အဖြစ်သို့ ရောက်ရပါတော့သည်။

မဟာစည် ဆရာတော်သည် မျက်မှောက် သာသနာခေတ်တွင် စံတင် လောက်သော ဂန္ထဝင်မြောက် ပုဂ္ဂိုလ်တပါးဟု ပတ်ဝန်းကျင်က ယူဆထား ကြသည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ ဤသို့ယူဆချက်ကို မျက်ခြည်မပြတ် သတိပြု မိသည့်အတိုင်း မော်လမြိုင်မြို့ တောင်ဝိုင်းကလေး တိုက်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံး သည်မှစ၍ ယနေ့ ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာတွင် သီတင်း သုံးတော်မူသည် အထိ ဤအတွင်း သာသနာ့တာဝန် ၂-မျိုးကို ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း ထမ်းဆောင်ခဲ့ သည်များကို—

- ၁။ ပတ်ဝန်းကျင်၌ လေ့လာခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- ၂။ ဆရာတော် ကိုယ်တိုင်ကို လျှောက်ထားခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊
- ၃။ ရွှေဘိုနယ် ဆိပ်ခွန်ရွာသို့ ကိုယ်တိုင်သွားရောက်လေ့လာခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊

စုဆောင်းမှတ်သားခဲ့ပါသည်။ ပထမ ပရိယတ္တိကို ထိထိရောက်ရောက် ကြိုးစား ခြင်း၊ ဒုတိယ ပဋိပတ္တိကို ထိထိရောက်ရောက် ပွားများအားထုတ်ခြင်း၊ တတိယ မိမိသိရှိထားသမျှကို အခြားပုဂ္ဂိုလ် (ရှင်-လူ) တို့အား ပြက်ပြက်ထင်ထင် သိမြင်အောင် ဟောကြားညွှန်ပြခြင်း၊ ဤ(၃)ချက်နှင့် ပြည့်စုံကြောင်းကို မျက်မှောက် တွေ့မြင်ရပါသည်။

ဤအချက်များကို အတ္ထုပ္ပတ္တိစီစဉ်လျက် ရှင်လူအများ၏ မျက်မှောက်သို့ တင်ပြရသော် အတ္ထုပ္ပတ္တိ အရင်းခံ အရှင်မြတ်က နဂို ဓမ္မဇာစ် ဖြစ်သော ကြောင့် မင်းစံရွှေဖြင့် အဆင်တန်ဆာ သွန်းခတ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ပထမ တန်း ကျန်းသစ်ဖြင့် အိမ်၊ ကျောင်း-စသည် ဆောက်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း သာသနာရေးဘက်က အားတက်ဖွယ် အတုယူဖွယ် ကြည်ညိုဖွယ်များကို တွေ့ မြင်ရသဖြင့် (ဒိဋ္ဌာနုဂတိ) ကောင်းမွန် မြင့်မြတ်သော သာဓကရပ်များက ဓာတ်ပုံ စုံထင်သကဲ့သို့ ပျံ့နှံ့စုံထင်ရုံမျှမက မိမိတို့လည်း ဤနည်းအတိုင်း ဖြစ်

စေရမည်ဟူသော အားကျခြင်း၊ အတုယူခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ရင်း ရှိပါသည်။

ဤ ဒိဋ္ဌာနံဂတိ သဘောသည် အသစ်အဆန်းမဟုတ်ပါ။ သာသနာတော် ခေတ်အတွင်းဝယ် ကျော်စော ထင်ရှားတော်မူလှသော ရှင်မဟာကဿပ၊ ရှင်အာနန္ဒာ၊ ရှင်သာရိပုတြာ အစရှိသော ရဟန္တာ အရှင်မြတ်ကြီးတို့သည် ရှေးဘုရားတို့၏ လက်ထက်တော်တွင် ဓုတင်ဆောင်ရဟန်း၊ ဗဟုသုတ ပြည့်ဝသော ရဟန်း၊ ပညာကြီးသော ရဟန်း စသော ရဟန္တာကြီးတို့အား မိမိတို့၏ အရည်အချင်းအလျောက် တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးပေးခြင်း၊ လကျာရုံ မြှောက်စားခြင်း စသော အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်ကြရသဖြင့် “ငါလဲ ဤလိုဖြစ်ချင်၏။ ဤလိုဖြစ်ပါစေ” ဟု ကုသိုလ်ပြုကာ ဆုတောင်းဆုယူ ပြုခဲ့ကြသောကြောင့် ယခု မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်တွင် ရှေးက ဆုပ်နှက်ခဲ့ကြသည့် အတိုင်း တေဒဂ်ရ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်များအဖြစ်သို့ ရောက်လာရကြောင်း ကျမ်းဂန် အထင်အရှား ရှိပါသည်။

ဥရောပ၊ အမေရိကတိုက်ရှိ နိုင်ငံကြီးတို့၌ စံနမူနာ ထားလောက်သော ပညာရှိ ယောက်ျားကောင်း အာဇာနည်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ လေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့၏ စံနမူနာကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း အတုယူနိုင်ကြရန် အတ္ထုပ္ပတ္တိ ရေးရုံမျှမက ပုံတူကျောက်ရုပ်၊ ကြေးရုပ်များ ထုလုပ်ကာ ပလ္လင်ပေါ်တွင် တင်ထား၍ အထိမ်းအမှတ် ဖြစ်စေခဲ့ကြလေသည်။

ကျွန်တော်များ၏ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း လောကီ လောကုတ္တရာ ဘက်က စံတင်လောက်သော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တို့ အထင်အရှားပေါ်ပေါက်ခဲ့ ပါလျက် အစဉ်အဆက် အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်ရေးကို သတိမမူခဲ့ကြသည့် အတွက် မဝေးလှသော ကုန်းဘောင်ခေတ်က ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ဆရာတော် ဦးဗုဓ်၊ မု်ရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်စသော ဆရာတော်များနှင့် မြဝတီမင်းကြီး ဦးစ၊ မဟာဗန္ဓုလ၊ စလေ ဦးပုည၊ ယောအတွင်းဝန် ဦးဘိုးလှိုင်စသော လူပုဂ္ဂိုလ် များ၏ ရုပ်ပုံ (ရုပ်လုံး-ရုပ်တု) များကို မမြင်ရ မရှုရဖြစ်ရသည်မှာ ထင်ရှား လှ၏။ ပုဂံခေတ်၊ အင်းဝခေတ်၊ ပင်းယခေတ်စသည်တို့တွင် ထင်ရှားခဲ့ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရုပ်ပုံကို မြင်ရဖို့ကား ခက်ဘိတောင်း။

ယခုအခါ ခေတ်မှီလာပြီဟု ကြွေးကြော် နေကြသည့်အတိုင်း ထင်ရှား သော ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးခြင်း၊ ပုံတူထုလုပ်ခြင်းများကို အသား ပေးလာကြသဖြင့် အားတက်ဖွယ်ပင်။ ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဘဝကို

မျက်နှာလဲ့သွားပြီးနောက် အတော်ကြာမှ အတ္ထုပ္ပတ္တိရေးခြင်းမှာ (မှတ်တမ်း ထင်ရှားမရှိပါက) မှောင်ထဲတွင် ဟုတ်ခိုးခိုး ရခိုးခိုး လိုက်စမ်းနေသည်နှင့် တူလှပါသည်။ မှန်သည်ကိုလည်းတွေ့တတ်၏။ မှားသည်ကိုလည်း တွေ့တတ်၏။ ဤစကား မှန်ပါသည်။ နာမည်ကျော် စလေဆရာကြီး ဦးပုည အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးရာ၌ ဖွားသက္ကရာဇ်နှင့် အမိအဖအမည်တို့ အကဲ့ကဲ့အပြားပြား ဖြစ်နေ သည်မှာ သာဓကပင် ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍သာ အသက်ထင်ရှား ရှိစဉ်က ရေးသားပါ မှုကဲ့ပြားခြင်း၊ ခြားနားခြင်းဖြစ်ဖို့ ရှိနိုင်တော့မည် မဟုတ်ချေ။

မြတ်စွာဘုရား၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိဖြစ်သောဗုဒ္ဓဝင်ကို မြတ်စွာဘုရား သက်တော် ထင်ရှားရှိစဉ် သက်တော် ၃၆-နှစ် ဘုရားဖြစ်တော်မူခါစကပင် ဟောတော် မူခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို အသက်ထင်ရှားရှိနေစဉ် ရေးခြင်းသည် ပိဋကတ်တော်နှင့်ညီသည်။ သဘာဝကျသည်။ တိကျမှန်ကန်သည်။ သို့လော သို့လော တွေးတောစရာ မရှိဟု ဆိုသင့်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား အသက်ထင်ရှား ရှိစဉ်ကပင် စံတင်လောက်သော အချက် များ၌ စမ်းတဝါးဝါး မဖြစ်စေရန် ကိုယ်တိုင် လျှောက်ထား မှတ်သား၍ ရေးသားစီစဉ်ပါသည်။ ထို့နောက်ဆရာတော်ထံ တင်ပြပါသည်။ ပိုဖျက် လိုစွက် ပြင်ဆင်တော်မူပြီး၍ လက်ဝယ် ရရှိသောအခါကျမှ မှုကိုသန့်စေ ပြီးနောက် အပြီးသို့ရောက်စေပါသည်။

ယခုအခါ မဟာစည်ဆရာတော်သည် သက်တော် ၇၄-နှစ် ရှိတော်မူပြီ။ သက်တော် ၇၄-နှစ်အတွင်း သာသနာ့ဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ပုံ၊ သာသနာ ရေးအတွက် ကြောင့်ကြမဲ့မနေဘဲ ကိုယ်တော်တိုင်ကြိုးစား၊ သူတပါးအား လည်း ဟောကြားညွှန်ပြတော်မူပုံ၊ ဤသို့ ဟောကြား ညွှန်ပြတော်မူသဖြင့် တရားဘက်က အသားတက်လာသူ (လူရောရှင်ပါ) ယောဂီများ အမြောက် အမြား တိုးပွားလာပုံ၊ ကြည်ညိုဖွယ်၊ အားတက်ဖွယ်၊ အတုယူဖွယ် အဖုံဖုံတို့ကို လက်လှမ်းမှီသမျှ ဖော်ပြထားပါသည်။ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား၏ ယထာဘူစွ ကျေးဇူးဂုဏ်များနှင့် စာသော် ဤအတ္ထုပ္ပတ္တိ စာအုပ်သည် ပဏာမ မာတိကာမျှသာ ဖြစ်ပါသတည်း။

ဝဏ္ဏကျော်ထင်—ဦးဘသန်း
 အငြိမ်းစား ဒုတိယ စာပြင်မှုချုပ်
 ၇၂၊ သိဒ္ဓိလမ်း၊ ဘာဂျော်ဂျီကုန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

ကတညီတမင်္ဂါ

မဟာစည်အတ္ထုပ္ပတ္တိကို စိစဉ်ရေးသားရိုက်နှိပ်ရာ၌ အဖက်ဖက်မှ ယိုင်းပင်း ကူညီကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား—

- ၁။ ဆရာတော် ဦးသုဇာတ၊ သာသနာ့ရိပ်သာ၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၂။ ဆရာတော် ဦးသံဝရာ၊ သာသနာ့ရိပ်သာ၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၃။ ဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတ၊ သာသနာ့ရိပ်သာ၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၄။ ဦးသိန်းဟန်၊ ဘီအေ(ဂုဏ်ထူး)၊ ငွေစာရင်းမင်းကြီးရုံး၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၅။ မောင်သန်းထွန်း၊ ငွေစာရင်းမင်းကြီးရုံး၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၆။ ဦးသာဒင်၊ ငွေစာရင်းဌာန၊ စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၇။ ဒဂုန် ဦးထွန်းမြင့်၊ ဘာသာပြန်ဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
- ၈။ ဒေါ်ခင်မိမိ၊ ဘီအေ—ဒီတီ၊ ဘာသာပြန်ဌာန၊
ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်။
- ၉။ ဒေါ်ရင်မေ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မ လောကစာစောင်ပိုင်ရှင်၊
ဘုရားလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
- ၁၀။ ဦးကျော်ရှင်း၊ ဆိပ်ခွန်ရွာ၊ ရွှေဘိုမြို့။
- ၁၁။ ဦးစိုးချစ်၊ ဆိပ်ခွန်ရွာ၊ ရွှေဘိုမြို့။
- ၁၂။ ဆရာကြံ၊ ဆိပ်ခွန်ရွာ၊ ရွှေဘိုမြို့။
- ၁၃။ ဖိုင်းအတ်—ဘလောက်တိုက်၊ တိုက်နံပါတ် ၆၁၊ ၁၂၁—လမ်း၊
ရန်ကုန်မြို့။

တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ တကယ့်စေတနာဖြင့် မဟာစည် အတ္ထုပ္ပတ္တိ ထမြောက်အောင် ယိုင်းပင်းကူညီသော အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း အမှတ်တရ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဥယျောဇဉ်	၈
အတ္ထုပ္ပတ္တိနိဒါန်း	၁၀
ကိုးကားသောကျမ်းများ	၁၅
ကတညုတမင်္ဂလာ	၁၈
မဟာစည်ဆရာတော်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဓာတ်ပုံများ	၂၀
အကြောင်းတိုက်ဆိုင်ပုံ	၂၁
ထိုခေတ် မော်လမြိုင်သာသနာ	၂၃
တောင်ဝိုင်းကလေး	၂၆
တည်ရာဌာန၏ အရေးကြီးပုံ	၂၆
တောရပ်သမီး အိမ်ထောင်ကြီး	၂၇
မင်းကွန်း ဇေတဝန်ဆရာတော်	၂၉
ဘုရားဖူးတရားရှာ ထွက်တော်မူခြင်း	၃၀
ဝေပုလ္လတောင်မှ ထွက်ခွာခြင်း	၃၇
မေဃဝန်ကျောင်းတိုက်	၃၈
ကျိုက်ထီးရိုးတောင်သို့ တက်ခြင်း	၃၈
ဘုန်းကြီး ဦးအုန်းခိုင်ကျောင်း	၂၅
သုသာန်သို့ လိုက်ပါသွားခြင်း	၂၉
အစိမ်းသေမြေပုံနှင့် ရင်ဆိုင်ရခြင်း	၃၀
သုသာန်ဓုတင်	၃၁
သုသာန်ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်သုံးမျိုး	၃၃
ကိုရင်တပါး၏ ကိုယ်တွေ့အဖြစ်	၃၅
ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင်	၃၈
တရားဟောတော်မူပုံ	၃၉
အရှင်သောဘန စဉ်းစားမိပုံ	၄၃

အကြောင်းအရာ

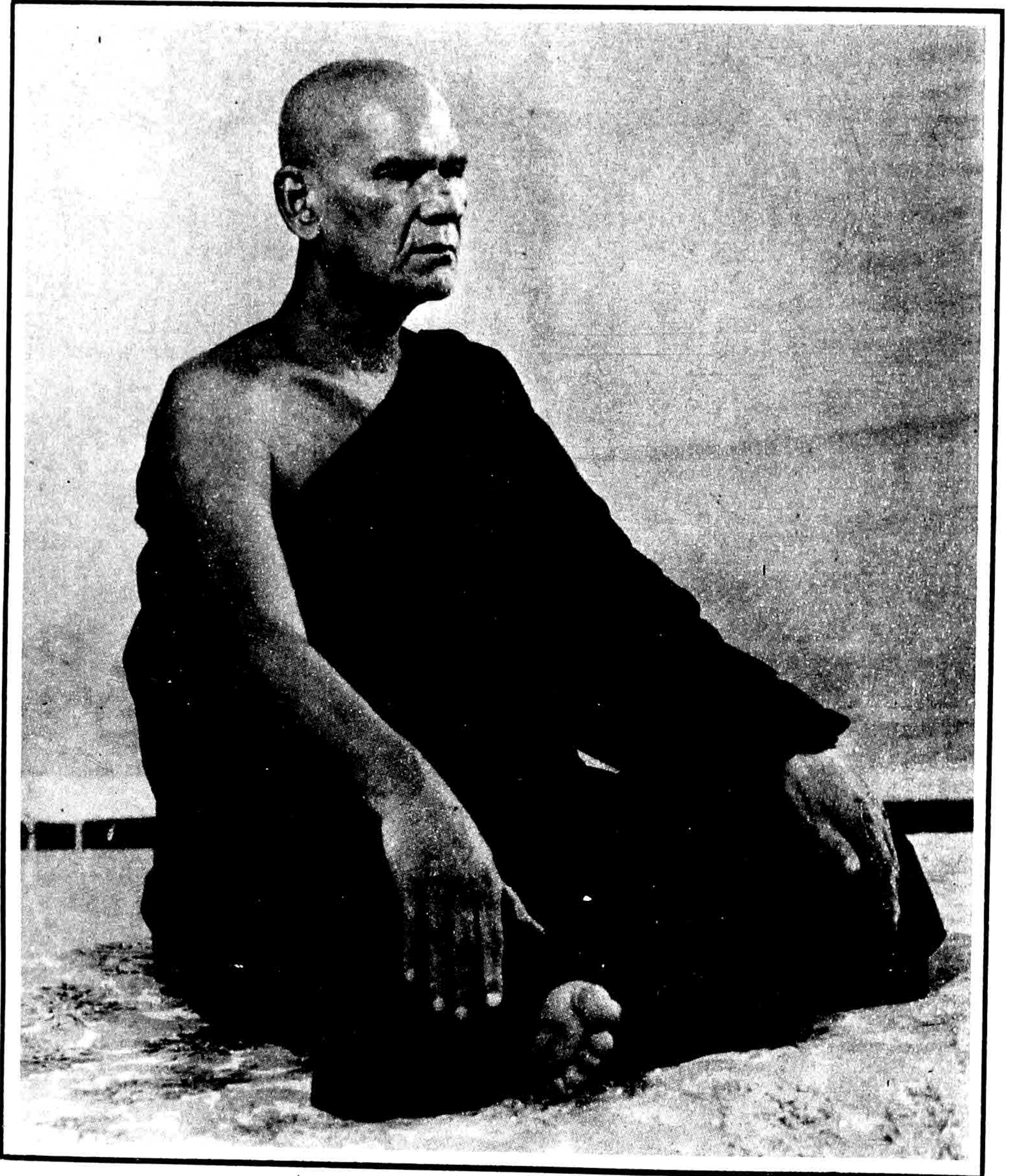
စာမျက်နှာ

ဆင်းရဲခံနိုင်ခြင်း အကြောင်းရင်း	၄၄
မဟာစည်ဆရာတော်၏ ဇာတာပုံနှင့် အဟော	၄၅
သာသနာ့အမှု ခံယူခြင်း	၄၈
မင်းကွန်းဇေတဝန်ဆရာတော်ထံသို့ ဆိုက်ရောက်ခြင်း	၅၃
ဝိပဿနာ၏ စ လယ် ဆုံး	၅၄
အဓိပ္ပာယ်ဆွဲလျှင် လွဲတတ်သည်	၅၅
အရှင်သောဘန မေးလျှောက်ပုံ	၅၆
ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဖြေတော်မူပုံ	၅၆
ကျောင်းထိုင် အင်္ဂါငါးပါး	၅၉
ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး	၅၉
ရွှေဘိုနယ်သို့ ပြန်ကြွလာခြင်း	၆၂
ပလိဗောဓကို မငဲ့ခြင်း	၆၂
ရဟန်းနှစ်ပါး ဝတ္ထု	၆၂
ဇာတိဆိပ်ခွန်ရွာတွင် သတိပဋ္ဌာန်တရားဟောပြုခြင်း	၆၅
ပထမဆုံး သတိပဋ္ဌာန်အားထုတ်သူများ	၆၉
ပဋိပတ်အရာ ကျမ်းဂန်သာ ပမာဏ	၇၂
မဟာစည်ဆရာတော်၏ မိန့်ဆိုချက်	၇၆
အရက်သောက်၍ ငရဲကြီးကြောင်းပါဠိ	၇၉
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့်အရက်	၈၀
မန်လည်ဆရာတော်၏ အရက်အဆုံးအဖြတ်	၈၀
သင်္ဂဇာဆရာတော်၏ မိန့်ဆိုချက်	၈၃
ကင်းဝန်မင်းကြီး လျှောက်ထားချက်	၈၄
ဒုလ္လဘရဟန်းပြဿနာ	၈၅
သညာသိနှင့် ဝိညာဏ်သိ	၈၆
ဝိညာဏ်၏ အစွမ်းသတ္တိ	၈၇
အသိခက် အပြောခက်သော တရားလေးပါး	၈၈
ဝိပဿနာရူနည်းကျမ်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း	၉၈
မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိနိဿယကို ရေးသားခြင်း	၁၀၂
ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာသို့ ကြွရောက်ခြင်း	၁၀၅

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာပြုခြင်း	၁၁၂
ဒုတိယအကြိမ် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့	၁၂၉
ဝန်ကြီးချုပ်နေရူးနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း	၁၃၅
အင်ဒိုနီးရှားပြည်၌ သာသနာပြုခြင်း	၁၅၄
သာသနာပြုမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ရဟန်းခံခြင်း	၁၅၄
အင်ဒိုနီးရှားအကြောင်း အကျဉ်းချုပ်	၁၅၅
ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံ ဖြစ်ဘူးခြင်း	၁၅၆
ဟိန္ဒူနိုင်ငံ ဖြစ်ခြင်း	၁၅၇
မူစလင်နိုင်ငံ ဖြစ်သွားခြင်း	၁၅၈
ဘာသာနှင့် လူဦးရေ	၁၅၈
အရှင်ဇီနရက္ခိတ သာသနာပြုပုံ	၁၅၉
သာသနာပြုကြရန် ပင့်လျှောက်ခြင်း	၁၅၉
ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ ဆောင်ရွက်ခြင်း	၁၆၀
ဂျာဝါး၌ အဖွဲ့	၁၆၃
နိုင်ငံခြားသားတို့၏အမေးကို မဟာစည်ဆရာတော် ဖြေဆိုတော်မူပုံ	၁၆၄
အမေရိကန် စာရေးဆရာတယောက် လျှောက်ထားပုံ	၁၆၉
မဟာစည်ဆရာတော်၏ ဆရာစဉ်ဆက်	၁၉၄
ယောအတွင်းဝန် ဦးဘိုးလှိုင်၏ ကျေးဇူးဆပ်ပုံ	၂၀၀
မဟာဗိုလ်ဆရာတော်၏ ကျေးဇူး	၂၀၁
မဟာဗိုလ်ဆရာတော်နှင့် အရှေ့အင်းခန်းတိုက်	၂၀၇
နိဂုံး	၂၁၀

ကျေးဇူးတော်ရှင်
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

အိန္ဒိယပြည် နယူးဒေလီမြို့၌ ပထမဆုံး ၈-ပါးသီလ ပေးနေပုံ

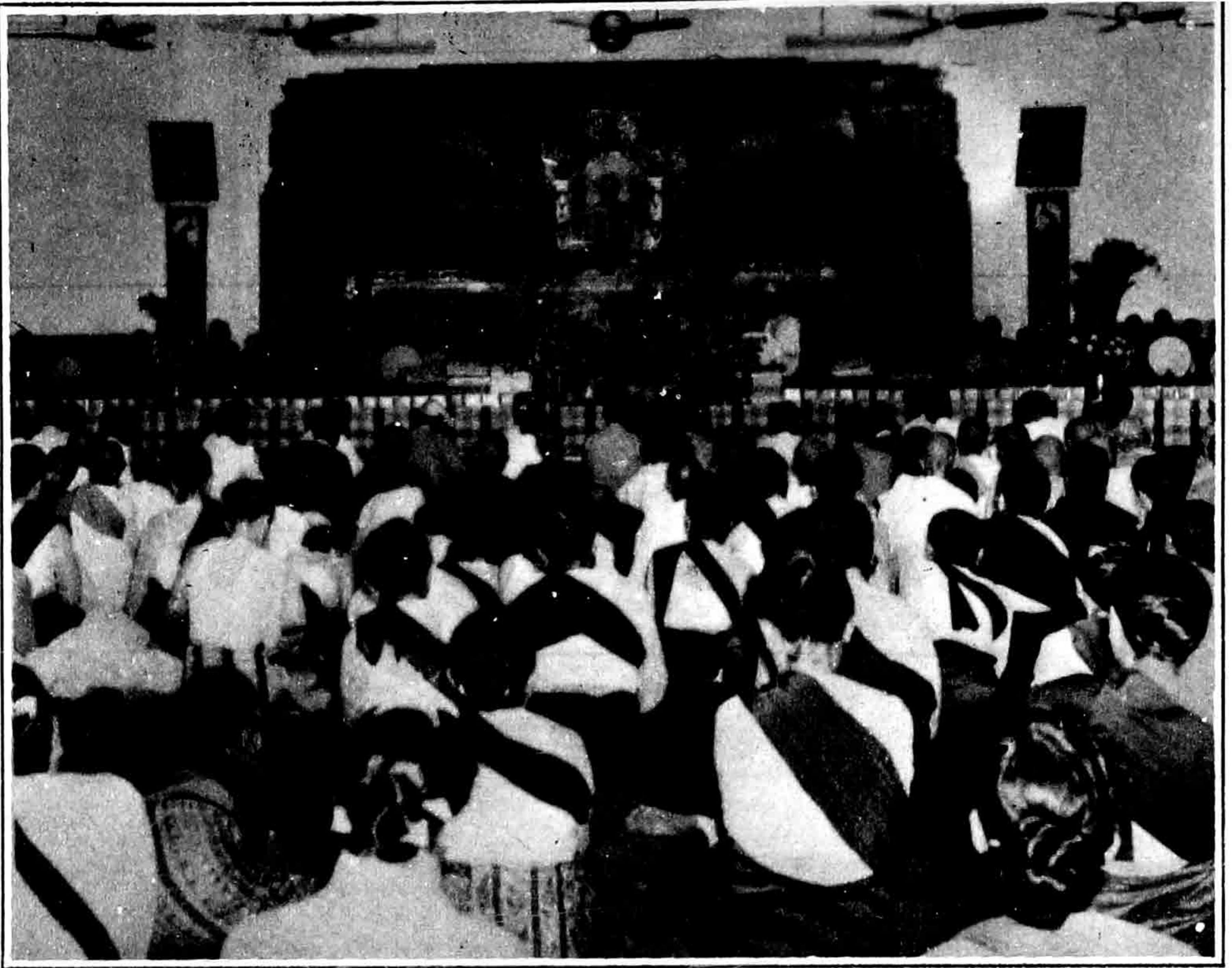
အိန္ဒိယ ဗမာသံရုံး နှုတ်ဆက်တရားပွဲ

၁၃၃၇-ခုနှစ် ကဆုန်ညောင်ရေသွန်းလောင်းရန် ဗောဓိပင်သို့ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် နာယက ဆရာတော်တို့အား ပင့်ဆောင်လာပုံ

၁၃၃၉-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့က သာသနာ့ရိပ်သာ၌ ကဆုန်ညောင်ရေသွန်းပွဲ ကျင်းပစဉ်

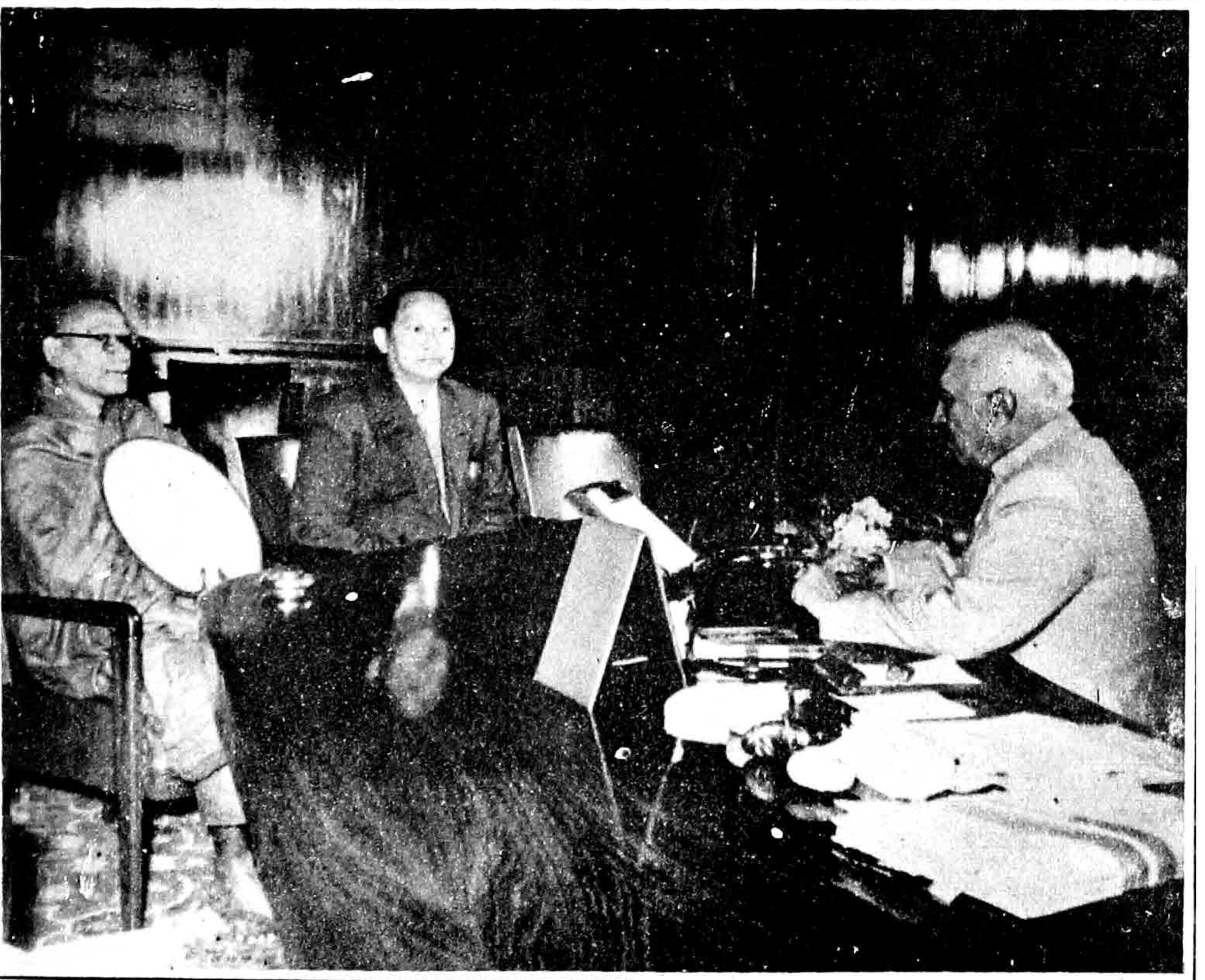
၁၃၂၄-ခုနှစ် သာသနာ့ရိပ်သာ၌ (၁၃)ကြိမ်မြောက် ဘုံကထိန်ပွဲ ကျင်းပစဉ်

၁၃၃၀ ပြည့်နှစ် မဟာစည် သြဝါဒ ခံယူပွဲ၌ သြကာသဖြင့် ရွတ်ဖတ်ပူဇော်ကန်တော့နေကြပုံ

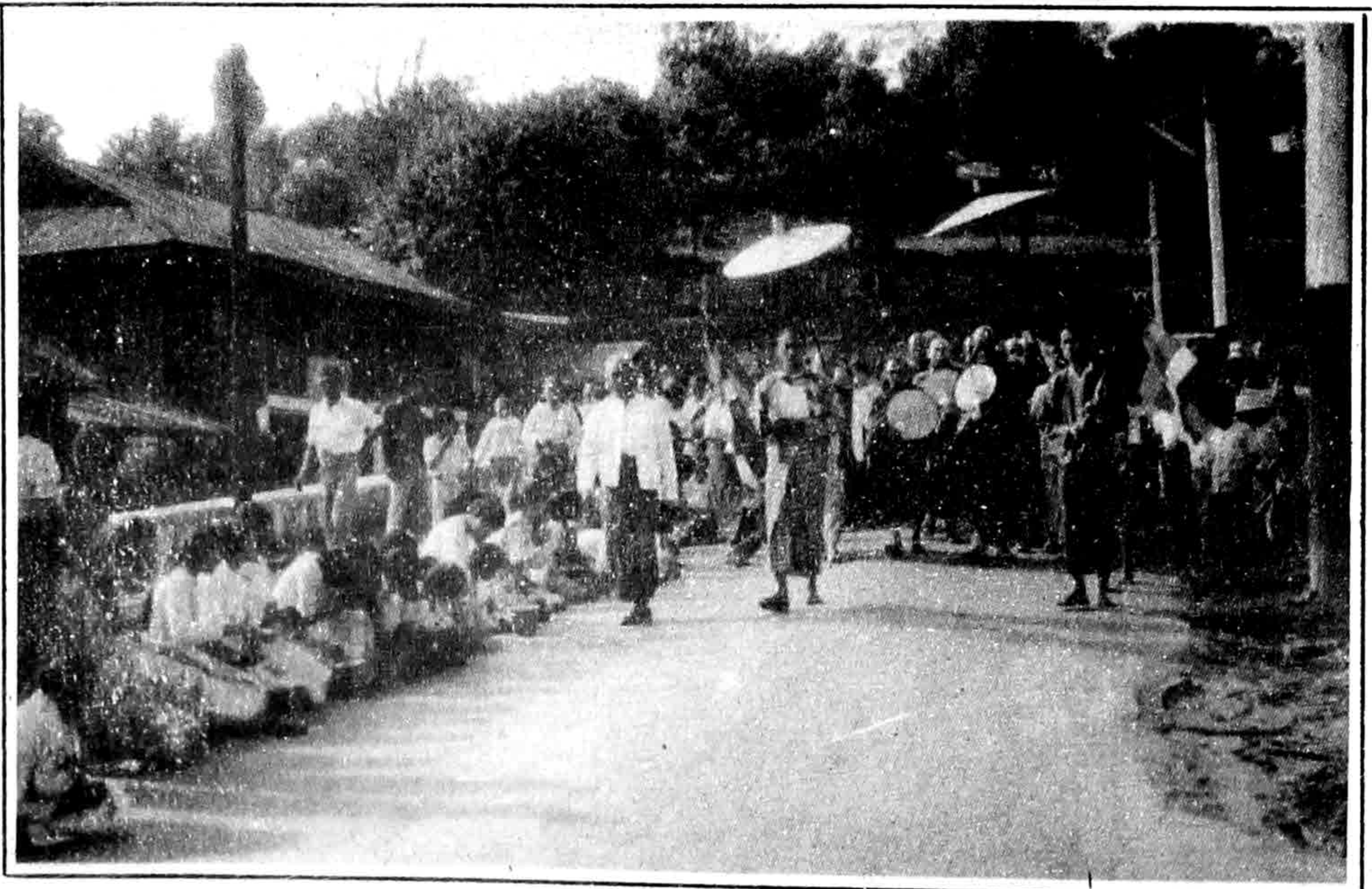
မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး အိန္ဒိယသို့ ဘုရားဖူးကြွစဉ်၊ အိန္ဒိယသမ္မတကြီးက ဖူးတွေ့လိုပုကြောင်း ပြောကြား၍ မြန်မာသံအမတ်ကြီး ဦးလှမောင်နှင့်အတူ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ကြွရောက်အပူဇော်ခံစဉ်

၁၃၂၀-ပြည့်နှစ် ပြာသိုလဆန်း ၁၀ ရက် (၁၈-၁-၅၉)နေ့က အိန္ဒိယပြည် နယူးဒေလီမြို့၌ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတမဟာစည်ဆရာတော်နှင့် ဝန်ကြီးချုပ်ဂျဝါဟလာနေရူးတို့ ဘာသာရေးဆွေးနွေးနေကြပုံ

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် တိပိဋကဓရဆရာတော် အရှင်သူမြတ်နှစ်ပါးတို့ ညောင်ရွှေမြို့ ရွှေဘိုကျောင်း တိုက်တွင် အမှတ်တရ မှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးထားစဉ်။ (ဝဲဘက်က ဦးဝိစိတ္တ အရှင်သူမြတ်ဖြစ်ပြီး၊ ယာဘက်က ဦးနေမိန့် အရှင်သူမြတ် ဖြစ်ပါသည်။)

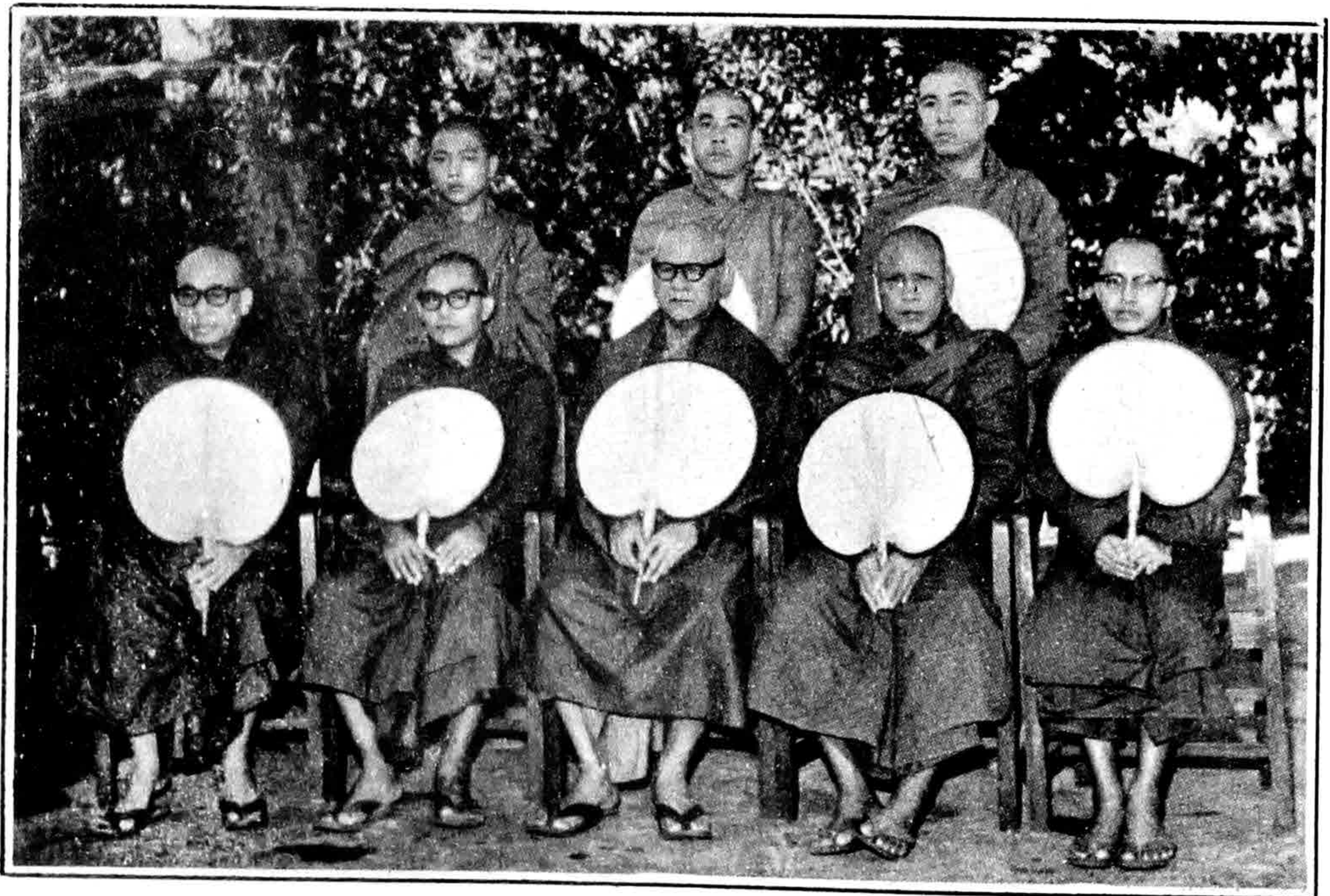
၁၃၄၀-ပြည့်နှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့ တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည်ကလေးမြို့သို့ မဟာ စည် ဆရာတော် ဘုရား ကြီး တရားဟော ကြွ ရောက်စဉ်

အနောက်တိုင်းသား ယောဂီတဦး မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာတွင် ရဟန်းခံစဉ်

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ နာယကဆရာတော်များ
 (ယာဘက်ပုံတော်မှာ— မဟာစည်ဆရာတော်၏ ပုံတူရုပ်တု)

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် နာယက ဆရာတော်များ ဒုလ္လဘရဟန်းခံပွဲအပြီး ရိုက်ကူးထားပုံ

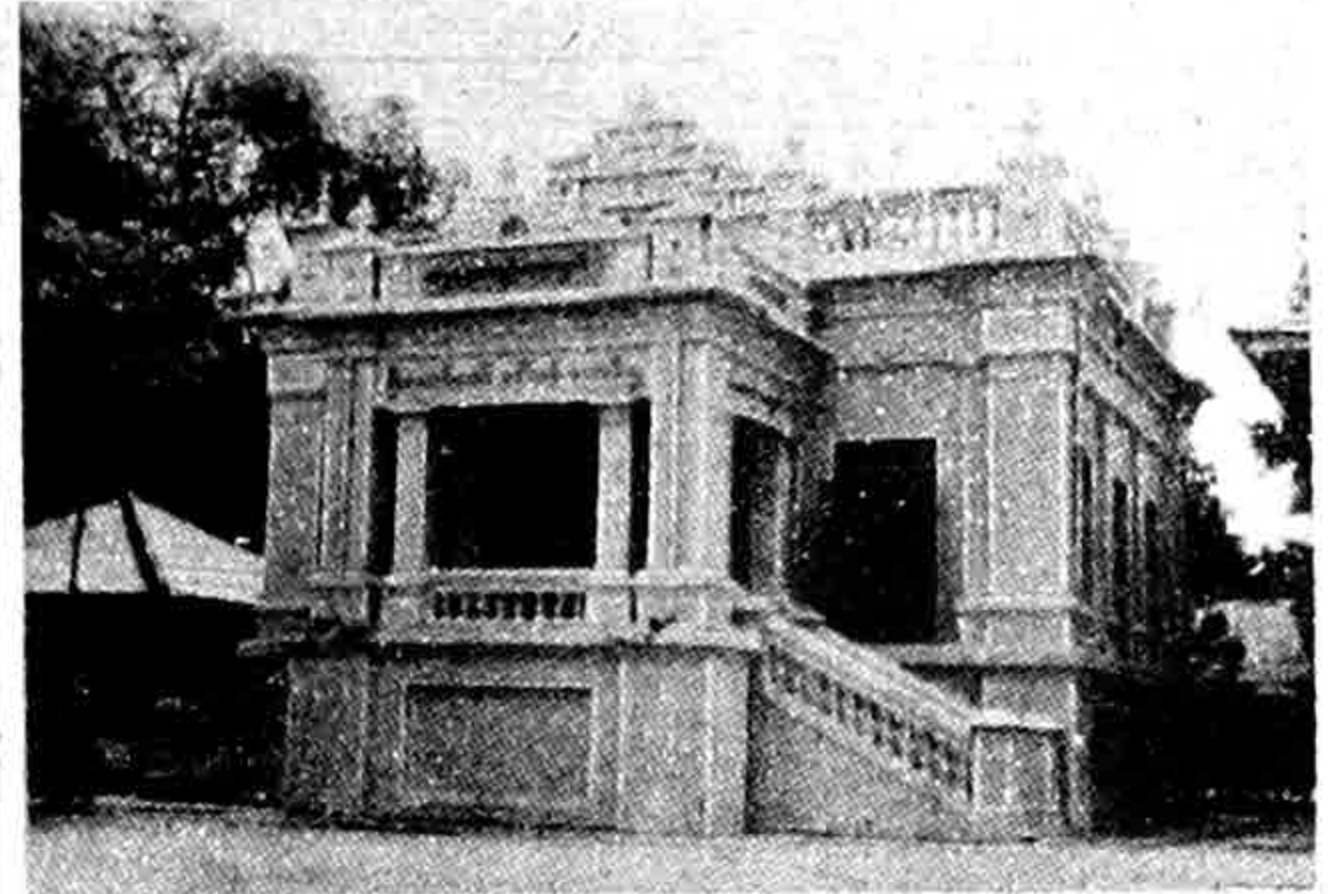
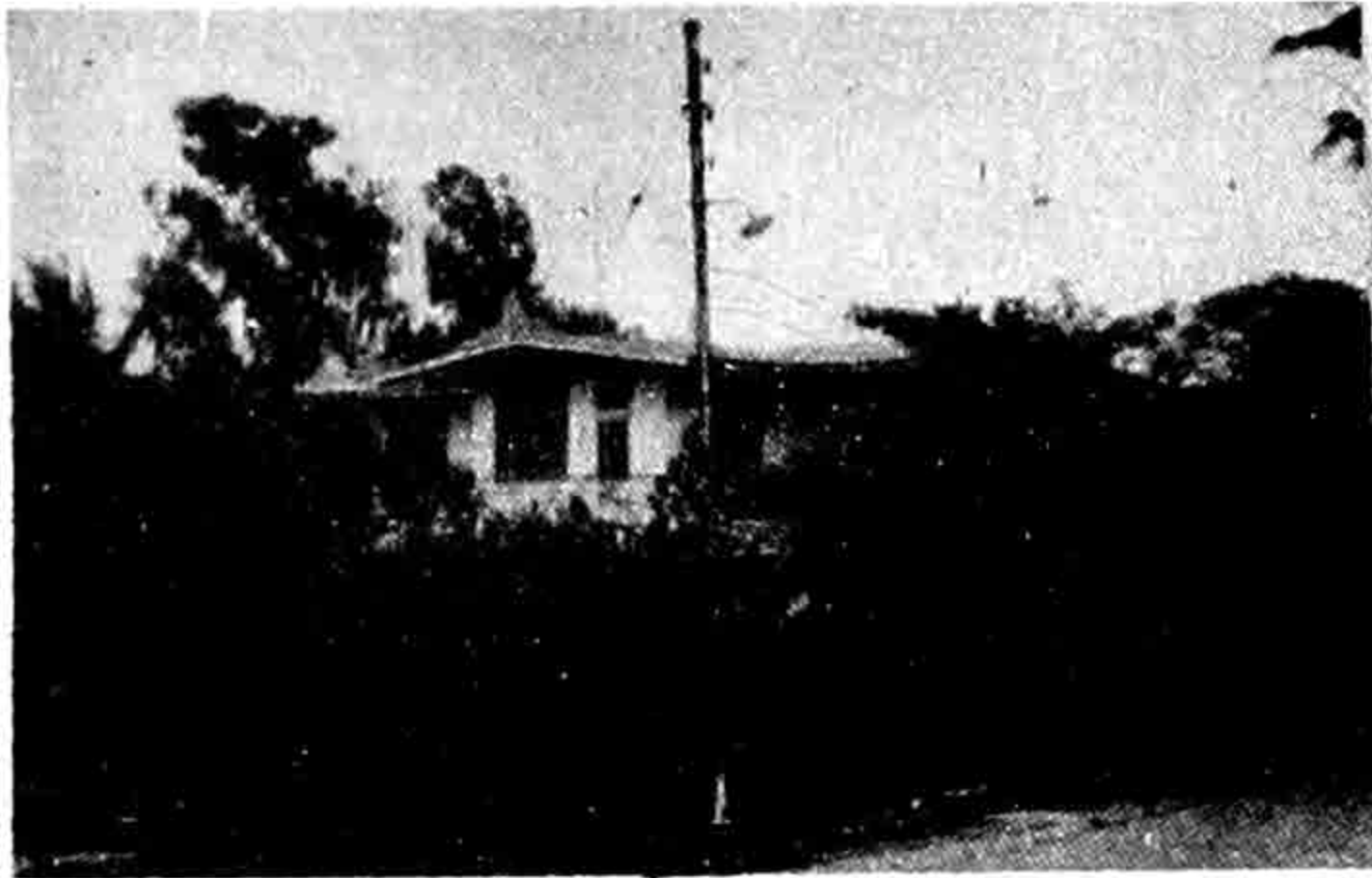

ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာ

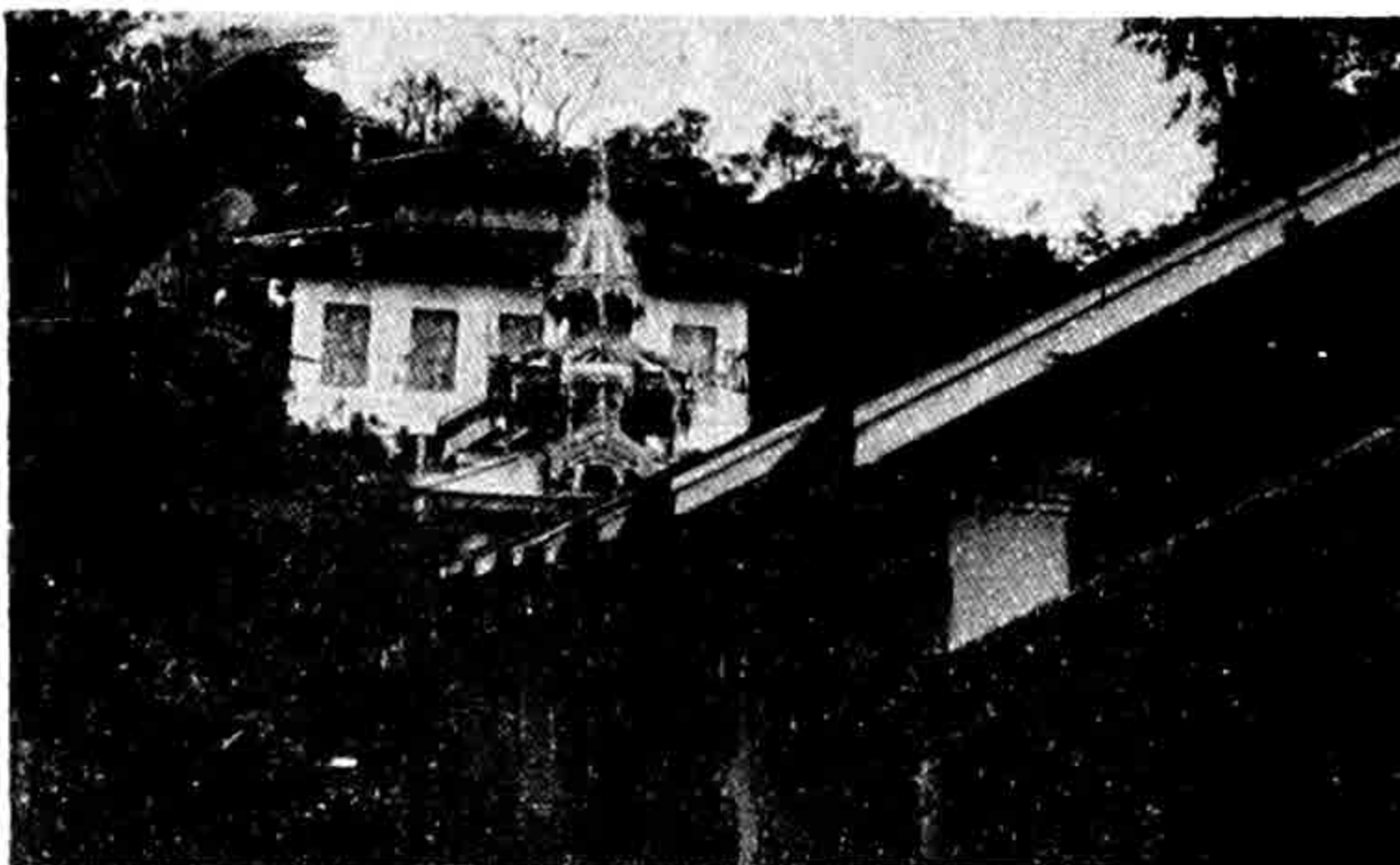
မုခ်ဦးသစ်

မုခ်ဦးဟောင်း

ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာအတွင်းရှိ
မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား၏ စံကျောင်းတော်

ဆိပ်ခွန်ရွာ မဟာစည်ကျောင်းတိုက်အတွင်းရှိ
တိုက်ကျောင်းပုံ

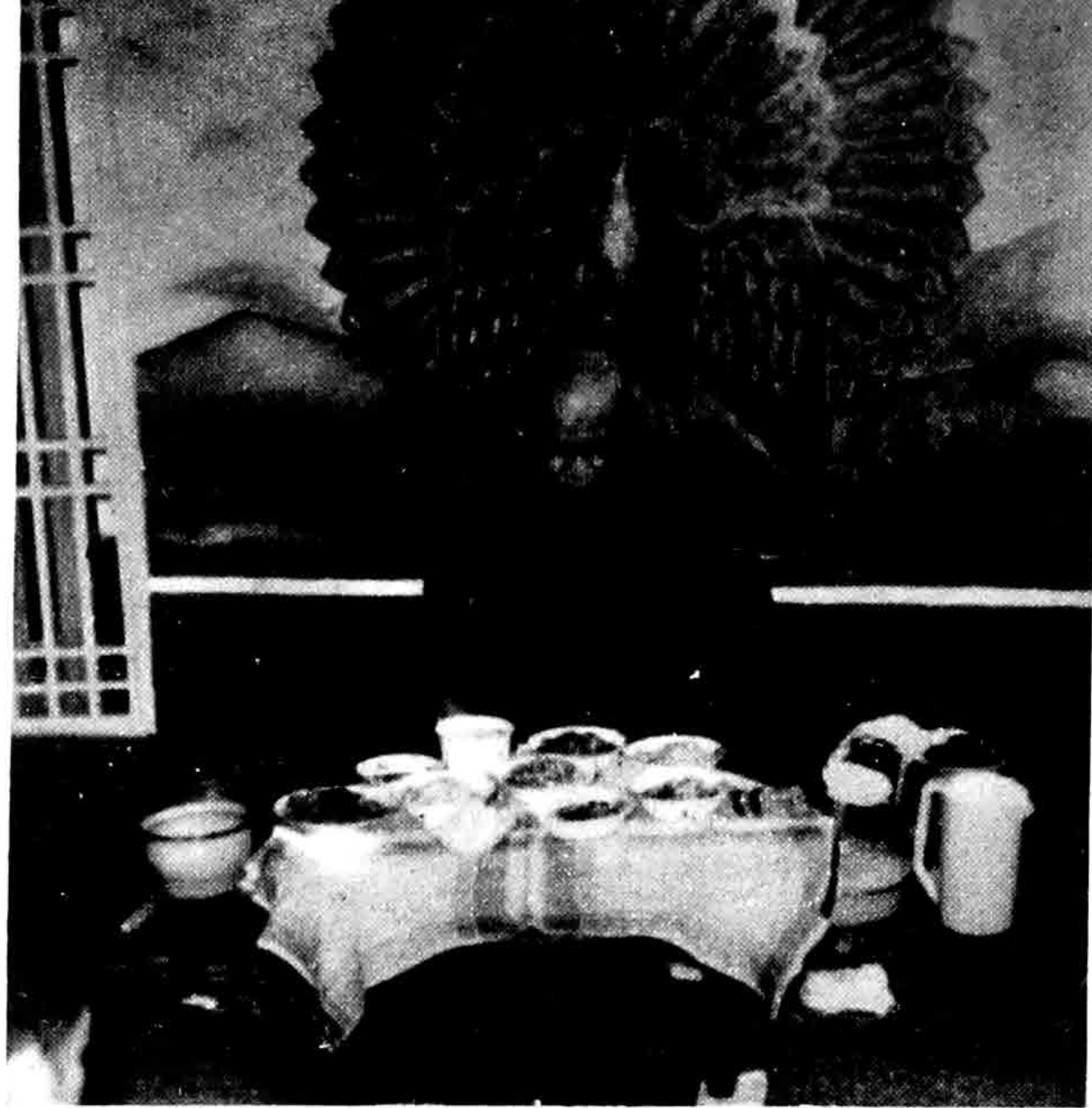

တောင်ဝိုင်းကလေးတွင် မဟာစည်ဆရာတော်
ရှေးဦးစွာ သီတင်းသုံးရာ သိမ်ကျောင်းနှင့် စောင်းတန်းပုံ

သူတော်ကောင်းတို့ စောမိုရာ
မော်လမြိုင် တောင်ဝိုင်းကလေးရှုခင်း

မော်လမြိုင်မြို့ တောင်ဝိုင်းကလေး ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ပုံ၊
မဟာစည်ဆရာတော် (၁၀)ဝါမပြည့်မီ ဇေတဝန်ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ ဩဝါဒ ခံယူတော်မူသည်။

မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး
ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူစဉ်

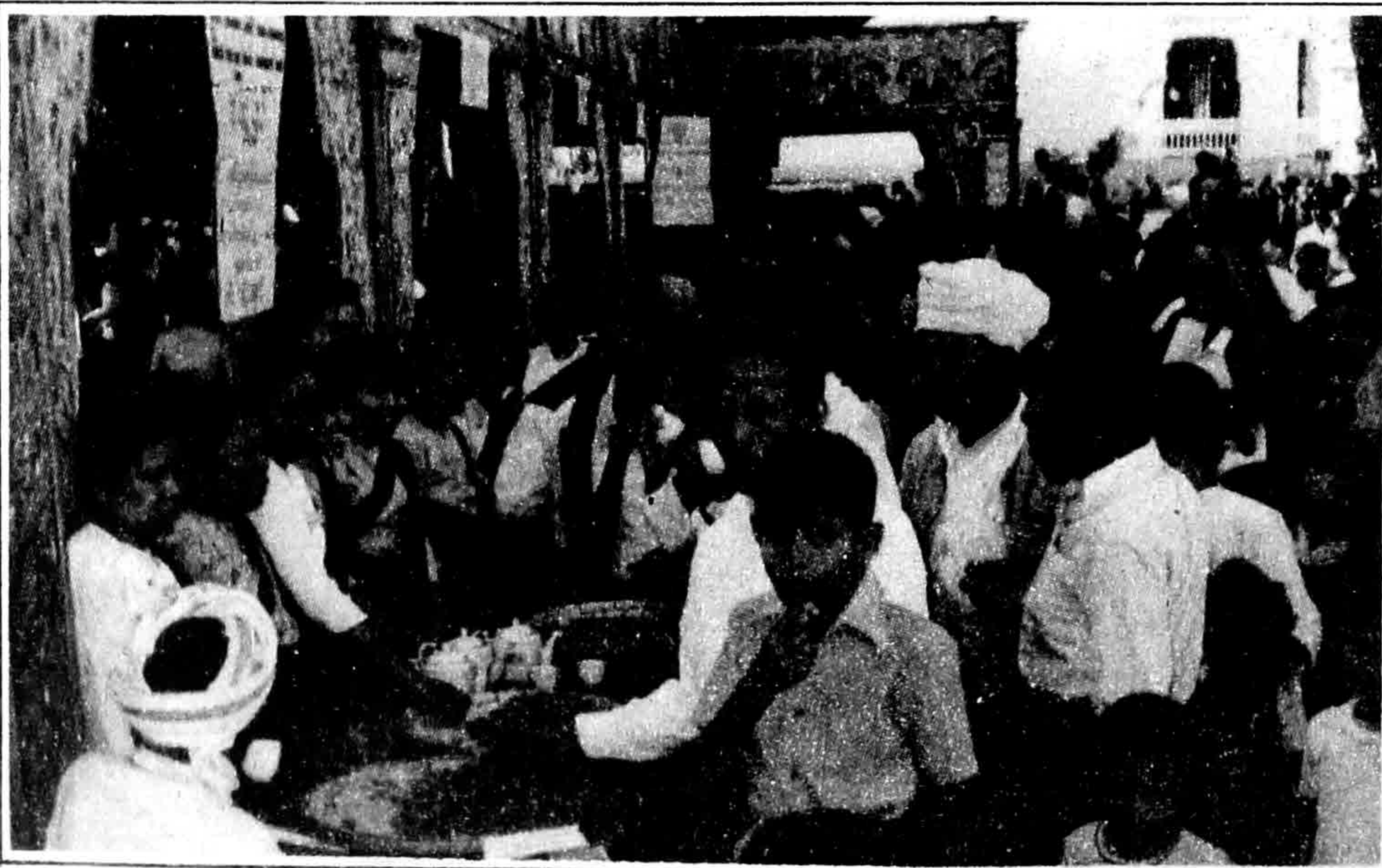
၁၃၁၂-ခုနှစ်က သာသနာ့ ရိပ်သာအတွင်းရှိ (ယခု ဖလံယဉ်ဓမ္မာရုံနေရာ) သိပ္ပံ
မဏ္ဍပ်ကြီးအတွင်း၌ တတိယအကြိမ် တိပိဋကဓရရွေးချယ်ပွဲ ပထမနေ့ကရိုက်ကူးထားပုံ

၁၃၂၀-ပြည့်နှစ် ပြာသိုလဆုတ် ၃ ရက်နေ့က ဖလံယဉ်ဓမ္မာရုံ၌ တိပိဋကဓရ ရွေး
ချယ်ပွဲ(ခ) ရေးဖြေပွဲ ကျင်းပစဉ်က သာသန အာဇာနည် ၂၀-ပီးတို့ ရေးဖြေနေကြပုံ

သာသနာ့ရိပ်သာယောဂီများအား ဟိတေသီအဖွဲ့မှ ကုသိုလ်ဖြစ် နံနက်စာ ဆက်ကပ်ကျွေးမွေးနေစဉ်

၁၃၃၉-ခုနှစ် ပူဇော်ပွဲအတွင်းက စတုဒိသာကျွေးမွေးပွဲ၌ ပရိသတ်များ စားသောက်နေကြစဉ်

အင်းလေးတခွင် သာသနာပြုစဉ်

၁၃၄၀-ပြည့်နှစ် ကဆုန်လ အတွင်းက မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်
 တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည်တစ်ခုသို့ ခက်ခဲပင်ပန်းစွာကြွရောက်၍ သာသနာပြုတော်မူစဉ်

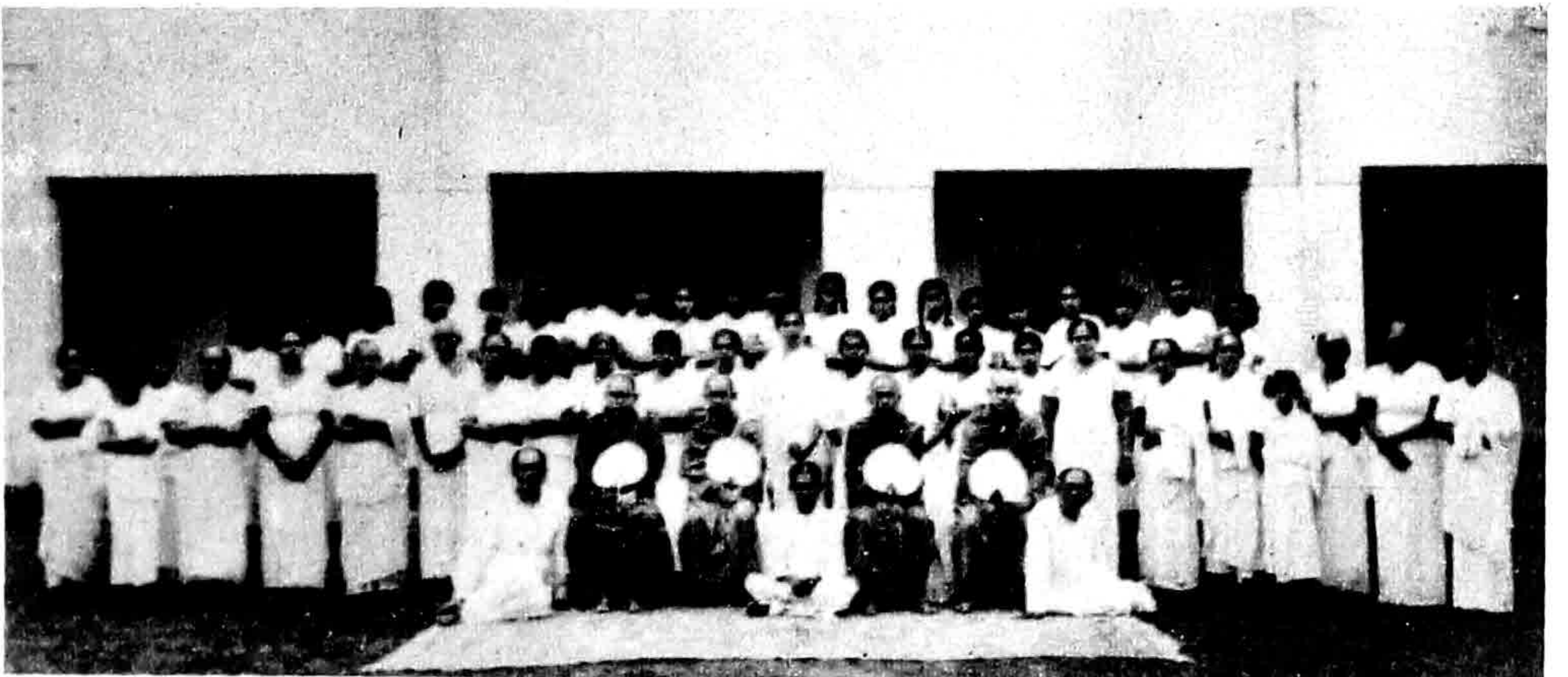
၁၃၄၀-ပြည့်နှစ် ကဆုန်လဆန်း ၇-ရက် တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည် အင်းလေးဒေသ ညောင်ရွှေမြို့နယ် ရွာသစ်ကြီး
 ကျောင်း မဟာစည် သာသနာ့ရိပ်သာခွဲ ဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားတွင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ကြွရောက်လာစဉ်
 အမျိုးသား ယောဂီတဦးက ဝမ်းလျှားမှောက်၍ ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား လမ်းခင်းပူဇော်နေစဉ်

၁၃၁၇-ခုနှစ် ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၂-ရက် သီဟိုဠ်နိုင်ငံသို့ သာသနာ့ရိပ်သာဌာနခွဲများ ဖွင့်လှစ်ရန် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ပထမအသုတ် သာသနာပြုအာဇာနည်အရှင်မြတ် သုံးပါးတို့အား မင်္ဂလာဒုံလေဆိပ်သို့ လိုက်ပို့စဉ် ရိုက်ကူးထားပုံ။

၁၃၂၀-ပြည့်နှစ် ပြာသိုလဆုတ် ၉ ရက် နေ့က သီဟိုဠ်နိုင်ငံ ကိုလန်ဘိုမြို့၌ မဟာစည် ဆရာတော်အမှုူးပြုသော မြန်မာရဟန်းတော်များ၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနဖွင့်လှစ်ရန်လျှောက်ထားနေပုံ

သီဟိုဠ်နိုင်ငံအတွင်းရှိ မဟာစည် သာသနာ့ရိပ်သာဌာနခွဲတခုမှ သီဟိုဠ်ယောဂီများနှင့် မြန်မာသာသနာပြု ရဟန်းတော်များ

၁၃၂၀ - ပြည့်နှစ် ပြာသိုလက ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် နယူးဒေလီ မှ ၁၃-မိုင်အကွာ အိန္ဒိယအစိုးရက ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာ့မြေအဖြစ် လှူထားသော 'မယ်ရော်လီ' ဒေသတွင်စိုက်ပျိုးထားသော ဗောဓိပင်ရှိရာတွင် ရိုက်ကူးထားသည့်ပုံတော်

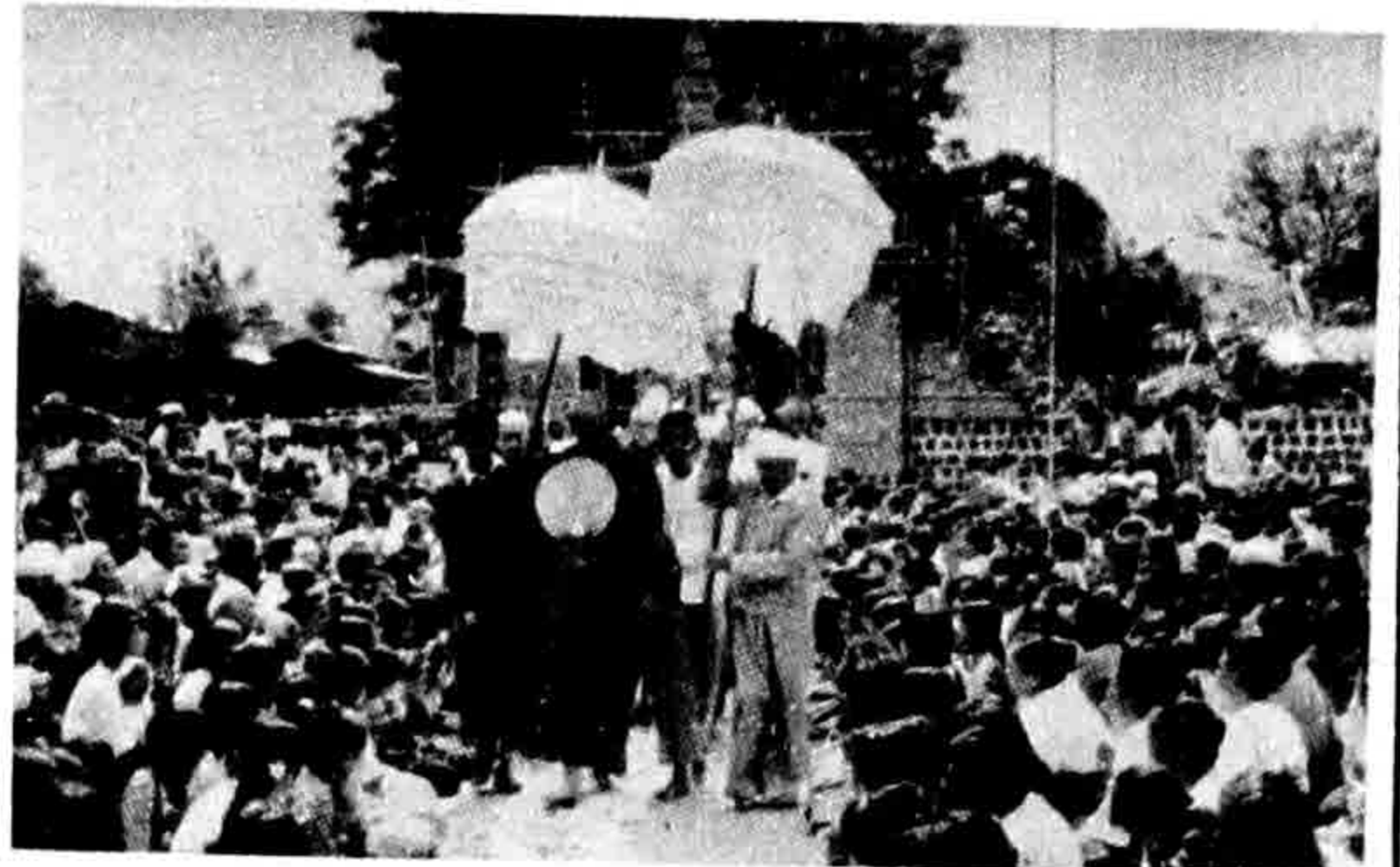
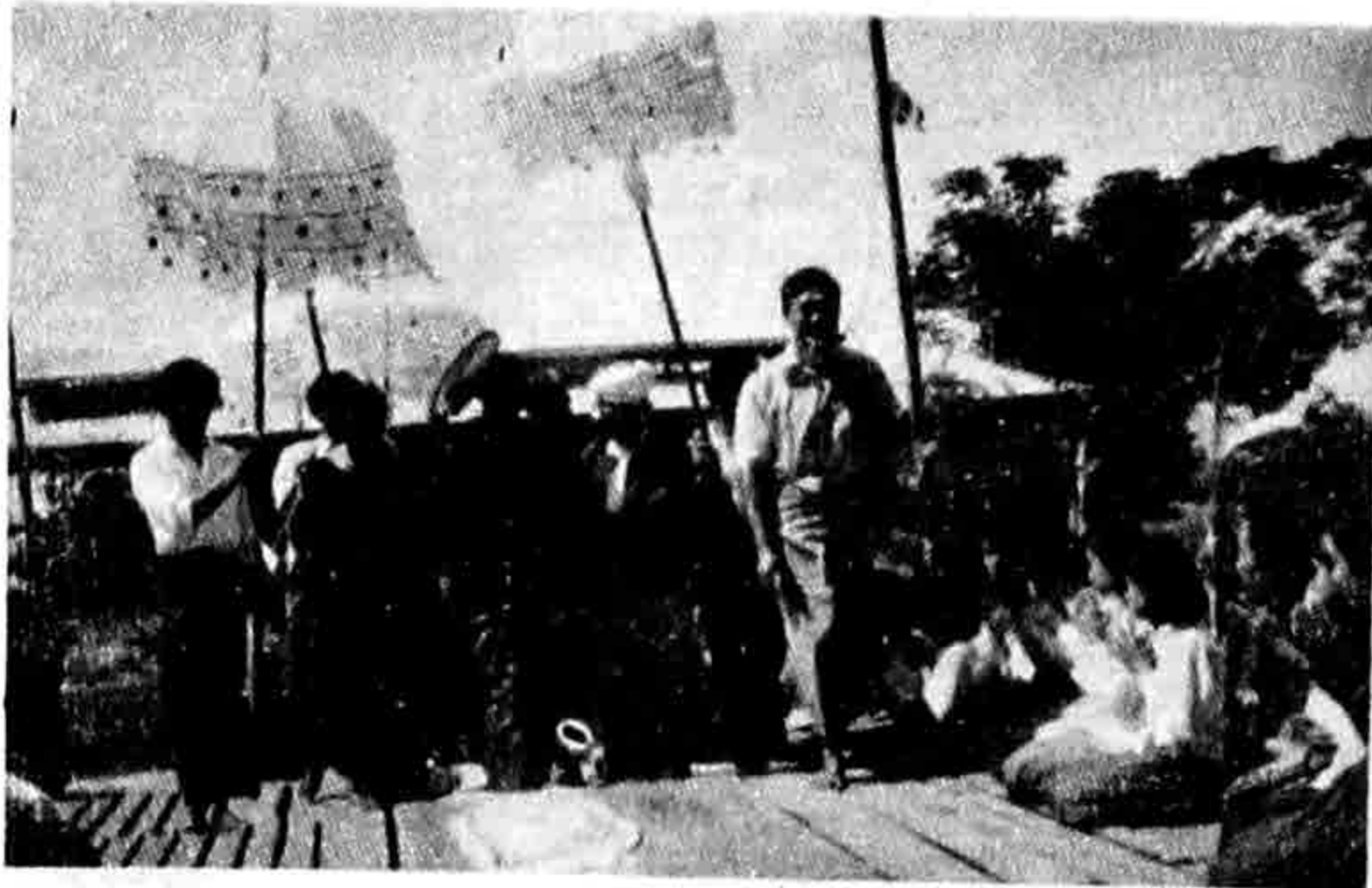
အိန္ဒိယ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဗန်ဂါလီ ကျောင်း၌ ဆွမ်းစားခါနီး ဘုရားပန်းတင်နေပုံ

၁၃၃၆-ခုနှစ် ဩဂုတ်လလွှဲ၌ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ပူဇော် ကန်တော့နေကြစဉ်
 (စက်ဝိုင်း ပြထားသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အမေရိကန်နှင့် သီဟိုဠ်နိုင်ငံတို့တွင် သာသနာပြုလေ့ရှိသော
 ကမ္ဘာ့ဂန္ထဝင်အဆရာ အိန္ဒိယလူမျိုး မုနိန္ဒနှင့် သာသနာပြုအဖွဲ့ဝင် ဖိလစ်ပိုင်အမျိုးသား ဖြစ်သည်။)

၁၃၃၈-ခုနှစ်က ဥရောပတိုက်သား ယောဂီများ ကျေးဇူးရှင်
 မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို ပူးမြော်ရန်လာရောက်ကြစဉ်

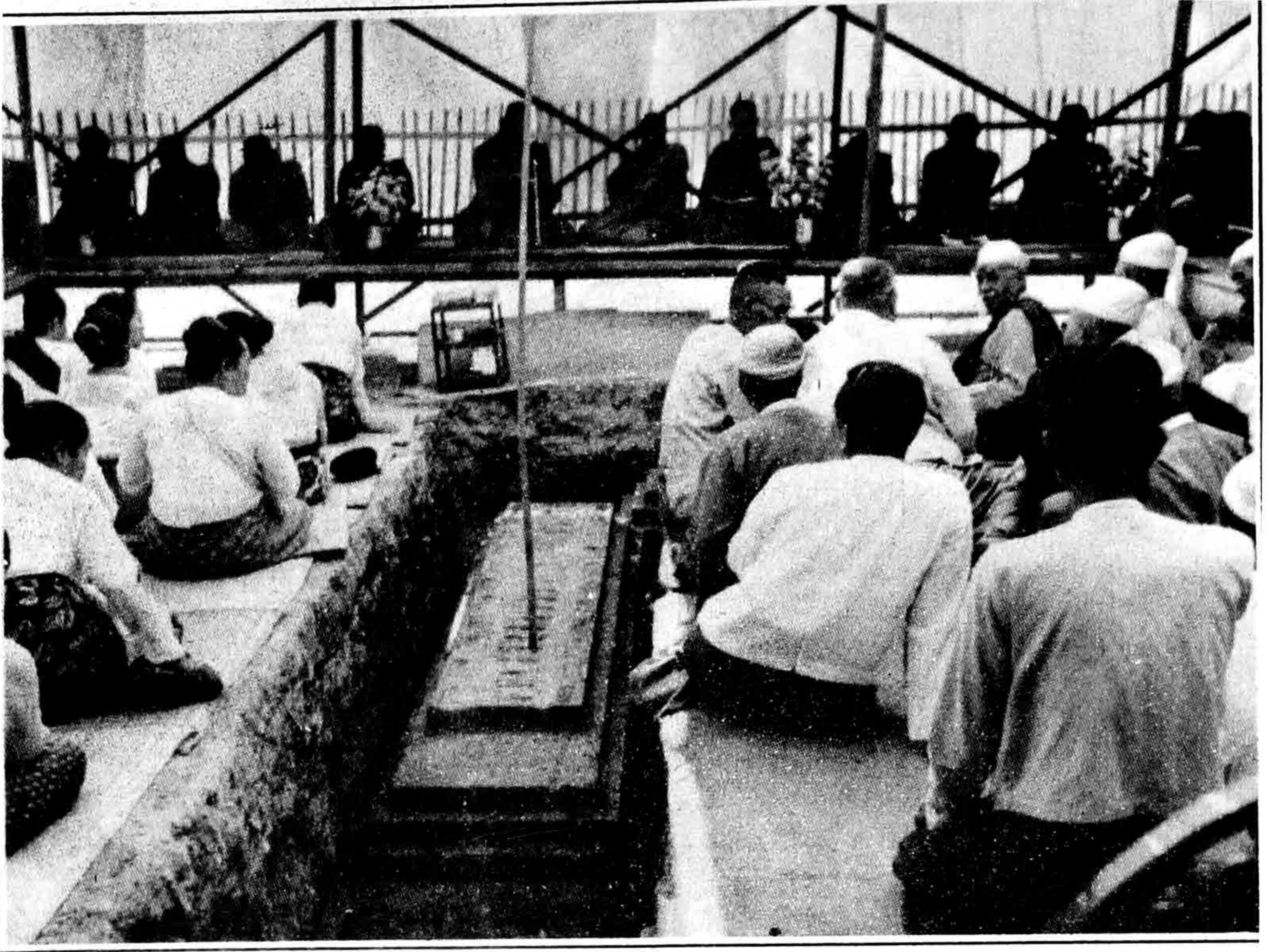

၁၃၄၀-ပြည့်နှစ် ကဆုန်လဆန်း ၁၁ ရက်နေ့က တောင်ပိုင်းရှမ်းပြည်အင်းလေးဒေသ အင်ကြင်းကုန်းရွာ၊ မဟာစည် သာသနာ့ရိပ်သာကျောင်းခွဲ အတွင်းရှိ ဓမ္မာရုံ အုဋ်မြစ်ချပွဲတွင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးကိုယ်တိုင် ရွှေအုဋ်မြစ် ချနေစဉ်

ဓမ္မာရုံ အုဋ်မြစ်ချပွဲအခမ်းအနားတွင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် ညောင်ရွှေ မြို့နယ်လုံး ဆိုင်ရာ အင်းလေးဒေသ ဂိုဏ်းချုပ် ဂိုဏ်းထောက် ဆရာတော်ကြီးများအား ဖူးတွေ့ရစဉ်

၁၃၁၁-ခုနှစ် ဖလံယဉ်ဓမ္မာရုံကြီး အုဉ်မြစ်ချပွဲ ကျင်းပစဉ်

ဆာဦးသွင်မိသားစု ရန်ပုံငွေ ပဒေသာပင် ရေစက်သွန်းချအပြီး ရိုက်ကူးထားပုံ

မဟာစည် ထေရ်မြတ် အတ္ထုပ္ပတ္တိ

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သဗ္ဗာသဗ္ဗုဒ္ဓဿ။

ယခုအခါ ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတဝန်းလုံး မကြားဘူး မသိဘူးသူ မရှိလောက်အောင် ထင်ရှားကျော်စောလျက် ရှိတော်မူသော သာသနဓဇ သိရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော်ကို ဤမျှထင်ရှားခြင်းကျော်စောခြင်းမရှိမီအခါကပင်ထိုအရှင်မြတ်၏အကြောင်း ခြင်းရာများနှင့်တကွ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ကြားသိခဲ့ရသဖြင့် စိတ်ဝင်စားခြင်း ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။

အကြောင်း တိုက်ဆိုင်ပုံ

ဂေါဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၉၀-ပြည့်နှစ်၊ နယုန်လ (၁၉၂၇-ခု ဇွန်လ) တွင် မော်လမြိုင်မြို့ ပန်းဘဲတန်းရပ်ရှိ အင်္ဂလိပ်မြန်မာ နှစ်ဘာသာသင် ရှင်ဗုဒ္ဓ သောသ အထက်တန်းကျောင်းကြီးကို (သပိတ်မှောက်ခေတ်အတွင်း ယိုယွင်း ပျက်စီးနေရာမှ) သာသနဓရအသင်းက ပြန်လည် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ဖွင့်လှစ်ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မြန်မာစာပေဘက်က သင်ကြားပေးရန် ဆရာ တဦးလိုလျက်ရှိသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့၌ ရှိနေသော ကျွန်တော့်အား သာသနဓရ အသင်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ခေါ်ယူခန့်ထားခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့ ခန့်ထားသည့်အတိုင်း ၁၂၉၀-ပြည့်၊ ဝါဆိုလ (၁၉၂၇-ခု ဇူလိုင်လ) တွင် အလုပ်ဝင်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပါဠိဘာသာနှင့် မြန်မာဘာသာ များကို သင်ကြားပေးရမည့် ဆရာအဖြစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်၍ တနှစ်မျှ အကြာ ၁၂၉၁-ခု၊ ဝါဆိုမိုး မဟာစည်ဆရာတော် ခေါ်တွင်မည့် (ရဟန်း သိက္ခာ ၆-ဝါရ) အရှင်သောဘနုသည် မော်လမြိုင်မြို့ တောင်ဝိုင်းကလေး တိုက်ကျောင်းသို့ ကြွရောက်သီတင်းသုံးတော်မူပါသည်။

အရှင်မြတ်သည် မော်လမြိုင်မြို့မှ ကုလားလေးတာ အပြန်ငါးရာမျှမက ဝေးကွာ၍ သူညာဂါရ(တောရကျောင်း)အစစ်ဖြစ်သော ထိုတိုက်ကျောင်း၌ “မဝေးနီးမော၊ မရောလူရှင်၊ မှက်ခြင်၊ ပါးနည်း၊ ပစ္စည်းမိတ်ဆွေ၊ ရလွယ်လေ။ ငါးထွေကျောင်းအင်္ဂါ” ဟူသော ဆောင်ပုဒ်အရ-

- ၁။ မြို့ရွာမှ မဝေးလွန်း မနီးလွန်းခြင်း၊
- ၂။ ရှင် လူ အသွားအလာ မများ၍၊ ရှင် လူတို့နှင့် ရောနှောမှု မရှိခြင်း၊
- ၃။ ခြင်၊ မှက် ကိုက်ခဲခြင်းအန္တရာယ် နည်းပါးခြင်း၊
- ၄။ ပစ္စည်းလေးပါးအတွက် ငြိုငြင်ဖွယ်မရှိ ရလွယ်ခြင်း၊
- ၅။ သူတော်ကောင်းမိတ်ဆွေကို ရနိုင်ခြင်း။

ဟူသော တောရကျောင်း အင်္ဂါ(ကျောင်းကောင်းအင်္ဂါ) ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံ ပုံကို သိတော်မူသည့်အတိုင်း သီတင်းသုံးတော်မူလျက် ပဋိပတ် အခြေခံ ဖြစ်သော ပရိယတ်စာပေတို့ကို ပို့ချပေးတော်မူသည်။

ကျွန်တော်သည် ရှင်ဗုဒ္ဓသောသ အထက်တန်းကျောင်းတွင် လုပ်ကိုင်နေစဉ် သာသနဓရ အသင်းဥက္ကဋ္ဌ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ဦးချစ်ဖေ၊ ကျောင်းအုပ်ကြီး ဦးဖိုးရင်စိ-ဘိ-အေ အထက်တန်းရွှေနေ၊ ကျောင်းဆရာကြီး ဦးအောင်ဘုံ ဘိ-အေ-ဘိ-အီး-ဒီ တို့၏ သဘောတူညီချက်အရ သာသနဓရအသင်း၏ အမှုဆောင် ကော်မတီတွင် ကော်မတီတဦးအဖြစ် ပါဝင်ဆောင်ရွက် ခဲ့ရ ပါသည်။

ထို အမှုဆောင်ကော်မတီသည် လစဉ် အစည်းအဝေးခေါ်ကာ ကျောင်း ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရသည်။ လစဉ် အစည်းအဝေးခေါ်တိုင်း ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင် အစည်းအဝေးတက်ရသည်တွင် (တောင်ဝိုင်းကလေးသို့ ဥပုသ် နေ့တိုင်း သွားရောက် ဥပုသ်စောင့်လေ့ ရှိကြသော) ကော်မတီလူကြီးများ နှင့်လည်း တွေ့ဆုံရပါသည်။ ထိုကော်မတီလူကြီးတို့မှာ....

- ၁။ ဦးထွန်းဝင်း၊ မင်းတိုင်ပင်အမတ်၊ အထက်တန်းရွှေနေ (ယခုကွယ်လွန်ပြီ)
- ၂။ ဦးကြာပွင့်၊ အသင်းအကျိုးဆောင် (ယခု ကွယ်လွန်ပြီ)
- ၃။ ဦးလေးစိန်၊ စတိုးဘုရားသားစာရေးကြီး (ယခု ကွယ်လွန်ပြီ)

တို့ဖြစ်ပါသည်။ ထိုလူကြီးတို့တွင် ဦးထွန်းဝင်းနှင့် ဦးကြာပွင့်တို့မှာ တောင်ဝိုင်း ကလေး ဇေတဝန်ကျောင်းသို့ သွားသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဦးလေးစိန်ကား တိုက်ကျောင်းသို့ သွားရောက် ဥပုသ်စောင့်သူ ဖြစ်သည့်အတိုင်း မဟာစည်ဆရာ

တော်လောင်း အရှင်သောဘန(စာချဘုန်းကြီး) အကြောင်းကို ကျွန်တော့် အား ဖောက်သည်အချဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်တယောက် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ထိုခေတ် မော်လမြိုင်သာသနာ

မော်လမြိုင်မြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးသော မြို့များတွင် တတိယ စွဲသော မြို့ဖြစ်၏။ ဥတုရာသီမျှတခြင်း၊ အစားအသောက်ပေါ့ခြင်း၊ စိမ်းစို လန်းဆန်းသော ရှုမျှော်ခင်းရှိခြင်း တို့ကြောင့် နေစချင့်ဖွယ် တင့်တယ် သာယာသော မြို့ဖြစ်ပေသည်။ သို့ရာတွင် သာသနာရေးဘက်ဟု ကြည့်လိုက် သော် စာသင်သံဃာ ၁၀၀-ပြည့်သော ကျောင်းတိုက်ဟူ၍ တတိုက်မျှ မရှိချေ။ မော်လမြိုင်မြို့၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဒိုင်းဝန်ကွင်း မျှလောက် သာ ရှိကြသော ညောင်တုန်းမြို့၊ ဓနုဖြူမြို့၊ ပခုက္ကူမြို့တို့၌ စာသင်သံဃာ ၁၀၀-ကျော်ရှိသော ကျောင်းတိုက်ကြီးများ ရှိကြ၏။ ညောင်တုန်းမြို့၌ ရွှေဟင်္သာ တောရတိုက်၊ ဓနုဖြူမြို့၌ ခင်မကန်တိုက်၊ တောင်ပေါ် ကျောင်း တိုက်၊ ဂန္ဓာရုံ ကျောင်းတိုက်၊ ပခုက္ကူမြို့၌ မဟာဝိသုတာရာမတိုက် (အရှေ့ တိုက်-အနောက်တိုက်) ဤကျောင်းတိုက်တို့မှာ မြို့နှင့်မလိုက်အောင် စည်ကား ခဲ့ကြ၏။ သို့ရာတွင် ဤကျောင်းတိုက်ကြီးတို့၏ အားထားရာ မြို့များမှာ မော်လမြိုင်မြို့၏ အခြေအနေကို မမှီနိုင်ကြပေ။ ထိုအချိန်က မော်လမြိုင်မြို့တွင် ပရိယတ္တိကို အားပေးသော ပရိယတ္တိ သဒ္ဓမ္မပါလအသင်း၊ သုဿမာစာရအဖွဲ့ တို့လည်း မပေါ်လာကြသေးချေ။ တနှစ်တခါ ဝိနည်းအာဂုံပြန်ပွဲ ကျင်းပကာ အားပေးသော ဝိနယာနုဂ္ဂဟအသင်း ဟူ၍ကား ရှိနေသည်ဟူ၍ သိရပါသည်။

စာသင်သံဃာများ သီတင်းသုံးချင် လောက်အောင် ခမ်းနား ကျယ်ပြန့် လှသော တောင်လေးလုံး ကျောင်းတိုက်၊ တောင်ပေါက် ကျောင်းတိုက်၊ အရှေ့ ကံ့ကော် ကျောင်းတိုက်၊ ပုဂံတောင် ကျောင်းတိုက်နှင့် မဟာမြိုင်ကျောင်းတိုက် ကြီးတို့ကား ထင်ရှား လှသော ရှေးအဆောက်အဦများဖြင့် တင့်တယ်လှ၏။ ပဋိပတ်ဘက်က အားထုတ်လိုသော ယောဂီများအတွက် တောင်ပိုင်းကလေး ပဓာနိကာရုံ၊ ဇေတဝန်တိုက်၊ တိုက်ကျောင်း၊ တောင်ပိုင်းကြီး ရွှေကျင် ကျောင်းတိုက်တို့လည်း တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်သောတည်နေရာအားဖြင့် ထင်ရှား လျက် ရှိကြပါသည်။

သို့ရာတွင် ပရိယတ္တိဘက်နှင့် ပဋိပတ်ဘက်က မြို့နေ ခမ်းနား ကျောင်းတိုက် ကြီးတွေ ခန့်ညား သလောက် အထက်တန်း ရောက်လာသည်ဟု မဆိုနိုင်ခဲ့ချေ။ ပထဝီ အနေအထား အရ စာသင်သား သံဃာများ သွားရေး လာရေး

ချောင်ကျနေသောကြောင့် ပေလောဟု တွေးတော မိပါသည်။ ပဋိပတ္တိ
 ဘက်က တကိုယ်ရေ တကာယ အားထုတ်တော် မူကြသော မဟာထေရ်ကြီး
 များလည်း ရှိပါသည်။ ထိုအခါက ပဋိပတ် အတွက် ကျော်စော သတင်း ထွက်
 နေသည်မှာ မုဒုံမြို့ ဂျိုးဂျိုးကျတောရဆရာတော်နှင့် သထုံခရိုင် ဒုံဝန်းတောရ
 (ရွှေရောင်ပြတောင်ခြေ)ကျောင်း ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင်တို့ပင် ဖြစ်ပါ
 သည်။ ဂျိုးဂျိုးကျတောရ ဆရာတော်ကြီးသည် ပဋိပတ် ဘက်က ထက်ထက်
 မြက်မြက် အားထုတ်တော်မူနေသော ပြန်လွန်တော် မူသွားရာ အလောင်း
 တော်ကို ဒုက္ခသက်န်းကြီးဖြင့် လွှမ်းခြုံ ထားရာမှ ရုတ်တရက် အလောင်း
 တော် ပျောက်ကွယ်၍ လွှမ်းခြုံထားသော ဒုက္ခသက်န်းသာကျန်ရစ်ကြောင်း
 ပြောစမှတ် ပြုကြပါသည်။ ဤမျှ ပြင်းပြင်း ထန်ထန် အားထုတ်တော်မူ
 သော ဆရာတော်ကြီး ဖြစ်၍ ပြန်လွန်တော် မူပြီးနောက်လည်း ဂျိုးဂျိုးကျ
 တောရသို့အလောင်းတော် ပြင်ဆင်သော ခုတင်နှင့် သက်န်းတော်ကို ဖူးမြော်
 ရန် သွားရောက်ကြသော ရှင်၊ လူတို့ကား ပြတ်သည်ဟူ၍ပင် မရှိပေ။

လူနာမည်ဖြင့် ကျော်စောတော်မူသော ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင်သည်
 ကား အသက် လွန်မှ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ကာ သဒ္ဓါတရား ထက်သန်
 စွာနှင့် ပဋိပတ်လုပ်ငန်းကို သက်စွန့်ကြိုးပမ်း အားထုတ်တော်မူသော ပုဂ္ဂိုလ်
 ဖြစ်ပေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းသို့ ရောက်သွားသူများ၏ ပြောပြချက်
 အရ သိရသည်မှာ “ဘုန်းတော်ကြီးသည် သပိတ် တလုံး၊ သက်န်း သုံးထည်
 စသော ရဟန်း ပရိက္ခရာမှ တပါး အခြား အသုံးအဆောင် အပိုမထား တပါး
 ကည်း သီတင်းသုံးတော် မူသည်။ ကျိန်းစက်ရာတွင် ခေါင်းအုံးဟူ၍ မရှိ၊
 လှူခေါင်းရိုးကို ခေါင်းအုံးအဖြစ် ထားတော်မူသည်။ အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ
 ရွာများ၌ ဆွမ်းခံ၍ ရသမျှဖြင့် ရောင့်ရဲတော်မူသည်။ ဆွမ်းခံရွာဟူ၍ အတည်
 တကျ အမှတ်မထား၊ ဟိုရွာတလှည့် သည်ရွာတလှည့် ဆွမ်းခံတော်မူသည်”
 ဟူ၏။

ဘုန်းတော်ကြီး၏ ပဋိပတ် ဂုဏ်သတင်းကြောင့် မော်လမြိုင်၊ မုတ္တမ၊ သထုံ
 စသော ပတ်ဝန်းကျင် မြို့ရွာတို့မှာ မကြာခဏ ဘုန်းတော်ကြီး ထံပါးသို့ သွား
 ရောက် ဖူးမြော် ပူဇော် ကန်တော့ကြလေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးထံ ချဉ်းကပ်၍
 တလ ကိုးသီတင်း တရားအားထုတ် နေထိုင်ကြသူကား မရှိချေ။ နေစရာ ထိုင်
 စရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း အဆောက်အဦ ဟူ၍လည်း ဘုန်းတော်ကြီး သီတင်း
 သုံးသော ကျောင်းကလေးမှ တပါး မရှိချေ။ (မဟာစည် တောထွက်ခန်းတွင်
 ထပ်မံဖော်ပြပါဦးမည်။)

မော်လမြိုင်မြို့သည် တနင်္သာရီခရိုင်တွင် တိုင်းမင်းကြီး ရုံးစိုက်ရာ အချက် အချာ မြို့ကြီး ဖြစ်သည်နှင့်အညီ လောကီရေးဘက်က သဌေးကြီး၊ သူကြွယ် ကြီး၊ ဝတ်လုံတော်ရဲကြီး၊ ကုန်သည်ကြီး၊ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီးတို့ ဖြစ်ထွန်း ရာပေဟု ဆိုရသကဲ့သို့ လောကုတ္တရာ သာသနာရေးဘက်တွင် တနိုင်ငံလုံးက မျှော်ကြည့် လောက်အောင် ပိဋကတ်ပါရဂူ၊ ပဋိပတ် တံခွန်ထူ ပုဂ္ဂိုလ်များ ထိုအခါက မပေပေါက်၊ မထင်ရှားခဲ့ချေ။

ဤသို့ သာသနာရေးဘက်က ရွက်ကြမ်းရေချို မျှသာ ရှိနေသည်ကို အား မရ မကျေနပ်နိုင်သဖြင့် ဒိုင်းဝန်ကင်း သစ်ကုန်သည်ကြီး ကျိုက်သံလန် စေတီ တော် ဂေါပက ဦးဘချစ်က “ဆရာရေ ကျနော်တို့မြို့ဟာ အစစအရာရာ လို လေသေးသည် မရှိအောင် ပြည့်စုံတဲ့ မြို့ဖြစ်ပါလျက် သာသနာရေးဘက်က စာသင်သား ၁၀၀-ပြည့်တဲ့ ကျောင်းတိုက် တတိုက်မျှ မရှိဘူး၊ တခြားမြို့က လာပြီး ပညာသင်ကြား နည်းယူရလောက်အောင် ထင်ရှားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးလဲ မတွေ့ရဘူး၊ အဲဒါ ဘာကြောင့်လဲ ဆရာ” ဟု စာရေးသူကို မေးဘူးရာ- “ကျွန်တော့်အထင် ပြောရယ်၊ လူကြီးမင်းတို့ မော်လမြိုင်မြို့က အစား ကောင်း အသောက်ကောင်းပေါ့ပြီး နေရေးထိုင်ရေး အလွန်ချမ်းသာတဲ့မြို့ ဖြစ်ပါတယ်၊ အစားကောင်းစားနေရတဲ့ လူချမ်းသာသဌေးများဟာ စည်းစိမ် ယစ်ပြီး ပညာကိုသိပ်မသင်ချင်ကြဘူး၊ သဌေးသားပညာတတ်ဟာ အင်မတန် ရှားပါသည်” ဟု ဖြေခဲ့ရဘူးပါသည်။ ကျွန်တော့်ဖြေချက် မှန်မမှန်ကား မပြောတတ်၊ ဦးဘချစ်မှာမူ ခေါင်းတညိတ်ညိတ် ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါ သည်။ (ဦးဘချစ်ကား သာသနာ ကြီးပွားစေလိုသောဆန္ဒ ပြင်းထန်လှသူ ဖြစ်ပါသည်၊ ယခုအခါ ကွယ်လွန်သွားရှာပြီ)။

ဤသို့သောအချိန်အခါ သာသနာရေးအတွက် မျှော်လင့်ချက် ဒီဂရီတက် နေဆဲတွင် အရှင်သောဘနသည် မော်လမြိုင် တောင်ဝိုင်းကလေးတိုက် ကျောင်းသို့ဆိုက်ရောက်တော်မူလာခဲ့သည်။ ထိုအရှင်သည်ထိုအခါကမဟာစည် ဟူသောအမည်မရသေး၊ ပဋိပတ်ကိုလည်း အားထုတ်တော်မမူရသေး။ သို့ရာတွင် ပဋိပတ်ကို အားထုတ်ရန် ဥပနိဿယ အခြေခံကောင်းသော ဌာနသို့ကား ဆိုက်ရောက်လာချေပြီ။ မင်းဖြစ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုန်းကံအလျောက် အောင် မြေကို နင်းမိသကဲ့သို့ မော်လမြိုင် အောင်မြေကို နင်းမိလေပြီ။ အောင်မြေ နင်းမိပုံကား ထင်ရှားပါလတ္တံ့။

“တောအရပ်များသည် အလွန်ပျော်မွေ့ဖွယ် ကောင်းကုန်၏။ ဤသို့ သော တောအရပ်၌ လူသာမန်တို့ မပျော်မွေ့နိုင်ကြ၊ တရားဓာတ်ခံ ရင့်သန်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့ကား နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံ (ကာမဂုဏ်) တို့ကို ရှာမှီးလေ့ မရှိကြကုန်”

ဟု ကျမ်းဂန်တို့တွင် တောနှင့်တောပျော်ပုဂ္ဂိုလ် အကြောင်းကို ဖော်ပြထား ပေသည်။ ဤသို့သော ကြည်နူးဖွယ်ဂုဏ်အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော တောကို ညွှန်ပြပါ ဆိုလျှင် တောင်ဝိုင်းကလေးဌာနကို ညွှန်ပြရ ပေလိမ့်မည်။

တောင်ဝိုင်းကလေး

မော်လမြိုင်မြို့သို့ ရောက်လာသူ ရုပ်ဝေးညွှတ်သည်မှန်သမျှ တောင်ဝိုင်း ကလေးသို့ ရောက်ကြသည်သာပျားသည်။ တောင်စွယ်များက နောက်ခံကားပြု ထားပုံ၊ သစ်ပင်အမျိုးမျိုးတို့ အစီအရီ ပေါက်ရောက်နေပုံ၊ ရာသီမပြတ် စိမ်းလန်းစိုပြေနေပုံ၊ ကုသိနာရုံ၊ သရက်တောကျောင်းတိုက်၊ ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက် စသည်တို့က နေရာအလိုက် သိုက်သိုက်မြိုက်မြိုက်တည်ရှိနေကြပုံ တို့ကား ပန်းချီမျက်စိနှင့်ဘဲကြည့်ကြည့်၊ စာရေးဆရာမျက်စိနှင့်ဘဲကြည့်ကြည့်၊ တရားရှာပေသူယောဂီမျက်စိနှင့်ဘဲကြည့်ကြည့်၊ ကြည့်လိုက်တိုင်း အဆင်ပြေလှ ပေသည်။ ဇာတ်ကြီး ၁၀ ဖွဲ့ကို စကားပြေ ရေးသားတော်မူသော မင်းပူး ဆရာတော် ဦးဩဘာသ သာ တောင်ဝိုင်းကလေး ဌာနသို့ ရောက်ခဲ့ပါလျှင်၊ ဟိမဝန္တာ ချီးမွမ်းခန်းကဲ့သို့ ဆန်းကြယ်သာယာ အလင်္ကာဂုဏ်မြောက်သော တောင်ဝိုင်းကလေး ချီးမွမ်းခန်းကို ရေးသားတော်မူခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ရောက်ဘူးမှ သိကြရမည် ဟူ၍သာ ဆိုသင့်ပါတော့သည်။

တည်နေရာဌာန၏ အရေးကြီးပုံ

မြန်မာနိုင်ငံ တဝန်းလုံးတွင် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး သတင်းကျော်ခဲ့ သည်မှာ တရား ရှာသူ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အတွက် အောင်မြေသဖွယ် တင့်တယ်သာ ယာ ကာမဂုဏ် ဟူသမျှတို့မှ ဝေးကွာသော ဌာနကောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပေတည်း။ ရှေးရှေး ဘုရားလောင်း သူတော်ကောင်း မှန်သမျှတို့သည် အလွန် နက်နဲလှသော တရားမှန်ကို အားသန် ဆွတ်ခူးကြရာ၌ မြို့ကြီးရပ်ကြီး ထီးနန်း ရိပ်မြုံ အာရုံငါးပါး စုံလှသော နေရာမှ ထွက်ခွါ၍ လူသူမနီး တောမြိုင်ကြီး ရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်ရမြဲ ဖြစ်ပေသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ မရောက် ခင် ဘုရင်တဆူ ဖြစ်ပါလျက် ထီးနန်းကို မစိုမက်ဘဲ တောထွက်တော် မူခဲ့သည်။

အလောင်းတော် ဖြစ်စဉ် သံသရာ ကာလ ဘဝအဆက်ဆက် တောထွက်၍ သာ တရားရှာခဲ့ရသော မဟာဇနက၊ တေမိယ၊ ဟတ္ထိပါလ စသော ဖြစ်တော် ပေါင်း ဇာတ်ကြောင်းတို့ကို ကြည့်လျှင် တော၏သဘာဝ ဥပနိဿယသတ္တိ ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူး အဖြစ်သို့ရောက်အောင် ကျေးဇူးပြုတတ်ပုံ များကို ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်ရပေလိမ့်မည်။

တောရပ်သမီး အိမ်ထောင်ကြီး

ဟတ္ထိပါလ (ဘုရားအလောင်း) တောထွက်ခန်းကို ဆန်းကြယ်စွာ ရေး သား ဖွဲ့နွဲ့တော်မူခဲ့သော ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ ကိုးခန်းပျို့တွင် ဟတ္ထိပါလ မင်းသားက တောအရပ်၏ ကျေးဇူးများပုံကို ဤသို့ ဖွဲ့နွဲ့ခဲ့လေသည်။

(က) ရသေ့တင့်အပ်၊ လူမကပ်သား၊ တောရပ်သမီး၊ အိမ်ထောင် ကြီးလျှင်၊ သစ်သီးထမင်း၊ သစ်သီးဟင်းဖြင့်၊ စင်းလျဉ်းလုပ် ကျေး၊ ဖြည့်သိမ်းမွေးလျက်၊ ညစ်ကြေး လောဘ၊ ဒေါသ မောဟာ၊ ဆေးတတ် စွာသား၊ ပညာ ချိုးရေ၊ သွန်းပြီး စေမာ၊ ပြေပြေ ပြစ်ပြစ်၊ ဆံကျစ် ဥသျှောင်၊ လှအောင်ပတ်ထုံး၊ ပန်း ကုံး သဒ္ဓါ၊ ဆင်ပြီးစွာမှ၊ ကြေညာလှိုင်ခြင်း၊ သီတင်းစန္ဒန၊ မြေချမ်းကြည်၊ နှင်းရည်မွှေးဖျော်၊ အကျော်လိမ်းသပ်၊ တင့် အပ် ဝတ်စား၊ တရားပုဆိုး၊ အဘိုးခဲအင်၊ ငါပြုပြင်အံ့၊ ငါ့လင် ဖြစ်က၊ ကြောင့်ကြတစ်၊ မရှိလေပြီ၊ မထိရွံ့စိုး၊ မညှိုးရံခါ၊ သာလကာဟု၊ ငါ့မှာခေါ်ပင့်၊ ငါ့ကိုလင့်သား၊ ငါနှင့် ထိုက်တန်၊ ထိုမိမ့်န်သည်၊ စျာန်အဘိညာ၊ မဟာကုသိုလ်၊ မဂ် ဖိုလ် ရှစ်ပါး၊ ကျေးဇူး သားကို၊ ဖွားလတ် သောခါ၊ မကွာ စေရက်၊ အသက်သဖွယ်၊ သွားတိုင်းလွယ်လိမ့်။ ။ ကျင့် နှယ်သူတော် ပီပီတည်း။ (ပိုဒ်-၃၈)။

(ခ) မုံရင့်သမ္ဘာ၊ ရှင့်သားငါကား၊ ခြောက်ဒွါရရှင်၊ မင်းဖြစ်ချင် ၍၊ တောခွင်မြိုင်စည်၊ လမ်းထောက်တည်လိမ့်၊ ရှေ့ပြည်နိဗ္ဗာန် အဆီတည်း။ (ပိုဒ်-၃၉)

(က) ဆိုလိုရင်းမှာ ရသေ့ ရဟန်း တို့နှင့်သာ သင့်လျော်၍ လူသာ မန်တို့ မကပ်ရောက်နိုင်သော တောအရပ်သည် ဥပမာအားဖြင့် ငါ့ကိုစောင့် မျှော်နေသော ချစ်ဇနီးပင်ဖြစ်၏။ တောရပ် ဇနီးမယ်သည် သစ်သီး ထမင်း

သစ်သီးဟင်းများဖြင့် ကော်လံ လုပ်ကျွေးပြုစုရုံမက၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ အညစ်အကြေးများမှ ကင်းဝေးအောင် ပညာတည်းဟူသော ချိုးရေဖြင့် ချိုးပေးလိမ့်မည်။ ဆံကျစ်ကိုသပ်ရပ်စွာ ထုံးဖွဲ့ရာတွင် သဒ္ဓါတရားတည်းဟူသော ပန်းကုံးကို ဆင်ပေး၍ သီလတည်းဟူသော အမွှေးနံ့သာရေဖြင့် လိမ်းသပ်ပေးခြင်း၊ အဖိုးထိုက်တန်လှသော တရားပုဆိုးကို ဝတ်ဆင်ပေးခြင်းတို့ဖြင့် ကြောင့်ကြဖွယ် တစိုးတစိမျှ မရှိအောင် ပြုစုပေးလိမ့်မည်။ ငါ့ကို ပင့်ခေါ် မျှော်လင့်နေသော တောရပ်ဇနီးမယ်သည် ငါနှင့် ပေါင်းသင်းရခြင်းကြောင့် မဟာကုသိုလ်၊ အဘိညာဉ် မဂ်ဖိုလ် ရှစ်ပါးဟူသော သားထူးသားမြတ်ကို ဖွားမြင်လိမ့်မည်။ ထိုသားတို့ မျက်နှာကြောင့် တောဇနီးသယ်သည် မဒ္ဓါရက်ဖွယ် တရားအဆက်အနွယ် ဖြစ်အောင် သူတော်ကောင်းပီပီ ကျေးဇူးပြုပေးလိမ့်မည်။

(ခ) ဒွါရ ခြောက်ပါးကိုထိန်းသိမ်းနိုင်မှ (ဆဒ္ဓါရာဓိပတိရာဇာ) တကယ်မင်း ဖြစ်နိုင်သဖြင့် ထိုမင်းမျိုး ဖြစ်ချင်လှသောကြောင့် ပါရမီ အဆောက်အဦ ရင့်ပြီးသော (အရှင်သား) ငါသည် စည်ကားသောတောမြိုင်အရပ်သို့ လမ်းစဉ်အတိုင်း ထွက်သွားတော့မည်။ ဤသဘောသည် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားကောင်း အဆီအနှစ်ပေတည်း။

လောကီလူသားတို့မှာ အချိန်တန် အရွယ်ရောက်လျှင် သင့်လျော်သော အိမ်ထောင်ဘက်ကို ရှာ၍ အိမ်ထောင်ပြုရမည် ဖြစ်သည်ကို ဥပမာထားကာ တရားရှာသူ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် တို့လည်း အသိဉာဏ် ရင့်သန်ချိန် စဉ်းစားဉာဏ်အားရှိလာသော အခါတွင် သုညာဂါရ ဆိတ်ငြိမ်ရာ ဌာန အစစ်ဖြစ်သော တောအရပ် တည်းဟူသော ဇနီးနှင့် အိမ်ထောင်ပြုရမည်။ သို့မှသာ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတည်း ဟူသော သားကောင်း ရတနာများ ဖွားမြင်၍ တရားအဆက်အနွယ် တိုးတက်လိမ့်မည်ဟု ဥပမေယျ လိုရင်းသဘောကို ပြပေသည်။

တောင်ဝိုင်းကလေး တောရသည် ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသမျှတို့၏ သဘောကျနှစ်သက်ဖွယ် ရှိမြောင် အသွယ်သွယ် တို့ဖြင့် တင့်တယ်လှပသော သုညာဂါရ ဇနီးသယ်အလား ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဖိတ်ခေါ်လျက် ရှိပေသည်။ အရှင်သောဘနုသည် နေက္ခမဇ္ဈာသယ တောအရပ်တွင် မွေ့လျော်လိုသော ဆန္ဒဓာတ်ခံရှိပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း တောင်ဝိုင်းကလေး တိုက်ကျောင်း ဆရာတော်ကြီးကို အမှီပြုကာ တပည့်စာသင်သားတို့အား စွမ်းအားရှိသမျှ ပရိယတ္တိဘက်က ပို့ချပေးခြင်းဖြင့် သီတင်းသုံးလျက် ရှိလေ၏။ ထိုအရှင်ကား ရဟန်းသိက္ခာတဝါရကစံ၍ ဝါစဉ်အတိုင်း အစိုးရ ပထမငယ်၊ ပထမလတ်၊ ပထမကြီးတန်းတို့

ကို အောင်မြင်တော်မူ ပြီးလျှင်၊ သိက္ခာ လေးဝါအရ၌ ပိဋကတ် တက္ကသိုလ် ဟုခေါ်ဆိုရသော ရတနာပုံ မန္တလေးမြို့ ခင်မကန်တိုက် ဘွားတော်ကျောင်း တွင် နေထိုင်၍ ပိဋကတ် လမ်းရိုးကျ အာစရိယဝါဒ လက်ဆုပ် လက်ကိုင် ရရှိအောင် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများကို ကျကျနန အားထုတ်ဆည်းပူး တော်မူပြီး ဖြစ်လေသည်။ သို့ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ကပ်ရောက်လာသော စာသင်သားတို့အား ပရိယတ္တိ အခြေခံ ရရှိလောက်အောင် အုတ်မြစ် ချပေးနိုင် သော စွမ်းရည်သတ္တိ ရှိတော်မူပြီး ဖြစ်လေသည်။ (နောက်တွင် ထင်ရှားပါ လတ္တံ့။)

တောင်ဝိုင်းကလေး တိုက်ကျောင်းတွင် စာသင်သား သံဃာများအား သက္ကရာဇ် ၁၂၉၃-ခုနှစ် တိုင်အောင် သာသနာတော်၌ ပထမအရေးကြီးဆုံး ဖြစ်သော ပရိယတ္တိ သာသနာ (စာပေသင်ကြားရေး) ကို အားပေးတော်မူ သည်။ သို့ရာတွင် တောင်ဝိုင်းကလေး ဌာန၏ နှိုးဆော်ချက်အရ၊ ပရိယတ္တိမှ ပဋိပတ္တိသို့ ဟူသော တက်လမ်းကိုသာ လက်လှမ်းရန် အားသန်တော်မူလျက် ရှိလေသည်။ “အဓိပတိ တပ်လောက်အောင် ဆန္ဒဓာတ်၊ စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်ခြင်း ရှိနေသူအား အလိုဆန္ဒ ပြည့်ရမ့်” ဟူသော သဘောဓမ္မတာအရ၊ အရှင်သော ဘန၏ တောင်ဝိုင်း ကလေးတောမှ ပဋိပတ်လုပ်ငန်း အတွက် တောတဆင့် ထွက်ပုံသည် (အလိုဆန္ဒ ပြည့်ဝအောင် ကြိုးစားပုံသည်) အာရုံစူးစိုက်ဖွယ် ကောင်းလှပါပေသည်။

မင်းကွန်း ဇေတဝန် ဆရာတော်

ထိုအချိန်ကား မင်းကွန်းဇေတဝန်ဆရာတော်ကြီးသည် သထုံမြို့၌ သီတင်း သုံးတော် မူသည်မှာ ၁၆-နှစ် ကြာရှိလာသော အခါ ဖြစ်လေသည်။ သတိ ပဋ္ဌာန် ဟူသော အသံသည်လည်း မော်လမြိုင်ဘက်သို့ ဂယက်ရိုက်လျက် ရှိ၏။

စစ်ကိုင်းမြို့ မြောက်လက် စာရေးလေး ရွာအဝင် ကန်ကြီးကုန်းရွာလျှင် ဖွားရာဇာတိရှိသော မင်းကွန်း ဇေတဝန်ဆရာတော်သည် ရှေးဦးစွာ မင်းကွန်း ဂူကလေးချောင် အနောက်တိုက်တွင် သီတင်း သုံးတော်မူ၍ သတိပဋ္ဌာန် လေးပါး အပ္ပမာဒလမ်းစဉ် ဖြစ်သော ဝိပဿနာ တရား ကျင့်ပုံ အားထုတ်ပုံ အလုံးစုံကို သေချာထင်ရှား ပေလျှင်သော ဝေါဟာရများဖြင့် ဟောကြား တော် မူ၏။ ထို့နောက် မွေးဖွားတော်မူရာ ကန်ကြီးကုန်းရွာ၌ တဝါမျှဝါကပ် တော်မူ၍ သတိပဋ္ဌာန် လမ်းစဉ်တရားကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုမှတဖန်

မင်းကွန်းအလယ် တောရ ဇေတဝန်ချောင်းသို့ ပြန်ကြွသီတင်းသုံးပြီးလျှင် ထိုမှ တဖန် မြို့လှမြို့သို့ ကြွကာ နှစ်ဝါမျှ သီတင်းသုံးတော်မူ၏။ မြို့လှမြို့နှင့် တကွ ထိုထိုသက်ဆိုင်ရာ မြို့များသို့ လှည့်လည်တော်မူ၍ သတိပဋ္ဌာန် တရားမိုးကို တဖြိုင်ဖြိုင် ရွာချတော်မူလျက် ဒေသစာရီ လှည့်လည်တော်မူယင်း၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၇၇ ခုတွင် သထုံမြို့သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလာခြင်းဖြစ်၏။

သထုံမြို့တွင် ဇေတဝန်ဟူသော မူလအမည်ဖြင့် ကျောင်းတိုက်ကြီး တည်ကာ တရား အားထုတ်ရာ ဌာနကြီးတခု ဖြစ်ထွန်းစေလျက် ဘုရားဟော ဒေသနာ နည်းကျကျ ဝိပဿနာ ကျင့်စဉ်များကို ဟောကြားတော်မူရာ တရားခွင်သို့ ဝင်ရောက် အားထုတ်ကြသူတို့ သဘာဝဉာဏ် အမြင်မှန်ရလျက် ကျေနပ်ဝမ်းမြောက်ကြလေသည်။ ကိုယ်တိုင်လက်တွေ့ ဝမ်းမြောက်ကြသူ ရှင်လူရဟန်းတို့၏ အဆင့်ဆင့် ပြောပြတိုက်တွန်းခြင်းဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင် မြို့ရွာတို့မှ သထုံဇေတဝန် ဌာနသို့ လာရောက်အားထုတ်ကြသော ယောဂီများလည်း တစတစ တိုးတက် များပြား လာလေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအခါက သတိပဋ္ဌာန် ကျင့်စဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ချက်အမျိုးမျိုးထုတ်ကာ အလုပ်မလုပ်ဘဲ ထင်မြင်ချက်ကို တကယ်အမြင်မှန်ဟု ယူဆနေကြ သူတို့လည်း ပေါ်ပေါက်လျက် ရှိကြလေသည်။

မော်လမြိုင်မြို့ ကျိုက်သံလန် စေတီတော် အနောက်ဖက် စောင်းတန်း ဇရပ်တွင် မင်းကွန်း ဇေတဝန် ဆရာတော်ကြီး၏ တပည့် သတိပဋ္ဌာန် တရား အားထုတ် ပြီးသူ ဒေါ်ကုသလ အမည်ရှိသော သီလရှင်ကြီး တပါး နေထိုင်လျက် လက်လှမ်းမှီရာ တပည့် ဒကာများအား သတိပဋ္ဌာန် လုပ်ငန်း တရား ဟောကြားနေသဖြင့် သတိပဋ္ဌာန်ဟူသော စကားသည် တရားဘက်၌ စိတ်ဝင်စားသူ ရှင်လူအများတို့၏ နှုတ်ဖျားတွင် စကား လှိုင်းစီးလျက် ရှိလေသည်။

ဘုရားပူး တရားရှာ ထွက်တော်မူခြင်း

“အကြားအမြင်သုတနှင့် ပြည့်စုံသော ပညာရှိပဏ္ဍိတ် တဦးသည် အကြင် အရပ်၌ ရှိသည် (နေသည်) ဟု ကြားရ ငြားအံ့၊ အကြား အမြင် သုတကို အလိုရှိသော သူသည် ထိုပညာရှိပဏ္ဍိတ် ရှိနေရာ အရပ်သို့ ကြီးစွာသော လှံလဖြင့် အရောက် သွားသင့်၏။ သွားရမည်။”

(လောကနိတိ)

ဇင်းကျိုက်တောင်စေတီ၊ ကော့ကဒွတ်တောင်စွန်းအနီးဝန်းကျင်ရှိ မြသပိုတ်တောင်၊ ဝေပုလ္လတောင်၊ ကေလာသတောင်ရှိ ကျောင်းကန်စေတီ၊ ကျိုက်ထိုမြို့ ကျိုက်ထီးရိုးစေတီ စသော စေတီတော်များ၊ ဒုံဝန်းဘူတာမှ ငါးမိုင်မျှ ဝေးကွာသော ရှေ့ရောင်ပြတောင်ခြေ၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင်၊ သထုံမြို့ ဇေတဝန်ဆရာတော်ကြီး၊ ဤဖော်ပြ ပြီးသော စေတီတော်များနှင့် ယောဂီအရှင်မြတ်ကြီး တို့ကား အရှင်သောဘန၏ အာရမ္မဏိက စိတ်ဓာတ်ကို တောင်ဝိုင်းကလေးမှ ထွက်ခွာလာအောင် ဆွဲဆောင်နေသော အဓိပတိအာရုံများ ဖြစ်ကြ၏။

သို့ဖြစ်သည့်အတိုင်း ၁၂၉၃ ခု၊ ဟေမန္တ ဆောင်းရာသီ ပြာသိုလပြည့် ကျော် ၇-ရက်တွင် အရှင်သောဘနသည် မိမိနှင့် စိတ်တူသဘောတူ ကလျာဏ မိတ်ဆွေဖြစ်သော ဦးတေဇဝန္တ ဘွဲ့မည်ရှိ ရဟန်းတော်တပါးကို အဖော် ပြုကာ မူလအောင်မြေဖြစ်သော တောင်ဝိုင်းကလေးတိုက်ကျောင်းမှ ထွက်ခွာ ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါကား “စောင်မပါလျှင် အမေ့ရွာကိုတောင် မသွားနှင့်” ဟူသော(ပရိဘာသာ)စကားအရ ခြုံစောင်မပါလျှင် ခရီးမသွားနိုင်သော ရာသီဖြစ်လေသည်။

သို့ဖြစ်စေကာမူ ရှေ့ကျင်ဂိုဏ်းစည်းကမ်းနှင့်အညီ မြို့ရွာအတွင်း ဖိနပ်စီးခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ပြီး ဖြစ်လေအောင် ဖိနပ်ကိုပင် စွန့်ပစ်ထားခဲ့၍ ခြုံစရာ သင်္ကန်းသုံးထည်၊ ဆွမ်းခံစရာ သပိတ်တလုံး၊ ရေစစ် သင်ဓုန်း၊ ခါးပန်းကြိုး၊ အပ် ဟူသော ရဟန်း ပရိက္ခရာများကိုသာ ယူဆောင်တော် မူခဲ့လေသည်။ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်၌ ငဲ့ညှာမှု နည်းပါးခြင်း ပေတကား။

မော်လမြိုင်မြို့မှထွက်ခွာစဉ် ကပ္ပိယဒကာတယောက်ပါလာ၏။ သို့ရာတွင် မုတ္တမဘက်သို့ ရောက်သောအခါ မုတ္တမဘူတာမှ ဇင်းကျိုက်ဘူတာ အထိသာ ရထားလက်မှတ်ယူစေပြီးနောက် ကပ္ပိယကို ပြန်လွှတ်လိုက်သည်။ ခရီးစရိတ် ဟူ၍ တပြားတချပ်မျှ အကပ္ပိယပစ္စည်းမပါ။ “ရောက်ရာမှာဆွမ်းခံစားမည်” ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သန့်သန့်ရှင်းရှင်း ထွက်လာခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဇင်းကျိုက်စခန်း

ဇင်းကျိုက်ဘူတာမှ လှမ်းမျှော်လိုက်သောအခါ ဟဖွေးဖွေး တသွင်သွင် ရေအယဉ် ကျဆင်းနေသော ရေတံခွန် တောင်နုရန်းတခုကို မြင်နိုင်သည်။ ထိုရေတံခွန်ရှိရာသို့ ဦးတည်ကာ ရဟန်းတော် နှစ်ပါးသည် ကြမ်းတမ်းသော ကျောက်လမ်းပေါ်တွင် ဖိနပ်မပါဘဲ လျှောက်ကြွသွားနေကြ၏။ ရေတံခွန်

အနီးသို့ ရောက်သောအခါ ရေတံခွန် အနောက်ဘက်တွင် ကျောင်းကလေး တစ်ဆောင်ကို တွေ့ရ၍ ထိုကျောင်းတွင် (ကျောင်းပိုင် ဘုန်းတော်ကြီး၏ ခွင့်ပြုချက်အရ) ခေတ္တ တည်းခိုကာ အပန်းဖြေတော်မူကြသည်။

နောက်တနေ့ နံနက် ဇင်းကျိုက်ရွာတွင် ရတတ်သမျှ လှည့်လည် ဆွမ်းခံ၍ သင့်လျော်ရာ၌ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြပြီးလျှင် ခေတ္တနေထိုင်ရန် သင့်လျော်သော ကျောင်းကို စုံစမ်းရှာဖွေကြရာ ရဟန်းမရှိသော ကျောင်းကလေးတစ်ဆောင် ရှိသည်ဟု ကြားရ၏။ သို့ရာတွင် ပိုင်ရှင်မရှိသော ကျောင်းဖြစ်ကြောင်းကို သိရပြန်သဖြင့်၊ ထိုကျောင်းသို့ မသွားကြတော့ဘဲ မူလ တည်းခိုယင်း ကျောင်းသို့ပြန်လာကြသည်။ ထိုနေ့ကား ပြာသိုလဆုတ် ၈-ရက် ဥပုသ်နေ့ ဖြစ်သဖြင့် ကျောင်းတွင် မွန်ဥပုသ်သည်များ ဥပုသ်စောင့်သုံးနေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဥပုသ်သည်အချို့မှာ ကျောင်းအနီးရှိကျောက်ပြားများကို စုပုံထပ်ဆင့်ကာ ထိုင်နေရာအတွက် ပြုလုပ်၍ ထိုအပေါ်တွင် ပုတီးစိပ်နေတတ်ကြရာ “မိမိတို့ စောင့်သုံးသော ရှစ်ပါးသီလတွင် ဥစ္စာသယန မဟာသယန မြင့်သောနေရာ မြတ်သောနေရာ၌ မနေရဘူးဆိုသော သီလသိက္ခာပုဒ်နှင့် ကိုက်ညီပါမည်လား၊ မိမိတို့ ထိုင်နေရာ ကျောက်ပြားတို့မှာ အတော်အသင့် မြင့်တက်နေပါသည်။ ဥပုသ်သည်များ ထိုင်ကောင်းပါ မည်လား” ဟု အရှင် သောဘနအား လျှောက်မေးကြလေသည်။

“တတောင်ထွာထက်မြင့်တဲ့ ရွှေလို့ ပြောင်းလို့လဲ ရတဲ့ သစ်သားခုတ်င် သံခုတ်င်မျိုးကို ဥစ္စာသယန မြင့်သောအိပ်ရာ နေရာလို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ခုတ်င်ပေါ်မှာသာ ဥပုသ်သည်များ မအိပ်ကောင်း မနေကောင်းတာပါ။ ယခုလို မြေစိုက် မြေခုံ ကျောက်ခုံမျိုးတော့ ဥစ္စာသယနလို့ မခေါ်ပါဘူး။ ဒီလို မြေခုံ ကျောက်ခုံမျိုး ပေါ်မှာတော့ ဥပုသ်သည်များ စိတ်ချလက်ချ နေနိုင် အိပ်နိုင်ပါတယ်။ သီလညှိုးခြင်းပျက်ခြင်း မရှိပါဘူး” ဟု အဆုံးအဖြတ် ပေးတော်မူသည်။

တည်းခိုယင်းကျောင်းကလေးမှာပင် ထိုနေ့ည ကျိန်းစက်ကြ၍ ၎င်းပြာသို လဆုတ် ၉-ရက်နေ့နံနက်တွင် ဇင်းကျိုက်မှထွက်ခွာ၍ တဖြည်းဖြည်း လျှောက် လာကြရာ ကတုန်ရွာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း တစ်ကျောင်းသို့ ရောက်ကြ ပြန်၏။ ကျောင်းထိုင် ဘုန်းတော်ကြီးထံတွင် ခွင့်ပန်လျှောက်ထား၍ တည စံခန်းချကြရပြန်၏။ ညအချိန်ရောက်လျှင် ကျောင်းထိုင်ဘုန်းတော်ကြီးက-

“ကိုယ်တော်တို့ ဘာကိစ္စနှင့် ဘယ်ကို ကြံကြံမှလဲ” ဟု မေးတော်မူ၏။

“တပည့်တော်များ သထုံ၊ ဇင်းကျိုက်၊ ကျိုက်ထို အကွင်းရှိ တန်ခိုးကြီးဘုရားများကိုဖူးမြော်ရန် ရည်ရွယ်ချက်နှင့် မော်လမြိုင်က ထွက်လာကြပါသည် ဘုရား။”

“ဒါဖြင့် ကျိုက်ထီးရိုးအထိသွားကြမှာကိုး၊ ခြေကျင်သွားကြ မယ်ဆိုယင် အတော်သွားကြရလိမ့်မယ်၊ ခရီးကလဲ အတော် အရှည်သား ပါကလား၊ ပင်ပန်းခံနိုင်ကြ ပါပေရဲ့၊ ဒါနဲ့ နေပါအုံး၊ဒီလို ခရီးရှေ့ ခြေကျင်သွားကြရာမှာ အားကိုးစရာ ဆေးဝါးများကော ပါကြရဲ့လား”ဟု ကြောင့်ကြ သံဖြင့် မိန့်တော်မူသည်။

“မပါခဲ့ကြပါဘုရား၊ သပိတ် သင်္ကန်း အသုံးအဆောင် လောက်သာ ပါလာကြပါသည် ဘုရား။”

“အို ခရီးဝေး သွားတဲ့အခါ ဆေးဝါး ပါစေရတယ်၊ ဆေးဝါးမပါ လက်ချည်းဆိုယင် တစ်စုံတခု ဖြစ်လာပါက မခက်ပါလား ကိုယ်တော်ရဲ့၊ အရေးကြီးတဲ့ပစ္စည်း မပါ တဲကိုး။”

“မှန်ပါ၊ အသက်ကလဲ ငယ်ရွယ်ခိုက်မို့ ဆေးဝါးကို သတ်မပြု မိပါ ဘုရား၊ ဆေးဝါးများ အသင့်ရှိလျှင် သနားတော်မူပါ ဘုရား။”

“အေး ဒို့မှာ နန်းတွင်းလျှာပွတ်ဆေးဆိုတာရှိတယ်၊ တကယ် စွမ်းတဲ့ဆေးပေါ့၊ ဆေးတမယ်ချင်း ဆိုယင် လတ်တလော သေစေနိုင်တဲ့ အဆိပ်တွေဘဲ၊ မြားဆိပ်တို့ မဟာကာတို့ ဆိုတဲ့ ဆေးဘက်တွေဟာ အလွန် ထက်မြက်တယ်၊ အဆိပ်ရှိတဲ့ ပစ္စည်းတွေကို စုပေါင်း ထောင်းထုလိုက်တော့ လူတို့အတွက် ဘေးမဖြစ်တော့ဘဲ ဆေးဖြစ်သွားရတယ်၊ မြန်မာ ဘုရင်များ ရှိစဉ်အခါက နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားများ သုံးစွဲရန် ဖော်စပ်တဲ့ ဆေးမို့ နန်းတွင်း လျှာပွတ်ဆေးလို့ ခေါ်တယ်၊ မင်းသမီး မင်းသား မိဖုရားများဟာ အကောင်း တွေကို

စားနေကြတယ် မဟုတ်လား၊ သူတို့သဘောအတိုင်း ကြိုက်ရာ စားပြီးနောက် အစာကြေစေရန် ဒီဆေးကို စားကြရသတဲ့၊ ဒို့ မြန်မာဆေးထဲမှာဖြင့် အတော်အစွမ်းထက်တဲ့ဆေးလို့ဆိုရမှာပဲ၊ ဒီဆေးကို သွားလေရာရာမှာ အမြဲ ဆောင်ထားယင် ကိုယ်တွင်းရောဂါများအတွက် အနှောင့်အယှက်မပေးနိုင်ဘူး၊ အားကိုးရာကြီးတခုပေါ့။”

ဤသို့ အမိန့်ရှိပြီးလျှင် နန်းတွင်း လျှာပွတ်ဆေးတောင့်များကို လုံလုံ လောက်လောက် ပေးသနားတော် မူလိုက်လေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး ပေးသနားတော်မူလိုက်သော နန်းတွင်းလျှာပွတ်ဆေးမှာ ခရီးတလျှောက်လုံး အသုံးပင်၍ ဆွမ်းခံရာမှ ရတတ်သမျှစားသောက်ရသော အာဟာရတို့အတွက် ဝမ်းကို ဥပါဒ်မပေး။ “ဝမ်းတသုံး ကောင်းက၊ ခေါင်းမျှမခဲ” ဟူသော ရှေးစကားအရ၊ ရောဂါကင်းသော လာဘ်ကောင်းကြီးတခုကို ရရှိကြောင်းနှင့် ကဘွန်ဘုန်းတော်ကြီး၏ မေတ္တာ စေတနာထားပုံ၊ ထားရှိသည့် အတိုင်း ချီးမြှောက် မစတော် မူလိုက်ပုံတို့မှာ ယနေ့တိုင် မမေ့နိုင် ဖြစ်ရကြောင်း တို့ကို မဟာစည် ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် အမိန့်ရှိသည်ကို ကြားသိရပါသည်။ “ခရီးသွား အကွယ်အကာ ဆေးကောင်း ဝါးကောင်းများကို ဆောင်ယူ သွားရမည်” ဟူသော သင်ခန်းစာတရပ်ကိုလည်း အမှတ်တရ ရရှိပေသည် ဟုလည်း မိန့်တော်မူပါသည်။

ထို နန်းတွင်း လျှာပွတ်ဆေးတို့မှာ မော်လမြိုင် တောင်ဝိုင်းကလေးသို့ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် အတော်ကြာအောင်ပင် သုံးစွဲနေရကြောင်း၊ အလွန် ကျေးဇူးများ ပြောင်းကိုလည်း အမိန့်ရှိပါသည်။

ကဘွန်ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၌ နံနက်ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးစီးသောအခါ၊ ဘုန်း တော်ကြီးအား အချို့အသေ ရှိခိုးဝတ်ပြုကြပြီးလျှင် ခြေကျင်ခရီး ထွက်ခဲ့ကြရာ ထိုနေ့ (ပြာ သို့လဆုတ် ၁၀ ရက်) ညနေစောင်းအချိန် ရင်းငြိမ်သို့ ရောက် ကြ၏။ ရင်းငြိမ်ကျောင်းတွင် တည အပန်းဖြေပြီး၍ နံနက်အခါ ဦးတေဇဝန္တ၏ ရှေးလူဖြစ်စဉ်က မိတ်ဆွေဖြစ်ခဲ့ဘူးသော ဒကာတဦးက ဆွမ်းကပ်လေသည်။ ထိုမှကဆင့် ထိုဒကာကပင် မော်တော်ကားဖြင့် သထုံသို့အရောက်ပို့ပေးသဖြင့် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်ခြင်းမရှိဘဲ သထုံမြို့သို့ ဆိုက်ရောက်၍ ဦးတေဇဝန္တ၏ အသိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတွင် တည်းခိုကြသည်။ သထုံမြို့တွင် ပြာသို့လဆုတ်

၁၁-ရက်မှ တပို့တွဲလဆန်း ၁-ရက်ထိ (၆)ရက်မျှ ရပ်နားနေတော် မှုကြစဉ်၊ ဦးတေဇဝန္တ၏ ဆွမ်းတော်စပ်သူတို့က ဆွမ်းကိစ္စကို ဆောင်ရွက်သဖြင့် ဆွမ်းခံခြင်းမှ ရပ်နားခွင့် ရကြသည်။

သထုံမှ ခရီးဆက်တော့မည်ရှိရာ ဖိနပ်မပါသော အရှင်နှစ်ပါး အတွက် သက်သာခွင့်ရစေရန် ဦးတေဇဝန္တ၏ဆွမ်းများကပင် သထုံဘူတာမှ (အရှင် မြတ်များ ကြလို့သော) တောင်စွန်းဘူတာအထိ ရထားလက်မှတ် ဆက်ကပ် လှူဒါန်းကြသဖြင့် တောင်စွန်းဘူတာသို့ ရထားဖြင့် ဆိုက်ရောက်တော်မူ ကြသည်။

တောင်စွန်းဘူတာမှ ခရီးထောက်လှမ်းကာ ကော့ကဒွတ်ကျောင်းကြီးသို့ ကြွကြ၍ ထိုကျောင်းကြီးတွင် (၇)ရက်ကြာမျှ ရပ်နားတော်မူကြသည်။ ထိုသို့ ရပ်နားနေစဉ်အတွင်း သပိတ်ကို အားပြုကာ နေ့စဉ်မပြတ် ဆွမ်းခံခြင်းဖြင့် မျှတကြသည်။ ယောဂီအလုပ်နှင့်စပ်လျဉ်းသော ဌာနများကိုလည်း သုတေ သန ပြုတော်မူကြသည်။

ကော့ကဒွတ် ကျောင်းကြီးမှ တဖန် နာမည်ထင်ရှားလှသော ကေလာ သတောင် စေတီတော်သို့ ကြွရောက်ဖူးမြော်ပြီးလျှင်၊ ၎င်းတောင်မှဆင်း၍ မြသပိတ်တောင်ပေါ်ရှိ ကြောင်တရာမည်သော ကျောင်းသို့ ကြွကြသည်။ ထိုမြသပိတ်တောင်ကား ပင်လယ်တိမ်ကမ်းနဖူးတွင်တည်ရှိခြင်း (ကမ်းနဖူးနှင့် နီးကပ်ခြင်း) ကြောင့် ပင်လယ်မှတိုက်ခတ်လာသော လေကောင်းလေသန့်ကို ရနိုင်သည်။ သစ်ပင်တောင်ဝှမ်း တောင်နရန်းတို့ကလည်း စိမ်းလန်းစိုပြေ ကျက်သရေ ရှိလှသည်။ ရပ်ရှစ်မျက်နှာ မျှော်လေရာတို့၌လည်း သာယာ ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော အာရုံများကိုသာ ရှုမြင်ရသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ရပ်ရွာတို့မှာ တောင်ယာအလုပ်ဖြင့်သာ အသက်မွေးကြသူတို့၏ နေထိုင်ရာ ဖြစ်သည့် အတိုင်း စားဝတ် နေထိုင်ရေး အလွန် ရိုးသားကြလေသည်။ ခေတ်မီသည်ဟူသော စကားသံကို လုံးဝ မကြားဘူးကြချေ။

ထိုကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးတော်မူသော ဘုန်းတော်ကြီး မှာလည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော ရပ်သူရွာသားတို့၏ လောင်းလှူသော ဆွမ်း၊ ဟင်းတို့ ဖြင့်သာ မျှတရောင့်ရဲတော် မူသဖြင့် ကြည်ညိုဖွယ် ကောင်းလှပါပေသည်။ ရရှိသမျှသော ပစ္စည်းအပေ၂ တွင် ကျေနပ်နှစ်သိမ့်တော်မူပြီး ဖြစ်တော်မူသည်။ နေရင်း ကျောင်းနှင့် သုံးဆောင်ရသော ပစ္စည်းများအပေ၂၌ အထင်သေးပုံ မရ၊ သို့အတွက် ပဲခူးအနီး အင်းတကော်အရပ်မှ လာရောက်နေထိုင်ကြသော တပည့် ကျောင်းသားကလေးများက တောကြီး ခေါင်ခေါင် ဖြစ်သော

ကြောင်တရာကျောင်း ထိုကျောင်းမျိုးတွင် မနေချင်ပါဘူး၊ မပျော်ပါဘူးဟု ပြောသံဆိုသံကို ကြားရသောအခါ၊ “ဒီကောင်ကလေးတွေဟာ ဒီလို ကောင်းတဲ့ နေရာမျိုးမှာ မနေချင်ကြဘူး၊ ဆင်းရဲစွာနေ ဆင်းရဲစွာစားရတဲ့ သူတို့ရပ်ရွာမှာသာ နေချင်ကြ ပျော်ကြတယ်”ဟု မြည်တုန်သည်ကို ကြားခဲ့ ရသည်။

ထိုကျောင်းသည် တောင်ပေါ်ကျောင်းဖြစ်၍ ကျောက်စီ လှေကားဖြင့် တက်မှရောက်နိုင်၏။ ကျောက်လှေကားမှာလည်း သေသေသပ်သပ်စီထားသည် မဟုတ်ရကား အဆင်းအတက် အဆင်မပြေ သတိဖြင့်သာ ဆင်းရတက်ရ လေသည်။ ကြမ်းတမ်းသော ကျောက်တုံးကျောက်ချပ်ပေါ်တွင် ဖိနပ်မပါဘဲ နင်းရ လှမ်းရသည်မှာ အေးလှသော ရာသီဖြစ်က သာ၍ပင် မသက်မသာ ဖြစ်စေလေသည်။ အရှင်နှစ်ပါးတို့သည် ထိုကျောင်းတွင် (ဆွမ်းခံခြင်းကို အားပြုကာ) နှစ်ညမျှ တည်းခိုကြသည်။

ထိုမှတဖန် ဝေပုလ္လဆရာတော်ကို ဖူးမြော်ရန် ကြောင်တရာကျောင်းမှ ဝေပုလ္လတောင်သို့ ခရီးဆက်ကြပြန်၏။ ဝေပုလ္လတောင်တွင် သီတင်းသုံးသော ဆရာတော်ကို အရက်သယ်မတောင် ဆရာတော်ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသေး၏။ ထိုဆရာတော်ကျောင်း၌ သပ်ရပ်ကျယ်ဝန်းသော ဓမ္မာရုံကြီးတဆောင် ရှိရာ ထိုဓမ္မာရုံပေါ်တွင် ရွှေပလ္လင်တခု ခင်းထားလေသည်။ ဆရာတော်သည် ညစဉ် ရွှေပလ္လင်ပေါ်ထိုင်ကာ ဘုရားဟော သုတ္တန် ပါဠိတော်များကို ရွတ်တော် မူသည်။ နတ်များအား ကရားဟောသည်ဟု သိရ၏။ လူပရိသတ်များလည်း လာရောက်နာယူကြ၏။ ထိုဝေပုလ္လတောင်နေရာသည် သုဝဏ္ဏဘူမိ သထုံမြို့ အစစ် (မြို့ဟောင်း) ဖြစ်ကြောင်း၊ မြို့ဟောင်း တည်နေပုံမှာ တောင်တပိုင်း မြေပြန့်တပိုင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုထင်ရှားရှိနေသော သထုံမြို့မှာ နောက်မှ ပြောင်းရွှေ့တည်သော မြို့သစ်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဝေပုလ္လဆရာတော် အမိန့်ရှိ သည်ကို သိမှတ်ရပါသည်။

မေတ္တာဓာတ်

ဝေပုလ္လ ဆရာတော်ကား မေတ္တာတရား ပွားများသဖြင့်၊ မေတ္တာဓာတ်ဟုန် အထုံရတော်မူပြီးဖြစ်သည်ဟု စိတ်ထဲတွင် အသိဓာတ် ဖြစ်လာသည်။ ဧည့်သည် အာဂန္တုများ အပေါ်၌ ကိုယ်တော်တိုင် အထူး ဂရုစိုက်တော် မူသည်။ လေး လေးစားစား စကားနှုတ်ခွန်း ဆက်တော်မူသည်။ မျက်နှာတော် အဆင်းမှာ မေတ္တာရောင် (မေတ္တာသွေး) ဝင်၍ ကြည်လင်စွာနှင့် မြင်ရသူတို့ စိတ်နှလုံးကို

ပေးမြစေသည်။ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ် အရာ၌လည်း ရွှေကျင်ဂိုဏ်း အလုံဆရာတော် ကြီး၏ တပည့်ရင်း ဖြစ်သည့်အတိုင်း အလွန် လေးစားတော်မူသည်။ ညအချိန် ပရိတ် တရားတော်များကို ဟောကြားတော် မူပြီးသောအခါ၊ တကိုယ်တည်း သီတင်းသုံးရာ ဖြစ်သော ကျောက်စိဂူ အတွင်းသို့ ကြွသွား၍ တပါးတည်း သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ ဆရာတော်၏ တပည့် ရဟန်း တပါးမှာ မြေတွင်း လိုက်ခေါင်း (ကြက်တွင်းနှင့် တူလှသော) နေရာတွင် ဝင်ရောက် နေထိုင် သည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုလိုက်ခေါင်းကား မတ်တတ်ရပ်ဝင်၍ မရ၊ ချောင် ချောင် လယ်လယ် မရှိဘဲ ဖြစ်သလို ဝင်ရောက် နေနိုင်သည်မှာ အံ့ဩဖွယ် ရှိလှပေသည်။

လူသံတိတ်ဆိတ်ခြင်း၊ တောရိပ် တောင်ရိပ် လှမ်းမြို့ထားခြင်း၊ အသွား အလာ ခဲယဉ်းခြင်း၊ ရပ်ရွာနှင့် ဝေးကွာ၍ ပုထုဇဉ်ကြိုက်သော အာရုံငါးပါး ကင်းမဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ဤသို့သော နေရာမျိုး၌ သာမန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖို့ ခေတ္တ မျှပင် နေနိုင်လိမ့်မည် မထင်၊ ထိုဝေပုလ္လ ဆရာတော် အရှင်မြတ်ကြီးတို့ သီတင်း သုံး နေတော်မူကြသည်ကို မြင်တွေ့ရပါလျှင် အဘယ်သူသည် မကြည်ညိုဘဲ ရှိပါအံ့နည်း။

ဝေပုလ္လတောင်မှ ထွက်ခွာခြင်း

ဝေပုလ္လတောင်ဆရာတော်ကျောင်းတွင် တညမျှတည်းခိုနေစဉ် ဆရာတော် ကိုဖူးမြော်ကြည်ညိုခြင်း၊ ဟောတော်မူသော ပရိတ်ပါဠိတော်များကို နာယူ ခြင်းဖြင့် ညအချိန်ကို ကုန်လွန်စေတော် မူကြ၏။ ထွက်ခွာမည့် နံနက်တွင် ဝေပုလ္လ ဆရာတော်ကြီးအား ရှိခိုးဝတ်ပြုကြကာ “ကျိုက်ထီးရိုး စေတီတော် အထိ သွားရမည်ဖြစ်၍ ယနေ့ပင် ခရီးဆက်ရပါမည်၊ ခွင့်ပြုတော်မူပါ ဘုရား” ဟု ခွင့်ပန်လျှောက်ထားလျှင် “ကိုယ်တော်တို့ ခြေကျင်သွားကြမှာ ဖြစ်ယင်၊ ရထားလမ်းက မလိုက်ကြနှင့်၊ ကျိုက်ထိုကို ဖြတ်လမ်းက သွားယင် မကြာခင် ရောက်နိုင်တယ်၊ ဖြတ်လမ်းကိုတပည့်တော်ကိုယ်တိုင်ပင် လိုက်ပြီး ပြလိုက်မည်” ဟု အမိန့်ရှိကာ ကိုယ်တိုင်လိုက်၍ ခပ်ဝေးဝေး ရောက်အောင် ရှေ့မှကြွလျက် ယုယုယယ လမ်းညွှန် ပြတော်မူလိုက်သည်။ သိက္ခာဝါငယ်သူ အာဂန္တုတို့ကို သိက္ခာဝါကြီးတော်မူသော ဆရာတော်ကြီးကိုယ်တိုင် ဤမျှ အရေးထားကာ လေးလေးစားစား ပြုမူဆောင်ရွက်တော် မူသည်။ အရှင်သောဘနုမှာ ဝေပုလ္လ ဆရာတော်ကြီး အပေါ်၌ အားနာခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ လေးစား ကြည်ညို

ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ကာ သဘောသုံးမျိုးသည် ဓာတ်ပုံ စွဲထင်သကဲ့သို့ မမေ့နိုင် အောင်ပင် ခိုင်မြဲလျက် ရှိလေသည်။

ဖိနပ်မပါသော အရှင်နှစ်ပါးသည် စပါးရိတ်ပြီးစ ရိုးပြတ်တွေ ထူထပ်လှ သော လယ်ကွင်းလမ်း ခရီးကြမ်းဖြင့် ကျိုက်ထိုမြို့သို့ မှန်း၍ ထွက်လာကြရာ တပို့တွဲ လဆန်း ၁၂-ရက်နေ့ နေ့စွယ်ကျိုးချိန် လောက်တွင် ကျိုက်ထိုမြို့ မေဃဝန် ကျောင်းတိုက်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူကြသည်။

မေဃဝန်ကျောင်းတိုက်

ကျော်စောဆင်ရှားတော်မူသော ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလသည် ၁၂၆၀- ပြည့်နှစ်ကစ၍ ကျိုက်ထိုမြို့ ဆိတ်ဖူးတောင်၌ ၅-၀၇၇ သီတင်းသုံးတော်မူဘူး သည်။ ကျိုက်ထိုတွင် ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလ သီတင်းသုံးဘူးသော ၁-တိုက် တောင်ကျောင်း၊ ၂-ကင်ပွန်းတောင် ကျောင်း၊ ၃-သာယာကုန်း ကျောင်း၊ ၄-ဆိတ်ဖူးတောင် ကျောင်း၊ ၅-ကော့စံနိုင် ကျောင်း၊ ၆-မယ်ဇယ်ကျောင်း တိုက် ဟူ၍ ကျောင်းတိုက် (၆) တိုက် ရှိလေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလ သည် အခြားသို့ကြွ၍ ပြန်ရောက်တော်မူတိုင်း တောရဂိုဏ်းများ ဖြစ်သော အဆိုပါ ကျောင်းတိုက်တို့၌ တညစီ ကျိန်းစက်တော်မူသည်။ ထိုအခါက မေဃ ဝန် ကျောင်းတိုက် မရှိသေး၊ ၁၂၆၀-ပြည့်နှစ်နောက်မှ မေဃဝန် ကျောင်း တိုက် တည်သည်။ တောရဂိုဏ်းဝင် ဖြစ်၍ နှစ်စဉ် ဝိနည်းစာပြန်ပွဲ ကျင်းပ၍ ဝိနည်းပြန်ဆိုကြရသည်။ အရှင်သောဘနတို့ ရောက်သောအခါ ဝိနည်းစာပြန်ပွဲ ကျင်းပနေဆဲ ဖြစ်လေသည်။ ဝိနည်းစာပြန်ပွဲသို့ ကြွလာသော မထေရ်ကြီးများ အား ဖူးမြော်ပူဇော်ရခြင်း၊ ဝိနည်းတရားတော်ကို နာယူခြင်းဖြင့် မေဃဝန် ကျောင်းတိုက်တွင် နှစ်ညမျှ ရပ်နားနေကြသည်။

ကျိုက်ထီးရိုးတောင်သို့ တက်ခြင်း

၁၂၉၃-ခု တပို့တွဲလဆန်း ၁၂-ရက်နေ့ မေဃဝန် ကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်၍ ၎င်းလဆန်း ၁၃-ရက်ထိ (၂) ရက်နေ့ပြီး လဆန်း ၁၄-ရက်နေ့ ကျိုက်ထီးရိုးတောင်သို့ ထွက်ခွာရန် စီစဉ်ထားသည့်အတိုင်း မေဃဝန်ကျောင်း တိုက်တွင် နေ့ဆွမ်းစားကြပြီးနောက် ထိုကျောင်းတိုက်မှ ထွက်ခွာ ခဲ့ကြသည်။ ကျိုက်ထိုမှ ကျိုက်ထီးရိုး တောင်ခြေရှိ ကင်ပွန်းစခန်း (ခုနစ်မိုင်ဝေးသည်) သို့ ခြေကျင် ကြွကြသည်တွင် ကင်ပွန်း စခန်းသို့ ခရီးသည်ပို့နေသော မော်တော် ဘတ်စ် မောင်းသူ ကားသမားက အရှင် နှစ်ပါးကို မြင်၍ ရုတ်တရက် ကားကိုရပ်ကာ-

“အရှင်ဘုရားများ ဘယ်ကြံ ကြမလဲ ဘုရား” ဟု မေးလျှောက်၏။

အရှင်သောဘနက “ကင်ပွန်းစခန်းက နေပြီး ကျိုက်ထီးရိုး ဘုရားဖူး သွားမလို့” ဟု အမိန့်ရှိရာ-

“ဒါဖြင့် အဆင်သင့်ဘဲ၊ တပည့်တော်ကားနှင့်ဘဲ လိုက်ကြပါ ဘုရား”

“ဒို့ကို ခေါ်တင်လို့ မင်းတို့ ကားခပိုက်ဆံ ရမှာ မဟုတ်ဘူး၊ ဒို့မှာ ကားခ ပေးစရာ မပါဘူး”

“အရှင်ဘုရားများကို မြင်ကတဲက ကားခ မပါဘူးဆိုတာ ရိပ်မိပြီးဖြစ်ပါတယ်၊ ကုသိုလ်ရအောင်လို့ ဆိုပြီး ပင့်တာပါ၊ ကြွသာကြွပါဘုရား”

ဟု ပင့်ခေါ်သဖြင့် လိုက်ပါသွားကြရာ ထိုနေ့ ညနေပိုင်း၌ပင် ကင်ပွန်းစခန်းသို့ ရောက်ကြသည်။ ကင်ပွန်းစခန်းတွင် ခေတ္တမျှ နားနေကြပြီးနောက် ခရီးဆက်ကြပြန်သည်။

ကျိုက်ထီးရိုး တက်လမ်းကား ရောက်ဘူးသူတိုင်း သိပြီး ဖြစ်သည့် အလျောက် အကျယ်ဖော်ပြရန်မလို၊ ခရီးလမ်းမှာ သာယာချောမွေ့ခြင်းမရှိ၊ တောင်ဆင်း တောင်တက်လည်း များလှ၏။ ရိုးပြတ်လယ်ကွင်းကို ဖြတ်သွားရသည်ထက်ပင် ခက်တရော်လှ၏။ ဖိနပ်ပါသူများပင် မသက်သာ။ ဟိုစခန်းသည်စခန်း အထောက်ထောက်ရပ်နားပြီးမှ သွားနိုင်ကြ၏။ ဖိနပ် မပါခဲ့သော် မည်သို့ ရှိမည်နည်း။ ရွှေ၊ ငွေ စသော ရတနာသတ္တုကို ရှာဖွေသူသည် တောနက်တောင်စွယ်တွင် အကယ်သတ္တု ရှိသည်ဟု ယုံကြည် စိတ်ချရသော နေရာကို သေအချာ သိရပါလျှင် ထိုနေရာသို့ တန်းမှန်း၍ မျှော်လင့်ချက်ကြီးစွာနှင့် သွားနေဆဲအခါ၊ အခက်အခဲ အမျိုးမျိုးကို တွေ့ရစေကာမူ မျှော်လင့်ချက်က ထိန်းထားသဖြင့် စိတ်အားမယုတ်၊ ဒုက္ခဟူ၍ မရေတွက်ဘဲ ရွှေသို့သာ အားခဲ၍ တက်သကဲ့သို့ပင်၊ မြတ်စွာဘုရား ဆံတော်ဇာတ် ကိန်းဝပ်ရာ ကျိုက်ထီးရိုး စေတီတော်မြတ်ကို အာရုံတန်း မှန်း၍၊ အလွန် မြင့်မြတ်သော ကုသိုလ်ရတနာကို သေအချာ ရရှိတော့မည်ဟူသော မျှော်မှန်းချက်ဖြင့် ခက်ခဲလှသော တောင်တက်ခရီးသို့ တက်လှမ်းနေကြသော အရှင် နှစ်ပါးတို့မှာ လမ်းခရီးကြမ်းတမ်းခြင်းကို အမှုမထားဘဲ တက်မြဲကက်တော် မူကြသည်။

လမ်းခုလပ်သို့ အရောက်တွင် ဆောင်းဥတု ဖြစ်ပါလျက် ရုတ်တရက် တိမ်ဆင်ကာ လေမိုး ပြင်းထန်စွာ ကျရောက်လာပြန်သည်။ တောတောင် ထူထပ်ရာဖြစ်၍ တောင်ငွေ၏ အရှိန်အဝါကြောင့် မိုးရွာခြင်းမှာ မိုးရာသီနှင့် မခြား အားကောင်းလျက် ရှိလေရာ၊ အရှင်နှစ်ပါးတို့မှာ ခရီးမဆက်နိုင် တော့ဘဲ ဇရပ်တခုတွင် မိုးအခြေအနေကို အကဲခတ် စောင့်စားယင်း ရပ်နား နေတော်မူကြရသည်။ တပို့တွဲလဆန်း ၁၄ - ရက်နေ့ည လ အားကောင်းချိန်တွင် ထိန်ထိန်သာနေစေကာမူ တောအုပ်အတွင်း၌ မှောင်ရိပ်ကွက်ကျား ထင်၍ ကော်ဇော အနက်ပြောက်ကြီးကို ခင်းထားသကဲ့သို့ ရှိလေရာ၊ ယခု မိုးရွာ လိုက်သောအခါတွင်မူ လရောင်ကွယ်ပျောက်၍ မှောင်အတိရောက်လျက် ရှိလေသည်။

တစတစ မိုးအားနည်းသောအခါကျမှ လရောင် မှန်မှားများကို အားပြုကာ ခရီးဆက်ကြပြန်သည်။ ဆောင်းရာသီ၏သတ္တိသည် မိုးရွာပြီးနောက် သာ၍ပင် အအေးမာတ် လွန်ကဲလာစေတတ်သည့်အတိုင်း အချမ်းဓာတ်လည်း ပို၍ လာခဲ့၏။ တောတောင်အတွင်း မြောက်လေပြင်းကလည်း ဆော်သွင်းတိုက်ခတ် လာပြန်၏။ ကျိုက်ထီးရိုးတောင်မှာ ပကတိ မြေပြင်ထက် လေတိုက်ခတ်ခြင်း များရကား၊ တောင် တဆင့်ထက် တဆင့် မြင့်လာလေ အအေးဓာတ်နှင့် ရောသော လေပြင်းက အားကြီးလေဖြစ်၏။ ခြုံစောင်လည်းမပါ၊ ဖိနပ်လည်း နုတ္တိ၊ အအေးဓာတ်ကလည်းဖိ၊ တောအုပ်အတိဖြစ်နေသော တောင်တက် ခရီးတွင် ထက်အောက် ဝန်းကျင်တို့မှ အကွယ်အကာ မရှိဘဲ တက်လှမ်းနေ ကြရသော အရှင်နှစ်ပါးတို့မှာ (ဘုရားကို မျှော်လင့်ခြင်း၊ အာရုံပြုခြင်းမှ တပါး) သက်သာစေနိုင်သော အကွက်ဟူ၍ တကွက်မျှ မရှိတော့ပေ။ ဤနည်း အတိုင်း ခဲယဉ်းငြိုငြင်စွာ တက်ရသဖြင့် ထိုနေ့ည ၁၂-နာရီ သန်းခေါင်ယံ အချိန်လောက်မှ ကျိုက်ထီးရိုးစေတီ ရင်ပြင်သို့ ဆိုက်ရောက်တော် မူကြသည်။

ကျိုက်ထီးရိုး ကုန်းတော်ပေါ်၌ ဆွမ်းခံရပုံ

တောင်ထိပ် ကျိုက်ထီးရိုးစေတီတော် ရင်ပြင်သို့ ရောက်သောအခါ ကျိုက်ထီးရိုး ဆံတော်ရှင်ကို ဖူးမြော်ကန်တော့ကြပြီးလျှင် နေရာကိုရှာကြရာ ကုန်းတော်ရင်ပြင်တခုလုံး ဘုရားဖူးပရိသတ်တို့ဖြင့် ပြည့်ကျပ်လျက် ရှိ၏။ ရဟန်းတော်များအတွက် သီးခြားနေရာဖြစ်သော သိမ် တန်ဆောင်းကြီး ထဲတွင် သမံတလင်းပေါ်၌ ဖြစ်သလိုပင် ဘုရားကိုအာရုံပြုယင်း နေကြရသည်။ ခင်းစရာ ခြုံစရာမရှိသည့်အထဲတွင် လေအေးက အစဉ်မပြတ် တိုက်ခတ်သေး၏။

အသက်အရွယ် တက်ဆဲအချိန် ကိုယ်ငွေအရှိန် ကောင်းခိုက် ဖြစ်၍သာ ခံနိုင်ရည်ရှိကြတော့သည်။

ခရီးပန်း နွမ်းနယ်ခြင်းကြောင့် ခေတ္တမျှ ကျိန်းစက် (အိပ်ပျော်) သွားရာ ကျိုက်ထီးရိုးတောင်နေဘုန်းတော်ကြီး၏ဆွမ်းခံရန် အချက်ပေးခေါင်းလောင်း သံကြောင့် ရုတ်တရက် နိုးလာရသည်။ “ထကြ၊ ထကြ၊ အရုဏ်တက်ပြီ၊ ဆွမ်းခံဖို့ အချိန်ရောက်ပြီ” ဟု ကြွေးကြော်သော အသံကိုလည်း ကြားရသည်။ နာရီကို ကြည့်လိုက်သောအခါ နာရီပြန် ၂-ချက်သာ ရှိသေးကြောင်း သိရသည်။ ပတ်ဝန်းကျင် ဘုရားဖူးများကို ကြည့်လိုက်သော အခါလည်း ဆွမ်းလောင်းရန် အသံပြင်ဆင်ထားပြီး ဖြစ်ပုံကိုလည်း မြင်ရသည်။ သဒ္ဓါ လုံ့လ ပြည့်စုံကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တွေပါတကား၊ ဘုရားဖူး ဘုန်းတော်ကြီးများ လည်း ဆွမ်းခံတော်မူကြရန် သင်္ကန်းရုံက ပြင်ဆင်နေကြသည် ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

သို့ဖြစ်၍ မတတ်သာတော့ဘဲ “နောက်မှ ဝိနည်းကံအရ ပြုလုပ်ရတော့မည်” ဟု အကြံရကာ အရှင်နှစ်ပါးလည်း သင်္ကန်းရုံ၍ အများနည်းတူ ဆွမ်းခံတော် မူကြရတော့သည်။ ဘုရားဖူးပရိသတ်တို့၏ စေတနာ သဒ္ဓါတရား ထက်သန် ခြင်းကြောင့် ဆွမ်းဟင်းရော၊ ဆွမ်းပါ အလုံအလောက် ရရှိလေသည်။ ဆွမ်းခံ ပြီးသောအခါ ဒကာတယောက်ကို ခေါ်၍ ဤသို့ အမိန့်ရှိရသည်။

“ဒကာ၊ ယခုအရုဏ်မတက်သေးဘူး၊ အစောကြီးရှိသေးတယ်၊ အရုဏ်တက်မှ စားရမယ့်ဆွမ်းတွေဘဲ၊ ဒီဆွမ်းနှင့် ဟင်းတွေကို ဒကာလက်သို့ စွန့်လိုက်မယ် ဒကာသဘောအတိုင်း စားလိုက် စားနိုင်တယ်၊ ဒကာ ပစ္စည်းဘဲမှတ်၊ ဦးပဉ္စင်း တို့တော့ ဒီအချိန်မှာ စားလို့ မဖြစ်သေးဘူး” ဟု အမိန့်ရှိပြီး စွန့်လိုက် ရသည်။

ဒကာလည်း အရုဏ် မတက်သေးကြောင်း ကိုလည်းသိ၊ အရှင်နှစ်ပါး အတူ အခြားဘုန်းပေးစရာ ဆွမ်းမရှိကြောင်းကိုလည်း ရိပ်မိသဖြင့် စွန့်ကြဲ လိုက်သောဆွမ်းများကို လက်ခံထားပြီးလျှင် အရုဏ်တက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် လက်ခံထားသော ဆွမ်းများကို ဆက်ကပ်လေသည်။ ဤနည်းအတိုင်းပင် တပို့တံလဆုတ် ၂-ရက်နေ့ နံနက်အထိ ကျိုက်ထီးရိုးရင်ပြင်၌ နေထိုင်ကာ ဆံတော်ရှင်စေတီမြတ်အား ပင်ပန်းကျိုးနပ်အောင် ဆည်းကပ် ဖူးမြော်ကြ ပြီးလျှင် နံနက်ဆွမ်း ကိစ္စအပြီးတွင် ပြန်ဆင်းခဲ့ကြသည်။

အချိန်ကောင်းတုန်းမှာပင် ကင်ပွန်းစခန်းသို့ရောက်၍ စခန်းအနီးရှိ ဘုန်းကြီးကျောင်းတကျောင်းတွင် ဝင်ရောက်နားနေကြယင်း ကျောင်းထိုင် ဘုန်းတော်ကြီးနှင့် အလွှာပ သလွှာပ ပြောဆိုကြလေသည်။

အရှင်သောဘနက ဘုန်းတော်ကြီးအား—

“အရှင်ဘုရား၊ မည်သည့်တရားများကို ပွားများအားထုတ်တော်မူပါသလဲ ဘုရား” ဟု လျှောက်လျှင်—

“တရားရယ်လို့တော့ ထေထေထူးထူး အားမထုတ်ပါဘူး၊ ထွက်ရပ်လမ်းအတွက် အင်္ဂုရတ်ကိုဘဲ ထိုးနေရတယ်” ဟု ရိုးရိုးပင် ပြန်ကြားသည်။

“အင်္ဂုရတ်ထိုးနေတာဘယ်လောက်ကြာပါပြီလဲဘုရား” ဟုလျှောက်ပြန်၏။

“နှစ်ပေါင်းအစိတ်လောက် ကြာသွားပြီ ကိုယ်တော်”

“နှစ်ပေါင်း အစိတ်လောက်ဆိုတော့ မာတ်လုံးအောင်မြင်ဖို့ အခြေအနေ ရှိနေပါပြီလားဘုရား။”

“ကိုယ်တော်ရေ၊ ဓာတ်လုံးအောင်ခါနီးမှ ဓာတ်လုံးထွက်သွားလို့ ယူကျုံးမရဖြစ်နေပေ။ ပင်ပန်းကျိုးမနပ်ဘဲ အမောသာ အဖတ်တင် နေတော့တယ်၊ နောက်လဲ ဆက်မလိုးတော့ပါဘူး” ဟု အားလျှော့သံနှင့် မိန့်သံကို ကြားရသောအခါ “အင်း၊ နှစ်ပေါင်းအစိတ်ဆိုတဲ့ အချိန်ဟာ နဲတာမဟုတ်ဘူး၊ ယောဂီဆိုင်ရာ တရားကခုန်ကို စွဲစွဲမြဲမြဲအားထုတ်မယ်ဆိုယင် အကျိုးအင်မတန်များမှာဘဲ၊ ခုတော့ တရားလဲမရ ဓာတ်လုံးလဲဆုံး ဖြစ်နေရရှာပြီ” ဟု အရှင်သောဘနစိတ်တွင် ဆင်ခြင်မိလေသည်။ ပရိယာယ်မပါ ရိုးသားစွာ မိန့်ဆိုသော ဘုန်းတော်ကြီးအား လေးစားကြည်ညိုခြင်း မယုတ်လျော့ခဲ့ပေ။

ထိုင်ကျောင်းမှ ထွက်ခွာခြင်း

“တပည့်တော်များ ယနေ့ဘဲ ခရီးဆက်ဖို့ ရှိနေပါသည် ဘုရား။”

“ဒီကနေပြီး ဘယ်ကို ကြွကြွမှာလဲ။”

“ကော့ကဒွတ် တောင်စွန်းဘက်ကို သွားဖို့ စီစဉ်ထားပါသည် ဘုရား။”

“ရထားနှင့်လား ခြေကျင်လား။”

“ခြေကျင်ပါဘုရား။”

“အင်း၊ တော်တော်သွားရအုံးမှာဘဲ၊ ခရီးကလဲ အဝေးသား။”

“တပည့်တော်များလဲ ဒီနေရာ ဒီနယ်ကို တခါမှ မရောက်ဘူးကြလို့ အရပ်ဒေသလဲ သိရအောင် ဘုရားလဲ ဖူးရအောင်ဆိုပြီး ခြေကျင်ထွက်လာခဲ့ကြပါသည်ဘုရား။”

“သွားရမယ့်လမ်းက နဲ့နဲ့ကြမ်းတယ်၊ သွားလမ်းသိအောင်တော့ ပြလိုက်ရ တာပေါ့၊ ကျိုက်ထိုဘက်ကို မသွားကြနှင့်၊ ဖြတ်လမ်းရှိတယ်။”

ဤသို့ အမိန့်ရှိပြီးလျှင် သွားရမည့် ခရီးစဉ်ကို ညွှန်ကြားတော်မူလိုက်သည်။ ညွှန်ကြားလိုက်သောခရီးစဉ်အတိုင်း ထိုကျောင်းမှထွက်ခွာ၍ ကော့ကဒွတ် ဘက်သို့ မျှော်မှန်းကာ လာကြရာ၊ ညနေစောင်းတွင် ကရင်ရွာ ကရင် ကျောင်းသို့ ဆိုက်ရောက်ကြသည်။ ထိုကျောင်းတွင် အများတည်းခိုရန် အလယ်ကျောင်းဆောင်ကြီးနှင့် ကျောင်းထိုင် ဘုန်းကြီး သီတင်းသုံးသော ကျောင်းကလေး တကျောင်းရှိရာ၊ ကျောင်းကြီးမှာ အပြင်ပတ်လည်၌သာ ထရံရှိ၍ အတွင်း၌ကား ခန်းဆီး အကန့်များ မရှိ၊ ဟာလာ ဟင်းလင်း ကျောင်းပေ ၂၅၀ သာ ရှင်လူရဟန်း မခွဲဘဲ တည်းခိုကြရလေသည်။

ကရင်လူမျိုး ကျောင်းဘုန်းကြီးထံ ဝင်ရောက် ကန်တော့ကြသောအခါ အလယ် ကျောင်းဆောင်ကြီးတွင် သီတင်းသုံးကြရန် နေရာချထားသဖြင့် အခြား ကျိုက်ထီးရိုးပြန် ဧည့်သည်များနှင့် အတူ ကြမ်းတပြေးတည်း တည်း ခိုကြရသည်။ ယောက်ျား မိန်းမ ဧည့်သည် ပေါင်းစုံတို့ ဆုံမိကြသောနေရာ၊ တမိုးတရံတည်း ဖြစ်နေရကား အာဂန္တု အရှင်နှစ်ပါးတို့မှာ မိုးလင်းသည့် တိုင်အောင်ထိုင်လျက်သာ ကျိန်းစက်တော်မူကြသည်။

နံနက် မိုးလင်းလျှင် ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး ကြွလာ၍ “အာဂန္တု ကိုယ် တော်များ အတွက် ဆွမ်းအုပ် စီစဉ်ထားကြောင်း၊ ဘုန်းကြီးကိုယ်တိုင်မှာ ဆွမ်း စားပံင်ထား၍ ရွာထဲသို့ ကြွစရာရှိနေကြောင်းနှင့် ကပ္ပိယက ကြည့်ရှုဆွမ်းကပ် မည့် အကြောင်း” အမိန့်ရှိပြီးလျှင် ရွာထဲသို့ ကြွသွားလေသည်။

နံနက် ၆ နာရီလောက် ရောက်လျှင် ရွာထဲမှ ဆွမ်းအုပ်များ အသီးသီး ပို့လာကြသည်။ ပို့လာသော ဆွမ်းအုပ်များမှ ဟင်းဖလှယ် (ထည့်) ရန် အိုးကြီး နှစ်လုံးသာ ထားရှိသည်။ အကြောင်းမှာ ဆွမ်းအုပ်အားလုံးတွင် ငါးပိရည် တခုက တာတပေါဟင်းတခုက ဟူ၍ နှစ်ခုကစီသာပါလာလေသည်။ ငါးပိရည် မှန်သမျှကို အိုးတလုံးတွင် ထည့်၍ တာတပေါဟင်း မှန်သမျှကို အိုးတလုံးတွင် ထည့်ရသဖြင့် အိုးခုက ပန်းကန် သက်သာလှသည်။ ဆွမ်းကလည်း အရောင် ညိုတိုတိုနှင့် ကြမ်းလှသည်။ ဆွမ်းအုပ်ချင်းမတူ ခြားနားသော်လည်း ဟင်းနှင့် ဆွမ်းမှာ တိုင်ပင်ညှိနှိုင်း၍ ချက်ထားသကဲ့သို့ ခြားနားခြင်း မရှိကြချေ။

ကပ္ပိယသည် ကျောင်းဘုန်းကြီးက အမိန့်ပေးထားခဲ့သည့် အတိုင်း အိုးကြီး နှစ်လုံးမှ ဟင်းနှစ်ခုက ခပ်ယူကာ ထိုဟင်းနှစ်ခုကဖြင့် ဆွမ်းကပ်လေသည်။ ခရီး

ပန်းလာ၍ ဆာသာနှင့် မည်သည့် အစာမဆို စားနိုင်မည်ဟု ထင်ထားကြသော အရှင် နှစ်ပါးတို့မှာ ငါးပိရည်နှင့် တာတပေါဟင်းတို့မှထွက်လာသော ဟင်းနံ့ တို့ကြောင့် ပျို့မဘက်အောင် အတော် သတိပြုနေကြရသည်။ ဆွမ်းပွဲကို ကြည့်ကာ ဤရပ်ရွာနေ လူများနှင့် ကျောင်းဘုန်းကြီးတို့ကို သနားလည်း သနားမိ၏။ ချီးပွမ်းလည်း ချီးမွမ်းမိ၏။ တော်သင့်ရုံ ကြမ်းသော ဆွမ်းနှင့် တော်သင့်ရုံ အနံ့ပြင်းသော ဟင်းဖြစ်ပါမူ မြိန်ရှက်အောင် ဆင်ခြင်ပြီး ဝင်အောင်စားနိုင်ပေမည်။ ဟေ ဟေ မတော့ မကြုံဘူးသော ဆွမ်းပွဲမျိုးနှင့် ရင်ဆိုင် နေကြရလေပြီ။

ခရီးကလည်း ဆက်စတင်၍ ဝမ်းကလဲဟာ တနည်းနည်းနှင့် စားမှဖြစ်မည်။ အစာမရှိက မသွားနိုင်၊ သို့ဖြစ်၍ ကပ္ပိယကို အနီးသို့ ခေါ်၍—

“ကပ္ပိယကြီး၊ ဆီကလေး ဆားကလေးများ မရှိဘူးလား” ဟု မေးရတော့သည်။ ဆီနှင့်ဆား ရှိကြောင်း သိရသဖြင့် ကပ်စေပြီးလျှင် ဆီဆမ်း ဆားဖူးဖြင့် ဝမ်းမိ လောင်ခြင်းမှ သက်သာစေရန် အတင်းမျှကြရသည်။

လိဒ္ဓတ်မင်းသား တောထွက်လာခါစ ပဏ္ဍဝတောင်ခြေတွင် ရသမျှသော ဆွမ်းကို စားစားမည်ဟု ကြည့်လိုက်ရာ ရင်မဆိုင်ဘူးသော အစာအာဟာရ အကွက် ပျို့အန်ကွက်သည်ဟုဆိုသည်မှာ ယုတ္တိရှိလှပေသည်။ “ငါတို့ လူသာမန် စား ဟိုမှာ ဘုရားအလောင်း သာကီဝင် မင်းသား ငါတို့ လူသာမန်ပင် အနံ့မခံနိုင်သဖြင့် ပျို့အန်ချင်သေးသည်။ သာကီဝင် ဘုရင်တပါးဖြစ်သော ဘုရား အလောင်းမှာကား အဘယ်ဆိုဖွယ် ရှိတော့အံ့နည်း” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူမိလေသည်။

ခရီးသက်နိုင်ဖို့မျှဖြစ်သလို ဘုဦးပေးကြပြီးလျှင် ဘုန်းတော်ကြီးကို ခွင့်ပန် လျှောက်ပေး၍ ထိုကျောင်းမှ ထွက်ခွာလာကြပြန်သည်။ လမ်းကလည်းကြမ်း ချမ်းကလည်းချမ်း ဝမ်းကလည်း မတောင့် စခန်းကလည်း မဖြောင့် ဆိုရလောက်အောင် အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကို သည်းခံပြီး မှန်မှန်ကြီး လျှောက်လာခဲ့ကြရာ ကရင်ရွာ ကရင်ကျောင်း တကျောင်းသို့ ရောက်ကြပြန်လျှင် ယခင်နည်းအတိုင်း ဟည်း၍ လောင်ကျောင်းနှင့်မခြား ဆီနှင့်ဆားကိုသာ အားထားပြီး စားသောက် ကြံရပြန်သည်။ ထိုရွာ ထိုကျောင်းတို့၌ စားသောက် သုံးသောက်ကြရသော အမာခံ အာဟာရမှာ ထမင်းနှင့် ငါးပိရည်တာတပေါဟင်း တို့ကိုသာ ထွေပေသည်။ အစား အသောက်ဘက်တွင် ထူးခြားခြင်းမရှိ၊ တညီတည်း တတန်းတည်း ဖြစ်နေသည်မှာ အံ့ဩစရာပင် ဖြစ်တော့သည်။ အစား အသောက်ပြောင့် ပရိယေသန ဒုက္ခမများ မာန်တက်ဖွယ်လည်း မရှိ၊ ရသပျ ရှိသမျှနှင့် တင်းတိမ် ရောင့်ရဲ နိုင်ကြပေသည်။ တေမိမင်းသား တော

ထွက်စဉ်က ထမင်းမရှိ၊ ဆီဆားမပါ၊ ကပျည်းရွက် ရေလုံပြုတ်ကိုသာ စားသောက်နိုင်ပုံနှင့် စာသော် ငါးပိရည် တာတပေါ်ဟင်းတို့က အပုံကြီးသာပေ (ကောင်းပေ) သေး၏ဟု နှလုံးသွင်းဖွယ်ပင် ဖြစ်တော့သည်။

ကော့ကဒွတ်သို့ ပြန်ရောက်ခြင်း

ထိုကရင် ကျောင်းမှ ထွက်လာကြပြီးနောက် ကော့ကဒွတ်သို့ ရောက်ကြပြန်သည်။ ကော့ကဒွတ် ကျောင်းတွင် တပို့တွဲ လဆုတ် ၄-ရက်မှ ၄င်းလဆုတ် ၉-ရက်ထိ (၆) ရက်မျှ ရပ်နားနေကြသည်။ (ထို ကော့ကဒွတ်ကျောင်းကြီးကား ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလ သီတင်း သုံးတော်မူဘူးသော ကျောင်းကြီးတည်း။) ထိုသို့ရပ်နားနေစဉ်အတွင်း ဆွမ်းခံခြင်းဖြင့်သာ မျှတတော်မူကြသည်။ ခရီးကြမ်း လျှောက်ခဲ့ရခြင်း အနေ အစား မမှန် (ချို့တဲ့) ခြင်းတို့ကြောင့် နှမ်းနယ်ခြင်း ပင်ပန်းခြင်းတို့ ဖြစ်နေရာ ၎င်းတို့မှ သက်သာစေရန် ဤသို့ ရပ်နားနေခြင်း ဖြစ်လေသည်။

အစားအသောက်မမှန် ရရာ အစာအာဟာရများကို စားသောက်ရသော်လည်း ကတုန်ဘုန်းတော်ကြီး ပေးလိုက်သော နန်းတွင်း လျှာပွတ်ဆေး၏ စွမ်းရည်သတ္တိကြောင့် တစုံတရာ နေမကောင်း ထိုင်မသာမရှိ၊ ပကတိ ကျန်းမာလျက်ပင် ရှိကြသည်။

ခြောက်ရက်ပြည့်လျှင် ဦးတေဇဝန္တ၏ ဒကာများက မီးရထားလက်မှတ်များ လှူလိုက်ကြပြန်သဖြင့် အရှင်သောဘနက ဒုံဝန်းဘူတာထိ ဦးတေဇဝန္တက သထုံဘူတာထိ လက်မှတ်များဖြင့် တောင်စွန်းဘူတာမှ မီးရထား စီးကာ ခရီးဆက်ကြပြန်သည်။

ဘုန်းကြီးဦးအုန်းခိုင်ကျောင်း

ဒုံဝန်းဘူတာသို့ ရောက်လျှင် အရှင်သောဘန တပါးတည်းသာ ဆင်းနေရစ်ခဲ့၍ ဘုန်းကြီးဦးအုန်းခိုင် ကျောင်းရှိရာကို စုံစမ်းယင်း ဘူတာမှ တဖြည်းဖြည်း လမ်းလျှောက်လာသည်။ ဘုန်းကြီးဦးအုန်းခိုင် ကျောင်းမှာ ဒုံဝန်းဘူတာမှ (၅) မိုင်သာသာ ဝေးကွာသော ရွှေရောင်ပြ တောင်ခြေတွင် တည်ရှိလေသည်။ ခရီးမှာ ကျိုက်ထီးရိုး တက်လမ်းလောက် မကြမ်း၊ ဝေပုလ္လတောင်မှ ကျိုက်ထိုသို့ သွားသော ဖြတ်လမ်း လောက်လည်း မဆိုးလှ၊ အနည်းငယ်ခဲယဉ်းသည်မှာ လမ်းဆုံလမ်းခွဲ လမ်းမြွာတွေ များသဖြင့် ဟိုဘက် လိုက်ရနိုးနိုးသည်ဘက် သွားရနိုးနိုးနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ သဘောမျိုး ဖြစ်ရသည်။

အဆင့်ဆင့် မေးမြန်းခြင်းဖြင့် ညနေချမ်း မှောင်ရီရီ ညီအစ်ကို မသိတသိ အချိန်လောက်ရောက်မှ ဦးအုန်းခိုင် ကျောင်းဝင်း အဝင်ဝသို့ ရောက်သည်။ မီးရောင်ကလေး တလက်လက် ထွန်းထားလေပြီ။ ကျောင်းဝသို့ မရောက်မီ တောစပ်တွင် ဘုန်းတော်ကြီးတပါးနှင့် ရဟန်းတပါးကို တွေ့ရ၍ “ဒီကျောင်းဟာ ဘုန်းကြီး ဦးအုန်းခိုင် ကျောင်းဘဲလား ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားသည် တွင် “ဪ ဟုတ်ပါတယ်၊ ဟုတ်ပါတယ် ကြာသာကြာသွားပါ နေရာထိုင်ခင်း များ သဘောရှိ နေနိုင်ပါတယ်၊ ကပ္ပိယလဲ ရှိပါတယ်” ဟု အမိန့်ရှိသဖြင့် ကျောင်းသို့ အရောက် ဝင်သွား၍ ကပ္ပိယနှင့် တွေ့လေသည်။

“ဘုန်းကြီး ဦးအုန်းခိုင် ရှိပါသလား။”

“မရှိဘူး ခုတင်ကဘဲ ထွက်ကြသွားပြီ၊ လမ်းမှာ မတွေ့လိုက်ဘူးလား ဘုရား၊ ဦးပဉ္စင်းအဖော်တပါးလဲ ပါတယ်။”

“ဪ တွေ့လိုက်တယ်၊ ဘုန်းကြီး ဦးအုန်းခိုင်မှန်း မသိလိုက်ဘူး၊ ဦးအုန်းခိုင်ဘဲလို့လဲ အမိန့်မရှိဘူး၊ ဘယ်ကြာသွားသလဲ။”

“ကျောင်းမှာ ညအချိန် ကျိန်းလေ့ မရှိဘူး၊ ဒီမှာ လာနေကြတဲ့ ရဟန် ရသေ့များလဲ ဘုန်းကြီးလိုဘဲ ကျောင်းမှာ မကျိန်းကြရဘူး၊ နံနက်လင်းမှ ဆွမ်းခံပြီး ပြန်လာကြတာဘဲ။”

“ဘယ်သွားကျိန်းကြသလဲ။”

“သူသာန် သင်္ချိုင်းရှိရာ ကြွပြီး တညလုံး နေကြတာဘဲ၊ ကျိန်းကြတယ်လို့ တော့ မရှိဘူး ထင်ပါတယ်။”

ဘုန်းကြီးဦးအုန်းခိုင်ကား ချီးမွမ်းဖွယ် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပေတကား၊ ကျောင်းပေါ်တွင် ခေါင်းအုံးဟူ၍ မယ်မယ်ရရမရှိ၊ သံရိုက်ထားသော သစ်သားခုံကလေးများသာ ရှိသည်။ ဖျာအနည်းငယ် ရှိသည်။ ဦးအုန်းခိုင်မှာ သီးခြား ကျောင်းကလေး တဆောင်တွင် သီတင်းသုံးသည်။ ယောဂီ ရဟန်းများအတွက် သီးခြား ကမ္ပဋ္ဌာန်း ကျောင်းကလေး များလည်း ရှိသည်။ ကျောင်းဆောင်ကောင်းကောင်း ကျောင်း ကြီးကြီး ဆောက်ခွင့်မပြုဟု သိရသည်။ ပရိဘောဂ အသုံးအဆောင်ဟူ၍ မတွေ့ရ၊ ဘုရားလက်ထက်တော်က ရဟန်းကျောင်းများကဲ့သို့ တဝါကျွတ် တပါပြောင်း သစ်ရွက်မိုးကျောင်းများနှင့် အလားတူလှသည်။ ရပ်ရွာနှင့် ဝေးကွာ၍ သားငှက် တိရစ္ဆာန် လူသံတိတ်ဆိတ်လှသည်။ တရားရှာသူ (ယောဂီ) များနှင့် သင့်လျော်၍ တောပျော်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ နှစ်ခြိုက်ဖွယ် ဌာနဖြစ်ပေသည်။ ဤမျှ တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်သောဌာန ဖြစ်ပါလျက်

ညအခါ ကျောင်းတွင်မနေ သုသာန်ရုံရာသို့ ကြွတော်မူ၍ သုသာန်တောင် အာရညကင်ခုတင် ရုက္ခမူတင်များ ရရှိအောင် ကျင့်သုံးတော်မူကြသေး၏။

ထိုည၌ အရှင်သောဘန တပါးတည်း ကျိန်းစက်ရသည်။ နံနက်မိုးလင်း၍ မကြာမီပင် ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင်နှင့် ရဟန်းတော်(၁၀)ပါးတို့ သပိတ် ပိုက်ကာ ပြန်ကြွလာကြသည်။ ကျောင်းသို့ ရောက်လျှင် ဆွမ်းခံရာမှ ရလာသမျှ သော ဆွမ်းနှင့် ဟင်းများကို ဇလုံကြီးများ ခွက်များ၌ အားလုံး ပေါင်းစု ထားသည်။ ၉-နာရီခန့်မှာ ထိုပေါင်းစုထားသော ဆွမ်းများ ဟင်းများမှ မိမိတို့လိုသလောက် အသီးအသီး မိမိတို့သပိတ်၌ ထည့်ယူပြီးလျှင် မိမိတို့နေရာ ကျောင်းသို့ သွား၍ ဆွမ်းဘုဦးပေးကြသည်။ အားလုံး သက်သတ်လွတ် ဟင်း ချည်း ဖြစ်သော်လည်း စားစချင့်ဖွယ် ရှိလှပေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်း ခိုင်၏ ဘုန်းကံအားလျော်စွာ ပတ်ဝန်းကျင် ရပ်ရွာနေ လူအပေါင်းတို့မှာ ချက်ရေး ပြုတ်ရေး ဘက်တွင်သာမက ရဟန်း သံဃာများနှင့် ဆက်ဆံရာ စသည်တို့မှာလည်း ယဉ်ကျေး ပြေပြစ် ရှိကြပုံရပေသည်။

နေ့ခင်းအချိန်တွင်လည်း ဆွမ်းကိစ္စပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် နေရာ၌ ဝိုင်း ဖွဲ့မနေကြဘဲ ကိုယ့်ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကျောင်းသို့ ကြွရောက်ကာ တိတ်ဆိတ်ငြိမ် သက်စွာ သီတင်းသုံးကြလေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးထံ သွားရောက်၍ ဖူးမြော် ကန်တော့ယင်း အလ္လာပ သလ္လာပ ပြောဆို လျှောက်ထားရာ၊ အမှုအရာ အဆို အမိန့် သိမ်မွေ့ပုံတို့ကို တွေ့ရသည်။ ထိုအခါ ဘုန်းတော်ကြီးမှာ သက်တော် (၆၀) မျှ ခန့်မှန်းရသည်။ ငယ်စဉ်က စာပေ ကျမ်းဂန်ကို သင်ကြားခြင်း မပြု ခဲ့ရသော်လည်း (ပိဋကတ် အခြေခံရအောင် စာသင်တိုက်ကြီးများတွင် သင် ကြားခြင်း မရှိခဲ့သည်ကို ဆိုလိုပါသည်။) မိမိတတ်သမျှ သိသမျှကို သဒ္ဓါ တရား ထက်သန်စွာနှင့် ထိထိရောက်ရောက် ကြိုးစား အားထုတ်တော်မူသည် မှာ အတုယူလောက်ပါပေသည်။

အသက်ခန္ဓာကို မငဲ့ကွက်၊ ပဋိပတ်သက်သက်ကို တဘဝတည်းနှင့် ကိစ္စပြီး လုံ့လကြီးစွာနှင့် အားထုတ်တော်မူသည်ကို ဒိဋ္ဌ တွေ့မြင်ရသဖြင့် မကြည်ညို သေးသတို့ ကြည်ညိုစေရမည်၊ ကြည်ညိုပြီးသတို့ တိုး၍ ကြည်ညိုစေရမည်၊ (အပ္ပသန္ဓာနံ ပသာဒါယ၊ ပသန္ဓာနံ ဘိယျော ဘာဝါယ) ဟူသော ဝိနည်း ပိဋကတ်လာ ဒေသနာတော်နှင့် ညီညွတ်လှပေသည်။ ကိုးကွယ် ဆည်းကပ် ကြသော ဒကာ ဒကာမတို့ကား ရဟန္တာ (အရိယာ) ကို ကိုးကွယ် ဆည်းကပ် ကြရသလို စိတ်ပါဝင်စား အားထား ကြည်ညိုကြလေသည်။

အရှင်သောဘနအဖို့ နဂိုက ပဋိပတ်ဘက်သို့ စိတ်ညွတ်လျက် ရှိရာတွင် ဘုန်းတော်ကြီးကို တွေ့ရသောအခါ သဒ္ဓါတရား တိုးတက်ကာ ဓာတ်ကောင်း ကူးစက်လျက် စိတ်အားထက်သန်ခြင်း တိုးတက်ခဲ့လေသည်။ (သုသာန်စုတင် ဆောက်တည်ရာ၌ ထင်ရှားပါလတ္တံ့။)

ဘုန်းတော်ကြီးအား လျှောက်ထားခြင်း

အရှင်သောဘနသည် ဘုန်းတော်ကြီး၏ ပဋိပတ်ကျင့်စဉ် ကျင့်နည်းကို သိလိုလှသဖြင့် “အရှင်ဘုရား နှလုံးသွင်းတော်မူတဲ့ လိုရင်းတရားကို တပည့်များ သိလိုပါသည်။ ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ရောက်လာရတဲ့အခါ အမိန့်ရှိတော် မူပါ ဘုရား” ဟုလျှောက်၏။

“အထူးမဟုတ်ပါဘူးကိုယ်တော်၊ ခန္ဓာ၊ အာယတနာ၊ ဓာတ် များကို နှလုံးသွင်းပြီး ဒါတွေဟာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတွေ ဘဲလို့ ဆင်ခြင်နေပါတယ်၊ ကြီးကြီးစားစား အားထုတ်ဖို့ဘဲ လိုပါတယ်။”

ဤမျှသာ အမိန့်ရှိတော်မူသည်။ တရားလမ်းစဉ်တခုကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ရရှိအောင် “ဤသို့ အားထုတ်ရသည်” ဟူသောနည်းလမ်းကိုကား မသိရချေ။

ဘုန်းတော်ကြီးမှာ သီလပဋိပတ်ကို အထူး အလေး ပြုတော်မူ ပြီးလျှင် သမာဓိဘက်က အခြေခိုင်ခံ့တော်မူနေပြီဟု အကဲခတ်နိုင်သည်။ ကျောင်းကန် ပရိဘောဂကို အရေးမထား သက်သတ်လွတ် ဘုဉ်းပေးတော် မူသည်။ ကျောင်း၌ အစဉ် မီးခိုးတိတ်၍ သပိတ်ကိုသာ အားပြုတော်မူသည်။ ညစဉ် ရဟန်းတပါးကို အဖော်ပြုကာ သုသာန်ရှိရာသို့ ကြွ၍ သုသာန်စုတင် ဆောက်တည်တော်မူသည်။ ရွာနှင့် ဝေးကွာသော တောရကျောင်းဖြစ်၍ အာရညကင်စုတင်လည်း ရသည်။ ကျိန်းစက်သောအခါ လျှောင်းခြင်းမရှိ၊ ထိုင်လျက်သာ ကျိန်းသဖြင့် နိသဇ်စုတင်၊ ဆွမ်းအမြဲခံသောကြောင့် ပိဏ္ဍပါတ် စုတင်၊ ဆွမ်းစားရာတွင် တနေရာတည်း တခွက်တည်းစားသောကြောင့် ကော သနိက်စုတင်နှင့် ပတ္တပိုဏ်စုတင်၊ သင်္ကန်း သုံးထည်ကိုသာ အမြဲဆောင် သောကြောင့် တိစိဝရိတ်စုတင်၊ သုသာန်စောင့်သောအခါ သစ်ပင်အောက် ၌သာ နေသောကြောင့် ရုက္ခမူတေင် ဤသို့လျှင်—

- ၁။ သုသာန်စုတင်
- ၂။ အာရညကင်စုတင်
- ၃။ နိသဇ်စုတင်
- ၄။ ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်
- ၅။ ကောသနိကင်စုတင်
- ၆။ ပတ္တပိဏ်စုတင်
- ၇။ တိစိဝရိတ်စုတင်
- ၈။ ရုက္ခမုစုတင်

ဟူသော စုတင်(၈)ပါးကို အစဉ်မပြတ် ရရှိတော်မူသည်။ အလွန်အားထုတ် နိုင်ခဲ့သော စုတင်ပဋိပတ်များကို လက်မလွတ်တမ်း ကြီးပမ်းတော်မူပုံကို တွေ့မြင်ရသောအခါ ဘုရားလက်ထက်တော်အခါက မဟာသာဝကထေရ် ကြီးများလည်း ဤကဲ့သို့ပင် ခန္ဓာအသက်ကိုမငဲ့ကွက်ဘဲ တရားကိုသာ အသက် ပြုကာ အားထုတ်တော် မူကြပေလိမ့်မည်ဟု အာရုံတန်း မှန်းမိပေသည်။

သုသာန်သို့လိုက်ပါသွားခြင်း

ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင်မှာ အဖော် ရဟန်းတပါးနှင့်အတူ သုသာန်သို့ နေ့စဉ် ညနေ ၅-နာရီခန့်တွင် ကျောင်းမှ ထွက်ကြွသွားလေ့ရှိ၏။ ကျန်ရဟန်း တို့က တပေါင်းတည်း အခြားရွာ သုသာန်သို့ ကြွကြ၍ သုသာန်စောင့်လေ့ ရှိကြသဖြင့် ဘုန်းတော်ကြီးနှင့် သုသာန် တခြားစီ ဖြစ်လေသည်။ သုသာန် တခုတခုတွင် (၃) ရက်သာ နေ၍ (၃) ရက်ပြည့်လျှင် အခြား သုသာန်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကြ၏။

တပို့တွဲလဆုတ် ၁၁-ရက်နေ့ ညနေ ၅-နာရီသည် ဆောင်းရာသီ ဖြစ်၍ တောင်စွယ်နေကွယ်တော့မည့်အချိန်ဖြစ်သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးလည်း ကြွသွား လေပြီ၊ အာဂန္တု အရှင်သောဘနမှာ အခြားရဟန်းများနှင့်အတူ (ရသေ့ များလည်းပါသည်) မိမိတို့ နေရာ ကျောင်းသင်္ခမ်းမှ ထွက်ကြွလာကြ၍ လွန်ခဲ့သောနှစ်ရက်က နှစ်ညနေပြီးသော သုသာန်သို့ရောက်ကြလျှင် အသီးသီး နေရာယူရန် ပြင်ဆင်လျက်ရှိကြသည်။ ထိုအခိုက် လူရှယ်(လူလတ်) တယောက် သုသာန်သို့ ရောက်လာပြီးလျှင်—

“နက်ဖြန်ည တပည့်တော်တို့ရွာ သင်္ချိုင်းမှာ သုသာန်
စောင့်ရန် အလှည့်ကျပါသည်။ သို့ပေမယ့် ဒီကနေ့ညဘဲ
ကြွတော်မူပါဘုရား” ဟု ပင့်လျှောက်၏။

ရဟန်းတပါးက--

“ဘာကြောင့် ကြိုတင် ပင့်ရသလဲကွယ်” ဟု မေးလေသည်။
“တပည့်တော်ရဲ့ နှမတယောက် ဒီနေ့မှာဘဲ ကြိုးဆွဲချသေ
ပါတယ်ဘုရား၊ အစိမ်းသေ ဖြစ်တော့ ညအိပ် မထားရ၊
ချက်ချင်း သင်္ဂြိုဟ်လိုက်ရပါတယ်၊ အစိမ်းသေ ဆိုတော့
ပယောဂ အောက်လမ်းဆရာများ လာပြီး အလောင်းကို
ဆေးစီရင်ဖို့ တူးဖော်ယူတတ်ပါတယ်၊ အနီးအနားမှာ လူသူ
မရှိယင် စိတ်မချရပါ။ သူတို့ထင်သလို လုပ်ကြံပါလိမ့်မယ်၊
ဒီလို အဖြစ်မခံနိုင်လို့ လာရောက်ပင့်ရပါတယ် ဘုရား”

ဟု အကြောင်းပြု လျှောက်ထားလေသည်။ ဟုတ်လည်း ဟုတ်သည်။ ပယောဂ
အောက်လမ်းဆရာများသည် အစိမ်းသေ ရှိသည်ဟု ကြားလျှင် (သူတို့အဖို့
မင်္ဂလာ သတင်းကောင်းဟု သဘောထားကြသည့်အတိုင်း) အစိမ်းသေ
သင်္ဂြိုဟ်ရာသုသာန်သို့ တိတ်တဆိတ်လာရောက်၍ သုသာန်တွင် မြှုပ်နှံထားပြီး
ဖြစ်စေကာမူ ၎င်းတို့၏ အောက်လမ်းဂါထာမန္တန်ဖြင့် မန်းမှုတ်ကာ မြေပုံ
တွင်းက အလောင်းထွက်လာအောင် ပြုလုပ်တတ် ကြသည်။ အလောင်း
ကောင်မှ လက်ဖျံရိုး စသည်ကို ဖြတ်ယူပြီး ဆေးစီရင်ကာ လိုရာတွင်
အသုံးပြုတတ်ကြသည်။ ဤသို့ အသုံးပြုခြင်းခံရသော အလောင်းကောင်
ကာယကံရှင်မှာ အစိမ်းဘဝမှ မကျွတ်လွတ်နိုင်ဘဲ ပယောဂဆရာ၏ အစေခံ
အဖြစ်သို့ ရောက်ရတော့သည်ဟု အယူရှိကြလေသည်။

အစိမ်းသေပြေပုံနှင့် ရင်ဆိုင်ရခြင်း

“စစချင်း ဆောက်နဲ့ထွင်း” ဆိုသကဲ့သို့ သုသာန်သို့ တခါတခါမျှ
အကာလ ညအခါ မလိုက်ဘူး (မဆောက်တည်ဘူး) သော အရှင်သောဘနမှာ
ရုတ်ဟရက်သော် ကျောစိမ့်၍ သွားပေမည်။ ယနေ့ညမှ ဤသို့သော အစိမ်းသေ
မြှုပ်ရာ သုသာန်မျိုးနှင့် တိုက်ဆိုင်မိခြင်းသည်လည်း အံ့တပါးပင် ဖြစ်တော့
သည်။ အစိမ်းသေလည်းဖြစ်ပြန် လတ်လတ်ဆတ်ဆတ်လည်း ဖြစ်ပြန်၊ တစ္ဆေ
ခြောက်ရိုးမှန်လျှင် ဤလိုအခါမျိုးသည် စံချိန်ကျိုးအောင် ခြောက်မည့်အခါ

ဘဲဟု စွဲလမ်းထားတတ် ကြလေရာ ညအခါ သုသာန်သို့ တခါတခေါက်မျှ မရောက်ဘူးသူ ဖြစ်ပါလျှင် မည်သို့ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း။ (ဖြစ်တတ်မည်နည်း။)

ရဟန်းတော်များက “အေးအေး ကောင်းပြီ” ဟု အမိန့်ရှိကြပြီးနောက် ပင့်လာသူနှင့်အတူပင် ရှေ့မှ ရဟန်းတော်များက ကြွကြွ၍ နောက်ပါအားလုံး အစိမ်းသေမြုပ်နံ့ရာ သုသာန်သို့ ဦးတည် ကြွသွားကြသည်။ ရဟန်းတော် များမှာ သုသာန်တခုမှ သုသာန်တခုသို့ ပြောင်းရွှေ့၍ သုသာန် စုတင် ဆောက်တည်တော် မှုကြကြောင်းကို ပတ်ဝန်းကျင်က သိပြီးဖြစ်သည့်ပြင် နောက်ညမှာ ထိုသုသာန်သို့ အလှည့် ကျသည်ကိုလည်း သိပြီး ဖြစ်နေ သောကြောင့် ဤသို့ လာရောက်ပင့်ခြင်း ဖြစ်သည်။

သုသာန်စုတင်

သုသာန်စုတင်ဆောက်တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် လမ်းမ (အများသွား နေကျလမ်း) က မသွားဘဲ ခရီးလမ်း မဟုတ်ရာက လျှိုဝှက်စွာ သွားရမည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တင် ဆိုသည့်အတိုင်း တောလမ်း(လမ်း မတင်ရာ) က ဖြတ်၍သွား ကြရာ မကြာခင်ပင် အစိမ်းသေမြုပ်ရာ သုသာန်သို့ ရောက်ကြသည်။ ညဦးယံ ဖြစ်ခြင်း၊ တောချုံ သစ်ပင်တို့ ဖုံးလွှမ်း နေခြင်း၊ လဆုတ်ပက (လ မထွက်သေးသော) အချိန် ဖြစ်ခြင်း တို့ကြောင့် မှောင်ထူ ပတ်လည် ဝိုင်းလျက် ရှိချေပြီ။ ပတ်ဝန်း ကျင်တွင် တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်လျက် သစ်ရွက် လေခတ်သံမျှလောက်သာ ကြားရသည်။ မှန်မှန်မှားမှား မြင်ရသော အာရုံများမှာ သူကောင်မြုပ်ရာ မြေပုံအဟောင်းအသစ်တို့သာ ဖြစ်ချေသည်။

သုသာန်သို့ရောက်သောအခါ တနေရာ(နေရာတခုတည်း) တွင် စု၍မနေရာ ကိုယ့်နေရာနှင့်ကိုယ် ခွဲ၍နေရမည်ဖြစ်သည့်အတိုင်း အသီးသီး နေရာကိုခွဲဝေလိုက် သောအခါ အရှင် သောဘနမှာ ပုဂ္ဂိုလ်သစ် ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အစိမ်းသေမြေပုံသစ်ခေါင်းရင်းတွင် မဲကျလေတော့သည်။ တရားကို အထူး နှလုံးသွင်းအောင် တိုက်ဆိုင်မိခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

သုသာန်တွင် အသီးသီး ထိုင်ကြသောအခါ ကောက်ရိုး အခင်းသာ ရှိကြ၏။ ကောက်ရိုးကို လူအများက အသင့်ပေးထားကြသည်။ တနေရာနှင့် တနေရာ ပေအစိတ် သုံးဆယ်မျှ ဝေးကွာ၍ သစ်ပင် ချုံဖုတ်ကလေးများ ကလည်း ကွယ်လျက်ရှိသဖြင့် တနေရာမှ တနေရာသို့ မမြင်နိုင်ပေ။

ကိုယ့်နေရာနှင့်ကိုယ် ထိုင်မိကြလျှင် ဘုရားဂုဏ်တော်ကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုင်ရာစာကိုလည်းကောင်း၊ မေတ္တာပို့ကိုလည်းကောင်း တိုးတိုး

ကလေး ရွတ်ဆို ပွားများကြသည်ကို တိတ်ဆိတ်သော ညအခါဖြစ်၍
ကြားရသည်။ ညဉ့်နက်သန်းခေါင်လောက် ရောက်သောအခါ ထိုရွတ်ဆို
ပွားများသံများတိတ်ဆိတ်၍ လေတိုက်သံမျှလောက်သာ ကြားရတော့သည်။
တခါတခါ ခပ်လှမ်းလှမ်းတောစပ်ဆီမှ ညကျက်စားလေ့ရှိသော ငှက်များ၏
မြည်သံ၊ အတောင်ခတ်သံများကိုလည်း ကြားရသည်။

အရှင်သောဘနမှာ မြေပုံသစ်၏ ခေါင်းရင်း မနီးမဝေး သုံးတောင်
ခန့်တွင် သစ်ပင်၊ လိုသစ်ပင်ရင်း၌ ကောက်ရိုးခင်းထားသော နေရာတွင်
ထိုင်လျက် မြေပုံသစ်ကိုသာ စူးစိုက် အာရုံပြုလျက် နေသည်။ အစိမ်းသေမှာ
သေပြီးအလောင်းကောင်ဖြစ်ခြင်း၊ သေဆုံးသူမှာ မိန်းကလေးဖြစ်၍ မသေ
မီက ရဟန်းသံဃာများအပေါ်၌ ကြည်ညိုစိတ်နှင့် နူးညံ့သော စိတ်များ
ရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဘာမျှ ကြောက်ရွံ့ဖွယ်မရှိချေ။ သို့ရာတွင် သူသေကောင်
အမှီပြုပြီး “အညိုရှိ ယင်အံ့” ဆိုသကဲ့သို့ ဘီလူး၊ သဘက်တွေ လာရောက်
ခြောက်လှန့်တတ်သည် ဟူသော ကျမ်းဂန်စာပေ စကားအရ ဤအချက်
ကိုသာ စဉ်းစားကြံတေးလျက် ကျောအေးသလို ဖြစ်မိလေသည်။ အသက်
အရွယ်အားဖြင့် (၂၇)နှစ် ပျိုမျစ်တုန်းအရွယ်တွင် ဤသို့သော သုသာန်လယ်
ဤသို့သော အစိမ်းသေခေါင်းရင်း၌ အကာလညအခါ မှောင်ကြီးမည်းမည်း
မှာ အရဲစွန့်ကာ ဇွဲကောင်းကောင်းနှင့် နေနိုင်ခြင်းကား တရားထူးရခြင်း
မရခြင်းကို အပထား၊ အံ့အားသင့်ဖွယ် ချီးကျူးဖွယ်တရပ်ဟု သတ်မှတ်သင့်
ပေသည်။

ဓုတင် ၁၃-ပါးတွင် သုသာန်ဓုတင်သည် အခဲယဉ်းဆုံးဖြစ်သည်။ လူတိုင်း
ကြောက်ရာ(စက်ဆုပ်ရာ)ဌာနတွင် ကြောက်ရွံ့ခြင်းကို တိုး၍ ဖြစ်စေသော
ညအချိန်တွင်မှ သွားရောက် ကျင့်သုံးရသည်။ ယခုခေတ်မှာ သူသေအလောင်း
များကို မြေတွင်မြှုပ်ထားပြီးဖြစ်၍ အလောင်းကို မမြင်ရသဖြင့် တော်သေး၏
ဟု ဆိုသင့်၏။ ရှေးရှေးအခါကမူ သူသေအလောင်းကို အဝတ် ပတ်၍
သုသာန်တွင် ပစ်ထားကြရာ တောခွေး၊ အိမ်ခွေးစသော အသားစား
တိရစ္ဆာန်နှင့် ဘီလူး၊ သဘက်၊ တစ္ဆေ၊ မြေဘုတ် စသော သင်္ချိုင်းပြိတ္တာတို့၏
အန္တရာယ်တို့လည်း များပြားလှသည်။ ကျမ်းဂန်များတွင် အသုဘ ၁၀-ပါး
ရေတွက်၍ ရနိုင်ခြင်းသည် သုသာန်၌ သူသေကောင်များကို မြေမြှုပ်
(မသင်္ဂြိုဟ်)ဘဲ ပစ်ထားသောကြောင့်သာ ဖြစ်လေသည်။ ဤမျှ ကြောက်ရွံ့
စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းလှသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဓုတင်ခန်းတွင်-

“သုသာန်မှာ စင်္ကြံ၊ မဏ္ဍပ် စသည်ကို ပြုလုပ်ထားရာ၊ သောက်ရေ သုံးဆောင်ရေအိုး တည်ထား၍ တရားပေစာ ပို့ချမနေရာ၊ ဤခုတင်သည် ဆောက်တည်ရန် ခဲယဉ်းလှ၏။ ဝန်လေးလှ၏။ ဖြစ်လာမည့် ဘေးရန်ကို ကာကွယ်နိုင်ရန် သံသံမထေရ်ကြီးကို လည်းကောင်း၊ ရပ်ရွာသူကြီးတို့ကို လည်းကောင်း ကြိုတင်တိုင်ကြားထားရမည်။ သုသာန်တွင် မမေ့မလျော့ နေရမည်။ စင်္ကြံလျှောက်လျှင် မျက်စိတဘက် (မျက်စိတဝက်) ဖြင့် သူသေ ကောင်ကိုကြည့်ရမည်။ သုသာန်သို့သွားသောအခါ လမ်းရိုးလမ်းက မသွားဘဲ ခရီးလမ်းမဟုတ်ရာက သွားရမည်။ (လျှိုဝှက်စွာသွားရမည်။) နေ့အခါကပင် သုသာန်သို့သွား၍ သုသာန်အခြေအနေ သစ်ငုတ် ချုံဖုတ် စသည်တို့ကို ကြည့်မှတ်သားရမည်။ (သို့မဟုတ်လျှင် သစ်ငုတ်ကို တစ္ဆေထင်၊ ချုံဖုတ်ကို ဘီလူးထင် ဖြစ်တတ်သည်။) ဘီလူး၊ သရဲ စသည်တို့က ကြောက်လန့်စဖွယ် မြည်တမ်းအော်ဟစ်လာလျှင် တုတ်၊ လှံတံ၊ အုတ်ခဲ၊ ကျောက်ခဲတို့ဖြင့် မပစ် ခတ်ရာ၊ သုသာန်သို့ တနေ့မပြတ်သွားရမည်။ သုသာန်တွင် သန်းခေါင်ယံကို ကုန်စေ၍ ပစ္စိမယံအချိန် သုသာန်မှ ထွက်ခွာ လာရမည်။ (မိုးလင်းချိန် ရောက်အောင် မနေရ) ဘီလူး၊ သရဲတို့ ကြိုက်သော ဆီထွေး၊ နှမ်းလှော်၊ ပဲ၊ ထမင်း၊ ငါး၊ အမဲ၊ နို့ရည်၊ ဆီ၊ တင်လဲများကို မစားရ (ဖုတ်လှော်ကင်ထား၍ သင်းနေသော ခဲဘွယ်ကို မစားရ) သုသာန်မှ အပြန်တွင် မည်သည့်လူနေအိမ် သို့မျှ မဝင်ရာ (နေရာကျောင်းသို့ တန်းပြန်ရမည်) ဤသို့ ပြဆိုထားလေသည်။

သုသာန်ခုတင် ဆောက်တည်ပုံ

သုသာန်ခုတင် ဆောက်တည်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သုသာန်သို့ ရောက် သောအခါ ဤသို့ ဆောက်တည်ရသည်။

“သုသာန် လက္ခဏာမှ ကင်းသော နေရာအရပ်ကို ပယ်ပါ၏။ သုသာန် လက္ခဏာ ရောက်သောအရပ်၌ နေခြင်း အကြောင်းအင်္ဂါကို ဆောက်တည် ပါ၏” ဟူ၍ ဆောက်တည်ရသည်။ သုသာန် လက္ခဏာမှာ သူသေကောင် မဖုတ်ဘူး၊ မမြှုပ်ဘူးသေးသော အရပ်သည် သုသာန်မမည်။ သူသေကောင် ဖုတ်ပြီး၊ မြှုပ်ပြီးသည်မှနောက် (၁၂) နှစ် တိုင်အောင် (နောက်ထပ် မဖုတ်၊ မမြှုပ်စေကာမူ) သုသာန် မည်သည်။ သုသာန်ခေါ်သည်။

သုသာန်ခုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်(၃)မျိုး

သုသာန်ခုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ၁-အမြတ်စား ဥက္ကဋ္ဌ၊ ၂-အလတ် စား မဇ္ဈိ၊ ၃-အပျော့စား မုဒုဟု (၃)မျိုး ရှိ၏။ ထိုတွင် သူသေကောင်

မပြတ်ဖုတ်ခြင်း၊ အပုပ်နံ့ မပြတ်ရှိခြင်း၊ ငိုကြွေးသံ မပြတ်ရှိခြင်း ဟူသော အင်္ဂါ ၃-ချက်နှင့် ပြည့်စုံသော သုသာန်၌ ဆောက်တည်နေလျှင် အမြတ်စား ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်၏။ ဤအင်္ဂါ ၃-မျိုးတွင် တမျိုးမျိုးရှိနေသော သုသာန်၌ ဆောက်တည် နေလျှင် အလတ်စား မဇ္ဈံ ဖြစ်၏။ သုသာန်လက္ခဏာ ရှိကာမျှသော သုသာန်၌ ဆောက်တည်နေလျှင် အပျော့စား မုဒု ဖြစ်၏။

ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင်နှင့်တကွ ကျောင်းနေ ရဟန်း (အာဂန္တုပါ မကျန်) တို့မှာ သက်သတ်လွတ် ဆွမ်းကိုသာ ဘုဉ်းပေးကြသဖြင့် အစား အသောက် အတွက်ကြောင့် ဘီလူး သဘက်တို့ အန္တရာယ် ပြုနိုင်ဖွယ် မရှိပေ။ သို့ရာတွင် သုသာန် သင်္ချိုင်းမှန်လျှင် ဘီလူး သဘက်တို့ ခိုအောင်းရာ၊ ခြောက် လှန့်ရာ ဟု အစွဲရှိနေကြသဖြင့် သုသာန်ထဲတွင် ထိုင်နေဖို့ဝေးစွာ ညအခါ ဖြတ်သန်းသွားလာဖို့ပင် မဝံ့ကြချေ။ လူသူ အသွားအလာ မရှိသော အရပ်မျိုး ဖြစ်၍ သူခိုး ဒမြတ်တို့သည် အခြားအရပ်မှ ပစ္စည်းများကို ခိုးယူတိုက်ခိုက်လာ ပြီးလျှင် သုသာန် သင်္ချိုင်းတွင် ဝင်ရောက် ဝှက်ထားတတ်ကြသည်။ ထို့ပြင် ဥစ္စာရှင် အရပ်သားတို့က သူခိုး ဒမြတ်တို့ နောက်မှ ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါ လာကြသောအခါ၊ ပစ္စည်း ဥစ္စာထုပ်ကို ဆောင်ယူပြေးသွားနေလျှင် လိုက်လာ သူတို့ မှီလာပါက ၎င်းတို့ မဖမ်းဆီးနိုင်ရန် သုသာန်သင်္ချိုင်းကိုဖြတ်၍ အမှတ်မဲ့ ပစ်ထားခဲ့ပြီးလျှင် လက်လွတ်ထွက်ပြေးသွားတတ်၏။ ထိုအခါ ဥစ္စာရှင် လူ တစ်စုတို့ ခြေရာခံကာ လိုက်လာယင်း သုသာန်တွင်းသို့ ရောက်လာတတ်ကြရာ၊ သူခိုး ဒမြတ်ကို မမိသဲ ဥစ္စာထုပ်နှင့်တကွ သုသာန်စောင့် (ခုတ်ဆောက်တည်) နေသော ရဟန်းတော်များကို သူခိုးဟု စွပ်စွဲကာ ဖမ်းဆီးတတ်လေသည်။ ဤသို့ သော အန္တရာယ်မျိုး မဖြစ်စေရန် ရပ်ရွာသူကြီးများကို ကြိုတင်တိုင်ကြား အသိပေးထားရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤသို့ အန္တရာယ်များ၍ ကြောက်ပါးလိလိဖြစ်သော သင်္ချိုင်း အလယ်တွင် ရောက်ခါစဖြစ်သော အရှင်သောဘနသည် ညဉ့်နက်သန်းခေါင် တိုင်အောင် သတ်ကြီးစွာဖြင့် အစိမ်းသေမြေပုံကိုသာ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုနေစဉ် အပြင် အပ အခြောက်အလှန့် ဟူ၍ ဘာမျှမတွေ့ရ၊ တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်သော ညသဘာဝအတိုင်း ချိုးချိုးချွတ်ချွတ် အသံများကိုသာ ကြားရသည်။ အပြင်က မခြောက်၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကိုယ်ပြန်ခြောက်နေခြင်းသာ ရှိလေသည်။ သန်းခေါင် ကျော် အချိန်လောက်ကျမှ ကြောက်စိတ် ပြေသဖြင့် သစ်ပင်ကို မှီကာ ထိုင် ယင်းပင် ကျိန်းစက်ခြင်းသို့ ရောက်သွားလေသည်။

ည၏နောက်ပိုင်း (ပစ္ဆိမယံ) အချိန်မကုန်မီ ရုတ်တရက် နိုးလာသောအခါ အထက်မေးရိုးက အောက်မေးရိုးပေါ်သို့ ခပ်ကျပ်ကျပ် ဖိထားသောဒဏ်ချက်ကြောင့် သွားများ နာကျင်နေသည်ကို သိရသည်။ ထိုင်လျက် အိပ်စက်နေကျ မဟုတ်သဖြင့် အိပ်ပျော်နေစဉ် အထက်မေးရိုးနှင့် အောက်မေးရိုးတို့ သဘာဝအတိုင်း တင်းတင်းကျပ်ကျပ် စေ့စပ်အောင် ဆွဲဆောင်သော အရှိန်ကြောင့် ဖြစ်ဟန်ရှိလေသည်။

သုသာန်စုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း သုသာန်မှအပြန် ဆွမ်းခံနေကျ ဖြစ်သည့် အတိုင်း သပိတ်များကို ပြင်ဆင်ကြသည်။ သုသာန်တွင် အသင့်ပြင်ဆင် (တည်) ထားသော မျက်နှာသစ်ရေအိုးမှ ရေဖြင့် အသီးသီး မျက်နှာသစ်ကြဲ ပြီးနောက် သပိတ်လွယ်ကာ သုသာန်မှ ထွက်ခဲ့ကြသည်။

ဆွမ်းခံရာ ရပ်ရွာသို့ ရောက်သောအခါ နံနက်ကျဲကျဲ လင်းနေပြီဖြစ်၍ ဆွမ်းလောင်းရန် ပြင်ဆင် စောင့်ဆိုင်းနေကြခြင်းမှာလည်း အဆင်သင့်ပင် ဖြစ်နေပေသည်။ ဆွမ်းခံရာတွင် ခရီးရှည်ကြီး လျှောက်မနေရ၊ ရပ်ရွာ ဒကာ ဒကာမ တို့က တနေရာတွင် စုပေါင်းကာ ဆွမ်းရော ဟင်းပါ အလုံအလောက်ပင် လောင်းလှူကြလေသည်။ လောင်းလှူသမျှ ဟင်းတို့မှာလည်း သက်သတ်လွတ် ဟင်းတို့သာ ဖြစ်ပေသည်။

ကျောင်းသို့ ပြန်ရောက်ကြလျှင် ယခင်နေ့ကအတိုင်းပင် စုပေါင်းခွဲဝေကာ သပိတ်ကိုယ်စီဖြင့် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြသည်။ တခွက်တည်း စားရသောကြောင့် ပတ္တပိုက်စုတင်၊ နေရာမရွေ့ တနေရာတည်း စားရသောကြောင့် ကောသနိက် စုတင်၊ ဆွမ်းခံ၍သာ စားရသောကြောင့် ပိဏ္ဍပါတ်စုတင် ဤစုတင် ၃-မျိုးကို ရရှိတော်မူကြသည်။

သုသာန်စုတင်ဆောင် ကိုရင်တပါး၏ ကိုယ်တွေ့အဖြစ်

စာရေးသူ၏ ဦးလေးတော် ဓနုဖြူမြို့ ဂန္ဓာရုံ ဆရာတော်ကြီးသည် ငယ်စဉ်ကပင် ပဋိပတ်ဘက်၌ စိတ်ပါဝင်စားတော်မူခဲ့သည်။ ဂန္ဓာရုံ ဆရာတော်သည် မင်းကုန်း ဇေတဝန် ဆရာတော်နှင့် တရွာတည်းသား ဆွေမျိုးနီးစပ် တော်ကြသည်။ ငယ်စဉ်အခါ စစ်ကိုင်းခရိုင် စာရေးလေးရွာအဝင် ကန်ကြီးကုန်းရွာ ကျောင်းမှပြောင်းရွှေ့၍ စာရေးအနောက်ရွာ တောရပြာသာဒ် ကျောင်းတွင် ကိုရင်အဖြစ်နှင့် စာပေသင်ရသည်။ စာသင်ကြားနေစဉ် ဆရာဘုန်းတော်ကြီး ထံမှ သုသာန်ဆောက်တည်သော အကြောင်းအရာများကို ကြားသိရသဖြင့် သုသာန် ဆောက်တည်လိုသော ဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိ၏။ အသက်အရွယ်မှာ

၁၆—နှစ်သာ ရှိသေးသဖြင့် သုသာန် ဆောက်တည်လိုသော အကြောင်း များကို မည်သူ့အားမျှမပြောဝံ့လေးချေ။

ပြာသာဒ်ကျောင်းမှာ တောရကျောင်းဖြစ်၍ သုသာန်နှင့် ဝေးကွာလျက် ရှိ၏။ ညီအစ်ကိုဝမ်းကွဲတော်သူ ကိုရင်တပါးကို အဖော်လိုက်ပါရန် ခေါ်ကြည့် သော်လည်း မလိုက်ဝံ့။ အခြားအရွယ်တူစာသင်တက်များနှင့် တိုးတိုးတိတ်တိတ် တိုင်ပင်ကြည့်၏။ မည်သူမျှ သဘောမတူကြည့်နည်းဖြင့် အချိန်သာ ကုန်ခဲ့သည်။ တနေ့သ၌ သတင်းတခုကြားလာသည်မှာ ခရီးသွားလှည်းသမားကုန်သည်များ ပြာသာဒ် ကျောင်းနှင့် မလှမ်းမကမ်း လှည်းလမ်းကြောင်း အနီးတွင် လှည်း သမား တယောက် ရုတ်တရက် အနိစ္စ ရောက်သွားသဖြင့် အလောင်းကို ယူ မသွားနိုင်၊ ညအချိန်မှ ဖြစ်၍ အကူအညီလည်း မရနိုင်။ အသိအကျမ်းလည်း မရှိသည်နှင့် အလောင်းကို မြှုပ်ထားခဲ့ကြသည်ဟူသော သတင်းပင် ဖြစ်၏။

ဤသတင်းကို ကြားလျှင် ဂန္ဓာရုံ ဆရာတော်လောင်း ကိုရင်သည် ဟုတ် မဟုတ်ကို သေချာစွာ သိရအောင် မြှုပ်ရာမြေပုံကို အမှတ်မဲ့ သွားကြည့်၏။ မြေပုံကို တွေ့ရသောအခါ “နေရာကျပြီ၊ လူသေမြှုပ်ပြီးနောက် ၁၂-နှစ် ထိအောင် သုသာန် ဖြစ်သတဲ့၊ ဒီသုသာန်မှာဘဲ ငါ့သုသာန် ဆောက်တည် မည်” ဟု ဆုံးဖြတ်ကာ ကျောင်းသို့ ပြန်လာ၏။ ထိုအခါ လဆုတ်အချိန် ဖြစ်၍ လထွက် နောက်ကျ၏။ မြေပုံရှိရာနှင့် ပြာသာဒ် ကျောင်းမှာ တခေါ်သာသာ လောက်ဝေး၏။ ဘုရားရှိခိုးပြီးချိန် လောက်ကစ၍ ကျောင်းသား ကိုရင်များ စာပြန်နေကြသည်။ ည၉-နာရီလောက်တွင် တဖြည်းဖြည်း စာပြန်သံ တိတ် ဆိတ်သွား၏။ ကျောင်းမှထွက်ရန် အားခဲလျက်ရှိသော ကိုရင်ကား အရှေ့က လရောင်ကလေး ပေါ်လာလျှင် ညီအစ်ကိုတော် ကိုရင်ကလေးကို အဖော် လိုက်ဖို့ စပ်ကြည့်၏။ မလိုက်ဝံ့ရုံမက မသွားရန်ပင် ကန့်ကွက်နေသဖြင့် အခက် ကြုံနေပြန်၏။ သွားလိုသော ဆန္ဒကပြင်းထန်နေသဖြင့် နောက်ထပ် မည်သူ့ ကိုမျှ မပြောတော့ဘဲ အခြား ကိုရင် ကျောင်းသားများ အိပ်ရာဝင်ကြသည်နှင့် တပြိုင်နက် ကျောင်းမှ တကိုယ်တည်း ထွက်ခွာလာခဲ့လေသည်။

လရောင်ကလေးကလည်း မပီမသ၊ ဆောင်းဦးပေါက် နှင်းကလေးကလည်း ခပ်ကျကျ၊ ကိုရင်မှာ ခေါင်းရိတ်သားစဖြစ်၍ ကကုံးပြောင်ပြောင် အပိုခြုံစရာ သင်္ကန်းကလဲ မပါလာ၊ ရွှေလောကြီးစွာနှင့် ထွက်လာရာ မကြာခင်ပင် လှည်း လမ်းဘေး မြေပုံရှိရာသို့ ရောက်ခဲ့လေသည်။ သစ်ပင်ကြီးကြီးဟူ၍ မရှိ၊ ချုံဖုတ် များသာ ကွက်ကျားကွက်ကျား ရှိ၏။ ချုံဖုတ်တွင် ခိုအောင်းလျက် ရှိသော ငှက်များလည်း လူခြေသံကြားသဖြင့် ရုတ်တရက် လန့်ပျံသွားကြ၏။ မြေ

ခွေးခေါ် ခွေးအများလည်း ခပ်ဝေးဝေးက အူလျက်ရှိ၏။ တစ်တီတူးခေါ် (တီတီတုတ်) ငှက်များကလည်း တီတီတုတ်—တီတီတုတ်နှင့်ပျံဝဲမြည်တုန်ကြ၏။ အဖော်မပါဘဲ အရဲစွန့်၍ ထွက်လာခဲ့သော ကိုရင်မှာ ဤသို့သော အချိန်မှ ဖြစ်ပုံများကို တွေ့သောအခါ ငယ်ရွယ်သူ ဖြစ်သည့်အတိုင်း ကြောက်စိတ်ဝင် လာခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း သတ္တိဓာတ်ခံရှိသူ ဖြစ်ရကား၊ မြေပုံ ခေါင်းရင်းသက်က ထိုင်ပြီးလျှင် သုသာန်ဓုတင် ဆောက်တည် လေတော့သည်။ ဘာကို နှလုံးသွင်း ရမှန်း မသိ၊ မြေပုံအနီးတွင် ထိုင်ကာ မြေပုံကို စူးစိုက်ကြည့်နေရုံသာ ရှိလေရာ လကလေး တော်တော် မြင့်လာသောအခါ ကွင်းပြင်တောစပ်ရှိ အာရုံများ ကိုလည်း မြင်နိုင်သည်။ မြောက်လေကလေး တိုက်ခတ်သဖြင့် အအေးဓာတ် ကိုလည်း ခံစားရသည်။ နှင်းများ ကျသဖြင့် ကတုံးပြောင်မှာ အေးစက်လျက် အခံရခက်သလို ဖြစ်လာသည်။ အတွေ့အကြုံ နည်းပါးရာတွင် တောစပ် မြေပုံ အနီးတွင် တကိုယ်တည်း ဖြစ်ရုံမက အအေးဓာတ်ကမိသဖြင့် မချီသလို ဖြစ်နေ ဆဲတွင် ခပ်လှမ်းလှမ်း တောစပ်မှ ဖြူဖြူဖွေးဖွေး ခွေးလို့လို့ ကြောင်လို့လို့ အကောင် တကောင် ပြေးလာနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ “ယော...ဒီအကောင် ဘာကောင်ပါလိမ့်၊ ငါ့ကို ခြောက်လှန့်တာ ထင်တယ်၊ မကြောက်ဘူး” ဟု အားခဲထားလေ၏။ သို့ရာတွင် သွေးလန့်သလို ဖြစ်လာ၏။ မကြာခင်ပင် ထို အကောင်သည် တောယုန်လောက် ဖြစ်လာကာ ကိုရင်ရှိရာသို့ အတင်းပြေး ကပ်လာပြီးလျှင် ကိုရင်၏ ညာဘက်နံဘေးကို ကိုက်တော့သည်။ ကိုက်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း ထိုအကောင် ကွယ်ပျောက်သွားလေရာ ကိုရင်မှာ ကြောက်အားကြီး စွာနှင့် ကျောင်းသို့ ပြန်ပြေးလာခဲ့လေသည်။ အအေးမိခြင်း လန့်ဖျပ်ခြင်း တို့ကြောင့် အပြင်းဖျားလေတော့သည်။

ပြာသာဒ်ကျောင်း ဘုန်းကြီး၏ အကြောင်းကြားချက်အရ စာရေးသူ၏ အဘိုးနှင့် အဖေတို့မှာ ကန်ကြီးကုန်းရွာမှ လေးမိုင်မျှ ဝေးကွာသော တောရ ကျောင်းသို့ သွား၍ (သုသာန် ဆောက်တည်၍) အပြင်းဖျားနေသော ကိုရင်ကို စောင်ပုခက်ဖြင့် ထမ်းယူလာခဲ့ရလေသည်။ ရွာသို့ ရောက်သောအခါ အဖျား ပြင်းထန်လှသဖြင့် ဆေးဆရာကောင်းများကို ပင့်ခေါ်၍ တလလောက် ကြာ အောင် ဆေးကုစားမှ သက်သာခွင့်ရလေသည်။ စာရေးသူ၏ အဖေက ပြော ပြသည်မှာ “ကိုရင်မှာ လူမှန်းမသိအောင် ဖျားလိုက်တာ၊ ငါတော့ ရမယ် တောင် မထင်ဘူး၊ သေမှာဘဲလို့ တထစ်ချ မှတ်ထားတာ၊ ကံကောင်းလို့ပေါ့ ကွယ်၊ ငယ်ငယ်ကလေးနဲ့ သုသာန်စောင့်သတဲ့ကွယ်” ဟူ၏။

ဂန္ဓာရုံဆရာတော်သည် ၁၃၀၁-ခု သက်တော် (၇၀)တွင် ခန့်ဖြူမြို့ ဂန္ဓာရုံတိုက်၌ ပျံလွန်တော်မူသွားပြီ။ ဤသုသာန်စောင့် အဖြစ်အပျက်ကို စာရေးသူ၏ အဖေကလည်းကောင်း၊ ထိုစဉ်က ဂန္ဓာရုံဆရာတော်လောင်းနှင့် ကျောင်းနေဘက် ညီဝမ်းကွဲတော်သူ ဦးဖိုးကင်း (စာရေးသူ၏ဝမ်းကွဲဦးလေး) ကလည်းကောင်း အကြောင်းစုံ ပြောပြသဖြင့် သိရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့သောအဖြစ်မျိုးကို ထောက်ထား၍ သုသာန်စောင့်ကို အသက်အရွယ် ငယ်သူသော်လည်းကောင်း၊ အဖော်မပါလျှင်သော်လည်းကောင်း ဆောက် တည်ရန် မသင့်ချေ။ ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင်မှာ သက်ရွယ်ကြီးရင့်၍ သတ္တိ ရှိပြီး ဖြစ်သော်လည်း အဖော်ရဟန်းတပါးကို သုသာန်သို့ ခေါ်သွားလေ့ ရှိသည်။ အန္တရာယ်များသော ဌာနဖြစ်၍ တစုံတရာ အကြောင်းပေါ်လာက အဖော်မပါလျှင် ခက်ဘိတောင်း။

ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင်

ဘုန်းတော်ကြီးဦးအုန်းခိုင်ကား လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ငါးဆယ်ကျော် လောက်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဋိပတ်သက်က ထင်ရှားကျော်စောတော် မူသော ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလ၏ တရားတော်ကို ကြားနာရသူ (ကြည်ညို လေးစားသူ) တပည့်ဖြစ်သည်ဟု သိမှတ်ခဲ့ရပါသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးဦးသီလ သည် ၈-၀၂ အထိ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်တွင် နှစ်စဉ်တတ်မြောက်အောင် သင်ယူ တော်မူပြီးနောက် ၉-၀၂ ရရှိပြီးသောအခါ ပဲခူးနယ် ဈေးညောင်ပင်ရွာ သုသာန်၌ ရှေးဦးစွာနေတော်မူ၍ နောက်တွင် ရွာမှ ကုလားလေးတာ ငါးရာ ကျော်ဝေးသော တောရကျောင်း၌ နေသည်။ ရဟန်း ၁၂-၀၂ မှစ၍ ဇုတင် ၁၀-၀၂ ပါး၊ ၁၀-၀၂ ပါးအမြဲ၊ ၁၂-၀၂ ပါး၊ ၁၃-၀၂ ပါး ရံခါရသည်။ တောကျောင်းနှင့် သုသာန်ကား ခရီးသွားခိုက် ဖြစ်ပါက ရသည်လည်းရှိ၏။ မရသည်လည်းရှိ၏။ ပိဏ္ဏပါတ်ဇုတင်၊ သပဒါနစာရိကဇုတင်တို့ဖြင့် နေ့စဉ် ဆွမ်းခံတော်မူ၏။ အရွယ်ကြီးသောအခါ ကျောင်းသို့ အရောက်လာ၍ ဆွမ်းလောင်းကြ၏။ ပုံသကူဇုတင် ဆောင်ရာ၌ အဝတ်နှမ်းကို ကောက်၍ ချုပ်ဆိုးရသည် မရှိ။ အချို့ကား သုသာန်၌လည်းကောင်း၊ လမ်းမ လမ်းဘေး၌ လည်းကောင်း၊ သက်နိုးချာလားခဲ့၍ အယုဘရွှ ကြွတော်မူပါဟု လာပင့်ကြ၏။ အချို့ကား စကြို၌လည်းကောင်း၊ ကုဠိလမ်း၌လည်းကောင်း ချထား၍ “အဖူးအမြော်ခံ ကြွတော်မူပါ” ဟု လာပင့်ကြ၏။ အချို့ကား ခြေရင်းအနီး၌ ချထားကြ၏။ ပုံသကူဇုတင်ကို ကောက်ယူ ဝတ်ဆင်ပြီးလျှင် အဟောင်းကို စွန့်တော်မူ၏။

တိစီဝရိက်တောင်လည်း မြဲ၏။ ရံခါ တနေ့တည်း ငါးကြိမ် ခြောက်ကြိမ် အသစ်လဲရ၏။ မလဲမူ၍ ရမြဲတိုင်းစွန့်ထားသော ပုံသကူသင်္ကန်းတို့လည်း တပုံကြီး ဖြစ်၏။ “ဝမ်းမနာဘဲ ကုဋိသွားရသည်၊ မသာမရှိဘဲ အသုဘရှု လိုက်ရသည်” ဟု ရံခါ မိန့်တော်မူလေသည်။ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးသောအခါ ကောသနိက် ပတ္တပိုက်တောင်ဖြင့် တနေရာတည်း တခွက်တည်း ဘုဉ်းပေးတော် မူသည်။ သက်သတ်လွတ်သာ အမြဲ ဘုဉ်းပေးတော်မူသည်။

အတု လိုက်ကြခြင်း

မိမိနှင့်တွေ့ဆုံသော ရဟန်းတို့အား တောကျောင်းနေချင်အောင် ဟောလေ့ ရှိ၏။ အများအားဖြင့် ကျမ်းဂန်တတ် ပုဂ္ဂိုလ်များ အတုလိုက်ကြကုန်၏။ ရွာကျောင်းစွန့်၍ တောကျောင်းနေကြ၏။ နေ့စဉ်လည်း ဆွမ်းခံလေ့ရှိကြ၏။ ကျမ်းဂန်ဗဟုသုတ ရှိပြီးဖြစ်သောကြောင့် မိမိကိုယ်ကို သဒ္ဓါတရား အတု အစစ် ဝေဖန်နိုင်ကြ၏။ သတိတရား ပြည့်ဝသောအခါ ဆုတ်နုတ်ခြင်း မရှိ ကြကုန်။ ရဟန်းငယ်တို့အား စာသင်ခြင်းကိုသာ တိုက်တွန်းတော်မူ လေသည်။

တရား ဟောတော်မူပုံ

ဘုန်းတော်ကြီးဦးသီလသည် တရားဟောတော်မူသောအခါ “သူ့အသက် မသတ်နှင့်၊ သူ့ဥစ္စာမခိုးနှင့်၊ သန်းဥမတုပ်နှင့် ငရဲကြီးသည်။ သရက်ပင် စိုက်မှ အသီးချိုသည်။ တမာပင်စိုက်လျှင် အခါးသီးသည်။ ရတနာသုံးပါးကို အစစ်အမှန်ဟု ယုံကြည်ကြ” ဤအနေမျှ ဟောပြီးလျှင် “သွားကြ သွားကြ” ဟု မိန့်တော်မူလေ့ရှိသည်။ တရားနာသူတို့ကား တသက်လုံး မမေ့နိုင်ကြ။ “သန်းဥမတုပ်နှင့်” ကိုပင် နှစ်သက်စွာ နာယူ ထိတ်လန့်ကြ၏။ တရံတခါကား ရူပက္ခန္ဓာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ စသည်ဖြင့် ခန္ဓာငါးပါး ဝိပဿနာ တင်ပုံ မျှလောက် ချပေးတော်မူသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးနှင့် သုံးဝါခန့် အတူနေ ဘူးသော မထေရ်တပါး မိန့်တော်မူဘူးသည်ကား “ဘုန်းတော်ကြီး အမြဲ လက်သုံး နှလုံးသွင်းတရားသည် ငါတို့ သိသောနည်းနှင့် မကွာလှ၊ မဆုတ်မနုတ် စွန့်စားခြင်းနှင့် ဖြောင့်စင်းခြင်းမျှသာ ကွာသည်” ဟူ၏။

လာဘ်ပေါခြင်း

ရောက်ရာအရပ်တို့၌ ဖယောင်းတိုင်၊ မီးခြစ်၊ ဆပ်ပြာ၊ သပိတ်၊ သင်္ကန်း၊ ကော်ဇော၊ ဆေးပုလင်းစသော လာဘ်တို့ဖြင့် ပေါများလှ၏။ ထိုလာဘ်တို့ကို ရောက်ရာကျောင်း၌ သံဃာတို့အား အကုန်လှူသည်။ မိမိကား သပိတ်တလုံး၊

သင်္ကန်းသုံးထည်၊ သားရေနွယ်တချပ်မျှဖြင့် ရောင့်ရဲတော်မူ၏။ ရံခါကပ္ပိယ မပါဘဲ တပါးတည်း ကြရာ၌ မိမိပရိက္ခရာအားလုံးကို ပေါ့ပါးလွယ်ကူစွာ ယူဆောင်၍ မပင်မပန်း ကြသွားတော် မူနိုင်လေသည်။ သားရေနွယ်ကား ခပ်ပါးပါး ခပ်ကြီးကြီးဖြစ်၍ ဆောင်းအခါ အိပ်ရာထဲ၌ ခြုံသည်။ စောင် ခြုံလေ့မရှိ။ ဤကား ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလ၏ အကြောင်းအရာ အကျဉ်း ချုပ်တည်း။

ဘုန်းတော်ကြီးဦးသီလသည် မော်လမြိုင်၊ မုတ္တမ၊ သထုံ၊ ဇင်းကျိုက်၊ ကျိုက်ထို၊ ရွှေကျင်၊ ဘီလူးကျွန်းစသော တနင်္သာရီတိုင်းအတွင်းရှိ မြို့ရွာတို့သို့ လှည့်လည် ကြသွားတော်မူကာ တောရ ဆောက်တည်တော်မူခဲ့သည်။ မော်လမြိုင်မြို့နှင့် မုဒုံကြား ကျောက်တလုံးတောရသို့ (ဦးလေးတော် ဂန္ဓာရုံ ဆရာတော် သီတင်းသုံးခိုက်) စာရေးသူကိုယ်တိုင် ရောက်သွားဘူးသဖြင့် ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလ သီတင်းသုံးသွားဘူးသော ဂူကြီးကို တွေ့မြင်ခဲ့ပေသည်။ ယခုအခါ ပြိုပျက်နေချေပြီ။ ဤသို့ လှည့်လည်ကြသွားတော်မူသဖြင့် ကျောင်းကန်နေရာ ဒကာ ဒကာမ ရဟန်းတပည့် လူတပည့် တို့လည်း အမြောက်အမြားပင် ရှိခဲ့သည်။ ဤသို့သော တပည့်အမြောက်အမြားတို့တွင် ဘုန်းတော်ကြီးဦးအုန်းခိုင်လည်း တပါးအပါအဝင် ဖြစ်သည်ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြသည်။

ဘုန်းတော်ကြီးဦးသီလ၏ကျင့်စဉ်အတိုင်း ဘုန်းတော်ကြီးဦးအုန်းခိုင်သည် ဆွမ်းခံခြင်း၊ သက်သတ်လွတ်စားခြင်း၊ တောရဆောက်တည်ခြင်း၊ သုသာန်တောင် စသည်တို့ကို ဆောက်တည်ခြင်း၊ မဆုတ်မနစ် စွန့်စားခြင်း၊ ဖြောင့်စင်းခြင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည်။ ပဋိပတ်အလုပ်ကို လုပ်ရာ၌ မိမိသိသမျှကို စွန့်စွန့်စားစား နောက်မဆုတ်တမ်းဇွဲကောင်းကောင်းနှင့် အားထုတ်ဖို့အရေးကြီးကြောင်းကို ဘုန်းတော်ကြီးသည် နှုတ်ဖြင့်မပြော အလုပ်ဖြင့်သာ ပြောတော်မူသည်။

နောက်ညများ

ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ ညများ၌လည်း အစိမ်းသေမြုပ်ရာ သုသာန် သို့ပင် ကြရောက် ဆောက်တည်ကြရသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးကိုယ်တိုင် စွန့်စွန့် စားစား မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်တော်မူကာ သွန်သင်လမ်းပြသည့် အလား ကြီးစားတော် မူသဖြင့် အရှင် သောဘနမှာ ပဋိပတ်သို့ ညွတ်ကိုင်းသော စိတ်ရှိရာတွင် ဤသို့သောနေရာ ဤသို့သောပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးမှ ဓာတ်ကောင်း ကူးစက်သဖြင့် အားတက်သော စိတ်များသာ တိုးပွားခဲ့လေသည်။

သုသာန်ဆောက်တည်ရသောအကျိုး

စကားအလျဉ်းသင့်သဖြင့် သုသာန်ခုတင် ဆောက်တည်ရသောအကျိုးကို သင့်ရုံ ဖော်ပြလိုပါသည်။ သုသာန်သင်္ချိုင်း၌ အကာလ ညအခါတွင် ငြိမ်သက်စွာ ဆောက်တည်ရခြင်းဖြင့်—

- ၁။ ငါလဲ သေရဦးမည်ဟူသော မရဏသတိတရား ထင်ရှားဖြစ် ပေလိမ့်ခြင်း။
- ၂။ ဤသို့သောသုသာန်အတွင်း၌ မေ့လျော့နေခြင်းငှာ မသင့်ဟု အပ္ပမာဒ (သတိ) တရား ဖြစ်ပေလိမ့်ခြင်း။
- ၃။ ခန္ဓာကိုယ်မှန်သမျှ မတင့်တယ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သာ ဟူသော အသုဘနိမိတ်ကို ရရှိခြင်း။
- ၄။ ခန္ဓာကိုယ်သည် ပျက်စီးတတ်၏၊ အခိုင်အမြဲမဟုတ်ပါတကား ဟု ခန္ဓာကိုယ်၏သဘောကို သိမြင်နိုင်လာခြင်း။
- ၅။ ခန္ဓာကိုယ်အပေါ်၌ ထိတ်လန့်သော သံဝေဂ ဉာဏ်မျိုး များစွာ ဖြစ်ခွင့် ရခြင်း။
- ၆။ သုသာန်၌ မြှုပ်နှံထားသော အလောင်းတို့မှာ နုပျိုစဉ် အနာ ရောဂါ တခုခုကြောင့် သေဆုံးရသူ၊ အိုမင်း ရင့်ရော်၍ သေဆုံးရသူတို့သာ ဖြစ်ကြသည်ဟု သဘောပေါက်သဖြင့် “ငါဟာ ရောဂါကင်းသူဟု မာန်တက်ခြင်း အာရောဂျမဒ၊ ငါဟာ ပျိုရွယ် ငယ်နုသူဟု မာန်တက်ခြင်း ယောဗ္ဗနမဒ၊ ငါဟာ အသက်ရှည်သူဟု မာန်တက်ခြင်း ဇီဝိတမဒ၊ ဤမာန် တက်ခြင်းသုံးမျိုးကို ပယ်နိုင်ခြင်း။
- ၇။ ဖြစ်ပေလိမ့်သောဘေးရန်များကို ခံနိုင်ရည်ရှိခြင်း။
- ၈။ ဘီလူး၊ သဘက်၊ သင်္ချိုင်းပြိတ္တာတို့ မခြောက်မလှန့် အလေး ပြုထိုက်ခြင်း။
- ၉။ ပစ္စည်း လာဘ်လာဘ တို့ကို ရလိုသော သဘောများ နည်းပါးခြင်းဟူသော အကျိုးများကို အထိုက်အလျောက် ရရှိနိုင်သည်။

၁၂၉၃-ခု၊ တပို့တွဲလဆုတ် ၁၃-ရက်နေ့ည သုသာန်ခုတင်ဆောက် တည်၍ ထိုညတညလုံး သုသာန်၌နေပြီးလျှင် ထိုမှ သထုံမြို့သို့ ခရီးဆက်ရန် F. ၆ ဒုတိယအကြိမ်

ရှိသဖြင့် ယနေ့နံနက်ပင် သထုံဘက်သို့ သွားရပါမည့် အကြောင်းနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးအား ကြိုတင် လျှောက်ထားပြီး ဖြစ်လေသည်။ ဤသို့ လျှောက်ထားပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း ထိုနေ့နံနက်စောစော သုသာန်မှ ထွက်ခွာ လာကာ ဘုန်းတော်ကြီးနှင့် အတူပင် ဆွမ်းခံရွာတွင် ဆွမ်းခံခဲ၍ တောကျောင်းသို့ ပြန်မလိုက်တော့ဘဲ တဆက်တည်း ကျိုက်ကော်သို့ မှန်း၍ ခြေကျင်ကြွလာသည်။

လမ်းခရီးတွင် အမည်မသိ ရွာတရွာသို့ ရောက်သောအခါ ရွာပြင်ဘက် ခြံတခုရှိ သစ်ပင်တပင်အောက်၌ ခေတ္တရပ်နား၍ ပါလာသော ဆွမ်းဖြင့် နေ့ဆွမ်းကိစ္စကို ပြီးစေတော်မူသည်။ ကိစ္စပြီး၍ ခရီးဆက်ပြန်ရာ တပို့တွဲ လဆုတ် ၁၄-ရက် (လကွယ်နေ့) နေမဝင်မီပင် ကျိုက်ကော်ရွာ သုခိတာရုံ ရွှေကျင်ကျောင်းသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူ၍ ထိုကျောင်းတွင် ဥပုသ်ပြုတော် မူသည်။

အရှင်သောဘနသည် မော်လမြိုင်မြို့မှ ထွက်ခွာလာ၍ ဇင်းကျိုက်တောင်၊ ကေလာသုတောင်၊ မြသပိတ်တောင်၊ ဝေပုလ္လတောင် ဟူသော တောစခန်း တောင်စခန်းများကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုယင်း စေတီတော်များကိုဖူးမြော်ရာ၌ ကျိုက်ထီးရိုးတောင်ထိပ်အထိ ရောက်အောင် ခြေကျင်တက်၍ ဖူးမြော်ခဲ့ခြင်း၊ ကျိုက်ထီးရိုးတောင်မှ ဆင်းကာ ခြေကျင်ခရီးဖြင့် ရောက်ရာတွင် စခန်း ချ၍ ကော့ကဒွတ်ကျောင်းကြီးအထိ လာခဲ့ခြင်း၊ ထိုမှတဖန် ရွှေရောင်ပြ တောရဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင်ကျောင်းသို့ ရထားတတန် ခြေကျင် တတန်ဖြင့် လာခဲ့ခြင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီး၏ဘပည့် ရဟန်းတော်များနှင့် အဘူ ၄--ညတိုင်တိုင် ဆိုင်ရာဓုတင်များကို ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်း၊ ဤသို့သောကြိုးပမ်းချက် တို့မှာ ပဋိပတ်လုပ်ငန်း၏ အုတ်မြစ်ချ အခြေခံမျှသာဟု သဘောပိုက်တော် မူလေသည်။

ပဋိပတ်ကို အားထုတ်ရာ၌ ကျန်းမာဖို့၊ ဆင်းရဲဒုက္ခများကို ခံနိုင်ရည်ရှိဖို့၊ ကိုယ်အသက် ကိုပင် မငဲ့ညှာဘဲ စွန့်စားနိုင်ဖို့၊ ဆရာကောင်း ဟူသော (ဥပနိသံယ) အမှုကောင်းရဖို့ အရေးကြီးလှ၏။ အရှင်သောဘ၏ ရည်မှန်း ချက်ကား--သထုံမြို့ မင်းကုန်းဇေတဝန်ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ အရောက် သွား၍ သတိပဋ္ဌာန် လက်တွေ့လုပ်ငန်းစဉ်ကို ထိထိရောက်ရောက် သင်ယူ လေ့လာ အားထုတ်ရန်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

အရှင်သောဘနစဉ်းစားမိပုံ

“သထုံမြို့ မင်းကွန်းဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားသည် ဘုရားဟော ပါဠိတော်၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် (သတိပဋ္ဌာန်) နည်းဖြင့် လက်တွေ့ တရားအားထုတ်ပုံကို ရှင်းလင်းအောင် ဟောပြောနေတော်မူသည်။ ငါတို့ကိုယ် တိုင်လည်း မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာများကို ပရိယတ္တိ နည်းအရ ကောင်းကောင်းလေ့လာသင်ကြားထားပြီးပင် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မင်းကွန်းဇေတဝန် ဆရာတော်ကြီးမှာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ပေ။ ပါဠိ အဋ္ဌ ကထာ ဋီကာ ပိဋကတ်ဆိုင်ရာတို့၌ ကျနစွာ တတ်မြောက်တော် မူသည့်ပြင် တရားကိုလည်း ထိထိရောက်ရောက် လက်တွေ့ကျင့်သုံးထားပြီး ဖြစ်ပေသည်။ တပည့် ရာထောင်များစွာတို့အားလည်း လက်တွေ့ညွှန်ပြ ဟောကြားနေသော ဆရာတော်ကြီးဖြစ်တော်မူပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပရိယတ်ပဋိပတ် စွယ်စုံဖြစ်တော် မူသော ဇေတဝန်ဆရာတော်ကြီး ထံတွင် လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ရရှိအောင် နည်းနိဿိယ ခံယူကာ အားထုတ်သင့်သည်” ဟု စဉ်းစားထားယင်း ရှိတော် မူသည်။

သုခိတာရုံကျောင်းတွင် တညဉ့်ကျိန်းစက်၍ နံနက်အချိန် ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးလျှင် ကျိုက်ကော်မှသထုံသို့ ထွက်ကြွလာခဲ့သည်။ နားနားနေနေ တနေ့လုံး လျှောက်လာခဲ့ရာ ၁၂၉၃-ခု၊ တပေါင်းလဆန်း ၁-ရက်နေ့ ညနေတွင် သထုံမြို့ ယခင်တည်းခိုခဲ့ရာ ကျောင်းသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူသည်။

ပျိုရွယ် ငယ်နုတော်မူစဉ်ဖြစ်၍ ဤမျှလောက် အပင်အပန်း ခံနိုင်ရည် ရှိတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ပဋိပတ်ဘက်သို့ စိတ်ပါဝင်စား လိုလား ကိုင်းညွှတ်ခြင်း မည်မျှ ထက်သန် (ပြင်းထန်) စေကာမူ အရွယ် အိုမင်း၍ ကျန်းမာခြင်းမရှိခဲ့လျှင် ဤမျှလောက် အပင်ပန်းခံနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ သို့ဖြစ်၍ ရဋ္ဌပါလသုတ်တွင် မြတ်စွာဘုရားဟောတော် မူခဲ့သည်မှာ—

ယုဝါစရေ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ဗြဟ္မစာရီ ယုဝါသိယာ။
ယုဝဿ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ဧတံ ဗုဒ္ဓေဟိ ဝဏ္ဏိတံ။

ဗြဟ္မစရိယံ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို။ ယုဝါ၊ ပျိုရွယ်ငယ်နုစဉ်က (ပျိုရွယ် ငယ်နုသောသူသည်။) စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။ ဗြဟ္မစာရီ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သူသည်။ ယုဝါသိယာ၊ ငယ်ရွယ်သူ ဖြစ်ရာ၏။ ယုဝဿ၊ ပျိုရွယ်ငယ်နု သူ၏။ ဧတံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ဤသို့ မြတ်သောအကျင့် ကျင့်ခြင်းကို။ ဗုဒ္ဓေဟိ၊ မြတ်စွာဘုရားတို့သည်။ ဝဏ္ဏိတံ၊ ချီးမွမ်းတော် မူအပ်၏။

ထိုသုတ်ကိုမိုး၍ ကိုးခန်းပျို့ ပိုဒ်(၄၁)၌—

ယစ်မူးစည်းစိမ်၊ မေ့ထိမ်ကုသိုလ်၊ ဝန်တို့ဆို ပိတ်၊ ရမ္မက်စိတ်ဖြင့်၊ ညှစ်ကြိတ်
ယန္တရား၊ ကြံဖတ်လားသို့၊ မြေးသားမြစ်စည်၊ ပျော်တာရှည်၍၊ ချစ်ရည်
ခန်းခြောက်၊ အိုမင်းရောက်မှ၊ စွန့်မြောက်လှူဘော်၊ တောထွက်သော်လည်း၊
မလျော်လည်းကောင်း၊ ဇရာထောင်းမှု၊ ပျောင်းပျောင်းညံ့ညံ့၊ ငါဆော်အံ့ဟု၊
မခံလုံ့လ၊ ထကြပျဉ်းထိုင်း၊ လိုတိုင်းမပါ၊ ပညာပေတုံး၊ နှလုံးလည်းငြီး၊
နှုတ်သီးလှုပ်ဆန်း၊ စီးဖြန်းဘာဝနာ၊ များစွာမပြန့်၊ မှိတ်တုတ်ကြန့်ခဲ၊
တောင်ညွန့်ကုန်းဟက်၊ ကမ်းရိုးသက်ဝယ်၊ အနှက်အဖြိုး၊ ရေပြည့်အိုးကို၊
ကြိုးကြိုးပမ်းပမ်း၊ မခိတ်ထမ်းလည်း၊ လူစမ်းသဖွယ်၊ ပျိုနုနယ်က၊ စင်ကြယ်
သိမ်မွေ့၊ ရသေ့ရဟန်း၊ ဖြစ်ထွန်းလေငြား၊ ထိုသူအားကို၊ ဘုရားကစ၊ ပဏ္ဍိ
ကတို့၊ လွန်လှကြည်ညို၊ ချီးမွမ်းဆို၏၊ ထိုထိုစာနာ၊ ငယ်သောခါက၊ သဒ္ဓါ
နှိုးပင့်၊ တရားကျင့်လိမ့်၊ သက်ရင့်မကြီး လမီတည်း။

ဟု ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရပုဂ္ဂိုလ်ကျော် စပ်ဆိုတော် မူခဲ့ပေသည်။

အသိဉာဏ်ဟူသော နာမ်တရားသည် ရုပ်ကိုမှီရ၏။ မှီရာဖြစ်သော ရုပ်က
ပျိုရွယ်နုထွား အားရှိနေလျှင် မှီတတ်သော နာမ်တရားလည်း အားရှိ၏။
အသိဉာဏ် နာမ်အားရှိမှအမှန်တရားကို ဖျတ်လတ်လျင်မြန်စွာ ထိုးထွင်းသိနိုင်
ပေမည်။ သို့ဖြစ်၍ ပျိုရွယ်နုနယ်စဉ်အခါက တရားအားထုတ်ခြင်းကို မြတ်စွာ
ဘုရား ချီးမွမ်းတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

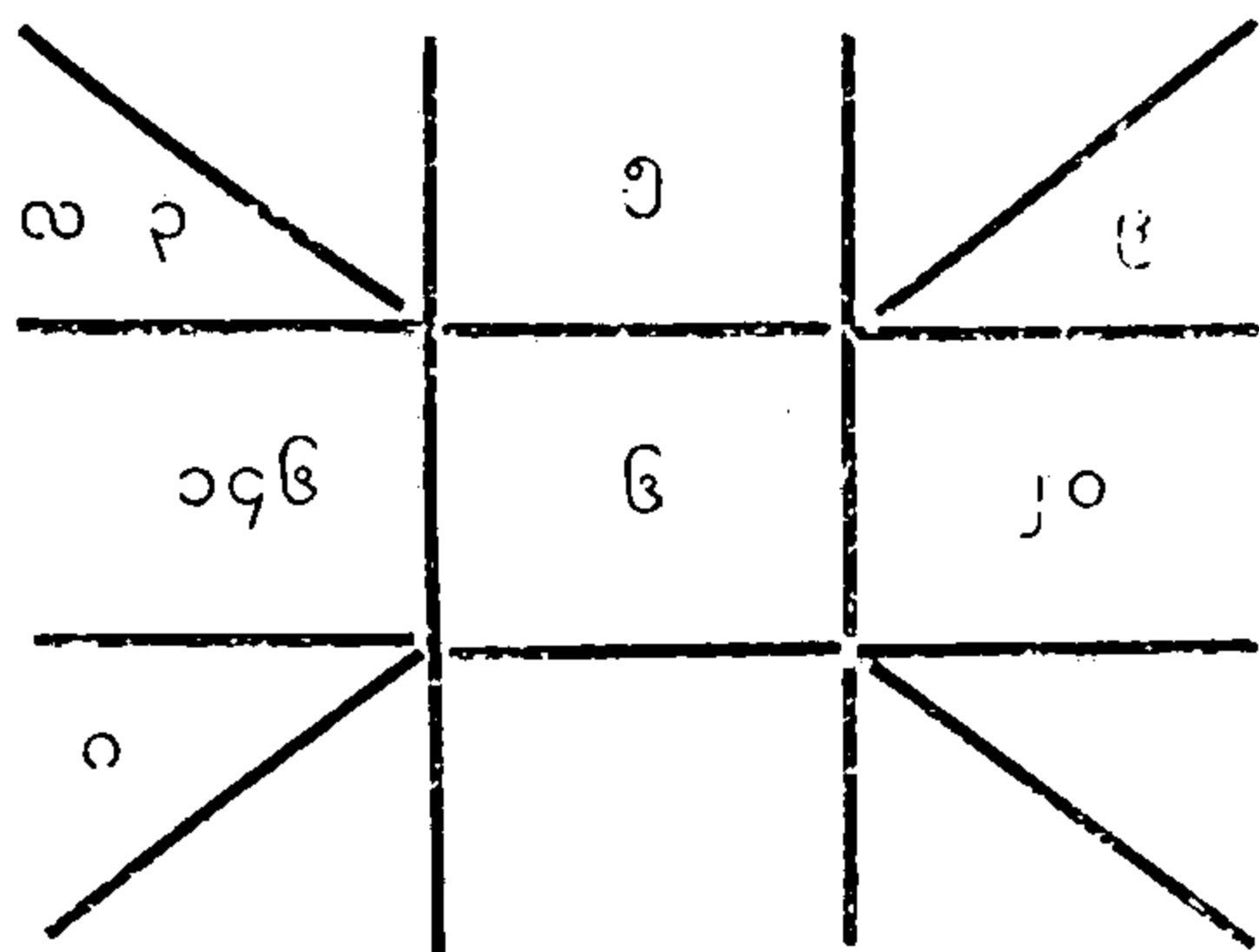
ဆင်းရဲခံနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်း

အရှင်သောဘနသည် ဖိနပ်မပါ စောင်မပါဘဲ ဤမျှသော ခရီးခဲနှင့်
ဤမျှချမ်းအေးသောရာသီဥတုတွင် ခြေကျင်သွားခြင်းကို အားကိုးကာ ဆင်းရဲ
ပင်ပန်းစွာ ယှက်ကြဲလာနိုင်ခြင်း(ခံနိုင်ရည်ရှိခြင်း)မှာ—ငယ်စဉ်ကစ၍ ဆင်းရဲ
သော မိဘ၏ အရိပ်အငွေ့၌ ဆင်းရဲကို တွေ့နေကျဖြစ်သောကြောင့် ဆင်းရဲ
ခံနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ထင်ကောင်းထင်ကြမည်။ ဤသို့ကား မဟုတ်ချေ။
ဤနေရာ ဝေတ္တရုပ်ဆိုင်း၍ အရှင်သောဘ၏ ဇာတိမြစ်ရင်းနှင့် ကြီးပွားလာ
ခဲ့ပုံများကို စာရှုသတို့ ကြည်ညိုဖွယ် ဖြစ်စေရန် အချုပ်အားဖြင့် ဖော်ပြ
ပါအံ့။

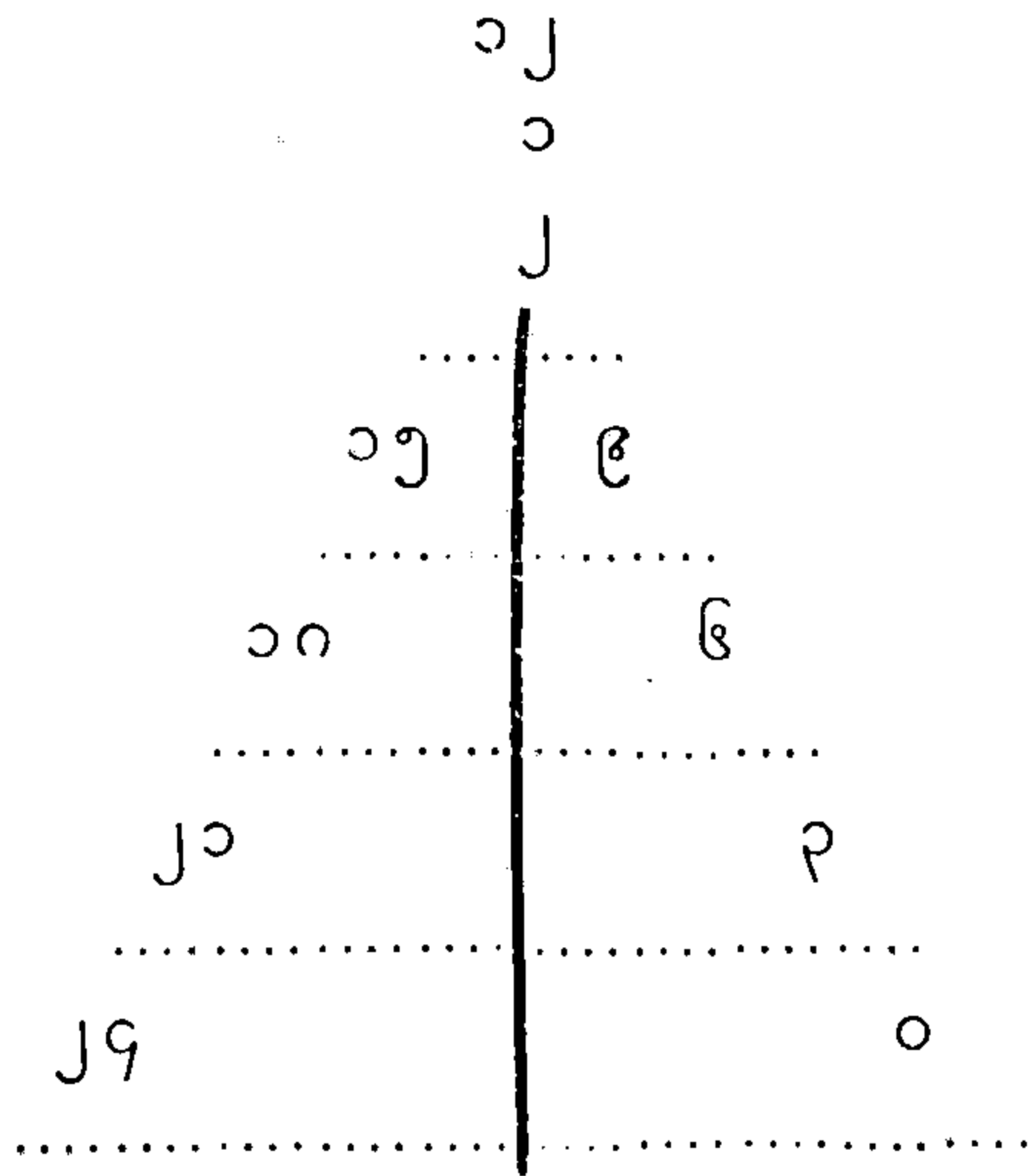
မြန်မာရာဇဝင် ကုန်းဘောင်ဆက်၏ မူလ ရေသောက်မြစ် ဖြစ်သော
ငါးမည်ရ ပြည်ရွှေဘိုခေါ် ရွှေဘိုမြို့မှ အနောက်(၇)မိုင်ကွာ ဆိပ်ခွန်ရွာတွင်
သက္ကရာဇ် ၁၂၆၆—ခုနှစ်၊ ဒုတိယ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၃-ရက်၊ သောကြာ

နေ့ နံနက် (၃) နာရီ အချိန် အဖ ဦးကံဘော်၊ အမိ ဒေါ်ဖွားအုပ်တို့မှ ဖွားမြင်ခဲ့သော သားကောင်းရတနာ ဖြစ်ပေသည်။ ငယ်မည်မှာ သောကြာ သား ဖြစ်၍ မောင်သွင်ဟု မှည့်ခေါ် ထင်ရှားလေသည်။

မဟာစည် ဆရာတော်၏ ဖွားသက္ကရာဇ် လ ရက် နာရီ အပြည့်အစုံကို ရေးမှတ်ပြီးလျှင် ဗေဒင်လွှတ်တော် ကျိုက်လတ် ဆရာချစ်ထံ သွား၍ မည်သူ၏ ရက်ချုပ်ဟူ၍ မဖော်ပြဘဲ ဇာတာနှင့် ဟောစာတမ်းလောက်ကိုသာ ရေးပေး ပါရန် တောင်းပန်ကာ သက္ကရာဇ် လ ရက် နာရီ များကိုသာ ပေးထားခဲ့ရာ မကြာမီပင် ဇာတာပုံနှင့်တကွ ဟောစာတမ်းကို စာရေးသူထံသို့ ပေးပို့လိုက် ပါသည်။ ဆရာချစ်အားလည်း ဉာဏ်ပူဇော်ခ ငါးကျပ် ပူဇော်လိုက်ပါသည်။ မဟာစည် ဆရာတော်၏ ဇာတာဟူ၍ ဆရာချစ် မသိပါချေ။

စင်
၂၂
၁
၅
၀
၁

သက္ကရာဇ် ၁၂၆၆-ခု၊ ဒုတိယဝါဆို လပြည့်ကျော် ၃-ရက် သောကြာ နေ့ နံနက် စက်(၃)နာရီသာသာမှာ မွေးဖွားသည်။

ဇာတာဘွဲ့ တေးထပ်

ဆွဲနှစ်စုံဗွေဇော်၊ ဝသန်ခေတ်ချိန်ခါ၊ ဒုတိယ လနွယ်တာ၊ ဆုတ် ပက္ခာ
ကြိမ်ရှေ့။ ။ သုံးရက်မြောက် နေ့သောကြာ၊ မေထုန်မှာ လက်နှင့်ခြံသော်။ ။
ကြကဋ္ဌ စက်ဘုံမှာ၊ ငှက်ဂဠုန် ဆင်ဓဇ္ဇ။ ပူးမကွာ ညီညာမေ့ပါလို့၊ သီဟာ
မေ့တိုင်းမို့။ ။ စန်းစနေ မကာရ၊ ဂြိုဟ်ဇီဝမိဿမှာတည်း။ ။ လင်းအရုဏ်
မလာမီ၊ သုံးနာရီသာသာ ရှိချိန်၌၊ မာတာမိ အားတက်ရှင်ကာ၊ ဖွားလျက်
မြင်လာ။ ။ မြတ်သုံးဝ မှူးမျက်ရတနာကိုဦးထက်မှာ ပန်ရင်းနှင့်လေး။

ဓာတ်နက္ခတ်စသည် အဟော

အထက်ပါ ဇာတာရှင်မှာ “စမ္မခဏ်း၊ ယမ္မခဏ်း၊ ခေဂါမှန်း နှစ်ပါး၊ ဖွား
ဓာတ် နံဓာတ်၊ ပညတ်နှစ်ဘော်၊ ဥစ်နှင့်သော်မှ၊ အကျော်ငါးခွင်” ဆိုသည့်
အတိုင်း အကျော်ငါးပါး ရှိသည့်အနက် ဖွားဘော်ဆန်း ပါပအိမ်ဖြစ်သော
မေထုန် ရာသီ၌ မူလလက်တည်ခြင်း၊ ဖွားဓာတ်ပျက် ကောလီအိမ် ဖြစ်သော
မကာရရာသီ၌ မူလစန်းရှိခြင်း၊ အမြိတ္တ အာပေါဓာတ်အိမ်၌ မွေးနံ့ သောကြာ
အာပေါဂြိုဟ်တည်၍ နံဓာတ်မိခြင်း ဟူသော ဖွားဓာတ်အကျော်နှင့် နံဓာတ်
အကျော် (၂)ပါးကို ရရှိသဖြင့် လူလောက၌ ထင်ပေဂါ ကျော်ကြားသော
ယောကျ်ားကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ဖြစ်မည်။

၎င်းအပြင် ပါပဖွား ဓာတ် နက္ခတ်သေ(၁၈)လုံး ၂-ပါးသည် စတုရ
ပါဒ်အားဖြင့် ဓနုရာသီ၌ရှိ၍၎င်း၊ ဓနုရာသီအိမ်ပိုင်ရှင် ကြာသပတေး၏ နံဓာတ်
ရာသီပြုသည့် သောကြာ မွေးနံ့၏ စမ္မခဏ်းရာသီတို့ ထပ်မံခြင်း၊ ထိုသို့ ထပ်မံ
သော ရာသီအိမ်မှာ မူလလက်မှ ထောက်သော် ဗျာယကြုံခြင်းတို့ကြောင့်
၎င်းဇာတာရှင်မှာ မင်း အမတ် စစ်သူကြီး စသော ဂုဏ်အသရေရှိ ဂိုဏ်းဝင်
ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မည်။ ဤအချက်ကို ဟောရခြင်းမှာ—

“စတုရပါဒ်၊ နက္ခတ်နှင့်သာ၊ ဖွားခါ မည်မှတ်၊ ဓာတ်
နက္ခတ်သေ၊ တူလေရာသီ၊ ယှဉ်မှီကသစ်၊ ကိုန်းလျှင် ဖြစ်၏။
ကသစ်ကိုန်းမို့၊ ဓာတ်ရာသီနှင့်၊ ပြိုင်ညီထွန်းပါ၊ စမ္မခဏ္ဍော၊
ယမ္မခေဂါသည်၊ နှစ်ဘော်ရာသီ၊ ထိုင် ငါးလီသည်၊ အာရီဗျာယ၊
မရုဏစင်စစ်၊ ရောက်သည် ဖြစ်မှု၊ ကသစ်အိမ်ရှင်၊ ဂုဏ်အင်နှင့်
သော်၊ ထိုက်လျော်ကဲမိုး၊ အစိုးရခြင်း၊ မင်းလျှင်တသီး၊ စစ်သူ
ကြီးက၊ စသည် ထင်ပေဂါ၊ လူ၌ ကျော်သည်။ ။ တေဇော်
ကြီးမြင့် မောက်ဖိုးတည်း။”

ဟူသော ပညာရှိ မင်းတိုင်ပင်အမတ် မင်းလှကျော်ထင်၏စကားကို ကိုးကား၍
ဟောရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၎င်းပြင် ပြည့်စုံနန်းနက္ခတ် ၁၉-လုံး ၂-ပါး ၄-သဒ္ဓါသည် မေထုန်လက်
ကို မြင်လျက်ရှိသည့်ပြင် ဗျာယဘေတ် အိမ်ရှင် တနင်းလာနှင့် ဥပဒ် ကြုံလျက်
ရှိချေသည်။ ဖွားစင်နက္ခတ် ၂၂-လုံး ၁-ပါး ၅-သဒ္ဓါသည် အာရိဇာတ်
အိမ်ရှင် စနေ၏ ယမ္မခဏ်း ဖြစ်သည့်ပြင် တိုင်ဦးနက္ခတ် ၁၄-လုံး ၃-ပါး
၉-သဒ္ဓါသည် ဗျာယအိမ်ရှင်သောကြာနှင့် ဥပဒ်ကြုံလျက် ရှိချေသည်။

ဤအချက်များ သည်လည်း အထက်ပါ ဟောချက်ကို ထောက်ခံသော
အချက်များပင် ဖြစ်ပေသည်။

လက်စန်းဂြိုဟ်နေအဟော

နရလက်-ပသ္မလက်-အမ္ပလက်-ကီတလက် ဟူ၍ လက်၄-ပါး ရှိရာ
အထက်ပါ ဇာတာတွင် မေထုန်ရာသီမှာ လက်တည်သောကြောင့် နရလက်
ဟူ၍ ခေါ်ရပေသည်။ နရလက်တွင် အင်္ဂါဂြိုဟ်ပူး၍ အင်္ဂါကိန်း အစစ်ရသော
ကြောင့် “ကေသရ ကိန္နုကြုံမု၊ ဖြူရှစ်စုံမိုးမယံယောကျ်ား၊” ဆိုသည်နှင့် အညီ
မင်းဖြစ်ခြင်း မင်းနှင့်တူသော စည်းစိမ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ခြင်းတို့ကို အဟော
ရှိပါသည်။ မေထုန်လက်အင်္ဂါပူး၍ မကာရစန်း စနေပူးသော သောကြာသား
ဖြစ်ခြင်းကြောင့် “လက်နှင့်ဘောမ၊ တူစုမကွာ၊ ဖွားသည်မှာကား၊ ငယ်က
မသေ၊ ရှင်တုံပေမူ၊ ကြီးထွေသူအား၊ လွန်ကောင်းစားအံ့” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
“ဘောမတမူ၊ ပူးမူနဂါး၊ ထင်ရှားအာဏာ၊ ကေသရာသို့၊ အာဏာ လင်း
ပြောင်၊ အုပ်စိုးနှောင်သည်။ အခေါင် ထိုသူဇာတာတည်း” ဟူ၍လည်းကောင်း
အဆိုရှိသည့် အတိုင်း လောကတွင် ကြီးကဲသူ အုပ်စိုးသူ မြင့်မြတ်သူ ပုဂ္ဂိုလ်
ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ပုဂ္ဂိုလ်ချွန် ဖြစ်တတ်ပေသည်။ မူလလက်မှ မွေးနံ့သောကြာ
အိမ်ရှင်တူရာသီထိ ရေတုက်သော် ၅-တန် ကြုံသောကြောင့် တခံဏပုတ္တိဉာဏ်
ကောင်းခြင်း၊ အခြွေအရံပရိသတ် ပေါများခြင်း များတတ်ပေသည်။ လက်၏
ဂ-တန် မကာရရာသီတွင် စန်းနှင့်စနေ ပူးခြင်းကြောင့် မတော်တဆ တွင်းဆိုး
ကျင်းဆိုးသို့ ကျတတ်သည်။ ကြကဋ္ဌရာသီမှာ တနင်္ဂနွေ ဗုံဒွဟူး သောကြာပူး၍
တြိဂြဟ ယုတ်ရသောကြောင့် အထူးထူးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာရှိသူဖြစ်တတ်
သည်။ ၁၁-တန် လာဘအိမ်မှာ ကြာသပတေး တည်သောကြောင့် ပညာဉာဏ်
အထူး ကောင်းတတ်သည်။ မိတ်ကောင်း ဆွေကောင်းများနှင့် ပေါင်းသင်း
ဆက်ဆံရတတ်သည်။ ဆွေမျိုးအလယ်မှာ လစန်းသဖွယ်ကဲ့သို့ တင့်တယ်ခြင်း

ရှိတတ်သည်။ ရာဟုဂြိုဟ် သိဟ်ရာသီမှာ တည်သောကြောင့် ငယ်စဉ် ပိန်လှီ၍
ကြီးပြင်းမှ ဝဖြိုးလာတတ်သည်။ အရပ်တပါးမှာ ကျော်စောခြင်း ရှိတတ်သည်။

တိံ သင်းစီးအဟော

တနင်္ဂနွေဂြိုဟ် ကြာသပတေးတိံ သင်းစီးသောကြောင့် ဂုဏ်ထူးဝိသေသ
ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်မည်။ တနင်းလာဂြိုဟ် ဗုဒ္ဓဟူး တိံ သင်းစီးသောကြောင့်
ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မည်။ အင်္ဂါဂြိုဟ် အင်္ဂါတိံ သင်းစီးသောကြောင့် စွမ်းအား
သတ္တိ ရှိမည်။ ဘုန်းတန်ခိုးရှိမည်။

ဤကား မဟာစည်ဆရာတော်၏ ဇာတာအစု
ဟောစာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။

သာသနာအမွေ ခံယူခြင်း

ဆိပ်ခွန်ရွာကို ချီပါရွာနှင့် တွဲ၍ “ဆိပ်ခွန်ချီပါ” ဟု ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။
ထိုဆိပ်ခွန်ရွာကြီးကား အိမ်ခြေပေါင်း တထောင့် လေးရာ (၁၄၀၀) ရှိ
လူချမ်းသာ ပေါများသော ရွာကြီးဖြစ်၍ အလွန်ထင်ရှားလှပေသည်။

ဦးကံဘော်၊ ဒေါ်ဖူးအုပ်တို့မှာ ကိုယ်တိုင်က အလွန် ကြွယ်ဝသူများ
မဟုတ်ကြသော်လည်း ရွှေဘိုနယ်တွင် ပစ္စည်းဥစ္စာဘက်က အစဉ်အဆက် ချမ်း
ကြွယ်ဝလာသော ဆွေမျိုးဉာတိတို့ဖြင့် သိုက်သိုက်ဝန်းဝန်း ရှိသူများ ဖြစ်
ကြလေသည်။ သားသမီးများအား ချမ်းသာစွာ ကြီးပွားစေနိုင်သည် အား
လျော်စွာ မဟာစည် အလောင်းအလျှာဖြစ်သော သားငယ်ကို အရွယ်အလိုက်
မိဘဝတ္တရားမပျက် ချီးမြှောက်ခဲ့ကြသည်။

အသက် ၆-နှစ် အရွယ်တွင် ဆိပ်ခွန်ရွာ ပျဉ်းမနားကျောင်း ဘုန်းတော်
ကြီး ဦးအာဒိစ္စယံ၌ အပ်နှင်း၍ ပညာသင်စေခဲ့ရာ ပါရမီဓာတ်ခံ ဇာတိညဏ်
ပါလာသော သူငယ် ဖြစ်သည့် အတိုင်း သူငယ်တို့ ဆိုင်ရာ စာပေတို့ကို
မပင်မပန်း ချမ်းသာစွာပင် ရေးနိုင် ဖတ်နိုင်သည်အထိ ဘတ်မြှောက်ခဲ့လေ
သည်။

အသက် (၁၂)နှစ် အရွယ် ရောက်လျှင် ငယ်ဆရာရင်း ဘုန်းတော်ကြီး
ထံ၌ပင် (ရှင်ပြုမင်္ဂလာ ကျင်းပ၍) သာမဏေ အဖြစ်သို့ ရောက်အောင်

ချီးမြှောက် ကြသည်။ ကိုရင်သောဘနဟု ဘွဲ့မည် ချည်ခဲ့သည်။ ဇာတ်ကြီး ၁၀-ဘွဲ့ သင်ရိုးများကို သင်ကြားရာ၌ ကိုရင်သောဘန၏ ဉာဏ်ထက်မြက်ပုံ ကိုရိပ်မိတော်မူလေပြီ။ သို့ဖြစ်၍ အဆင့်အတန်း မြင့်သော ပိဋကတ် အခြေခံ ကျမ်းများကို သဒ္ဒါအခြေခံ မရှိဘဲ သင်ကြား ပေးတော်မူသည်။ ပိဋကတ်ကို သင်ကြားရာတွင် သုတ်ပြီး ရုပ်ပြီးဟူသော သဒ္ဒါ သဘောများ ရှိထားရမည် ဖြစ်လေသည်။ ကိုရင် သောဘနအား ဘယ်ဝိဘတ် ဘယ်ကြိယာဟု စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား နိုင်ခြင်း မရှိသေးမီ ကိုရင် (သာမဏေ)ဘဝကပင် ဝိနည်းပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့ကို သင်ကြားနိုင်ခဲ့လေသည်။

“ဇာတိဉာဏ်ခိုင် တပင်တိုင်” ဟူသော စကားအရ ဘဝဘဝက ဆည်းပူးခဲ့ သော ပါရမီဓာတ်ခံ ရင့်သန်၍ ဇာတိဉာဏ် ရှိလာသူတို့မှာ မည်သည့် ပညာကို မဆို သင်ကြားရာ၌ သိန္ဓောမြင်းနှင့်သကဲ့သို့ လျင်မြန်စွာပေါက်ရောက် နိုင်လေ သည်။ ဇာတိဉာဏ်သည် အရေးကြီးလှ၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတော်ကြီး တို့ကတပည့်များအား “ဖြစ်လေရာ ဘဝ၌ ဉာဏ်ပညာ ထက်မြက်သူ ဖြစ်ပါ စေသား” ဟူ၍ ဆုတောင်းကြရမည်ဟု သြဝါဒ ပေးတော်မူလေ့ ရှိကြသည်။

အခြေခံ သဒ္ဒါကျမ်းကို သင်ယူသော အခါ၌လည်း နန်းကျောင်း နိဿယ၊ ဒက္ခိဏဝန်နိဿယဟူသော နိဿယကြီးများကို ကိုယ်တိုင်ကိုိုင်ကာ သဒ္ဒါဆိုင်ရာ ရုပ်တုကပုံ ရုပ်တုကနည်းနှင့် အဆုံး အဖြတ်များကို ကျွမ်းကျင်ခဲ့သည်။ နိုင်နင်း အောင် လေ့လာခဲ့သည်။ ဤနည်းဖြင့် ရူပသိဒ္ဓိ နျာသများကိုပင် သူတပါး (စာသင်သား) တို့အား ချပို့ပေးနိုင်သည် အထိ အခြေခံ ရရှိ၍ အခြား သာမဏေတို့အား သဒ္ဒါသင်္ဂြိုဟ် တို့ကို ပို့ချ ပေးနိုင်ခဲ့လေသည်။ ဋီကာကျော်ကို လည်း ဆရာ့ထံမှာ စာဆိုယင်းပင် အလိုလိုနုတ်တက်ရနေသဖြင့် အာဂုံဆောင် ခဲ့ဘူးလေသည်။

လောကီဘက်၌လည်း ၁၆ -နှစ် အရွယ်က ဂဏဂမ္ဘီရခေါ် ဂဏန်းသင်္ချာ စာအုပ်ကြီးကို မိမိအလိုလို ကြည့်ရှု လေ့လာ တွက်ချက်ခြင်းဖြင့် ထိုစာအုပ်ပါ တွက်နည်းတွက်ပုံ အလုံးစုံကို တလခန့် အတွင်းမှာပင် ကောင်းစွာ တတ်သိ နားလည်ခဲ့လေသည်။

အသက် ၁၉-နှစ် အရွယ်တွင် ဆရာဘုန်းတော်ကြီး ဦးပရမက သမ္မောဟ ဝိနောဒနိအဋ္ဌကထာကို မူလဋီကာနှင့် တွဲဖက်၍ ပို့ချရာ ကိုရင်သောဘနကို ပင် စာဆိုစေသည်။ ထိုအခါက ဆရာဘုန်းတော်ကြီးက အနည်းငယ်လောက် သာ ပြောပြရသည်။ အများ အားဖြင့် ကိုရင်သောဘန၏ သဘောဉာဏ်ဖြင့်

ပင် မူလဋီကာကို အနက်ဖော်၍ ဆိုသွားလေသည်။ ထို့ကြောင့် စာအတူ တက်သော ဘုန်းကြီးတပါးက “ကိုရင်ဋီကာနိဿယကို ကြည့်ထားသလား” ဟူ၍ပင် မေးဘူးလေသည်။

ဤနည်းဖြင့် စာပေသင်ကြား၍ အသက်ပြည့်သဖြင့် ရဟန်းဘောင်သို့ တက်ရောက်ရန် အချိန်ကျလာသောအခါ ကိုရင် သောဘနက ဤသို့ စဉ်းစား ဆင်ခြင်လေသည်။ ယခုအခါ ရဟန်းအဖြစ်သို့ တက်မည်လော၊ လူ့လောကသို့ ပြန်မည်လော၊ လူ့လောကသို့ ပြန်လျှင် ဘုရားဟော ဒေသနာတော်တို့ကို ကောင်းကောင်း လေ့လာခွင့်ရမည် မဟုတ်၊ ရဟန်းအဖြစ်သို့ တက်ရောက်လျှင် ဘုရားဟော ဒေသနာတော်တို့ကို ကောင်းကောင်း လေ့လာခွင့်လည်း ရမည်၊ ဘာဝနာ တရားကိုလည်း လွတ်လွတ် လပ်လပ် အားထုတ်ခွင့် ရမည်။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းအဖြစ်သို့သာ တက်မည်ဟုစဉ်းစားဆုံးဖြတ်ခဲ့သည် ဟူ၏။

ထိုသို့ ဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် ၁၂၀၅-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၅-ရက်နေ့တွင် ဦးလေးဖြစ်သူ ဦးအောင်ဘော်၊ ဒေါ်သစ်တို့က ပစ္စည်း ၄ ပါး ဒကာ ရဟန်းဒကာ အဖြစ်ဖြင့် ခံယူ၍ ဆိပ်ခွန်ရှာ အင်ကြင်းတောတိုက် ဗဒ္ဒသိမ် တွင် သုမေဓာ ဆရာတော်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ဓမ္မာစရိယ နိဿယာစရိယ ဖြစ်သော သူကြီးကျောင်း ဆရာတော် ဦးပရမ စသော ကမ္မဝါ ဆရာတော် ၉ ပါး၊ ကမ္မကာရက ဆရာတော် ၃၇-ပါးတို့က ချီးမြှောက်တော် မူကြ သဖြင့် မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခဲ့လေသည်။ ရဟန်း ဖြစ်ပြီးခါစ သုံးလေးလ အတွင်းမှာ စာသင်ယင်း စာချယင်းပင် ရုက္ခမူတင်၊ ပိဏ္ဍပါတ်စုတင်၊ ကောသနိက် စုတင်၊ ပတ္တပိုဏ်စုတင် စသည်တို့ ကိုလည်း ဆောက်တည် ကျင့်သုံးခဲ့လေသည်။ တခါက ဆွမ်းခံရာမှ ဆွမ်းနှင့် ပဲကြော် တခွက်မျှကိုသာ ရခဲ့လေသည်။ ထိုအခါက သီတင်းသုံးဖော် အများ သံဃာ တော်တို့၏ ဆွမ်းဝိုင်း၌ ဟင်းခွက်ပေါင်း လေးငါးဆယ်ကျော်ရှိနေပါသော် လည်း ထိုသံဃာများထံမှ တောင်းယူခြင်းမပြုဘဲ ရသမျှနှင့်ပင် ရောင့်ရဲ မည်ဟု နှလုံးသွင်းကာ ပဲကြော်တခွက်မျှနှင့်ပင် ဘုဉ်းပေးမျှတတော် မူခဲ့သည် ဟူ၏။

စာမေးပွဲအောင်ခြင်းကို ဦးစားပေးသောခေတ် အားလျော်စွာ ရဟန်း သိက္ခာ တဝါအရတွင် အစိုးရ ပထမပြန်စာမေးပွဲ၌ ပထမငယ်တန်းတွင် ဝင်ရောက်ဖြေဆိုတော်မူသည်။ ထိုအခါက မည်သို့သော မေးခွန်းမျိုးကို မေးတတ်သည် ဟူ၍ပင် မတွေ့ဘူး မကြားဘူးပေ၊ သို့သော် ဝင်ရောက်ဖြေဆို

သောအခါ အလွယ်တကူနှင့်ပင် ဖြေဆိုနိုင်၍ နှစ်ချင်းပင် ပထမငယ်တန်း၌ အောင်မြင်တော်မူခဲ့ပေသည်။ နောက်နှစ်များ၌လည်း ပထမလတ်၊ ပထမကြီး တန်းများကို ဝင်ရောက်ဖြေဆိုပြန်ရာ နည်းတူပင် အလွယ်တကူနှင့် အောင်မြင် တော်မူခဲ့ပေသည်။ ဆိပ်ခွန်ရှာ၌ ကျင်းပသော ဝိနည်း စာပြန်ပွဲ၌လည်း ဝိနည်းငယ် လေးစောင်ကို ဂုဏ်ထူးနှင့် ပြန်ဆို အောင်မြင်တော် မူခဲ့လေသည်။

ရဟန်းသိက္ခာ ၄-၀၂၅ ၁၂၀၉-ခုနှစ်ရောက်လျှင် အာစရိယဝါဒ (ဆရာ့အယူအဆ) စုံလင်စေရန် မန္တလေးမြို့သို့တက်၍ ထိုမြို့ အနောက်ပြင် ခင်မကန်ကျောင်းတိုက် ဘွားတော်ကျောင်းတွင် နေထိုင်ကာ စာပေပိဋကတ် အရပ်ရပ်ကို ထင်ရှားသောဆရာတော်ကြီးများထံ နည်းခံသင်ယူ ဆည်းပူး တော်မူသည်။ ဤနည်းဖြင့် ရဟန်းသိက္ခာ(၅) ဝါရသည့်တိုင်အောင် ကြီးကြီး ပမ်းပမ်း သင်ကြားဆည်းပူးတော်မူရာ ပဋိပတ်သို့ မလှမ်းခင် ပရိယတ်စခန်း၌ မည်မျှ အခြေခံရရှိနေပြီးဖြစ်သည်ကို မှန်းဆနိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။

ပစ္စည်းဥစ္စာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသော မိဘများ၏ သားသမီးတို့မှာ များသောအားဖြင့် လောကီချမ်းသာဘက်သို့သာ တိမ်းညွတ်တတ်ကြလေ သည်။ လောကုတ္တရာဘက်သို့ တိမ်းညွတ်သူကား ရှားပါးလှ၏။ သာသနာရေး ဘက်တွင် စိတ်ပါဝင်စား၍ ပရိယတ်ကို တတ်မြောက်လိုခြင်း၊ ပရိယတ်မှ ပဋိပတ်သို့ တဆင့် တက်လှမ်းလိုခြင်းဟူသော ဆန္ဒဓာတ်မျိုး ကိန်းအောင်း၍ သာသနာရေးကို သက်စွန့်ကြီးပမ်း ထမ်းဆောင်မည်ဟု သဒ္ဓါသက်သက်ဖြင့် ရဟန်းပြုလာသော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇီတပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား—

“ချမ်းသာကြီးကိုလိုလျှင် ချမ်းသာကလေးကို စွန့်ရမည်။”
“ဆင်းရဲကြီးကိုကြောက်လျှင် ဆင်းရဲကလေးကို သည်းခံရမည်။”

ဟူသော ရှေးပညာရှိတို့၏ ဆုံးမချက်ကို သဘောပေါက်ပြီး ဖြစ်ကြသည့် အတိုင်း မှန်မြတ်လှသော ပရိယတ် ပဋိပတ်အလုပ်ကို အားထုတ်ရာ၌ တွေ့ကြုံ ရမြဲဖြစ်သော ဆင်းရဲဒုက္ခများကို အမှုမထားဘဲ ရဲဝံ့စွာ စွန့်စား ရင်ဆိုင်တတ် ကြလေသည်။ အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ်မင်းသားသည် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကြီးကို အလိုရှိသဖြင့် လောကီစည်းစိမ်ဖြစ်သော ဘုရင်အဖြစ် (ချမ်းသာကလေးကို) ရက်ရက် စွန့်ခဲ့လေသည်။ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၊ အပါယ်ဆင်းရဲကြီးကို ကြောက်ရွံ့ တော်မူသဖြင့် ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး တောမြိုင်အတွင်း၌ အဖော်မမှီး တကိုယ် တည်းဖြင့် သေလုမြောပါးဖြစ်သော ဒုက္ခများကို ဆင်းရဲကလေးဟု သဘော ပိုက်ကာ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ရင်ဆိုင် (သည်းခံ) တော်မူသည်။

အနောက်နိုင်ငံ ဥရောပတိုက်သားတို့မှာ လောကုတ္တရာ မဟုတ်သော လောကီဘက်က အထွတ်အထိပ် ကြီးပွားလိကြသောကြောင့် အန္တရာယ် များလှသောသမုဒ္ဒရာကြီးကိုဖြတ်ကျော်ကာ အာရှတိုက်အတွင်းသို့လာရောက် ကြပြီးလျှင် သက်စွန့်ကြီးပမ်း နယ်ချဲ့ကြ၏။ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို ခံယူကြ၏။ ထိုသူ တို့၏ စွန့်စားမှု အားထုတ်မှုကြောင့် အာရှတိုက်ရှိ နိုင်ငံတို့မှာ များသော အားဖြင့် ၎င်းတို့၏ လက်အောက်သို့ ရောက်ကြရ၏။ အဆီအနှစ်များကိုလည်း သဘောရှိပိုင်ဆိုင်ခံစားကြ၏။ အလွန်ထင်ရှားသော သာဓကကြီး မဟုတ် ပါလော။

ပါရမီမာတ်ခံ ပါလာပြီးဖြစ်သော အရှင်သောဘနသည် ချမ်းသာအဆင့် ဆင့်ကို မျှော်လင့်ခြင်းဖြင့် လောကုတ္တရာ ချမ်းသာကြီးကို ရရှိရေးအတွက် လောကီ ပစ္စည်းဥစ္စာချမ်းသာများကို စွန့်ပယ်တော်မူခဲ့၏။ ချမ်းသာ အထွတ် အထိပ်ကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ပိုင်ပိုင်ရရှိနိုင်ရန် သာမန် အားထုတ်ရုံမျှ (ဆင်းရဲ ခံရုံမျှ)ဖြင့် မရနိုင် ကြောင်းကိုလည်း မြင်ပြီး ဖြစ်တော် မူ၏။ ဤအကြောင်းအရာများသည် စာရေးသူက အာဝဇ္ဇန်းရှင်ရှင်ဖြင့် ချဲ့ထွင် ရေးသားရန် မလို၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိရှင်၏ နဂိုကောင်း သဘောများပင် ဖြစ်ပေ သည်။ ဒုက္ခဘုံအတွင်း၌ ဒုက္ခဖြင့် ရင်းနှီးမှု ချမ်းသာသူခကို ရနိုင်မည်ကို အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်မှန်သမျှ သဘောပေါက်ပြီး ဖြစ်ကြလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၉၁-ခု၊ ရဟန်းသိက္ခာ(၅)ဝါရတွင် မော်လမြိုင် မြို့သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူ၏။ အကြောင်းဆက်ပုံမှာ မော်လမြိုင်တောင်ဝိုင်းကလေး တိုက်ကျောင်းဆရာတော်ကြီးသည် ရွှေဘိုနယ် ဆိပ်ခွန်ဇာတိ ဖြစ်တော်မူ၏။ အရှင်သောဘန၏ ပရိယတ်အခြေခံကို ရရှိပြီး ဖြစ်သည်ကို သိတော်မူသည့် အတိုင်း သက်တော်ကြီးရင့်သောအခါ စာသင်သား တပည့်များအား စာပေ ပို့ချရေးဘက်က ထင်သလောက် ခရီးမရောက်သဖြင့် အရှင် သောဘနကို မော်လမြိုင်မြို့သို့ လာရောက်၍ ပရိယတ်သင်ကြားမှု အကူအညီ ပေးရန် မှာထားတော်မူသဖြင့် ရောက်လာရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စာသင်သား (ထိုအခါက တောကျောင်းဖြစ်သည့် အတိုင်း ၁၅-ပါးမျှသာ ရှိသည်။) သံဃာတို့အား ရဟန်း သိက္ခာ (၈) ဝါ အထိ စာပေပို့ချတော်မူရာမှ ပဋိပတ္တိကိုလည်း လက်တွေ့ ကျင့်သုံး အားထုတ် ပညာဟူသော ဆန္ဒဓာတ်ဖြင့် (ပရိယတ်မှ ပဋိပတ်သို့) ထွက်ခွာလာတော် မူခဲ့လေသည်။

မင်းကွန်းဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံသို့
ဆိုက်ရောက်ခြင်း

ထိုနှစ် တပေါင်းလဆန်း ၅-ရက်နေ့တွင် သထုံမြို့ ကျုံးဟောင်း အတွင်းရှိ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်(ချောင်)ဆရာတော် ဘုရားကြီးထံသို့ ဆည်းကပ်ခိုဝင် တော် မူသည်။ ထိုအခါ ဆရာတော် ဘုရားကြီးမှာ သက်တော် ၆၃-နှစ် ရှိတော်မူပြီ။

ဆည်းကပ်ရန် ရောက်လာသော တပည့်သံဃာများအား ဆရာတော်ဘုရား ကိုယ်တိုင် နေရာချပေးတော်မူခြင်းဖြင့် အရေးတယူ ပြုတော်မူသည်။ ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ပြုစုယူယတော်မူပုံမှာ ပြုနေကျ ဖြစ်စေကာမူ တပည့်သံဃာ (ရဟန်းငယ်)တို့ အဖို့ အားနာသော စိတ်ထားမျိုး ဖြစ်စေသည်။ ဆရာတော် ဘုရားကြီး အပေါ်၌လည်း အလွန်အားထားခြင်း လေးစားခြင်းကို ဖြစ် စေသည်။

ထိုနေ့မှာပင် ရက်မဆိုင်းဘဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းလေရာ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ကလည်း လိုအင်ဆန္ဒအတိုင်း ထိုနေ့ည (၇)နာရီလောက်မှစ၍ နေတ္တိပဋိ တော်ကို မူတည်လျက် တပိုဒ်စီ တပိုဒ်စီ အနက်အဓိပ္ပာယ်ပြန်ကာ ရှုမှတ်ပုံ ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းကို ပေးတော်မူသည်။ အချိန်ကာလကို လေးစားခြင်း၌ အတုယူ ဖွယ် ကောင်းလှပါပေသည်။

နည်းပေးတော်မူပုံ

“သတောဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေတိ တေန ဒိဋ္ဌဓမ္မ သုခဝိဟာရတ္ထံ အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ အာလောကိကေ ဝိလောကိတေ သမိဉ္ဇိတေ ပသာရိတေ သင်္ခါဋိ ပတ္တစီဝရဓာရဏေ အသိတေပိတေ ခါယိတေ သာယိတေ ဥစ္စာရပဿာဝ ကမ္မေ ဂတေ ဌိတေ နိသိန္ဓေ သုတ္တေ ဇာဂရိတေ ဘာသိတေ တုက္ခိဘာဝေ သတေန သမ္ပဇာနေန ဝိဟာတဗ္ဗံ”

မြန်မာပြန်။ ။ “သံသရာ ဘေးကို ရှုသော ရဟန်း (ပုဂ္ဂိုလ်) သည် အမှတ်ရလျက် ကျင့်သွားရာ၏” ဟူရာ၌ (အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဤသို့သိအပ်၏။) သံသရာ ဘေးကိုရှုသော ထိုသူ(ရဟန်း)သည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင်(ရဟန္တာ ဖြစ်လျက်) ချမ်းသာစွာ နေရခြင်း အကျိုးငှာ ရှေ့သို့သွားလျှင်၊ နောက်သို့ ဆုတ်လျှင်၊ တည့်တည့်ကြည့်လျှင်၊ စောင်းငဲ့၍ ကြည့်လျှင်၊ လက်ခြေတို့ကို ကွေးလျှင်၊ ဆန့်လျှင်၊ သက်နှိုး သပိတ်ကို ကိုင်ယူသုံးစွဲလျှင်၊ စားလျှင်၊ သောက်

လျှင်၊ ခဲလျှင်၊ လျက်လျှင်၊ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စွန့်လျှင်၊ သွားလျှင်၊ ရပ်လျှင်၊ ထိုင်လျှင်၊ အိပ်လျှင်၊ နိုးလျှင်၊ ပြောဆိုလျှင်၊ ဆိတ်ဆိတ်နေလျှင် အမှတ်ရလျက် မှန်စွာသိ၍ နေအပ်၏။

ဤပါဠိတော်ကို တပိုဒ်စီ ရှင်းလင်းလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးတော်မူနေသည် မှာ တနာရီခန့် အချိန်ကြာသွား၏။ နာယူနေသော အရှင်သောဘနသည် “ဆရာတော်ဘုရားကြီး ယခုရှင်းပြကာ ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးတော်မူသည်မှာ စာတွေ့ သဘော မဟုတ်၊ ကိုယ်တိုင် လက်တွေ့ ကျင့်သုံးထားသည့် (ငါတွေ့) သဘော ဖြစ်ပေသည်” ဟု စိတ်ချလျက် နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် သဘောကျသွားလေသည်။

ဝိပဿနာ၏ စ၊ လယ်၊ ဆုံး

ထို့ကြောင့်ပင် အရှင်သောဘနသည် မိမိနေရာသို့ ရောက်သော အခါ ဆရာတော်ဘုရားကြီး နည်းပေးတော်မူလိုက်သည့် အတိုင်း ထိုည၌မှစ၍ မပြတ် အစဉ် သက်ဝင်ယုံကြည်ကာ ရှိရှိသေသေရှုမှတ်အားထုတ်လေတော့သည်။ သို့ရာ တွင် အားထုတ်ခါစ ရက်အနည်းငယ်အတွင်း၌ “သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်း၊ ကျောင်းခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း စသည်တို့ကို ရှုမှတ်ရသည်မှာ ဝိပဿနာ၏ အစပိုင်း အခြေခံလောက်သာ ဖြစ်မည်။ နောက်တဆင့်တက်၍ အားထုတ်ရန် နည်းသစ်များ ကိုလည်း ပေးလိမ့်ဦးမည်” ဟု ထင်မြင်မျှော်လင့်လျက် ရှိခဲ့ လေသည်။

ထို့နောက် အတော်အသင့် အားထုတ်မိသော အခါကျမှ ကောင်းကောင်း သဘောပေါက် လာပေသည်။ ထိုအခါ၌ “သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း စသော ကိုယ်အမှုအရာ တိုင်းကို သိအောင် မပြတ်ရှုမှတ်ခြင်း၊ စိတ်အမှုအရာ တိုင်းကို ရှုမှတ်ခြင်းမှာ အစမျှသာ မဟုတ်၊ အမှန်အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ် ဟူသမျှကို အမှန်အတိုင်း ပိုင်းခြား၍ သိနေသောကြောင့် ဝိပဿနာ၏ အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးလုံးပင်ဖြစ်ပေသည်။ အခြားနည်းဖြင့် ပြောင်းလဲပြုပြင်၍ အားထုတ်ရန် မလိုတော့ပြီ” ဟု သဘောပေါက်လာလေသည်။

နတ်ဗြဟ္မာပင် ဖြစ်သော်လည်း

မိမိ သဘောပေါက်လာသော အကြောင်းကို ဇေတဝန် ဆရာတော် ဘုရားကြီးအား လျှောက်ထားသောအခါ “ဤသဘော ပေါက်လာသည့် အတိုင်း မှန်ပေသည်” ဟု ပြန်လည် မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် “လူသာမန်ကို မဆိုထားဘိ နတ်တွေ၊ ဗြဟ္မာတွေပင် ဖြစ်သော်လည်း မြတ်စွာဘုရားထံမှ

သတိပဋ္ဌာန် ရှုမှတ်နည်းကို မရလျှင် ရုပ်နာမ် သဘော တရားတွေကို အမှန် အတိုင်း မသိနိုင်ကြောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားထံမှ သတိပဋ္ဌာန် ရှုမှတ်နည်းကို ရပြီး ဒီနည်းအတိုင်း ရှုမှတ်မှသာ ရုပ်နာမ် သဘောတွေကို အမှန်အတိုင်း သိမြင် လျက် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုကြရကြောင်း” စသည်ဖြင့် ရှင်းလင်း မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

ဗောဇ္ဈင်အစွမ်း ရောဂါကင်းစေသည်

အရှင်သောဘနသည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ထံပါး၌ ဝိပဿနာနည်းကို ခံယူ၍ “မနေမနားမီးပွတ်သော ယောက်ျားကဲ့သို့” ဆိုသည့်အတိုင်း နေ့ရော ည၌ပါ မပြတ်မစဲ ရှုမှတ်အားထုတ် နေသည်မှာ ၁၂၉၄-ခု ဝါဆိုလဆန်း ၆-ရက်အထိ လေးလခန့် ကြာသွားသည်။ ထိုလေးလ အတွင်းမှာ စကားပြော စရာ အရေးကြီးသော အကြောင်းထူး မရှိသည့်အတွက် စကား လုံးဝမပြောဘဲ အဆက်မပြတ် ဆက်တိုက် အားထုတ်သော ရက်များမှာလည်း မနည်းလှချေ။ မအိပ်မနေ အားထုတ်သော ရက်များ၊ နေ့လုံးပေါက် စကြံသွားလျက် အား ထုတ်သော ရက်များလည်း ပါဝင်သည်။

ထိုသို့ ပြင်းထန်စွာ အားထုတ်သော်လည်း ထိုလေးလ အတွင်းမှာပင် နေမကောင်း ထိုင်မသာ မကျန်းမာခြင်းဆို၍ တစုံတရာ အနည်းငယ်မျှ မဖြစ်ပေ။ ထိုသို့ ရောဂါ ကင်းရှင်းသည်ကို ထူးထူးခြားခြား အံ့ဩလှသော ကြောင့် ဆရာတော်ကြီးအား လျှောက်ထားသည်တွင် “တရား အားထုတ် နေသူမှာ ဗောဇ္ဈင်တရားတွေ ဖြစ်ပွား နေသောကြောင့် ထိုဗောဇ္ဈင်တရား များ၏ စွမ်းရည်အလျောက် ရောဂါကင်းရကြောင်း၊ ဗောဇ္ဈင်တရားသည် ဖြစ်ပြီးသော ရောဂါကိုပင် ကင်းပျောက်စေနိုင်ကြောင်း၊ ဗောဇ္ဈင်၏ စွမ်းအင် ကြောင့် ရောဂါကင်းတာဘဲဟု မှတ်ယူအပ်ကြောင်း” ဆရာတော်ဘုရားက မိန့်ကြားတော်မူသည်။

အဓိပ္ပာယ်ဆွဲလျှင် လွဲတတ်သည်

တရားအားထုတ်နေဆဲဖြစ်သော လေးလအတွင်း၌ ဆရာတော်ဘုရားကြီး တရားဟောတော်မူသည်ကို လေးငါးကြိမ်မျှ ကြားနာရသည်။ တရားဟောပုံ မှာ သုတ္တန်ပါဠိတော် တခုခုကို မှတ်တတ်၍ ထိုပါဠိတော် အနက်မြန်မာပြန်ပြီး လျှင် အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းပြတော်မူသည်။ အဓိပ္ပာယ် ပြောခြင်းမှာ အနက်မြန်မာ

ပြန် ပါဠိကိုနုတ်၍ မြန်မာ သက်သက်ကို ပြောသွားခြင်းမျိုး ဖြစ်ပေသည်။ အပို ထပ်ခံ ထည့်သွင်းပြောချက်ဟူ၍ များစွာ မပါပေ။ “ဒါလောက်ဆိုလျှင် ပြည့်စုံပြီ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ် ဆွဲလျှင် လွဲသွားတတ်သည်” ဟူ၍လည်း အမိန့်ရှိလိုက် သေးသည်။ သို့သော် တရားနာသူတို့မှာ တရားအားထုတ်ဘူးသူချည်းလိုလိုပင် ဖြစ်သောကြောင့် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောပြောတော်မူသော တရားကို အများအားဖြင့် သဘောပေါက် နားလည်ဖွယ် ရှိကြပေသည်။ ထို့ပြင် သက် ဆိုင်ရာ အခန်း၌ ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်ပုံများနှင့် မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ် ဖြစ်ပုံတို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြပြီးလျှင် ထိုတရားကို ကြားနာရခြင်းဖြင့် မိမိတို့၏ ဉာဏ် အဆင့်ဆင့်ကို ယောဂီတို့ ကိုယ်တိုင်ပင် သိရမည် ဟူ၍လည်း အမိန့်ရှိတော် မူ၏။

အရှင်သောဘန မေးလျှောက်ပုံ

အခါတပါး ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား မေးလျှောက်သည်မှာ “အရှင် ဘုရား၊ ကျမ်းဂန်တို့၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဉ်ဖြင့် ရှေးရှေးဘဝများ၌ ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာကို ပယ်သည်ဟု အဆိုရှိပါသည်။ သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာ များမှာ ရှေးဘဝကို သိနိုင်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဉ်ကို မရကြပါ။ ထို့ကြောင့် သုက္ခဝိပဿက ရဟန္တာတို့၌ ရှေးရှေးဘဝများကို ဖုံးလွှမ်းသော အဝိဇ္ဇာ ကျန်ရှိနေသေးသကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါသည်။ အဘယ်သို့ မှတ်ယူရ ပါမည်နည်း ဘုရား” ဟူ၍ ဖြစ်၏။

ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဖြေတော်မူပုံ

ဆရာတော် ဘုရားကြီးက “လောကီ အဘိညာဉ်များဖြင့် ကိလေသာကို ပယ်သည်မှာ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်မျှသာ ဖြစ်၍ အမြစ်ပြတ် မငြိမ်းစေနိုင်ကြောင်း၊ အရိယာမဂ်ဖြင့် ပယ်မှသာ သမုဇ္ဈေဒပဟာန် ဖြစ်၍ အမြစ်ပြတ် ငြိမ်းစေနိုင် ကြောင်း၊ ရဟန္တာမှာ အဘိညာဉ်ကို မရသော်လည်း အဝိဇ္ဇာကို အရဟတ္တမဂ်က သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ဖြင့် ပယ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အဝိဇ္ဇာ အားလုံးပင် ကင်းစင် သည်ဟု ယူဆအပ်ကြောင်း” စသည်ဖြင့် ရှင်းလင်းမိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

အရှင်သောဘနသည် သထုံဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ၌ တနှစ်မျှ နေထိုင်၍ တရားအားထုတ်ရန် ဆန္ဒရှိပြီး ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ထိုနှစ် ဝါဆို လဆန်း (၇) ရက် မတိုင်မီ တည၌တွင် ထားရှိပြီး ဆန္ဒ မပြည့်ဝဖို့ နိမိတ် အိပ်မက်တခု မြင်မက်လာသည်မှာ -

“ကျယ်ဝန်းသော နေရာဌာနရှိ ကျောင်း တကျောင်း တွင် ဘုန်းတော်ကြီးတပါး ပြန်လွန်တော်မူသဖြင့် ဘုန်းကြီး ပြန် ဈာပန ကျင်းပရန် ပြင်ဆင်နေကြ၏။ ကျောင်းနေရာ (အာဝါသ)က ကျဉ်းနေ၍ အလုံအလောက် ကျင်းပနိုင်ရန် မိုးလုံလေလုံ မဏ္ဍပ်ကြီး တခုကို ဆောက်လုပ်ကြပြီးလျှင် ၎င်းအတွင်း၌ပင် အလောင်းစင်စသည်ကို ပြင်ဆင်ထားကြ၏။ မိုးအခါဖြစ်၍ ဈာပနသို့ ကြွလာကြသော ရဟန်းပရိသတ်၊ လူပရိသတ်တို့လည်း ထိုကျယ်ဝန်းလှသော မဏ္ဍပ်အတွင်းမှာ ပင် နေထိုင်ကြရ၏။ ဈာပန ပရိသတ်အားလုံး ဟစုတရုံးတည်း နေထိုင်နိုင်လောက်အောင် ဆောက်လုပ်ထားသော မဏ္ဍပ်ကြီး မျိုးကို ဤတခါသာ မြင်ဘူးသည်။ အံ့ဩဖွယ်ကြီးပင် ဖြစ်၏။ အဂ္ဂိဈာပန ကျင်းပသောအခါလည်း ဤမဏ္ဍပ်ကြီး အတွင်း မှာပင် အလောင်းကို သံလျင်းတွင် ထည့်ကာ သံလျင်းကို ကြီးဖွဲ့လျက် အထက်မဏ္ဍပ်အမိုး၌ ဆွဲချည်၍ ယောဉ်ကျူး ယင်း မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြသည်။”

ဤသို့ မြင်မက်ပြီးလျှင် ရုတ်တရက် နိုးလာ၍ ရှေးက မမြင်မက်စဘူး ထူးခြား သော အိပ်မက်ကို စဉ်းစားမိလေသည်။ မည်သို့သော အကျိုးအပြစ်ကို ဖြစ်စေ မည့် အိပ်မက်မျိုး ဟူ၍ကား မမှန်းဆနိုင်ချေ။

၁၂၉၄-ခု ဝါဆိုလဆန်း (၇) ရက် နေ့တွင် “မော်လမြိုင်မြို့ တောင် ဝိုင်းကလေး တိုက်ကျောင်း ဆရာတော်ကြီး အသည်းအသန် မကျန်းမာ ဖြစ်နေ၍ ပြန်ကြွလာပါ” ဟူသော ကြေးနန်းတစောင် ရောက်လာလေသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းလဆန်း ၈-ရက်နေ့ မော်လမြိုင် တိုက်ကျောင်းသို့ အရောက် ပြန်ကြွတော်မူခဲ့ရလေသည်။

ဗျာဓိဒုက္ခ ဖိစီးသဖြင့် အသည်းအသန် မကျန်းမာ ဖြစ်တော်မူ နေသော ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကြီးကို (၇)ရက်မျှ ကိုယ်ဖိရင်ဖိ ပြုစုတော်မူသည်။ သို့ရာတွင် အရွယ်တော် ကလည်း ခုနစ်ဆယ့် ရှစ်နှစ်၊ ဇရာဒုဗ္ဗလ အား နည်းတော်မူ၊ ရောဂါကလည်း ပြင်းထန်၊ ဥတုရာသီကလည်း လူအိုလူမင်းကို အထူး နှိပ်စက်သော မိုးရာသီ၊ ဤသို့ အကြောင်းသုံးချက် ညီနေသောကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်တပည့်များက စွမ်းအားရှိသမျှ ပြုစုကုမယင်းကပင် ဆရာတော် ကြီးသည် တဘဝ ဇာတ်သိမ်း၍ ချုပ်ငြိမ်းတော်မူသွားရှာလေသည်။

ဈာပန ကျင်းပပုံ

မော်လမြိုင်ခရိုင်အတွင်းရှိ ရွှေကျင်ဂိုဏ်းဝင် သံဃာတို့သည် ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလကို အကြောင်းပြု၍ ပြန်ပွားလာသော တောရဂိုဏ်းနှင့် သဘောတူပင် ဖြစ်ကြ၏။ ရွှေကျင် ဆရာတော်ကြီးနှင့် ဒုတိယ ရွှေကျင် သာသနာပိုင်ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ကြီးတို့သည် ဘုန်းတော်ကြီးဦးသီလကို လေးစားကြည်ညိုရင်း ရှိတော်မူကြသည့် အတိုင်း မိမိ၏ တပည့် သံဃာ ရဟန်း ပရိသတ် လှပရိသတ်တို့၌လည်း ဘုန်းတော်ကြီး၏ ဂုဏ်ကို ထုတ်ဖော်အံ့ချီး၍ “အလေးပြုကြ-ပူဇော်ကြ” ဟု ဆုံးမတော်မူလေ့ရှိကြသည်။

ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသီလသည် ဘုန်းကြီးပြန် ရက်ရှည်ထားခြင်းကို ရှက်ဖွယ်အပြစ် ဆိုတော်မူခဲ့၏။

“ဘုန်းကြီးပြန်တော်မူလျှင် ရှေးက သံဝေဂ ဖြစ်ကြသည်၊ ယခု အူရှင်ကြသည်။ ကလေးသုငယ် တရုတ် ကုလား ဝမ်းသာကြ၏။ ကချေသည်တွေ မိန်းမတွေ ဝမ်းသာကြ၏။ ရဟန်းကြီးငယ် ဝမ်းသာကြ၏။ ပျက်စီး၏။ သာသနာ ထိခိုက်၏။ သေရမှာပင် ရှက်ဖွယ် ကောင်းလေစွ။ ထို့ကြောင့် ရက်ရှည်ထားနှင့်” ဟု သြဝါဒ ပေးထား၏။ ဤသြဝါဒသည် တောရဂိုဏ်းထဲတွင် ချစ်ယှဉ်းချက်မရှိ တည်တံ့လျက်ရှိ၏။

မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း အောက်ပိုင်းရှိ ရွှေကျင်ဂိုဏ်းတို့၌လည်း ဘုန်းကြီးပြန် ရက်ရှည်မယားရ ဟူသော သြဝါဒအတိုင်း လိုက်နာ ဆောင်ရွက်တော်မူကြသည်။ “ဘုန်းကြီးသေလျှင် ရွာကြေသည်” ဟူသော စကားအရ ဘုန်းကြီးပြန် အတွက် ရပ်ရွာရှိလူများ ပစ္စည်းကုန် လှူပန်း မဖြစ်စေရန် အမြန်ဆောင်ရွက်သင့်သော ကိစ္စဟူ၍ သတ်မှတ်ထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ သတ်မှတ် ထားသော ဂိုဏ်းထုံးစံနှင့် အညီ တိုက်ကျောင်း ဆရာတော်ကြီး၏ ရုပ်ကလာပ်ကို ဝါဆိုလဆုတ် ၈-ရက်နေ့တွင် နောက်ဆုံး ဈာပန ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်ကြသည်။ ဈာပန အခမ်းအနားအတွက် ရက်တို့စီမံကိန်း ဖြစ်သောကြောင့် အလောင်းစင်၊ ကြာကလပ်၊ လိုက်ကာ၊ ခုတင်မျှလောက်သာ ပြင်ဆင်၍ မီးသဂြိုဟ်ရာ မြေကွက်၌သာ မိုးလွတ်စေရန် မဏ္ဍပ် (ကနဖျင်း) ဆောက်ထားရသည်။ ဈာပနသို့ (အသုဘရှု) ကြွလာသော သံဃာများအတွက် တိုက်ကျောင်းရှိ အဆောက်အဦတို့ဖြင့် လုံလောက်ပြီး ဖြစ်လေသည်။

ဆရာတော်ကြီး၏ ရုပ်ကလာပ်ကို မိုးလွတ်မဏ္ဍပ်အတွင်း၌ပင် သံဃာတော် များ ခြံရံလျက် အဆုံးစွန် ပူဇော်ခြင်းဖြင့် ပူဇော်ကာ သင်္ဂြိုဟ်လိုက်ကြသည်။
ဈာပနကျင်းပပုံကို ကြည့်ပြီးလျှင် အရှင်သောဘနသည် “သထုံ ဇေတဝန်တွင် မြင်မက်ခဲ့သော အိပ်မက်ကား တိုက်ကျောင်းဆရာတော်ကြီး၏ ဈာပနကျင်းပ ရေးအတွက် ရှေ့ပြေးနိမိတ်ပင် ဖြစ်ချေ၏” ဟု စဉ်းစားတော်မူမိလေသည်။

တိုက်ကျောင်း ဆရာတော် ဘုရားကြီး မျက်နှာ လွဲသွားတော်မူပြီးနောက် ကျန်ရစ်သော တပည့်များတွင် အရှင်သောဘနသည် သိက္ခာဝါ အကြီးဆုံး ဖြစ်၍ တိုက်ကျောင်း၏ အကြီးအကဲ ကျောင်းထိုင်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရမည့် အလား အလာ ရှိပေသည်။ သို့ရာတွင် ရွှေကျင်ဂိုဏ်း ထုံးစံအရ ရဟန်းသိက္ခာ (၁၀) ဝါ ရမှသာ ကျောင်းထိုင်ရမည်ဖြစ်၍ ထိုအခါက (၈) ဝါမျှသာ ရရှိသေး သဖြင့် ကျောင်းထိုင် အဖြစ်ဖြင့် မနေဘဲ ကျောင်းစောင့် အဖြစ်ဖြင့်သာ တောင်ဝိုင်း ဇေတဝန်ဆရာတော်ကြီးကို အမှီပြုနေလျက် ပရိယတ္တိ စာပေ လုပ်ငန်းကို ကြိုးပမ်း ပို့ချတော်မူသည်။

ကျောင်းထိုင်အင်္ဂါ ၅-ပါး

“ဆယ်ဝါပြည့်တင်း၊ ဝိဘင်း နှစ်ဖြာ၊ ကမ္မာ ကမ္မ၊ ခန္ဓကပုဒါ၊ နာမ်ရုပ်ပိုင်ပိုင်၊ ဟောပြုနိုင်၊ ကျောင်းထိုင် ငါးအင်္ဂါ”

ဤဆောင်ပုဒ်အရ(၁) သိက္ခာဝါ ဆယ်ဝါရရှိပြီးဖြစ်ခြင်း၊ (၂) ဘိက္ခု ဝိဘင်း၊ ဘိက္ခုနီ ဝိဘင်း ဟူသော ဝိဘင်း ပါဠိများကို နှုတ်တက်ဆောင် နိုင်ခြင်း၊ (၃) ရဟန်းတို့ ဆိုင်ရာ ကံကြီးကံငယ်တို့ကို ဆုံးဖြတ် နိုင်ခြင်း (နားလည်ခြင်း)၊ (၄) ခန္ဓကဝတ်များကို နားလည်ခြင်း၊ (၅) နာမ်တရား ရုပ်တရားတို့ကို နားလည်အောင် ပိုင်ပိုင် ဟောပြုနိုင်ခြင်း။

ဤအင်္ဂါ ၅-ပါးအနက် ဆယ်ဝါပြည့်ခြင်း ဟူသော အင်္ဂါတပါးလို့နေ သဖြင့် ကျောင်းထိုင်အဖြစ် လက်မခံဘဲ ကျောင်းစောင့်ခန်းနေ အဖြစ်ဖြင့်သာ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ ၁၂၉၅-ခု သိက္ခာဝါ ၁၀-ဝါ ပြည့်သဖြင့် ကျောင်းထိုင်အင်္ဂါ ပြည့်စုံပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုနှစ်မှစ၍ တိုက်ကျောင်းပိုင် ဣဿရိယ အဖြစ်ဖြင့် သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်လာခြင်း

၁၂၉၁-ခုမှ ၁၃၀၃-ခုနှစ်ထိ တဆယ့်သုံးနှစ်အတွင်း စာပေပရိယတ် ကို ပို့ချသင်ကြားပေးခြင်း၊ သထုံမြို့ ဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံသို့ သွားရောက်၍ သတိပဋ္ဌာန် နည်းရအောင် ပဋိပတ်အလုပ်ကို ကြိုးပမ်းတော်

မူခြင်း၊ တဖန် မော်လမြိုင်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ပဋိပတ်အလုပ်ကို မိမိ ကိုယ်တိုင်သာ အားထုတ်၍ စာသင်သားများအားမူပရိယတ်ကိုသာ သင်ကြား ပို့ချပေးခြင်း၊ ထိုအချိန်တွင် ဗြိတိသျှ အစိုးရတို့က နိုင်ငံသဘောကျ ပါဠိ ဘာသာ ပညာရေးအဖွဲ့ ဟူ၍ ဖွဲ့စည်းကာ ပထမပြန် စာမေးပွဲနှင့်တကွ ဓမ္မာ စရိယ စာချတန်းတို့ကို ကျင်းပနေဆဲအခါ ဖြစ်လေသည်။ ထို ဓမ္မာစရိယ စာချ တန်းကား မန္တလေးမြို့ သကျသီဟ စာမေးပွဲနှင့် ဂုဏ်ရည်တူ ဟူ၍ သတ်မှတ် ထားသဖြင့် ပရိယတ္တိဘက်ကဆိုလျှင် ဓမ္မာစရိယ စာချတန်းကို အောင်မြင် မှသာလျှင် ခေတ်အားလျော်စွာ ဒီဂရီ ရရှိသော အဆင့်အတန်းသို့ ရောက်ရ သည်။ သို့ဖြစ်၍ အရှင်သောဘနသည် သူတပါးကို စာချပေး၊ မိမိကိုယ်တိုင် လည်း ဓမ္မာစရိယ စာချတန်းအတွက် လေ့ကျက်ဆည်းပူးလျက် ၁၃၀၃-ခုနှစ် နယုန်လတွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ကျင်းပသော အစိုးရဓမ္မာစရိယ စာချတန်းကို ဝင်ရောက်ဖြေဆိုတော်မူခြင်း၊ ဤသို့ အစဉ်အတိုင်း ကြိုးစားအားထုတ်တော် မူသည်။

ထိုနှစ် တနှစ်တည်းဖြင့်ပင် ကျမ်းရင်းသုံးကျမ်းနှင့် ဂုဏ်ထူးဆောင်ကျမ်း တို့ကို ဖြေဆိုအောင်မြင်တော်မူသဖြင့် “သာသနဇေ သီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ” ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ရရှိတော်မူသည်။

ထိုအချိန်ကား မော်လမြိုင်မြို့ တမြို့လုံးတွင် စစ်ဖြစ်လာသောအခါ ခိုပုန်း ရန် ကျင်းများတူးခြင်း၊ ဝါဒင်ခေါ် အလုပ်သမား စည်းကမ်းတကျ ဖွဲ့ခြင်း၊ ညအခါ မီးမှိတ်လေ့ကျင့်ခြင်း စသည်ဖြင့် စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ် အလုပ်တို့ဖြင့် ခြေရှုပ်နေသော အခါဖြစ်လေသည်။ တောင်ဝိုင်းကလေး တောင်ခြေရှိ မြေ ကွက်လပ်ကြီးကို လေယာဉ်ပျံကွင်းလုပ်ထားသဖြင့် ဗြိတိသျှလေယာဉ်တို့လည်း တဝီဝီနှင့် ပျံချည်ဆင်းချည် လုပ်နေလေရာ ရန်သူတို့က တိုက်ခိုက်လျှင် တောင် ဝိုင်းကလေး လေယာဉ်ပျံကွင်းကို နံပါတ် ၁ (ဗေ့ဆော်ဦး)အနေဖြင့် တိုက်ခိုက် မည်မှာ သေချာသည်။

အရေးပျံလျှင် ရုတ်တရက် အသုံးပြုရန် ဗြိတိသျှ လေယာဉ်ပျံများကိုလည်း တောင်ဝိုင်းကလေးကွင်း အနီးတွင် အဆင်သင့်ထားရှိသည်ဟု ကြားသိရသည်။ ဗြိတိသျှတို့ဖွဲ့စည်းထားသော စစ်တပ်တို့လည်း တသုတ်ပြီးတသုတ်မော်လမြိုင်မှ ကော့ကရိတ် မြပတ်ဘက်သို့ ချီတက်သွားနေကြလေပြီ။

ဝင်ရိုးတန်း ၃-နိုင်ငံတွင် ပါဝင်သော ဂျပန်သည် အာရှတိုက် အရှေ့ တလွှားမှနေ၍ ဗြိတိသျှ လက်အောက်ရှိနိုင်ငံများကို စစ်သံပေးလျက် ရှိလေရာ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ ဖြစ်နေသဖြင့် ဂျပန်၏ စက်ကွင်းက မလွတ်ကင်းနိုင်ဟု တထစ်ချယုံကြည်ထားကြလေသည်။ စက်ကွင်း မလွတ်၍ တိုက်ခိုက် လာခဲ့သော် ယိုးဒယားဘက်မှနေ၍ မြဝတီလမ်းကြောင်းမှလည်း ကောင်း၊ မြိတ် ထားဝယ် လမ်းကြောင်းမှလည်းကောင်း ဝင်ရောက်လာကာ မော်လမြိုင်ကို ရှေးဦးစွာ တိုက်ခိုက်လိမ့်မည်ဟု ကောလာဟလ ဖြစ်နေလေ၏။ ယုတ္တိလည်း ရှိနေ၏။ အကြောင်းမှာ ဂျပန်များ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ချင်းနင်း ဝင်ရောက်ရန် လမ်းကြောင်းမှာ ယိုးဒယားဘက်မှနေ၍ မော်လမြိုင်သို့ ဝင်ဖို့ လမ်းကြောင်းသည် ၎င်းတို့အတွက် အဆင်အသင့်ဆုံး၊ အပြေပြစ်ဆုံး ဖြစ်နေ လေသည်။

ဤလမ်းကြောင်းအတိုင်း ဝင်လာသော် ကုန်းတပ်က ရှေးဦးချီ၍ ဝင်လာ မည် မဟုတ်။ လေတပ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ လာရောက် ဗုံးကြဲလိမ့်မည်။ ဗုံးဒဏ် လက်ချက်ဖြင့် ပဲ့ဦးထွက် နှိမ်ပြီး နောက်မှ ကုန်းတပ်က ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက် လိမ့်မည်။ ဗုံးကြဲသော အခါ တပ်စခန်းရှိရာကိုသာ ထိခိုက် ပျက်စီးစေမည် မဟုတ်။ စစ်တပ်နှင့် မဆိုင်သော အဆောက်အဦ များကိုလည်း ထိခိုက်ပျက်စီး စေလိမ့်မည်။

ဗြိတိသျှ စစ်ဘက်အရာရှိတို့သည် ဤသို့တွက်ချက် ခန့်မှန်းပြီး ဖြစ်သည့် အတိုင်း ထိုနှစ် နတ်တော်လ ဂျပန်ကအမေရိကန်နှင့် ဗြိတိသျှကို စစ်ကြေညာ ပြီးစ အချိန်တွင် မော်လမြိုင် တောင်ဝိုင်းကလေး ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျောင်း ဇရပ်တွင် သီတင်းသုံး နေထိုင်ကြသော ရှင်လူအပေါင်းတို့ကိုလေယာဉ်ပျံကွင်း လွတ်ကင်းရာ အရပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ သွားကြရမည်ဟု တချက်လွှတ် အမိန့် ထုတ်လေတော့သည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်တွင် ဂျပန်က စစ်ကြေညာသည်မှာ ၁၃၀၃-ခု၊ နတ်တော်လဆုတ် ၄-ရက် (၆-၁၂-၄၁) စနေနေ့ ဖြစ်သည်။

ဤအမိန့်သည် လေယာဉ်ပျံကွင်းနှင့် ကပ်လျက်ရှိသော တောင်ဝိုင်းကလေး ဝန်းကျင် ဇေတဝန်ကျောင်း၊ ကုသိနာရုံကျောင်း၊ တိုက်ကျောင်း၊ ဂန္ဓာရုံ ကျောင်း၊ သီတာရုံကျောင်း၊ ဣစ္ဆိတာရုံ၊ ပဓာနိကာရုံ၊ သရက်တော ကျောင်းနှင့် တကွ အနီးအပါးတွင် တည်ရှိကြသော ရပ်ရွာကလေးများ အတွက် တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်လျက်ရှိသောကြောင့် မကြာမတင် နေရာဌာနကို စွန့်လွှတ်၍ ထွက်ခွာသွားကြရမည့် အမိန့်ပင် ဖြစ်လေရာ ရှင် လူ ရဟန်းတို့မှာ မော်လမြိုင်မြို့တွင်းသို့ ဝင်သူဝင်၊ တောလက်ခရိုင်သို့ ပြေးသူပြေးနှင့် ဘေးလွတ် ရာကို ရှာကြံဆွေးနွေး စိတ်မဒေးသော ဒုက္ခနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရလေသည်။

F. 7 ဒုတိယအကြိမ်

ရွှေဘိုနယ် ဇာတိရပ်ရွာသို့ ပြန်ကြွလာခြင်း

စစ်အဝင်ဝ တံခါးပေါက်သဖွယ်ဖြစ်နေသော မော်လမြိုင်မြို့ တောင်ဝိုင်းကလေး ဒေသကား စိမ်းလန်းစိုပြေသော အခြေအနေမှ တစတစ အတည်းအခို မရှိသော ဇာတိရပ်ရွာသို့ ရောက်ရလေသည်။ လောကဓံသည် ပုံစံအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲအောင် ဖန်တီးတတ်ပေသည်။ ရေစီးတခါ ရေသာတလှည့်၊ မှန်ကင်းတလှည့် ထင်းတလှည့်၊ သစ်ငုတ်မြင့်တုံ မြက်မြင့်တုံ၊ ပုံလုံတလှည့် ငါးဖုံတလှည့် ဟူသော စကားပုံတို့မှာ လောကဓံကဖန်တီးပေးသော ပုံစံများအကြောင်းကို သရုပ်ဖော်ထားခြင်းပင်တည်း။

အရှင်သောဘနသည် စစ်ဘေးစစ်ဒဏ် လွတ်ကင်းရာကို ရှာကြံ၍ တောင်ဝိုင်းကလေး တိုက်ကျောင်းမှ ထွက်ခွာရမည့် အချိန်သို့ ဧရာမခဲလေပြီ။ ရွှေဘိုနယ်သည် စစ်နယ်မှ မလွတ်ကင်းသော်လည်း မော်လမြိုင်နှင့်စာလျှင် အလှမ်းဝေးကွာ၍ ချမ်းအေးရာဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဇာတိရပ်ရွာ ဆွေမျိုးရင်းချာတို့လည်း ရှိကြသည်။ ပဋိပတ် လုပ်ငန်းကို ကြီးပမ်းနိုင်ရန် အရိပ်အာဝါသကောင်းများလည်း ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ “မော်လမြိုင်မှ ရွှေဘိုသို့” ဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချကာ ပြင်ဆင်ရတော့သည်။

ပလိဗောဓကို မငဲ့ခြင်း

တိုက်ကျောင်းသည် ပထမ ဆရာတော်ကြီး လက်ထက်မှစ၍ ကြာမြင့်စွာ တည်ထောင်လာသော ကျောင်းဖြစ်ခြင်း၊ ကြည်ညိုဆည်းကပ်သူ များခြင်းတို့ကြောင့် ကျောင်း အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း ပရိဘောဂတို့ကား လိုလေသေးသည် မရှိအောင် ပြည့်စုံလှသည်။ ဤသို့သော အခါမျိုးတွင် တနေရာမှ တနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ သိမ်းဆည်းထားဖို့လည်း ခဲယဉ်းလှ၏။ ပစ္စည်း ပရိဘောဂဆိုသည်မှာ စောင့်လည်း စောင့်ရှောက်ထိုက်၏။ စွန့်လည်း စွန့်လွှတ်ထိုက်၏။ တရားသဘော သက်ဝင်သည့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖို့ အနှောင့်အယှက် ပလိဗောဓပင် ဖြစ်လေသည်။ ပလိဗောဓ ဖြစ်ခြင်းမှာ စိတ်နေစိတ်ထား အပေါ်၌ တည်၏။ ပစ္စည်းအပေါ်၌ ဖြစ်စေ၊ ကျောင်းတိုက်အပေါ်၌ ဖြစ်စေ မခွဲနိုင် မခွာရက် ငဲ့ကွက်ခြင်း ဖြစ်နေပါလျှင် ပလိဗောဓဖြစ်၏။ မငဲ့ကွက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ အနှောင့်အယှက်(အနှောင်အဖွဲ့)ပလိဗောဓ မဖြစ်ပေ။

ရဟန်းနှစ်ပါး ဝတ္ထု

သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့တွင် မိတ်ဆွေနှစ်ယောက်တို့သည် သာသနာတော်ကို ကြည်ညိုသဖြင့် အနုရာဓမြို့မှ ထွက်လာကြပြီးလျှင် ထူပါရာမကျောင်းတိုက်

သို့သွား၍ ရဟန်းပြုကြသည်။ သူငယ်ချင်း ရဟန်း နှစ်ပါးတွင် တပါးက ဒွေမာတိကာ (ရဟန်းသိက္ခာအကျဉ်း)ကို နှုတ်ရကျက်၍ ရဟန်းငါးဝါအရ၊ သီတင်းကျွတ်လ ပဝါရဏာပြုပြီးနောက် အနုရာဓမ္မိဗ္ဗိ အရှေ့စူးစူး ပါစိန ခဏ္ဍရာဇိမည်သော တောအရပ်သို့ ကြွသွားလေသည်။ ရဟန်းတပါးမှာမူ ထိုထူပါရုံကျောင်း၌ပင် နေရစ်၏။

ပါစိနခဏ္ဍရာဇိအရပ်သို့ ကြွသွားသော ရဟန်းသည် ထိုအရပ်မှာပင် ဆယ်ဝါပြည့်သည့်တိုင်အောင် နေ၍ မထေရ်ဖြစ်လာတော့အခါ “ဤအရပ် ဤနေရာကား သင့်လျော် လျောက်ပတ်လှ၏။ ဤအကြောင်းကို ငါ့မိတ်ဆွေ ရဟန်းထံသွား၍ ပြောပြမည်” ဟု အကြံရကာ ထိုအရပ်မှ ထွက်ခွဲပြီးလျှင် အစဉ်အတိုင်းလာ၍ ထူပါရုံကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်လေ၏။ ရောက်လျှင် ရောက်ချင်းပင် သိက္ခာဝါတူဖြစ်သော ကျောင်းနေ မိတ်ဆွေရဟန်းက ခရီးဦး ကြိုဆို၍ သပိတ်သင်္ကန်းကို လှမ်းယူခြင်းစသည်ဖြင့် ဝတ်ပြုလေ၏။

အာဂန္တုမထေရ်က စဉ်းစားမိသည်မှာ “ငါ့မိတ်ဆွေသည် ထောပတ် ကိုသော်လည်းကောင်း၊ တင်လဲကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဖျော်ကိုသော် လည်းကောင်း ပိုစေလတ္တံ့ ၊ ငါ့မိတ်ဆွေသည် ဤမြို့မှာ သီတင်းသုံးနေ သည်ကား ကြာပြီ” ဟု စဉ်းစားမိလေသည်။ သို့ရာတွင် ဘာမျှ မပို့လာချေ။ ညအချိန်လွန်၍ နံနက် ရောက်လာပြန်သော် “နံနက်စောစောအချိန် သူဒကာ ဒကာမတွေ ယူဆောင်လာသော ယာဂုခဲဖွယ်များကို ငါ့ထံ ပို့ပေးစေလတ္တံ့” ဟု စဉ်းစားပြန်၏။ သို့သော်လည်း ယာဂုခဲဖွယ်ဟူ၍ အရိပ်အငွေ့ကိုမျှမတွေ့ ရချေ။ “ယခု မတွေ့ရသော်လည်း ရှာတွင်းဝင်သည့်အခါကျမှ ဆီးကြိုလှူဒါန်း ကြလိမ့်မည်” ဟု အထင်ရောက်ပြန်၏။ ဤသို့ ထင်ချက်နှင့်ပင် မိတ်ဆွေရဟန်း နောက်ကလိုက်လျက် ဆွမ်းခံဝင်ခဲ့လေသည်။

ယာဂု ဆွမ်းချိန်

တလမ်းတည်းဆွမ်းခံကြရာ ယာဂု တမှုတ်မျှ ရကြ၍ ဆွမ်းစားဇရပ်တွင် ထိုင်ကာ နှစ်ပါး သောက်ကြ၏။ အာဂန္တုရဟန်းက “ငါ့မိတ်ဆွေမှာ ဆွမ်းဝတ် အမြဲလှူသူ ရှိဟန်မတူ၊ ဆွမ်းစားချိန်ရောက်မှ ဆွမ်းကောင်း ဟင်းကောင်း များကို ပို့လှူကြလိမ့်မည် ထင်သည်” ဟု ကြံမိပြန်၏။ ထို့နောက် ဆွမ်းချိန် ရောက်သော် ဆွမ်းခံလှည့်လည်ကြပြန်၏။ ထူးထူးခြားခြား မရ။ ရသမျှ ကလေးကို နှစ်ပါးဘုဉ်းပေးကြရလေလျှင် အာဂန္တုရဟန်းက “ဘယ်နှယ်လဲ အဆွေတော်၊ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဤနည်းအတိုင်း မျှတ သုံးဆောင်နေရပါ

သလား”ဟု မေးရလေ၏။ “အို ငါ့ရှင်အဆွေ၊ ဟုတ်ပါသည်။ ဤအတိုင်း ပင် ဖြစ်ပါသည်”ဟု အဖြေပေးတော်မူလေ၏။

အာဂန္တုရဟန်းက “အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်၏နေရာ ပါစိနခဏ္ဍရာဇီ အရပ်သည် ပြည့်စုံချမ်းသာလှပါ၏။ ထိုအရပ်သို့ သွားကြပါစို့”ဟု ခေါ်လေ လျှင် မထေရ်သည် မြို့ တောင်တံခါးဖြင့် ထွက်၍ အိုးထိန်းသည် ရွာလမ်း အတိုင်းကြွသွားလေ၏။ အာဂန္တုရဟန်းက “အို အဆွေတော်၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤခရီးသို့ ကြွရပါသလဲ”ဟု မေး၏။ “အို ငါ့ရှင်၊ သင်က ပါစိနခဏ္ဍရာဇီ အရပ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြောသည် မဟုတ်ပါလား”ဟု မိန့်လေ၏။ “အရှင် ဘုရား၊ ဘယ်လိုပါလဲ၊ အကြာကြီးနေခဲ့သော အရှင်ဘုရား၏ ကျောင်းနှင့် အပိုအမို ပရိဘောဂ ပရိက္ခရာများ မရှိတော့ဘူးလား”ဟု မေးပြန်၏။ “အို ငါ့ရှင်၊ ပစ္စည်းပရိဘောဂ မရှိပါ။ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်တခုကလည်း သံသိကပစ္စည်း ဖြစ်သည့်အတိုင်း သိမ်းဆည်းခဲ့ပါပြီ။ ဤပစ္စည်းအပြင် အခြား ပစ္စည်းဟူ၍ မရှိတော့ပါ”ဟု မိန့်လေ၏။

အာဂန္တုရဟန်းက “အဆွေတော် ခေတ္တဆိုင်းပါဦး၊ တပည့်တော်၏ တောင်ဝှေး၊ ဆီထည့်သော ကျည်တောက်၊ ဖိနပ်အိတ် အဆွေတော် ကျောင်းမှာ ကျန်နေရစ်ပါသေးသည်။ သွားယူပါရစေ”ဟု ဆိုသည်တွင် ကျောင်းနေ ရဟန်းက “အို ငါ့ရှင် ဘယ်နှယ်လဲ၊ တနေ့ တရက် နေရမည့် ခရီးမှာပင် ဤမျှသော ပစ္စည်းများကို ထားပါသလား”ဟု ဆိုလေသော် “အရှင်ဘုရား ထားမိပါသည်”ဟု ဝန်ခံကာ မိတ်ဆွေ ကျောင်းနေရဟန်း အပေါ်၌ ကြည်ညိုလှသဖြင့် မထေရ်ကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးပြီးလျှင် -

“အရှင်ဘုရား၊ အရှင်မြတ်လို ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် မည်သည့်နေရာမဆို (ဘယ်နေရာမှာဘဲနေနေ)တောနေရဟန်း ဖြစ်ပါတော့သည်။ အရှင်ဘုရား နေရာ ယူပါရုံ ကျောင်းတိုက်သည် ဘုရားလေးဆူတို့၏ ဓာတ်တော်များ ဌာပနာရာ အရပ် ဖြစ်ပါ၏။ လောဟပါသာဒ ပြာသာဒ်၌ သင့်လျော် လျှောက်ပတ်သော တရားနာခြင်းကို လည်းကောင်း၊ မဟာစေတီဘုရား ဖူးခြင်းကို လည်းကောင်း၊ မထေရ်ကြီးများအား ဖူးမြော်ခြင်းကိုလည်းကောင်း အခွင့်ရနိုင်ပါသည်။ သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရား ရှိတော်မူစဉ်နှင့် မခြား ဖြစ်ပါသည်။ အဆွေတော်အရှင်မြတ်သည် ဤအရပ်မှာပင် နေတော် မူသင့်ပါသည်။ နေတော်မူပါ”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ နောက်တနေ့တွင် သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူပြီးလျှင် မိမိတပါးတည်းပင် နေရင်းဌာနသို့ ပြန်သွား လေသတည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ကမ္မဋ္ဌာနဂူဟန်ဒွေသ ဝတ္ထု)။

အရှင်သောဘနသည် ယခင် မော်လမြိုင်မှ သထုံမြို့အရောက် ဘုရားဖူး တရားရှာ ထွက်လာစဉ်ကလည်း ဖိနပ်မပါ။ ပရိက္ခရာမျှကိုသာ ယူဆောင်၍ ပစ္စည်းအပေါ်၌ ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိဘဲ အတောင်နှစ်ဖက်သာ ဝန်တာရှိသော ငှက် ကဲ့သို့လှည့်လည်ခဲ့ဘူးလေသည်။ ယခုအခါ၌လည်း အာဝါသ ပလိဗောဓ လုံးဝ လွတ်ကင်းလျက် မိမိ ကျိန်းစက်ယင်း အိပ်ရာ ခြင်ထောင်ကိုပင် ပကတိနေမြဲ အတိုင်း ထားခဲ့၍ ပရိက္ခရာ ရဟန်းအသုံးအဆောင်မျှကိုသာ ယူဆောင်လျက် ထူပါရုံကျောင်းတိုက်နေ မထေရ်အလား မော်လမြိုင်မြို့မှမီးရထားဖြင့်ထွက်ခွာ လာခဲ့လေသည်။

ဇာတိဆိပ်ခွန်ရှာ မဟာစည်ကျောင်း၌ သတိပဋ္ဌာန် တရားကို စတင်ဟောပြုခြင်း

ဆိပ်ခွန်ရှာမှ အနောက် ခရီး တာ လေးရာမျှ ဝေးကွာရာ၌ ကျော်စော ထင်ရှားသော အင်ကြင်းတောစေတီတော်ရှိသည်။ ထိုစေတီတော်၏ ဟောင် မျက်နှာအနီး အင်ကြင်းတောတိုက်အတွင်း၌ မဟာစည်ကျောင်း ရှိသည်။ မဟာစည်ကျောင်း ခေါ်တွင်ခြင်းမှာ ကျောင်းအဝင်ဝ စည်းရုံးတွင် ရှေးနှစ်ပေါင်းအတော်ကြာက ပေါက်ရောက်စည်ကားလျက်ရှိသော ကုက္ကို ပင်ကြီးတပင်ကို လေမုန်တိုင်းတိုက်ခတ်သဖြင့် လဲကျသွားလေရာအရင်းပိုင်းမှာ အလိုလို အခေါင်းဖြစ်နေ၍ စည်ကြက်ဖို့ အဆင်သင့် ဖြစ်နေလေ၏။ အပေါ်ရုံ အကာကိုချောမောအောင်ပြုပြင်၍ အရင်းဘက် အဖျားဘက်က သားရေဖြင့် ကြက်ပြီးလျှင် စည်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုသည်တွင် အခြားစည်များနှင့် မတူ အရွယ်အစား ကြီးမားလှသည်ကို အစွဲပြု၍ “မဟာစည်” ဟူ၍ သမုတ်ကြ လေသည်။ စည်ကြီး ဒါယကာမှာ ဆိပ်ခွန်ရှာ ဦးဖိုးတင်း- ဇနီး ဒေါ်ခတို့ ဖြစ်၍ သက္ကရာဇ် ၁၂၉၅-ခုနှစ်၌ ပြုလုပ်ကြောင်း၊ ယခုအခါ စည်ကြီး ဒါယကာ ကွယ်လွန်၍ ဒါယိကာမ အသက် ၇၅-နှစ်ရှိ ဒေါ်ခသာ ရှိတော့ သည်ကို စာရေးသူကိုယ်တိုင် ဆိပ်ခွန်ရှာသို့ သွားရောက်လေ့လာသဖြင့် သိရှိ ခဲ့ရပါသည်။ စည်ကြီးအမ ဒေါ်ခကိုလည်း မဟာစည်ကျောင်းတိုက် အတွင်း၌ ဥပုသ်စောင့်နေသည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ရပါသည်။ ဤစည်ကြီးကို ဘုရားဝတ်ဟက် ချိန်၌လည်းကောင်း၊ နေ့လယ်မှန်းတည့် ၁၂ နာရီအချိန်၌လည်းကောင်း တီး၍ ၎င်းစည်တီးသံကိုပင် အနီးပတ်ဝန်းကျင်မှ နာရီမှန် အချိန်မှန် အဖြစ်ဖြင့် ယခုကဲ့သို့ ရေဒီယိုတွေ့ မများသေးသော ထိုအချိန်အခါက အသိအမှတ်ပြု ကြသည်။ နောက်ကာလ၌ မဟာစည်ဆရာတော် တရားဟောခါနီးတွင်

ထိုစည်ကိုတီး၍ ကြေညာသည်။ ထိုစည်သံကိုကြားလျှင် အနီးပတ်ဝန်းကျင်မှ တရားနာရန် စုရုံးလာကြသည်။ စည်ကြီး၏ ပမာဏမှာ -

အလျား လက်မ	၁၀၅။
မျက်နှာအကြီးဘက်လက်မ	၄၀-အချင်း။
၎င်းအတွင်းသား ကန့်လန့်ဖြတ်	၃၄-အချင်း။
မျက်နှာအငယ်ဘက်လက်မ	၃၆-အချင်း။
၎င်းအတွင်းသား ကန့်လန့်ဖြတ်	၃၁-အချင်း။
မျက်နှာအဝန်း လုံးပတ်လက်မ	၁၂၆။

ဤမျှကြီးမားသောစည်(မဟာစည်)ကို အသုံးပြုရာကျောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဥပစာတင်စားကာ ကျောင်းကိုလည်း မဟာစည်ကျောင်းဟု ခေါ်ဝေါ် သမုတ်ကြလေသည်။ ထိုကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဌာနူပစာ အားဖြင့် မဟာစည်ဆရာတော်ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့လေသည်။

ပထမအကြိမ် မဟာစည်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးခြင်း

သက္ကရာဇ် ၁၃၀၀-ပြည့် ကဆုန်လ (၁၉၃၈-ခု မေလ)အတွင်း ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်မဖြစ်ခင် သုံးနှစ်က မော်လမြိုင်မြို့မှ ဆိပ်ခွန်သို့ ကြွလာ၍ အင်ကြင်း တောတိုက် မဟာစည်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးခဲ့သည်။ ကဆုန်လမှ တန်ဆောင် မုန်းလထိ(၇)လအတွင်း သီတင်းသုံးခိုက်တွင် ဆွေမျိုးရင်းချာ ဖြစ်သော ဒကာ(၃)ဦးအား ပထမဆုံး သတိပဋ္ဌာန် နည်းရအောင် ဟောပြု သင်ကြား ပေးတော်မူသည်။

ဤသတိပဋ္ဌာန်တရားသည် နည်းမှန်လမ်းမှန်ကျအောင် ကြိုးစားအားထုတ် ပါက အမြန်ဆုံး(၇)ရက် အတွင်းမှာပင် မဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်သည်ဟု မြတ်စွာ ဘုရားကိုယ်တော်တိုင် သတိပဋ္ဌာန် သုတ္တန်တွင် ဝန်ခံဟောထားပြီး ဖြစ်သည့် အတိုင်း ယုံယုံကြည်ကြည် လေးလေးစားစား အားထုတ်ကြရန် တိုက်တွန်း အားပေးတော်မူသည်။

အာသာ ဖလဝတီသုခါ၊ မျှော်လင့်တောင့်တခြင်းမှန်သမျှ အကျိုးရှိမှ ချမ်းသာသည်။ နိပ္ပန္နသောဘဏော အတ္ထော၊ အကျိုးတရားမှန်သမျှ အပြီး အစီးသို့ရောက်မှ တင့်တယ်သည်ဟူသော ဘုရားဟော တရားတော်နှင့်အညီ မဂ်ဖိုလ်ကို ရမည်၊ မျက်မှောက်ပြုရမည်ဟူသော မျှော်လင့် တောင့်တချက် ပြည့်စုံမှ ကေနိချမ်းသာမည်၊ မိမိတို့ မျှော်လင့်ထားသော အကျိုးတရားလည်း

တောင်မရောက် မြောက်မကျ စကောစက ဖြစ်နေလျှင် တင့်တယ်သင့်လျော် လိမ့်မည် မဟုတ်။ အပြီးအစီးသို့ရောက်အောင် ကြိုးစားမှသာ ယောဂီဖြစ်ကျိုး နှစ်၍ လျှောက်ပတ် တင့်တယ်လိမ့်မည် ဟူ၍လည်း အတည့်အလင်း ညွှန်ကြား ထားတော် မူသည်။

အပ္ပမာဒနှင့် သတိပဋ္ဌာန်

မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်တွင် အပ္ပမာဒ အမှတ်ရခြင်း သတိတရား သည် အရေးပါ အရာရောက်သော တရားမြတ်ဖြစ်သည်။ “မမေ့ခြင်း အမှတ်ရ ခြင်းသည် မသေခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ မေ့ခြင်း အမှတ်မရခြင်းသည် သေရ ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်၏” ဟူသော မြတ်စွာဘုရား၏ အမိန့်တော်ကို ယုံကြည်သောသူတိုင်းပင် သေခြင်း ကင်းလိုလျှင်၊ သေရမည်ကိုကြောက်လျှင် “မမေ့မှု အမှတ်ရမှု ” သတိတည်းဟူသော အပ္ပမာဒတရားကို အလေးပြု၍ ပွားစေထိုက်လှ၏။

မြတ်စွာဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီးတွင်လည်း “အပ္ပမာဒဒနသမ္ဘာဒေထ၊မမေ့မှု အမှတ်ရမှုသတိဖြင့် သီလ သမာဓိပညာကို ပြီးစေရစ်ကြရမည်” ဟု မိန့်မှာတော် မူခဲ့၏။ အပ္ပမာဒ သတိတရားကို ပွားစေလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ နောက်ဆုံး မိန့်မှာခဲ့သော အဆုံးအမတော်ကိုလည်း ရိုသေလိုက်နာရာ ရောက်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခါနီးဆဲဆဲ၌ ပိဋကတ်သုံးပုံ၏ လိုရင်းအတိုချုပ် အနေအားဖြင့် မှာထားတော်မူချက်ကို ရိုသေလိုက်နာသော သူတိုင်းပင် ဤအပ္ပမာဒတရားကို အလေးအမြတ်ပြု၍ ပွားစေထိုက်လှပါပေ၏။

ဤမျှသာမကသေး၊ အပ္ပမာဒနှင့် သတိပဋ္ဌာန်သည် အမှတ်ရမှု သတိ၏ အမည်ချည်း ဖြစ်သောကြောင့် အနက်သဘောမှာ အတူတူ သာတည်း။ ထို့ကြောင့် အပ္ပမာဒကို ပွားစေသောသူသည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ရနိုင်၏။ သို့ဖြစ်၍ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရလိုသောသူသည် “နိဗ္ဗာန်ကို ရပါလို၏” ဟု ဆုတောင်းရုံမျှဖြင့် အားရကျေနပ်၍ မနေသင့်၊ အပ္ပမာဒ သတိပဋ္ဌာန်လုပ် ငန်းကို ပြီးစီးအောင်သာ လျင်မြန်စွာ အားထုတ်သင့်ပေ၏။

ဤမျှမကသေး “သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးကို ဆရာတပည့် အဆက်ဆက် ပွား စေခြင်း၊ များစွာ လေ့လာခြင်းကြောင့် သူတော်ကောင်းတရား ဟူသော သာသနာတော်သည် ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသည့်နောက်ကာလ၌ ရှည်မြင့်စွာ တည်တံ့ နိုင်ပေသည်” ဟူသော ဒေသနာတော်နှင့် အညီ သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားစေသောသူသည် သာသနာတော်ကို အရှည်တည်အောင် ပြုစုနေရာလည်း

ရောက်၏။ သို့ဖြစ်၍ သာသနာတော် အရှည် တည်တံ့ခြင်းကို အလိုရှိသော သူတိုင်းပင် အပ္ပမာဒသတိပဋ္ဌာန်အလုပ်ကို အားထုတ်သင့်လှပါပေ၏။

ဝမ်းနည်းဖွယ်

ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည်မှနောက် အနှစ်တထောင်ကျော်တိုင်အောင် ဤအပ္ပမာဒ(သတိပဋ္ဌာန်)တရားကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူရှင်ရဟန်းတို့ အထူး လေ့လာ ပွားစေခဲ့ကြသည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏ စိတ် နှလုံးမာတ်၌ ဤအပ္ပမာဒ (သတိပဋ္ဌာန်) တရား ကိန်းဝပ်ကုန်မြူးခဲ့ပြီ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဒီပဝင်၊ မဟာဝင်၊ သာသနာဝင် စသော ကျမ်းတို့ဖြင့် ထင်ရှားလှ၏။ အကြောင်းကား...ထိုကာလအတွင်းက အရိယာ ဖြစ်သူတို့၏ အကြောင်းအရာကို ထိုထိုကျမ်းတို့၌ ပြဆို ထားသောကြောင့် ပေတည်း။ ထိုအနှစ်တထောင်ကျော်မှ နောက်ကာလ၌ကား ထိုသို့သော ပြဆိုချက်များကို များစွာ မတွေ့ရ သောကြောင့် အပ္ပမာဒ (သတိပဋ္ဌာန်) အလုပ်ကို အားထုတ်သူ နည်းပါးခဲ့သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိ၏။ ကြာမြင့်စွာသော ကာလမှစ၍ အစဉ်အဆက် လေ့လာ ပွားစေမှု နည်းပါးခဲ့သည့် အတွက် ဤအပ္ပမာဒ(သတိပဋ္ဌာန်)အားထုတ်နည်းကို ကျနစွာ သိရန်ပင် နောင်လာ နောက်သားတို့မှာ မလွယ်ကူဘဲ ရှိခဲ့လေပြီ။ ဝမ်းနည်းဖွယ် ကောင်းလေစွ။

အားတက်ဖွယ်

သို့သော်လည်း “ဤအပ္ပမာဒတရား လုံးဝကွယ်သွားပြီ” ဟူ၍ကား မမှတ် အပ်ပေ။ အတ္တပိတ ကိုယ်ကျိုးကိုယ်စီးပွား အစစ်အမှန်ကို ရှားမှီးလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏ သန္တာန်၌ကား ဤအပ္ပမာဒတရားသည် တည်လျက်ပင် ရှိခဲ့ ပေသည်။ တည်ရှိပုံကို အနီးကာလအားဖြင့် ဖော်ပြရလျှင် “သီးလုံးတောရ ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်” ဤအပ္ပမာဒ (သတိပဋ္ဌာန်)တရားကို ပွားများ အားထုတ်ရာ၌ နေလအသွင် ထင်ရှားတော်မူခဲ့လေပြီ။

တဆင့်၈ကား ကြားရသည်မှာ မင်းကုန်းမြောက်ဘက် ရောစတီမြစ် အနောက်ဘက်ကမ်းရှိ ရှိမ်းမကားရွာ၌ သိမ်သမုတ် ကိစ္စအတွက် မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်းစသော ဌာနများမှ ရာဇဂုရုတံဆိပ်ရ ဆရာတော်ကြီး များစွာတို့ စုဝေးမိကြရာတွင် လျှောက်ထား တောင်းပန်သောကြောင့် သီးလုံးဆရာ တော်ကြီးက သံသပရိသတ်အား တရားဟောပြ ဆုံးမတော် မူသတတ်။ ဟောသော အခါမှာလည်း “မိမိ သဘောကျ နှလုံးသွင်း အားထုတ်သည့် အတိုင်း ဟောပါမည်” ဟု စကားပလ္လင် ခံပြီးလျှင် အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်တိုင်

အောင် ဝိပဿနာရှုပုံ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်များဖြစ်ပုံ၊ မင်္ဂုလ်ရောက်ပုံ၊ ဖလ သမာပတ်ဝင်စားပုံတို့ကို ကျနစွာ ဟောပြောတော်မူသတတ်။ ဟောအပ်သော ထိုတရားတော်သည် ကျမ်းဂန်တတ် ဖြစ်သော ထိုဆရာတော်ကြီးများပင် အံ့ဩလောက်အောင် နက်နဲသိမ်မွေ့သတတ်။

အပ္ပမာဒ (သတိပဋ္ဌာန်) တရားကို ပွားများ အားထုတ်တော် မူသော သီးလုံးဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တပည့် များစွာတို့တွင် တပါး အပါအဝင် ဖြစ်တော်မူသော စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး “အလယ်တောရ ဆရာတော်ကြီး” သည် ကိစ္စတပါး၌ ကြောင့်ကြစိုက်တော်မူဘဲ၊ အပ္ပမာဒ (သတိပဋ္ဌာန်) ပဋိပတ် ၌သာ မွေ့လျော်တော် မူသတတ်။ ထို အလယ်တောရဆရာတော်ကြီး ထံမှ နည်းနိဿယများကို မင်းကွန်းဇေတဝန်ဆရာတော်က မှတ်သားခံယူတော် မူပြီးလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ တဝန်းလုံးတွင် အပ္ပမာဒ (သတိပဋ္ဌာန်) တရားကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ဟောကြား ညွှန်ပြတော်မူခဲ့၏။

ထို မင်းကွန်းဇေတဝန် ဆရာတော်ကြီးထံမှ အရှင်သောဘန ကိုယ်တိုင် လေ့လာသင်ကြား လက်တွေ့ကြိုးစား အားထုတ်တော်မူခဲ့၏။ ပရိယတ္တိ အခြေခံ ရရှိပြီး ဖြစ်ခြင်း၊ တကယ်ဆရာတော်ကြီးများထံမှ ဆင်းသက်လာသော အပ္ပ မာဒ သတိပဋ္ဌာန်အားထုတ်နည်းကို ကျနစွာရရှိခြင်းတို့ကြောင့် မိမိကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်ခံစားရသကဲ့သို့ အခြားသူတို့လည်း တွေ့မြင်ခံစားရလေအောင် အပ္ပ မာဒ (သတိပဋ္ဌာန်) ပွားများနည်းကို ပိုင်ပိုင်ကြီး ဟောကြား ပြသတော် မူလေသည်။

ပထမဆုံး သတိပဋ္ဌာန်အားထုတ်သူများ

- ၁။ ဦးထွန်းအေး။
- ၂။ ဦးဖိုးချို၊ မဟာစည်ဆရာတော်၏ အစ်ကိုဝမ်းကွဲ။
- ၃။ ဆရာကြံ၊ မဟာစည်ဆရာတော်၏ ညီဝမ်းကွဲ။

ဤသုံးယောက်တို့သည် မဟာစည်ဆရာတော် ညွှန်ကြားကော် မူသည့် အတိုင်း စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှါ၊ ကာယ၊ မန၊ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ် ဟူသော ဒွါရ(၆)ပါးတို့၌ ထင်လာသမျှသော ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အာရုံများကို အလစ်မပေးဘဲ မှတ်သိခြင်း သတိဖြင့် ရှုမှတ် အားထုတ်ကြ လေသည်။ ဇွဲကောင်းကောင်းဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ်ကြရာ နာမ်ရုပ်ကိုပိုင်းခြား သိသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ နာမ်ရုပ်တို့ အကြောင်းရင်းကို သိမ်းဆည်း

သိနိုင်သော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ နာမ်ရုပ်တို့၏ အနိစ္စဖြစ်ပုံ၊ ဒုက္ခဖြစ်ပုံ၊ အနတ္တ ဖြစ်ပုံတို့ကို သုံးသပ်နိုင်သော သမ္မသနဉာဏ်၊ ထိုနာမ်ရုပ်တို့ကိုပင် ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်နေကြပါတကားဟု သိသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဤဉာဏ်လေးချက်ကို ထင်ရှားရရှိသော အခြေအနေသို့ပင် ဆိုက်ရောက်ကြရသည်။

ကိုယ်တွေ့ ထူးခြားချက်

ထိုအခါက ဆိပ်ခွန်ရှာနှင့်တကွ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် တရားသဘောနှင့် ပတ်သက်၍ မျက်စိလည်ဖွယ်ကောင်းလှသော အယူအဆတခု ပေါ်နှင့်နေ သည်မှာ စစ်ကိုင်းတောင်၌ ထင်ရှားသော ဆရာတော်ကြီး တပါးက ဤသို့ဟောကြားထား၏။ “သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်တွင် ကံကြောင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ဥတုဇရုပ်၊ အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော အာဟာရဇရုပ် ဟူ၍ ရုပ်လေးမျိုးရှိသည်။

“ထိုလေးမျိုးတို့တွင် ဥတုဇရုပ် ဖြစ်သော ဤကိုယ်ကောင်သည် မြင်းကို လှောင်ထားရာ မြင်းစောင်းနှင့်တူသည်။ ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ် သုံးမျိုးတို့မှာ စောင်းလှောင်ထားသော မြင်းများနှင့် တူသည်။ မြင်းစောင်း ထဲက မြင်းများ ထွက်သွားသောအခါ မြင်းစောင်း ကျန်ရစ်သကဲ့သို့၊ ကမ္မဇ ရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်တို့ ချုပ်ပျက်သွားသောအခါ၊ (ချုပ်ပျက်သွား သော်လည်း) ဤခန္ဓာကိုယ် ဥတုဇရုပ်မှာ မပျက်မစီးဘဲ ကျန်ရစ်သည်။ လူများ သေသွားသောအခါ ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်တွေ အကုန်လုံး ချုပ်သွားကြသော်လည်း ဥတုဇရုပ် ဖြစ်သော ရုပ် အလောင်းကြီးမှာ မြင်းစောင်းကျန်ရစ်သလို ကျန်ရစ်သည်မဟုတ်လော။

“ဤသဘောကို ထောက်ဆ၍ ဥတုဇ ရုပ်သည် မြဲသောရုပ် (ရုပ်ကြမ်း)၊ ကျန်ရစ်သုံးမျိုးတို့မှာ မမြဲသောရုပ် (ရုပ်နု)၊ ဥတုဇရုပ်ကို မမြဲသောအနိစ္စဟု မရူသင့်။ ကျန်ရစ်သုံးမျိုးတို့ကိုသာ မမြဲသောအနိစ္စဟု ရှုရမည်။ မမြဲသောရုပ်၊ မြဲသောရုပ်ဟု နှစ်မျိုးခွဲခြား မှတ်သားရမည်” ဟူ၍ ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤတရားကား ရုတ်တရက်သော် သဘောကျသင့် သကဲ့သို့ ထင်ရပေသည်။

ဤသို့ ဟောထားသဖြင့် မျက်မြင်သဘောအရ ဤခန္ဓာကိုယ် ကောင် ကြီးက အနှစ်နှစ် အလလ ဆက်လက်တည်နေသည်။ တည်နေသည်ကို တွေ့မြင် နေရသောကြောင့် ဥတုဇရုပ်ကို မြဲသောရုပ်ဟု ဆိုသည်မှာ ယုတ္တိရှိသည်။ သဘောကျစရာကောင်းသည်ဟု ယူဆ သဘောကျနေသူတို့လည်း ရှိနေသည်။

ထိုသို့ သဘောကျနေသူတို့တွင် မဟာစည်ဆရာတော် ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ရှေးဦးစွာ တရားအားထုတ်နေကြသော ပုဂ္ဂိုလ် (ယောဂီ) သုံးဦးအနက် ဦးဖိုးချိုလည်း တဦးအပါအဝင် ဖြစ်၏။

ရုပ်ကြမ်း-ရုပ်နု ခွဲခြား၍ နိစ္စ-အနိစ္စ ဖြစ်ပုံကို ဟောကြားသော ထိုဆရာတော်ကြီး၏ တပည့် ရဟန်းတပါးက ဆရာ့စကားကို သဘောမကျနိုင်သဖြင့် ဤသို့လျှောက်ထားသည်။

“အရှင်ဘုရား-ရုပ်ကို နိစ္စ၊ အနိစ္စ ခွဲခြား ဟောပြုသည်မှာ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ၊ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရား တို့သည် အမြဲမရှိကုန်ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော တရားနှင့် ညီညွတ်ပါမည်လား။ ရုပ်မှန် သမျှ သင်္ခါရတရားချည်း ဖြစ်ပါသည်။ သင်္ခါရတရားဆိုလျှင် နိစ္စမရှိ၊ အနိစ္စ ချည်းသာ ဖြစ်ရပါမည်။ သို့ဖြစ်၍ ဆရာတော်ဘုရား ဟောကြားချက်ကို စဉ်းစားသင့်ပါသည်” ဟူ၏။

ဆရာတော်ကြီးက “ဦးပဉ္စင်း သဘောမပေါက်သေးဘဲကိုး၊ ဥတုဇရုပ် မပျက်စီးကြောင်း ထင်ရှားပုံကို တခြား မကြည့်ပါနှင့်၊ ငါတို့ ငယ်စဉ်က ထိုးထားတဲ့ ထိုးကွင်းမင်ကြောင်တွေဟာ သေသည်အထိ ဒီအတိုင်း စွဲထင်နေ တယ် မဟုတ်လား။ ထိုးကွင်းဟာ ပျက်သွားတယ်လို့ ကြားဘူး သလား၊ ဒီအချက်ဟာ နိစ္စခိုင်မြဲတဲ့ သဘောပေါ့” ဟု ရှင်းပြတော်မူပါသတဲ့။

ရုပ်ကြမ်း-ရုပ်နု ခွဲခြား၍ နိစ္စ၊ အနိစ္စဟု ဟောကြားသော တရားကို သဘောကျလျက်ရှိသော ဦးဖိုးချိုသည် မဟာစည် ဆရာတော်၏ သြဝါဒ အရ သတိပဋ္ဌာန် လမ်းစဉ်အတိုင်း စွဲစွဲမြဲမြဲ နောက်မဆုတ်တမ်း ကြီးပမ်း ပွားများလေရာ ဘင်္ဂဉာဏ်စခန်းသို့ ရောက်လျှင် ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ ဘယ်ခါ မစဲ ဖြစ်ပြီးပျက်မြဲ၊ ဖြစ်ပျက်ဖြစ်ပျက် တွေ့ပါတကား.....ဟု ဉာဏ်ဝဲတွင် ထင် လာတော့သည်။ ပကတိ မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်၊ ဝိပဿနာ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ ဖြစ်လာသောအခါ နဂိုက သဘောကျထားသော ဥတုဇရုပ် မြင်းဇောင်း ကြီးပါမကျန် ဖောက်ပြန်ပျက်စီး နေပါတကား ဟု မည်သူကမျှ ဟောပြု ရခြင်း မရှိဘဲ မျက်စိလည်ပျောက်ကင်း အလင်း သိမြင်ရလေသည်။

ယောဂီ ဦးဖိုးချိုသည် သတိပဋ္ဌာန် လမ်းစဉ်အတိုင်း အားမထုတ် မိက “မြဲသောရုပ်၊ မမြဲသောရုပ် ရှိနေသည်” ဟူ၍ သဘောကျနေခဲ့၏။ သတိပဋ္ဌာန် တရားကို ပွားများအားထုတ်သောအခါ မြဲသောရုပ်ဟူ၍ လုံးဝ မရှိကြောင်း၊

ကရိပ်ရိပ်တဖြုတ်ဖြုတ်နှင့် ချုပ်ပျက်နေကြောင်း ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌ သိမြင်ရလေ၏။ သတိပဋ္ဌာန် တရား၏ မှန်ကန်ကြောင်းကို တစုံတယောက်က ထောက်ခံ ဟောပြောနေရခြင်းမရှိဘဲ ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်နိုင်လေတော့သည်။

ပဋိပတ်အရာမှာ ကျမ်းဂန်သာ ပမာဏ

ရုပ်ကြမ်း ရုပ်နဲ့ခွဲ၍ မြဲမမြဲ ယူဆခြင်းသည် ကျမ်းဂန်လွတ် ကိုယ်ထင်သလို ပြောဆိုသော အတ္တနောမတိ ဝါဒသာ ဖြစ်ချေသည်။ ရုပ်နာမ်ကို ရှုရသော ပဋိပတ်အလုပ်တွင် ကိုယ်ထင်သလိုယူဆပြောဆို၍ မရ၊ ကျမ်းဂန်စည်းမျဉ်းကို ကျောခိုင်း၍မဖြစ်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် မန်လည်ဆရာတော်ကြီးက သီလအဆုံးအဖြတ်ဖြစ်သော ဝဇီရဂ္ဂဒီပနီကျမ်းတွင် “ပဋိပတ်အရာမှာ ကျမ်းဂန်သာ ပမာဏ” ဟုအတည်အလင်း မိန့်မှာတော်မူ၏။

ရုပ် နာမ် ပရမတ်ဆိုင်ရာ ဝိပဿနာအလုပ်သည် ပဋိပတ် လုပ်ငန်းတွင် အလွန် အထက်တန်းကျသော အလုပ်ဖြစ်၏။ ဤမျှအဆင့်အတန်းမမြင့်သော သီလပဋိပတ် (သီလစောင့်ထိန်းခြင်း) အလုပ်မှာပင် ကျမ်းဂန်စည်းမျဉ်းကို လက်မလွတ်ရ၊ ဘုရားဟောနှင့် ဘုရားအလိုတော်ကျ ဖွင့်ဆိုကြသော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ စည်းမျဉ်းအတိုင်း တသွေမတိမ်း စောင့်ထိန်းအားထုတ်ကြလေသည်။ ကျမ်းဂန်စည်းမျဉ်းကို လက်လွတ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် အသူတရာ နှက်သောချောက်တိုင်းသို့ လိမ့်ကျဖို့ရာ ဟန်ပြင်ပြီး ဖြစ်တော့သည်။

ကျမ်းဂန်လက်လွတ်ပုံ

ယခုအခါ ခေတ်ပညာတတ်ဟု အခေါ်ခံလျက်ရှိကြသော အချို့နာမည်ရ စာရေးဆရာကြီးတို့သည် ပိဋကတ်နယ်ပယ်တွင်းသို့ ချင်းနင်းဝင်ရောက်လာကြရာမှ မိမိတို့ လေ့လာထားသော ခေတ်ပညာ အတွေးအဆများကို အခြေခံပြုပြီးလျှင်—

အရက်သောက်ခြင်းသည် ဒုစရိုက်ဖြစ်၍ ငရဲသို့ ကျစေတတ်သည်ဟု ဘုရားမဟော၊ ဘုရားဟောမရှိ။

ခုနစ်ရက် တလ ရဟန်းခံကြသော ဒုလ္လဘ ရဟန်းပြုခြင်းသည် ချီးမွမ်းဖွယ်မဟုတ်။

ဝိညာဏ်သိထက် သညာသိက သာ၍ လေးနက်သည်။

သညာသိထက် ဝိညာဏ်သိက သာ၍ လေးနက်ကြောင်း ဆိုသည်မှာ ယုတ္တိမရှိ။

ဤသို့ စာအုပ်စာတမ်း သီးခြားထုတ်၍လည်းကောင်း၊ မဂ္ဂဇင်း များတွင် ထည့်သွင်း၍လည်းကောင်း ကျမ်းဂန်လွတ်ရေးသား ဖြန့်ချိလျက် ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မိမိကိုယ်တိုင်က ခေတ်ပညာတတ် ဆိုပြီးလျှင် ပိဋကတ် ကျမ်းဂန် နယ်ပယ်က သဘောများကို တကယ်ပိုင်နိုင်ပြီး၊ နားလည်ပြီး ကဲ့သို့ “ကျမ်းဂန်ဓရိ၊ ဘုရားမဟော” ဟု တချက်လွတ် ရေးဝံ့ပြောဝံ့သည်မှာ အံ့ဩဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။ မဟာစည် ဆရာတော် အကြောင်းအရာ (အတ္ထုပ္ပတ္တိ)ကို ရေးသားရာတွင် ဤအချက်ကို ထည့်သွင်း ရေးသားရခြင်းမှာ အကြောင်းရှိပါသည်။

ထိုစာရေးဆရာကြီးသည် စစ်ကိုင်းဘက်ရိပ်သာတခုသို့ မဟာစည်ဆရာတော် ရောက်လာသောအခါ မိတ်ဆွေတဦးနှင့်အတူ မဟာစည်ဆရာတော်ထံ ရောက်လာပြီးလျှင် မဟာစည်ဆရာတော်ထံ တရားသဘောများကို လျှောက် ထားမေးမြန်းသည်ဟု ၎င်း၏မှတ်တမ်းစာအုပ်တွင် ဖတ်ရှုရပါသည်။ လျှောက် ထားပြီးသောအခါ မဟာစည်ဆရာတော်သည် သူ့တွေ့ရသမျှ ဆရာတော် များအနက် ကျမ်းဂန်အနေဖြင့် လည်းကောင်း၊ အလုပ် အနေအနေဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပင်ကိုယ်ဉာဏ် အနေဖြင့် လည်းကောင်း ကျေနပ်ဖွယ် အကောင်းဆုံးသော ပုဂ္ဂိုလ် တဦးဟု ဆိုရပါမည်။ အလုပ်သဘောကို ဖယ်ထား၍ အချို့သော ကျမ်းတတ် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ပြဿနာတခု၏ သဘာဝကျ မကျကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သော ပင်ကိုယ်ဉာဏ်နည်းပါးခြင်းကို တွေ့ရ ဘူးလှပါလေပြီ ဟူ၍လည်းကောင်း။ ကျမ်းတတ်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်စေ၊ တရား အားထုတ်ထားသည်ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်စေ တခုသောအမှုသည် အဘယ်ကြောင့် ကုသိုလ်ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ တခုသော အမှုသည် အဘယ်ကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ တခုသော အလေ့အကျင့် သည် အဘယ်ကြောင့် မဂ်အခြေ ဖိုလ်အခြေ ဖြစ်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြီး ထိုးထွင်း သိမြင်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တိုင်းပြည်၌ အလွန် နည်းပါးသည်ကို တွေ့ရ၏။ သူ့အသက် သတ်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့် အပြစ်ရှိသည်၊ ပေးကမ်း စွန့်ကြဲခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့် ကုသိုလ်ရ၍ မဂ်အခြေ ဖြစ်နိုင်သည် ဆိုခြင်းကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် နားလည်သူ ရှားလှ၏။ မေးလိုက်လျှင် ဘုရား ဟောသောကြောင့် သိရသည်ဟု ဖြေမည့် သူများသာ တွေ့ရ၏။ ကျွန်ုပ် အဖို့ကား အပြစ်ရှိခြင်း ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း စသော ကိစ္စများမှာ ဘုရားဟောဖို့ မလို၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ရှင်းပြီးဖြစ်၏။ ကျွန်ုပ်အဖို့ တွင် ဂေါတမ ဗုဒ္ဓသည် လောကမှ လွတ်မြောက်ရေး အတွက် သက်သက်

ပွင့်တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်ဟု နားလည်ပါသည် ဟူ၍လည်းကောင်း ရေးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

“သဘာဝ ကျမကျကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သော ပင်ကိုယ်ဉာဏ် နည်းပါးခြင်းကို တွေ့ရဘူးလှပါလေပြီ” ဟု ဆိုခြင်းမှာ အထူးပြောနေဖွယ် မရှိချေ။ ဉာဏ်နည်းသူထက် ဉာဏ်ရှိသူက ရှားပါးကြောင်းမှာ ထင်ရှားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ “သဘာဝ ကျမကျကို ဆုံးဖြတ် နိုင်သော ပင်ကိုယ်ဉာဏ်” ဆိုသည်မှာ ကျမ်းဂန်ကို လက်လွှတ်၍ မရချေ။ သဘာဝ ကျသည်မကျသည်ကို ကျမ်းဂန် မသင်ဘူးဘဲ၊ ဆရာသမားထံ နည်းမခံဘဲ ဆုံးဖြတ် နိုင်သည် မဟုတ်ချေ။ အကယ်၍ ကျမ်းဂန်လက်လွှတ်ပြီး ဆရာသမားထံ ကျိုးကျိုးနွံနွံ နည်းမခံဘဲ “ငါ့ ပင်ကိုယ်ဉာဏ်ဖြင့် ဘယ်ဟာက အပြစ် ရှိသည်၊ ဘယ်ဟာ အပြစ် မရှိဘူး” ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော် ဤသို့ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် အတ္တနောမတိ-မိမိအယူ မိမိအတွေးသာ ဖြစ်သည်။ အတ္တနောမတိကို အမှန်ဆုံး အကောင်းဆုံးထားခဲ့လျှင် အာဂမယုတ္တိဖြစ်သော ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ စသော ကျမ်းဂန်များ ရှိနေဖို့ မလိုတော့ပြီ။ ရှင်ဗုဒ္ဓဆောသ စသော အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ဆရာကြီးများပင် တေန ဟိ ဝုတ္တံ၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်က ဤသို့ဆိုသည် စသည်ဖြင့် ကျမ်းဂန်ကို အားကိုးကြောင်း၊ လက်မလွှတ်ကြောင်းကို ဖော်ပြတော်မူကြရသည်။

ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံနှင့် ပတ်သက်၍ အကျိုးရှိသည်၊ အပြစ်ရှိသည် ဟူသော သဘောကို ပင်ကိုယ်ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဆုံးဖြတ်နိုင်သည် မဟုတ်ချေ။ ကမ္မဝိပါက အစိန္တေယျ ကံ၏ အကျိုးပေးပုံ သဘောသတ္တိသည် မကြံစည်နိုင်အောင် ကျယ်ဝန်းလှ၏။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် နားလည်ဖို့ရာ ခဲယဉ်းလှ၏။ တစုန်းတစလောက်သာ နားလည်နိုင်ပေမည်။ “အပြစ်ရှိခြင်း ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း စသော ကိစ္စများမှာ ဘုရားဟောဖို့ မလို” ဟု ဆိုပြန်သေး၏။ လောကဝဇ္ဇိ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇိ လောကသဘာဝအားဖြင့် ဖြစ်နေသော အပြစ်၊ ပညတ် ထားသောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အပြစ်ဟူ၍ (၂) မျိုး ရှိရာ၊ လောကဝဇ္ဇိ အတွက် ဘုရားဟောဖို့ မလိုဘူး ဆိုသည်မှာ ဟုတ်သင့်သလောက် ဟုတ်ပါသည်။ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇိ ပညတ် ထားသောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အပြစ်မျိုးကား ဘုရားဟောဖို့ အလွန်လိုကြောင်း ဝိနည်းပိဋကတ်ကို စေ့စပ်အောင် လေ့လာလျှင် သိနိုင်ပေလိမ့်မည်။ “ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်ဖြင့် ရှင်းပြီးဖြစ်၏” ဆိုသေး၏။ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ် ဆိုသည်မှာ မိမိတိုင်း ဖမ္မေတိုင်း ပါလာသော ဉာဏ်ကို ဆိုလေသလား၊ ကျမ်းဂန်စာပေ ကြည့်ရှုလိုက်စား လေ့ကျက် ထားသောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပင်ကိုယ်ဉာဏ်လား၊ တရားအားထုတ်ထားသော

ကြောင့် အလွန်အမြင်သန်နေသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဆိုလေသလား။ ကွဲကွဲ
ပြားပြား မသိရချေ။ ဘယ်ဉာဏ်မျိုးဖြစ်ဖြစ် ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကိစ္စကို
ရှင်းပြီးဖြစ်အောင် မသိနိုင်ချေ။ သေသေချာချာ စဉ်းစားအပ်လှပေသည်။

ကံဆိုသည်မှာ အလွန်ဆန်းကြယ်လှ၏။ ကမ္မပထ မြောက်တိုင်းလည်း
အပြစ်ကြီးသည် မဟုတ်။ ကမ္မပထ မမြောက်တိုင်းလည်း အပြစ်သေးငယ်သည်
မဟုတ်ချေ။ ဒေဝဒတ်သည် ဘုရားကို အသေသတ်မည်ဟု ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်ထိပ်မှ
ကျောက်မောင်းဆင်၍ ချလှိုက်ရာ ဘုရားကား မသေ၊ ကျောက်လွှာစကလေး
ခြေမတော်ကို ထိခိုက်ရုံသာ ရှိ၏။ ပါဏာတိပါတကံ မြောက်ရာတွင် သတ္တ
ဝါလည်း မှန်စေ၊ သတ္တဝါဟု အမှတ်လည်း ရှိစေ၊ သေစေလိုသော စေတနာ
လည်း ရှိစေ၊ သတ်လည်း သတ်စေ၊ သေလည်း သေစေ၊ ဤအင်္ဂါငါးပါး
ပြည့်စုံမှသာ ကံမြောက်၏။ ဒေဝဒတ်၏ ကျောက်လုံး ချ၍ သတ်မှုသည်
ဘုရား မသေသောကြောင့် ကံမမြောက်။ ပါဏာတိပါတကံ မထိုက်ချေ။
သို့ရာတွင် ဒုစရိုက်ဟူ၍ကား ဆိုရ၏။ ဒုစရိုက်မမည်သော အကုသိုလ် အနည်း
ငယ်မျှ မရှိချေ။ သို့အတွက်ကံမမြောက်စေကာမူ အဝိစိသို့ ကျသည် အထိ
အကျိုးပေးနိုင်လေသည်။ အခြားသက်ရှိ တိရစ္ဆာန်ကို သတ်ရာ၌ အင်္ဂါငါးပါး
စုံ၍ ကံမြောက်သော်လည်း ဤကျောက်လုံးချ သတ်မှုလောက် အပြစ် မကြီး
နိုင်ချေ။

သတ္တဝါ တဦးတယောက် ရောဂါဝေဒနာ ကပ်ရောက်ရာ၌ ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်ရာ
အနာတရ ဖြစ်နေရာ၌ ဖြစ်စေ ရုတ်တရက် မသေဘဲ ခင်းရဲခံနေရသည်ကို
မြင်ရ၍ သနားလှသဖြင့် အမြန်သေစေရန် ပယောဂ လှုံ့လံ တခုခု ပြုတတ်သူ
များ ရှိကြသည်။ ထိုသို့ အမြန် သေသွားလျှင် ဒုက္ခငြိမ်းတတ်ဟု ယူဆ၍
သေအောင် ပြုလုပ်ခြင်းကို စေတနာကောင်း ရှိပေသည်။ အပြစ် မဖြစ်နိုင်ဟု
အတွေးသမား အနေနှင့် စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်လျှင် မုချမှားလိမ့်မည်။ မေတ္တာ
မဟုတ်၊ ဗျာပါဒ ဖြစ်နေကြောင်းကို အတွေးသမား အနေနှင့် သိနိုင်မည်
မဟုတ်ပေ။ အချို့သူများသည် မိဘများ ရောဂါပြင်းထန်၍ ဒုက္ခခံနေရသည်
ကို မြင်ရသောအခါ ရင်ထုမနာ ဖြစ်ပြီး အမြန်သေသွားလျှင် ကောင်းမှာဟု
စိတ်ဖြစ်တတ်ကြ၏။ အချို့လည်း အသက်မြန်မြန် တွက်အောင် အိမ်မိုးခေါင်ကို
ဖွင့်ပေးခြင်း၊ အခန်းကို ဖွင့်ပေးခြင်း “ဘာမှမပူနှင့် စိတ်ချသွား” ဟု ပြောဆို
ခြင်း တို့ကို ပြုတတ်ကြလေသည်။ ဤအပြုအမူများသည် အမြန်သေအောင်
သတ်ခြင်းမျိုး ဖြစ်သောကြောင့် အဘယ်မှာ ကုသိုလ်ကံ ဖြစ်နိုင်ပါမည်နည်း။
ရုတ်တရက်သော် စေတနာကောင်း ထားသည်ဟု ထင်ဖွယ်ရှိ၏။ အမှန်မှာ

ကရုဏာ မေတ္တာယောင် ဆောင်နေသော ဗျာပါဒ ဒေါသပင်တည်း။ အချို့ သူများသည် မြင်း ခြေကျိုးသွားလျှင် သတ်ပစ်ကြ၏။ နွား ရေတွင်းထဲကျနေ လျှင် အပေါ်မှ သေနတ်နှင့် ပစ်သတ်ကြ၏။ ၎င်းတို့၏ အကြောင်းပြချက်မှာ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ကြာရှည်ခံစား မနေရအောင် ကယ်တင်လိုက်ခြင်းဘဲဟု ဆိုကြ လေသည်။ သီလပဋိပတ် အရာ၌ ဤမျှ သိမ်မွေ့လျှင် သမထ ဝိပဿနာ ပဋိပတ် အရာ၌ကား ဆိုဖွယ်မရှိတော့ပြီ။ သို့ဖြစ်၍ မန်လည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးက “ပဋိပတ်အရာမှာ ကျမ်းဂန်သာ ပမာဏ” ဟု မိန့်တော်မူခဲ့လေသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်၏ မိန့်ဆိုချက်

မဟာစည် ဆရာတော် ဟောတော်မူသော ဝိပဿနာ အခြေခံ တရား တော် စာအုပ် စာမျက်နှာ (၁၆) တွင် ဤသို့ ပါရှိပေသည်။

စာဆိုတာ မှီရာ အထောက်အထား ရှိမှ ရေးရတယ်။ မြတ်စွာ ဘုရား ဟောထားတဲ့ ပါဠိဖြစ်စေ၊ ရဟန္တာ မထေရ်မြတ်ကြီးတွေ ဟောထားတဲ့ ပါဠိ ဖြစ်စေ၊ အဋ္ဌကထာ ဖြစ်စေ ဒီလို ခိုင်လုံတဲ့ ကျမ်းဂန် သာဓက ရှိရတယ်။ အဲဒီလို သာဓကတွေကို မှီငြမ်းပြုပြီး ရေးရတယ်။ တရားဟောယင်လဲ ဒီလို ကျမ်းဂန် တွေကို အမှီပြုပြီး ဟောရတယ်။ တရား ကျင့်ကြံ အားထုတ်ယင်လဲ ဒီလို ကျမ်းဂန်တွေကို အမှီပြုပြီး ကျင့်ရတယ်။

တရားစည်းမျဉ်းနှင့် ညီစေရတယ်

မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတဲ့ ဒေသနာ တရားတော်တွေကို လက်သမား ဆရာ တို့၏ “သုတ္တ” ခေါ် မျဉ်းကြိုးနှင့် တူလို့ သုတ္တလို့ ခေါ်ပါ ဘယ်တဲ့။ တူပုံ ကတော့ လက်သမား ဆရာများဟာ သစ်လုံးများကို ရွှေတော့မယ်၊ ခွဲတော့ မယ်၊ စိတ်တော့မယ်ဆိုယင် ရှေးဦးစွာ မျဉ်းချရတယ်။ မျဉ်းမချဘဲ မျက်မှန်း ရမ်းပြီးတော့ ခုတ်လိုက် ခွဲလိုက် စိတ်လိုက်ယင် မလိုရာလဲ ရောက်သွားတတ် တယ်။ လိုတဲ့ အစိတ်အပိုင်း သစ်သားတွေလဲ ပျက်စီးသွားတတ်တယ်။ ဖြောင့် ဖြောင့် မတ်မတ် မသွားနိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် မျဉ်းကလေးချပြီးမှ အဲဒီ မျဉ်း ကြောင်းကလေးအတိုင်း ခုတ်ရ ခွဲရ စိတ်ရတယ်။ ပြုပြင်ရတယ်။ အဲဒီလိုပါဘဲတဲ့။ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်မှာလဲ “သီလ သမာဓိ ပညာ” ဆိုတဲ့ သိက္ခာ သုံးပါးအကျင့်တရားတွေကို ကျင့်ချင်တဲ့ သူတော်ကောင်းတွေ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားတွေဟာ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတဲ့တရားတော်ကို မျဉ်းကြောင်း ကလေးလို သဘောထားပြီးတော့ ကျင့်ရတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက တရားမျဉ်းကြောင်း၊ တရားစည်းကမ်းတွေကို ချထား ပါတယ်။ “သီလကို ဘယ်လို ကျင့်ရမည်၊ သမာဓိကို ဘယ်လိုပွားရမည်၊ ပညာ ကို ဘယ်လိုဖြစ်စေရမည်” လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားထားပါတယ်။ အဲဒါ တွေဟာ တရား စည်းမျဉ်းတွေပါဘဲ။ အဲဒီ တရားမျဉ်းကြောင်း စည်းကမ်း နည်းလမ်းကလေးများ အတိုင်း ကျင့်ရတယ်။ စာတွေ ကျမ်းတွေ ရေးယင်လဲ အဲဒီ စည်းမျဉ်းအတိုင်း ရေးရတယ်။ တရားဟောယင်လဲ အဲဒီ စည်းမျဉ်းအတိုင်း ဟောရတယ်။ ကိုယ့်စိတ်ကူး ရှိတိုင်း ထင်ရာတွေကို လျှောက်ပြီး ရေးရတာ မဟုတ်ဘူး။ တချို့ကတော့ တရား ကျမ်းဂန်ရယ်လို့ မရှိပေမယ့် သူထင်တဲ့ အတိုင်း သူတွေ့တဲ့အတိုင်း လျှောက်ပြီး ရေးသား ဟောကြားတော့တာ ပါဘဲ။ အဲဒါမျိုးကိုတော့ စာကြည့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ တရားနာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက စဉ်းစား ဆင်ခြင်ဖို့ လိုပါတယ်။ တရားဆိုတာ စည်းကမ်း ရှိရတယ်။ ဘုရားဟော ဒေသနာမှ မလွတ်စေရဘူး။ ခေတ်လူတွေ နားလည်အောင် ခေတ်ကာလသို့ ဝေါဟာရလောက်သာ ပြောင်းလဲပြီး ဟောရတယ်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုတော့ မပြောင်းလဲရဘူး။ ဘုရားဟော ဒေသနာအတိုင်းဘဲ ဖြစ်စေရတယ်။ ဤကား မဟာစည် ဆရာတော်၏ ကျမ်းဂန်ကို လက်လှောက်ဆင့်ကြောင်း သတိပေး သော မိန့်ဆိုတော်မူချက် လိုရင်းပေတည်း။

မဟာစည် ဆရာတော်အား ကျေနပ်ဖွယ် အကောင်းဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် တဦး ဟူ၍ ချီးကျူးသော ထိုဆရာကြီးက မိမိ၏ မှတ်တမ်းစာအုပ် တနေရာ တွင် အရက်သောက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဤသို့ ရေးထားပြန်သည်။ “တဦးကို တဦးက ကျေးဇူးပြုလျှင် ကောင်းကျိုး ပေးသည်။ ထိခိုက် နစ်နာအောင် စေတနာနှင့် လုပ်၍ ထိခိုက်နစ်နာခဲ့လျှင် မကောင်းကျိုး ပေးသည်။ အရက် သောက်လျှင် ငရဲကြီးသည်ဟု ဗုဒ္ဓက ဟောတော်မူခဲ့။ ဒုစိုက် ဆယ်ပါး တွင်လည်း မပါ” ဟု တယောက်တည်း ထ၍ ရေးခဲ့ဘူးသည် ဟူ၍လည်း ကောင်း။ “စဉ်းစားဉာဏ်သုံးဖို့ ပျင်းရိပြီး မျက်စိမှိတ်၍ ယုံချင်တတ်သော လူများ အလန့်တကြား ဖြစ်သွားအောင် လှန့်ပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်” ဟူ၍ လည်းကောင်း ရေးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော ကာလာမသုတ္တန် အရ စဉ်းစားဉာဏ် သုံးရမည်မှာ ဘာမျှ ငြင်းနေဖွယ် မရှိပါ။ စဉ်းစားရာ၌ စည်းလွတ် ဝါးလွတ် ဖြစ်မသွားဖို့ အရေးကြီးလှပါသည်။ သူတော်ကောင်း ပေါင်းရခြင်း၊ တရား မှန်ကို နာရခြင်း၊ မှန်ကန်အောင် နှလုံးသွင်းခြင်း၊ တကယ် လမ်းမှန်အောင် ကျင့်ခြင်း ဆိုသော အင်္ဂါများသည် သောတာပန် ဖြစ်စေနိုင်သော အင်္ဂါများ

ဖြစ်ပါသည်။ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရာတွင် (ပရတောသောသ) ဆရာကောင်း သမားကောင်းတို့၏ ပြောဟောသံနှင့် ကင်းပြီး မဖြစ်နိုင်ဘူးဆိုသည်ကို မည်သူမဆို ဝန်ခံကြရပေမည်။ ဘယ်သူ ပြောတာကိုမျှ နားမထောင်ဘူး၊ ငါ့ ပင်ကိုယ်ဉာဏ်နှင့်သာ စဉ်းစားယူမည်ဟု ဘုရားမှ တပါး မည်သူမျှ မပြောနိုင်ချေ။

အကုသိုလ် အရာတွင် သူတပါးကို ထိခိုက်နစ်နာအောင် ပြုလုပ်မှ ငရဲကြီးသည်။ မနစ်နာလျှင် ငရဲမကြီး။ အရက်ကို သောက်ရုံမျှဖြင့် ဘယ်သူ့ကိုမျှ ထိခိုက်နစ်နာခြင်း မရှိ၍ ငရဲမကြီးဟု စဉ်းစားမိဟန် တူလေသည်။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူမှားကြီး သုံးချက်ကို တကယ် စွဲယူသည်နှင့် တပြိုင်နက် ငရဲကျလောက်အောင် အပြစ်ရှိသည်။ ဤသို့ ကိုယ်ဟာကိုယ် ကျိတ်ပြီး အကြိယဒိဋ္ဌိ၊ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ အဟေတုကဒိဋ္ဌိတို့ကို ယုံကြည်စွဲယူလိုက်ခြင်းဖြင့် မည်သူတဦးတယောက်မျှ ထိခိုက်နစ်နာခြင်း မဖြစ်သေးချေ။ ထိခိုက်နစ်နာမှသာ ငရဲကြီးတမ်း ဆိုလျှင် နိယတမိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိ သမားများမှာ ငရဲအတွက် ကြောက်လန့်ဖွယ် မရှိတော့ပြီ။

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး (၃) မျိုး

ဤနေရာ၌ ကမ္မပထ မြောက်သော နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး (၃) မျိုးကို သိသာနိုင်ရန် ဖော်ပြလိုပါသည်။

- ၁။ အကြိယဒိဋ္ဌိ ဟူသည်မှာ အကြောင်းကံ ဟူ၍ မရှိ (ပြုသော်လည်း ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ ဟူ၍ မဖြစ်) ဟု ကံတရားကို ပယ်လျက် ယူဆခြင်း သဘောတည်း။ ဘုရားလက်ထက်က ပူရဏကဿပ တိတ္ထိ ဆရာကြီး၏ အယူမျိုးပင် ဖြစ်၏။
- ၂။ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ ဟူသည်မှာ ကုသိုလ်၏ အကျိုး၊ အကုသိုလ်၏ အကျိုးမရှိ (ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုးကို မပေးတတ်) ဟု အကျိုးဝိပါက်ကို ပယ်လျက် ယူဆခြင်း သဘောတည်း။ ဘုရား လက်ထက်က အဇိတကေသကမ္မလ တိတ္ထိဆရာကြီး၏ အယူမျိုးပင် ဖြစ်၏။
- ၃။ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ ဟူသည်မှာ သတ္တဝါတို့ ညစ်နွမ်းဆွမ်းရဲရန်၊ ဖြူစင်ကောင်းစားရန် အကြောင်းမရှိ။ တနေ့ကျလျှင် အလိုလို စင်ကြယ်၍ နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြမည်ဟု အကြောင်းအကျိုးကို ပယ်လျက် ယူဆခြင်း သဘောတည်း။ ဘုရား လက်ထက်က မက္ခလိဂေါသာလ တိတ္ထိဆရာကြီး၏ အယူမျိုးပင် ဖြစ်၏။

ဤသုံးမျိုးတွင် တမျိုးမျိုးကို ယူလျှင် ကမ္မပထ မြောက်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။ အပါယ် ပဋိသန္ဓေမျိုး၊ ပဝတ္တိကျိုးကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ ထိုအယူကို မစွန့် မချင်း အပါယ်မှ မလွတ်။ ကမ္ဘာ မီးလောင်အံ့သော အခါ ပဉ္စာနန္ဒရိယကံ (ကံကြီးငါးပါး) ထိုက်သူတို့ပင် အပါယ်မှ လွတ်ကုန်သေး၏။ ဤမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ (အယူမှားသူ)ကား မလွတ်။ မီးမလောင်သော ကမ္ဘာသို့ ရွှေ့ပြောင်း၍ အပါယ်ဒုက္ခ ခံရသည်။

“အရက်ကိုကြိုက်၍ မသောက်ဘဲ မနေနိုင်တဲ့အတွက် သောက်ပါသည်” ဟု အမှန်အတိုင်း ပြောလျှင် တော်သေး၏။ အရက်လည်း သောက်သေး၏။ ငရဲကြီးသည်ဟု ဘုရားဟောမရှိ၊ ဒုစရိုက်မဖြစ် စသည်ဖြင့် ဘုရားကို အကွယ် အကာယူပြီး သူတပါးအထင်မှားအောင်လည်း ပြောသေး၏။ ဤသို့ပြောဆို ခြင်းအတွက် သူတပါးက ဘယ်လို စဉ်းစားဉာဏ် သုံးရဦးမည်နည်း။ ဗုဒ္ဓ ဘာသာတဦးအနေဖြင့် မနေနိုင်၍ အရက်သောက်စေကာမူ၊ အရက်သောက် တာ ငရဲမကြီး၊ အပြစ်မရှိဟူ၍ကား ပြောဝံ့မည် မဟုတ်ချေ။ ပြောဝံ့ခဲ့သော် ပြောဆိုရေးသားသည့်အတွက် သူရဲကောင်းတယောက်ဟူ၍ ပညာရှင်များ၏ ချီးကျူးခြင်းကို ခံရမည် မဟုတ်ပေ။

အရက်သောက်၍ ငရဲကြီးကြောင်း ဘုရားဟောပါဠိ

အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိ အဋ္ဌကနိပါတ် ဒါနဝဂ္ဂ ဆဋ္ဌမူ-၇၈။

သုရာမေရယပါနံ ဘိက္ခဝေ အာသေဝိတံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီ
ကတံ နိရယသံဝတ္တနိကံ၊ တိရစ္ဆာနယောနိ သံဝတ္တနိတံ၊ ပေတ္တိ
ဝိသယသံဝတ္တနိကံ။ ယော သဗ္ဗလဟုကော သုရာမေရယ
ပါနဿ ဝိပါကော မနုဿဘူတသံ ဥမ္မတ္တက သံဝတ္တနိကော
ဟောတိ။

မြန်မာပြန်။ ။ရဟန်းတို့၊ မှီဝဲအပ် ပွားများအပ် အကြိမ်များစွာပြုအပ်
သော သေအရက်ကိုသောက်ခြင်းသည် ငရဲ၌ ဖြစ်စေတတ်၏။ တိရစ္ဆာန်မျိုး၌
ဖြစ်စေတတ်၏၊ ပြိတ္တာဘုံ၌ ဖြစ်စေတတ်၏။ သေအရက်ကို သောက်ခြင်း၏
အပေါ့ဆုံးအကျိုးသည် လူဖြစ်သောသူအား ရူးသွပ်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏။

ဤဘုရားဟော ဒေသနာသည် တိုက်ရိုက် မုချယူရသော နိတတ္ထဒေသနာ
ဖြစ်ပေသည်။ သွယ်ဝိုက်ပြီး ယူဆရသော နေယျတ္ထဒေသနာမျိုး မဟုတ်ပေ။

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အရက်

သီလက္ခန္ဓာ ကုဋဒန္တသုတ် အဋ္ဌကထာ ၂၇၃-ဆဋ္ဌမူ။

ဘဝန္တရေပိဟိ အရိယသာဝကော ဇီဝိတဟေတုပိ နေဝ ပါဏံ ဟနတိ နသုရံ ပိဝတိ။ သစေပိဿ သုရဉ္စ ခီရဉ္စ မိဿ တွာ မုခေ ပက္ခိပန္နိ၊ ခီရမေဝ ပဝိသတိ၊ နသုရာ။ ယထာကိံ ကောဉ္စ သကုဏာနံ ခီရမိဿကေ ဥဒကေ ခီရမေဝ ပဝိသကိံ၊ နဉ္စကံ။ ဣဒံ ယောနိ သိဒ္ဓမေဝ၊ ဣဒံ ဓမ္မတာ သိဒ္ဓန္တိစ ဝေဒိတဗျံ။

အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်သည် နောက်ဘဝတပါးသို့ ရောက်သောအခါ၌လည်း အသက်ရှင်ရေးဟူသောအကြောင်းကြောင့်လည်း သတ္တဝါအသက်ကိုမသတ်၊ သေအရက်ကို မသောက်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ ခံတွင်းသို့ အရက်နှင့်နို့ရည်ကို ရောပြီး တိုက်စေကာမူ နို့သာလျှင်ဝင်၏။ အရက်မဝင်။ ဥပမာ ကြိုးကြာငှက် များအား ရေနှင့်နို့ ရော၍တိုက်လျှင် နို့သာဝင်၏။ ရေမဝင်သကဲ့သို့တည်း။ ကြိုးကြာပါးစပ်(နှုတ်သီး)တွင်းသို့ နို့သာဝင်၍ ရေမဝင်ခြင်းမှာ ကြိုးကြာငှက်မျိုး၏ ဘဝသဘောအားဖြင့် ပြီးစီးခြင်းတည်း။ အရိယာတို့၏ပါးစပ် တွင်းသို့ နို့သာဝင်၍ အရက်မဝင်ခြင်းသည်ကား စင်ကြယ်မြင့်မြတ်သူ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တရားသဘာဝအားဖြင့် ပြီးစီးခြင်းတည်း။

အရက်သည် မြင့်မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မထိုက်မတန်၊ ယုတ်ညံ့သောအရည်မျိုး ဖြစ်ကြောင်းကို ပြဆိုခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဤစကားသည် အဋ္ဌကထာစကားတည်း။ အဋ္ဌကထာဆိုသဖြင့် ရှင်ဗုဒ္ဓဇောသ စကားဟူ၍ မမှတ်ရာ၊ ဘုရားဟော ပကိဏ္ဍကဒေသနာ ရှေးအဋ္ဌကထာကို ရှင်ဗုဒ္ဓဇောသက အကျဉ်းချုံး ရေးခြင်းမျှသာတည်း။ ရှင်ဗုဒ္ဓဇောသရေးသော အဋ္ဌကထာဟု အချို့သူတို့ ပေါ့ပေါ့ဆဆ သဘောထားတတ်ကြလေသည်။

မန်လည်ဆရာတော်ကြီး၏ အရက်အဆုံးအဖြတ်

ဤ(အရက်နှင့်ပတ်သက်သော) အရာဝယ် အချို့သော ရဟန်းရှင်လူတို့က သုရာပါန (အရက်သောက်ခြင်း)အမှုသည် အကုသိုလ်မဖြစ်ဟု ပြောဆိုကြကုန်၏။ အချို့သော ရဟန်းရှင်လူတို့ကား အကုသိုလ်ကား ဖြစ်၏။ ကမ္မပထ မမြောက်သောကြောင့် အပါယ်ပဋိသန္ဓေမပေးတတ်ဟူ၍ ပြောဆိုကြကုန်၏။ ထိုသူနှစ်မျိုးတို့တွင် “အကုသိုလ်မဖြစ်” ဟူ၍ ပြောဆိုစွယ်သော သူတို့မှာ

သက်သက် ကျမ်းဂန်အရာ ကမ္မလက္ခဏာ သဘာဝတို့ကို မသိ မလိမ္မာသော အန္ဓဗာလ အစစ်တို့သာ ဟူ၍မှတ်။ ကမ္မပထ မမြောက်သောကြောင့် အပါယ် ပဋိသန္ဓေ မပေးတတ် ဟူ၍ ပြောဆို စွဲယူသော သူတို့မှာ ကျမ်းဂန်အရာ ကမ္မလက္ခဏာ သဘာဝတို့ကို စိုးစဉ်း သင်ဘူး ရှုဘူး လေ့လာဘူး သော်လည်း အထူးထူးသော ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ဝိနိစ္ဆယတို့ကို မလိမ္မာ၊ မိမိတို့ လိုရာ အနက် အဓိပ္ပာယ်တို့ကိုသာ အပါအရဆဲ၍ အစွဲအလမ်းဖြင့် ကျမ်းဂန်ဟူသမျှ တို့နှင့် မနှိုးမနှော ပြောဆိုကြသည်သာဟူ၍ မှတ်ရမည်။ တွေ့ဘူးသမျှ ကျမ်း တစိတ်တို့၏အရိပ်အရောင်ထင်ရာကို သူတို့ပြောဆိုသော စကားကြောင့်လည်း နားနု၊ ဉာဏ်နု၊ သဘောနုကြသော ပုထုဇဉ်အကာဏ်းအမိုက်တို့က နှစ်ခြိုက် ဝမ်းသာ အပေါင်းပါ၍ မိစ္ဆာပထ (မှားသောလမ်း)၊ ဥမ္မဂ္ဂ (မကောင်းလမ်း) ခရီးမှားအပါယ်သို့လားရအောင် အားကျပါးကျ သဘောကျ နှလုံးသွင်း ယုံကြည်ခြင်းလည်း ရှိတတ်ကြကုန်သည်။

ယင်းသို့ဖြစ်၍ သုရာပါနက္ခိယအမှုသည် ကမ္မပထမြောက်သောအဖြစ်၊ အပါယ် ပဋိသန္ဓေပေးတတ်သောအဖြစ်တို့ကို စင်စစ်မုချ သိရ မှတ်ရ ဆင်ခြင်ရအောင် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ဝိနိစ္ဆယ အရပ်ရပ်တို့ ဆုံးဖြတ်လာရှိသည့်အတိုင်း အကျဉ်းမျှ ရေးသားပြဆိုခဲ့အံ့။ (ဤသို့စကားခံပြီးလျှင် ယခင်ဖော်ပြခဲ့သော အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကနိပါတ် ပါဠိတော်ကို မှုထား၍ ရေးသားတော်မူပါသည်။) စကားမျောနေမည်စိုး၍ လိုရင်း အချုပ်ကိုသာ ဖော်ပြပါမည်။ အလိုရှိပါ လျှင် ပညာဝီမံသနကထာကျမ်း စာမျက်နှာ ၂၀-မှစ၍ ရှုကြရန်ဖြစ်ပါသည်။

ခုဒ္ဒကပါဌအဋ္ဌကထာတွင် ပါဏာထိပါတမှစ၍ သုရာပါနက္ခိယ အထိ လွန် ကျူးသော ကံတို့သည် အပါယ်ဒုဂ္ဂတိ အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်ကြောင်း အတည်အလင်း ဖွင့်ဆိုထားသည်။

အရက်သောက်ခြင်းကို ကမ္မပထမြောက် အပါယ် ရောက်စေနိုင်သည်ဟု ဆိုလျှင် ဒုစရိုက်(၁၁)ပါးဖြစ်နေရာ၏ဟု အချို့ ဆိုကြ၏။ ဤသို့ မဆိုသင့်၊ အရက်သောက်ခြင်းသည် အရသာကိုမက်မောသော သဘောဖြစ်၍ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရကံနှင့် သဘောတူထားကာ ဒုစရိုက် ကမ္မပထဆယ်ပါးပင်ယူရသည်။ တနည်းအားဖြင့်လည်း အရက်သောက်ခြင်းသည် ဒုစရိုက်(၁၀) ပါးလုံးကို ကျေးဇူးပြုနိုင် (အားပေးနိုင်) သောကြောင့် ဒုစရိုက်(၁၀)ပါးတွင် လျော်ရာ လျော်ရာ သွင်း၍ ယူရသည်။

သူ့အသက်ကို သတ်နိုင်အောင် အရက်သောက်ခဲ့လျှင် ပါဏာတိပါတ ကံတွင်သွင်း၊ သူတပါးဥစ္စာ ခိုးယူလုယက်နိုင်အောင် အရက်သောက်ခဲ့လျှင် အဒိန္နာဒါန်ကံတွင်သွင်း၊ အကြွင်းမှာ နည်းတူယူ။ အသက်သတ်ခြင်း စသည်ကို မပြု၊ သက်သက်သောက်ရုံမျှမကား ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၏ သဘောတူ မိစ္ဆာ စာရကံမှာ သွင်း။

ဇာတ်ဋီကာမှာလည်း ပါဏာတိပါတ အကုသိုလ်ကံနှင့် အတူ အရက် သောက်ခြင်း သုရာပါနကံကိုလည်း ကမ္မပထမြောက်သော အကုသိုလ်ကံ၏ အဖြစ်ဖြင့် မိန့်ဆိုထား၏။ (ဒသနိပါတ် မဟာဓမ္မပါလဇာတ် ဋီကာတွင် အကျယ်ဆိုထား၏။)

ဤသို့ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ အနုလင်္ကာသန်း ကျမ်းကြီးကျမ်းမ ဝိနိစ္ဆယ အရပ်ရပ် ဆုံးဖြတ်မိန့်ဆိုတော်မူကြသည့်အတိုင်းကိုသာ ယုံယုံ ကြည် ကြည် ယေယေချာချာ မှတ်ကုန်ရာသည်။ သူ့အထင် ငါ့အလို ပြောဆိုဝိုးဝါး ကြမ်းကြား လေကြား ကျမ်းဂန်လွတ် စကားတို့ကို ယုံမှားမရှိ ကြစေကုန် လင့်။ ပဋိပတ်အရာမှာ ကျမ်းဂန်သာ ပမာဏဖြစ်သည်။ ဤကား သုရာပါန ကံ၏ အဆုံးအဖြတ် အကျဉ်းကိုမှတ်။

နက်နဲကျယ်ဝန်းလှစွာသော ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာဂန္ထရစသော ကျမ်းဂန် သဘောတို့ကိုကား နှိုးနှောစေ့စပ်ခြင်း မတ်တံနိုင်ဘဲ ကြက်ကန်းစွဲ စွဲယူလျက် သူဝါဒ ငါ့ဝါဒ၊ လူစုတိုင်း ပေါက်ကြ၍ ဗရပုဗရပုာ ပြောဆိုကြ ကုန်သည်။ သို့ပြောဆိုကြသော်လည်း အထူးထူးသော ကျမ်းပြု ဝိနိစ္ဆယ လက္ခဏာတို့ကို စေ့စုံစွာ နှလုံးမထားနိုင်ကြသဖြင့် ကျမ်းဂန်ကို အလွတ် ထား၍ သူ့စကား ငါ့စကား ငြင်းခုံမှုပွားကြလျက် အလကား အုတ်အုတ် ကျက်ကျက်သာ ဖြစ်ကုန်သည်။ ပဋိပတ်နှင့် စပ်သောအရာ ဆိုသည်မှာကား အနုညဂီဝါယ (အခြားသူတို့၏ အရာမဟုတ်) သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်အရာသာ ဖြစ်သည်။ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်၏အရာ ဘုရားဟော ဒေသနာ ကိုလည်း အဋ္ဌကထာ အရှင်မြတ်တို့သာ ဆုံးဖြတ်သိမြင်တော်မူနိုင်ကုန်သည်။ ထိုအဋ္ဌ ကထာ အရှင်မြတ်တို့ ဆုံးဖြတ်သိမြင်တော်မူသည့် သိမ်မွေ့သော လိနတ္ထ (လျှိုဝှက်သော အနက်သဘော) အရာကိုလည်း ဋီကာ ဂဏ္ဍိ ဆရာမြတ် ကျမ်းတတ် ပိဋကပ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အရာသာ ဖြစ်သည်။

ဤကား မန်လည်ဆရာတော်၏ မိန့်ဆိုချက်တည်း။

သင်္ဂဇာဆရာတော်၏ မိန့်ဆိုချက်

စစ်ကိုင်းခရိုင်စာရေးရှာဇာတိဖြစ်သော စာပေဝါသနာပါသူ ဦးတင်ဆိုသူသည် ရံဖန်ရံခါ နေပြည်တော်မန္တလေးသို့ ကူးလာကာ မန္တလေးမြို့ မြောက်ပြင်တွင် သီတင်းသုံးနေတော်မူသည့် စံကျောင်းဆရာတော်ထံသို့ စာပေပရိယတ္တိများ ဆွေးနွေးခြင်းပြုသည်။ ဦးတင်မှာ ထန်းရည် အရက်သောက်ခြင်း၌ ဝါသနာထုံသူလည်း ဖြစ်သည်။

“မောင်တင်ရေ၊ ထန်းရည် အရက်သောက်ပြီး ကာယကံ ဝစီကံ မကျူးလွန်ယင် ကမ္မပထ မမြောက်ဘူးကု၊ မစင်စားပြီး အိပ်နေသလို မတင့်တယ် တာဘဲရှိတယ်။”

ဦးတင်သည် ဤသို့သော စံကျောင်းဆရာတော်၏ မိန့်ကြားချက်ကို အရိုးစွဲအောင် မှတ်သားထားလေသည်။ စာပေဆွေးနွေးပြီးနောက် စစ်ကိုင်းဘက်သို့အပြန်၌ ဦးတင်သည် သင်္ဂဇာ ကျောင်းအနီးမှ ဖြတ်လာရာ၊ သင်္ဂဇာဆရာတော်ကို မြင်သဖြင့် ဝင်ရောက် ဦးချလျက် သံသယ ကင်းရှင်းအောင် သေရည်သေရက် သောက်စားခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စံကျောင်း ဆရာတော် ဟောပြောချက်ကို ထပ်မံ တင်လျှောက်ပြန်လေသည်။

“ဆရာတော်ဘုရား၊ စံကျောင်းဆရာတော်က ထန်းရည် အရက် သောက်စားပြီး ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မကျူးလွန်လျှင် ကမ္မပထ မမြောက်ဘူးလို့ မိန့်ကြားလိုက်ပါသည်ဘုရား၊ တပည့်တော် အသောက်ဝါသနာပါမှန်းသိလို့ မိန့်ကြားတော်မူလေရော့သလားလို့ သံသယဖြစ်မိပါတယ်ဘုရား” ဟု တင်လျှောက်ရာ သင်္ဂဇာဆရာတော်မှာ ပုံတိုပတ်စ ပြောလေ့ပြောထ ရှိတော်မူသည့်အတိုင်း—

“မောင်တင်ရေ၊ ငါ ပုံတခု ပြောပြဦးမယ်၊ တခါတုန်းက အညာသား တယောက်ဟာ အောက်ပြေ အောက်ရွာကို စာရင်းငှား သွားလုပ်သတဲကွယ်၊ စာရင်းဒိုင်မှာ ကျွဲအကောင် (၆၀) ရှိတယ်၊ ညနေကျွဲကျောင်းလို့ ပြန်ယင် ဟေ့အညာသား ‘စိုင်းလေး’ ကို တိုင်မှာချည်ပြီးပြီလားလို့ မေးသတဲ့၊ စာရင်းဒိုင်က ‘စိုင်းလေး’ လို့ ခေါ်တဲ့ကျွဲကို ညနေတိုင်း မေးလေ့မေးထ ရှိတော့ အညာသားစိတ်ထဲမှာ သံသယဝင်လာတယ်၊ ကျွဲတွေ အကောင် (၆၀) ရှိတဲ့ အထဲက စိုင်းလေးကိုချည်း ချည်တိုင်မှာ ချည်ပြီးပြီလားလို့ ဘာလို့မေးရသလဲ၊ အကြောင်းသိရအောင် စုံစမ်းလေဦးမှလို့ စဉ်းစားယင်း နောက်နှစ်လ သုံးလ ကြာတဲ့အခါမှာ အညာသားစာရင်းငှားက ခင်ဗျားမှာ ကျွဲ (၆၀) လောက်ရှိတဲ့အထဲက စိုင်းလေးတကောင်ထဲ ခွဲအချည်ခိုင်းတာ ဘာကြောင့်လဲဗျာလို့

မေးလိုက်သတဲ့၊ သည်တော့ စာရင်းဒိုင်က ဟဲ့ အညာသားရဲ့၊ အ,လဲအ,ပါပေရဲ့၊ စိုင်လေးကို မချည်ရင် ကျန်တဲ့ ကျွဲ (၅၉) ကောင်ဟာ ဘယ်ကောင်းကောင်း အိပ်ရပါတော့မလဲ၊ စိုင်လေးဟာ ကျွဲပေါက်ဆိုး ကလေးကွယ် အညာသား ရဲ့လို့ ပြန်ပြောလိုက်သတဲ့၊ အဲဒီသဘောမျိုးဘဲ မောင်တင်ရေ၊ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက အခြား အကုသိုလ်တရားများကို ‘အာရတီ ဝိရတီပါပါ’ လို့ ပါပါ (မကောင်းမှု) ထဲကို အားလုံး ထည့်လိုက်တယ်၊ စိုင်လေးနဲ့တူတဲ့ ထန်းရည်အရက်ကိုတော့ ‘မဇ္ဇပါနာစ သံယမော’လို့ သီးခြား ဟောတော် မူတယ်၊ ထန်းရည်အရက်သောက်လိုက်ပြီးယင် အမိအဖ ဆရာသမား မရှောင် မရိုသေ မလေးစား ပြုမှာ.ဘတ်တယ်၊ သုရာမေရယ ကံထိုက်တယ် မောင်တင် ရေ”ဟု သင်္ဂဇာ ဆရာတော်ဘုရားက ဟောကြားတော်မူရာ ဦးတင်လည်း အကျွတ်တရားရ၍ “ထန်းရည် အရက်ကို ပါဏုပေတံ လှူပါပြီဘုရား”ဟု ဆရာတော်ဘုရားထံ လှူပြီးနောက် စစ်ကိုင်းဘက်သို့ ကူးသွားလေသည်။ ဤကား အရက်ပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ ကျမ်းဂန် လက်မလွတ်သော ရှင်းလင်းချက်များတည်း။

ကင်းဝန်မင်းကြီး လျှောက်ထားချက်

ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားလက်ထက်တွင် အဖက်ဖက်က ထင်ရှား လှသော ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် အခါတပါး၌ ဆူးခါးဆရာတော်ခေါ် ဆရာ တော်တပါးက ထန်းရည်အရက်များကို သောက်ကောင်း၏၊ အပြစ်မထင်ဟု ပြောဆိုနေသည်ကိုကြား၍ ဆရာတော်များကို အိမ်သို့ပင့်၍ ဆွမ်းကျွေး လေသည်။ သံသာအစည်းအဝေး မူးမတ်အရာရှိ အစည်းအဝေးဟု မျက်နှာ စုံညီ အစည်းအဝေးသဘော ကျင်းပသည်။

ထို အစည်းအဝေးတွင် လယ်ကိုင်းမြို့စား သေနတ်ဝန် ကင်းဝန်မင်းကြီးက ဆူးခါးဆရာတော်အား-

“ဆူးခါးဆရာတော်၊ မြတ်စွာဘုရားတရားတော် ဓမ္မက္ခန္ဓာ ရှစ်သောင်း လေးထောင် ရှိသည့်အနက် ထန်းရည် အရက်သောက်ခြင်းနှင့်စပ်သော သုရာ ပါနကို ချန်ထား၍ ကျန် ရှစ်သောင်း သုံးထောင် ကိုးရာ ကိုးဆယ့် ကိုးပါး ဟောဖို့ရာ တရားတွေ များပါ၏။ ထန်းရည်အရက် သောက်ကောင်း၏ ဆိုသော သုရာပါနတရားကို မဟောပြောပါနှင့်”ဟု လျှောက်ထားဘူး လေသည်။

ထိုအချက်ကို ထောက်ထား၍ ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော် ဘုရားကြီးက ဆိဒ္ဓ္ဓပိဓာနနိကျမ်း သတိပေးခန်းတွင်—

“ကျမ်းဂန်ရေးသားသူ ရှင်လူ ရဟန်းတို့က ငြင်းခုံ ပြောကြားမည့် စာများကို မရေးသားမိရအောင် သတိကြပ်ကြပ် ထားသင့်လှပေသည်။ မော်ချင် ကြားချင် ထင်ရှားကျော်စောချင်သော ဘုတ်အုပ်ရှင်ကျမ်းဆရာက သူ့ကိလေသာကို သူမနိုင်၍ သာသနာတော် ညှိုးယိုင် ပျက်စီးမည်ကို မငဲ့မထောက်၊ ကသောက် ကယောက် ရေးထုတ်သော်လည်း ဘုတ်အုပ်ကြည့်ရှုသူ တို့က ဝိဝါဒဖြစ်ပွားအောင် အားမပေးကြဘဲ ပညာရှိများနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်း ချင့်၍ ယူသင့်မှယူ၊ မယူသင့်လျှင် ပယ်ဖျက်၍ ငြိမ်သက်တည်ကြည်စွာ ကျင့်ကြံ နေထိုင်ကြကုန်ရာသည်” ဟု ရေးသားတော်မူခဲ့လေသည်။

ဒုလ္လဘရဟန်း ပြဿနာ

ဥပုသ်စောင့်ခြင်း၊ သီလ ဆောက်တည်ခြင်း၊ ရဟန်းခံခြင်း ဆိုသော သဘောများသည် ဝိနည်း သဘောတွင် ပါဝင်ကြသည်။ ဝိနည်းသဘောဖြစ်၍ အဘိဓမ္မာ သဘောများနှင့် ရောနှောကာ စဉ်းစားဝေဖန်ခြင်း မပြုသင့်ချေ။ ဥပုသ်စောင့်သူသည် အဗြဟ္မစရိယ သိက္ခာပုဒ် အတွက် အိမ်က မယားကို လူကြီးစုံရာ ရွှေတွင် အာလှူပြတ် ဖြတ်စာပေးပြီး ကွာပစ်ဖို့ မလိုချေ။ ဆယ်ပါး သီလ စောင့်သူသည် ရှေ့ ငွေ မကိုင်ရ ဟူသော သိက္ခာပုဒ် အတွက် လက်ရှိ ရှေ့ငွေတို့ကို အကုန်လုံး စွန့်ပစ်လိုက်ရသည် မဟုတ်ချေ။ သီလ ဆောက်တည် နေဆဲ အချိန်တွင် ရှောင်ကြဉ်ဖို့သာ လိုရင်းဖြစ်ပေသည်။

ဤနည်းတူပင် ခုနစ်ရက် တလ ရဟန်းပြုကြသော ဒုလ္လဘ ရဟန်း တို့မှာ လည်း အိမ်က သားမယားနှင့် ရှေ့ငွေ များကို အာလှူပြတ် ကွာပစ် စွန့်ပစ်ဖို့ မလိုချေ။ ကာယကံ ဝစီကံ နှစ်ပါးကို ထိန်းသိမ်းခြင်း ဖြစ်၍ ရဟန်းပြုနေဆဲ အခါမှာ ဝိနည်းစည်းမျဉ်းအရ ရှောင်ကြဉ်ဖို့သာ လိုပေသည်။ ဤသို့ ရှောင် ကြဉ်၍ သာသနာတော်ထမ်း ဒုလ္လဘရဟန်း ပြုခြင်းမှာ ယခု မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်တွင်မှ အသစ် အဆန်း ဖြစ်ပေါ်လာသည် မဟုတ်။ လွန်လေ ပြီးသော ၉၁-ကမ္ဘာထက် ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်၌ အမျိုး သား တယောက်သည် စည်းစိမ်ဆွေမျိုး ပျက်စီးခြင်းကြောင့် သောကရောက် သဖြင့် ထိုသောကမှ သက်သာခွင့်ရစေရန် (၇) ရက်မျှ ဒုလ္လဘရဟန်း ပြုခဲ့ဘူး လေသည်။

ထိုသို့ (၇)ရက်မျှ ရဟန်းပြုခဲ့သော ကုသိုလ်ကံကြောင့် နောက်ဆုံးဘဝ ဤမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်တွင် ပဋိသမ္ဘိဒါ လေးပါး၊ အဘိညာဉ် ခြောက်ပါး၊ ဝိမောက္ခ ရှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာ အဖြစ်သို့ ရောက်ရ ကြောင်း၊ သံသရာတစ်ခုလုံးလည်ဆဲတွင်လည်း ဆင်းရဲနှင့်ငရဲကင်းခဲ့ရကြောင်း တို့ကို သုတ္တန်ပိဋကတ် ထေရာအပဒါန် ပါဠိတော် ဆဋ္ဌမူ စာမျက်နှာ ၂၇၃- တွင် လာရှိပေသည်။ ဂါထာတို့ကို ပါဠိကျမ်းရင်းတွင် ကြည့်ရှုကြပါကုန်။ သို့ဖြစ်၍ ခုနစ်ရက်ဘဝ ရဟန်းပြုကြသော ဒုလ္လဘရဟန်းတို့ကို ကဲ့ရဲ့သံ ရှုတ် ချသံတို့ဖြင့် မပြောသင့် မရေးသင့်ချေ။ အပြစ်မကင်း မသန့်ရှင်းသော အပြု အမူမျိုး ဖြစ်ခဲ့ပါလျှင် သတ္တဘဟပဗ္ဗဇိတထွေရာအပဒါန် ဝတ္ထု ဟူ၍ပင် ဘုရား ဟောတော်မူခဲ့မည် မဟုတ်ပေ။

သညာသိနှင့် ဝိညာဏ်သိ

သာသနာတော် တည်ရှိနေသမျှ သာသနာဝင် ပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းတို့ နှစ်ထောင်း အားရ အားကိုး အားထား လေ့လာ သင်ကြားရာ ဖြစ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာအဖွင့်ကို ပြဆိုရာ အခန်းမှ လိုရင်းအချုပ် ကို ထုတ်ဆောင်ပြပါအံ့။

သညာ၏ သိခြင်းထက် ထူးသော အာရုံကိုရခြင်း၊ ယူခြင်း၊ သိခြင်း လက္ခဏာ ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ဝိညာဏ်သာတည်း။

“ဝိဇာနာတီတိ ခေါ အာဝုသော တဿ ဝိညာဏန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟု ပါဠိ တော်၌ ဟောတော်မူပြီးဖြစ်၏။ အဓိပ္ပာယ်မှာ “အို ငါ့ရှင်တို့၊ သညာ၏သိခြင်းမှ ထူးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် သိတတ်၏။ ထို့ကြောင့် စိတ်ကို ဝိညာဏ်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဝိညာဏ်-စိတ္တ-မနော ဟူသော ပုဒ်သုံးခုသည် အနက်သဘော အားဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်၏။ (ဝိညာဏ်-စိတ်-မနော အတူတူဟူ၏။) ကုသိုလ် အကုသိုလ် အပျာကတစိတ်ဟု ခေါ်ဆိုရသော သဘော သုံးမျိုးမှာလည်း ဝိညာဏ်ပင် ဖြစ်၏။ ကာမစိတ်-၅၄၊ ရူပစိတ်-၁၅၊ အရူပစိတ်-၁၂၊ လောကုတ္တရာစိတ်-၈၊ ပေါင်း စိတ် (၈၉)ခုသည် ဝိညာဏ်များပင် ဖြစ်၏။ မည်မျှ အရာကျယ်သည်ကို စဉ်းစားနိုင်ခွင့် ရှိပေပြီ။ (ယခုအခါ များသော အားဖြင့် ပြောဆိုကြသည်မှာ ဝိညာဏ်ဆိုလျှင် မျက်စိနှင့် အဆင်း ပေါင်းဆုံ ရာတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော စက္ခုဝိညာဏ်၊ နားနှင့်အသံ ပေါင်းဆုံရာတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော သောတဝိညာဏ်၊ နှာခေါင်းနှင့်အနံ့ ပေါင်းဆုံရာတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော သာနဝိညာဏ်၊ လျှာနှင့်အရသာပေါင်းဆုံရာတွင် ဖြစ်ပေါ်

လာသော ဇိဝှါဝိညာဏ်၊ ကိုယ်နှင့်အတွေ့ပေါင်းဆုံရာတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကာယဝိညာဏ်။ ဤအကျိုးဝိပင်္ဂါန် စိတ်ဝိညာဏ်တို့ကိုသာဝိညာဏ်ဟု ထင်မှတ် နေကြလေသည်။ ဝိညာဏ်၏ သဘောသတ္တိ အရာကျယ်ဝန်းပုံကို သတိမပြု မိကြချေ။)

ဝိညာဏ်၏ အစွမ်းသတ္တိ

ခန္ဓာကိုယ် ရုပ်သန္တာန်မှာ တေဇောဓာတ်မီး အစိုးရသကဲ့သို့ စိတ်စေ တသိက် နာမ်တရား သန္တာန်မှာလည်း ဝိညာဏ်သည် အုပ်စိုး၏၊ ပြဋ္ဌာန်း၏။ အချုပ်အခြာ ဖြစ်၏။ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရ အစရှိသော နာမ်တရားတို့သည် ဝိညာဏ်ကိုမှီ၍ ဝိညာဏ်မှ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။

မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။

(ဓမ္မပဒ ပါဠိတော်)

ဓမ္မာ၊ နာမ်တရား ဟူသမျှ တို့သည်။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ဝိညာဏ်လျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ရှိကုန်၏။ မနောသေဋ္ဌာ၊ ဝိညာဏ်လျှင် အကြီးအကဲ အချုပ်အခြာ ရှိကုန်၏။ မနောမယာ၊ ဝိညာဏ် ဖန်ဆင်းရာ ဖြစ်ကြရကုန်၏။

ဤပါဠိတော်ကို ထေးကပ်၍ သညာထက် ဝိညာဏ်က အစွမ်းသတ္တိ ထက်မြက်ကြောင်းကို မှချသိရသည်။ တနည်းဆိုရသော် သတ္တဝါတကောင်လုံး၊ တကိုယ်လုံးမှာပင် ဝိညာဏ် ဟူသော စိတ်သည် အစိုးရ၏၊ အချုပ်အခြာ ဖြစ်၏။

စိတ္တေန နိယျတိ လောကော၊ စိတ္တေန ပရိကဿတိ။

စိတ္တဿ ဧကဓမ္မဿ၊ သဗ္ဗေဝ ဝသမန္တဂူ။

(သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်)

လောကော၊ လူကို။ စိတ္တေန၊ စိတ်ဝိညာဏ်သည်။ နိယျတိ၊ ဆောင်အပ်၏။ လောကော၊ သတ္တဝါကို။ စိတ္တေန၊ စိတ်ဝိညာဏ်သည်။ ပရိကဿတိ၊ ဆွဲငင် အပ်၏။ သဗ္ဗေဝ၊ သတ္တဝါ အားလုံးတို့သည်သာလျှင်။ ဧကဓမ္မဿ၊ တရား သဘောတခုဖြစ်သော။ စိတ္တဿ၊ စိတ်ဝိညာဏ်၏။ ဝသံ၊ အလိုသို့။ အန္တဂူ၊ အစဉ်တစိုက် လိုက်ကြရကုန်၏။

လောကတခုလုံးတွင် ဖြစ်နေကြသော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှု တို့၌ စိတ်ဝိညာဏ် အစိုးရ၏။ စိတ်ဝိညာဏ်လိုရာသို့ ခန္ဓာငါးပါး တို့သည် လိုက်ပါကြရကုန်၏။ ရေသတ္တဝါ၊ ကုန်းသတ္တဝါ၊ လူပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ

ပြည်၊ အုန်းအုန်း ကျက်ကျက် လျှမ်းလျှမ်းတက် ဖြစ်၍ နေကြသမျှသည် ဝိညာဏ်၏ အမှုပင်တည်း။ ဝိညာဏ်၏ အစွမ်းကြောင့် စိတ်ဝိညာဏ်ကိုပင် ငါ့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စိတ်ဝိညာဏ်ကိုပင် မည်သူမည်ဝါဟူ၍လည်းကောင်း၊ လူဟူ၍လည်းကောင်း၊ နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စိတ်ဝိညာဏ်ကိုပင် နတ်၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ သဌေး၊ သူကြွယ်၊ ဆင်းရဲသား ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအမျိုးမျိုးနှင့် စွဲလမ်းထင်မြင်၍ နေကြကုန်၏။ ထိုသို့ ထင်မြင်နေကြသည့်အတွက် ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ် အပါယ်လေးပါးဝဋ်နွယ် ရှည်လျား၍ နေကြကုန်၏။ ဝိညာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်ဖြစ်သည်ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောကို သေသေချာချာ စဉ်းစား ဆင်ခြင်သင့်ကြပေသည်။

စိတ်၊ ဝိညာဏ်ဆိုသည်ကား

ပရမတ္ထတရားလေးပါးတွင် စိတ်သဘောကား မည်သို့ ရှိပါသနည်း၊ ဝိဂ္ဂိုဟ် ပြုပုံကိုပါ ပြုမှ ရှင်းမည်ဖြစ်၍ ပါဠိဝိဂ္ဂိုဟ်ကို တင်ပြလိုက်ပါသည်။ စာသံ ပေသံပါသည်ဟု အပြစ်တင်မစောသင့်။

“အာရမ္မဏံ စိန္တေတီတိ စိတ္တံ၊ ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။”

အာရမ္မဏံ၊ အာရုံကို။ စိန္တေတီ၊ သိတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ စိတ္တံ၊ စိတ်မည်၏။ ဝိဇာနာတိ၊ သညာ၏သိပုံမှ ထူးခြား၍ တမျိုးအားဖြင့် သိတတ်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကား လိုရင်းဖြစ်သော အနက်တည်း။ ချဲ့ဦးအံ့....အာရုံကို သိရာ၌ သညာသိ၊ ပညာသိ၊ ဝိညာဏ်သိဟု ကွဲပြားလျက်ရှိ၏။ မှားသည်ဖြစ်စေ မှန်သည်ဖြစ်စေ မှတ်မိရုံသာသိခြင်း (မှတ်သိ သိခြင်း) သည် သညာသိတည်း။ အမှားမရှိ အမှန်အတိုင်း ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည် ပညာသိတည်း။ အာရုံတခုခု ရအောင် ယူခြင်းသည် ဝိညာဏ်သိတည်း။

- အသိခက် အပြောခက်သော တရား လေးပါး
- သစ္စာ လေးပါး၊
- သတ္တဝါတို့ အကြောင်း၊
- သတ္တဝါတို့ ပဋိသန္ဓေ၊
- အကြောင်းအကျိုး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊

ဤတရားလေးပါးသည် အသိခက်သောတရား၊ အပြောခက် အဟောခက်သော တရားများ ဖြစ်ကြပေသည်။ နက်နဲ သိမ်မွေ့လှသောကြောင့်

ပုထုဇဉ်ဉာဏ်ဖြင့် နှံ့စပ်အောင် တိကျအောင် မသိနိုင်။ မြတ်စွာဘုရား ဟော ထားခဲ့သည့် တရားရင်းနှင့် ဘုရားအလိုတော်သိ အဋ္ဌကထာဆရာများ၏ အဋ္ဌ ကထာများ၊ ၎င်းအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ဋီကာတို့၌ အဆိုအမိန့်ရှိသည့်အတိုင်းသာ သိကြရသည်။

စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော သစ္စာလေးပါး ပရမတ်တရားတို့မှာ အလွန်နက်နဲလှသောကြောင့် အတက္ကာဝစရ တရားဟု မြတ်စွာဘုရား ဟော တော်မူထားသည်။ အတက္ကာဝစရ ဆိုသည်မှာ “အတေး၊ အကြံမျှဖြင့် မကျက်စား၊ မသက်ဝင်၊ မသိနိုင်သောတရား—တေးဆညာဏ်၏ ကျက်စားရာ မဟုတ်သောတရား (အတေးသမား စိတ်ကူးယဉ်ဆရာများ၏ ကျက်စားရာ မဟုတ်) ဟု ဆိုလိုပါသည်။

သညာ၊ ဝိညာဏ်၊ ပညာ ဤသုံးပါး၏သဘောကို ကွဲပြားခြားနားအောင် သိဖို့ ပြောဟောဖို့ ခက်လှ၏။ သို့ဖြစ်၍ အဋ္ဌကထာ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်) ပညာပိုင်းတွင် အကျယ်တဝင့် ဥပမာဖြင့် ထပ်၍ ရှင်းပြထား၏။ သညာသိကို ကလေးသိ၊ ဝိညာဏ်သိကို ရွာသားသိ၊ ပညာသိကို ရွှေတိုက်စိုး စံကိုင်အရာရှိသိ ဟူ၍ နှိုင်းယှဉ်ပြထားလေသည်။ အချင်းချင်း သဘောမတူပုံကို သိသာရန် ဥပမာ ပြခြင်းသာဖြစ်၍၊ ကလေးသိ မှန်သမျှကို သညာသိ၊ ရွာသားသိ မှန်သမျှကို ဝိညာဏ်သိ၊ ရွှေတိုက်စိုး စံကိုင်အရာရှိသိ မှန်သမျှကို ပညာသိဟူ၍ ထပ်တူ တထစ်ချ (လှေနှံခားထစ်) မှတ်ယူမထားရပေ။

အသိ ခက်ပုံ

စိတ် စေတသိက် နာမ်တရားတို့မှာ အသီးအခြား တပါးစီ တပါးစီ တည်နေ ကြသည် မဟုတ်။ ဟင်းတအိုးတည်းတွင် အရသာအမျိုးမျိုး ယှဉ်တွဲပေါင်းစပ် နေသကဲ့သို့ ပေါင်းစပ်နေသော တရားများ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဟင်းအရသာကိုစားကြည့်သောအခါ ဘယ်ဟာက ဆားအရသာ၊ ဘယ်ဟာက ငါးအရသာ၊ ဘယ်ဟာက ဆီအရသာ ဟု သီးခြားခွဲထုတ် သရုပ်ပြဖို့ ခက် သကဲ့သို့ အာရုံတခုကိုမြင်လိုက်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသောစိတ် စေတသိက် အစဉ် အစု အပေါင်းထည်းတွင် ဘယ်ဟာက သညာ၊ ဘယ်ဟာက ဝိညာဏ်၊ ဘယ်ဟာက ပညာ၊ ဘယ်ဟာက ဖဿ စသည်ဖြင့် သီးခြားခွဲထုတ် သရုပ် ပြဖို့ရာ ခဲယဉ်းလှ၏။ ဤကဲ့သို့ သီးခြားခွဲမရအောင် ယှဉ်တွဲ ပေါင်းစပ်နေ သည်ကို ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတွင် သမ္ပယုတ္တပစ္စည်းဟု ခေါ်ပါသည်။

တရားသဘောမှန်သမျှကို ပိုင်းခြားသိမြင်တော်မူသော သဗ္ဗညုတ မြတ်စွာ ဘုရားသည်သာလျှင် သညာက ဘယ်လို၊ ဝိညာဏ်က ဘယ်လို၊ ပညာက ဘယ်လို စသည်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိ၍ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ဟောပြောတော် မူနိုင်သည်။ ဘုရား ရွှေဉာဏ်တော်၏ ကျက်စားရာဖြစ်သော ပရမတ်ဆိုင်ရာ သဘောများကို ဘုရားဟောတော်မူသည့်အတိုင်း ရိပ်မိသိရှိနိုင်ရန် ဆရာသမား (ပညာရှိကြီး) များထံတွင် ကျိုးကျိုး နံ့နံ့ ဆည်းကပ်၍ ဆရာ့ခြေမှ မြို့မှန် တို့ဖြင့် ဦးခေါင်းတွင် အလိမ်းအလိမ်း ငြိတုယ်နေအောင် ဆည်းပူးသင်ကြား မှသာ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

ဆရာထမားများထံမှာ နည်းမခံဘဲ “ဆရာကောင်းထံ၊ နည်းမခံ၊ ဂုဏ်မာန် တကြားကြား” ဟူသော ပညာရှိစကားအရ ပရိယတ္တိကို အထင်သေး၊ ကိုယ့်ပင် ကိုယ်ဉာဏ်ကလေးနှင့် ငါတွေးလျှင် မခံနိုင်ဟူသော သဘောမျိုးဖြင့် ပရမတ် နယ်သို့ ချင်းနင်းဝင်ရောက်ကာ သညာသိက ဝိညာဏ်သိထက် သာလွန်သည်၊ ထိရောက်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်စကား ပြောကြားခြင်းမှာ ဘုရားကို အားမနာရာ ရောက်နိုင်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင် သညာကို သဉ္ဇာနန၊ မှတ်ရုံမျှ။ ဝိညာဏ်ကို ဝိဇာနန၊ သညာထက် ထူးခြားသောသိခြင်း။ ပညာကို ပဇာနန၊ ပိုင်းခြား ဝေဖန်၍ အမှန်ကို သိခြင်းဟု ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။ ထိုစကားသုံးချက်၏ သဘောကို သာ၍ ရှင်းလင်းစေရန်-

- ၁။ သညာကား၊ အညိ၊ အရွှေ၊ အဖြူစသော အဆင်းများကို မှတ်သား ရုံသာ မှတ်တတ်သည်။ သဘောလက္ခဏာကို မသိနိုင်၊ မသိတတ်။
- ၂။ ဝိညာဏ်ကား၊ အမှတ်လည်းပြုတတ်သည်၊ လက္ခဏာကိုလည်း ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သည်၊ မဂ်ရအောင်ကား မသိနိုင်၊ မသိတတ်။
- ၃။ ပညာကား၊ အမှတ်လည်းပြုတတ်သည်၊ လက္ခဏာ ကိုလည်း ထိုးထွင်း၍ သိရုံမျှမက မဂ်သို့ဆိုက်အောင် သိနိုင်သည် ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းလင်းကြရသည်။

တရားသဘောနှင့် လူ့အထင်

“ထင်ရှားရှိသည်” ဟူသော ဝေါဟာရမှာ “တကယ်ရှိသည်”၊ “အဟုတ် ရှိသည်” ဟူသော ဝေါဟာရတို့နှင့် အဓိပ္ပာယ်အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်စေ ကာမု ယခုလူတို့က မျက်စိဖြင့်မြင်ရာ၊ နားဖြင့်ကြားရာ၊ နှာခေါင်းဖြင့်နံ့ရာ၊ လျှာဖြင့် လျက်ရာကိုယ်ဖြင့် တွေ့ထိရလောက်အောင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည့် အရာမျိုး

တွင်သာ သုံးစွဲလျက်ရှိကြသောကြောင့် “နိဗ္ဗာန်သည် ထင်ရှားရှိ၏” ဟူသော စကားကို လက်ကိုင်ထား၍ “နိဗ္ဗာန်တွင် ရုပ်ရှိသည်၊ နာမ်ရှိသည်၊ ဘုံဗိမာန် ရှိသည်” စသည်ဖြင့် အလဲ့လဲ့အမှားမှား ယူဆ ပြောဆိုတတ်ကြလေသည်။

ဤနည်းအတိုင်းပင် “သိသည်” ဟူသော ဝေါဟာရကို အပြည့်အစုံ ယခု လူတို့ နားမလည်နိုင်ဘဲ ရှိနေသဖြင့် သညာ၊ ဝိညာဏ်၊ ပညာ၊ ဤတရား သုံးမျိုးတို့၏ အသိချင်း ကွဲပြားခြားနားပုံကို ပြဆိုရာ၌ နားမရှင်း (သဘော မပေါက်ဘဲ) ရှိနေကြလေသည်။

ထင်ရှားစေဦးအံ့။ နားလည်မှု၊ ကျွမ်းကျင်မှု တခုတည်းကိုသာ “အသိ” ဟူ၍ ကျွမ်းဂန်တတ်သိ ပညာရှိများက ဝေါဟာရပြုခဲ့ကြသည်မဟုတ်။ (ဇနန ဘာဝေါ ဝိသယဂုဟဏာကာရော) အာရုံယူမှုမျှကိုလည်း “အသိ” ဟူ၍ပင် ဝေါဟာရ ပြုခဲ့ကြသည်။ ဥပမာပြုရလျှင် စက္ခုပသာဒ (မျက်စိအကြည်) ဓာတ်နှင့် ရူပါရုံတခုခု တိုက်ဆိုင်မိကြသောအခါ စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ် လာ၏။ ချက်ချင်းသိနိုင်သည် (သိသွားသည်) ဟု ထင်နေကြ၏။ အလွန် အဖြစ် အပျက် မြန်လှသောကြောင့် လေးဝီထိ၊ ငါးဝီထိ ဖြစ်ပြီးမှ ဒါဟာဘာဘဲ၊ ဘယ်အရာဘဲဟု သိရသည်။ စက္ခုဝိညာဏ် (စက္ခုဒွါရဝီထိ) ဖြစ်ဆဲခဏတွင် အဆင်းရူပါရုံ ပရမတ်ကိုလဲ မြင်ပြီးပြီ၊ ဝေဒနာကလဲ ခံစားပြီးပြီ၊ သညာကလဲ မှတ်ပြီးပြီ၊ စေတနာကလဲ စေ့ဆော်ပြီးပြီ၊ ဤသို့စိတ်အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်သွား သည်ကို ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သူက ဘယ်လိုသိလိုက်သလဲ။ အမှန်မှာ ရှေးဦးစွာ အာရုံကို ယူလိုက်မှုသာ ရှိသေး၏။ ထိုယူလိုက်မှု ကိုပင် (ဇနန) သိခြင်းဟူ၍ ဆိုရလေ သည်။ တကယ်ထင်ထင်ရှားရှား “ငါသိပြီ” ဟု ဆိုနိုင်သည်မှာ စက္ခုဒွါရဝီထိ နောက်တွင် ဆက်၍ဖြစ်ကြသော (အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ကြသော) တဒနုဝတ္တက မနောဒွါရဝီထိတွေဖြစ်၍ ဇောဝိညာဏ် ကျသွားသော အခါကျမှ အမည် သညာနှင့်တကွ အကောင်အထည်ပညတ်ကြီးကို သိရတော့သည်။ ဤနောက် ဆုံး သိမှုကိုပင် မြင်လျှင်မြင်ချင်း ချက်ချင်းသိသွားသည်ဟု အထင်မှားနေကြ ပေသည်။ ဝိညာဏ်သည် သတ္တဝါများကို လှည့်စားနေသော မျက်လှည့် ဆရာနှင့်တူသည်-ဟု မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူသည်ကို အထပ်ထပ်စဉ်းစား ကြည့်သင့်ကြပေသည်။ လူ့အထင်နှင့် ပရမတ်သဘောတွေ ဖြစ်နေပုံကား ကွာချင်ဘိုင်း ကွာလှ၏။

ဥပမာ သဘော

လျှပ်စစ် အားပေးရုံမှနေ၍ လျှပ်စစ်ခလုတ်ကို ဖွင့်လိုက်သောအခါ တုလုံးရှိ ဓာတ်တိုင် မီးပွင့် မှန်သမျှ တချက်တည်း တပြိုင်နက် လင်းသွားသည်။ လူတွေက ထင်နေကြသည် မဟုတ်ပါလော။ အမှန်မှာ လျှပ်စစ်အားပေးရုံ စ၍ တခုပြီးတခုသို့ မခုန်မကျော်ဘဲ အစဉ်အတိုင်း လင်းသွားခြင်းသာဖြစ်သည်။ တပြိုင်နက် တချက်တည်း မလင်းနိုင်ချေ။ အလွန်မြန်သောကြောင့် သူ့အထင်မှားခြင်း ဖြစ်သည်။ ငှက်ပျောရွက် အချပ် ၂၀-လောက်ကို ထပ်ထပ်ပြီး တုံးပေါ်တင် ဓားထက်ထက်ဖြင့် ခုတ်ဖြတ်လိုက်သောအခါ၊ မခါမနှောင်း တပြိုင်နက် ချက်ချင်းပြတ်သွားသည် မဟုတ်ချေ။ တရွက်ပြီးတရွက် မခုန်မကျော်ဘဲ အစဉ်အတိုင်း ပြတ်သွားခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။

ဝိညာဏ်၏ စွမ်းရည်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ ခန္ဓနိဒ္ဒေသကို အခြေခံ၍ ထပ်မံ ဖော်ပြလိုပါသည်။ သညာ၊ ဝိညာဏ်၊ ပညာတို့မှာ သိတတ်သောသဘောတွင် တူကြ၏။ သို့ရာတွင် သညာသည် အညို၊ အရွှေ အစရှိသော အာရုံကို အမှတ်ပြုရုံမျှ သာမညသိခြင်းသာဖြစ်၏။ လက္ခဏာရေးသုံးပါး အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသဘောကို ထိုးထွင်းမသိနိုင်။ ဝိညာဏ်သည် အညို၊ အရွှေ စသည်ဖြင့် အာရုံကိုလည်း သိ၏။ လက္ခဏာရေး သုံးပါးကို ထိုးထွင်း၍လည်း သိ၏။ သို့ရာတွင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစဉ်ဖြင့် အားထုတ်၍ မဂ်သို့ရောက်စေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။ ပညာသည်ကား အာရုံကိုလည်းသိ၏။ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကိုလည်း ထိုးထွင်း၍သိ၏။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစဉ်ဖြင့် အားထုတ်၍ မဂ်ရပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်စေနိုင်၏။

ဤအဋ္ဌကထာစကားကို ထောက်လျှင် သိသည်၊ သာ၍သိသည်၊ အသိခဟု အသိသုံးချက် ထွက်လာသည်။ သိသည် သညာ၊ သာ၍သိသည် ဝိညာဏ်၊ အသိဆုံး ပညာ၊ ဤသုံးချက်တွင် သိသည်နှင့် အသိဆုံး ကြားတွင် သာ၍သည် ဟူသော ဝိညာဏ်တည်နေကြောင်းမှာ ထင်ရှားလှ၏။ ဝိညာဏ်သိမှ သညာသိထက် သာလွန်၏။ ပညာသိကို မမှီနိုင်။ ဘုရားဟော ဒေသနာအရ သတုစီခွဲပြီးပြောရသည် သိရသည်။ အမှန်မှာ “ဤတရားကား သညာတည် ဤတရားကား ဝိညာဏ်တည်း၊ ဤတရားကား ပညာတည်း” ဟု ခွဲခြမ်းဝေဖန် မရနိုင်၊ မသိနိုင်။ ထူးသောသဘော ရှိကြ၏။ သိမ်မွေ့ကုန်၏။ မြင်ခြင်းငှာ ခဲယဉ်း၏။

ထို့ကြောင့် အရှင်နာဂသိန်မထေရ်မြတ်က “ဒုက္ကရံ မဟာရာဇ ဘဂဝတာ ကတံ” ဟု မိန့်တော်မူခဲ့၏။ “အိုမင်းကြီး၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ခဲယဉ်းသည်ကို ပြုတော်မူ၏။” အဘယ်သို့ ပြုတော်မူသနည်း။ အိုမင်းကြီး၊ တခုသော အာရုံ၌ ဖြစ်ကြသော စိတ်၊ စေတသိက်၊ နာမ်တရားတို့တွင် “ဤသဘောကား ဖဿ တည်း၊ ဤသဘောကား ဝေဒနာတည်း၊ ဤကား သညာတည်း၊ ဤကား စေတနာတည်း၊ ဤကား စိတ်တည်း” ဟု ဆုံးဖြတ်ပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်းကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုဆုံးဖြတ်ခြင်းဟူသော ခဲယဉ်းမှုကို မြတ်စွာဘုရား ပြုတော် မူ၏ ဟူ၍ မိလိန္ဒမင်းအား ဟောကြားတော် မူခဲ့၏။

ပညာသိ အစစ်သည် အကုသိုလ် မဖြစ်နိုင်။ ကုသိုလ် သက်သက်သာ ဖြစ်၏။ ဝိညာဏ်သိကား ကုသိုလ် အကုသိုလ် ရောလျက် ရှိ၏။ ယခုအခါ လောဘကို အရင်းခံလျက် လေယာဉ်ပျံ အမျိုးမျိုး၊ မော်တော်ကား အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်ကြသည်။ ဒေါသကို အရင်းခံလျက် သေနတ် အမြောက်မှ စ၍ အနုမြူဗုံး တိုင်အောင် လက်နက်ထူး လက်နက်ဆန်းကြီးတွေကို ပြုလုပ်ကြ၏။ လောက၌ ဆန်းဆန်းကြယ်ကြယ် ပစ္စည်းဝတ္ထု အသုံး အဆောင်တွေ ဖြစ်လာသမျှသည် ဝိညာဏ် အစွမ်းကြောင့်သာ ဖြစ်၏။ သညာ သိကြောင့် မဟုတ်ချေ။ ပထမဆုံး ထွင်လိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ နည်းလမ်းအရ နောက်လူများက မှတ်သား၍ “အမေမှာ မှာသည့်အတိုင်း” ပြုလုပ်ရာ၌ကား သညာသိ ဟူ၍ပင် ဆိုရချေ မည်။ “စိတ် ဝိညာဏ်ထက် ဆန်းကြယ်သော အရာမရှိ” ဟု ဘုရား ဟောတော် မူသော တရားတော်အရ ဤသို့ ဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဝိညာဏ်၏ ဆန်းကြယ်ပုံ၊ သညာထက် ထူးခြားပုံကို သဘောမပေါက် သည့် အတွက် ဒိဋ္ဌေဒိဋ္ဌမတ္တံ စာအုပ် စာမျက်နှာ(၇၀) တွင် “ဥပမာဆောင်၍ ပြုပါဦးမည်။ အမိ ဝမ်းထဲမှ ထွက်လာ၍ ‘အူဝဲ’ ဟု အော်လိုက်သော ကလေး တွင် ဝိညာဏ်ကုဋ္ဌာတည်း ဟူသော (Consciousness) တခုတည်းသာ လျှင် ရှိနိုင်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ ဝေဒနာ စသော အခြား စေတသိက်များ ကား ရှိပေမည်။ သို့ရာတွင် ဆရာ့ ဆရာများ မှည့်ခေါ်ကြသည့် အသိသုံးမျိုး အနက် သညာသိလည်း မဖြစ်ပေ ငါ့နိုင်သေး။ ပညာသိ ဆိုသည်မှာ ဝေလာဝေး ရှိနေရမည်ဖြစ်၍၊ ဝိညာဏ်သိ သက်သက်သာ ရှိနေရမည် မဟုတ်ပါလော။ အဆိုပါ ဝိညာဏ်သိသည် သညာသိထက် မည်မျှ လောက်များ နက်နဲနိုင်ပါ သနည်း။ သိသည် ဆိုရုံမျှ သက်သက်ကလေး သိတတ်သော ဝိညာဏ်သဘာဝ သည် သညာသိထက် နက်နဲသည်ဆိုခြင်းမှာ ဟုတ်နိုင်ပါမည်လော” ဟု ဆရာ့

ဆရာများ အပေါ်မှာ အထင်သေးသော လေသံ၊ ခနဲသော လေသံများဖြင့် ရေးသားမိလေသည်။

“ဆရာ့ ဆရာများ” ဟု သုံးလိုက်ခြင်းမှာ နောက်မှပေါ်လာသော ဆရာများဟု ဆိုလိုဟန် ရှိသည်။ အမှန်မှာ ဤသည်မှာ ဝိညာဏ်၊ ပညာသိနှင့် ဖော်ပြသော ဥပမာမှာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်လာ ရှင်ဗုဒ္ဓဆောသ၏ ဥပမာ ဖြစ်ပေသည်။ သာသနာဝင် ပညာရှင် အားလုံးတို့က လက်ခံ အတည်ပြုထားသော ဥပမာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤဥပမာသည် သညာ၊ ဝိညာဏ်၊ ပညာတို့၏ ခြားနားပုံကို သိသာရုံ ဖော်ပြသော ဥပမာ ဖြစ်သည်။ ရှေးကလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါပြီ။ ကလေးမှာ သညာသိ မရှိသေး၊ ဝိညာဏ်သိသာရှိနေသည်ဟူ၍ မမှတ်သင့်ပေ။ ကလေးမှာ ကလေးအလိုက် ဝိညာဏ်နှင့် သညာ ရှိသည်။ လူကြီးမှာ လူကြီးအလိုက် ဝိညာဏ်၊ သညာ ရှိသည်ဟူ၍ မှတ်သင့်သည်။ ကလေးမှာ ပဋိသန္ဓေ နေစဉ်ကပင် ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ် ရှိနေလေပြီ။ “အူဝဲ” ဟု အော်လိုက်သော အခါကျမှ ဝိညာဏ် ပေါ်လာသည်ဟု မမှတ်သင့်။ “ကမ္မိဓေတ္တံ၊ ဝိညာဏံ ဗိဇီ တဏှာ သိနေဟော” ဟူ၍ ဆက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်တွင် ဘုရားဟော လာရှိသည့်အတိုင်း ကံသည် လယ်မြေနှင့် တူ၏။ ဝိညာဏ်သည် သညာထက် စွမ်းရည်သတ္တိ ထက်မြက်သောကြောင့် ပဋိသန္ဓေ အခိုက်ကပင် သူ၏ စွမ်းရည် သတ္တိ ထင်ရှားပေါ်လာနိုင်ပေသည်။ သညာလည်း ပဋိသန္ဓေခဏက ရှိသည်ပင်။ သို့သော် သတ္တိညံ့သောကြောင့် ထိုအခါက သူသတ္တိ မပေါ်လာနိုင်သေး။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် မိမိ၏ အတွေးအခေါ်မျှဖြင့် “အဆိုပါ ဝိညာဏ်သည် သညာသိထက် မည်မျှလောက်များ နက်နဲပါသနည်း” ဟု မနှစ်သက်သံနှင့် မရေးသင့်၊ မယူဆသင့်ချေ။

ဤကား တရားသဘောနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် အာဂမယုတ္တိ ဖြစ်သော ကျမ်းဂန်များကို လက်မလှုတ်သင့်ကြောင်း၊ ကျင့်ကြံအားထုတ်ခြင်း ပဋိပတ် အရာတွင် ကျမ်းဂန်သာ ပမာဏ (စံနမူနာ) ဖြစ်ကြောင်း ဆရာတော်ကြီး များ၏ သြဝါဒကို အခြေခံလျက် ဖော်ပြလိုက်သော စကားရပ်များ ဖြစ်ပါသည်။

တဦးတယောက်အား ထိပါးလိုသော စေတနာ လုံးဝမရှိ၊ တရားသဘောကို ဒေသနာတော်အရ အမှန်အကန် သဘောသက်ဝင် နိုင်ရန် တရားတော်၏ မျက်နှာကို ထောက်ထား၍ ဖော်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အထပ်ထပ် သက်ဝင်၍ ဆင်ခြင်နိုင်ကြပါစေသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်၏ ဝမ်းကွဲအစ်ကို (ဦးဖိုးချို)

ဆိပ်ခွန်ရွာတွင် ပထမဆုံး တရားအားထုတ်သူ ယောဂီ (၃)ဦး အကြောင်းကို ဖော်ပြခဲ့ပြီ။

ကျမ်းဂန်ကို လက်မလွတ်ဘဲ ဒေသနာနည်းကျကျ ညွှန်ပြထားသည့်အတိုင်း တရားအားထုတ်ကြပုံအကြောင်းကို ယခု ဆက်၍ ဖော်ပြလိုပါသည်။ ထိုယောဂီ (၃) ဦး တို့သည် အချင်းချင်း တိုင်ပင်၍ ပထမ (၇) ရက် တပတ်အားထုတ် ကြသည်။ အားထုတ် ကြသည်မှာ ပေါ့ပေါ့ဆဆ မဟုတ်၊ ယုံယုံကြည်ကြည်နှင့် အပြင်းအထန် အားထုတ်ကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အဘယ်မျှ ဇွဲကောင်းပါသနည်း ဆိုသော် တနေ့တနေ့လျှင် ကွမ်းတရုနှင့် ဆေးလိပ်တလိပ် သောက်မည် ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ရက်တွက်ကျ ကွမ်းယာ ဆေးလိပ်များကို ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့ ယူလာကြရာ တရားအားထုတ်ခြင်းတွင် စိတ်ပါဝင်စားလှသောကြောင့် ကွမ်းကိုလည်း မစားဖြစ်၊ ဆေးလိပ်ကိုလည်း မသောက်အား၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းမှ ပြန်လာသောအခါ (၇)ရက်တွက် ကွမ်းယာနှင့် ဆေးလိပ် တို့မှာ မူလအတိုင်းပင် ရှိကြလေသည်။

ဤမျှ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဇွဲသန်သန်ဖြင့် အားထုတ်ကြသဖြင့် သုံးရက်လောက် ရှိလာသောအခါ ရုပ်နာမ် အဖြစ်အပျက်ကို မြင်သော ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်သို့ ဆိုက်ကြသည်။ ထိုအခါ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် အတိုင်း အရောင်အလင်းတွေ၊ ပီတိပဿဒ္ဓိတွေ ဖြစ်ပေါ်လာကြ သောကြောင့် အတိုင်းမသိ ဝမ်းသာနေကြသည်။ “ဒီအသက် ဒီအရွယ်ရောက်မှ ဒီတရားကို တွေ့ရတယ်” ဆို၍ ဝမ်းသာအားရ ဖြစ်နေကြသည်။

ဤသို့ ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင် သိရှိရပုံများကို မဟာစည် ဆရာတော်အား လျှောက်ထားကြ၏။ ထိုသူတို့မှာ ပထမဆုံး တရားအားထုတ်ကြသူများ ဖြစ်၍ “ဝမ်းသာချင်လဲ ဝမ်းသာ နေကြပါစေ” ဟု သဘောပိုက်ကာ မှတ်မြဲပင် မှတ်နေကြ ဟူ၍ ညွှန်ကြားထားတော်မူသည်။ ဝမ်းသာသည်ကို “ဝမ်းသာတယ် ဝမ်းသာတယ်” ဟု မှတ်ရန်ကိုမူ မညွှန်ကြားဘဲ ထားလိုက်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ယောဂီ (၃) ဦးတို့မှာ နောက်ထပ် လေးရက်ဆက်ပြီး အားထုတ်ကြသော်လည်း ဝမ်းသာသည့် စခန်းက မတက်နိုင်ကြပေ။

ရက်အနည်းငယ် ရပ်နား ပြီးနောက် တဖန် (၇) ရက် တပတ်ဆက်၍ အားထုတ်ကြရာ ဆရာတော်၏ ဝမ်းကွဲအစ်ကို ဖြစ်သူမှာ ဘက်ဉာဏ်အဆင့်သို့ ရောက်လာလေသည်။ ထိုအခါတွင် “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိုင်တယ်”

ဟူ၍သာ မှတ်နေရဆဲ ဖြစ်လေသည်။ ဝမ်းဗိုက် ပုံသဏ္ဍာန်ကိုလည်း မတွေ့ရ၊ ကိုယ်ဒြပ်ကြီးလည်း ကွယ်ပျောက်နေသဖြင့် “ကိုယ်ဒြပ်ကြီး ရှိမှရှိသေးရဲ့လား” ဟု လက်ဖြင့်ပင် မကြာခဏ စမ်းစမ်းကြည့်မိသေးသတတ်။ ထို့ပြင် မြင်တိုင်း တွေ့တိုင်း အာရုံများကိုလည်း တလှုပ်လှုပ် တရွရွ ပျက်နေသည် ကိုသာ တွေ့ရသည်။ မြေကြီးကို ကြည့်လိုက်လျှင် ဤနည်းအတိုင်း ပျက်နေသည်ကို သာ တွေ့ရသည်။ သစ်ပင်ကို ကြည့်လျှင်လည်း တရွရွ ပျက်နေသည် ကိုသာ တွေ့ရသည်။ ဤသို့ အားလုံး အာရုံမှန်သမျှ ပျက်နေသည် ချည်းကိုသာ တွေ့နေရသောကြောင့် သူ့ကိုယ်တိုင် မူလက ထင်မှတ်ထားခဲ့သည်နှင့် မကိုက်ဘဲ (မတူဘဲ) ဖြစ်နေ၍ စဉ်းစားမိသည်မှာ—

“မြေကြီး၊ သစ်ပင်၊ တုံး၊ တိုင် အစရှိသော အပြင်အပ (ဗဟိဒ္ဓ) ဥတုဇရုပ် ကြမ်းတွေကို ဤသို့ ခဏမစဲ ပျက်နေသည်ဟု မထင်ခဲ့၊ အလွန်ကြာမြင့်မှသာ ပျက်နိုင်သည်။ ကြာမြင့်အောင် တည်နေနိုင်သည့် အရာဝတ္ထုတွေဘဲ” ဟု ထင်မြင် ယူဆထားခဲ့၏။ ဤသို့ ထင်မြင်ယူဆနေရာမှ ဝိပဿနာ အမြင်သန်၍ လျင်မြန်စွာ အမှီလိုက်နိုင်သောအခါ၊ ဖြစ်ပြီးပျက်၊ ဖြစ်ပြီးပျက် အနေဖြင့် မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေသည်ဟုသာ အထူးမရှုရ၊ မဆင်ခြင်ရဘဲ အလိုလိုပင် လိုက်၍ သိနေသည်။

ဤသို့ အလျင်အမြန် ပျက်ပြီး မမြဲသော အနိစ္စသဘော တွေဟု ထင်လာ သောအခါ သူ့စိတ်တွင် မူလက ယူဆ ထင်မြင်ထားသည်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောင်းပြန် ဖြစ်နေတော့သည်။ သို့ဖြစ်၍ သူ့စိတ်ထဲတွင် “လောလောဆယ် ဝိပဿနာ ရှုနေယင်း ထင်တာတွေက မှားနေလေသလား၊ သို့မဟုတ် မျက်စိ ကဘဲဝိုးတိုးဝါးတား ဖြစ်နေလေသလား” ဟု သံသယ ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

မဟာစည် ဆရာတော်အား လျှောက်ထားခြင်း

ဤသို့ သံသယ ဖြစ်နေသောကြောင့် အစ်ကိုဝမ်းကွဲ ယောဂီက မဟာ စည် ဆရာတော်အား မေးမြန်း လျှောက်ထားလေရာ၊ ဆရာတော်က “ဤသို့ တွေ့တိုင်း မြင်တိုင်း အရာဝတ္ထုတွေ တရွရွ တရိပ်ရိပ်နှင့် ထင်နေခြင်းသည် အမှန်တွေချည်းပင် ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာ အသိ ဉာဏ်က လျင်မြန်လာသော အခါ အထူးမရှုရဘဲ တွေ့တိုင်း မြင်တိုင်းကို ဖြစ်လိုက် ပျောက်လိုက်၊ ဖြစ်လိုက် ပျောက်လိုက် အနေဖြင့်သာ ပိုင်းခြားပြီး သိလာနိုင်သည်။ ဤသို့ ထင်လာ သိလာခြင်းသည် သံသယ ဖြစ်ဖွယ်မရှိ၊ အားလုံး အမှန်တွေချည်းဘဲ” ဟု အဖြေပေးတော်မူသည်။

ဤသို့ ဝိပဿနာဉာဏ် အားရှိလာသော အစ်ကို ဝမ်းကွဲ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ နောင်မကြာခင်ပင် ဝိပဿနာ ဉာဏ်တွေ ပြည့်စုံလုံလောက်သည့် အခြေအနေ များကို သူတွေ့ပုံ အတိုင်း မဟာစည်ဆရာတော်အား လျှောက်ထားလေသည်။ ယခုအခါ ထိုယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကား ကွယ်လွန်သွားရှာလေပြီ။ မဟာစည်ဆရာ တော်၏ အစ်ကို ဝမ်းကွဲ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်ပုံသဘော သွားကို ထောက်ဆကြည့်လျှင်—

“တကယ် အသိမြန်ပြီး ဉာဏ်မှီလာသည့် အခါမှာ၊ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက် နေတာတွေကို မတွေးမဆရာဘဲ ရှုမှတ်နေရုံမျှဖြင့် အလိုလို သိလာနိုင်သည်” ဟူသောအချက်ကား ထင်ရှားလှပေသည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်က တကယ်ထက်သန် လာပြီဆိုလျှင် မူလက ယူဆထားသည့် အထင်မှားအသိမှားတွေကို လွှမ်းမိုးပြီး အမှန်အတိုင်း သိသွားလေတော့၏။

ဤသို့သော ကိုယ်တွေ့ အကျိုးတရားများကို ထင်ရှား သိရှိရသည့်အတိုင်း ပထမ ယောဂီ(၃)ဦးမှ အဆင့်ဆင့် ကူးစက် အဆက်ဆက် အားထုတ်ကြရာ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း (၅၀)မျှ တိုးတက်လာခဲ့လေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်း နိဒါန်းတွင်—

“မော်လမြိုင်မြို့ တောင်ဝိုင်းကလေး တိုက်ကျောင်း ဆရာတော်သည်လည်း အတ္တဟိတ အစစ်ကို ရှာမှီးလေ့ရှိသူတို့အား ဤအပူမာဒ ဝိပဿနာ လုပ်ငန်း တရားကို ဟောကြား တိုက်တွန်းခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း အတန် ကြာခဲ့ပေပြီ။ အထူးအားဖြင့်ကား ၁၃၀၀-ပြည့် နှစ်က သီတင်းသုံးမြဲဌာန မော်လမြိုင်မှ ရှေ့တိုမြို့ မိမိ၏ ဇာတိအရပ် ဆိပ်ခွန်ရွာသို့ ကြွလာပြီးလျှင် အင်ကြင်းတော တိုက် မဟာစည်ကျောင်း၌ (၇)လခန့် သီတင်းသုံးလျက် အပူမာဒ ဝိပဿနာ တရားကို အကျယ် ဟောကြားတော် မူခဲ့ပေ၏။ ထိုအခါက သမ္မာဆန္ဒရှိသူ လူများစွာတို့သည် ဆရာတော်၏ ညွှန်ကြားချက် အတိုင်း လိုက်နာ၍ အား ထုတ်စ ပြုခဲ့ကြရာ၊ တရားတော်၏ မှန်မြတ်သော အရသာကို ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ တွေ့မြင်ကြရ သောကြောင့် ဤအပူမာဒလုပ်ငန်းကို လမ်း ဟောင်း လမ်းမှန် အစစ်ဟု တထစ်ချ ယုံကြည်ကြပြီးလျှင် တသက်ပတ်လုံး အားထုတ်ရန် ရည်သန် ဆုံးဖြတ်ကြသူတို့ များစွာပင် ရှိခဲ့လေပြီ။

“ထို့ကြောင့် ထိုအခါမှစ၍ ဤအရပ်၌ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း အခွင့်သာသော အချိန်များ၌ အားထုတ်သူတို့သည် ပြတ်စဲခြင်း မရှိဘဲ တိုးတက် များပြားလျက်

သာ ရှိခဲ့ပေ၏။ ထိုအားထုတ်သူတို့၏ ဉာဏ်အဆင့် တိုးမြှင့်ခဲ့သည်မှာလည်း တရားကို သိမြင်သူတို့အား ယုံမှားဖွယ်မရှိ ဖြစ်ပေသည်” ဟူ၍ ဖော်ပြထားလေသည်။

ဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း

စစ်ဘေးဒဏ်ကြောင့် နောက်တကြိမ် မဟာစည် ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ်၊ တပည့်ဒကာတို့၏ တောင်းပန်ချက်အရ စစ်ကာလ အတွင်းပင် ဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်း ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲတို့ကို ရေးသား စီရင်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာကျမ်း နိဒါန်းတွင်ပင်—

‘ဆရာတော်သည် ယခု ၁၃၀၃-ခုနှစ်မှ စ၍ စစ်ဘေးရန်ကြောင့် ဇာတိအရပ် ဆိပ်ခွန်ရှာသို့ တဖန်ကြွလာကာ၊ အင်ကြင်းတောတိုက် မဟာစည်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးခိုက်တွင် ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်ကို ရလိုသော သမ္မာဆန္ဒ ရှိကြပါလျက် လမ်းမှန်ကို ဧကန် မသိကြသောကြောင့် မိမိတို့၏ လိုလားချက်ကို မပြည့်စေနိုင်သူတို့လည်း များစွာ ရှိကြသည်။ ဤအရပ်၌ အားထုတ်သူတို့လည်း တနှစ်ထက် တနှစ် တိုးပွားလျက်ရှိကြပါသည်။ ထိုသူတို့အား နားလည်စေရန် ပြည့်စုံခိုင်ခံ့သော ကျမ်းတခု လိုနေပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စီးပွားမှန်ကို လိုလားသူတို့အား ထိုစီးပွားမှန်ကို ရစေရန်၊ သာသနာတော်ကိုလည်း ကြီးပွားစေရန် ဉာဏ်နု၊ လတ်၊ ရင့် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းနှင့် သင့်သော ဝိပဿနာ ကျမ်းတခုကို ပြုစု စီရင်တော်မူပါ’ ဟု တပည့် ဥပါသကာတို့က တောင်းပန်သောကြောင့် ဆရာတော်သည် အဆက်ဆက်သော ဟိတတ္ထိက ပုဂ္ဂိုလ် များစွာ တို့အား ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်ဟူသော အကျိုးစီးပွား အစစ်ကို ရစေလျက် ပဋိပတ် ပဋိဝေဓ သာသနာတော်အားလည်း ကြီးပွားစေမည်ကို မြော်မြင်တော်မူ၍ ဤဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်းကို ရေးသား စီရင်တော်မူပေသည်” ဟူ၍ ဖော်ပြထားလေသည်။

ခဲယဉ်းစွာ ရေးသား ရိုက်နှိပ်ရခြင်း

၁၃၀၃-ခု၊ မဟာစည် ကျောင်းသို့ ရောက်စနစ်တွင် ဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်းကို မရေးဖြစ်သေးချေ။ ကျမ်းပြုသော အရာသည် လွယ်ကူသည် မဟုတ်ချေ။ ကာလပေါ်ဝတ္ထု စသည်တို့ကို ရေးသားသကဲ့သို့ စိတ်ကူးတည့်ရာ လျှောက်ရေး၍ မဖြစ်နိုင်ချေ။ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ စသော သာသနာဝင် ကျမ်းဂန်များကို အထပ်ထပ် ကြည့်ရှုကာ ရှေ့နောက် ညှိနှိုင်းဆင်ခြင် သဘော သက်ဝင်အောင် အားထုတ်ရသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်မှာ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ပရိယတ္တိ အခြေခံရရှိအောင် ထိထိရောက်ရောက် တတ်မြောက်အောင် သင်ကြား ဆည်းပူးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ပဋိပတ္တိဘက် တွင်လည်း ဇောတဝန် ဆရာတော် ဘုရားကြီးထံတွင် နည်းမှန် ရအောင် နာယူလျက် ပစ္စက္ခ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်အောင် လေ့လာအားထုတ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ပဋိပတ် လုပ်ငန်းများကို မိမိ လေ့လာ ပွားများထားသည့်အတိုင်း သူတပါးတို့အားလည်း နည်းမှန်ရအောင် ဟောပြော ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့သည်။

ဒုတိယအကြိမ် မဟာစည်ကျောင်းသို့ ရောက်စတွင် ယခင်က လက်စရှိသည့် အတိုင်း ပဋိပတ် လုပ်ငန်းကို ရောက်လာသမျှသော ယောဂီ တို့အား ညွှန်ပြ အားထုတ် စေတော်မူရာ၊ အနယ်နယ်မှ ယောဂီများ ရောက်လာ၍ အပ္ပမာဒ သတိပဋ္ဌာန် ပွားနည်းအရ အားတက်သရော ကြိုးစား အားထုတ်ကြလေသည်။ တရားပြသခြင်း၊ ကျမ်းဂန် ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် ပထမ ရောက်စနစ်ကို ကုန်လွန် စေတော်မူသည်။ ၁၃၀၄-ခုနှစ်ကျမှ တပည့်ဒကာများ၏ တောင်းပန်ချက် အရ ဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်းကို ကြိုးပမ်းစီရင်တော်မူသည်။

ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်းကို ပထမအကြမ်းရေး၏။ နောက် ထပ်မံ၍ အချော ရေးရ၏။ ထိုသို့ ရေးခြင်းဖြင့် ပိုမိုပြည့်စုံ၍ စာအသွားအလာလည်း ပိုမို၍ ချောမောလေသည်။ ခုနစ်လလောက် ကြာသောအခါ စာမူပြီးစီးခြင်းသို့ ရောက်၏။ စာမူအတိုင်း ကြည့်ရှု ဖတ်နာကြရသောအခါ စာအုပ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိမှသာ ပဋိပတ္တိ သာသနာကြီး ပြန့်ပွား ထွန်းကားလာမည်ဟု မျှော်လင့် ယုံကြည် ကြသည့်အတိုင်း စာအုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရန် စိုင်းပြင်းကြ ပြန်၏။

ထိုအခါကား ဂျပန်လက်ထက် စစ်ကာလအတွင်း ပစ္စည်း အသုံးအဆောင် အလွန် ရှားပါးသောအခါ ဖြစ်သည့်အတိုင်း စက္ကူ အလုံအလောက်ရရှိ ခဲ့ယဉ်းလှ၏။ ဆိပ်ခွန်မှာ တောရွာကြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း စာပုံနှိပ်စက်နှင့်လည်း အလွန် ဝေးကွာလျက် ရှိ၏။ ဤသို့ အဖက်ဖက်က ခဲယဉ်းလျက်ရှိစဉ် စစ်ကိုင်းမြို့ အောက် ရွာသစ်ကြီးမှ လာရောက်၍ မဟာစည် ဆရာတော်ထံတွင် တရား အားထုတ် နေသော ယောဂီ တဦးက “ရွာသစ် ကြီးတွင် စာပုံနှိပ်စက် ရှိကြောင်း” လျှောက်ထားလေသည်။ ထိုအခါက ဆိပ်ခွန်ရွာ၌လည်း စာအုပ် ရိုက်နှိပ်ရန် စက္ကူများ စုဆောင်း ထားသဖြင့် အပြည့်အစုံ ရှိပြီးဖြစ်လေသည်။

မဟာစည် ဆရာတော်က “စာပုံနှိပ်စက်နှင့် စက္ကူ ရှိနေစေကာမူ၊ စာအုပ် ရိုက်သောအခါ ကြည့်ရှု ပြင်ဆင်ဖို့လိုကြောင်း၊ ဆိပ်ခွန်နှင့် ရွာသစ်ကြီးမှာ အလှမ်းကလဲကွာ၊ အသွားအလာကလဲ ခက်သဖြင့် ကိုယ်တိုင် ကြည့်ရှု ပြင်ဆင်

နိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း” နှင့် အမိန့်ရှိသောအခါ “ရွာသစ်ကြီးတွင် ပရိယတ္တိ
ဘက်က လုံလောက်၍ ကျကျနနပြင်ဆင်နိုင်မည့် ဆရာတော် တပါးရှိပါသည်။
ထိုဆရာတော်ကို လျှောက်ထား အပ်နှံလျှင် လက်ခံပါလိမ့်မည်” ဟု လျှောက်
ထား၏။ ထိုဆရာတော်မှာ ရွာသစ်ကြီး ရွှေစေတီ ဆရာတော်ပင် ဖြစ်ပေသည်။
ဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်း အစနားတွင် ထုတ်မင်္ဂလာ ဂါထာများကို ရေးသား
တော်မူသော ရွှေစေတီတောရ အရှင်သုန္ဒရပင်တည်း။

ကံအားလျော်စွာ အကြောင်းညီညွတ်သဖြင့် ရွာသစ်ကြီး ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ရိုက်နှိပ်ရန် သဘောတူကာ စာမူ ပို့လိုက်လေသည်။ ရွှေစေတီ ဆရာတော်သည်
ဝိပဿနာ ရှုနည်း စာမူကို ဖတ်ရှုရသောအခါ၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ စခန်း
တို့၌ လုံလုံလောက်လောက် အများ နားလည်လောက်အောင် ရေးသားနိုင်
ပေသည် တကား ဟု လွန်စွာ အားရ သဘောကျတော်မူလေသည်။ စာမူ၏
ဆက်သွယ်မှုကြောင့် မဟာစည် ဆရာတော်နှင့် ရွှေစေတီ ဆရာတော်တို့မှာ
မမြင်ဘူးသော (အဒိဋ္ဌသဟာယ) မိတ်ဆွေ အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူကြ
လေသည်။

ရွာသစ်ကြီးသို့ ကြွရောက်ခြင်း

ဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်း ပထမတွဲ ရိုက်နှိပ်စ ပြုသောအခါ မဟာစည်
ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် ရွာသစ်ကြီးသို့ ကြွရန် အကြောင်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
ထိုအချိန်တွင် မော်တော်ကား အသွားအလာ မှန်သမျှကို အမေရိကန်စစ်ဘက်
လေယာဉ်ပျံများက တိုက်ခိုက်နေဆဲ ဖြစ်၍ နေ့အခါ မသွားဝံ့ကြ၊ ညအခါ
ကျမှသာ ပုန်းလျှိုး ကွယ်လျှိုး မီးမထွန်းဘဲ သွားလာ နေကြရသည်။ သို့ဖြစ်၍
ကားအိုတစ်ကို ရရှိသည့်အတိုင်း ညအချိန် မှောင်လျှင် မှောင်ချင်း ဆိပ်ခွန်မှ
ထွက်လာကြသည်။ ကားကလည်း ကားအို၊ လမ်းကလည်း လမ်းအို၊ အချိန်က
လည်း မှောင်ညိုညိုဖြစ်သလို သွားရသည်မှာ မည်မျှလောက် ကသိကအောက်
ဖြစ်နိုင်သည်ကို သိနိုင်လောက်ပေပြီ။

ဤသို့ ကားအိုဖြင့်ဖြစ်သလို သွားနေရဆဲတွင် လမ်းခုလတ်လောက် ရောက်
သော အခါ၊ ကားတစ်စီး စက်နှိုးမရသဖြင့် ဒုက္ခ ဖြစ်နေသူ တဦးနှင့် တွေ့ရ
သေး၏။ ထိုသူက ကားကို တွန်းပေးရန် တောင်းပန်၍ ကားအိုဖြင့် စက်နှိုး
အောင် တွန်း၍ ကူညီရသေးသည်။ အလွန် သံဝေဂ ရစရာ ကောင်းသော
အခါကြီးပေတည်း။ ဤသို့သော ခေတ်ဆိုး ခေတ်ပျက်ကြီးတွင် မော်တော်
ကား ပျက်ခြင်း၊ လမ်းပျက်ခြင်း စသည်တို့မှာ ဘာမျှ အဆန်း မဟုတ်တော့ချေ။

စစ်ကိုင်း ရွာသစ်ကြီးသို့ ညသန်းခေါင် ကျော်လောက်မှ ရောက်တော့သည်။ နံနက်လင်းမှ ရှေ့စေတီ ဆရာတော်နှင့် တွေ့၍ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ ဝိပဿနာ ရှုနည်း ကျမ်းစာအုပ် အကြောင်းများကို ပြောဆို ဆွေးနွေးတော်မူကြသည်။ ပထမတွဲ စာအုပ်မှာ စာမျက်နှာ လေးရာကျော် ရှိခြင်း၊ စက္ကူ ရှားပါးခြင်းတို့ကြောင့် စာအုပ်ရေ(၂၀၀) မျှလောက်သာ ရိုက်နှိပ်နိုင်သည်။ ပထမတွဲအပြီးတွင် ဒုတိယတွဲကိုလည်း ဆက်လက်ရိုက်နှိပ်ရန်အမိန့်ပေးခဲ့သည်။ ဝိပဿနာတရားတော် ပြန့်ပွားရေးအတွက် ဤသို့သော ခေတ်ဆိုး ခေတ်ပျက် ကြီးအတွင်း၌ပင် မဖြစ်မနေ စေတနာသန့်သန့်ဖြင့် အထမြောက်အောင် ကြိုးပမ်းတော်မူပေသည်။ မဟာစည်ဆရာတော်နှင့် ရှေ့စေတီဆရာတော်တို့မှာ ဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်းကို ကြိုးပမ်းတော်မူရာမှစ၍ အလွန်ခင်မင် ရင်းနှီးသော ဓမ္မမိတ်ဆွေအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူကြသည်။

ဆိပ်ခွန်သို့အပြန်ခရီး

ဂျပန်များသည် အင်ဖေမှဆုတ်ခွာ၍ အရှုံးပေးရမည့် လက္ခဏာ ပေါ်နေ စေကာမူ ရပ်ရွာလူထု အထင်မသေးစေရန် ဟန်အမျိုးမျိုးဆောင်လျက် ရှိ၏။ ဤသို့ဟန်ဆောင်ခြင်းအတွက် ရပ်ရွာလူထုက လေးစားသဖြင့် သူခိုး ဒမြ မထ ဝံ့သည့်ပြင်၊ ဂျပန်တို့အတွက်လည်း အနှောင့်အယှက်ကင်းလျက် ရှိလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤသို့ဟန်ဆောင်ခြင်းကိုပင် ကျေးဇူးတင်ရမလို ဖြစ်နေပေသည်။

သို့ရာတွင် ဂျပန်လေယာဉ်ပျံဟူ၍ တစင်းမျှမမြင်ရ၊ အမေရိကန်မဟာမိတ် လေယာဉ်ပျံများကိုသာ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ တွေ့မြင်ရသည်။ ကုန်းလမ်းတွင် မော်တော်ကားနှင့် လှည်းမှန်သမျှ၊ ရေလမ်းတွင် သင်္ဘောနှင့် လှေမှန်သမျှကို ဂျပန်များ သွားလာသည်ဟူသော အမှတ်နှင့် အဆက်မပြတ် တိုက်ခိုက်နေကြ သည်။ မြစ်ဆိပ်နှင့်နီးသော မြို့ကြီးရွာကြီး မှန်သမျှမှာလည်း လေယာဉ်ပျံသံ ကိုသာ နားစွင့်၍ နေကြရသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်သည် ကိစ္စပြီးလျှင် လာစဉ်ကအတိုင်းပင် ညဦးအချိန် ရွာသစ်ကြီးမှ ပြန်ကြွလာရာ ရွာဆက်မနီးသော တနေရာသို့ အရောက်တွင် စီးလာယင်း မော်တော်ကားမှာ ကားမောင်းသူ ကိုယ်တိုင် နေ့လယ်က စစ်ကိုင်းမြို့သို့ သွားရောက်လည်ပတ်ရာမှ စက်ခေါင်းအတွင်းမှ ရေတိုင်ကို ပေါက်လာခဲ့သဖြင့် ဆားတောင်မငါးရွာအလွန် ချောင်းကြီးတခုကို ဖြတ်ကူး ရာတွင် ရေဝင်၍ စက်ရပ်သွားလေရာ ခရီးမဆက်နိုင်ဘဲ ချွတ်ယွင်းချက်ကို ပြင်စေရပြန်သည်။ မီးလည်းမထွန်းဝံ့၊ ထွန်းပြန်လျှင်လည်း ပေါ်ပေါ်လွင်လွင်

မလုပ်ဝံ့၊ မှောင်ကြီးမဲမဲတွင် စမ်းတဝါးဝါးနှင့် ဟိုနှိုက် သည်ကိုင် တတ်နိုင် သမျှ ပြင်ဆင်ရသည်။ မိုးမလင်းခင် ဆိပ်ခွန်သို့ ပြန်ရောက်ဖို့ အရေးကြီးသည်။ မိုးလင်းလာပါက အလွန်အကင်းပါးသော လေယာဉ်ပျံများနှင့် တွေ့ရမည်။ သို့ဖြစ်၍ ကြီးစားပြီး ပြင်ဆင်စေရာ ကံအားလျော်စွာ အချိန်မီ ပြီးစီးသွား သဖြင့် ဆိပ်ခွန်ရှာ မဟာစည်ကျောင်းသို့ မိုးလင်းခါနီးတွင် ပြန်ရောက်ရသည်။

ဂျပန်စစ်တပ်များ နောက်အဆုတ်တွင် မဟာစည်ကျောင်းနှင့် အနီးပတ် ဝန်းကျင်၌ သစ်ပင်အုပ် ကောင်းလှသဖြင့် ဂျပန်စစ်သားများ အဝင်အထွက် ခိုအောင်းရာ ခြေရှုပ်ရာ ဖြစ်နေလေသည်။ ၎င်းတို့စုရုံးနေရာဌာနကို ဗုံးချတတ် သဖြင့် ရပ်ရွာ လူအပေါင်းတို့မှာ စိတ်သက်သာခွင့် မရကြ။ ဘုရားသွား ကျောင်းတက်၊ တရားအားထုတ်ရေး ဘက်ကလည်း ဆုတ်ယုတ်လျက် ရှိကြ လေသည်။ ဝိပတ္တိခေတ်ဆိုးသည် မကောင်းကျိုးကို အများဆုံးပေးတတ်သည် ဆိုသည်ကို ကိုယ်တွေ့ကြုံနေကြရလေပြီ။ ဝိပတ္တိ၏ လက်ချက်ကြောင့် ဆက်လက် ရိုက်နှိပ်ထားသော ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း ဒုတိယတွဲ ဖောင်စိမ်းများသည် ရွာသစ်ကြီးကို မဟာမိတ် လေယာဉ်ပျံတို့က ဗုံးချရာတွင် စာပုံနှိပ်စက်ပါ မလွတ်ကင်းသဖြင့် ပျက်စီးခြင်းမလှ ပျက်စီးသွားရလေပြီ။

၁၃၀၇-ခု၊ ဝါခေါင်လ (၁၉၄၅ ခု ဩဂုတ်လ) တွင် တကမ္ဘာလုံးကို ဒုက္ခပေးခဲ့သော ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံး သွားလေသည်။ ထိုအခါကျမှ ဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်း ပထမတွဲကို မန္တလေးမြို့ သုခဝတီ ပုံနှိပ်တိုက်တွင် လည်းကောင်း၊ ၎င်းကျမ်း ဒုတိယတွဲကို ဦးပန်းရီ၏ လှောင်အင်ဆန်းတိုက်တွင် လည်းကောင်း ထပ်မံရိုက်နှိပ်ရတော့သည်။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိနိဿယကို
ရေးသားစီရင်တော်မူခြင်း

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးကား ပြီးသွားလေပြီ။ လောကီ စီးပွားရေးကိုရှာဖွေ လိုသူများနှင့် လောကုတ္တရာ စီးပွားရေးကို ရှာဖွေလိုသူတို့မှာ စိတ်အေးချမ်း သာစွာနှင့် ဝီရိယ ဆန္ဒရှိသမျှ ကြိုးစားရှာဖွေနိုင်ခွင့် ရရှိကြလေ၏။ သို့ဖြစ်သည့် အတိုင်း မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားထံတွင် တရား အားထုတ် လက်စ ရှိသူ များနှင့် အားမထုတ်ရသေးသော သူတို့ပါ မဟာသတိပဋ္ဌာန နည်းလမ်းအရ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ကြသဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ တနေ့ထက်တနေ့ များပြားလာခဲ့လေသည်။

မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား ကိုယ်တိုင် မဟာသတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော် အရဝိပဿနာ လုပ်ငန်းစဉ် တရားကို လက်တွေ့ ထင်ရှားအောင် ဟောကြား ညွှန်ပြတော်မူလေရာ တပည့် ယောဂီတို့အား ကမ္မဋ္ဌာန်း နည်းနိဿယ လမ်းမှန် ကျရေး တဆင့်ခံ နည်းပေးလျက် စစ်ဆေးညွှန်ပြသူ လက်ထောက် အကူအညီ ဆရာပေါင်း များစွာလည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့၏။ ထိုသို့ ပေါ်ပေါက်လာသည့် အနက် ပထမ လက်ထောက် ဆရာကြီးများ ဖြစ်ကြသော ဆရာကြံနှင့် ဆရာ ကြွက်တို့က “မဟာသတိပဋ္ဌာန် သုတ်ကြီး ပဋ္ဌအနက် အလုံးစုံ အာဂုံ ဆောင်လွယ်စေရန် လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းစဉ်များ ထင်ရှား ပေါ်လွင်စေရန်လည်းကောင်း နိဿယကျမ်းသစ်တစောင်ကို ပြုစုရေးသား၍ ချီးမြှောက်တော်မူပါ” ဟု လျှောက်ထား တောင်းပန် ကြပြန်လေသည်။

ထိုသို့ တောင်းပန်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ဒီဃနိကာယ် မဟာဝဂ် ပါဠိ ဟော်လာ မဟာသတိပဋ္ဌာန်သုတ်ကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် နိဿယ ပြန်ဆို ရေးသားတော် မူပြန်ရာ သာသနာတော်နှစ် ၂၄၉၃-ခု၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၁-ခု၊ ကဆုန် လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့တွင် ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက် လေသည်။

မဟာသတိပဋ္ဌာန်သုတ်၏ ဂုဏ်ရည်

နိကာယ် ငါးရပ်၊ ပိဋကတ် သုံးဖြာ၊ အင်္ဂါ ကိုးတန်၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် ရှိသည့်အနက် ဤ မဟာသတိပဋ္ဌာန် သုတ်သည် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို လက်ငင်းရရှိရေးအတွက် ရှုမှတ် အားထုတ်နည်းများကို တိုက်ရိုက်ထင်ရှား မသွယ် မဝိုက်ဘဲ ဟောထားသော “ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်” ခေါ် ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းစဉ် တရားတော်ကြီး ဖြစ်ပေသည်။

စိတ်အညစ်အကြေး ကင်းဝေးစင်ကြယ်ရန်၊ အရိယာမဂ်ကို ရရန်၊ နိဗ္ဗာန် ကို မျက်မှောက်ပြုရန် “တခုတည်းသော လမ်းမှန် တကြောင်းတည်းသော လမ်းမှန်” ဟု ကေနံ သတ်မှတ်၍ ချီးမွမ်းတော်မူအပ်သောကြောင့် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို သတိပဋ္ဌာန်ဖြင့်သာ ရောက်နိုင်၍ သူမပါလျှင် မရောက်နိုင်ကြောင်း ကောင်းကောင်းကြီး ထင်ရှား လှပေတော့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤ မဟာသတိ ပဋ္ဌာန်သုတ် တရားတော်ကြီးကို ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှာ အလွန် အရေးပါ၍ အရာရောက်လှသည့် ပဓာန အချုပ်အခြာ ဘာဝနာ လုပ်ငန်းစဉ် တရားတော် ကြီး ဟူ၍လည်း ဆိုသင့် ဆိုထိုက်လှပေသည်။

သို့ဖြစ်သောကြောင့် ရှေးသူဟောင်းတို့ ပြောလေ့ပြောထ (ပြောစမှတ်) ရှိကြသည်မှာ “တောထွက်လျှင် သတိပဋ္ဌာန် စာစောင်ကို ယူဆောင်၍ ထွက်ရသည်” ဟူသည်ပင်တည်း။ ထိုဥဒါန်း စကားမှာ ယခုတိုင် တွင်လျက် ရှိပေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ရှေးသူတော်စင် ပညာရှင်တို့သည် ဤ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ကြီးကို အတူးပင် လေးစားခဲ့ကြ ပေသည်။ ကျမ်းဂန်အရ ဖော်ပြရသော် တရားကျင့်သူအပေါင်း ငါးရာစီ ရှိသော ဓမ္မိက ဥပါသကာ အဖွဲ့ပေါင်း ငါးရာတို့၏ ဦးစီးဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်သော မဟာဓမ္မိက ဥပါသကာကြီး ကွယ်လွန် ခါနီးတွင် ရဟန်းတော်များကိုပင့်၍ တရားတော်ကို ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ရန် တောင်းပန်သည်တွင် ရဟန်းတော်များက “ဘယ်သုတ်ကို နာလိုပါသလဲ” ဟု မေးတော်မူကြ၏။ “ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့ လက်မလှုတ်ဘဲ နှလုံးသွင်းမြဲ ဖြစ်သော မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်ကို နာလိုပါသည်” ဟု ဥပါသကာကြီးက ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေသည်။ ဤစကားဖြင့် ဘုရားတိုင်း ဘုရားတိုင်း ဤ မဟာသတိပဋ္ဌာန တရားကို လက်မလှုတ်နိုင်ဘဲ အထူး လေးစားခဲ့ကြ ကြောင်းနှင့် ရဟန်းတော်များတွင် မက လူဝတ်ကြောင် ဥပါသကာများပါ အထူး လေးစားခဲ့ကြကြောင်း ထင်ရှားလှပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း အမျိုးသမီး အမျိုးသားတိုင်း ဖတ်ရှု၍လည်းကောင်း၊ နာခံ၍ လည်းကောင်း၊ ကျင့်ကြံ အားထုတ်၍ လည်းကောင်း သတိပဋ္ဌာန် အရသာကို ခံစား သုံးဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ရှေးရှေးသော ဆရာမြတ်တို့ သည် မဟာသတိပဋ္ဌာန သုတ်ကြီးကို ပါဠိတပိုဒ်၊ မြန်မာတပိုဒ်၊ နိဿယ ပြန်ဆိုခြင်း၊ မြန်မာသက်သက် ပြန်ဆိုခြင်း၊ အနက် အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုခြင်း စသည်တို့ဖြင့် လေးစားကာ ရေးသားပုံနှိပ် ဖြန့်ချိခဲ့ဘူးကြလေပြီ။

နိဿယသစ်၏ ထူးခြားချက်

မဟာစည်ဆရာတော်၏ သတိပဋ္ဌာန် နိဿယသစ်မှာ ယောဂီများအတွက် အလွယ်တကူကြည့်ရှုလေ့လာ နိုင်ပါစေ ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရေးသား စီရင်သောကြောင့် -

- (၁) နိဿယဟု ဆိုရသော်လည်း မြန်မာ စကားပြေလိုပင် ဖတ်လွယ် သိလွယ်ခြင်း။
- (၂) သဘာဝ ကျကျ အားထုတ်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ် များမှာ ကိုယ်တွေ့နှင့် တိုက်ရိုက် ညီညွတ်နေသည်ကို တွေ့ရခြင်း။

- (၃) အားထုတ်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အကူအညီ အထောက်အပံ့ ရနိုင်ခြင်း။
- (၄) အားမထုတ် ရသေးသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အားထုတ်ရေး အတွက် နည်းနိဿယကို ကျကျနန ရသွားနိုင်ခြင်း-

ဤသို့ စသော လက်ငင်းအကျိုး ကျေးဇူးများကို ထင်ရှားရရှိစေနိုင်သော ထူးခြားချက်များနှင့် ပြည့်စုံပေသည်။

နိဿယသစ်ကို ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိခြင်း

သတိပဋ္ဌာန် နိဿယ ပထမ လက်ရေးမူကို ရဟန်း ရှင်လူ တပည့် ယောဂီ အများတို့ အဆင့်ဆင့် ကူးယူကြရာ လွန်စွာ ပင်ပန်းခြင်း၊ အလို့ရှိသတိုင်း မရနိုင်ခြင်း၊ မှန်ကန် တိကျစွာ မရနိုင်ခြင်း၊ ကြည့်ရှုမကောင်းခြင်း စသော အပြစ်များနှင့် တွေ့ကြုံကြရလေသည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် နိဿယ လက်ရေး မူကို ပုံနှိပ်ခွင့်ပြုရန် ရွှေဘိုမြို့ ဆိပ်ခွန်ရွာ “သဒ္ဓမ္မပါလ ဝိပဿနာ ဖြန့်ဖြူးရေး အဖွဲ့” က ဆရာတော် ဘုရားအား လျှောက်ထား ခွင့်တောင်းခဲ့လေသည်။

ဤသို့ ခွင့်တောင်းသောအခါ မဟာစည် ဆရာတော် ဘုရားမှာ ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာသို့ ၁၃၁၁-ခုနှစ်ကပင် ရောက်ရှိနေသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ လှမ်း၍ လျှောက်ထားရခြင်း ဖြစ်လေသည်။ သို့လျှောက်ထားသည့် အတိုင်း ဆရာတော်ဘုရား ကိုယ်တိုင် စီရင်ရေးသားပြီးသော နိဿယတွင် အနည်းငယ် မျှသာဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ပြီးလျှင် စက်တင်ပုံနှိပ်ခွင့် ပြုတော်မူလိုက်သည့်အတိုင်း “သဒ္ဓမ္မပါလ ဝိပဿနာ ဖြန့်ဖြူးရေးအဖွဲ့” က ယောဂီ ရှင် လူတို့ အလွယ်တကူ ကြည့်ရှုနိုင်ကြရန် ရန်ကုန်မြို့၊ လှူစွဲလမ်း၊ သုဓမ္မာ ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ပထမအကြိမ် ရိုက်နှိပ်ရာ၊ သာသနာတော်နှစ် ၂၄၉၅ ခု၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၃-ခု တန်ဆောင်မုန်း လတွင် ပြီးစီးခြင်းသို့ ရောက်လေသည်။

**ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာသို့
ကြွရောက် သိတင်းသုံးခြင်း**

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံကို လွတ်လပ်သော နိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင် ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သာသနာ တော်အား အထွဋ် အထိပ်ရောက် ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့မည် ဟူသော အဓိက ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဆာဦးသွင်၊ မဟာသီရိသုဓမ္မ ဟင်္သာတ ဦးမြ၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနု၊ ဘဏ္ဍရေးဝန်ကြီး ဦးတင်၊ သာသနာရေး ဝန်ကြီးဦးဝင်း၊ အမြတ်တော် မင်းကြီး ဦးစံသိမ်း၊ သတိုးမဟာသရေစည်သူ ဦးဘဂျမ်း၊ မီးသတ်ညွှန်ကြား

ရေးဝန် သရေစည်သူ ဦးလှကျော် အစရှိသော လူကြီးမင်း အပေါင်းတို့သည် နိုင်ငံတော် သမ္မတကြီးကို နာယကတင်မြောက်၍၊ မြန်မာ သက္ကရာဇ် ၁၃၀၉-ခု၊ နတ်တော် လဆန်း (၁) ရက် (၁၃-၁၁-၄၇) နေ့တွင် ဗုဒ္ဓသာသနနဂ္ဂဟ အဖွဲ့ကြီးကို နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် နေအိမ်၌ စတင် တည်ထောင်ခဲ့ကြလေသည်။

ထိုအဖွဲ့၏ ရည်ရွယ်ချက် (၁) အရ၊ ပဋိပတ္တိ သာသနာတော် ကြီးကို ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ရန်အလို့ငှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနကြီးတခု တည်ထောင်ရေးနှင့် ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် နှစ်ရပ် စွယ်စုံသော ကမ္မဋ္ဌာနစရိယ (ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား) ဆရာတော်တပါး ရှာကြံရေးတို့ကို စတင် ဆောင်ရွက် ကြသော အခါ ၁၃၁၀-ပြည့်နှစ်၊ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၉-ရက် (၆-၉-၄၈) နေ့တွင် သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဆာဦးသွင် လေဒီသွင် သားသမီး တစုတို့က ယခု သာသနာ့ရိပ်သာခြံမြေကို လှူဒါန်းကြသောကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာများကို စတင်တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။

ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် နှစ်ရပ် စွယ်စုံသော ကမ္မဋ္ဌာန စရိယ ဆရာတော်ရရှိရေး အတွက် အထက်အောက် မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြား ထောက်လှမ်းစုံစမ်းသော အခါ ရှေ့တိုမြို့၊ ဆိပ်ခွန်ရွာ သာသနဓဇ သီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ ဘွဲ့တော်ရ ကမ္မဋ္ဌာနာ စရိယ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဂုဏ်သတင်းကို ကြားသိ ကြရလေသည်။

ထိုအခါ ဥက္ကဋ္ဌကြီး သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဆာဦးသွင် ကိုယ်တိုင် သွားရောက်၍ အသေအချာ ထောက်လှမ်း စုံစမ်းပြီးမှ ကြားသိရသည့်အတိုင်း ခိုင်လုံသော အခါ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနု ကိုယ်တိုင် ရှေ့တိုမြို့သို့ သွား ရောက်၍ ဆရာတော် ဘုရားကြီးအား သာသနာ ပြုရန် ရန်ကုန်မြို့သို့ ကြွတော် မူပါ ဘုရားဟု လျှောက်ထားပြီးလျှင် ၁၃၁၁-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် (၆) ရက် (၁၀-၁၁-၄၉) နေ့တွင် ရန်ကုန် သာသနာ့ ရိပ်သာသို့ အရောက် ပင့်ဆောင်၍ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြလေသည်။

ဆာဦးသွင် စုံစမ်းထောက်လှမ်းပုံ

ဗုဒ္ဓသာသနနဂ္ဂဟအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ဆာဦးသွင်သည် အခါတပါး သမီးများ ရှိရာ အထက် မြန်မာနိုင်ငံ စစ်ကိုင်းမြို့သို့ ခေတ္တ အလည်အပတ် ရောက်၍ သမီးများထံတွင် တည်းခိုနေခိုက်-

တနေ့သ၌ သမီးများနှင့်အတူ စစ်ကိုင်းတောင်၊ချပ်သင်းချောင်၊သီလရှင် ဆရာကြီး ဒေဝီဝိစာရီထံသို့ ရောက်ရှိသွားကြလေသည်။ ထိုအခါ ဆရာကြီး ထံသို့ ရောက်ရှိနေနှင့်သော ရွှေဘိုခရိုင်၊ ရေဦးမြို့ ဆန်စက်သဌေး ဦးဘသင်နှင့် ဆရာကြီး ဒေဝီဝိစာရီက မိတ်ဆက်ပေးယင်း ဦးဘသင်နှင့် သာသနာရေး ဆွေးနွေးမိကြရာ ဆာဦးသွင်က “ဦးတို့ စစ်ကိုင်းကို ရောက်လာတာကတော့ ဘုရားဖူးယင်း သမီးများထံ အလည်လာယင်း ဦးတို့ ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ ရိပ်သာအတွက် ကမ္မဋ္ဌာန်း နည်းပြ ဆရာတော် တပါး ရရှိရန် စုံစမ်းယင်း ဆိုပါတော့။” “ဒီလိုဆိုယင် ကျွန်တော်ညွှန်ကြားပါရစေ၊ယခုကျွန်တော်များ မျက်မှောက် ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်နေတဲ့ ကျွန်တော်များနယ်က ဆရာတော်နှင့် အထူး သင့်လျော်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ထိုဆရာတော်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းနည်းပြ သော နေရာမှာသာ ရှင်းလင်းပြတ်သားသည် မဟုတ်ပါ။ ပရိယတ်ဘက်တွင်လဲ အစိုးရစာချုတ်တန်းကိုသိရိပ်ဝရဂုဏ်ထူးနှင့် အောင်ပါတယ်။စာတတ်ဆရာတော် တပါးလို့ အခြား သံဃာတော်များကလဲ အသိအမှတ် ပြုထားကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ယခုပြောတဲ့ ဆရာတော်နှင့် သင့်လျော်လိမ့်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။”

ဤသို့ ပြောဆို ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ထိုဆရာတော်၏ တရားတော်ကို ကိုယ်တိုင် နာခံ မှတ်သားလိုသောကြောင့် (၃)ရက်ခန့် ဝါပန်ပြီး ကြွလာဖို့ ပင့်ပေးရန် တောင်းပန်သဖြင့် ရေဦးစက်သဌေးက တာဝန်ယူပြီး ပင့်လာ၍ ဆရာကြီးဒေဝီမာလာရီ၏ သမိဒွေဒါယချောင်တွင် (၃) ရက် တိုင်တိုင် တရား နာယူကြရာ၊ ရဟန်း ရှင် လူပရိသတ် ၃၀၀-ကျော် အနက်မှ စာတတ် ကျမ်း တတ်တရားအခံရင့်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများက ပို၍ နှစ်သက် သဘောကျ ကြသော ကြောင့် ဆရာကြီး ဒေဝီမာလာရီ၏ ထပ်မံ တောင်းပန်ချက်အရ နောက်ထပ် (၂) ရက်ဆက်၍ နာယူကြပြန်လေသည်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဆာဦးသွင်မှာလည်း အလွန် ထူးမြတ်သော ဝိပဿနာ ကျင့်စဉ် အလုပ်တရားများကို ကိုယ်တိုင် ကြားနာရပြီး၊ ရန်ကုန်မြို့ ပြန်ရောက်ရောက် ချင်းပင် ထိုဆရာတော်၏ သတင်းကို ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုအား ပြောပြ၍ ထိုဆရာတော်ကို သွားရောက် ဖူးတွေ့ပြီး၊ ရန်ကုန်မြို့သို့ ပင့်စေလို ကြောင်းဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်အား အကြံပေး ပြောဆိုတိုက်တွန်းလေသည်။

သမိဒွေဒါယချောင် ဆရာကြီး ဒေဝီမာလာရီ အမှူးရှိသော သီလရှင် ဆရာကြီး အချို့တို့သည် ထိုဆရာတော် သီတင်းသုံးရာသို့ လိုက်သွားကြပြီး နှစ်လ သုံးလခန့် တရား အားထုတ်၍ ကိုယ်တိုင် သိရှိရသော ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်

တရားထူးများကို ဥက္ကဋ္ဌကြီးထံသို့ စာပေးပို့၍ အားရ ကျေနပ်ဖွယ် ကြားသိရ သည့်အတိုင်း ဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌကြီးက ဝန်ကြီးချုပ်အား ထပ်မံ ပြောပြပြန်လေသည်။

နောက်များမကြာမီ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုသည် အထက် မြန်မာနိုင်ငံသို့ တိုင်းခန်းလှည့်လည်ရာမှ ၁၃၁၁-ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၄-ရက်နေ့တွင် ရွှေဘိုမြို့သို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။ ထိုအခါ ဝန်ကြီးချုပ်သည် ရွှေဘိုမြို့ မော်ကွန်းမြင်သာခေါ် မြို့ထောင့် စေတီ တော်၏ ခြေတော်ရင်းရှိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ဖူးမြော်လျက် ရန်ကုန်မြို့သို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား အားထုတ်နည်း ပြသချီးမြှင့်ရေးအတွက် သာသ နာပြု ကြံတော်မူပါရန် ပင့်ဖိတ်လျှောက်ထားချက်အရ၊ ရှေးဦးစွာ သတင်း ပေးသူ ရေဦးမြို့ ဆန်စက်သဋ္ဌေးဦးဘသင်တို့က တပည့်နောက်လိုက် ပြုလျက် ၁၃၁၁- ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာသို့ ဆရာတော်ကြီးကိုယ်တိုင် ကြွရောက်တော် မူလေသည်။

ထိုဆရာတော်ကား အခြားမဟုတ်ပါ။ ယခုအခါ သာသနာ့ရိပ်သာ စံကျောင်းတော်တွင် အစဉ် သီတင်းသုံးတော်မူလျက်၊ ထိုထိုသော ဝိပဿနာ ယောဂီ ရဟန်းပရိသတ် လူပရိသတ် များစွာတို့အား ဝိပဿနာပွားများ နည်းတို့ကို လက်တွေ့ စာတွေ့ ၈-ဃ-ဏ-န ပြသတော်မူလျက် ဆဋ္ဌသံဂါ ယနာ မဟာဓမ္မသဘင်ကြီးတွင် သံဂါယနာပုစ္ဆက ဝန်ဆောင် ဖြစ်တော် မူသော ရွှေဘိုမြို့ ဆိပ်ခွန်ရွာ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တ အရှင်သောဘန မဟာထေရ်ကြီးပင် ဖြစ်တော်မူပါသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားသည် သာသနာ့ရိပ်သာသို့ ရောက်ပြီးနောက် အချိန်ကာလ အချည်းနှီးမကုန်လွန်စေရန် တရားအားတုတ်လိုသူတို့အား တရား ပြသတော်မူမည့်အကြောင်းကို မိန့်တော်မူလေလျှင် ၁၃၁၁-ခုနှစ်၊ နတ်တော် လပြည့်နေ့ (၄-၁၂-၄၉) တွင် တရား အားထုတ်လိုကြသူ ယောဂီ ပေါင်း ၂၅-ဦး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်နှင့် ဝိပဿနာအလုပ်ပေး တရားတော် ကြီးကို မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် စတင် ဟောကြားတော် မူခဲ့လေသည်။

ထိုအခါမှစ၍ သာသနာ့ရိပ်သာသို့ တရားအားထုတ်ရန် လာရောက်ကြသူ ရှင် လူ ရဟန်းအပေါင်းတို့ တစတစ များပြားလာရာ ဆရာတော်ဘုရားကြီး သည် ရောက်သစ်စ ယောဂီအပေါင်းတို့အား ဝိပဿနာအလုပ်ပေးတရားတော် ကြီးကိုပင် ဟောကြား၍ တရားပေးတော် မူခဲ့ပါသည်။

အားထုတ်ဘူးသူ အားပေးသူ

ဝိပဿနာလုပ်ငန်းတရားကို ဟောလျှင် ဖြစ်စေ၊ ကျမ်းရေးသားလျှင် ဖြစ်စေ ထိုဆရာသည် မိမိဟောပြော ရေးသားသော ထိုဝိပဿနာလုပ်ငန်းကို ထိထိရောက်ရောက် အားထုတ်ဘူးသူ ဖြစ်ဖို့ ရှေးဦးစွာ အရေးတကြီး လိုအပ် ပေသည်။ ထို့ပြင် ထိုနည်းအရ အားထုတ်သူ တပည့်များစွာတို့ ပေါက်ရောက် အောင်မြင်၍ ထောက်ခံချက်များစွာ ရရှိထားသောနည်း ဖြစ်ဖို့လည်း ဒုတိယ အရေးတကြီး လိုအပ်ပေသည်။

ဝစ္ဆပရိဗိုဇ်နှင့် မြတ်စွာဘုရား

ဤအရာ၌ မဇ္ဈိမပဏ္ဍာသ(၁၅၇) မဟာဝစ္ဆသုတ်မှ သာဓက အထောက် အထားတရပ်ကို အကျဉ်းချုပ် ဆောင်ပြလိုပါသည်။

ထိုသုတ်တွင် ဝစ္ဆပရိဗိုဇ်က “မြတ်စွာဘုရားမှတပါး တရားထူးကိုရသော အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိပါ၏လော” ဟု မေးလျှောက်သဖြင့် မြတ်စွာဘုရားက-

“အို ဝစ္ဆ၊ ရဟန္တာဖြစ်ကြသော ငါ၏တပည့် ရဟန်းယောကျ်ား ရဟန်း မိန်းမတို့သည် တရာ နှစ်ရာ သုံးလေးရာ ငါးရာမက များစွာပင် ရှိကြသည်။ အနာဂါမ်၊ သကဒါဂါမ်၊ သောတာပန်ဖြစ်ကြသော ငါ၏တပည့် လူ ဥပါ သကာ ဥပါသိကာမ တို့သည်လည်း တရာ နှစ်ရာ သုံးလေးရာ ငါးရာမက များစွာပင် ရှိကြသည်” ဟု ဖြေကြားတော်မူလေသည်။ ထိုစကားကို ကြား ရ၍ ဝစ္ဆပရိဗိုဇ်က-

“အရှင်ဂေါတမ၊ အကယ်၍ အရှင်ဂေါတမ ဟောပြသော ဤတရား သည် အရှင်ဂေါတမ တပါးသာ ပြီးစီးပေါက်ရောက်၍ အခြားသူတို့မပေါက် ရောက် ခဲ့ပါလျှင် အရှင်ဂေါတမ ဟောပြသော ဤအကျင့်မြတ်သည် မပြည့် စုံဘဲ ရှိရာပါသည်။ ယခုမူကား ထိုသို့ မဟုတ်ပါဘဲ အရှင်ဂေါတမလည်း ပေါက်ရောက်ပေသည်။ တပည့်ရဟန်းယောကျ်ား၊ ရဟန်းမိန်းမ၊ လူဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာမတို့လည်း ပေါက်ရောက်ကြပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အရှင်ဂေါတမ ဟောပြသော အကျင့်မြတ်သည် ပြည့်စုံလှပါပေသည်” ဟု ချီးကျူးလျှောက် ထားလေသည်။

သို့ဖော်ပြသော ပါဠိတော် အထောက်အထားနှင့်အညီ မဟာစည်ဆရာ တော်ဘုရားသည်လည်း ဤသို့သော ဂုဏ်အင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံကြောင်းကို ဝိပဿနာ အခြေခံတရားတော် စာအုပ်၊ စာမျက်နှာ-၁၁၄၊ စာကြောင်း-ရေ ၁၄-တွင် ဤသို့ အမိန့်ရှိချက်ပါရှိပေသည်။

“ဘုန်းကြီးက မိမိတဦးတည်း ထင်မြင်သဘောကျတာတွေကို လျှောက်
ဟောနေတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ တပည့်ယောက် လေးငါးဆယ်ယောက်လောက်
တွေ့မြင်ရုံနဲ့လဲ ဟောနေတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ယောက်တို့ ရာပေါင်းများစွာ
ဒီအတိုင်းတွေ့မြင်နေပြီ၊ ယခုလဲ တချို့က တွေ့မြင်နေဆဲ ဖြစ်နေကြတယ်၊
ဒါကြောင့် ဟောနေတာပါ” ဤသို့ ပါရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ယောဂီ ရာပေါင်းများစွာ

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား၏ မိန့်ခွန်းတွင် “ယောဂီ ရာပေါင်းများစွာ”
ဟူ၍ ပါရှိသည့်အတိုင်း ရာပေါင်းမည်မျှ များသည်ကို ဖော်ပြလိုပါသည်။
၁၃၂၀-ပြည့်နှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း ၁၁-ရက် (၂၁-၁၂-၅၆) တနင်္ဂနွေ
နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာ၌ ကျင်းပသော (၉)ကြိမ်မြောက်
မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား၏ သြဝါဒ ခံယူပူဇော်ပွဲတွင် တင်ပြသော ယောဂီ
စာရင်းကို ဤသို့ တွေ့ရှိရပါသည်။

မဟာစည် ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် သာသနာ့ ရိပ်သာ အတွင်း၌
ဝိပဿနာတရား စတင် ပြတော်မူသည့် ၁၃၁၁-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လမှစ၍
၁၃၂၀-ပြည့်နှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလကုန်အထိ ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာ
တွင် တရားအားထုတ်ပြီးသော ယောဂီဦးရေမှာ-

- ၁။ ရဟန်းတော် ယောဂီ ၂၄၁၉-ပါး
 - ၂။ အမျိုးသား ယောဂီ ၂၀၄၆-ဦး
 - ၃။ အမျိုးသမီးနှင့် သီလရှင် ယောဂီ..... ၅၃၃၅-ဦး
- စုစုပေါင်း ၉၈၀၀-ဦး

ရှိခဲ့ပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်၌ ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား
ကြီး၏ သြဝါဒခံ ကပ္ပဋ္ဌာန်း ဌာနခွဲပေါင်း ၁၅၀-ကျော်ရှိရာ၊ ထိုဌာနများမှ
ရရှိသော ယောဂီ ဦးရေ စာရင်းမှာ ၁၄၇၅၈၁-ဦးရှိ၍ အားလုံးပေါင်း
မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ယောဂီဦးရေမှာ ၁၅၇၃၈၁ (တသိန်း ငါးသောင်း ခုနစ်
ထောင် သုံးရာ ရှစ်ဆယ်တစ်ဦး)ရှိပါသည်။

ထို့ပြင် ယိုးဒယားနိုင်ငံ၌လည်း ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား
ကြီး၏ တပည့် ကပ္ပဋ္ဌာနာစရိယ ဦးအာသဘနှင့် ဦးဣန္ဒဝံသတို့ ကြီးမှူး၍
၁၃၁၄-ခုနှစ်မှ အစပြုကာ သတိပဋ္ဌာန် အမှတ်တရားကို ညွှန်ကြားပြသခဲ့ရာ

ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနခွဲပေါင်း ၃၀၀- ကျော်ရှိ၍ အားထုတ်ပြီးသော ယောဂီ ပေါင်းမှာ တသိန်းကျော်ရှိပြီဟု ကြားသိရပါသည်။ ထို့ပြင် သိဟိုဠ်၊ အိန္ဒိယ၊ ဥရောပ အစရှိသော အခြားနိုင်ငံတို့၌လည်း ကျေးဇူးရှင်မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ သြဝါဒအရ အားထုတ်ပြီးသော ယောဂီ များမှာလည်း ရာပေါင်းများစွာ ရှိပါသေးသည်။

ဖော်ပြပြီးသောစာရင်းများအရ၊ တပည့် ယောဂီ နှစ်သိန်း ငါးသောင်း ကျော်တို့တွင် ရုပ်နာမ်အဖြစ်အပျက်ကို တွေ့မြင်၍ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် ကောင်းကောင်းဖြစ်ဘူးသော ယောဂီများမှာ တသိန်းထက် နည်းမည် မဟုတ်ပေ။ ဤမျှ များပြားစွာသော တပည့် ယောဂီတို့ကို ရည်ရွယ်၍ ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက “ယောဂီတွေ ရာပေါင်း များစွာ”ဟု မိန့်တော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အလွန်ပင် အားတက်ဖွယ်ကောင်း ပါပေစွ။

ယောဂီ သုံးသိန်းကျော်

လွန်ခဲ့သော ၁၃၂၂-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လက နှစ်ပတ်လည် စာရင်းအရ ဆိုလျှင် သာ၍ပင် အားတက်ဖွယ် ကောင်းပေသည်။ ထိုစာရင်းကို အောက်ပါ အတိုင်း တွေ့ရပေသည်။

- ၁။ ရဟန်းတော် ယောဂီ ၂၉၇၁-ပါး
- ၂။ အမျိုးသား ယောဂီ ၂၃၈၈-ဦး
- ၃။ အမျိုးသမီးနှင့် သီလရှင်ယောဂီ ၆၁၇၄-ဦး

ရန်ကုန်သာသနာ့ရိပ်သာ ယောဂီပေါင်း ၁၁၅၃၃-ဦး ရှိခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ် ဌာနခွဲများမှ ယောဂီပေါင်း ၂၃၄၁၅၆-ဦး ရှိပါသည်။ နှစ်ရပ်ပေါင်းလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ ယောဂီပေါင်း- ၂၄၅၆၈၉ (နှစ်သိန်း လေးသောင်း ငါးထောင် ခြောက်ရာ ရှစ်ဆယ်ကိုးဦး) ရှိပါသည်။ ယိုးဒယား စသော နိုင်ငံခြားယောဂီများပါ ပေါင်းလိုက်လျှင် ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သြဝါဒခံ ယောဂီပေါင်း သုံးသိန်းကျော် လေးသိန်းခန့် ရှိကြောင်း သိရပါသည်။ ထို သုံးသိန်းကျော် လေးသိန်းခန့် ယောဂီတို့တွင် ရုပ် နာမ် အဖြစ်အပျက်ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်တွေ့မြင်၍ အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ် ကောင်းကောင်း ဖြစ်ဘူးသော ယောဂီ ပေါင်းမှာလည်း တသိန်းခွဲထက် နည်းမည်မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် “ယောဂီတွေ ရာပေါင်း များစွာ ဒီအတိုင်း တွေ့မြင်နေပြီ။ ယခုလဲ တချို့ တွေ့မြင်ဆဲ ဖြစ်နေတယ်။

ဒါကြောင့် ဟောနေတာပါ”ဟု ရဲရဲရင့်ရင့် ဝန်ခံ၍ မိန့်မြှောက်အားပေးတော်
မူသော ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မိန့်ခွန်းတော်သည် အလွန် အလွန်ပင်
အားတက်ဖွယ် ကောင်းလှပါပေသည်။

အထူး သိမှတ်ဖွယ်

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဘုရားဟောပါဠိတော်ကို အထူး
သဖြင့် ရှိသေ့လေးစားလျက် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ယူဆ ဟောပြောလေ့ရှိပေ
သည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတစုံတခု၌ တိုက်ရိုက်ဖြောင့်ဖြောင့်ရနေသော အနက်
သည် အခြားပါဠိတော်များနှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းမရှိဘဲ ညီညွတ်နေလျှင် ထို
အနက်ကိုပင် ရှိသေ့လေးစားသောအားဖြင့် အတိအကျ ယူဆ ဟောပြော
ရေးသားတော်မူပေသည်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-

“သုတ္တံ အပ္ပဋိဗာဟိယံ၊ တံ ပဋိဗာဟန္တေန ဗုဒ္ဓေါ ပဋိဗာဟိတော
ဟောတိ” ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်ဟူသော သုတ်ကို မမြစ်ပယ်အပ်၊ ၎င်း
ပါဠိတော်သုတ်ကို မြစ်ပယ်လျှင် မြတ်စွာဘုရားကိုပင် မြစ်ပယ်ရာ ရောက်လေ
တော့၏။ (သုတ်မဟာဝဂ် အဋ္ဌကထာ-၁၅၇)ဟူသော အဋ္ဌကထာ သြဝါဒ
နှင့် အညီ အခြားပါဠိတော်များနှင့်လည်း မဆန့်ကျင်၊ အပြစ်လည်း မရှိ၊
သင့်လျော်သော ပါဠိ၏အနက်ကို လျှော့၍ ဖြစ်စေ၊ တမျိုးပြင်၍
ဖြစ်စေ ယူလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို မြစ်ပယ်ရာရောက်မည်စိုးသောကြောင့်ဟူ၏။

သို့ဖြစ်၍ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား ရေးသားတော်မူသော ဝိပဿနာ
ဆိုင်ရာကျမ်းနှင့် စကားပြောပုံအတိုင်း (ဟောပြောသည့်အတိုင်း) အသံဖမ်း
စက်ဖြင့် ယူသားရာမှ ရေးကူးရိုက်နှိပ်ထားသော အခြားစာအုပ်စာတမ်းများ၌
ပါဠိအနက် တစုံတရာတွင် မိမိတို့ ဉာဏ်မသက်ဝင်နိုင်လျှင် အခြားပါဠိတော်
များနှင့် နှီးနှော၍ ယူသင့်ပါကြောင်း သူတော်ကောင်း ပညာရှိတို့အား
အမြှောက်အားဖြင့် ညွှန်ကြားလိုပါသည်ဟု ဝိပဿနာ အခြေခံတရားတော်
စာအုပ် နိဒါန်းတွင် ဖော်ပြထားလေသည်။

သိဟိဋ္ဌိကျမ်း၌ သာသနာပြုခြင်း

(ဆရာတော် ဦးသုဇာတ၏ ခရီးသွား မှတ်တမ်းအရ အချုပ်အားဖြင့် ဖော်ပြထား
ပါသည်။)

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၇-ခု၊ ပထမဝါဆိုလဆုတ် ၁၁- ရက်နေ့မတိုင်
မီတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ သိဟိဋ္ဌိကျမ်းသို့ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား သာသနာပြု
စေလွှတ်တော်မူရန် အကြောင်းဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။

“ဝိပဿနာ ပဋိပတ်သာသနာသည် သီဟိုဠ်သို့တိုင် ပြန့်နှံ့ တည်ရှိစေရန် သာသနာပြု စေလွှတ်တော်မူပါ ဘုရား”

ဤသို့ ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုက မဟာစည်ဆရာတော်အား အတန် တန် လျှောက်ထားခဲ့လေသည်။

ထိုကိစ္စ အကြောင်းပြု၍ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားက အရှင်သုဇာတ၊ အရှင်ဥတ္တရာဘိဝံသ၊ အရှင်ဇဝနတို့အား “သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ပဋိပတ်သာသနာပြု သွားကြစေလိုသည်” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ထို့ကြောင့် ၁၃၁၇-ခု၊ ပထမဝါဆိုလဆုတ် ၁၁-ရက်၊ (၁၅-၇-၅၅) သောကြာနေ့တွင် နိုင်ငံကူးလက်မှတ် ပြုလုပ်ကြသည်။ ၎င်းလဆုတ် ၁၂-ရက် စနေနေ့ညနေ ၃-နာရီတွင် ကမ္ဘာအေး ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ရုံးခန်း၌ ထိုကိစ္စ အတွက် အထူးအစည်းအဝေးတရပ် ကျင်းပသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌကြီး သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဆာဦးသွင်၊ ဒု-ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် အငြိမ်းစား တရားဝန်ကြီးချုပ် သတိုးသီရိသုဓမ္မ အဂ္ဂမဟာ သရေစည်သူ ဒေါက်တာ ဦးသိမ်းမောင်၊ တရားဝန်ကြီးဦးချန်ထွန်း စသော သာသနာရေး အရာရှိကြီးများ၊ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားနှင့် သီဟိုဠ်သာသနာပြု တပည့် မထေရ်ကြီးများ တက်ရောက်ကြသည်။

ထိုအစည်းအဝေးမှ

ဆရာတော် ၃-ပါး၏ခရီးစရိတ်ကို သတိုးသီရိသုဓမ္မ ဆာဦးသွင်က ကုန်ကျ သမျှ လှူဒါန်းမည်၊ တာဝန်ယူသည်။ နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေး အထူးအရာရှိ ဦးသိန်းဟန်က ဆရာတော် ၃-ပါး၏ ကပွဲယ ပြုလုပ်၍ (အစိုးရစရိတ်ဖြင့်) လိုက်ပို့ရမည်။

၁၃၁၇-ခု၊ ဒုတိယဝါဆို လဆန်း ၂-ရက် (၂၁-၇-၅၅) နေ့တွင် လေယာဉ်ဖြင့် အိန္ဒိယမှသီဟိုဠ်သို့ကြွရန် သင့်လျော်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

၁၃၁၇-ခု၊ ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၂-ရက် (၂၁-၇-၅၅) ကြာသပတေး နေ့နံနက် ၅-နာရီခွဲ အချိန် ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဆာဦးသွင်-ဒေါ်ဒေါ်သိန်းတို့ ကပ်သော အရုဏ်ဆွမ်းကို ဘုဦးပေးကြပြီးလျှင် မင်္ဂလာဒုံ၊ လေဆိပ်သို့ ဆင်းကြသည်။

ဆင်းကြပုံ အစီအစဉ်

ရွှေဆုံးမှ ရဲအရာရှိများက မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဖြင့် ရင်ဆိုင်လာသော ကားများကို လမ်းဘေးတွင် ရပ်ပေးစေသည်။ ထို့နောက်မှ ဆာဦးသွင်

ကားဖြင့် ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်၊ အရှင်သုဇာတနှင့် ဆာဦးသွင်၊ ထိုနောက်မှ ဘုရားဒကာ ဦးဘိုးစိန်-ဒေဝါကြင်ရုံကားဖြင့် မန္တလေး သာသနာ့ ရိပ်သာ ရှေ့စေတီ ဆရာတော်နှင့် အရှင် ဥတ္တရာဘိဝံသ၊ ထိုနောက်မှ မင်းကတော် ဒေဝါသန်းမေကားဖြင့် အရှင်ဝဏ္ဏိတ၊ အရှင်ကောသလ္လ၊ အရှင် ဇဝန၊ ထိုနောက်မှ သံဃာတော်များကား၊ ထိုနောက်မှ ယောဂီများကား စသည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း လိုက်ပါကြသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ တရားဝန်ကြီး ဦးချန်ထွန်းနှင့် ဇနီး ဒေဝါခင်သိန်း၊ ဦးစိန်းမောင်၊ ဦးကျော်စိန် စသော အရာရှိကြီးများ၊ ဝိသာခါ အမျိုးသမီး အဖွဲ့မှ ဝန်ကြီးကတော် ဒေဝါနန္ဒရီ စသော အမျိုးသမီးများ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာ ကောင်စီမှ နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေးအရာရှိချုပ် ဦးသိန်းဟန်က မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ ကိုယ်စား ဆရာတော် ၃-ပါး၏ ကပိယအဖြစ်ဖြင့် သီဟိုဠ်ရောက် အောင် လိုက်ပို့သည်။

လေဆိပ်တွင် သတင်းထောက်များက ဓာတ်ပုံအမျိုးမျိုး ရိုက်ယူကြသည်။

ထွက်ခွာကြပြီ

ထိုနေ့နံနက် ၇-နာရီ ၃၇-မိနစ်တွင် ယူဘီအေလေယာဉ်ဖြင့် ကလကတ္တား သို့ ရှေးရှုထွက်သည်။ ၈-၁၅ အချိန် ရခိုင်ရိုးမတောင်ပေါ် ရောက်သည်။ ၈-၂၅ နာရီတွင် အရှင် ၃-ပါးအား ကော်ဖီ၊ ကိတ်မုန့်၊ ပေါင်မုန့်၊ ပန်းသီး ကပ်သည်။ ၉-၃၀ နာရီတွင် စစ်တွေလေဆိပ်သို့ ဆင်းသည်။ စစ်တွေ လေဆိပ်ကား ပင်လယ်ကမ်းခြေကျွန်းဆွယ်တွင် ပြုလုပ်ထားသည်။ မိုးရွာနေ သောကြောင့် လေယာဉ်ပေါ်မှ ဆင်းမကြည့်နိုင်ကြချေ။ (နေ့တိုင်း မိုးရွာ လေပြင်းတိုက်သော်လည်း ထိုနေ့ လေငြိမ် မိုးစဲ၍ လေယာဉ် ငြိမ်သက်သည်။)

စစ်တွေမှ ၁၀-၁၅ နာရီထွက်၍ ၁၀-၄၅ နာရီတွင် နေ့ဆန်းအဖြစ်ဖြင့် ကော်ဖီ၊ ချိုဇာကိတ်၊ သစ်သီးကိတ်၊ ပေါင်မုန့်လိမ်၊ ကြက်ဥပြုတ်၊ ကြက်သား ကြော်၊ အာလူးကြော်၊ ပန်းသီး များကို ဆက်ကပ်သည်။ စစ်တွေမှ ထွက် သည်ကစ၍ ပင်လယ်ပေါ်မှ ဖြတ်ကျော်ပျံသန်းခဲ့ရာ၊ ၁၂-၂၄ နာရီတွင် ကလကတ္တားမြို့ ဒန်ဒန်လေဆိပ်သို့ ရောက်ကြသည်။ ၁၂-၃၀ နာရီတိတ် ရှိလေပြီ။ (ကလကတ္တားနာရီကား ၁၁-၃၀ နာရီသာ ရှိသေးသည်။ မြန်မာ နာရီထက် ၁-နာရီ နောက်ကျသည်။)

အတွင်းဝန် ကိုစောလှိုင် ကြိုလာသော ကားဖြင့် ထိုလေဆိပ်မှ မြန်မာ ဓမ္မသာလာ ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ သွားရောက် တည်းခိုကြသည်။ ၂၀-၇-၅၅ ဝါဆိုလဆန်း ၉-ရက်နေ့တွင် ကလကတ္တား လေဆိပ်မှ ၆-နာရီအချိန် V.T.C.D.Y.လေယာဉ်ဖြင့် မဒရပ်သို့ သွားကြသည်။ ၆-၂၅ နာရီတွင် အချို့ပဲ့ ဆက်ကပ်သည်။ (ကြက်သားကြော်နှင့် ကြက်ဥပျတ် တို့ကို ဘုန်းကြီး များ မစားဘူး ထင်၍ လေယာဉ်မယ်အမျိုးသမီးက နုတ်ယူထားလိုက်သည်ဟု သိရသည်။)

၇-၃၀ နာရီတွင် ဘူဗနေဆွာ Buvaneswar လေဆိပ်သို့ ဆင်းသက် သည်။ ထိုလေဆိပ်ကား မြို့တောင်ဘက် ကျသည်။ မြို့ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ခြောက်သွေ့လှ၏။ မြို့ကွက် မြို့ခင်း စနစ်ကျ၏။ အုတ်တိုက် ကွန်ကရစ်မိုးချည်း တပုံစံတည်းလိုပင် ဆောက်ထား၏။ မဟာနဒီမြစ် တောင်ဘက် သြရစ္ဆ နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်။ မဟာနဒီမြစ်ကား လေယာဉ်ပေါ်မှ ကြည့်လျှင် အလွန် သာယာစိမ်းစို၍ ရှု၍မငြီး ဖြစ်ပေသည်။

ထိုလေဆိပ်မှ ၇-၅၅ နာရီတွင် ထွက်၍ ၉-၃၃ တွင် Visakha patnam သို့ ရောက်၏။ ၎င်းလေဆိပ်ကား မြို့နှင့် ကွာလှမ်းသည်။ တောင်ပတ်လည် ဝိုင်း၍ ပင်လယ်နှင့် နီးသည်။ ထင်းရှူးပင်များကို စနစ်တကျစိုက်ထားသည်။ ထန်းတောလည်း ပေါသည်။

ထိုမှ ၁၀-နာရီ ထွက်သည်။ လေယာဉ် တက်၍ ၃-မိနစ်ခိုက ပင်လယ် ပေါ်သို့ ရောက်သည်။ ပင်လယ် လှိုင်းကြီးများ တဖွေးဖွေးဖြင့် ကမ်းဘက်သို့ အလှအယက် ဆက်ကာဆက်ကာ ပြေးသွားနေကြသည်ကို ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် လေယာဉ်စီး ခရီးသည်တို့၏ စိတ်ကို ရှင်ပျစေသည်။ ၎င်းနောက် ပင်လယ် ကျွန်းကြီးကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းတွေ့ပြီး လေယာဉ်မှ အနောက်ဖက်သို့ ကြည့်လိုက် လျှင် ဂိုဒါဝရီမြစ်ကို မြင်ရသည်။ မြစ်ဝတွင် ရေနောက်သည်။ ပင်လယ်ရေ စိမ်းပြာ၍ ကြည်လင်သည်။ ရေကြည် ရေနောက် မရောစပ်။

၁၁-နာရီတွင် လေယာဉ်မယ်က ပေါင်မုန့် ၄-ချပ်၊ ထောပတ်၊ ချိစ်၊ ခရမ်းချဉ်သီးညှပ် ပေါင်မုန့် ၄-ချပ်၊ ပန်းသီး ၂-လုံး၊ ငှက်ပျောသီး ၂-လုံး၊ လက်ဖက်ရည် အချို ၂-ခွက် လာ၍ ကပ်သည်။ ဤနေ့အဖို့ ဤမျှဖြင့်ပင် ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးစီးကြရတော့သည်။

မဒရပ် လေဆိပ်သို့ ၁၂-၂၅ နာရီတွင် ရောက်သည်။ မဒရပ် ကောင်စစ် ဝန် ဦးသန်းမောင်ကိုယ်တိုင် ကားဖြင့် လာရောက် ကြိုဆိုနေပေသည်။ ထိုကား

ဖြင့် မဟာဗောဓိ အသင်းတိုက်သို့ သွား၍ တည်းခိုကြသည်။ ၁-၁၅ နာရီ တွင် ၎င်းတိုက်သို့ ရောက်ကြသည်။

၁၃၁၇-ခု ဒုတိယ ဝါဆိုလဆန်း ၁၀-ရက် သောကြာနေ့ ၁၀-နာရီ တွင် ၎င်းတိုက်သို့ ၁-လုံး၊ သရက်သီး ၁-လုံး၊ ပေါင်မုန့် ၂-ချပ်၊ ဘယာကြော် ၂-ခု၊ အာလူးပြုတ်ထောင်းကြော် ၁၊ ကြက်ဥကြော် ၁-လုံး၊ ခရမ်းချဉ်သီးနှင့် ကြက်သွန်သုတ်၊ ဘီစကွတ်မုန့် ၂-ခု၊ လုံကာ လေယာဉ်မယ်က ကပ်သည်။ (မြန်မာ၊ အိန္ဒိယ၊ သီဟိုဠ်တို့၏ လေယာဉ်ပေါ်၌ ကျွေးသော အစားအစာများမှာ မကွာခြားလှကြပေ။)

၁၂-၄၅ နာရီတွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း မြောက်ဖျား ဂျက်မနာ လေဆိပ်သို့ ရောက်သည်။ ၎င်း၌ ဆေးလက်မှတ်ပြု လက်မှတ်ထိုးခြင်း စသည် ပြုလုပ်ပြီး၊ ၁-၃၀ နာရီထွက်၍ ကိုလံဘိုမြို့ လေဆိပ်သို့ နေ့ ၂-၄၅ နာရီတွင် ရောက်ကြသည်။

လေယာဉ်ကွင်း၌ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး၊ စားနပ်ရိက္ခာဝန်ကြီးနှင့် အတွင်းဝန်များ၊ မြန်မာ သံအမတ်ကြီး ဦးဘလွင်နှင့် ဇနီး ဒေါ်သန်း၊ ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေး အသင်းသူ အသင်းသားများ၊ သံဃာတော်များက အသင့်ကြိုဆိုနေကြသည်။

လေယာဉ်မှ အဆင်းတွင် ရှေ့ထီးမိုး၍ လေယာဉ်ရုံးသို့ လာကြရာ၊ ရုပ်ရှင်ရိုက်သူ ရိုက်ကြသည်။ သတင်းထောက် များကလည်း ဓာတ်ပုံ ရိုက်ကြသည်။ လေယာဉ်ပေါ်၌ စက်သံဖြင့် ဆူညံ၍ လူသံတောင် သဲ့သဲ့ကြားရသော နားနှစ်ဖက်ကို လေယာဉ်မှ အဆင်း၌လည်း သက်သာခွင့် မပေးဘဲ သီဟိုဠ် အတီးအမှုတ် ဆရာတို့၏ နားကဲ့မတတ် တီးကြသော အသံကို နာခံလျက် လေယာဉ်ရုံးသို့ ရောက်လာခဲ့ကြသည်။ ရုံးရိပ်သို့ ရောက်လျှင် ရောက်ချင်း စားနပ်ရိက္ခာဝန်ကြီး ဇေယျဝံ့နက “ခေတ္တ ရပ်တော်မူပါ ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား၍ ရပ်လိုက်စဉ်၊ ယံကာ ဘုန်းတော်ကြီးများက မြန်မာသာသနာပြု ရဟန်းတော် သုံးပါးကို ဝန်းရံကာ နာရီဝက်ခန့် အသံရှည်ရှည် ဆွဲ၍ ပရိတ်ရွတ်ကြပေတော့သည်။ ထို့နောက် ကိုလံဘိုမြို့ မာယာလမ်း ယမုနာခြံ ခေတ္တကျောင်းသို့ အစီအစဉ်အတိုင်း သွားကြသည်။

ည ၆-နာရီတွင် ပူဇော် ကန်တော့ရန် ကိုလံဘို ယူနီဗာစီတီ၊ ကင်းဂျော့ဟောသို့ ကြွကြသည်။ ၆-၃၀ တွင် လူများက သီလယူ၍ သံဃာတော်များက ပရိတ်ရွတ်ကြသည်။ ထို့နောက် နိုင်ငံခြား ဆက်သွယ်ရေး အရာရှိ ဦးသိန်းဟန် က ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား၏ သန္ဓေသကထာနှင့်ဗုဒ္ဓသာသနာ

အဖွဲ့မှစာကို အင်္ဂလိပ်လို ဖတ်ကြားသည်။ နောက် စားနပ်ရိက္ခာဝန်ကြီး
 ဇေယျဝံဆုနှင့် ဝန်ကြီးချုပ် ဆာဂျွန်ကောတလာဝလ၊ မြန်မာသံအမတ်ကြီး
 ဦးဘလွင်တို့ကလည်း အသီးအသီး သာသနာနှင့် စပ်သော စကားများကို
 ပြောကြသည်။ သီဟိုဠ် သာသနာပြု ခေါင်းဆောင် အရှင်သုဇာတကလည်း
 မြန်မာနှင့်သီဟိုဠ်သာသနာဆက်သွယ်လာခဲ့ပုံ၊ ယခုလည်း စားနပ်ရိက္ခာဝန်ကြီး
 ဇေယျဝံဆုက မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုထံသို့ သီဟိုဠ် သာသနာ
 ပြုရန် သံဃာတော်များ ပို့ပေးပါမည့်အကြောင်း တောင်းပန်ချက် အရ၊
 ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုက ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားထံ
 “သီဟိုဠ်သို့ ပဋိပတ္တိ သာသနာပြုရန် တပည့် ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ တပါးပါး
 စေလွှတ်ပါရန်” အတန်တန် တောင်းပန်သည်။

ထိုသို့ တောင်းပန်ချက်အရ၊ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားက ဘုန်းကြီး
 ၃-ပါးကို စေလွှတ်လိုက်သဖြင့် ကြွလာကြရပုံကို ပြောပြသည်။ ၎င်းကို
 ဆရာတော် ဦးဉာဏဝါသ က ဘာသာပြန် ပြောပြပြီး၊ ၈-၃၀ နာရီတွင်
 အစည်းအဝေး ရုပ်သိမ်းသည်။

၁၃၁၇-ခု ဒုတိယ ဝါဆိုလဆုတ်(၁)ရက်(၄-၈-၅၅) ကြာသပတေး
 နေ့ညတွင် ကျောင်းအဖြစ် လှူထားသော (ဒကာမကြီး ဩနိစံကာ၏ တိုက်၌
 အရှင်သုဇာတ၊ အရှင်ဥတ္တရာဘိဝံသ၊ အရှင်ဇဝန၊ အရှင်ဇာဂရတို့ ဝါဆို
 ကြသည်။ ဒကာမကြီး နိစံကာတို့ သားအမိတစ်စုံက ဝါဆိုသင်္ကန်း ဒွိစုံစီ
 ကပ်ကြသည်။

၎င်းဝါဆိုရာ၌ သံအမတ်ကြီး ဦးဘလွင်၊ အမတ်ကတော် ဒေါ်သန်း၊
 အတွင်းဝန်များ၊ ဆရာဝန်များနှင့် ပရိသတ် တရာကျော်ခန့် လာ၍ ကြည်ညို
 ကြသည်။ ၎င်းပရိသတ်ကို အရှင်သုဇာတက ဝါဆိုရပုံ အကြောင်းတရားနှင့်
 ဝိပဿနာ အခြေခံတရားကို ဟောတော်မူသည်။

၎င်း လဆုတ် ၂-ရက် သောကြာနေ့တွင် မတ္တေဂေါဒ ရိပ်သာကို
 ဖွင့်သည်။ မတ္တေဂေါဒ အုန်းခြံကြီးကား ကောင်းရာရှိ၍ မစွက်ပွန်ဆေကာနှင့်
 မစွက်ဘလကာဒို့ ညီအမ နှစ်ယောက် ပိုင်သည်။ ကိုလံဘို အရှေ့တောင် (၁၂)
 မိုင်ခန့် ဝေးကွာသည်။

ညနေ - (၃) နာရီတွင် ယမုနာ ဝိုင်အမ်ဘီအေ အသင်းတိုက်သို့ ကြွ၍
 ၎င်းမှ သံဃာတော်များ၊ အစိုးရ အရာရှိများ၊ အသင်းသူ အသင်းသားများ
 အစီအစဉ်အတိုင်း ကားပေါင်းများစွာဖြင့် မတ္တေဂေါဒ ရိပ်သာသို့ သွားကြ

သည်။ ရိပ်သာမရောက်မီ တမိုင်ကျော်ခရီးမှ စ၍ လမ်း၏ ဝဲယာ နှစ်ဖက်မှ နေ၍ ပရိသတ်ကြီးက ကြိုဆိုနေကြပေသည်။

၎င်းလမ်းတလျှောက်တွင်လည်း ပေ ၁၅၀-လျှင် ပိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော မုခ်တခုကျ၊ ဤသို့သော မုခ်ပေါင်း ၅၀ကျော်မျှ ရှိလေသည်။ လမ်းဘေး နှစ်ဘက်တွင် ကြီးတန်းလျက် အုန်းရွက်များကို ပန်းသဖွယ် ဆွဲချထားကြသည်။ ကြက်လျှာအောင်လုံ ပန်းတိုင် စသည်တို့ကိုလည်း ဆင်ယင်ထားကြသည်။ ဘေးမှ ပရိသတ်ကြီးကလည်း ဆရာတော်များ သတို့ရွှေသို့ ရောက်တိုင်း သာဓုခေါ်ကြသည်။ (၎င်းတို့ခေါ်သော သာဓုသံကို မြန်မာနားဖြင့် ဆားစံ ဆား ဆား ဟု ကြားနေရသည်။)

၅-၁၀ နာရီတွင် ရိပ်သာဖွင့်မည့် ဌာနသို့ ရောက်သည်။ ပိတ်ပြာ၊ ဝါ၊ နီတို့ဖြင့် ချုပ်လုပ်ထားသော ထီးကြီးအောက်ရှိ အထူးကုလားထိုင်၌ အရှင်သုဇာတ ထိုင်သည်။ ဒေါက်တာဝဇီရဉာဏ ဆရာတော်က ငါးပါးသီလ ပေးသည်။ နောက် သံဃာတော်များက ပရိတ်ရွတ်ကြသည်။ ထို့နောက် မစ္စက်ပွန်ဆေကာ မိသားတစုတို့က သာသနအောင်လံကို ၅-၃၀ နာရီတွင် တင်ကြသည်။ အရှင်သုဇာတထေရ်က (၄) ပေခန့် မြင့်၍ ကြေးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော မီးစာ ၇-စရှိ ဟင်္သာ မီးတိုင်မှ မီးစ ၇-စကို ညှိထွန်းလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်း ဌာနသစ်ကို ပထမဆုံး ဖွင့်လှစ်လိုက်သည်။

ထို့နောက် ဝဇီရဉာဏ ဆရာတော်က မိတ်ဆက်စကား ပြောကြားသည်။ ဆက်၍ အရှင်သုဇာတထေရ်က ကျေးဇူးတင်စကားနှင့် ဝိပဿနာအခြေခံတရား၊ တရားရ၍ အကျိုးရှိပုံများကို ဟောသည်။ ၎င်းနောက် ပြည်ထဲရေးအမြဲတမ်း အတွင်းဝန် မစ္စတာ ဘီ၊ အက်(ဖ်) ပရဲယားနှင့် ဒေါက်တာအသောကာ အမျိုးသမီးတို့ စကား ပြောကြပြီးလျှင် အစည်းအဝေးကို ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။ (ပရိသတ် ၂၅၀၀-ခန့်ရှိသည်။) ထို့ညှိ တရားအားထုတ်သူများမှာ ရဟန်းတော် ၂၂-ပါးနှင့် နိပါလ်ကျောင်းသား ၁-ယောက်၊ ပေါင်း ၂၃-ဦး ဖြစ်သည်။

ယမုနာအိမ် (ခေတ္တကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း)၌ ၁၃၁၇-ခု၊ ဒုတိယ ဝါဆိုလ ဆုတ်၇-ရက် (၁၀-၈-၅၅)နေ့မှ စ၍ လံကာယောဂီမယ်(၁၄)ယောက် တရားယူ အားထုတ်ကြသည်။ ၎င်းလကွယ်နေ့ (၁၈-၈-၅၅) နေ့တွင် ဝိပဿနာ ပြန့်ပွားရေး အသင်းမှ ဥပါသကာ (၆၀)၊ ဥပါသိကာ(၁၀) ယောက်၊ ပေါင်း (၇၀) တရားစ၍ အားထုတ်ကြသည်။

၁၃၁၇-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၈-ရက် သောကြာနေ့ (၂၆-၈-၅၅) တိုင်၊ နေ့ ၃-နာရီမှ ၅-နာရီထိ ယမုနာခြံတွင်း၌ သတိပဋ္ဌာန်သုတ္တန် ပါဠိတော်ကို အားထုတ်ပို့နှင့်တကွ အရှင်သုဇာတထေရ်က ဟောသည်။ အဘိဓမ္မာဆရာကြီး အရိယရတန ဒကာကြီးက ဆင်ဟလီဘာသာဖြင့် ပြန်ဟောသည်။ တနင်းလာနေ့တိုင်း မတ္တဂေါဒ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန၌ တရားဟော (တရားပြ) ပေးသည်။ တရားနာရသူများ တရားနှင့်ပတ်သက်၍ မရှင်းလင်းသော အချက်များလည်း ရှင်းလင်းပြီး ဖြစ်၍ အထူးနှစ်ခြိုက်ကြသည်။ ဤနည်းဖြင့် ယောဂီများ တနေ့ တခြား တိုးတက်လာသည်။ တလကြာသော် ယမုနာဌာန၌ ခယာဂီတရာကျော် တိုးတက် အားထုတ်လာကြပေသည်။

ယမုနာကျောင်းအမကြီး ဝတ်လုံကတော် မစွက်နိစိကာတို့ သားသမီးတစုကား သဒ္ဓါတရားအလွန်ကောင်းကြပေသည်။ ဆရာတော်များအတိုက် တလတထောင်ကျော် အကုန်ခံ၍ သာသနာတော်ကို အားပေး ကြသည်။ မတ္တဂေါဒ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန တာဝန်ခံ ခြံရှင် ဆရာဝန်ကတော် မစွက်ပွန်ဆေကာကလည်း တလ တထောင်ကျော် နှစ်ထောင်နီးပါး အကုန်ခံ၍ သံဃာယောဂီ၊ လူယောဂီ များအား အရုဏ်ချိန် စားသောက်ဖွယ်များနှင့် ညနေ အဖျော်ရည်များ၊ ညတွင် လျှပ်စစ်မီးများကို ဝါဆိုလဆုတ် ၁-ရက်မှ နတ်တော်လအထိ တဦးတည်း လှူဒါန်းသည်။

သံအမတ်ကြီး ဦးဘလွင်၏ ဟောပြောချက်အရ ဆရာဖြစ်သင် မြူဆီယတ်စ် ကောလိပ်ကျောင်းမှ ဆရာမလောင်း (၄၂) ယောက်တို့က တရားအားထုတ်လိုပါသည်။ တရားပေးတော်မူပါဟု လျှောက်ထားသောကြောင့် ၁၃၁၇-ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၂-ရက် (၄-၉-၅၅) တနင်္ဂနွေနေ့မှာ ၎င်းကောလိပ်ကျောင်းသို့ သွားရောက်၍ အရှင်သုဇာတက တရားပေးသည်။ ၎င်း ဆရာမလောင်းများကို အရှင်ဇဝနက နေ့တိုင်းကြွ၍ တရားစစ်ဆေးပြုပြင်ပေးသည်။

မတ္တဂေါဒ၌ အားထုတ် ကြ သော ရဟန်းယောဂီ၊ လူယောဂီများကို အရှင်ဥက္ကရာဘိဝံသထေရ် ကြွ၍ ဟောပြုပြင်ပေးသည်။ အရှင်သုဇာတက ယမုနာခြံ၌ အားထုတ်သူများကို ဟောပြုပြင်ပေးသည်။ ဝါဆိုလ တရားဌာန ဖွင့်ချိန်မှစ၍ ဝါခေါင်လကုန်ထိ (၃) ဌာနပေါင်း ယောဂီ ၃၀၀ ခန့် ရှိလေသည်။

ယမုနာခြံ၌ ယောဂီများ အမြဲတမ်း နေ့ညအားထုတ်နိုင်အောင် အလယ်မှ စကြိုလမ်းနှင့် ဘေးနှစ်ဖက်က အခန်း(၁၈) ခန်း ရှိသော တဲကြီး တဆောင်ကို

တီယူဒီဆီးလဝါးနှင့် ဇနီး ဒေါက်တာ အသောကတို့က ကြောင့်ကြစိုက်၍ ဆောက်လုပ်ထားသည်။ ဝါခေါင်လဆုတ် ၅ ရက် (၇-၉-၅၅) တွင် ပြီး၍ ထိုညမှစ၍ မိန်းမယောဂီများ အမြဲတမ်း အားထုတ်ကြသည်။

၎င်းယမုနာ အိမ်ကား မာယာလမ်းမကြီးနှင့် ကပ်နေ၍ နံနက် ၅-နာရီမှ ည ၈-နာရီတိုင် မော်တော်ကားသံတို့ဖြင့် မပြတ် ဆူညံနေချေသည်။ ဤသို့ ဆူညံနေသည့် အတွင်းမှာပင် ယောဂီများမှာ သမာဓိရကြ၍ တရားရအောင် အားထုတ်နိုင်ကြသည်။

သီဟိုဠ်သူ သီဟိုဠ်သားတို့ကား ပွဲလမ်းသဘင် မရှိ၍ စောစော အိပ်ကြသည်။ ည ၈-နာရီ ဆိုလျှင်ကား အသွားအလာ အလွန် နည်းသွားလေသည်။ ဘိုင်စကုပ်သာ ရှိသည်။ အငြိမ့်ပွဲ ဇာတ်ပွဲ မရှိ။ ဘိုင်စကုပ်ကိုလည်း မြန်မာ တို့လောက် မကြည့်ကြပေ။ တရားပွဲ ပရိတ်ပွဲသာရှိ၍ ညလုံးပေါက် ဟောလျှင် ညလုံးပေါက်ပင် နာယူကြသည်။ ကလေး သူငယ်များကပင် လူကြီးများလို ရိုသေစွာ တရားနာကြပေသည်။ မြန်မာကလေးများနှင့် ကွာခြားလှသည်။ တရားပွဲမှာ ဆော့ခြင်း၊ ဆူပူခြင်း မရှိသလောက်ပင် ကောင်းစွာ နာယူကြသည်။

တရား အားထုတ်သောအခါ ဝတ်ဆင်ကြပုံ

တရား အားထုတ်ကြသော အခါ၊ ဥပုသ်စောင့်သော အခါ များမှာ ယောကျ်ား မိန်းမ ကလေး လူကြီး (သီဟိုဠ်လူမျိုးအားလုံး) အဝတ်ဖြူကို ဝတ်ဆင်ကြသည်။ အမျိုးသမီးများက ဆာရီအဖြူ ဝတ်၍၊ အမျိုးသားများက ပိတ်ဖြူလုံချည်၊ အင်္ကျီဖြူ ဝတ်ဆင်ကြသည်။

ယောဂီများအား ထမင်းကျွေးပုံ

တရားအားထုတ်သူ ယောဂီ မှန်သမျှတို့သည် ထမင်းပန်းကန် တချပ်နှင့် ဟင်းရည် ပန်းကန်တလုံး ယူခဲ့ကြသည်။ တာဝန်ခံ အသင်းက ယောဂီများအား ကြောင့်ကြစိုက်၍ ကျွေးမွေးသည်။ ထမင်းမကျွေးနိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနသို့ (မကျွေးနိုင်သော နေ့မှာ) ယောဂီများ မလာကြတော့ချေ။

သို့ဖြစ်၍ ဆိုင်ရာ အသင်းက ယောဂီများအား ထမင်းကျွေးနိုင်ရန် အထူး ကြောင့်ကြစိုက်ရသည်။ ထမင်းကျွေးပုံမှာ မည်သည့် နေ့ရက်တွင် ယောဂီ များအား ထမင်းကျွေးသူ ရှိသည်။ မည်သည့် နေ့ရက်တွင် ကျွေးသူ မရှိဟု သတင်းစာမှ နေ၍ ကြော်ငြာသည်။ ထိုအခါ ကျွေးမည့်သူ ပေါ်ထွက်လာ

သည်။ မိုင်တရာကျော် ခရီးဝေးမှပင် လာ၍ ကျွေးကြသည်။ အချို့လည်း ကုန်ကျစရိတ်ကို စာတိုက်မှပို၍ လှူဒါန်းကြသည်။ ကျွေးမည့်သူ မပေါ်သည့် ရက်မှာ အသင်းက စိုက်ထုတ်၍ ကျွေးရသည်။ ဤသို့ အသင်းက ကျွေးရသည်မှာ နည်းလှသည်။ ကျွေးသည့် အခါမှာ နံနက် ၆-၃၀ နာရီတွင် အာပုံ၊ မုန့်တုန့်ဆံ၊ စံပေါလယ် (စံပေါလယ်ဆိုသည်မှာ အုန်းသီးမှုန့်၊ ငြုတ်သီး၊ ဆား၊ ရှောက်ရည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်သော သီဟိုဠ်ငါးပိပင် ဖြစ်သည်။) ငှက်ပျောသီး၊ သဘော်သီး၊ ပေါင်မုန့်၊ နို့မပါ သကြားနှင့်သာ ဖျော်သော ကော်ဖီ၊ လက်ဖက်ရည် စသည်တို့ကို ကျွေးသည်။ ၉-နာရီ အုန်းဖျော်တိုက်သည်။ ၁၁-နာရီတွင် ထမင်း ကျွေးသည်။ ညနေ ၄-နာရီခန့်တွင် ဖျော်ရည်၊ ထမင်းအပြီးတွင် မုန့်မှ တပါး ငှက်ပျောသီး၊ သဘော်သီး၊ နာနတ်သီး တခုခု ပါသည်က ချားသည်။ လက်ဖက်ရည်နှင့် ကော်ဖီတွင် နို့မထည့်ဘဲ ဖျော်လှေ့ရှိကြသည်။ ၎င်းကို နံနက်သာမက ညနေပါ ရဟန်းတော်များရော ဥပုသ်သည်များပါ သောက်ကြသည်။ (ဖျော်ရည်ဟူသတတ်။)

ယောဂီများ စားသောက်ကြပုံ

အချိန်ကျ၍ သံချောင်း ခေါက်လိုက်လျှင် ယောဂီရဟန်းများက သပိတ်ပိုက်၍ ရွှေ့မှ၊ ယောဂီဒကာများက ပန်းကန်ပြားနှင့် ပန်းကန်လုံးကို ကိုင်၍ နောက်မှ အစဉ်အတိုင်း ရှုမှတ်လျက် လာကြသည်။ ဆွမ်းစားကျောင်း (ဒါနဆာလာ) သို့ ရောက်သောအခါ စီတန်းလျက် တင်ပလ္လင်ခွေပေါ်တွင် သပိတ်ထား၍၊ လူများက ထမင်းပန်းကန်ထား၍ ထိုင်ကြသည်။ နောက် ပန်းကန်ဆေးရန် ရေဇလုံကြီးကို လူတယောက်က ယူ၍ ရဟန်းထေရ်ကြီးမှစ၍ လူတန်းဆုံးအောင် သွားသည်။ မိမိရွှေ့ရောက်လျှင် မိမိပန်းကန်ကို ထုတ်၍ ဆေးရသည်။ နောက် ထမင်းနှင့် ဟင်းကို လူတယောက်စီ (ဟင်းအမယ်များလျှင် များသလောက် တယောက်စီ) ယူ၍၊ မထေရ်ကြီးမှစ၍ အစဉ်အတိုင်း ထည့်သွားကြသည်။ ထမင်းပန်းကန် ထဲတွင် အားလုံးပုံထားသည်။ ဟင်းရည်ကို ပန်းကန်လုံးထဲ ထည့်၍ ပန်းကန် စောင်းသောက်ကြသည်။ ဇွန်းမလို၊ စားပွဲခုံမလို၊ တာဝန် ကျဉ်းလှပေသည်။

စားပြီးကြသောအခါ ရေဇလုံကြီးကို အစဉ်အတိုင်း ယူဆောင်ပေးရပြန်သည်။ မိမိရွှေ့ရောက်သော် မိမိပန်းကန်ကို ဆေးကြောလိုက်ကြခြင်းဖြင့် ကိစ္စ အားလုံး ပြီးကြတော့သည်။ စားသောက်ပြီးသောအခါ ထမင်းစားလာ

စဉ်က အတိုင်းပင် အစဉ်အတိုင်း ပြန်ကြသည်။ သီလရှင်နှင့် ဒကာမပိုင်းကလည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် သွားကြ စားကြ ပြန်ကြသည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန ရှေ့ခြင်း

ကန္ဒုဗောဒ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနကို ၁၃၁၇ ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်မှ စ၍ ဆောက်လုပ်ရာ၊ နတ်တော်လတွင် ပြီးစီးသည်။ ကမ္မဋ္ဌာနစံရိယဆရာတော် များ နေရန် ရှိရင်းအုတ်တိုက်၊ ယောဂီ ရဟန်းများနှင့် ဒကာများ အားထုတ် ရန် (၁၀) ခန်း တိုက်ခန်းတန်းလျားတခု၊ ယောဂီ သီလရှင်များနှင့် ဒကာမ များ နေရန် အလယ်မှ စင်္ကြံနှင့် တဖက် ၁၀-ခန်းစီရှိသော တိုက် (၁) ခု၊ ဓမ္မာရုံတခု၊ ဒါနသာလာ ထမင်းကျွေးရုံ (၂) ခု ပြုလုပ်ထားသည်။ လူ(၇၀) လောက် နေသာသည်။

၎င်း ကန္ဒုဗောဒ ရိပ်သာသို့ မတ္ထဂေါဒ ရိပ်သာမှ ၁၃၁၇ ခု၊ နတ်တော် လဆုတ် ၁၀-ရက် (၈-၁-၅၆) တွင် ပြောင်းရွှေ့သည်။ မတ္ထဂေါဒ ကျောင်းအမကြီး မစ္စက်ပုန်ဆေကာ၊ ယမုနာကျောင်းအမကြီး ဝတ်လုံတော်ရ ကတော် မစ္စက်နိစံကာတို့နှင့်အသင်းသူ အသင်းသားများ၊ မြန်မာသံအမတ်ကြီး ဦးဘလွင်၊ သီဟိုဠ် အစိုးရ အတွင်းဝန်များ၊ (ဝန်ကြီးများက သူတို့ အစည်း အဝေးနှင့် တိုက်ဆိုင်နေသဖြင့် မလာနိုင်၍ ဝမ်းနည်းကြောင်း လျှောက်ထား ကြသည်။) အားလုံး ဝိုင် အမ်ဘီ အေ အသင်းတိုက်၌ စုဝေးကြ၍၊ နေ့ ၂- နာရီတွင် ၎င်းတိုက်မှ ကန္ဒုဗောဒဌာနသို့ အစီအစဉ်အတိုင်း ကားပေါင်း များစွာဖြင့် သွားကြသည်။ (ကိုလံဘိုနှင့် ကန္ဒုဗောဒကား ၇-မိုင်ခန့် ဝေးသည်။) ၃-နာရီ ရောက်ကြသည်။ ၃-၁၅ နာရီတွင် သံအမတ်ကြီး ဦးဘလွင်က သာသနအောင်လံကို တင်သည်။ အရှင်သုဇာတထေရ်က မီးစာ ၅-စရှိ ဆီမီးတိုင်ကို ထွန်းညှိသည်။ ယောဂီမယ်တို့၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းတိုက် တံခါးမှ ပိုးကြီးကို ကတ်ကြေးဖြင့် ကိုက်ဖြတ်လျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနသစ် ဖွင့်တော်မူ လိုက်သည်။

ထို့နောက် သံအမတ်ကြီး ဦးဘလွင်က သီဟိုဠ် ကျွန်း၌ အမြဲတမ်း ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနတခု ပထမဆုံး တည်နိုင်၍ ဝမ်းသာကြောင်း စသည်ဖြင့် နာရီ ဝက် ပြောသည်။ နောက် အရှင်သုဇာတထေရ်က မိနစ် ၄၀-တရားဟောပြီး ၅-နာရီတွင် ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။ ၎င်းဌာနကား ယနေ့တိုင် ၂၂-နှစ် ရှိ၍ ယောဂီပေါင်း ၂၅၀၀-ခန့် ရှိပေသည်။ နေ့စဉ် ထမင်းကျွေးသည်။

ထိုဌာနကို မြန်မာကမ္မဋ္ဌာန်း ဆရာတော်များက ၎င်းတို့ ကိုယ်စား သီဟိုဠ် ဆရာတော် ဦးသုမတိပါလအား အပ်နှင်းအုပ်ချုပ်စေ၍ တရားပြစေသည်။ ဆရာတော် ဦးသုမတိပါလကား မြန်မာ ရွှေကျင်တိုက်ခွဲ ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဂိုဏ်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ ၎င်းဌာနသည် ကိုလံဘို အရှေ့ ၇-မိုင်ခန့် ဝေးသည်။

၁၃၁၈ ခု၊ နယုန်လဆုတ် ၂-ရက် (၂၅-၆-၅၆) တွင် မတ္ထဂေါဒ အနီးတလဂလ အရပ်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန အသစ်တခု ဖွင့်ပြန်သည်။ ၎င်းဌာနကို ရှမ်းဂိုဏ်းဆရာတော်များ အုပ်ချုပ်၍ တရားပြကြသည်။ တကြိမ် အားထုတ် လျှင် ရဟန်းနှင့် ဒကာများဘက် (၁၀) ဦး၊ ဒကာမများဘက် (၁၄) ယောက်သာ အားထုတ်နိုင်သည်။ ၎င်းဌာန၌ တနင်းလာနေ တရားဟောရ သည်။ အရှင်သုဇာတထေရ်ကား ကန္ဒုဗောဒဌာန၌ တနင်္ဂနွေ၊ တလဂလ၌ တနင်းလာ၊ ဓနဝုကန္ဒ၌ ဗုဒ္ဓဟူး၊ ယမုနာ၌ သောကြာ ဤသို့ ၄ ဌာနတွင် အလှည့်ကျ တရားပြ (ဟောပေး) တော်မူသည်။ အရိယရတနဒကာကြီးက ဘာသာပြန် ပြုလုပ်သည်။ တရားတပွဲလျှင် ဘာသာပြန်ခ ၁၀ ပေ ရသည်။ ၎င်းဒကာကြီးကား သူ့ကိုယ်တိုင်က စာတတ်ဓမ္မကထိက ဖြစ်၍ ဆရာတော် ဟောသော တရားကို အတိအကျ ဘာသာပြန်နိုင်သည်။ ၎င်းဌာနသည် ကိုလံ ဘိုမှ အရှေ့တောင် ၂၂-မိုင်ဝေးသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ အမြဲတမ်းဌာန ၁၂ ဌာနလောက် ရှိ၍ ယာယီဌာန ၁၇-ဌာနလောက် ရှိသည်။ ၁၃၂၅-ခု၊ နတ်တော်လထိ ယောဂီပေါင်း ၅၀၀၀-ခန့် ရှိပေသည်။ အမြဲတမ်းဌာန နည်းနေခြင်းမှာ အမြဲတမ်း ထမင်း မကျွေးနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဂိုဏ်းနှင့် ဇာတ်

တရား အားထုတ်ကြရာ၌ ဂိုဏ်းနှင့်ဇာတ် ရောနေသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း ရဟန်းတော်များမှာ ၁-ရှမ်းဂိုဏ်း၊ ၂-အမရပူရဂိုဏ်း၊ ၃-ရာမညဂိုဏ်းဟု မူလ ဂိုဏ်းမကြီး (၃) ဂိုဏ်းရှိသည်။ ၎င်းမှ ဇာတ်နှင့် အနေအထိုင် လိုက်၍ ဂိုဏ်း ပေါင်း (၄၀) ကျော်ထိအောင် ကွဲနေကြသည်ဟု သိရသည်။

မည်သည့် ဂိုဏ်းမှမဆို တရားအားထုတ်လို၍ ဆရာတော်များကံသို့ ရောက် လာကြလျှင် အတူတကွ နေထိုင်စားသောက် အားထုတ်ကြလေသည်။ မတ္ထဂေါဒ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနမှ ကန္ဒုဗောဒဌာန တိုင်အောင် ၁၃၂၅-ခု၊ နတ်တော် လထိ ရဟန်းတော်ပေါင်း ၃၀၀-ခန့် တရားအားထုတ်လာကြသည်။ ၎င်း ရဟန်းတော်များသည် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံမှ ဖြစ်ကြ သော်လည်း အတူတကွ စားသောက်နေထိုင် အားထုတ်ကြသည်။

လူပုဂ္ဂိုလ် ဇာတ်နိမ့် ဇာတ်မြင့်

လူများမှာလည်း ဗန္ဓာရ-အမတ်မျိုး၊ ဂေါ်ယံဂါမ-လယ်သမားမျိုး စသည်ဖြင့် အမျိုး ဇာတ်ပေါင်း (၃၀)ကျော် ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် အခြေအနေ ကွဲကြသော်လည်း တရားဌာနသို့ ရောက်၍ တရား အားထုတ်ကြသောအခါ ကွဲပြားခြင်းမရှိ၊ အတူတကွ စားသောက်နေထိုင် အားထုတ်ကြသည်။

သီဟိုဠ် ရဟန်းတော်များ ဂိုဏ်းကွဲပုံနှင့် လူများ ဇာတ်နိမ့် ဇာတ်မြင့် အကြောင်းအရာများကို သီဟိုဠ် လင်းရောင်ခြည် (အရှင်ဇာဂရဗုဒ္ဓိရေး) စာအုပ်၌ ကြည့်နိုင်ပါသည်။ သီဟိုဠ်အကြောင်း ကောင်းစွာ သိရပါလိမ့်မည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနများ ဖွင့်ခြင်း

ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား၏ ဘုန်းတော် ဂုဏ်တော်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ အရှင်သုဇာတထေရ်၏ ဟောပြောမှု၊ ဒကာကြီးအရိယရတန၏ ဘာသာပြန်မှုကြောင့် လည်းကောင်း၊ အရှင်ဥတ္တရာဘိဝံသထေရ်နှင့် အရှင်ဇဝနတို့၏ တရားပြသမှုကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဆရာတော် ဘုရားကြီး ဦးသုမတိပါလ၏ ဟောပြောမှုကြောင့် လည်းကောင်း၊ သံအမတ်ကြီး ဦးဘလွင်၏ နှိုးဆော်ဟောပြောမှုကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုနှင့် ကမ္ဘာအေးဗုဒ္ဓသာသနာကောင်စီ၏ အရှိန်အဝါကြောင့်လည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရား၏ ပဋိပတ္တိ သာသနာတော်သည် နေရောင်အလား သီဟိုဠ် ကျွန်း၌ ထင်ရှားထွန်းတောက်လာပေသည်။

ထို့ကြောင့် ကန္ဒုဗောဒ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဌာနမှ တရားအားထုတ်၍ ပြန်ကြ ကြသော ရဟန်းတော်တို့သည် မိမိတို့ကျောင်းတိုက်၌ လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓာ တရားနှင့် ပြည့်စုံ၍ ပစ္စည်းခိုင်လုံကြသော ဒကာ ဒကာမတို့၏ ခြံများ၌ လည်းကောင်း ကမ္မဋ္ဌာန်း ဌာနသစ်များ ဖွင့်လှစ်ရန် လိုလားကြပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ၎င်းတို့၏ လျှောက်ထားချက်အရ ဆရာတော်တို့နှင့် သံအမတ်ကြီး ဦးဘလွင်တို့သည် ဌာနသစ်များကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်လှစ် ပေးလိုက် ကြပေသည်။

၁၃၁၈-ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၂-ရက် (၂၃-၈-၅၆) ကြာသပတေး နေ့တွင် ကိုလံဘိုမှ မိုင်-၁၀၀၊ ကန္ဒီမှ ၂၈-မိုင် ဝေးသော အရဟတ္တဂေါဒ (တောင်ပေါ်ဌာန) ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနကို ဖွင့်လှစ်သည်။ ၎င်းဌာနကား မေမြို့လို့ အေးလှ၏။ ရေပေါ၏။ တောင်ပေါ်မှ စီးဆင်းသောရေကို လိုရာသို့ ရေ

တံလျှောက်ဖြင့် သွယ်ယူ၍ အသုံးချနိုင်၏။ ၎င်းဌာနကို ရာမညဂိုဏ်း ဆရာ
တော် တပါးက အုပ်ချုပ်၍ တရားပြသည်။

၁၃၁၈-ခု၊ တော်သလင်းလဆုတ် ၃-ရက်(၂၂-၉-၅၆) နေနေ့တွင်
ကိုလံဘို အရှေ့တောင် ၉၁-မိုင် ဝေးသော ဘလန်ဂေါဒ အနန္တမေတ္တေယျ
ဆရာတော်ဘုရားကြီး ကျောင်း၌ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဌာနသစ် ဖွင့်သည်။ ပရိသတ်
၅၀၀၀-ခန့် ရှိ၍ စည်ကားလှသည်။ ၎င်းဌာနကား တောင်ကုန်းပေါ်မှာ
ဘုရားကျောင်းနှင့် ဓမ္မာရုံ၊ တဖက်စောင်းမှ စာသင်တိုက်၊ တဖက်စောင်းမှ
ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းတိုက် ပြုလုပ်ထားသည်။ နေရာ ကျယ်ဝန်းသည်။ ရေရှား
သည်။ မိုးနည်းသည်။ ထိုဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် အမရပူရဂိုဏ်းမှ
ခေါင်းဆောင် ပညာစုံတတ်သော ဆရာတော်တပါး ဖြစ်သည်။ ထိုဌာနမှ
၄-၅ မိုင်ခန့် ဝေးမည်ဟု ခန့်မှန်းရသောနေရာ တောင်ထိပ်တခုပေါ်၌
ဘိုးတော်ဦးစိုင်း လက်ထက် မောင်းထောင် သာသနာပိုင်ကြီးကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍
ရဟန်းခံသွားပြီး အမရပူရဂိုဏ်းကြီးကို ပထမဆုံး တည်ထောင်သည့် ဆရာတော်
ကြီး၏ ကျောင်းရှိသည်။ ၎င်းကျောင်းမှာ မြေညက်ဖြင့် ဆောက်လုပ်၍
အမိုးက ဝါးဆစ်ခြမ်းပုံ အုတ်ကြွပ်ကို မိုးထားသည်။ ယနေ့ထိ နှစ်ပေါင်း
၁၇၀-ခန့် ရှိပေပြီ။ မြေကျောင်းပင် ဖြစ်သော်လည်း လူမပြတ်နေ၍ ပြုပြင်
ထားသဖြင့် ဤမျှကြာအောင် တည်ရှိနေခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ နောင်လည်း
မည်မျှကြာအောင် တည်ရှိနေမည် မသိနိုင်ပေ။ ၎င်းကျောင်း ပတ်ဝန်းကျင်
တောင်ပေါ် တောင်စောင်းတောင်အောက်တို့၌ လက်ဖက်ပင်များ စိုက်လျက်
လဘက်ခြံကြီးများ၊ လက်ဖက်စက်ကြီးများ ရှိကြသည်။ မိုးမှန်မှန် ရွာ၍ အနန္တ
မေတ္တေယျ ဆရာတော်ကြီး နေရာထက် စိုပြေသည်။ တောင်ထိပ်မှာပင် ရေ
မရှားပေ။

၁၃၁၈-ခု၊ တော်သလင်းလကွယ် (၄-၁၀-၅၆) ကြာသပတေးနေ့
တွင် မက်လဂလ တောကျောင်းကို ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန ပြုလုပ်ဖွင့်လှစ်ရန် သံအမတ်
ကြီး ဦးဘလွင်နှင့် ဆရာတော်တို့ သွားကြသည်။ နေ့ဆွမ်းစားပြီး ဌာန
ဖွင့်လှစ်သည်။ မိုးတဖွဲဖွဲ ရွာနေ၍ ပရိသတ် ၅၀၀-ခန့် လောက်သာ ရှိသည်။
သံအမတ်ကြီးက ရှေးဦး စကားပြောသည်။ ဆရာတော်က ၎င်းနောက်မှ တရား
ဟောရသည်။ ၎င်းဌာန၏ ပတ်ဝန်းကျင်မှာလည်း လက်ဖက်ခြံတို့ဖြင့် စိုပြေ
လှသည်။ ကိုလံဘို အရှေ့မြောက် မိုင် ၆၀-ခန့် ဝေးသည်။ ထိုဌာနကို ရှမ်း
ဂိုဏ်းမှ အနေအထိုင် ကောင်းကြသော ဘုန်းတော်ကြီးများပိုင်၍ ၎င်းတို့ပင်
တရားပြသကြသည်။

၁၃၁၈-ခု၊ သိတင်းကျွတ်လဆုတ် ၂-ရက် (၂၁-၁၀-၅၆) တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ကိုလံဘို အရှေ့မြောက် မိုင် ၂၀-ကျော် ဝေးသော မိန့်ဝံဂေါဒမြို့ဖျားကျောင်း၌ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဌာနတခု ဖွင့်လှစ်ပေးရသည်။ ၎င်းဌာနကား တခါအားထုတ်လျှင် ယောဂီ ၁၀-ယောက်ခန့်သာ နေထိုင်နိုင်သည်။ နေရာနှင့် ကျေးမွေးမှု ဟာဝန် အားနည်းသည်။ ၎င်းကျောင်းကား ရာမညကျောင်း ဖြစ်သည်။

၁၃၁၈-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၁-ရက် (၁၃-၁၁-၅၆) အင်္ဂါနေ့တွင် အနုရာဇမြို့၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနတခု ဖွင့်သည်။ ၎င်းမြို့မှာ ကိုလံဘိုမြောက် မိုင် ၁၃၀-ကျော် ဝေးသည်။ ကိုလံဘိုမြို့မှ သံအမတ်ကြီး ဦးဘလွင်နှင့် ဆရာတော် ၃-ပါး၊ သာသာပြန်၊ ဒကာကြီး အရိယရတနတို့ သံအမတ်ကြီး၏ ကားဖြင့် နံနက် ၆-နာရီ ၁၅-မိနစ်ထွက်၍ ၈-၃၀-နာရီ ပေါ်တလန်သို့ ရောက်သည်။ ၎င်းမြို့ ဟော်တယ်၌ နာရီဝက် ရပ်နား၍ စားသောက်ကြသည်။ ၎င်းမှ ၉-နာရီထွက်၍ အနုရာဇမြို့သို့ ၁၀-နာရီ ရောက်သည်။ ၁၁-နာရီ ဆွမ်းစားပြီး ၁-၃၀ နာရီတွင် ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနသစ် ဖွင့်သည်။ သံအမတ်ကြီး ဦးဘလွင်နှင့် ယောဂီ ထောက်ပံ့ရေး အသင်းမှ ဥက္ကဋ္ဌတို့ စကားပြောကြသည်။ နောက် အရှင်သုဇာတထေရ်က တရားဟောသည်။ ၄-၃၀ နာရီတွင် ကိုလံဘိုသို့ ဆရာတော်များ ပြန်ကြွခဲ့ကြသည်။

မြန်မာဆရာတော်များ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ကြွကြသောအခါတွင် ကန့်သတ်စောဒ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနကို အုပ်ချုပ်ပြုသရန် လွှဲအပ်ထားခဲ့သော သီဟိုဠ် ဆရာတော်ကြီး ဦးသုမတိပါလ ကြွရောက်ဖွင့်လှစ်သည့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနများမှာ -

၁-မိဂုဿ၊ ၂-ပေါလ်ဂသ်ဩဝိဋ္ဌ၊ ၃-ဟဗုရဂလ၊ ၄-နူဝရ၊ ၅-မာတရတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ယာယီဌာနများ

၁-အပ္ပပိတိယ။ ၂-ဒနဝံကန္ဓ။ ၃-ဂမ္မဟ ဝိုင် အမ် ဘီ အေ။ ၄-ဂေါဒဂေဒရ။ ၅-ကေသုပိလိဂါမ။ ၆-မာသာဂေါဒ။ ၇-မဟာရ။ ၈-မရာကာဒုဝ။ ၉-ဝိသုဒ္ဓါရာမယ။ ၁၀-ဥဒုသုသီရိပိတိယ။ ၁၁-ဝေလိခါ။ ၁၂-မတ္တေဂေါဒ။ ၁၃-ယမုနာ။ ၁၄-မြို့ဆိယတ်စ်ကောလိပ်။ ၁၅-အနုဋ္ဌာဝိဇ္ဇာလယကျောင်း။ ၁၆-ကိုလံဘို ဝိုင် အမ် ဘီ အေ။ ၁၇-ကောတာဝ။ ၎င်းဌာနတို့မှာ ၁-ပတ်မှ ၃-ပတ်အထိ တရားပြုသရသော ဌာနတို့ ဖြစ်သည်။ မတ္တေဂေါဒ၌ ၅-လခန့်

ကြာ၍ ယမုနာဌာနမှာ ၂ ဝါ ကြာအောင်ပင် တရားပြသရပေသည်။ ဒနုပု
ကန္တာဌာနနှင့် ကောတာဝဌာနတို့၌လည်း ၂ ဝါစီပင် ကြာသည်။

ကိုလံဘိုမြို့ပေါ်၌ အမြဲတမ်း ပဓာနဘာဝနာ မဇ္ဈဌာန ရှိသင့်သည်ဟု
ဆရာတော်၏ ဟောပြောချက်အရ၊ ဝတ်လုံကတော် မစွက်ဩဇာစံကာက
“တပည့်တော်၏ အိမ်ကြီးကို ဆရာတော်အား လှူဒါန်းပါသည်။ ဆရာတော်
သဘောရှိသလိုသာသနာ ပြုတော်မူပါ” ဟု လျှောက်ထားသည်။ ဆရာတော်
က လမ်းနှင့် နီးကပ်ခြင်း၊ နေရာလည်း ကျဉ်းခြင်းတို့ကြောင့် အလှူခံတော်
မမူပေ။ သို့ကြောင့် ကိုလံဘိုမြို့ပေါ်၌ နေရာတခုရရှိရန် အစိုးရထံသို့ ဝိပဿနာ
ဘာဝနာ ပြန့်ပွားရေး အသင်းက တောင်းဆိုသည်။ ကောတလာဝလ
အစိုးရ လက်ထက်က တောင်း၍ မရခဲ့။ ဗန္ဓာရနာယက အစိုးရ တက်လာမှ
ရပေသည်။ နေရာမှာ အင်္ဂလိပ်သံရုံးအနီး မကာတီလမ်းဘေး တကေရှိ၍
အလှူခံသင့်လျော်သော နေရာဖြစ်ပေသည်။ ထိုနေရာ၌ ၁၃၁၈ ခု၊ သီတင်း
ကျွတ်လဆန်း ၂-ရက် (၆-၁၀-၅၆) တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ကိုယ်တိုင်အုတ်မြစ်ချ
သည်။ ထိုအဆောက်အဦကြီး မပြီးခင်ပင် ဆရာတော်များ မြန်မာနိုင်ငံသို့
ပြန်ကြွခဲ့ကြသည်။

သီဟိုဠ်မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့

၁၃၁၈ ခု၊ တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၈-ရက် (၁၂-၁၁-၅၆) တွင်
ဆေးထိုး ကြ သည်။ ၁၃၁၈-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်း လဆုတ် ၁-ရက်
(၁၈-၁၁-၅၆) တွင် သံအမတ်ကြီး ကားဖြင့် ယမုနာမှ သင်္ဘောဆိပ်သို့
အရှင်သုဇာတ၊ အရှင်ဥတ္တရာဘိဝံသတို့ ဆင်းကြသည်။ ညနေ ၅-နာရီတွင်
ဒါဘီရှိုင်းယား Derbyshire သင်္ဘောပေါ်သို့ လိုက်ပို့သူများပါ တက်ကြ
သည်။ သင်္ဘောကလေးဖြင့် တဆင့်ကူးရသည်။ သင်္ဘောပေါ်သို့ ရောက်လျှင်
သတင်းထောက်များက ဓာတ်ပုံရိုက်ကြသည်။ လိုက်ပို့ကြသော ယောက်ျား
သည် ၆-၃၀-နာရီတွင် ကန်တော့ကာ ပြန်ဆင်းကြသည်။

ကိုလံဘို သင်္ဘောဆိပ်မှ နံနက် ၉-၃၀ နာရီတွင် သင်္ဘော တွက်ွာသည်။
နေ့ ၂-နာရီ ဂါလ် Galle နှင့် တည့်တည့်သို့ ရောက်သည်။ ည ၈-နာရီမှ
ကျန်းစွန်းကို လှန်သည်။ သီဟိုဠ်ကျန်းအနီး ပင်လယ်ရေသည် စိမ်းလဲ့လဲ့နေ
သည်။ ၎င်းမှ လှန်၍ ကမ်းမမြင်ရသော နေရာမှာကား အပြာရောင် ဖြစ်နေ
သည်။ သင်္ဘော သွားနေသည့် ဘေးဘက်မှ ၃-ပေမှ ၅-ပေခန့်ထိ ရှိသော
ငါးကြီးများ အုပ်လိုက် (ခုန်လိုက်၊ ပေါ်လိုက်၊ ငုပ်လိုက်) ဖြင့် ပျော်မြူးနေကြ

သည်ကို တခါတခါ မြင်ရသည်။ ၆-လက်မခန့်မှ တပေခန့်ရှိ ငါးပျံများက လည်း သင်္ဘောဦးဆီမှ ပေ ၁၀၀-၂၀၀-၃၀၀ ခန့်ထိ ပျံသန်းကြသည်။ လှိုင်းလုံးကြီးများအတွင်း ပျံကျကာ ကွယ်ပျောက်သွားကြသည်။ ထိုနေ့တွင် အနည်းငယ် သင်္ဘောမှူးသလို ရိပ်တိတ်တိတ် နေသည်။ အချို့မှာ သင်္ဘော မှူးလွန်း၍ အိပ်ရာမှ မထနိုင်၊ မစားနိုင်ကြပေ။

တန်ဆောင်မုန်း လဆုတ် ၃-ရက် (၂၀-၁၁-၅၆) တွင် ကမ်းမမြင် လမ်းမမြင် ပင်လယ်ရေပြာပေါ်၌ သင်္ဘော ခုတ်မောင်းနေချေပြီ။ အရှေ့ ပင်လယ်ပြင်မှ နေထွက်၍ အနောက် ပင်လယ်ပြင်ထဲသို့ နေဝင်သွားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ငါးပျံများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ငါးအုပ်ကြီးများကို မတွေ့မြင်ရ တော့ချေ။

စားဖွယ် သောက်ဖွယ် များကိုလည်း ထုံးစံအတိုင်း သူ့အချိန်နှင့်သူ ကျွေးသည်။ သင်္ဘော မမှူးသဖြင့် အစားမပျက်ပေ။ ၎င်းလဆုတ် ၄ ရက် (၂၁-၁၁-၅၆) တွင် ကမ်း မမြင်ရသေး၊ အစားအသောက် ကိုလည်း နေ့တိုင်းကဲ့သို့ ကျွေးသည်။ ဟင်းပြောင်းလဲရုံသာ ထူးခြားသည်။

နံနက် ၅-နာရီခွဲ ၆-နာရီကျလျှင် အိပ်ခန်းတွင်းသို့ ကော်ဖီ၊ သစ်သီး ပို့လာသည်။ ၎င်းပို့လာသော ကုလားကား ၁၅ ပြား၊ ၂၀ ပြား စသည် ဆုချလိုက်လျှင် မုန့်နှင့်သစ်သီးကို ပိုမို ယူလာတတ်သည်။ ဖိနပ် ကိုလည်း တိုက်ပေးသေးသည်။ ဆရာတော်တို့ကား ပိုက်ဆံမကိုင်၊ ပါလည်း မပါသဖြင့် ဆုမချနိုင်သောကြောင့် မုန့် နှစ်ခု၊ သစ်သီး တလုံးထက် မပိုနိုင်၊ ဖိနပ်တိုက်ဖို့ ကား ဝေးလေစွ။ နံနက်စာနှင့် နေ့စာကိုမူ ထမင်းစားခန်းသို့ သွား၍ စားရ သဖြင့် သူများနှင့် မထူးလှပေ။ ထိုနေ့မှာ မြောက်လေ ပြင်းပြင်းတိုက်၍ လူများ ကုန်းပတ်ပေါ်သို့ အထွက်နည်းကြသည်။ အခန်းတွင်းမှာပင် အနေ များကြသည်။ လေတိုက်သော်လည်း သင်္ဘော ငြိမ်သက်သဖြင့် အနေအစား မပျက်ကြ။ ထိုနေ့တွင်လည်း အရပ် ၈ မျက်နှာ ပင်လယ်ရေပြာမှ လွဲ၍ အခြားဘာကိုမျှ မမြင်ရသေး။ ငါးပျံကလေးများ ကိုတော့ တခါတခါ သင်္ဘောဦးဆီမှ လန့်ပျံကြသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။

တန်ဆောင်မုန်း လဆုတ် ၅ ရက် (၂၂-၁၁-၅၆) နံနက် ၅ နာရီ ၃၀ မိနစ် အချိန် အလင်းရောင် ပေါ်သည်မှစ၍ ကပ္ပလီကျွန်းဆီမှ တောင်နှင့် သစ်ပင်များကို ၇-၃၀ နာရီထိ မြင်ရသည်။ မြန်မာပိုင်စားပွဲကျွန်းစုကို နံနက် ၈-၁၅ နာရီမှ ၁၁ နာရီထိ မြင်ရသည်။ ကျွန်း ၅ ကျွန်း တွေ့မြင်ရသည်။ သင်္ဘော ခရီးသည်များသည် ၂-ရက် လုံးလုံး မြေနှင့်သစ်ပင်ကို မတွေ့ရဘဲ

အပြာရောင် ပင်လယ်ရေကိုသာ တွေ့မြင်နေကြရသဖြင့် ပျင်းရိ အားငယ်နေကြရာ၊ ၎င်းကျွန်းများကို တွေ့မြင်ကြရသောအခါ ပျော်ရွှင် အားတက်လာကြသည်။ အိပ်ရာမှ ဦးအောင်ထ၍ ထိုကျွန်းများကို မြင်သူတို့၏ “ဟေ့ ဟိုမှာ ကျွန်းတကျွန်း တွေပဟေ့၊ ဟောဟိုဟာက တောင်ကြီးဘဲ၊ ဒါဟာ အန်ဒမန်ခေါ်တဲ့ ကပ္ပလီကျွန်းဘဲ” ဟု ပြောဆိုကြသံကိုကြားရ၏။

ထိုအသံကို ကြားသူများလည်း အခန်းတွင်းမှ ကုန်းပတ်ပေါ်သို့ တက်ကြပြီးလျှင် သူထက်ငါ ဝမ်းသာအားရ ကြည့်ရှုကြလေသည်။ မှန်ပြောင်းဖြင့် မျှော်ကြည့်က သစ်ပင် အုန်းပင်များကို ခြားနားစွာ မြင်ရပေသည်။ မီးပြတိုင်ကြီးများကိုလည်း မြင်ရသည်။ ၁၁ နာရီ ကျော်သော် ဘာကိုမျှ မမြင်ရတော့ဘဲ ပင်လယ်ရေပြင်ကိုသာ တွေ့မြင်ရတော့သည်။

ည ၇-နာရီတွင် သင်္ဘော၏ မြောက်ဖက်ဆီမှ မီးတပွင့်ကို မြင်ရသည်။ ပုသိမ်မီးပြတိုင်မှ မီးဟု ပြောကြသည်။ ၎င်းမီးပြတိုင်အပြင် အခြားမီးပြ ၁၇-ခု ရှိသေးကြောင်းကိုလည်း သိရသည်။ နံနက် ၄-နာရီတွင် မြန်မာပင်လယ်ဝသို့ ရောက်သည်။ ရေလည်း နောက်ကျလာပြီ။ ရန်ကုန်မြစ်ရေအတိုင်းပင်။ ရွှေတိဂုံ စေတီတော်မြတ်ကို မီးရောင်များ ဝေဝေဆာဆာနှင့် ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ဖူးတွေ့ရပေသည်။ “ဒို့တိုင်း ဒို့ပြည် ဒို့ဌာနီ ရောက်ပြီဟ” ဟု မြန်မာများမှာ ဝမ်းသာအားရ ရှိလာကြလေသည်။

၁၃၁၈-ခု၊ တန်ဆောင် မုန်း လဆုတ် ၆-ရက် (၂၃-၁၁-၅၆) သောကြာနေ့ နံနက် ၄-နာရီ ပင်လယ်ဝ ရောက်သည်။ နံနက် ၇-နာရီ ရန်ကုန် ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ်သည်။ ၈-နာရီတွင် သင်္ဘောပေါ်မှ ဆင်းကြသည်။ ဆိပ်ခံဘောပေါ်မှ ကြိုဆိုနေကြသော သာသနာ့ရိပ်သာမှ သံဃာတော်များ၊ ယောဂီများလည်း သင်္ဘောကြီးပေါ်သို့ တက်ကြည့်ကြသည်။ သင်္ဘောဆိပ်မှ ၉-၁၅ နာရီတွင် သာသနာ့ရိပ်သာကျောင်းသို့ ရှေးရှု ထွက်ခွာလာခဲ့ကြသည်။

ဒုတိယအကြိမ် သိဟိုဠ်ကျွန်းသို့

၁၃၁၈-ခု၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၂-ရက် (၆-၁၀-၅၆) တနင်္ဂနွေနေ့ ၁၂-၄၅ နာရီတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဗန္ဓုရနာယက အုတ်မြစ်ချ၍တည်ဆောက်ခဲ့သော ၂-သိန်းတန် တရားတိုက် (၁) ခုနှင့် ယောဂီများနေရန် ၂-သောင်းတန် တိုက် (၂) ခု ပြီးပါပြီ။ ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား၊ အရှင်သုဇာတထေရ်နှင့် နောက်ပါ ရဟန်းတပါး၊ ပေါင်း (၃) ပါး ကြွတော်မူပါ

ဟု လံကာအသင်းက ပင့်လျှောက်စာ ရောက်လာသည်။ ၎င်းစာအရ အိန္ဒိယမှ ဘုရားဖူးလှည့်လည်ပြီး သီဟိုဠ်သို့ကြွရန် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား ဆုံးဖြတ် တော် မှုသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ နတ်တော်လဆုတ် ၁၂ ရက် (၆-၁-၅၉) အင်္ဂါနေ့ နံနက် ၇-၅၀ နာရီတွင် သာသနာ့ရိပ်သာမှ ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာ တော်၊ အရှင်သုဇာတ၊ အရှင်နန္ဒဝံသ၊ အရှင်အာလောက၊ အရှင်ပဏ္ဍိတ၊ ပဲခူး ရိပ်သာ ဆရာတော် ဦးပညဝါနှင့် ကပ္ပိယ ဒကာ၊ ဒကာမများပါ မင်္ဂလာဒုံသို့ ကားဖြင့် သွားကြသည်။ ၈-၁၅ နာရီတွင် မင်္ဂလာဒုံရောက်၊ ပစ္စည်းများ ချိန်တယ်ပြီး ၁၀-၃၀ နာရီတွင် ယူဘီအေ ဗိုင်းကောင့် လေယာဉ်ဖြင့် ကလ ကတ္တားသို့ ရှေးရှုထွက်သည်။ ထွက်၍ ၂၅-မိနစ် ကြာလျှင် အနောက်ရိုးမ တောင်ပေါ် ရောက်သည်။ တောင်ဖက်ဆီမှ ပင်လယ်ပြင်ကြီးတို့ တွေ့ရသည်။ ၁၁-နာရီတွင် ထုံးစံအတိုင်း နေ့စာကျွေးသည်။ မိနစ်-၃၀ ကြာလျှင် စား သောက် ပြီးစီးသည်။

လေယာဉ်မှာ ပင်လယ်ပေါ် ပေ ၁၈၅၀၀ အမြင့်မှ ပျံနေရာ ပင်လယ် လှိုင်းများကို မှန်မှန်သာ မြင်ရသည်။ ပင်လယ်ပေါ်မှ ပျံနေခိုက် လေတိုက်ပုံ ညီမျှ၍ လေယာဉ်ငြိမ်သက်သည်။ တောင်ပေါ်မှ ပျံနေခိုက်တွင်ကား လေလှိုင်း လေဝံများနှင့် တွေ့တတ်၍ လေယာဉ် လှုပ်ရှားတတ်သည်။ ၁-၃၅ နာရီတွင် ကလကတ္တား၊ ဒန်ဒန် လေဆိပ်သို့ ရောက်သည်။ (ရန်ကုန်မှ ကလကတ္တားသို့ ဗိုင်းကောင့် လေယာဉ်ဖြင့် ၂-၄၀ နာရီကြာ ပျံသန်းရသည်။)

ကလကတ္တား ကောင်စစ်ဝန်ရုံးမှ အရာရှိများ အသင့် ကြိုဆိုလာသော ကားဖြင့် မြန်မာ ဓမ္မသာလာသို့သွား၍ တည်းခိုကြသည်။

နောက်တနေ့ (၇-၁-၅၉) တွင် ဘင်္ဂါလီ ဗုဒ္ဓဘာသာကျောင်းမှ ဆွမ်း စားပင့်၍ ၉-၃၀ နာရီ ကြာကြသည်။ ဟင်းများမှာ မြန်မာဟင်းမျိုး ဖြစ်၍၊ ကျွေးပုံမှာ သီဟိုဠ်နည်းတူ တပါးချင်း တန်းစီကျွေးသည်။

နေ့ ၁၂-နာရီတွင် ပြတိုက်နှင့် ဝိတိုရိယ အဆောက်အဦကို သွားရောက် ကြည့်ကြသည်။ ပြတိုက်တွင်ကား ရှေးဟောင်းပစ္စည်း အသုံးအဆောင်၊ အဝတ် အထည်၊ အဆာသွတ် ကုန်းသတ္တဝါများ၊ ငှက်များ၊ ရေသတ္တဝါများ၊ သတ္တု များ စသည် အတော်စုံပေသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်က ဆေးစိမ်ထားသော လူသေအလောင်းမှာ ၅-ပေ ၄-လက်မခန့် ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဝိတိုရိယ ဟောကြီးမှာ အားလုံးစကျင်ကျောက်ဖြူတို့ဖြင့်သာ ဆောက်လုပ် ထားသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကြီးကျယ် ခမ်းနားသောကြောင့် လည်း ကောင်း အံ့ဖွယ်တရပ် ဖြစ်ပေသည်။ (ထိုအဆောက်အဦများမှာ မြန်မာ မေ့ သာလာမှ အနောက်တောင်ကျသည်။)

၁၃၂၀-ပြည့်၊ နတ်တော်လဆုတ် ၁၄ ရက် (၈ - ၁ - ၅၉) နံနက် ၇-နာရီ (ဂျိန်း) ဇိန ဘုရားရှိခိုးကျောင်းသို့ သွားကြသည်။ သူတို့ ဘာသာဝင်များက ဇိနဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မဟာဝီရ ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ကြ၏။ ဗုဒ္ဓ ဘာသာများက နာဠပုတ္တဟု ခေါ်ကြသည်။ ၎င်း ရုပ်ပွားကား အဝတ်ပလာ ဖြစ်၏။ နာဠပုတ္တ အသက် ထင်ရှားရှိစဉ်ကလည်း “ဘုရား ဖြစ်ပြီ” ဟု ဝန်ခံ သည့် အချိန်မှစ၍ အဝတ်အားလုံးကို ပယ်ရှားလျက် ပလာကိုယ်ထီးနေသူဖြစ် သည်။ ၎င်းဘာသာဝင်များမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ နေရာတိုင်း အနည်းငယ်စီ ရှိ၏။ ဂူကျာရတ်နယ်မှာ အတော်များများ ရှိသည်ဟု သိရ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကား ရှားပါးလှ၏။

ကလကတ္တားမှ ဂါယာသို့

ထိုနေ့ည ဟောင်ရာဘူတာမှ ဘုံဘေမေ ရထားဖြင့် ၈-နာရီ ဂါယာသို့ ထွက်၊ နောက်နေ့ နံနက် ၅ နာရီ ဂါယာရောက်၏။ ဂါယာမှတောင် ၆ မိုင် ကျော် (၃-ဂါဇတ်) ဝေးသော မဟာဗောဓိပင်နှင့် စေတီတော် ရှိရာသို့ နေရဉ္စရာမြစ်၏ အနောက်ဖက်ကမ်း ကားလမ်းမှ ကားဖြင့် သွားကြသည်။ စေတီတော်နှင့် ဗောဓိပင်ကို ကြည့်ညိရှိခိုးကြ၏။ စေတီတော်၏ အရှေ့မုခ် အဝင် တောင်ဖက်တွင် ဟိန္ဒူများ ကိုးကွယ်သော ဘုရားကျောင်း အုတ်တိုက် ငယ်တခု ရှိရာ၊ ၎င်းအတွင်း၌ နတ်ရုပ်များနှင့် အလယ်ခန်းတွင် သျှိဝ၏လိင်ကို ပါရာဗတီ ဇနီးသည်၏ အင်္ဂါပုံပေါ်သို့ စိုက်လျက် ပြုလုပ်ထား၏။ (လူဖြစ်ရာ မူလရင်းကို သရုပ်ဖော် ကိုးကွယ်လျက် သားဆုတောင်းကြသည် ဟူ၏။) မဟာသ်၏ ဝင်းကြီးအတွင်း၌လည်း အုတ်ပြာသာဒ်ဆောင် ၁၉ တောင်ဖြင့် ဤနည်းအတိုင်း လိင်အင်္ဂါ ၂-ခုကို ပူးတွဲထုလုပ် ကိုးကွယ် ထားကြသေး၏။ ဗုဒ္ဓ၏ ဆင်းတုစော် များကို ပြာသာဒ်ပြင်ဖက်၌ ပစ်ထားကြ၏။ ဗုဒ္ဓ၏ ပုံတော်များမှာ မတ်ရပ်တော် (၈) ဆူ၊ တင်ပလ္လင်ခွေ (၂) ဆူ၊ ခြေချ ထိုင်ပုံ (၁) ဆူ၊ စေတီပုံ (၂) ဆူ၊ ပေါင်း (၁၃) ဆူ ဖူးတွေ့ခဲ့ရ၏။

ထိုမဟာသ်၏ ဝင်းကြီးကား ဗောဓိပင်မှ အရှေ့မြောက် (၁) ဖာလုံခန့် ဝေး၍ နေရဉ္စရာ မြစ်ဆိပ်ကမ်း၌ တည်ဆောက်ထား၏။ ယခုအခါ နေရဉ္စရာ

မြစ်ကား မိုးတိုင်း၌သာ ရေရှိ၍ နတ်တော်၊ ပြာသို့ ရောက်လျှင် ရေပြတ်စဲကာ သဲသေဝင်ပြင် ဖြစ်နေတော့သည်။

နေရဥရာမြစ်၏ အရှေ့ဖက်ကမ်း၊ ဗောဓိပင်၏ အရှေ့တောင် အရပ်၌ သုဇာတာ (သနာဒ္ဓိဆွမ်း လှူသူ) နေခဲ့ဘူးသော သေနန်ဂိုး ရွာရှိ၏။ ၎င်းမှ မြောက်ဖက်တလျှောက် သရက်တောများ၊ ဥရုဝေလတောနှင့် တောင်များ တည်ရှိကြ၏။

ဂါယာမှ ရာဇဂြိုဟ်သို့

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆန်း ၃ရက် (၁၁-၁-၅၉) တနင်္ဂနွေနေ့ နံနက် ၇-နာရီတွင် ဂါယာမှ ရာဇဂြိုဟ်သို့ သွားကြရာ၊ ၈-၃၀ နာရီ ရောက်ကြ၏။ (ဂါယာနှင့် ရာဇဂြိုဟ် အပြောင့်ခရီးမိုင် ၄၀ ကွာ၏။ အဋ္ဌကထာ ဆရာက ၅-ယူဇနာ ဝေးသည်ဟု ဆို၏။ တယူဇနာ ၈-မိုင်ဖြင့် တွက် သော် သိုက်ဥ၏။ ဗောဓိပင်နှင့် ဂါယာလည်း ၃-ဂါဇုတ်ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏။ ယခု ၆-မိုင်ကျော် ဝေး၏။ ရာဇဂြိုဟ်နှင့် နာလန္ဒလည်း ၁-ယူဇနာ ဝေးသည် ဆို၏။ ယခု ၈-မိုင် ဝေးကွာ၏။)

ရာဇဂြိုဟ်ကား ဗောဓိပင်၏အရှေ့မြောက် မိုင် ၄၀-ခန့် ဝေး၏။ သာသနာ ၂၅၀၀-နှစ်က ကားလမ်းဖောက်၍ အပြောင့်ခရီး ပေါက်သွားခြင်း ဖြစ်၏။ (ရှေးအခါက ကေသွားရသောကြောင့် မိုင် ၈၀-ဝေး၏။)

တောင် ငါးလုံး

ရာဇဂြိုဟ် တောင် ၅-လုံးကား မြောက်ဖက်က ဝေပုလ္လတောင်၊ အရှေ့ မြောက်နှင့်အရှေ့ဖက်ကဝိဇ္ဇာကုဋ်တောင်၊ အရှေ့တောင်ဖက်က ဣသိဂိလိတောင်၊ တောင်ဖက်က ပဏ္ဍဝတောင်၊ အနောက်နှင့် အနောက်မြောက်ဖက်က ဝေဘာရ တောင် ဤသို့ဝိုင်းရံလျက်ရှိ၏။ ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်ကား ဝေဘာရ တောင်၏ မြောက်ဖက်ကျ၍ မြို့တွင်း ဝင်သောအခါ ဝေဘာရနှင့် ဝေပုလ္လ တောင် ၂-လုံးကြား မြောက်ဖက်မှ ဝင်ရသည်။ ရေပူတွင်းကား ဝေဘာရ တောင်၏ အရှေ့ထိပ်တွင် ရှိသည်။ ဝေပုလ္လတောင် အနောက်ဖက်မှာလည်း ရှိသည်။ သို့သော် ဝေဘာရတောင်မှာလောက် မများချေ။

ရာဇဂြိုဟ်မှ နာလန္ဒသို့

နာလန္ဒကား ရာဇဂြိုဟ်မှ မြောက် ၁-ယူဇနာ (ယခု ၈ မိုင်ခန့်) ဝေး၏။ ၎င်းနာလန္ဒကား ဘုရား လက်ထက်တော်က ဥပါလိဒကာကြီးတို့ နေရာ

ဖြစ်သည်။ ဥပါလိကား ဘုရားအမည်ခံ နာဠပုတ္တ ဂျိန်းဆရာကြီး၏ တပည့်၎င်း ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဝါဒပြိုင်ရာတွင် အရှုံးပေးကာ မြတ်စွာဘုရားအား ကြည်ညိုလာသဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ တပည့် သာဝကအဖြစ် ခံယူသော ပုဂ္ဂိုလ်ပေတည်း။ ဤတွင် ဂျိန်းဘုရား နာဠပုတ္တမှာ တပည့်၎င်း သဌေးဒကာတယောက် သုံးရှုံး ရသောကြောင့် နှလုံးပူလောင်ကာ သွေးပွက်ပွက်အန်၍ နေရာတွင် ဒူးမခိုင် တော့ဘဲ လဲကျသွားရာ၊ ၎င်း၏တပည့် ဂျိန်းရဟန်းများက ထမ်းစင်ဖြင့်ထမ်း၍ ပါဝါပြည်သို့ ယူဆောင်သွားကြသည်။ ၎င်း ပါဝါမြို့၌ပင် အနိစ္စ ရောက်ရှာ သည်။ (၎င်း ပါဝါပုရ ပါဝါမြို့ကား နာလန္ဒနှင့် ၉-မိုင်ခန့် ဝေး၍ နာလန္ဒ၏ အရှေ့မြောက် ကျ၏။) နာဠပုတ္တ အနိစ္စရောက်ရာနေရာ၌ ၎င်းဘာသာဝင်များ က ယခုအခါ အဆောက်အဦ အကြီးအကျယ် ဆောက်သား၍ စည်ကားနေ ပေသည်။ ထိုနေရာများကို ကြည့်ရှုပြီး ဂါယာဘူတာ ရထားကွဲရှိရာသို့ ပြန်ခဲ့ကြသည်။

ဂါယာမှ ဗာရာဏသီသို့။ ။ ဘုန်းကြီးများ၏ တံပိုင်ကို ည ၉-နာရီ ဆွဲ၍ ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ည ၁-၃၀ နာရီ ဗာရာဏသီသို့ ရောက်သည်။ (ဂါယာ နှင့် ဗာရာဏသီကား ၁၈-ယူဇနာဝေး၏။ ယခု ၁၂၉-မိုင် ဝေး၏။) နေ့ဆန်း စားပြီးချိန်တွင် ဗာရာဏသီမြို့မြောက် ၆-မိုင်ကွာဝေးသော မိဂဒါဗုန်ယောရုံ စေတီများကို ကြည်ညိုပူဇော်ကြ၏။ စေတီတော်များအပြင် နန္ဒိဟ သဌေးကြီး ဆောက်လုပ်၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သီတင်း သုံးသွားသော ကျောင်းတော်ရာလည်း ရှိပေသည်။ မိဂဒါဗုန်မှ အပြန် ညနေပိုင်း ဟိန္ဒူများ အထွဋ်အမြတ် ကိုးကွယ်ကြသော “ဗိသျှနာထ” ခေါ် သျှိဝ၏ လိင်ချောင်း ဟိုဘုရားသို့ သွားကြ၏။ (ပန်း၊ ရေချမ်း ကပ်ကြကာ ဖူးမြော် ပူဇော်ကြသော ဟိန္ဒူ ပရိသတ် များပြားစည်ကားလှပေသည်။)

ဗာရာဏသီမှ ကုသိနာရုံ။ ။ ၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသို လဆန်း ၄-ရက် (၁၂-၁-၅၉) ည ၁၀-နာရီ ဂေါရက်ပုရသို့ ထွက်ခဲ့ကြရာ၊ ၅-ရက်နေ နံနက် ၅-၃၀ နာရီ ရောက်ကြသည်။ တံထဲမှာပင် ဆွမ်းတိုင်းပေးကြပြီး ဘူတာမှ အရှေ့တောင် ၃၂ မိုင်ဝေးသော “ကုသိနာရုံ” သို့ ဘတ်စ်ကားဖြင့် ၁၀-နာရီထွက်၊ ၁၁-နာရီကျော်ကျော် ရောက်ကြ၏။ ကုသိနာရုံ စေတီတော် နှင့် လျောင်းတော်မှုဘုရားကို ဖူးမြော်ကြပြီး ၎င်းမှ တောင်ဖက် ၁-မိုင်ခန့် ဝေးသော တေဇောဓာတ်လောင်ရာ ကုန်းတော်ရှိ စေတီတော် ပျက်ကို ဖူးမြော်ကြ၏။ ၎င်းမှအပြန် ည ၆-နာရီတွင် ဂေါရက်ပုရ မြို့တွင်းရှိ အသင်း

တိုက် တခု၌ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား ဝိပဿနာတရား ဟောတော်မူသည်။ ဦးဘသန်းက အင်္ဂလိပ်လို ပြန်၍ ပြောသည်။ ၁-နာရီခန့် ဟောသည်။

ကုသိနာရုံမှ လုမ္ဗနီ။ ။၎င်းမှ ည ၁၀-နာရီ နောင်ဂါးသို့ ထွက်၊ ၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆန်း ၆ ရက် (၁၄-၁-၅၉) နံနက် ၄-နာရီတွင် ရောက်၏။ နောင်ဂါး ဗုဒ္ဓဘာသာ အသင်းမှ ဒကာဒကာမများက မဟာစည် ဆရာတော်အား ပန်းကုံးတို့ဖြင့် ကြိုဆို ပူဇော်ကြသည်။ မုန့်မျိုးစုံတို့ဖြင့် အရက် အချိုပဲအဖြစ်လည်း ဆက်ကပ် ကြသည်။ ၉-နာရီတွင် တကြိမ် လာကြကာ ပူဇော်ကြပြန်သည်။ အားလုံးစု၍ အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံလည်း ရိုက်ယူလိုက်ကြ သည်။ နေ့ဆုမ်းစားပြီး ၁၁-နာရီတွင် နောင်ဂါး ဘူတာမှ အရှေ့မြောက် ၁၉-မိုင် ဝေးသော (နေပေါလ်နယ်တွင်းရှိ) ဗုဒ္ဓ ဖွားမြင်တော်မူရာ လုမ္ဗနီသို့ သွား၍ ဖူးမြော်ပူဇော်ကြသည်။ (ကုသိနာရုံနှင့် လုမ္ဗနီ မိုင် ၈၀-ကျော်ခန့် ဝေးသည်။)

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆန်း ၇-ရက် (၁၅-၁-၅၉) နံနက် ၃-၁၅ နာရီတွင် နောင်ဂါးမှ သာဝတ္ထိ ဗာလရမ္မုရ်သို့ ထွက်ခဲ့ကြရာ နံနက် ၈-၃၀ နာရီတွင် ရောက်ကြ၏။ ၁၁-၃၀ တွင် ဗာလရမ္မုရ်ဘူတာမှအနောက်မြောက် ၁၂-မိုင် မြို့အစွန်နှင့် ၉-မိုင် ဝေးသော ဇေတဝန် ကျောင်းတော်ရာ ရှိရာသို့ ဆရာတော်များ ဘတ်စကားဖြင့် ကြွကြသည်။ (လုမ္ဗနီနှင့် ဇေတဝန် မိုင် ၉၀ ခန့် ဝေးသည်။) (ဇေတဝန် ကျောင်းတော် အကြောင်းကား ဦးလှတင် ရေးသော “ဇေတဝန်ကျောင်းတော်စာအုပ်” ထင်ရှားရှိလေပြီ။)

(၁၆-၁-၅၉) နေ့ နံနက် ၈-၃၀ အချိန် ဗာလရမ္မုရ်မှ ထွက်၍ လက္ခနောင်းသို့ ၃-၃၀ အချိန် ရောက်သည်။ ညတွင် လက္ခနောင်းမှ အာဂရာသို့ လာရာ၊ (၁၇-၁-၅၉) နေ့ နံနက် ၅-၃၀ အချိန် ကုဏ္ဍလာ ဘူတာမှ (ဆရာတော်တို့၏ သီးသန့်တံကို မဖြုတ်သင့်ဘဲ) ဖြုတ်ထားခဲ့သည်။ နောက် မီးရထား ၂-၃ စင်း ဝင်လာသော်လည်း သီးသန့်တံကို မချိတ်မဆွဲဘဲ ထားပြန်သည်။ အဖြစ်က ဆန်းနေတော့၏။ ဤတွင် တမင်လုပ်မှန်း သိ၍၊ ဦးသုဇာတ ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် ရုံပိုင်ထံသွားပြီး “ဘာကြောင့် အာဂရာ ဘက်ကို မဆွဲသေးသလဲ၊ ဘာလုပ်တာလဲ” ဟု ခပ်တည်တည် မေးတော့မှ “ဆွဲပါမည်၊ ဒီတခါလာတဲ့ ရထားဖြင့် ဆွဲပေးလိုက်မည်” ပြောသည့်အတိုင်း ၉-၃၀ နာရီ ရထားဝင်မှ တွဲဆက်ပေးလိုက်တော့သည်။ အာဂရာသို့ ၈-၃၀ နာရီ ရောက်ရမည့်အစား ၁၁-၅၀ နာရီကျမှ ရောက်တော့၏။

အကြောင်းကား ဇာတ်နိမ့် ဟိန္ဒူဗုဒ္ဓဘာသာဝင် များစွာတို့က မဟာစည် ဆရာတော်နှင့် နောက်ပါ သံဃာ ၅-ပါး၊ ဒကာ ဒကာမများအား သွမ်းကပ် ကျွေးမွေးရန် စီမံချက်ပြုတ်ထားကြရာ၊ ထိုအလှူကို မပျက် ပျက်အောင် ဇာတ်မြင့် ဟိန္ဒူများက ပြုလုပ် နှောင့်ယှက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ရထားတို့ ပေါ်မှ ဆင်းသောအခါ ၁၂-နာရီ ရှိနေပြီဖြစ်၍ မည်သည့် စားဖွယ်ကိုမျှ မလှူရ၊ မကပ်ကြရတော့ချေ။

ဇာတ်နိမ့် ဟိန္ဒူများ ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ ကူးပြောင်းလာကြခြင်းမှာ အဓမ္မကာရ ဝန်ကြီး၏ ဟောပြောချက်ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ၎င်းဇာတ်နိမ့် ဟိန္ဒူ ဗုဒ္ဓဘာသာ များက ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် တကွ နောက်ပါ များကို ကားကြီးကားငယ် ဖြင့် အာဂရာရှိ တတ်ဂျမဟာနှင့် နန်းတော် ဟောင်းကြီးများကို လိုက်ပြု ကြပြီး သူတို့၏ အသင်းတိုက်၌ အဖျော်ရည်များ ကပ်ကြ၏။ မဟာစည် ဆရာတော် ဘုရားထံမှ ငါးပါးသီလ ခံယူ၍ တရားကို ရိုသေလေးစား၍ နာယူ ကြသည်။ ညနေ ၅-၃၀ အချိန် အာဂရာမှ နယူးဒေလီသို့ ဆရာတော်တို့ ထွက်လာကြရာ ည ၁၂-၁၀ နာရီတွင် ရောက်ကြသည်။ ဘူတာမှ သံမူး ဦးလှအောင်နှင့် အဖွဲ့သားများက ကြိုဆို၍ ဆရာတော် ၆-ပါးနှင့် ဦးအုန်း မောင်ကို မြန်မာသံအမတ်ကြီး အိမ်သို့ ပင့်ခေါ်သွားသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆန်း ၁၀-ရက် (၁၈-၁-၅၉) ဟန့်ဇေနေ နံနက် ၉-နာရီတွင် အဓမ္မကာရ၏တပည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် များစွာတို့က မဟာ စည် ဆရာတော်ကိုပင့်၍ ၈-ပါးသီလ ယူကြသည်။ သီလခံယူ အပြီးတွင် ဝန်ကြီးချုပ်နေရှူးက ပင့်၍ သံမူး ဦးလှအောင်၊ မစ္စက်ဘေရီတို့ကို စကားပြန် အဖြစ် ခေါ်ဆောင်လျက် ကြွတော်မူသည်။

ဝန်ကြီးချုပ်နေရှူးနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း

နေရှူး။ ။ဆရာတော် ဘုရား၊ ရှေးက အိန္ဒိယကို ရောက်ဘူး ခဲ့လျှင် ဘယ်နေရာများသို့ ရောက်ခဲ့ ပါသနည်း ဟု ဝန်ကြီးချုပ်က တွေ့ဆုံကြား မေးမြန်းသည်။

ဆရာတော်။ ။ဆရာတော်သည် ဗုဒ္ဓဂါယာမြို့၊ ဆင်နတ်မြို့၊ ကုသိနာပိုမြို့ များကို လည်ပတ်ခဲ့ဘူးပါပြီ။ ရှေးကလည်း ဗုဒ္ဓဂါယာမြို့ကို ရောက်ခဲ့ဘူးပါပြီ။ ဤအကြိမ်တွင် ဘုရားနေရာများ တိုးတက်နေခြင်း၊ ပြင်ဆင်ထားခြင်းများကို အလွန် အားရဝမ်းသာစွာ တွေ့ရှိရပါသည်။ အစိုးရသည် ဤတိုးတက် ဆောင် ရွက်မှုကို ဆက်လက် အားထုတ်သွားလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

နေရှူး။ ။ အိန္ဒိယအစိုးရသည် ဗုဒ္ဓဇယန္တိ ပဲ့တော်များကို မှတ်တမ်းတင်သော ကြောင့် ဤ တိုးတက်မှုများကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက် ပြီးစီးနိုင်ပါသည်ဟု ဝန်ကြီးချုပ်က လျှောက်ကြားပါသည်။

ဆရာတော်။ ။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရှေးထုံးစံကားအရ ၂၅၀၀ မဟာပရိနိဗ္ဗာန် နှစ်ပတ်လည် ပဲ့တော်သည်ကား အိန္ဒိယပြည်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ တရားတော်၏ ခေတ်သစ်ပြန်ပေါ်ခြင်းကို ရှေ့ပြေးလမ်းညွှန် ဖြစ်ပါသည်ဟု ဆရာတော်က အမိန့်ရှိတော်မူသည်။

နေရှူး။ ။ ဘုရားရှင်၏ ကျင့်စဉ်များနှင့် ဟောပြောချက် တရားတော် များကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ သိရှိနားလည်စေခဲ့လျှင် ဤတိုင်းပြည်အတွက် အကျိုး ကျေးဇူး များပါလိမ့်မည်ဟု တပည့်တော် ထင်ပါသည်။ ဤအချက်သည် တကမ္ဘာလုံးမှာ အမှန်စင်စစ် လိုနေပါသည်။ အတွင်းစိတ်ဓာတ် ငြိမ်းချမ်းရေး အတွက် ဤကဲ့သို့သော တရားဓမ္မများသည်သာလျှင် အဏုမြူဗုံးနှင့် လူတို့၏ အတွင်းဓာတ်အဓမ္မကို ငြိမ်းအေးစေပါလိမ့်မည် ဟု ဝန်ကြီးချုပ်က လျှောက် ထား၏။

ဆရာတော်။ ။ ဆရာတော်က သဘောကျ၍ ကမ္ဘာကြီးတွင် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ တရားများသည် ခိုက်ရန်ဒေါသ ဖြစ်ခြင်း၏ မူလအကြောင်း များ ဖြစ်သည်။ ဘာသာရေးအလုပ်အားလုံးသည် ဤတရားဆိုး အဓမ္မတို့ကို ချေမှုန်းဖျက်ဆီးရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်သည် သာသနာပြု လုပ်ငန်းကို အားပေးလိမ့်မည်ဟု တောင့်တမျှော်လင့်ပါသည်ဟု မိန့်ကြားတော်မူသည်။

နေရှူး။ ။ (ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်ကပင်) ဤ ကမ္ဘာကြီးတွင် လူသူတော်ကောင်းနှင့် အမျိုးကောင်း သားသမီး ဖြစ်ဖို့ရန် ကြိုးစားအားထုတ် ခဲ့သူများနှင့် ၎င်းပြင် တည့်တည့်ဆန့်ကျင်သော အယူဝါဒ ရှိသူများလည်း ရှိခဲ့ဘူးသည်မှာ အနှောင့်အယှက် ဒုက္ခပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဘုရား၏ တရားတော် များကို ကိုယ်တိုင် များစွာ ကြည်ညိုလေးစားပါသည်။ သို့ရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ် အနေနှင့် သီးခြားဘာသာတပါးကို မျက်နှာလိုက်၍ ဦးစားပေးမည်မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ဤနိုင်ငံတွင် ခံယူကိုးကွယ်နေကြသော ဟိန္ဒူ၊ မူဆလင်၊ ခရစ်ယာန်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် အခြားဘာသာအားလုံးတို့သည် လူတို့၏ ကောင်းကျိုးအတွက် ကြိုးစား ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင် နေကြသောကြောင့် ဤဘာသာတရားများ ကို အားပေးရပါလိမ့်မည်။ တရားတော်များ ပြန့်ပွားရေးကိစ္စမှာ သာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် သော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ဆရာတော်ကဲ့သို့ ရဟန်း တော်များအတွက် သော်လည်းကောင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဆရာတော်။ ။ဝန်ကြီးချုပ်ကို မေတ္တာပို့၍ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် တကွ တိုင်းပြည်အတွက် ချမ်းသာ ကြွယ်ဝစေကြောင်း ဆုတောင်းပါသည်ဟု နောက်ဆုံး အမိန့်ရှိလိုက်ပါသည်။

ဝန်ကြီးချုပ်ကိုယ်တိုင် တံခါးပေါက် အထိ ဆရာတော်ကို လိုက်ပို့၍ ဖူးတွေ့ရသည့် အခွင့်အရေး ရရှိသဖြင့် အလွန်နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ပုံ ရှိကြောင်း သိရပါသည်။ မြန်မာသံရုံး ပထမအတွင်းဝန် ဦးလှအောင်က ဘာသာပြန်ဆိုပါသည်။

၎င်းမှအပြန် နေ့ဆွမ်းကို ဗင်္ဂါလီ ဗုဒ္ဓဘာသာများက မဟာဗောဓိ အသင်း တိုက်၌ ကပ်ကြသည်။

၁၈-၁-၅၉ ရက် ဆောင်ရွက် ချက်များ

- ၈-၄၅ နံနက်။ ။အမွကာရ၏ ဘဝန်ခန်းမ (ဘာရတိယ ဗောဒ္ဓမဟာ သဘာ) ဗုဒ္ဓဘာသာ လူသစ်များသည် (၈)ပါး သီလကို ပထမအကြိမ် ဆရာတော်ထံမှ ခံယူကြသည်။
- ၉-၁၀ နံနက်။ ။နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး ဌာနတွင် ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံခြင်း၊ (မဟာဗောဓိ အသင်း) ဗုဒ္ဓဝိဟာရ ကျောင်းသို့ လည်ပတ်ခြင်းနှင့် (ဘင်္ဂါလီဗုဒ္ဓဘာသာ များ) အိန္ဒိယ ဗုဒ္ဓဘာသာ အသင်းက ဆွမ်းကပ်လှူ ပူဇော်ခြင်း။
- ၃-၀၀ ညနေ။ ။အသောက ဝိဟာရ ကျောင်းသို့ လည်ပတ်ခြင်း။ ကုတတ်ဖ်မင်းနော် မှတ်တိုင်သို့ လည်ပတ်ခြင်း။
- ၄-၀၀ ညနေ။ ။(ဒေါက်တာရာလဥဝိရ) အိန္ဒိယ ယဉ်ကျေးမှုအတွက် ကမ္ဘာလုံး ဆိုင်ရာ လောကဓာတ် ကျောင်းတော် ကြီးသို့ လည်ပတ်ခြင်း။
- ၅-၃၀ ညနေ။ ။ဂျဂတ်ဂျောတိ ဝိဟာရ ကျောင်းနေရာသို့ လည် ပတ်ခြင်း။

ညနေပိုင်းတွင် ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန ပြုလုပ်ရန် အသောက ဝိဟာရသို့ကြွ၍ ဆရာတော်များကိုယ်တိုင်ကြည့်ကြသည်။ (၁၉-၁-၅၉)နေ့ နံနက် ၈-နာရီ တွင် မဟာစည်ဆရာတော်သည် ခေတ်သစ်ကျောင်းမှ ပင့်၍ ကြွရောက်ပြီး ကျောင်းသူ ကျောင်းသားတို့အား မေတ္တာတရားနှင့် ကိုယ်ချင်းစာတုရားကို ဟောတော်မူသည်။

ညနေပိုင်း ၄-နာရီတွင် ပထမ သမ္မတကြီး ရာဂျန္ဓရာပရာဆပ်က ပင့်၍ နောက်ပါ သံဃာ ၅-ပါး၊ သံဃူး ဦးလှအောင်၊ မစ္စက်ဘေရီတို့နှင့် တကမဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား ကြွတော်မူသည်။ သမ္မတကြီးက “အိန္ဒိယသို့ ဘုရားဖူး ကြွလာရတာ သပ္ပာယ် ဖြစ်ပါရဲ့လား” စသည်ဖြင့် လျှောက်ထား၍ သပ္ပာယ် ဖြစ်ကြောင်း စသည်မျှသာ ပြောကြား ခဲ့သည်။ တရားအထူး မဟောခဲ့ပေ။

၅-နာရီခွဲတွင် ဗမာသံရုံး၌ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားက မြန်မာလို ဝိပဿနာတရား ဟော၍ သံဃူး ဦးလှအောင်က အင်္ဂလိပ်လို ဘာသာပြန် ဟောသည်။

၁၉ - ၁ - ၅၉ ရက် ဆောင်ရွက်ချက်များ

- ၉-၀၀ နံနက်။ ။ခေတ်သစ် ကျောင်းသား များအား တရားဟော၍ မေတ္တာပို့ခြင်း။
- ၁၀-၃၀ နံနက်။ ။အေ ၃ ဒေါက်တာ မောတိဘက်သ် နိုင်ငံခြား သံအဖွဲ့ ဌာန၊ မစ္စက်ဘေဒစ်စ် နေအိမ်တွင် ဆွမ်း ကပ်ခြင်း။
- ညနေခင်းအချိန်။ ။ရှုမော်ခင်း ကြည့်ရှုခြင်းနှင့် အနားယူခြင်း။
- ၄-၃၀ ညနေ။ ။အိန္ဒိယပြည် သမ္မတမင်းထံသို့ ကြွရောက်တွေ့ဆုံခြင်း။
- ၅-၃၀ ညနေ။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာ မိတ်ဆွေများ အသင်း၏ စီစဉ် ကျင်းပ ချက်ဖြင့် မြန်မာအိမ်တော်တွင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားသည် ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းတရား ဟောကြား တော် မူခြင်း။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆန်း ၁၂-ရက်(၂၀-၁-၅၉)ညနေ ၄-နာရီ တွင် ဒုတိယ သမ္မတကြီးက ပင့်ပြန်သဖြင့် ရှေးနည်းတူ ကြွတော်မူ၍ စကား ပြော ဟောကြသည်။ ဒုတိယ သမ္မတကြီးကား စကားပြော ကောင်း၍ ပါဠိ ဘာသာကိုလည်း အကော် လေ့လာထားသူ ဖြစ်လေသည်။ ပါဠိတော်ထဲမှ ပါဠိများကိုပါ ကိုးကား၍ ပြောဆိုလျှောက်ထားလေသည်။ တရား ဆွေးနွေး မှုကား အထူးမပြုပေ။

ထိုမှအပြန် သံဃူး ဦးလှအောင်က ပင့်၍ ကြွရောက်ပြီး ပရိတ်ရွတ်ကြသည်။ ည ၇-နာရီတွင် သံအဖွဲ့ဝင် ဒကာဒကာမတို့၏ပူဇော်ခြင်းကိုခံယူပြီး ဘူတာသို့ လိုက်ပို့ကြသော ပရိသတ်တို့နှင့်အတူ သံဃာတော်များ ကြွကြသည်။ နယူး

ဒေလီ ဘူတာမှ ည ၁၀-နာရီ ၁၀-မိနစ်တွင် ဆံချီဘက်သို့ ထွက်သော ရထား
ဖြင့် ထွက်ခဲ့ကြရာ၊ နောက်နေ့ ၁၁-၄၅ နာရီတွင် ဆံချီဘူတာသို့ ရောက်
ကြ၏။ ဘူတာနှင့် ဆံချီစေတီတော်ကုန်းသည် ၄-ဖာလုံခန့် ဝေးမည် ထင်သည်။
၎င်းစေတီသို့ ကားဖြင့် ကြွကာ စေတီတော်ကို ဖူးမြော်ကြသည်။ ဆံချီကား
တောရွာကလေး တရွာသာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းမှ နေ့ ၃-နာရီထွက်၊ ဘိုပါလ်သို့
၄-၄၅ နာရီ ရောက်ကြ၏။ (၎င်းမြို့ကား စော်ဘွားတဦး၏ မြို့ဖြစ်သည်။)

ထိုဘိုပါလ်မြို့မှာ တပိုင်းက မြေပြန့်၊ တပိုင်းက တောင်စောင်း လျှောက်၍
တည်ထား သောကြောင့် သာယာ လှပေသည်။ ဘိုပါလ်မှ နေ့ ၁-နာရီ
ထွက်ခဲ့၍ ဘူဆစ်သို့ ည ၁၀-နာရီ ရောက်ကြ၏။ ဘူဆစ်မှ ဇာတ်နိမ့် ဟိန္ဒူ
ဗုဒ္ဓဘာသာများက ပန်းကုံးများဖြင့် စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ ကြိုဆိုကြသည်။
၎င်းမှ ဂျလ်ဂွန်းသို့ ထွက်ခဲ့ရာ ည ၁၀-နာရီတွင် ရောက်ကြ၏။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလပြည့်၊ (၂၃-၁-၅၉) သောကြာနေ့ နံနက်
ဘူတာမှ အဂ္ဂန္တသို့ သွားရန် ဒကာများက သတ်စိကား ငှားကြရာ၊ လူ ၄၀-စီး
ကားကိုသာ ငှားနိုင်မည်။ စီးသူ ၂၀-ကျော် ဖြစ်သော်လည်း ၄၀-တွက်
ပေးရမည်။ ၃၆-မိုင် ဝေးသော်လည်း မိုင် ၄၀-တွက် ပေးရမည်ဟု ဈေးကိုင်
နေကြသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့ သဘောအတိုင်း လိုက်လျောကြသည်။

ထို့ပြင် ဆရာတော်များ ဂျလ်ဂွန်းမှ နံနက် ၈-၂၀ နာရီ ထွက်ခဲ့ကြရာ
၉-၃၀ နာရီတွင် အဂ္ဂန္တသို့ ရောက်ကြသည်။ အဂ္ဂန္တ လိုဏ်ဂူကား
ချောင်းကမ်းဘေးရှိ ကျောက်တောင်ကြီးကို သူ့အခန်းနှင့် သူ့ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ပုံ
မျိုးစုံကို တမိုင်နီးပါးအထိ ထွင်းထု၍ လည်းကောင်း၊ ဆေးဖြင့် ရေးခြယ်၍
လည်းကောင်း ပြုလုပ်ထားသော အံ့ဩဖွယ် ဂူကြီး ဖြစ်ပေသည်။ ၎င်းဂူ၌
ထုလုပ် ရေးခြယ်ထားသော မယ်တော်မာယာပုံ စသည်တို့မှာ ပုဂံအာနန္ဒာ
ဘုရားတိုင်းမှ ပုံများနှင့် တူလှပေသည်။

ဘူဆစ်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဟိန္ဒူများက တရားဟောရန် ပင့်ထားသော
ကြောင့် ၎င်းမှ စောစောပြန်ခဲ့ကြရာ ဂျလ်ဂွန်းသို့ ၄-နာရီခန့် ပြန်ရောက်ကြ
သည်။ ဘူဆစ်သို့ ၅-နာရီအရောက် သွားရန်ဖြစ်သော်လည်း ဇာတ်မြင့် ဟိန္ဒူ
များက ဇာတ်နိမ့် ဟိန္ဒူများကို ကားမငှားကြသောကြောင့် ကားဖြင့် မသွား
နိုင်တော့ဘဲ ၆-နာရီကျမှ မီးရထားဖြင့် နောက်ပါ သံသာများနှင့် တကွ
မဟာစည်ဆရာတော် ကြွရတော့သည်။ ပရိသတ်ကား ၅-နာရီတွင် တရား
ဟောလိမ့်မည်ဟု ကြော်ငြာ ထားရာ ၆-နာရီတိုင် မရောက်သာ သဖြင့်
လာတော့မည် မထင်သောကြောင့် အချို့ ပြန်ကုန်ကြသည်။ ၇-နာရီတွင်

ဆရာတော်များ ရောက်ချိန်၌ကား ပရိသတ် သုံးထောင်ကျော်ခန့်သာ ကျန်
 တော့သည်။ ခုနစ်ထောင်ခန့် ပြန်သွားကြသည်ဟု ကျန်ရစ်သူတို့က လျှောက်
 ထားကြသည်။ အပြန်တွင်မူ ကားငှား၍ ရသဖြင့် တော်သေး၏။ (ဤသို့
 ဖြစ်ရခြင်းမှာ ဇာတ်မြင့် ဟိန္ဒူများက ကားပိုင်မရှိသော ဇာတ်နိမ့် ဟိန္ဒူ
 များကို နှိပ်စက်ခြင်း တမျိုးပင်၊ တရားပွဲကိုလည်း ပျက်အောင် ဖျက်ခြင်းဟု
 ဆိုနိုင်သည်။)

ဤတရားပွဲတွင် မဟာစည်ဆရာတော်သည် “သတ္တဝါတို့ကို ဖန်ဆင်းတတ်
 သော ဘုရားမရှိ၊ အတိတ်ဘဝက ပြုလုပ်ခဲ့ဘူးသော မိမိတို့၏ ကံအကြောင်း
 တရားသာ ရှိကြောင်း၊ ကံကြောင့်သာ ဖြစ်ရကြောင်း၊ သို့ပါလျက် ပညာရှိ
 အမည်ခံ စာရေးဆရာ၊ စာဟောဆရာတို့ကသာ မရှိသော ဘုရားကို ရှိလေဟန်
 ရေးကြ၊ ဟောကြပြီး ဇာတ်နိမ့် ဇာတ်မြင့်အားဖြင့် ခွဲခြားထားသောကြောင့်
 ကွဲပြားနေရကြောင်း” စသည်ဖြင့် ကျမ်းအကိုးအကား စုံလင်စွာ တင်ပြ ဟော
 ကြားတော်မူသည်။ သံရုံးစာရေးကြီး ဦးအောင်စိန်က ဟိန္ဒူဘာသာပြန်၍
 ဟောပြော ပရိသတ်ကြီးက လက်ခုပ်တဖြောင်းဖြောင်းတီးကာ အထူး အားရ
 နှစ်သက်ကြောင်း ပြကြပေသည်။

ထိုအရပ်တွင် ၂-နာရီတိတိ တရားဟောတော်မူပြီး ၉-နာရီတွင် ဆရာ
 တော်များ ပြန်ခဲ့ကြသည်။ ၁၀-နာရီခန့်တွင် ဂျလ်ဂုန်းဘူတာ မိမိပိုင်တဲ့သူ
 ပြန်ရောက်ကြ၏။ ၁၁-နာရီခန့်တွင် ဘုံဘေသွား ရထားဖြင့် တွဲချိတ်ရန်
 ဖြစ်သော်လည်း တွဲချိတ်ဘဲ ရုံပိုင်လုပ်သူ ဟိန္ဒူတို့က ဆရာတော်များကို
 တတ်နိုင်သလောက် ညှဉ်းပန်းကြပြန်သည်။ နောက်ရထား တစီး နှစ်စီး
 ထွက်သည့်တိုင် ဤအတိုင်းထားရာ ဆရာတော်ဘုရားက နယူးဒေလီ သံရုံးသို့
 လည်းကောင်း၊ ဘုံဘေမှကြိုဆိုကြမည့် အသင်းအဖွဲ့များသို့ လည်းကောင်း
 သံကြီးရိုက်ရန် ဦးအုန်းမောင်နှင့် စာရေးကြီးဦးအောင်စိန်တို့ကို စေခိုင်းတော်
 မူသည်။

သံကြီးသွားရိုက်ခါမှ ရုံပိုင်က ယခုလာမည့် ရထားဖြင့် တွဲချိတ်ပေးပါ
 မည်၊ သံကြီးမရိုက်ပါနှင့်ဟု ဝန်ခံပြောဆိုကာ ၃-နာရီ မိနစ် ၅၀-ရထား
 ရောက်မှ တွဲချိတ်ပေး၍ ဘုံဘေသို့ ထွက်ခွာရတော့သည်။ အာဂ ဇာတ်မြင့်
 ဟိန္ဒူတွေ။ ။ဘုံဘေ သို့ ၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာ သို့ လ ဆုတ် ၁-ရက်
 (၂၄-၁-၅၉)နေ့ ၁၂-နာရီ မိနစ် ၄၀-မှ ရောက်တော့သည်။ ၈-နာရီရောက်
 ဖို့ရာ မရောက်သဖြင့် ဘုံဘေမှ ကြိုဆိုနေကြသော အသင်းသူ အသင်းသား
 တို့မှာ ဆွမ်းနှင့် စားဖွယ်များကို မကပ်မလှကြရတော့ဘဲ ပန်းစည်း ပန်းကုံး

များကိုသာ လှူကြရတော့သည်။ ၎င်းဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ လျှောက်ထားချက်အရ ရောက်လျှင် ရောက်ချင်းပင် မဟာဗောဓိအသင်းတိုက်သို့ ကြွတော်မူ၍ ဝိပဿနာတရား ဟောတော်မူသည်။ ပရိသတ်ကြီးကား နှစ်ထောင်းအားရ ရှိလှပေသည်။

ဘုံဘေမြို့၌ ကြည့်ရှုသင့်သော မြူစီယံငါးပြတိုက်၊ ဥယျာဉ်စသည်တို့ကို ကြည့်ရှုကြပြီး ၎င်း (၁၄-၁-၅၉) ည ၁၀-နာရီ ၁၀-မိနစ် ထွက်သော ရထားဖြင့် ဘုံဘေမြို့မှ မဒရပ်သို့ ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆုတ် ၃-ရက် (၁၆-၁-၅၉) နံနက် ၇-၁၅ နာရီတွင် မဒရပ်သို့ ရောက်ကြ၏။ မဒရပ်ရှိ ကောင်စစ်ဝန် ဦးအောင်သက်၊ ဒေါ်သင့်နှင့် အဖွဲ့သားများက ကြိုဆိုကြကာ မဟာဗောဓိ အသင်းတိုက် ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ ပို့ပေးကြသည်။

မဒရပ်၌ ၃-ရက်ခန့် အနားယူယင်း ပြတိုက်၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေ စသည်များကို ကြည့်ရှုကြသည်။ ၎င်းပြင် မဒရပ်မှ ၄၅-မိုင် ဝေးသော ရှင်ဗုဒ္ဓဆောသ၊ အရှင်ဓမ္မပါလတို့ ဆီတင်းသုံးသွားခဲ့ကြဘူးသော ကံစီပူရသို့ ကားငယ် ၂-စီးဖြင့် သွား၍ လေ့လာကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာကား မရှိတော့ချေ။ ဟိန္ဒူတို့ ကိုးကွယ်ကြသော သျှိဝ၏ လိင်အင်္ဂါထားရာ ဘုရားကျောင်းကြီးများသာ ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ ရုပ်လုံးရုပ်တုတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားကြသည်ကို တွေ့ခဲ့ကြရသည်။ သင်္ခါရ လက်ချက်ကား ထက်မြက်လေစွ။

မဒရပ်မှ သီဟိုဠ်သို့

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆုတ် ၆-ရက် (၂၉-၁-၅၉) ကြာသပတေးနေ့ နံနက် ၁၁-နာရီတွင် မဒရပ်မြို့တွင်းမှ လေဆိပ်သို့ လာကြသည်။ နေ့လယ် ၁-နာရီ ၃၀-မိနစ်တွင် မဒရပ်လေဆိပ်မှ စီလုံလေယာဉ်ဖြင့် ထွက်ခွာခဲ့ကြရာ ၃-နာရီအချိန် သီဟိုဠ်ကျွန်းမြောက်ဖျား ဂျမနားလေဆိပ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြသည်။ လေဆိပ်၌ ခရီးသည်များ၏ ပစ္စည်းအားလုံးကို ချ၍ မေ့နှောက်ရှာဖွေ စစ်ဆေးနေကြသဖြင့် ၂-နာရီမျှ စောင့်ဆိုင်းနေကြရသည်။ ခရီးသည် အားလုံး စိတ်ဒုက္ခရောက်ကြရရှာသည်။ စီလုံလေယာဉ်ကို စီးကြသူတိုင်း ဤဒုက္ခမျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရလေသည်။ အိန္ဒိယလေယာဉ်ကို စီးလျှင် ဤဒုက္ခမျိုးမှ ကင်းလွတ်ကြသည်။ ကိုလုံဘိုသို့လည်း အချိန်မှန်ရောက်သည်။ ဂျမနားလေဆိပ်သို့လည်း မဆင်းသက်။

မဒရပ်မှ သီဟိုဠ်သို့ သွားလျှင် သီဟိုဠ်လေယာဉ်ကို မစီးသင့်၊ အိန္ဒိယလေယာဉ်ကိုသာ စီးသင့်သည်။ ဆရာတော်များမှာ ထင်ရှား၍ သီဟိုဠ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ အများဆုံး အကြည်ညိုခံ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်သည့်အလျောက် သီဟိုဠ်ကို အားပေးသည့်အနေဖြင့် သီဟိုဠ်လေယာဉ်ကို စီးမိကြသောကြောင့် ဤသို့ ဒုက္ခရောက်၍ ၂-နာရီနောက်ကျကာ ကိုလုံဘိုသို့ ရောက်ကြရသည်။

ညနေ ၅-နာရီတွင် ဂျမနားလေဆိပ်မှ ထွက်၍ ၆-၁၅ နာရီတွင် ကိုလုံဘိုသို့ ရောက်ကြသည်။ ကြိုဆိုနေသော ပရိသတ်ကြီးမှာ ၄-နာရီတွင် ရောက်ကြလိမ့်မည် ဟူသော မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် ကြိုဆိုနေကြရာ ၆-နာရီမှ ရောက်လာကြသဖြင့် အနည်းငယ် ပင်ပန်းပုံ ရကြပေသည်။ ၇-၃၀ နာရီ ကျမှ မက္ကာသီ ဘာဝနာ မဇ္ဈ ဌာနသို့ ဆရာတော်များရောက်ကြရလေသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆုတ် ၇-ရက် (၃၀-၁-၅၉) ညနေ ၃-နာရီခန့် အချိန်၌ မက္ကာသီ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနသို့ မြို့ထဲမှ ယောဂီဟောင်း ဥပါသကာ ဥပါသကာမများ တဖြည်းဖြည်း ရောက်လာကြသည်။ တရာကျော် နှစ်ရာခန့် ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် မဟာစည်ဆရာတော် အမှူးရှိသော သံဃာတော်တို့အား ရိုသေစွာ ဖူးမြော်ကန်တော့ပြီးလျှင် အချင်းချင်းလည်း စကားပြောခြင်း

မရှိကြဘဲ တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်စွာ ထိုင်လျက် မိမိတို့ နှလုံးသွင်းမြဲ တရားကိုသာ နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်လျက် နေကြ၏။ ထိုသို့ တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်စွာနှင့် ရှုမှတ်နေ ကြသည်ကို မြင်ရသဖြင့် မဟာစည်ဆရာတော်မှာ တရားဟော လိုသော စိတ်များ ထက်သန်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ သို့သော် သီဟိုဠ်စကား မတတ် သဖြင့် ဟောရန်မလွယ်ဘဲ ရှိနေသည်။ မိမိတတ်သမျှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား ဖြင့် အနည်းငယ်မျှ ဟောရမည်လားဟူ၍ပင် စိတ်ကူးမိသည် ဟူ၏။ ထိုအခိုက် တွင် မြန်မာစကားတတ်သော သီဟိုဠ် ရဟန်းတပါး ရောက်ရှိလာ သဖြင့် ထိုရဟန်းကို ဘာသာပြန်စေပြီးလျှင် “သန္နိပတိတာနံ ဝေဂါ ဘိက္ခဝေ ဒွယံ ကရဏီယံ ဓမ္မိဝါကထာ အရိယောဝါ တုဏှိဘာဝေ ဝါ။” ဟူသော ပါဠိကို အခြေခံပြု၍ တနာရီကျော်ခန့် တရားဟောသည်။ (၃၁-၁-၅၉) နောက် တနေ့မှာ ဒါယိကာမကြီး နိစံကာ၏ အိမ်သို့သွား၍ ကျမ်းစာအုပ်အမျိုးမျိုးကို ကြည့်ကြသည်။

ဘာဝနာ မဇ္ဈ ဌာန ဖွင့်လှစ်ခြင်း

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆုတ် ၉-ရက်(၁-၂-၅၉)တနင်္ဂနွေနေ့ ၃-နာရီအချိန်တွင် ကိုလုံဘိမ္မိ မက္ကာသီလမ်းဘေးရှိ ဘာဝနာ မဇ္ဈ ဌာန (ဗဟို ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန)ကို ဖွင့်လှစ်သည်။ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ ဆရာတော်များ အသီးသီး မိန့်ခွန်း ပြောကြသည်။ နောက် ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း ဥက္ကဋ္ဌ တရား ဝန်ကြီးဦးချန်ထွန်း၊ သီဟိုဠ်နိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ် မစ္စတာ ဗန္ဓာရ နာယကတို့က အစီအစဉ်အတိုင်း ပြောကြသည်။

ထိုနောက်မှ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားက ပါဠိဘာသာဖြင့် မိန့်ခွန်း ပြောတော်မူသည်။ ထိုနောက် အရှင်သုဇာတထေရ်က အနည်းငယ်မျှပြောပြီး ဖွင့်လှစ်ပွဲကို ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။

ယင်းသို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာန ဖွင့်လိုက်သော်လည်း ယောဂီများကို လက်ခံ၍ တရားပြနိုင်လောက်အောင် အသင့် မရှိသေးသောကြောင့် အမြဲတမ်း ယောဂီ များကို လက်မခံသေးဘဲ ယာယီယောဂီ နေယောဂီများကိုသာ လက်ခံ၍ ၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆုတ် ၉-ရက်မှ ၁၃၂၁-ခု၊ ကဆုန်လဆုတ် ၈-ရက် သောကြာနေ့ထိသာ တရားဟော တရားပြပေးခြင်းကို ဆရာတော်များ ဆောင်ရွက်တော်မူကြသည်။

ထိုဌာနမှာ ပဋိပတ္တိ သာသနာပြုရာ၌ စည်ပင်ပြန့်ပွားမည့် အခြေအနေ မမြင်၊ ရှုပ်ထွေးမှုကိုသာ မြင်တွေ့ရသောကြောင့် ၎င်းဌာနမှ မူလပဓာနကန္တု ဗောဒဌာနသို့ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်လျက် ဆရာတော်များ သာသနာပြု ကြသည်။

၎င်းကန္တုဗောဒဌာနမှာ ပုဂံခေတ်က သဒ္ဒါကြီးအဖွင့် သုတ္တန်ဒေသကို ရေးခဲ့သော ဆပဒမထေရ်မြတ် သီတင်းသုံးရာဌာနနှင့် မဝေးကွာလှပေ။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆုတ် ၁၂-ရက်(၄-၂-၅၉)ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှ စ၍ မက္ကာသိဌာန၌ ဝိပဿနာနှင့် သတိပဋ္ဌာန်တရားကို ဟောသည်။ အရိယာရတန ဒါယကာကြီးက ဘာသာပြန်သည်။ တရားဟောချိန်မှာ နေ့စဉ် ၄-နာရီခွဲမှ ၆-နာရီအထိ တနာရီခွဲ ကြာသည်။ ၁၅-မိနစ် တရားအားထုတ်စေသည်။ နေ့စဉ် ပရိသတ်မှာ ၃၀၀-ကျော် ၄၀၀-ခန့် ရှိသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ ပြာသိုလဆုတ် ၁၅-ရက်(၇-၂-၅၉)နေ့ နံနက် ၆-နာရီ မိနစ်-၅၀ မှာ ဘုရားဖူးရန်အတွက် ကားငယ်လေးစီးဖြင့် မဟာစည်ဆရာ တော်ကို ပင့်ဆောင်ကြသည်။ သီဟိုဠ် မြန်မာ ရဟန်းတပည့် ၆-ပါးနှင့်တကွ လူဒါယကာ ဒါယိကာမများကလည်း လိုက်ပါကြသည်။ ဒါယိကာမကြီး နိစံကာ၏ အုန်းခြံကြီးထဲရှိတိုက်အိမ်၌ နေ့ဆွမ်းကပ်ကြသည်။ နေ့ ၂-နာရီမှာ (သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ၌ ပုလတ္တိနာဂရ-ဟု ပြဆိုထားသော) "ပေါလနာရဝ မြို့ဟောင်းဌာနသို့ ရောက်၍ ထိုအရပ်၌ ထင်ရှားရှိသော ရှေးဟောင်းစေတီ ဆင်းတုတော်တို့ကို ဖူးမြော်ကြသည်။ ထိုဌာန၌ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ များကို မြင်ရသောအခါ ပရက္ကမဗာဟုမင်းလက်ထက်က သာသနာပြု မထေရ် မြတ်များ၊ မင်းနှင့်တကွ သာသန ဒါယကာများကို မျှော်တွေး၍ အထူး သတိရကြသည်။ ထိုဌာနမှ ညနေ ၆-နာရီခန့်မှာ ထွက်ခဲ့၍ ည ၈-နာရီ ကျော်မှာ အနုရာမြို့သို့ ရောက်ကြသည်။ တည်းရာဌာန၌ ခေတ္တမျှ နားပြီး လျှင် ထူပါရုံစေတီတော်ကို မီးပူဇော်၍ ဖူးမြော်ကြသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်တို့ကို အများဆုံးဌာပနာရာစေတီ ဖြစ်သောကြောင့် ဖူးမြော်၍ မဝနိုင်အောင် အထူးသဖြင့် စိတ်ကြည်နူးလှပေ၏။ (၈-၂-၅၉) နောက် တနေ့၌ မဟာစေတီနှင့် သဿမိတ္တာ ဗောဓိပင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဇေတဝန စေတီနှင့် အဘယဂီရိ စေတီတို့ကိုလည်းကောင်း သွားရောက် ဖူးမြော်ကြ ပူဇော်ကြသည်။ ထိုစေတီတော်တို့နှင့်တကွ မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်နေရာ၊ လောဟပါသာဒ နေရာ စသည်တို့ကို တွေ့မြင်ရသောအခါ သင်္ခါရဓမ္မတို့၏ အနိစ္စသဘောကို ဆင်ခြင်မိသည့်ပြင် ရှေးသာသနာပြု မထေရ်မြတ်များ

ကိုလည်း အထူး သတိရမိကြလေသည်။ ထိုနေ့မှာပင် နေ့ ၂-နာရီကျော် အချိန်တွင် ရှင်မဟိန္ဒမထေရ် သီဟိုဠ်သို့ ပထမကြွရောက်ရာဖြစ်သော မဟိန္ဒလေ တောင်သို့ သွားရောက်၍ ထိုတောင်ရှိ စေတီတော်ဆင်းတုတော်တို့ကို ဖူးမြော် ကြသည်။ ကာဠုပုဒ္ဓရက္ခိတမထေရ်၏ သီတင်းသုံးရာ၊ တရားဟောရာ ဌာနတို့ ကိုလည်း သွားရောက်၍ ကြည့်ကြသည်။ မဟိန္ဒလေတောင်နှင့် အနုရာဓမြို့ အကြားတွင် မြတ်လေးပန်းဥယျာဉ်၌ တည်ရှိနေသော ကျောင်းတခုသို့လည်း ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုကြသည်။ ထိုသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းမှာ မဟာတိဿ မထေရ် သည် ဆွမ်းခံသွားစဉ် မာတုဂါမတယောက်၏ရယ်သံကိုကြားရ၍ လှည့်ကြည့် ရာတွင် သွားရိုးကို မြင်သဖြင့် အဋ္ဌိက အသုဘနိမိတ် ထင်လျက် စျာန်ရကာ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူရာ ဌာန ဖြစ်ကြောင်း ကြားသိရ၍ အမှတ်တရ ဖြစ်စေရန် ဝင်ရောက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၂-ရက် (၉-၂-၅၉) နေ့နံနက် ၈-နာရီ မှာ အနုရာဓမြို့မှထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။ အဝုကနှင့် နေ့ဆွမ်းကပ်သည်။ နေ့ ၂-နာရီ ဒမ္မုလရောက်သည်။ ဒမ္မုလတောင်ပေါ် လိုဏ်ဂူအတွင်းရှိ ဆင်းတုတော် တို့ကို ဖူးမြော်ကန်တော့ ကြသည်။ ၎င်းဌာနမှ ၄-နာရီထွက်ခွာ၍ ညနေ ၅-နာရီမှာ ပေထက်အက္ခရာတင်ရာ အာလောကလိုဏ်ခေါ် အာလုဝိဟာရသို့ ရောက်သည်။ ထိုလိုဏ်၌ရှိသော ဆင်းတုတော်များကို ဖူးမြော်ကြလျက် ပေထက်အက္ခရာ တင်တော်မူခဲ့ကြသော မထေရ်မြတ်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အောက်မေ့ကြသည်။ ၎င်းဌာနမှ ၅-နာရီခွဲ ထွက်ခွာကြ၍ ၆-နာရီခွဲခန့်မှာ ကန္ဒီမြို့ မြန်မာကျောင်းသို့ ရောက်ကြသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၃-ရက် (၁၀-၂-၅၉) နေ့ နံနက် ၆-နာရီမှာ စွယ်တော်တိုက်ကို ဖူးမြော်ကြသည်။ ထိုမြို့တွင်ရှိသော မြန်မာ သီလရှင် ဒေါ်ဝိစာရ၏ကျောင်း၌ နေ့ဆွမ်းကပ်သည်။ ထိုသီလရှင်ကျောင်း ၌ပင် ညနေ ၃-နာရီ၌ မဟာစည်ဆရာတော်က တရားဟောသည်။ ဆရာ တော်နှင့်အတူ ပါလာသော ဘိက္ခုကဿပခေါ် သီဟိုဠ်ရဟန်းက သီဟိုဠ် ဘာသာ ပြန်သည်။ တရားဟောပြီးနောက် ၄-နာရီ ၁၅-မိနစ်၌ ၎င်းဌာနမှ ထွက်ခွာ လာခဲ့ကြသည်။ ညဉ့် ၈-နာရီ အချိန် ကိုလံကို မက္ကသိဌာနသို့ ပြန်ရောက်ကြသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၄-ရက် (၁၁-၂-၅၉) နေ့ ၂-နာရီခွဲ၌ နောက်ပါ တပည့်များနှင့်တကွ မဟာစည်ဆရာတော်ကို သီဟိုဠ်ဒါယကာ ဒါယိကာမများက ကန္ဒုဗောဒသို့ ပင့်ဆောင်ကြသည်။ ၃-နာရီခွဲမှာ ကန္ဒု

ဗောဒိ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနသို့ ရောက်သည်။ ထိုဌာန၌ တရားအစည်းအဝေးပွဲ ဖွင့်၍ သီဟိုဠ်ဆရာတော်များက ရှေးဦးစွာ ဟောပြောကြသည်။ ထိုနေ့က အချိန်နည်းသွားသောကြောင့် မဟာစည်ဆရာတော်သည် အနည်းငယ်မျှသာ ပြောဟော၍ နောက်နေ့သို့ ချိန်းပြီးလျှင် အစည်း အဝေးပွဲကို ရုပ်သိမ်း လိုက်သည်။ (၁၂-၂-၅၉) နောက်တနေ့၌ မဟာစည် ဆရာတော်သည် ၃-နာရီမှ ၅-နာရီအထိ စတုသစ္စ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ဟောသည်။ အရိယရတန ဒါယကာကြီးက ဘာသာပြန်သည်။ အားတုတ်နေသော ယောဂီတို့၏ ဌာန၌ ဟောရသောကြောင့် တရားဟောရသည်မှာ အလွန်ပင် အားတက်ဟန် လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုကန္ဒုဗောဒဌာနသည် ရှေ့နံပါတ် (၁၄၄) စသည်၌ ပြခဲ့ သည့်အတိုင်း သီဟိုဠ်တွင် အကြီးဆုံး အခိုင်အခံ အပြည့်အစုံဆုံး ကမ္မဋ္ဌာန်း ဌာနဖြစ်သည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၆-ရက် (၁၃-၂-၅၉)နေ့ နံနက် ၉-နာရီအချိန် တပည့် ရဟန်းတော်များ၊ ကပ္ပိယဒကာများနှင့်တကွ မဟာစည် ဆရာတော်ကို ကန္ဒုဗောဒမှ ပင့်ဆောင်ကြသည်။ ၉-နာရီခွဲအချိန် ဒနဝုကန္ဒု အုန်းခြံကြီးအတွင်းရှိ ဌာနသို့ ရောက်သည်။ ထိုခြံပိုင်ရှင် ဒါယကာကြီး၊ ဒါယိ ကာမကြီး နှစ်ဦးလုံးပင် အလွန် သဒ္ဓါတရား ကောင်းကြ၏။ ထိုအုန်းခြံထဲ၌ ရဟန်းရော လူရော တရားအားထုတ်ရန် အဆောက်အဦများ ဆောက်လုပ် ထားသည်။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်လည်း အားထုတ်၍ တပည့်အလုပ်သမားတို့ကိုလည်း ကျွေးမွေး၍ အားထုတ်စေသည်။ ထိုရောက်စနေ့၌ ရောက်လာသော ပရိသတ် အား အတ္တဟိတ ပဋိပန္န စသော ပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုးနှင့်စပ်သော တရားကို ဟော သည်။ (၁၄-၂-၅၉) နောက်တနေ့၌ ခြံရှင် ဒကာကြီးကလည်း ဗဟုသုတ များသောကြောင့် ထိုဌာန၌ စက္ခုဥပဋိစ္စ ရူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ စသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားကို ဟောသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၈-ရက် (၁၅-၂-၅၉)နေ့ နံနက် ၇-နာရီခန့်မှာ ဒနဝုကန္ဒုမှ ပင့်ဆောင်ကြသည်။ ၁၀-နာရီခွဲမှာ နာဂဥယျာဉ် (နာဂဝနဥယျာဉ်) တောကျောင်းသို့ ရောက်သည်။ ထိုတောကျောင်းမှာ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ထိုထိုအရပ်ထို့၌ သစ်ပင်ရိပ်တို့ဖြင့် စပ်လျက် ရှိသော သစ်တောကြီးအတွင်း၌ ဖြစ်သည်။ အနီးအပါး၌ ရွာမရှိ၊ အလွန်တိတ်ဆိတ် သည်။ တောင်မှ စမ်းရေယဉ်လည်း တသွင်သွင်ထွက်နေသဖြင့် အလွန်ပင် စိတ်ကြည်နူးဖွယ်ကောင်းသော ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနတခု ဖြစ်သည်။ ကျောက် တောင်မှ ဘေးသို့ထွက်နေသော လူတရပ်ကျော်ကျော်မြင့်သည့် ကျောက်အဖီ

စွယ်ကြီးကို တေးမှ ကျောက်အင်္ဂတေဖြင့် နံရံကာထားသော လိုဏ်အတွင်း၌ ဆွမ်းကပ်ကြသည်။ ထိုဌာန၌ အနုမောဒနာတရား ဟောပြီးလျှင် ခေတ္တမျှ နားနေပြီးနောက် ကားရပ်သားခွဲရာဌာနသို့ တနာရီခန့် လမ်းလျှောက်လာ ခဲ့ကြရသည်။ နေ့ ၂-နာရီကျော်မှာ ကားထွက်သည်။ ၃-နာရီခွဲမှာ ကုရု နေဂလမြို့သို့ ရောက်သည်။ ထိုမြို့၌ တရားနာရန်စုဝေးနေနှင့်ကြသော ပရိသတ် အား နတ်ပြည်မှ မှာတမ်း ၃-ခွန်းကို အရင်းခံ၍ ဝိပဿနာတရားကို ဟော သည်။ ဘိက္ခုကဿပက ဘာသာပြန်သည်။ ၅-နာရီခန့်မှာ ထိုဌာနမှ ထွက်ခဲ့ ကြသည်။ ၇-နာရီခန့်မှာ မက္ကာသီ ဌာနသို့ ပြန်ရောက်ကြသည်။ (၁၆၊ ၁၇- ၂-၅၉) နောက် ၂-ရက်မှာ မက္ကာသီဌာန၌ပင် သတိပဋ္ဌာန်တရားကို ဆက် ဟောသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁၀-ရက်(၁၈-၂-၅၉)နေ့ နံနက် ၇- နာရီခန့်မှာ တပည့်ပရိသတ်များနှင့်တကွ မဟာစည်ဆရာတော်ကို တိဿ မဟာရာမသို့ ပင့်ဆောင်ကြသည်။ ၁၀-နာရီကျော်တွင် ဂေါလ်မြို့သို့ ရောက်၍ ဒိသာနာယက ခေါ်သော ဒါယက၏ အိမ်၌ ဆွမ်းကပ်သည်။ ထိုဒကာလည်း သဒ္ဓါတရားကောင်းသည်။ တောကျောင်းတခု ဆောက်လုပ် ထားပြီးလျှင် ထိုကျောင်း၌ တရားအားထုတ်သူတို့ကို တဦးတည်းက တာဝန် ယူ၍ ထောက်ပံ့ လှူဒါန်းနေသည်။ အချိန်မရ၍ အနုမောဒနာလောက်သာ ဟောရသည်။ ၎င်းမှ နေ့ ၃-နာရီခန့် ထွက်ခဲ့၍ ၃-နာရီခွဲခန့်မှာ မာကရ (မဟာတိတ္ထ)မြို့သို့ရောက်သည်။ ထိုမြို့၌ ယောဂီ တော်တော်များများရှိသည်။ စာသင်ကျောင်းတခု၌ တရားနာရန် အသင့်စုပြီးသားရှိနေသည်။ အမျိုးသမီး သတ်သတ် အမျိုးသားသတ်သတ် အစီအစဉ်ဖြင့် သပ်သပ်ရပ်ရပ် ထိုင်နေကြ သည်။ အချင်းချင်း စကားပြောခြင်းမရှိ၊ အလွန်ငြိမ်သက်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ က တရားနာပရိသတ်နှင့် မတူပေ။ ထို့ကြောင့် မဟာစည် ဆရာတော်မှာ အာရဒ္ဒေါသို့ ဘိက္ခုဝေ ဣမာယ ပဋိပဒါယ၊ အာရဒ္ဒစိတ္တောသို့ ဘိက္ခုဝေ ဣမာယ ပဋိပဒါယ၊ တသ္မတိဟ ဘိက္ခုဝေ ဘိယျောသော မတ္တာယ ပီရိယံ အာရဘထ အပ္ပတ္တဿပတ္တိယာ အနဓိဂတဿ အဓိဂမာယ အသမ္ဘိကတဿ သစ္စိကရိယာယ။ ရဟန်းတို့ ဤသို့ ငြိမ်သက်တိတ်ဆိတ်စွာ နေသော အကျင့် ဖြင့် သင်တို့အား ငါဘုရား အားရကျေနပ်တော် မူလှပေ၏။ အားရကျေနပ် သောစိတ် ရှိလှပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ သင်တို့သည် မရောက်သေးသော တရားသို့ ရောက်ရန်၊ မရသေးသောတရားကို ရရန်၊ မျက်မှောက်မပြုရသေးသော တရား ကို မျက်မှောက်ပြုရန်အတွက် အတိုင်းထက်အလွန် တိုး၍ အားထုတ်ကြကုန်

လော့ ဟု အားပေး ဟောကြားတော်မူသော အာနာပါနဿတိ သုတ်၏ နိဒါန်းစကားကို သတိပေါ်လာပေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစကားကိုပင် အရင်းခံ၍ ဝိပဿနာတရားကို တနာရီခန့် ဟောသည်။ ဘိက္ခုကဿပက ဘာသာပြန်သည်။ ၄-နာရီ မိနစ် ၂၀-မှာ ထိုမြို့မှထွက်ခဲ့၍ ၇-နာရီခန့်မှာ မာဂမရွာ တိဿမဟာရာမကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်သည်။ ထိုကျောင်းတိုက်၌ ဒုဋ္ဌဂါမဏိ မင်းကြီး၏ ခမည်းတော် ကာကဝဏ္ဏတိဿမင်းကြီး တည်ထားခဲ့သော တိဿစေတီရှိသည်။ ၎င်းစေတီ၏ အနောက်မြောက်ဘက်အရပ်၌ တမာပင်မှာ ဘုရားဘက်သို့ သွားသော ကိုင်းမှ အရွက်များသည် မခါးဘဲ ချိုနေသည်။ ထိုအကြောင်းကို ဒိဋ္ဌသိရန် သီဟိုဠ် ကပ္ပိယ ဒကာတဦးက ထိုကိုင်းမှ တမာရွက်ကို ခူးပေးသည်။ ၎င်းကို မဟာစည်ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် စုံစမ်းကြည့်ရာ ချိုနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုရွာ၏ မာဂမဟူသော အမည်မှာ ထိုကာကဝဏ္ဏတိဿမင်းကြီး၏ စံရာ မဟာဂါမမှ ဖြစ်လာသည်ဟု ဆို၏။ ထို့ပြင် တိဿမဟာရာမ ကျောင်းတိုက်မှာလည်း ရှေးက ထင်ရှားကျော်ကြားသော မထေရ်တို့၏ သီတင်းသုံးရာ ဌာနဖြစ်၍ မဟာသီဝမထေရ်၏ စာချလျက် သီတင်းသုံးသော နေရာလည်းဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။ ထိုကျောင်း၌ ယခုရှိနေသော သီဟိုဠ်ဆရာတော်မှာလည်း သဒ္ဓါတရား ကောင်းသည်။ ကျောင်းဝတ္ထု ကံမြေများမှ ရသမျှဖြင့် လာလာသမျှ ဘုရားဖူးတို့ကို ကျွေးမွေးပြုစုလေ့ ရှိသည်။ မဟာစည်ဆရာတော်တို့၏အဖွဲ့ကိုလည်း အစစအရာရာလိုလေသေးမရှိရအောင် ပြုစု စောင့်ရှောက် လိုက်သည်ကို မဟာစည် ဆရာတော်က ယခု ထက်တိုင် အမှတ်ရလျက် ရှိသေးသည် ဟူ၏။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁၂-ရက်(၁၉-၂-၅၉)နေ့နံနက် ၈-နာရီခွဲမှာ စိတ္တလတောင်သို့ ပို့ဆောင်ကြသည်။ ၁၅-မိနစ်ခန့် သွားမိသော အခါ၊ တောစခန်းတောလမ်းသို့ ရောက်သည်။ ကားလမ်းမဟုတ်၊ လှည်းလမ်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ထိုလှည်းလမ်းမှာလည်း နေ့စဉ် အသွားအလာ မရှိဘဲ တရံတခါ၌သာ အသွားအလာ ရှိဟန်တူသည်။ လိုက်ပို့သော ကားများမှာလည်း သစ်သစ်လွင်လွင် ဆလွန်းကားငယ်ကလေးများဖြစ်၍ ထိုကားမျိုးဖြင့် မသွားသင့်သောလမ်းဟု မဟာစည်ဆရာတော်၏ စိတ်၌ ထင်မြင်သဖြင့် ထိုအရပ်မှပင် ပြန်ကြရန် ပြောသည်။ ထိုအခါ ကားပိုင်ရှင် ဒီသာနာယက ဒကာက ကိစ္စမရှိပါဘူး၊ လမ်းကောင်းပါသည်၊ သွားနိုင်ပါသည်ဟု လျှောက်ထားပြီးလျှင် ဆက်လက်၍ သွားစေသည်။ ထိုလမ်းမှာ တောစခန်းသက်သက် ဖြစ်သည်။ ပတ်ဝန်းကျင် အနီးအပါး၌ လူနေအိမ်ခြေ ရှိဟန်မတူ။ ထိုတော

အရပ်ကိုလည်း သားတို့အား မပစ်ခတ် မနှိပ်စက်ရန် ဘေးမဲ့ပေးထားသည်ဟု ဆို၏။ အစိုးရကထားသော အစောင့်အရှောက်အိမ် တခုကိုသာ လမ်းဘေး၌ တွေ့ခဲ့ရ၏။ သမင်၊ မျောက် စသော သတ္တဝါတို့ အုပ်လိုက်၊ အစုလိုက် သွားလာနေသည်ကို တွေ့ခဲ့ရ၏။ လမ်းပေါ်၌ ကျွဲရိုင်းများ ဖြတ်သန်းသွားလာ နေသည်ကို တွေ့ရ၍ ကားကို ရပ်တန့်ပြီး ခေတ္တစောင့်ဆိုင်းနေခဲ့ရ၏။ တချို့ နေရာ၌ လမ်းမှာ တော်တော်ဆိုး၏။ ရေစီးကြောင်းဖြစ်၍ နိမ့်ခွက်နေသော နေရာကို တောသစ်သား ထင်းချောင်းများကို ခင်းလျက် တံတားလုပ်ထား သည်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။ ထိုသို့သောနေရာကို ဖြတ်ကျော်သည့်အခါ ကားပျက် သွားမည်ကို စိုးရိမ်စရာပင်။ သို့သော် သီဟိုဠ်ဒကာတို့သည် ဘုရားဖူးပို့ဆောင် ရန် အလွန် သဒ္ဓါထက်သန်ကြ၏။ မိမိတို့၏ ကားကို ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိဘဲ ထိုမျှလောက်ဆိုးသော လမ်းကိုလည်း အတင်းမောင်းစေကြသည်ပင်။ တကယ် စေတနာရှင်တွေပါတကားဟု စိတ်ထဲက ချီးကျူးဖွယ်ပင်။ ထိုဘုန်းကြီးက ပြောသည်မှာ တရံတခါ၌ ကျောင်းအနီးသို့ ဆင်လာပြီးလျှင် စိုက်ပျိုးထား သော သစ်ပင်များကို ဖျက်ဆီးသွားကြောင်း ပြော၏။ ထိုကျောင်းအနီး ပတ်ဝန်းကျင်၌ ဆင်ချေးများကိုလည်း တွေ့ရ၏။ ဆွမ်းစားပြီးနောက် ထိုတောင်ခြေ၌ ပြုလုပ်ထားသော လိုဏ်ဂူကြီး အတွင်းရှိ ဆင်းတုတော် များကို ဖူးမြော်ပြီးလျှင် ရှေးက ရဟန္တာပေါင်း ထောင်သောင်း များစွာ တို့၏ သီတင်းသုံးရာ ဖြစ်သော ကျောင်းကုန်းနေရာတို့ကို လှည့်လည်ကြည့် ရှုကာ အာရုံပြုကြ၏။ နေ့ ၂-နာရီခွဲ ပြန်လာကြသည်။ ညနေ ၄-နာရီမှာ တိဿမဟာရာမကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်ရောက်သည်။ ၎င်းမှ ၄-နာရီခွဲထွက်လာ ခဲ့ရာ ဂေါလ်တောကျောင်းသို့ ည ၇-နာရီရောက်သည်။ ထိုတောကျောင်းမှာ ကားဖြင့် လိုက်ပို့သော ဒိသာနာယက ဒကာကြီး၏ ကောင်းမှု ဖြစ်သည်။ ထိုကျောင်းမှ နံနက် ၈-နာရီအချိန် ထွက်ခွာလာခဲ့ရာ ပါနဒရမြို့သို့ ၁၀-နာရီ ရောက်သည်။ နေ့ ၂-နာရီခွဲမှာ ထိုမြို့ တောင်းဟောခန်းမ၌ သြဝါဒကထာ တရား ဟောကြားသည်။ ၃-နာရီခွဲ ထိုမြို့မှ ထွက်ခဲ့၍ ၄-နာရီကျော်မှာ ကိုလံဘိုမြို့ မက္ကာသိဋ္ဌာနသို့ ပြန်ရောက်သည်။ ၅-နာရီခွဲ၌ ဋ္ဌာနတွင် သက် ပဋ္ဌာန်တရားကို ဆက်ဟောသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁၄-ရက် (၂၁-၂-၅၉) နံနက်ပိုင်း၌ မိနုဝံဂေါဒ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဋ္ဌာနသို့ သွား၍ အာရမ္မထ စသော ဂါထာကို မူတည်၍ တရားဟောသည်။ နေ့ ၂-နာရီ ထောင်ထဲ၌ ကမ္မသံကတာသမ္မာ

ဒိဋ္ဌိအကြောင်း ဟောသည်။ ညနေ ၅-နာရီခွဲမှာ မက္ကာသိဌာန၌ သတိပဋ္ဌာန် တရားကို ဆက်ဟောသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလပြည့်နေ့ (၂၂-၂-၅၉) နံနက် ၈-နာရီ မက္ကာသိဌာန၌ အမှတ်ပေး တရားဟောသည်။ နေ့ ၃-နာရီ ဝိသုဒ္ဓါရာမယသို့ ဥပုသ်ပြုသွားကြသည်။ ထိုကျောင်းတိုက်၌ ဒကာ ဒကာမတို့အား နတ်ပြည်မှ မှာတမ်း စကား (၃) ခွန်းအကြောင်း ဟောခဲ့သည်။ မက္ကာသိဌာန၌ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်တရား ဟောသည်။ (၂၃-၂-၅၉) နောက်နေ့ နံနက် ၈-နာရီခွဲ အချိန် ကိုလံဘိုမြို့ရှိ အနုဋ္ဌာဝိဇ္ဇာလယခေါ် အမျိုးသမီးကျောင်း၌ ဓမ္မာကာ မော ဘဝံ ဟောတံ စသော ဂါထာကို အရင်းခံ၍ တနာရီခန့် တရားဟော သည်။ ညနေ ၅-နာရီခွဲ အချိန်၌ မက္ကာသိဌာနတွင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့် သတိ ပဋ္ဌာန်ကို ဆက်ဟောသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆုတ် ၂-ရက် (၂၄-၂-၅၉) နေ့ ၂-နာရီ အချိန် တလဂလ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနသို့ သွား၍ တနာရီခန့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရား ဟောသည်။ ညနေ ၅-နာရီအချိန် မက္ကာသိဌာန၌ သတိပဋ္ဌာန်ကို ဆက် ဟောသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆုတ် ၃-ရက် (၂၅-၂-၅၉) နေ့ ၂-နာရီ ဗလံဂေါဒသို့ တရားဟောရန် ကားဖြင့် ပင့်သည်။ ၆-နာရီကျော်မှာ ဗလံ ဂေါဒသို့ ရောက်သည်။ ၎င်းဌာနမှာ အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ အရှင်အာနန္ဒ မေတ္တေယျ၏ ကျောင်းတိုက် ဖြစ်သည်။ ထိုဌာန၌ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားကို ဟော သည်။ ၎င်းမှ ည ၉-နာရီခွဲ ပြန်ထွက်လာသည်။ ည ၁-နာရီခွဲမှာ ကိုလံဘိုမြို့ မက္ကာသိဌာနသို့ ပြန်ရောက်သည်။ ထိုည၌က အိပ်ချိန်နည်းသွားသည်။ ထိုသို့ အဆင်းရဲခံ၍ သာသနာပြုရသည့် အတွက် ရှေးက သာသနာပြု မထေရ်တို့၏ ဂုဏ်ကို အာရုံပြုလျက် မဟာစည်ဆရာတော်မှာ ဝမ်းမြောက်သည် ဟူ၏။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆုတ် ၄-ရက် (၂၆-၂-၅၉) ညနေ ၆-နာရီ အချိန် ဂျာမန် ဓမ္မဒူတဌာန၌ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အကြောင်း ဟောသည်။ ပရိသတ် ၃၀၀-ကျော် ရှိသည်။ အရိယရတန ဒါယကာကြီးက ဘာသာ ပြန်သည်။ ၂-နာရီခန့် ကြာသည်။ (၂၇-၂-၅၉)မှ(၅-၃-၅၉) အထိ ၇-ရက် အတွင်းမှာ မက္ကာသိ ဌာန၌ပင် သတိပဋ္ဌာန် တရားကို ဆက် ဟောသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲလဆုတ် ၁၁-ရက် (၅-၃-၅၉) ည ၇-နာရီခွဲ အချိန်၌ မက္ကာသိဌာန ဆိုင်ရာ လံကာ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ အသင်းသူ

အသင်းသားတို့အား ပဋိပတ် သာသနာပြု လုပ်ငန်းနှင့် စပ်သော သြဝါဒ ကထာ တရားကို ဟောကြားသည်။

ဤမှတ်တမ်း၌ အထူး ဖော်ပြသင့်သည်မှာ ကိုလံဘိုမြို့၊ မာယာလမ်း၊ ယမုနာမြို့နယ် ဝတ်လုံကတော် ဒါယိကာမကြီး နိဗ္ဗာန်သင်္ဃာတိုက် နောက်ပါ မြန်မာဒကာ၊ ဒကာမများနှင့် တကွ မဟာစည် ဆရာတော် အမှူးရှိသော သာသနာပြုအဖွဲ့ ဆရာတော် များအား သိဟိန္ဒုသို့ ရောက်သည့်နေ့မှ စ၍ ဆွေမျိုးအရင်းကဲ့သို့ ပြုစု စောင့်ရှောက်ပေး၏။ ဘုရားဖူးရန်ဖြစ်စေ၊ တရား ဟောရန်ဖြစ်စေ ဝေးလံသော ဌာနများသို့ ကြွလျှင်လည်း ပီပီ၏ ကိုယ်ပိုင် ကားဖြင့် နောက်က လိုက်ပါလျက် နေရာထိုင်ခင်းနှင့် ဆွမ်း အဖျော် စသည် အတွက် အစစအရာရာ ပြည့်စုံအောင် စီမံရွက်ဆောင်ပေးသည်။ တကယ် သာသနာပြု ဒါယိကာမကြီးပါပေတည်း။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တံလဆုတ် ၁၂-ရက် (၆-၃-၅၉) သောကြာနေ့ နံနက် ၈-နာရီ ၁၅-မိနစ် အချိန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်လိုက်ကြမည့် တပည့် ပရိသတ်များနှင့်တကွ မဟာစည်ဆရာတော်ကို လံကာ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ အသင်းသူအသင်းသား များစွာတို့က သင်္ဘောဆိပ်သို့ သိုက်မြိုက်စွာ ပို့ဆောင် ကြသည်။ များစွာသော ဒကာ ဒကာမတို့မှာ ဆရာတော် ဟောကြားသော တရားတော်ကို သတိရသောအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ တရားမနာရမည်ကို တွေးမိ၍ လည်းကောင်း ဝမ်းနည်းသည့် လက္ခဏာရှိသော မျက်နှာတို့ဖြင့် ကန်တော့နှုတ်ဆက်ကြသည်။ နံနက် ၉-နာရီ အချိန်မှာ ဘီဘီလှိုင်း သင်္ဘော ကြီးပေါ်သို့ ရောက်သည်။ ထိုနေ့အတွက် နေ့ဆွမ်းကို သင်္ဘောပေါ်၌ ကပ်သည်။ ညနေ ၆-နာရီခွဲ အချိန်မှာ သင်္ဘောထွက်သည်။ ထိုအချိန်မှာ သိဟိန္ဒု ကျန်းသုကျန်းသား အားလုံးတို့အား ရည်စူး၍ မဟာစည်ဆရာတော်က အထူး မေတ္တာပို့သည်။ ပဋိပတ္တိ သာသနာ ပြန့်ပွားရေးအတွက်လည်း အထူး ဆုတောင်း မေတ္တာပို့သည် ဟူ၏။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တံလဆုတ် ၁၃-ရက် (၇-၃-၅၉) နေ့ နံနက် ၈-နာရီအချိန်မှာ သိဟိန္ဒုကျန်းသုကျန်းသားတောင်များကို သင်္ဘောပေါ်မှ ရေးရေးသာ မြင်ရတော့သည်။ ထိုအချိန်မှာလည်း သိဟိန္ဒုနှင့် ပဋိပတ္တိ သာသနာအတွက် အထူး မေတ္တာပို့သည် ဟူ၏။ နံနက် ၉-နာရီမှ စ၍ ကမ်းကို မမြင်ရ၊ ပတ်ဝန်း ကျင်၌ ရေပြင် စိမ်းလုံလုံကိုသာ မြင်ရတော့သည်။ ထိုအခါ မဟာစည် ဆရာတော်သည် အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ နိဒါန်း၌ ပြဆိုထားသော ဟော ဂတိဂမိယတိဿ မထေရ်၏ ဆင်ခြင်တော်မူပုံကို သတိရလာလေသတတ်။

မဟာဂတိဂမိယတိဿမထေရ်သည် မဟာဗောဓိကို ဖူးမြော်ရန် သီဟိုဠ်မှ အိန္ဒိယသို့ သင်္ဘောဖြင့် ပင်လယ်ကိုဖြတ်၍ ကူးစဉ် မဟာသမုဒ္ဒရာကို မျော်၍ ကြည့်မိရာ အိန္ဒိယဘက်က ကမ်းကိုလည်း မမြင်၊ သီဟိုဠ်ဘက်က ကမ်းကိုလည်း မမြင်၊ လှိုင်းအဟုန်ဖြင့် ဖြာ၍ဖြာ၍ တက်သော ရေမှုန် ရေယဉ် ရေပန်း တို့ဖြင့် ပြွမ်းလျက် ဖြန့်ခင်းထားသော ငွေပြားမြတ်လေး ပန်းအခင်းတို့နှင့် တူသော မဟာသမုဒ္ဒရာကိုသာ ပတ်ဝန်းကျင်၌ တွေ့မြင်ရသတဲ။ ထိုအခါ မဟာသမုဒ္ဒရာ၏ လှိုင်းအဟုန်ကဘဲ အားကြီးပြီး ကျယ်ဝန်းလေသလော။ သို့မဟုတ် ၂၄-ပါး အပြားရှိသော သမန္တ ပဋ္ဌာန်ကျမ်း၌ ပြထားသော နည်း အမြွက်ကဘဲ အားကြီးပြီး ကျယ်ဝန်းလေသလော ဟု ထို မထေရ်က ကြံစည်မိ ပါသတဲ။ ထိုသို့ ကြံစည်မိသောအခါ မထေရ်မြတ်၏ ဉာဏ်ထဲ၌ အမှန်မှာတော့ မဟာသမုဒ္ဒရာမှာ အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ် ရှိသေး၏။ အောက်ဖက်မှာ မြေကြီးဖြင့် အထက်ဖက်မှာ ကောင်းကင်ဖြင့် ဘေးဘက်မှာ ကျွန်းမြေ၏ကမ်း ဖြင့် အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ်ရှိသေး၏။ သမန္တ ပဋ္ဌာန်ကျမ်းကြီးမှာတော့ အဆုံး အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ် မထင်ပါတကား ဟု စဉ်းစားမိပါသတဲ။ ဤသို့ စဉ်းစားနေစဉ်မှာပင် သိမ်မွေ့ညံ့သော တရားကို ဆင်ခြင်လျက် ပီတိပါမောဇ္ဇာတွေ ဖြစ်ပြီးတော့ ထိုပီတိကို ခွာကာ ဝိပဿနာရှုသဖြင့် ရဟန္တာ အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပါ သတဲ။ ဤသည်ကား မဟာဂတိဂမိယတိဿ မထေရ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ အကျဉ်းချုပ် ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပို့တွဲ လကွယ်နေ့ (၈-၃-၅၉) ဤနေ့သည်ကား ရဟန်းတော်တို့အား ဥပုသ်ပြုရမည့်နေ့ဖြစ်သောကြောင့် မဟာစည်ဆရာတော် သည်မိမိနှင့်အတူ ပါလာသော ပဲခူး သာသနာ့ရိပ်သာမှ နာယက ဆရာတော် ဖြစ်သူ တပည့်ဦးပညဝါနှင့် သင်္ဘောကြီး၏ ဦးဘက်တွင် ညနေ ၆-နာရီ အချိန်၌ ရေသိမ်ကို ရည်ရွယ်၍ အချင်းချင်း ပါရိသုဒ္ဓိကိုပြောလျက် ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပုသ် ပြုတော်မူသည်။ (၉-၃-၅၉) နောက်တနေ့ ညနေ ၅-နာရီတွင် ကပ္ပလီကျွန်းစုကို တွေ့မြင်ရ၏။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ တပေါင်းလဆန်း ၂-ရက် (၁၀-၃-၅၉) အင်္ဂါနေ့မှာ ပင်လယ်ရေပြာကို တွေ့လာခဲ့ရာမှ ၆-နာရီခန့်တွင် ပင်လယ်ရေစိမ်းကို တွေ့ရ သည်။ ၈-နာရီမှာ ရေနောက်ကို တွေ့ရသည်။ ရေနောက်ကို တွေ့ရသဖြင့် မြန်မာပြည် ကမ်းခြေနှင့် နီးလာကြောင်း သိရ၏။ နံနက် ၁၀-နာရီမှာ မြန်မာ ပြည် ကမ်းခြေကို မြင်ရသည်။ နေ့ ၁-နာရီမှာ ရန်ကုန်မြစ်သို့ ဝင်သည်။ ၃-နာရီခွဲမှာ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်သည်။ ကမ်းပေါ်မှ ကြိုဆိုနေကြသော

တပည့် ရဟန်းတော်များ၊ ဒါယကာ ဒါယိကာမများကို သဘောပေါ်မူ
တွေ့မြင်ရသည်။ ကတ်စတန်မှ အခွင့်ပြုသူ ၃-ဦးခန့် သဘောပေါ်သို့ တက်
ရောက် ကန်တော့လျက် ကြိုဆိုကြသည်။ သာသနာ့ရိပ်သာသို့ ၅-နာရီခွဲမှာ
ရောက်သည်။

ကျောင်းရောက်၍ ဘုရားကိုကန်တော့ပြီးသောအခါ သီဟိုဠ်၌ သာသနာ
ပြုရန် ချန်ထားခဲ့သော ဦးသုဇာတ၊ ဦးအာလောက၊ ဦးပဏ္ဍိတတို့အား
လည်းကောင်း၊ ဒါယိကာမကြီး နိစိကာနှင့် တက္ကလံကာ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ
အသင်းသူ အသင်းသားတို့အား လည်းကောင်း အထူး မေတ္တာပို့ခြင်းဖြင့်
မဟာစည်ဆရာတော် ကိုယ်တိုင် ကြွရောက်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော သီဟိုဠ်
သာသနာပြု ကိစ္စတရပ်သည် ဤတွင် အပြီးသတ်ပါတော့သည်။

၁၃၂၀-ပြည့်၊ နှောင်းတန်ခူး လဆန်း ၈-ရက် တနင်္ဂနွေ နေ့တွင်
ကောတာဝ ကမ္မဋ္ဌာန်းဌာနကို ဖွင့်၍ တနှစ်ကျော်မျှ အရှင်အာလောကနှင့်
အရှင်ပဏ္ဍိတဘိဝံသတို့ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သီတင်းသုံးကြလျက် တရားဟော
တရားပြ ကိစ္စများကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်တော်မူကြသည်။

အင်ဒိုနီးရှား ပြည်၌

သာသနာပြုကြွခြင်း

၁၃၁၅-ခုနှစ်တော်လဆန်း ၁၁-ရက်(၁၇-၁၂-၅၃)က အင်ဒိုနီးရှား ပြည်၊ ဂျာဝါးကျွန်း၊ ဂျကာတာမြို့မှ မစ္စတာဘွန်အန် အမည် ရှိသော ကျောင်းဆရာတစ်ဦးသည် မြန်မာနိုင်ငံ ရန်ကင်းမြို့ သာသနာ့ရိပ်သာသို့ လာ ရောက်ပြီးလျှင် မဟာစည် ဆရာတော်၏ထံ၌ သြဝါဒကို ခံယူ၍ ဝိပဿနာ ဘာဝနာတရားကို ကျင့်သုံးအားထုတ်ခဲ့သည်။

၎င်းဘွန်အန်သည် မဟာစည်ဆရာတော်နှင့် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးဉာဏုတ္တရတို့၏ ညွှန်ကြားပြသချက်အတိုင်း ရှိသော လိုက်နာ၍ အားထုတ် သဖြင့် ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ်တရားကိုကိုယ်တွေ့နှင့် တိုက်ဆိုင်၍ နားလည်ဆုံးဖြတ် နိုင်သော အခြေသို့ ရောက်ခဲ့ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၃၁၅-ခု တပေါင်းလဆန်း ၃-ရက်နေ့မှာ မဟာစည်ဆရာတော်က ဘွန်အန်အား ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ် တရားကို အပြည့်အစုံ ရှင်းလင်းပြောပြခဲ့ပေသည်။

သာသနာပြုမည့်ပုဂ္ဂိုလ် ရဟန်းခံခြင်း

မစ္စတာဘွန်အန်မှာ ဗုဒ္ဓသာသန ဓမ္မကို ကိုယ်တိုင်တွေ့သိရသဖြင့် ရဟန်း အဖြစ်ကို ခံယူရန် ထက်သန်သောသဒ္ဓါဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာပေသည်။ ထို့ကြောင့် မစ္စတာ ဘွန်အန်အား သတိုးသီရိသုဓမ္မ သဌေးကြီး ဆာဦးသွင်၊ ဒေါ်ဒေါ်သိန်း တို့က ရဟန်းဒါယကာအဖြစ် ခံယူ၍ မဟာစည်ဆရာတော် အမှူးရှိသော သံဃာတော်တို့က ၁၃၁၅-ခု တပေါင်းလဆုတ် ၁၅-ရက် (၅-၄-၅၄) စနေနေ့မှာ သာသနာ့ရိပ်သာ သိမ်တော်၌ ဥပသမ္ပဒကံဆောင်၍ ရဟန်း ပြုပေးခဲ့ပေသည်။ ထိုကံဆောင်ရာ၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမှာ မဟာစည်ဆရာတော် ဖြစ်သည်။ ကမ္မဝါ ဆရာများမှာ (၁) အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးဉာဏုတ္တရ၊ (၂) အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ သီဟိုဠ် ဆရာတော် အရှင်အာနန္ဒ မေတ္တေယျ၊ (၃) တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဆရာတော် အရှင်ဝိစိတ္တ သာရာဘိဝံသ၊ (၄) သာသနာ့ရိပ်သာ ဥပကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ အရှင်သုဇာတ၊ (၅) သာသနာ့ရိပ်သာ ဥပကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ အရှင်ဝဏ္ဏိတ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထို အင်ဒိုနီးရှား ရဟန်းသစ်အား မဟာစည်ဆရာတော်က သာသနာတော်

ကိုချီးမြှောက်ပြုစုနိုင်စေရန် ရည်သန်၍ ဇိနရက္ခိတဟု ဘွဲ့အမည်ပေးထားသည်။
ဘေးရန်ဟူသမျှကို အောင်တော်မူသည့်ဘုရားရှင်က စောင့်ရှောက်အပ်သောသူ
ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုအရှင်ဇိနရက္ခိတသည် မဟာစည်ဆရာတော်၏ထံ၌ ကန့်စ
ကျော်ကျော် နေထိုင် ကျင့်သုံးလျက် သာသနံဓမ္မကို ဆည်းပူးလေ့လာပြီး
နောက် မိမိ၏တိုင်းရင်းဌာန အင်ဒိုနီးရှားသို့ ပြန်ကြွသွားလေသည်။

အင်ဒိုနီးရှားအကြောင်း အကျဉ်းချုပ်

အင်ဒိုနီးရှားဟူသောအမည်မှာ ဂရိတ်ဘာသာစကား နှစ်လုံးပေါင်းစပ်၍
ဖြစ်ပေါ်လာသော အမည်ဖြစ်သည်။ အင်ဒို (INDO) မှာ အရှေ့အိန္ဒိယနှင့်
စပ်ဆိုင်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နီးဆိုစ် (NESOS) မှာ ကျွန်းဟူ၍လည်း
ကောင်း အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အင်ဒိုနီးရှား (INDONESIA)
ဟူသောအမည်မှာ အရှေ့အိန္ဒိယ ကျွန်းစုနိုင်ငံဟု ဆိုလိုသည်။

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံသည် အာရှတိုက်နှင့် ဩစတြေးလျတိုက်တို့၏ အကြား
အီကွေတာခေါ် ဗဟို နေသွား လမ်းကြောင်း ပေါ်မှာ တည်ရှိသည်။
ကျွန်းပေါင်းသုံးထောင်ကျော် ပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့တွင် ထင်ရှားသောကျွန်း
များမှာ စုမာတြာကျွန်း၊ ဂျာဝါးကျွန်း၊ ဗာလီကျွန်း၊ ဝက်စ်အီရိယန်ခေါ် နယူး
ဂီနီကျွန်း အနောက်ပိုင်း၊ ကလီမန္တခေါ် ဘိုညိုကျွန်းတောင်ပိုင်း၊ စူလဝေစီ
ခေါ် စေလေဘတ်စ်ကျွန်းတို့ ဖြစ်သည်။ မြေဧရိယာ အကျယ်အဝန်းမှာ
စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၇၃၅၀၀၀-ရှိသည်။ လူဦးရေမှာ သန်း ၈၀-ခန့်ရှိသည်။

ထိုကျွန်းစုထဲမှ ဂျာဝါးကျွန်းမှာ လူဦးရေ သန်း ၅၀-ခန့်ရှိ၍ လူနေ
အများဆုံးကျွန်း ဖြစ်သည်။ အင်ဒိုနီးရှားအစိုးရ၏ တည်ရာဖြစ်သော ဂျကာ
တာမြို့မှာလည်း ထို ဂျာဝါးကျွန်းမှာပင် တည်ရှိသည်။ စက်ပူမှု တောင်ဘက်
၅၂၅-မိုင်၊ ရန်ကုန်မှ မိုင် ၁၅၆၀-မိုင်ဝေးသည်။

ရာသီဥတု

ပကတိမြေပြင် အရပ်ဒေသများ၌ ပူအိုက်ခြင်းရှိသည်။ သို့သော် မကြာ
မကြာ မိုးရွာလေ့ ရှိသောကြောင့် မြန်မာပြည် နွေရာသီ လောက်ကား
မပူပေ။ ရန်ကုန်၌ ဝါဆိုဝါခေါင် နေပွင့်သောအခါများမှာ အပူအအိုက်
မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ပေနှစ်ထောင်ကျော် သုံးထောင်မြင့်သော တောင်ပေါ်
အရပ်ဒေသများမှာ ရှမ်းပြည်က နွေဥတုကဲ့သို့ပင် အေးမြ သာယာလျက်
ရှိသည်။

ရုပ်ရည်နှင့် အလုပ်အကိုင်

ဂျာဝါးကျွန်း၊ ဘာလီကျွန်းတို့၌ လူများမှာ ရုပ်ရည်ပုံပန်း အားဖြင့် မြန်မာတို့နှင့် မထူးခြားလှပေ။ အလုပ်အကိုင်မှာလည်း အများအားဖြင့် လယ်သမားများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုကျွန်းများ၌ မကြာမကြာ မိုးရွာလေ့ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မိုးနည်းသော အရပ်များ၌လည်း တူးမြောင်းများဖြင့် အမြဲတမ်း ရေလွှတ်ပေးနိုင်သောကြောင့် လည်းကောင်း လယ်များမှာ ရာသီမရွေး မပြတ် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နေကြသည်။ လယ်ကင်းတခုတည်းမှာပင် တနေရာ၌ စိုက်ပျိုးနေသည်ကို တွေ့ရ၍ အခြားတနေရာ၌ အသီးအနှံ ရိတ်သိမ်းနေသည်ကိုလည်း တွေ့ရတတ်သည်။ မြေဩဇာကလည်းကောင်းပုံပေပါသည်။ တနှစ်အတွင်းမှာ နှစ်ကြိမ်လောက်ထပ်၍ စိုက်ပျိုးနေသော်လည်း စပါးပင်များသန်စွမ်း၍ အသီးအနှံများလည်း ပွင့်ပွားထွားကျိုင်းလျက်ရှိသည်။ အချို့တောင်များမှာ တောင်ခြေမှ တောင်ထိပ်အထိ လယ်ကွက်များဖြင့် ဖုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။ အသီးအနှံများမှာလည်း သန်စွမ်းလျက် ရှိသည်။ သို့သော် လယ်သမားများမှာ ချမ်းသာကြွယ်ဝဟန် လက္ခဏာကား မရှိပေ။ အကြောင်းမှာ တမိုင်စတုရန်းအတွင်းမှာပင် လူဦးရေ ၈၀၀-မှ ၁၀၀၀-အထိ ရှိနေသဖြင့် လုပ်ကိုင်ရန် မြေကွက်မလုံလောက်သောကြောင့် ဟု ဆိုကြသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံ ဖြစ်ဘူးခြင်း

လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း(၂၀၀၀)လောက်ကာလဆီက အိန္ဒိယမှကုန်သည်များသည် ရှေးဦးစွာ စုမာတြကျွန်းသို့ ရောက်လာကြသည်။ ထိုနောက် ဂျာဝါးကျွန်းနှင့် အခြား အင်ဒိုနီးရှားကျွန်းများသို့ ရောက်လာကြသည်။ ၎င်းတို့က ဟိန္ဒူယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဟိန္ဒူဘာသာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားများကို အင်ဒိုနီးရှားသို့ သွတ်သွင်းကြသည်ဟု ရာဇဝင်ဆရာတို့က ဆိုကြသည်။ နောက်ကာလ များ၌ ဟိန္ဒူဘာသာဝင် ဘုရင်များအုပ်စိုးသည့် ဟိန္ဒူနိုင်ငံ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများ ဖြစ်လာကြသည်။

ထိုဘုရင်များတွင် ၇-ရာစုနှစ်မှာ စုမာတြတောင်ပိုင်း ပလင်ဘန်းမြို့၌ ထီးနန်းစိုက်သော သီရိဝိဇယမင်း၏လက်ထက်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အထွန်းကားဆုံး ဖြစ်သည်။ ထိုမင်း၏ သီရိဝိဇယ ယူနိုဘာစတီ ကျောင်းတော်ကြီးမှာ ဂဏ်သတင်း ပျံ့နှံ့၍ အခြားအာရှနိုင်ငံများမှ စာသင်သား များစွာတို့သည်

သက္ကတ၊ဟိန္ဒူ၊ ပါဠိကျမ်းစာများကို သင်ကြားရန် ထိုကျောင်းတော်ကြီးသို့ ဝင်လာမစဲ တသဲသဲ ဖြစ်ခဲ့ဘူးလေသည်။ ထိုမင်း၏ အာဏာဇက်မှာလည်း အင်ဒိုနီးရှားကျွန်းစုအားလုံး၌ ပျံ့နှံ့သည်ပြင် ၎င်း၏ နယ်နိမိတ်ကိုပင် ကျော် လွန်ခဲ့ပေသည်။

အခြားထင်ရှားသော သာဓကတခုမှာ ရှစ်ရာစုနှစ်က တည်ဆောက်ထား ခဲ့သော ဗောဓေပုဒ္ဓိ စေတီတော်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။ ထိုမျှ ကြီးကျယ် ခမ်းနားသော စေတီတော်ကြီးကို ထောက်ဆသောအားဖြင့် ထိုစဉ်ကာလက ဂျာဝါးကျွန်း၌ ဘုရင်နှင့် ပြည်သူ့ပြည်သားများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

ထို့ပြင် အိန္ဒိယပြည် နာလန္ဒကျောင်းတော်ကြီးကို တူးဖော်ရာမှ ရရှိသော ကြေးပုရပိုက်၌ သုဝဏ္ဏဒီပခေါ် စုမာတြကျွန်း ဘုရင် သိရိဗလပုတ္တဒေဝက ရာဇဂြိုဟ်ပြည်နယ် ဂယာစီရင်စုမှ ရွာငါးရွာကို မိမိပိုင်သော စုမာတြမှ ရွာငါးရွာနှင့် လဲလှယ်၍ နာလန္ဒကျောင်းတော်ကြီးအား လှူဒါန်းကြောင်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ကြရသည်။ ထို သိရိဗလပုတ္တဒေဝ ဘုရင်မှာ ကိုးရာစု နှစ်က ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုစဉ်အခါကလည်း အင်ဒိုနီးရှားပြည် စုမာတြ ကျွန်း၌ ဘုရင်နှင့် ပြည်သူ့ပြည်သားများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

ထို ကြေးပုရပိုက်၌ သုဝဏ္ဏဒီပ ဟူသော အမည်ကို အမှီပြု၍ သိရိဓမ္မာ သောကမင်းကြီးလက်ထက်က သာသနာပြု စေလွှတ်ရာ ၉-ဌာနတွင် အပါ အဝင် ဖြစ်သော သုဝဏ္ဏဘူမိဆိုသည်မှာ စုမာတြကျွန်းပင် ဖြစ်သည် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မြန်မာပြည်က သထုံမြို့ကို သုဝဏ္ဏဘူမိ ဟု ခေါ်သည်မှာ လည်း ထို စုမာတြမှပင် တဆင့် ပွားလာသော အမည်ဖြစ်သည် ဟူ၍ လည်းကောင်း အချို့သော ပညာရှိတို့က ယူဆဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ထို ဆုံးဖြတ် ချက်အရဆိုလျှင် စုမာတြကျွန်း၌ ခရစ်သက္ကရာဇ် မပေါ်မီ အနှစ် (၃၀၀) လောက်ကပင် ဗုဒ္ဓသာသနာ ရောက်ရှိလာသည်ဟု ယူဆဖွယ် ရှိပေသည်။

ဟိန္ဒူနိုင်ငံ ဖြစ်ခြင်း

၁၃-ရာစုနှစ်မှာ ဂျာဝါးကျွန်းမှ ဟဂျမ်ဂုဂျက် ပည်သော ဟိန္ဒူဘုရင် သည် သိရိဝိဇယ နိုင်ငံတော်ကို အောင်နိုင်၍ ကျွန်းစုအားလုံးကို အုပ်စိုး ခဲ့သည်။ ထိုဘုရင်၏ နိုင်ငံတော်ကို မိုဂျိုပဟစ်ဟု ခေါ်တွင်သည်။ ထိုစဉ် ကာလက ဟိန္ဒူဘာသာသည် ကျွန်းစုအားလုံးသို့ ပျံ့နှံ့လွန်းမိုးခဲ့ဟန်ရှိပေသည်။

မူစလင်နိုင်ငံ ဖြစ်သွားခြင်း

ထို ၁၃-ရာစုနှစ်မှာပင် အာရဘီယံနိုင်ငံ၊ ပါရှားနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယအနောက်ဘက်ကမ်းခြေတို့မှ မူစလင်ဘာသာဝင် ကုန်သည်များသည် အင်ဒိုနီးရှားသို့ ရောက်လာကြသည်။ ရှေးဦးစွာ စုမာကြသို့ ရောက်လာကြပြီးလျှင် နောက်ကာလများ၌ ဂျာဝါးစသော အခြားကျွန်းများသို့လည်း ရောက်လာကြသည်။ ၎င်းတို့က တိုင်းရင်းသားများကို မူစလင်ဘာသာသို့ သွင်းပေးကြသည်။ နောက်ကာလ၌ မူစလင်နိုင်ငံများ တည်ထောင်၍ တဖြည်းဖြည်း တန်ခိုးအာဏာ ပြန့်ကျယ်လာသည်။ မိုဂျိုပဟစ် နိုင်ငံတော်မှ များစွာသော ဟိန္ဒူဘာသာဝင် ပဒေသရာဇ် မင်းတို့ကိုလည်း မူစလင်ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းစေသည်။ နောက်ဆုံး၌ ကြွင်းကျန်နေသော မိုဂျိုပဟစ်ခေါ် ဂျာဝါးဟိန္ဒူနိုင်ငံတော်ကြီးကို ၁၄၇၈-ခုနှစ်မှာ အပြီးတိုင် သိမ်းပိုက်အောင်မြင်လေသည်။ ထိုအခါ မိုဂျိုပဟစ် နိုင်ငံတော်ကြီး၏ ဘုရင်သည် မူစလင်တို့အား အရှုံးမပေး အညံ့မခံလိုသောကြောင့် သူ့ကိုယ်သူ သတ်၍ သေလေသည်။ ၎င်းသည် ဂျာဝါးဟိန္ဒူ နိုင်ငံတော်ကြီး၏ နောက်ဆုံးဘုရင် ဖြစ်သည်။

ထိုဘုရင်၏ သားတော်သည် မူစလင်ဘာသာကို လက်မခံ လိုကြသော နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားများ၊ ပညာရှိ ပုဏ္ဏားများ၊ တိုင်းသူပြည်သားများနှင့်တကွ ဗာလီကျွန်းသို့ ထွက်ပြေးလေသည်။ ထိုကျွန်း၌ ယခုထက်တိုင် ဟိန္ဒူ ဘာသာ အလေ့အကျင့်များ ရှေးမူမပျက်ဘဲ တည်တံ့လျက် ရှိသည်။ အခြားကျွန်းစုများ၌မူကား ယခုအခါတွင် မူစလင်ဘာသာဝင်တို့ သာလျှင် များလျက် ရှိတော့သည်။ အခြား ဘာသာဝင်များမှာ အနည်းငယ်စီသာ ရှိသည်။

ဘာသာနှင့် လူဦးရေ

အင်ဒိုနီးရှား၌ လူဦးရေ သန်း ၈၀ - ရှိသည့်အနက်မှ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် ၃-သန်းခန့် ရှိသည်။ ဟိန္ဒူဘာသာဝင် ၂-သန်းခန့် ရှိသည်။ ၎င်းဟိန္ဒူ ဘာသာဝင်တို့မှာ အများအားဖြင့် ဗာလီကျွန်းနှင့် လုံဘုတ်ကျွန်း အနောက်ပိုင်းတို့မှာ ရှိကြသည်။ မဟာယာနအဆက်အနွယ် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များလည်း ရှိသည်။ အရေအတွက်ကိုကား အတိအကျ ဖော်ပြထားသည်ကို မတွေ့ရပေ။ ရှစ်သန်းခန့် ရှိသည် ဟူ၍သာ ကြားသိရသည်။ ကွန်ဖြူးရှပ်ဘာသာဝင် တရုတ်လူမျိုးများလည်း အနည်းငယ်ရှိသည်။ ထို့ပြင် နတ်ကိုး

ကွယ်သော လူများလည်း ဘိညိုကျွန်း၊ နယူးဂီနီကျွန်း စသည်တို့မှာ ရှိသေး သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုမှတစ်ပါး အခြားလူများစုကြီးမှာ မူစလင်ဘာသာဝင် ချည်းသာ ဖြစ်သည်။

အရှင်ဇိနရက္ခိတ သာသနာပြုပုံ

အရှင်ဇိနရက္ခိတမှာ မိမိ၏ဇာတိဌာနဖြစ်သော အင်ဒိုနီးရှားသို့ ရောက် သောအခါ သာသနာပြုဖို့ကို မဆိုထားဘိ။ တနေ့တရက်မျှ တည်းခိုနေထိုင် ရန်ပင် မလွယ်ကူဘဲ ခက်ခဲလျက် ရှိလေသည်။ အကြောင်းမှာ ရှေး၌ ဖော်ပြ ခဲ့သည့် အတိုင်း အင်ဒိုနီးရှားပြည်မှာ မူစလင်နိုင်ငံ ဖြစ်သည့်ပြင် အနည်းငယ် မျှသာ ရှိသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အဆက်အနွယ် ဖြစ်သူတို့မှာလည်း ဗုဒ္ဓ ဘာသာ တရား အကြောင်းကို မသိနားမလည်ကြသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အရှင်ဇိနရက္ခိတသည် မာလာယု၊ စင်္ကာပူတို့၌ သီဟိုဠ် ဘုန်းကြီး ကျောင်းများမှာ နေထိုင်လျက် ရံခါရံခါ အင်ဒိုနီးရှားသို့ သွား၍ စပ်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်များအား ဗုဒ္ဓသာသနာ ဓမ္မကို တစတစနှင့် ဟောပြုရလေသည်။ ဤသို့ မဆုတ်မနစ်သော ဇလုံ့လဖြင့် သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့ သောကြောင့် အင်ဒိုနီးရှား၌ ၅-နှစ်အတွင်းမှာ ဝိဟာရခေါ်သော သာသနာ့ အဆောက်အဦ ကျောင်းပေါင်း ၂၀-ကျော်မျှ ရရှိလာသည့်ပြင် သရဏဂုံ ၃-ပါးနှင့် ၅-ပါးသီလကို ခံယူ ကျင့်သုံးသူ ဥပါသကာ ယောက်ျား၊ မိန်းမ ပေါင်း ခြောက်ရာ (၆၀၀) ကျော် ရရှိခဲ့ပေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များထဲမှာ အဋ္ဌင်္ဂဥပါသထ ရှစ်ပါးသီလကို အမြဲတမ်း ဆောက်တည် ကျင့်သုံးသူများ လည်း ရှိသည့်ပြင် သမထဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်သူများလည်း ရှိပေ သည်။ ထို့ပြင် သရဏဂုံသီလကို မခံယူသေးသော်လည်း ဗုဒ္ဓသာသနာကို ကြည်ညိုလေးစားလျက် ညွတ်ကိုင်နေသူတို့လည်း တော်တော်များများ ရှိနေ လေပြီ။ ဗုဒ္ဓ သာသနာတော်ကို အားပေးရန် တည်ထောင် ဖွဲ့စည်းထားသော အသင်းအဖွဲ့များလည်း အသင့်ရှိနေသည့်ပြင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သို့ ရှင်ရဟန်း အဖြစ်ဖြင့် ဝင်ရောက်လျက် သာသနာ့ဝန်ကို အမြဲ ထမ်းဆောင်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ထွက်ပေါ်လာခဲ့လေသည်။

သာသနာပြုကြရန် ပင့်လျှောက်ခြင်း

သို့ဖြစ်၍ ထိုရှင်လောင်း၊ ရဟန်းလောင်းများအား ရှင်ရဟန်းပြုပေးရန်နှင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ အခြေအမြစ်ဖြစ်သော သိမ်ကိုလည်း သမုတ်ရန်အကွက် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ နိုင်ငံများဖြစ်သော သီဟိုဠ်၊ ယိုးဒယား၊ ကမ္ဘောဒီး

ယား၊ လာအိုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့မှ သာသနာပြု မထေရ်များကို ပင့်ဆောင်ရန် အရှင်ဇိနရက္ခိတ အမှူးရှိသော အင်ဒိုနီးရှား ဗုဒ္ဓသာသနာ အသင်းအဖွဲ့များက စီမံအားထုတ်လေသည်။

ထိုသို့ အားထုတ်ကြရာတွင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကော်မရှင်မှ သာသနာပြု ကြရန်အတွက် အင်ဒိုနီးရှားပြည်ရှိ မြန်မာသံရုံးမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓ သာသနာအဖွဲ့သို့ မေတ္တာရပ်ခံကာ ပင့်ဖိတ်စာ ပို့လိုက်လေသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာ အဖွဲ့က ထိုကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စဉ်းစားကြရာတွင် အင်ဒိုနီးရှားသို့ ကြရန်မှာ အရှင်ဇိနရက္ခိတ၏ ဆရာဖြစ်သော မဟာစည်ဆရာတော်ပင် အသင့်တော်ဆုံး ဖြစ်သည်ဟု သဘောတူညီကြသဖြင့် အင်ဒိုနီးရှားသို့ သာသနာပြု ကြပါရန် မဟာစည် ဆရာတော်အား လျှောက်ထား တောင်းပန်သည်။ မဟာစည် ဆရာတော်ကလည်း မိမိမှာ ဘာသာခြားစကားဖြင့် တရားဟောရန် မစွမ်းနိုင် သော်လည်း အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက အရှင်ဇိနရက္ခိတ၏ ဆရာဖြစ်ဖြင့် ကြားသိထားပြီး ဖြစ်နေသည့်အတွက် မိမိကိုယ်တိုင် သွား ရောက်၍ အားပေးရလျှင် သာသနာပြု ကိစ္စအတွက် သာ၍ ကျေးဇူးများဖွယ် ရှိသည်ဟု မြော်မြင်လျက် ထိုလျှောက်ထားချက်ကို လက်ခံလိုက်လေသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ ဆောင်ရွက်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံမှ အင်ဒိုနီးရှားသို့ အသွားအပြန် လေယာဉ်ပျံ လက်မှတ်မှစ၍ လိုအပ်သမျှကို နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့က သာသနာပြု ကိစ္စတရပ်အဖြစ် ဖြင့် ထောက်ပံ့လှူဒါန်းသည်။ စင်္ကာပူ၊ အင်ဒိုနီးရှား နိုင်ငံများသို့ ရောက်သော အခါ လိုအပ်သမျှ ပြည့်စုံအောင် ထောက်ပံ့လှူဒါန်း ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လည်း ထိုနိုင်ငံများရှိ သံရုံးအရာရှိများအား ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ကပင် တာဝန် ယူ၍ မေတ္တာရပ်ခံကာ အပြည့်အစုံ ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

သာသနာပြု ကြတော်မူခြင်း

၁၃၂၁-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း (၈)ရက် (၁၄-၅-၅၉) ကြာသပတေးနေ့ ည (၇) နာရီ အချိန်မှာ အင်ဒိုနီးရှားသို့ ကြရန် မဟာစည်ဆရာတော်ကို သာသနာ့ ရိပ်သာမှ လေယာဉ်ဆိပ်သို့ ကမ္ဘာအေးမှ အင်္ဂုမဟာ ပဏ္ဍိတ ဆရာတော်ဦးဉာဏုတ္တရ အမှူးရှိသော သီတင်းသုံးဘော် ရဟန်းတော်များနှင့် ဗုဒ္ဓ သာသနာအဖွဲ့မှ သက်ဆိုင်ရာ ရုံးသားများ၊ သာသနာ့ရိပ်သာမှ တပည့် ရဟန်းတော်များနှင့် ဒါယကာ ဒါယိကာမများက စည်ကား သိုက်မြိုက်စွာ လိုက်ပို့ကြသည်။

ဘီအိုအေစီ လေယာဉ်ပျံပေါ်သို့ ရောက်သွားသော အခါ မဟာစည် ဆရာတော်သည် မိမိ၏ လက်ယာဘက်၌ ဦးစိန်ဝှက်ကို တွေ့ရသည်။ ဦးစိန်ဝှက် မှာ ရန်ကုန်မြို့၊ ဒါလ်ဟိုဗီလမ်း၊ ဂျီဝှက်အင်ကုမ္ပဏီမှ မန်နေဂျာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းဦးစိန်ဝှက်က ဆောင်ရွက်ဖွယ်ရှိသမျှကို စင်္ကာပူလေဆိပ်သို့ ရောက်သည် တိုင်အောင် ကူညီဆောင်ရွက်သွားသည့်ပြင် စင်္ကာပူလေဆိပ်သို့ ရောက်သော အခါလည်း ကြိုဆိုသူ အသင့် မရောက်နှင့်ပါက အကူအညီပေးရန် တာဝန် ယူထားပေသည်။ မဟာစည် ဆရာတော်က ဦးစိန်ဝှက်အား များစွာပင် ကျေးဇူးတင်တော်မူပေသည်။

ည (၈) နာရီ (၂၅) မိနစ်မှာ ရန်ကုန် လေဆိပ်မှ ထွက်ခွာသည်။ လေယာဉ်မှာ လမ်းတလျှောက်လုံး ငြိမ်သက်သည်။ ည (၁၂) နာရီ (၅) မိနစ်မှာ စင်္ကာပူလေဆိပ်သို့ ရောက်သည်။ စင်္ကာပူစံချိန်မှာ (၁) နာရီ (၅) မိနစ် ဖြစ်သည်။ မြန်မာသံရုံးမှ အရာရှိဦးထွန်းလွင်က လေယာဉ်ပျံရုံ၌ အသင့် စောင့်ကြိုနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဘီအိုအေစီ လေယာဉ်မှာ ထိုအပတ်က ဂျပကာတာသို့ ဆက်သွားရန် အစီအစဉ် မရှိသဖြင့် မလေးယန်း အဲယားဝေး လေယာဉ်နှင့် ဆက်လက်သွားရန် လည်းကောင်း၊ ထိုညအတွက် အိရင်းပဂျက် ဟော်တယ်၌ တည်းခိုရန် လည်းကောင်း ဘီအိုအေစီ လေယာဉ်ဌာနက စီစဉ်ပေးသည်။ သို့သော် ဦးစိန်ဝှက်ကို လာကြိုသော တရုတ် သဌေးကြီး ဦးဂေ ဂါတုံက ပင့်ဆောင်သွားသဖြင့် ဦးဂေ ဂါတုံ၏ အိမ်သို့ (၂) နာရီခွဲမှာ ရောက်သွားသည်။ တည်းခိုရသော အိမ်မှာ ဧည့်သည်များအတွက် ထား သော သီးခြားအိမ်ကြီး ဖြစ်သည်။ ထိုညက ဆရာတော် တပါးတည်းသာ ရှိသည်။ အလွန်ပင် သန့်ရှင်း ကျယ်ဝန်းလှပေသည်။

နံနက် (၅) နာရီ အချိန်မှာ သဌေးကတော် ဒေါ်ညွန့်ညွန့်က ကိုယ်တိုင် ပင် ကြောင့်ကြစိုက်၍ ဆွမ်းကပ်သည်။ ၎င်း ဒေါ်ညွန့်ညွန့်မှာ ညကလည်း (၂) နာရီခွဲ တိုင်အောင် စောင့်ကြိုနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ နံနက်မှာလည်း စောစောထ၍ ဆွမ်းကပ်ရန် ကြောင့်ကြစိုက်သေးသည်။ သဒ္ဓါတရား ထက်သန် ပါပေသည်ဟု ဆရာတော်က စိတ်ဖြင့် ချီးကျူးမိ၏။

နံနက် (၇) နာရီခွဲမှာ သံရုံးအရာရှိဦးထွန်းလွင်က လေဆိပ်သို့ လိုက်ပို့ရန် ရောက်လာသည်။ (၈) နာရီ (၁၀) မိနစ်မှာ ကားဖြင့် လေဆိပ်သို့ သွားကြ သည်။ (၁၀) နာရီမှာ စင်္ကာပူမှ လေယာဉ် ထွက်သည်။ ဦးထွန်းလွင်မှာ အစစအရာရာ ဆောင်ရွက်ပေးသည့်ပြင် လေယာဉ် ထွက်သည့်တိုင်အောင် လေယာဉ်ပျံကွင်းထဲ၌ စောင့်ကြည့်လျက် ရှိရစ်သည်။ လေယာဉ်ပေါ်၌ အစား

အစာများကို လိုသလောက် ပေးသည်။ နေ့ (၁) နံနက် အချိန်မှာ ချမ်းသာ စွာနှင့် အင်ဒိုနီးရှားပြည်၊ ဂျာဝါးကျွန်း၊ ဂျကာတာ 'လေဆိပ်သို့ ဆိုက် ရောက်သည်။

လေဆိပ်၌ သီဟိုဠ်နိုင်ငံ၊ ယိုးဒယားနိုင်ငံ သံမူးများနှင့်တကွ မြန်မာသံမူး ဦးတင်လတ်၊ အတွင်းဝန် ဦးဖေသန်းတို့က အသင့် ကြိုဆိုနေကြသည်။ အရှင် ဇိနရက္ခိတနှင့် အင်ဒိုနီးရှား ဒါယကာ-ဒါယိကာမများလည်း ကြိုဆိုနေကြ သည်။ ဂျပန်ပြည်မှ အပြန်တွင် ရောက်နေနှင့်ကြသော သီဟိုဠ် ဆရာတော် အရှင်အရိယဝံသနှင့် အရှင်သရဏပါလတို့လည်း ကြိုဆိုနေကြသည်။ လေဆိပ်မှ ကားဖြင့် ထွက်ခွာလာရာ အရှင်ဇိနရက္ခိတတို့၏ တည်းခိုရာ ဌာနသို့ ရောက် သည်။ ထိုဌာန၌ သီဟိုဠ်မှ ကြွလာကြသော အရှင်နာရဒ၊ အရှင်သဌိဿရ၊ အရှင်မဟာနာမ၊ အရှင်ပိယဒဿီနှင့် ယိုးဒယား ရဟန်းတပါးတို့လည်း ရောက် နေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုဌာနမှာ သံဃာအားလုံး နေလောက်အောင် မကျယ်လှသဖြင့် အခြား ဌာနများ၌လည်း ခဲ့၍နေကြရသည်။ မဟာစည် ဆရာတော်နှင့် အရှင်ပိယဒဿီတို့မှာ တမန်ကေဘွန်သိရီ (Taman-Kebon Sirih) လမ်း၊ သုန်ဟွာကျို၏ အိမ်၌ သီတင်းသုံးကြသည်။ ၎င်းအိမ်မှာ သား သူငယ် နှစ်ယောက်နှင့် သုန်ဟွာကျိုခေ ၂ အိမ်ရှင် ဒါယကာတယောက် ပေါင်း ၃-ယောက်သာ ရှိသည်။

ထိုအိမ်သို့ ညနေ (၄) နာရီမှာ ရောက်သည်။ ရောက်ပြီးနောက် မကြာမီ ပင် မိုးအကြီးအကျယ် ရွာသည်။ ဂျကာတာမြို့ရှိ အချိုလမ်းများမှာ ၂-ပေ ၃-ပေခန့် ရေပြည့်နေသဖြင့် ထိုနေ့ညနေနှင့် ညပိုင်းများမှာ မော်တော်ကား များ မသွားနိုင်ဘဲ ရှိသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ မေတ္တာရပ်ခံထားသည့် အတိုင်း သံရုံးမှ အတွင်းဝန် ဒါယကာဦးဖေသန်းမှာ မဟာစည်ဆရာတော် အလိုရှိသော ရေဗူးနှင့် ခြင်ထောင်ကို လာရောက်၍ လှူရန်ရှိသော်လည်း ကားမသွားနိုင် သဖြင့် ထိုညက မလာနိုင်တော့ဘဲ နောက်တနေ့ နံနက်ကျမှ လာရောက်၍ လှူရသည်။ “ဂျကာတာမြို့သို့ ရောက်နေသည်မှာ ၂-နှစ်ရှိပြီ၊ ဒါလောက် အကြီးအကျယ် မိုးရွာသည်ကို တခါမျှ မတွေ့ရဘူးပါ” ဟု ဦးဖေသန်းက ပြောသည်။ “သာသနာပြု ဆရာတော်များ ကြွရောက်လာသည့် အတွက် သန့်ရှင်းအောင် မိုးက ဆေးကြောပေးသည်” ဟူ၍လည်း မင်္ဂလာစကား ပြောဆိုကြသည်။

(၁၆-၅-၅၉) ကဆုန်လဆန်း ၁၀-ရက် နေ့မှာ မြန်မာ၊ သီဟိုဠ်၊ ယိုးဒယား သံရုံး အရာရှိများက စုပေါင်း၍ သံဃာတော်များအား ဆွမ်းကပ်

ကြသည်။ ထိုသို့ စုပေါင်း၍ ကပ်ရသည်မှာလည်း တနေ့စီ ဆွမ်းကပ်ရန် ရက်မရနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုနေ့ညနေပိုင်းမှာ ယိုးဒယားမှ နောက်ပါ ရဟန်းတော် ၂-ပါး ကပ္ပိယကာရက သာသနာရေး အရာရှိတဦးနှင့် တကွ ဖရဝိသာလသမဏဂုဏမထေရ် လေယာဉ်ဖြင့် ဆိုက်ရောက်လာသည်။ ညပိုင်း မှာ ကမ္မောဒီးယားမှ ကပ္ပိယ ဒါယကာ ၂-ဦး၊ နောက်ပါ ရဟန်းတော် ဘိက္ခုစန္ဒဝံသနှင့်တကွ သံဃရာဇာ ဆရာတော်ကြီး ကိုယ်တိုင် ကြွရောက် လာသည်။

ဂျာဝါး၌ အံ့ဖွယ်

ထိုအခါမှာ (၁) ကမ္မောဒီးယား သံဃရာဇာ ဆရာတော်၊ (၂) ၎င်းနောက် ပါ အရှင်စန္ဒဝံသ၊ (၃) ယိုးဒယားမှ ဖရဝိသာလသမဏဂုဏ ဆရာတော်၊ (၄-၅) ၎င်း၏ နောက်ပါ ရဟန်းတော် ၂-ပါး၊ (၆) သိဟိုင့်မှ အရှင်နာရဒ မထေရ်၊ (၇) အရှင်သဌိသံရ၊ (၈) အရှင်မဟာနာမ၊ (၉) အရှင်ပိယဒာမီ၊ (၁၀) အရှင်နာရဒ၏ နောက်ပါ ယိုးဒယား ရဟန်းတော်တပါး၊ (၁၁) အရှင် အရိယဝံသ၊ (၁၂) အရှင်သရဏပါလ၊ (၁၃) မြန်မာပြည်မှ မဟာစည် ဆရာတော် အရှင်သောဘနမထေရ်၊ (၁၄) အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံမှ အရှင်ဇိန ရက္ခိတ အားလုံးပေါင်း ၁၄-ပါးသော ထေရဝါဒ ရဟန်းတော်များ အင်ဒိုနီးရှားပြည်၊ ဂျာဝါးကျွန်း၌ စုဝေးမိကြသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း တထောင် (၁၀၀၀) အတွင်းမှာ ဤတိုင်းပြည် ဤဌာန၌ ထိုမျှလောက် များစွာသော ထေရဝါဒ ရဟန်းတော်တို့ စုဝေးမိမည် မဟုတ်သောကြောင့် အံ့ဖွယ်တပါး အဖြစ်ဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ရပေတော့သည်။

ဤအင်ဒိုနီးရှား သာသနာပြု မှတ်တမ်းမှာ သီးခြား စာအုပ်ရှိပြီးဖြစ်၍ ဤမျှသာ ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။ အကျယ်ကိုမူ ထိုစာအုပ်တွင် ကြည့်ရှု နိုင်ပါကြောင်း။

နိုင်ငံခြားသားတို့၏ အမေးကို မဟာစည်ဆရာတော်

ဖြေဆိုတော်မူပုံ

၁၃၁၉-ခု၊ ပြာသိုလဆုတ် ၃-ရက်၊ အင်္ဂါနေ့ နေ့လယ် တနာရီအချိန် တွင် ဂျာမန်အမျိုးသား ပညာရှိတဦးသည် ဂျပန်ပြည် တက္ကသိုလ် တခု၌ ပါမောက္ခအဖြစ်ဖြင့် ၅-နှစ်တိုင်တိုင် ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ဂျပန်ပြည်မှ မိမိ နိုင်ငံ ဂျာမနီသို့ အပြန် ခရီးကြိုကြိုခိုက် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ခေတ္တ ဝင်ရောက် လာ၏။ သူသည် တောင်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် စပ်ဆိုင်သမျှကို သုတေသနပြုယင်း မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားထံ ရောက်ရှိလာရာ သူသိလိုသော ဘာသာရေး အချက်အလက်များကို မေးလျှောက်လေသည်။ မေးပုံဖြေပုံများကို အောက် တွင် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

၁-မေး။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်ပါလျှင် ဆင်းရဲဒုက္ခကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ပါသလား၊ ဒုက္ခဆိုတာ ဘာကိုခေါ်ပါသလဲ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာရဲ့ ဆိုလိုရင်းဒုက္ခအစစ်အမှန်ကား ဘယ်အရာပါနည်း။ (ဆရာတော်က ဘယ်သင်း ကို ရည်ရွယ်၍ ဆင်းရဲလို့ ဆိုပါသလဲဟု ပြန်မေးရာ အဖြေ မရပါ။)

၂-မေး။ ။ယခုခေတ် ရုပ်တရားတွေရဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခအတွက် ဗုဒ္ဓ ဘာသာက ဘယ်လို အကူအညီပေးပြီး ဖြေရှင်းပါ သလဲ။

ဖြေ။ ။တုံး-တိုင်-မြေကြီး-ခဲစသော ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်ဝတ္ထုသက်သက်၌ ခံစားမှု မရှိ၊ သို့ဖြစ်၍ ထိုအတွက် ဖြေရှင်းဖို့ မလို၊ သတ္တဝါတို့၏ ဘဝသစ် ဖြစ်ရခြင်း စသည်တို့ဟာ ဆင်းရဲဒုက္ခ အစစ်အမှန်ပါဘဲ၊ ထိုအတွက်သာ ဗုဒ္ဓ ဘာသာက ဖြေရှင်းပေးနိုင်သည်။

၃-မေး။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာက ထိုဒုက္ခအတွက် ဘယ်လို ဖြေရှင်းပေး ပါသလဲ၊ ကွန်မြူနစ်ဝါဒက ထိုဒုက္ခများကို ဖြေရှင်းပေးပါသည်။

ဖြေ။ ။ကွန်မြူနစ်ဝါဒက ဖြေရှင်းတော့ ပေးပါ၏။ ထိုဒုက္ခကို လုံးဝ လွန်မြောက်သွားပါသလား၊ ပြန်မေးရာ ဘာမျှ မဖြေပါ။

၄-မေး။ ။ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ ရှေးရှေးပါဠိတော်များကို အမှီပြုနေသလို ယခုခေတ် ဗုဒ္ဓဘာသာက ဘာကို မှီပါသလဲ၊ ရှေးနှင့် ယခု ဘယ်လို ခြားနားပါသလဲ။

ဖြေ။ ။ရှေးနှင့်ယခု မခြားနားပါ။ ဥပမာ ရှေးကလဲ အကြောင်းနှင့် အကျိုး နှစ်ပါးသာ၊ ယခုလဲ ထိုနှစ်ပါးသာ၊ ထိုအကြောင်းအကျိုး နှစ်ပါးမှ

ပြောင်းလဲမှု မရှိ၊ ဘာမျှ မခြားနား၊ ရှေးခေတ် ဗုဒ္ဓဘာသာဟူ၍လည်းကောင်း၊
ယခုခေတ် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဟူ၍လည်းကောင်း ထေရဝါဒ၌ ပြောင်းလဲခြင်း
မရှိပါ။

၅-မေး။ ။လက်တွေ့တရားက ဒုက္ခခံစားနေတာကို ဘယ်လိုတွေ့
နိုင်ပါသလဲ၊ ဒီဒုက္ခတွေ ပျောက်သွားနိုင်ပါ သလား။

ဖြေ။ ။တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထိုဒုက္ခမျိုး ပျောက်တာလဲရှိ၊ မပျောက်
တာလဲ ရှိသည်။ လောကမှာ ဖျားတယ်၊ နာတယ်ဆိုတာ ရှိသည်။ ထိုဖျားနာမှု
တို့ဟာ ဘာသာရေးတရား ကျင့်လို့ ပျောက်တာလဲရှိ၊ မပျောက်တာလဲရှိသည်။
ဗုဒ္ဓဘာသာရော ကုန်မြူနှစ်ဝါဒကပါ ပျောက်အောင်လုပ်နိုင်တာလဲ ရှိပါ
တယ်။ သို့ပေမယ့် အကြောင်းဆုံလို့ ဖြစ်လာတာကို မဖြစ်အောင် ဘယ်သင်းမှ
မတတ်နိုင်ပါဘူး။ ဥပမာ အကြောင်းမသင့်လို့ ဖျားနာလာတာကို မဖျား
အောင် မတတ်နိုင်ပါဘူး။ ဖျားနာမှု သက်သာပျောက်ကင်းသွားအောင်တော့
တတ်နိုင်ကြပါတယ်။ ။နောက်တခုကတော့ လူဖြစ်လာယင် တနေ့ကျတော့
ဆံဖြူမှု၊ သွားကျိုးမှု စသော မရှောင်လွှဲနိုင်တဲ့ အရာတွေ အများကြီး ဖြစ်လာ
နိုင်တယ်။ ထိုအရာတို့ကို ဆံမဖြူအောင် သွားမကျိုးအောင် စသည်ဖြင့် ဘယ်
သူမှ မတားဆီးနိုင်ပါဘူး။

၆-မေး။ ။လောက၌ ဘာသာရေးအရ ပြုပြင်နိုင်တဲ့ ကိစ္စတွေ
ပါဝင်နေရာ လူများ သက်သာ ချောင်ချိသွားအောင် အကူအညီ ပေးနေကြ
တာဟာ ဘာသာရေးအရပင် မဟုတ်ပါလား။

ဖြေ။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာက လောကရေးရာကို ပြုပြင်ဖို့ ပဓာန မဟုတ်ပါ။
ထိုသို့ ပဓာနမဟုတ်ခြင်းမှာလဲ ယခုလက်ရှိဘဝက ဖြစ်ပြီးဖြစ်နေလို့ဖြစ်ပြီးသား
ဟာကို မဖြစ်စေရအောင် မတတ်နိုင်လို့ပင် ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်နောင်ဘဝ
သစ်တွေ မဖြစ်စေရအောင် ကြိုးစားဖို့ဘဲ ရှိပါတယ်။ ဒီအချက်ဟာ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာမှာ အရေးအကြီးဆုံးပါဘဲ။

၇-မေး။ ။ဂျပန်တွင် တွေ့ခဲ့ရတဲ့ ဂျပန်ဘုန်းကြီးများဟာ ကိုယ်တိုင်
သူများကောင်းစားရေးအတွက် ကြောင့်ကြ စိုက်ကြပါတယ်။ ဥပမာ သိဒ္ဓတ္ထ
မင်းသား အများကောင်းစားရေးအတွက် တောထွက် တရားကျင့်သလိုပါဘဲ။

ဖြေ။ ။သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသား တော ထွက် ကျင့်ခြင်းဟာ လူတွေ
မျက်မှောက်ဘဝ၌ ဆင်းရဲနေကြတာကို ကယ်တင်ဖို့မဟုတ်၊ ဘဝဆင်းရဲမှ လွတ်
မြောက်ဖို့ တောထွက်ခြင်းပါဘဲ။ ရှင်းပြပါမယ်။ လူတွေကို အခြားလူ
တယောက်က ချမ်းသာအောင်မလုပ်နိုင်၊ ပစ္စည်းမဲ့နေသူတယောက်အား ချမ်း

သာမူအနည်းငယ်ကိုသာ ရစေနိုင်တယ်။ တသက်လုံး တဘဝလုံး ချမ်းသာစေ
 နိုင်တဲ့ နည်းလမ်းကောင်းတွေ ပေးသလို ဗုဒ္ဓက ပစ္စည်းမဲ့ လူတန်းစားတွေကို
 ပစ္စည်းပေးခြင်းဖြင့် ကယ်တင်သည်မဟုတ်။ ဒီနည်းဖြင့်မဖြစ်နိုင်၊ စင်စစ်မှာ ဘဝ
 တိုင်း ဖြစ်ရတဲ့ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးမှ လွတ်ကင်းအောင် ကယ်တင်ဖို့အတွက်သာ ဗုဒ္ဓ
 ကိုယ်တိုင် ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓက ချမ်းသာစေနိုင်တဲ့
 နည်းကို လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်ရန် ညွှန်ကြားတော်မူပါတယ်။ အဲဒီနည်းအတိုင်း
 လိုက်နာကျင့်သုံးမှ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးက လွတ်မြောက်နိုင်တယ်။ လွတ်မြောက်လို့
 ကလဲ နည်းသိမှ ဖြစ်နိုင်တယ်။ နည်းသိပြန်သော်လဲ တကယ်ကျင့်မှသာ ဖြစ်နိုင်
 တယ်။ ဒီလိုမဟုတ်က အကျိုးမရှိ။ ဥပမာ တတ်ကျွမ်းတဲ့ ဆရာဝန်စကားကို
 နားမထောင်တဲ့ လူနာလိုဘဲ။ ရောဂါကုစားရေး၌ ယင်းရောဂါ၏ မူလ
 အကြောင်းကိုသိရှိ၍ ဆေးနည်းဖြင့်ပယ်ရှားပေးနိုင်မှသာ ရောဂါကင်းပျောက်
 စေနိုင်သကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓဘာသာက ဆင်းရဲဖို့ အကြောင်းရင်းကို မပယ်တဲ့သူကို
 ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်အောင် မတတ်နိုင်။ (သူက ရုပ်ဘက်က မေးတာပါ။ နာမ်
 ဘက်က မဟုတ်ပါဟူ၍ ဂျာမန်က ပြန်လျှောက်၏။)

၈-မေး။ ။ အခြေခံ မူလအားဖြင့် အသောကမင်း လက်ထက်က
 လူထုအား ဘုရင့်ကိုယ်တိုင် ချမ်းသာသုခဖြစ်အောင် ကူညီခဲ့တာဟာ ဘာသာ
 ရေးနှင့် သက်ဆိုင်နေသည် မဟုတ်ပါလား။

ဖြေ။ ။ ဒါမျိုးက လောကဆင်းရဲမှု ငြိမ်းရုံသာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကလဲ
 လူမျိုးအလိုက် တကယ်လုပ်ရမည့် ကိစ္စတွေပါ။ တောစွန် တောင်ဖျား ထဲက
 (မယဉ်ကျေးသေးတဲ့) လူများပင် လုပ်ရမည့် ကိစ္စတွေပါ။ (မိသားစု၊ ရွာသား
 စု၊ မြို့သားစု၊ ပြည်သူပြည်သားစုတို့၏ ဝတ်တရားအရ လုပ်ရမည့် တာဝန်
 တွေပါ ဟူလို့။)

၉-မေး။ ။ ဘုရင်တွေက သာသနာပြုတယ်လို့ မဆိုနိုင်ဘူးလား။

ဖြေ။ ။ ဒါကတော့ဟုတ်ပါတယ်။ သို့သော် ဘာသာတရားမဟုတ်လဲ
 လုပ်ရမည့် အလုပ်တွေပါဘဲ။

၁၀-မေး။ ။ ဥရောပတိုက် အင်္ဂလန်တွင် ချားလ်ဘုရင် ခရစ်ယာန်
 အဖြစ် အုပ်စိုးစဉ် ခရစ်ယာန်ဘာသာပြန့်ပွားအောင်လုပ်သလို ဗုဒ္ဓဘာသာမှာ
 ထိုအတိုင်း လုပ်သင့်ပါတယ်။ မူလက မှန်ဂိုလီယန်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်သော်
 လဲ နောက်ပိုင်းကာလတိုင် ဗုဒ္ဓဘာသာက အကူအညီ မပေးတော့သည့်အတွက်
 ယခု ကွန်မြူနစ်များ လှမ်းမိုးသွားသည် မဟုတ်ပါလား။ ကွန်မြူနစ် များက
 အကူအညီ ပေးနေလို့ မဟုတ်ပါလား။

ဖြေ။ ။ သူတို့ကူညီတယ်ဆိုတာက လူလောက လူတွေ မျက်မှောက် ချမ်းသာရေးလောက်သာပါ။ ဒီဟာတွေကလဲ အကုန်လုံး မဖြစ်နိုင် သေးဘူးလို့ ထင်ပါတယ်။ မဖြစ်လဲ မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ထင်ပါတယ်။ (ရှေ့ပိုင်းတွင် ဖြေပြီးပြီ။)

၁၁-မေး။ ။ ဆရာတော်ဖြေကြားချက်တွေကို နားလည်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓဘာသာ နှစ်မျိုး ကွဲပြားနေတာကို သူလက်မခံနိုင်ပါ။ မဟာ ယာနုဗျာန်ဂိုဏ်းက ကွဲပြားခြင်းမရှိလို့ ဆိုထားပါတယ်။ ပြီးတော့ မဟာ ယာနုဗျာ နိဗ္ဗာန်နှစ်မျိုးရှိပါတယ်။ (၁) ရုတ်တရက် အရောင်အလင်း ကဲ့သို့ တရားရခြင်း။ (၂) တဖြည်းဖြည်း အစေ့အကျင့်ဖြင့် တရားရခြင်းပါ။ (အမိ တာဘာက တိုက်ရိုက်ပေးနိဗ္ဗာန်နှင့် ကိုယ့်ဟာကိုယ် လုပ်ယူရသောနိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုပါတယ်။)

ဖြေ။ ။ ထေရဝါဒမှာ သီလ သမာဓိ ပညာတွေ ပြည့်စုံသွားယင် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၍၊ မပြည့်စုံယင် မရောက်နိုင်သေး။ ဒီလိုသာ ခြားနား ပါတယ်။

၁၂-မေး။ ။ ထေရဝါဒ၌ ဘုရားဖြစ်ရန် ကျင့်သူ မရှိပါ။

ဖြေ။ ။ ဘုရားဖြစ်ရန် ကျင့်သူများစွာရှိပါသည်။ ကျင့်နည်းလဲ ရှိပါ သည်။ အခြားပစ္စေကဗုဒ္ဓာနှင့် အရိယာ သာဝကဖြစ်အောင် ကျင့်သူနှင့် ကျင့်နည်းများလည်း ရှိပါသည်။ လောက၌ ရိုးရိုးအောင် ဝိဇ္ဇာနှင့် အထူး အောင် ဝိဇ္ဇာလိုပေါ့။

၁၃-မေး။ ။ မဟာယာန၌ အမိတာဘာဗုဒ္ဓက အစဉ် အတိုင်း ကျင့်ဖို့မလို၊ ဖြတ်လမ်းဖြင့် တိုက်ရိုက် နိဗ္ဗာန်ပေးနိုင်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

ဖြေ။ ။ ထေရဝါဒ၌ ဗုဒ္ဓက ဟောညွှန်ရုံသာ ဟောညွှန်တော်မူနိုင် သည်။ တိုက်ရိုက်နိဗ္ဗာန်ကို မပေးနိုင်ပါ။ ဆရာဝန်များလိုပါ။

၁၄-မေး။ ။ အတွင်းက အကျိုးအကြောင်းကို ဘယ်လိုရုပ်သွား အောင် လုပ်နိုင်ပါသလဲ။ မဟာယာနက အပြင်က ရုပ်သွားအောင် လုပ်နိုင်တဲ့ နည်းရှိပါသည်။

ဖြေ။ ။ မျက်မမြင်ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သူဝတ်ဆင်ထားတဲ့ အဝတ်ညစ်ကို သူကိုယ်တိုင် မျက်စိအလင်းမရသေးလို့ မတွေ့ရသေးမီ ထိုအဝတ်ကို ကာကယ် သန့်စင်တဲ့အဝတ်လို့ မှတ်ထင်ကာ သာယာစွဲလမ်းမှု ဖြစ်နေမှာဘဲ၊ တချိန်တွင်

ဆရာကောင်းကိုတွေ့လို့ မျက်စိနှစ်ကွင်း အလင်းရပြီး ထိုအဝတ်ကို မြင်လို့ အဝတ်ညစ်မှန်း အမှန်အတိုင်း သိတဲ့အခါ ထိုအဝတ်အပေါ်တွင် သာယာမှု ကင်းကွာသွားသလို ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရုပ် နာမ် နှစ်ပါးသာ ရှိကြောင်းကို ကောင်းကောင်းမသိရသေးလို့ ယင်း ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးရဲ့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာဆိုတဲ့ အပြစ်အနာအဆာတွေကိုမသိရသေးခင်အဲဒီ ရုပ် နာမ်အပေါ် မှာ အထင်အမြင်မှားပြီးတော့ သာယာမှု စသော ကိလေသာတွေ ဖြစ်နိုင် တယ်။ ဖြစ်တိုင်း ရုပ် နာမ်ကို ဖြစ်ခိုက်မှာ ရှုမှတ်နေယင် အမှန်အတိုင်း တကယ် သိလာနိုင်တယ်။ ဒီအခါမှာ အတွင်းက ရပ်သွားအောင် လုပ်နိုင်ပါတယ်။

၁၅-မေး။ ။ ကိုယ်တိုင် တွေ့ပြီးပါပြီလား။

ဖြေ။ ။ တွေ့ပြီးပါပြီလို့ပြောလဲ ယုံချင်မှ ယုံမည်။ မတွေ့သေးပါ ဖြေလဲ အကျိုးမရှိ။ သို့ဖြစ်၍ ဒီမေးခွန်းကို မဖြေကြားလိုပါ။

ပြီး၏။

အပေရိကန် အမျိုးသား (စာရေးဆရာ) တယောက်

သူ့ကိုယ်တိုင် တရားကျင့်သုံး၍-

ဈေးကွက်စားပွဲ

သူ့မှာ တရားအားထုတ်လိုက်သည့်အတွက် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော တရားတွေ လက်တွေ့အားဖြင့် လျော့သွား၍ နောင်လဲ အာရုံနှင့်စပ်ပြီး စိတ်၏ ချုပ်တည်းမှုကို ရပါတော့မည်-ဟု လျှောက်ထားသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားက တရားအားထုတ်မှုဆိုတာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော တရားတွေကို ငြိမ်းသွားအောင် ပြုလုပ်ခြင်းပါဘဲ-ဟု အမိန့်ရှိ လေသည်။

သို့ဖြစ်လျှင် အချို့ ရဟန်းတော်များ ဒီတရားမျိုးကို သာကြောင့် အား မထုတ်ကြပါသလဲဟု ထပ်မေးပြန်ရာ-

လူအမျိုးမျိုးရှိပုံ--စိတ်ထားအမျိုးမျိုးရှိပုံ-အစားအစာ အမျိုးမျိုးရှိပုံ၊ ထိုတွင် လူမျိုးအလိုက် အကြိုက်အမျိုးမျိုးရှိပုံ စသည်ဖြင့် ရှင်းပြတော်မူသည်။

သံဃာသည် (၁) ဘိက္ခုသံဃာ၊ (၂) အရိယာသံဃာ ဟု နှစ်မျိုးရှိရာတွင် ဗုဒ္ဓဘုရား၏ ခွင့်ပြုချက်အတိုင်း ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်သော ဘိက္ခုအပေါင်း သည် ဘိက္ခုသံဃာမည်၏။ ၎င်းသည် အနည်းဆုံး သီလကိုတော့ ထိန်းသိမ်းရ ပေသည်။

သောတာပန် စသည်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိပြီးသော အရိယာအပေါင်းသည် အရိယာသံဃာ မည်၏။ ယခု တရားအားထုတ်မှုဟာ ထိုအရိယာ အဖြစ်သို့ ရောက်ဖို့ပင် ဖြစ်သည်။

တရားအားမထုတ်မီ အကြမ်းစားယုံကြည်မှု ဘယ်လောက် ရှိရပါသလဲဟု မေးပြန်ရာ ရိုးရိုးကုသိုလ်ကံကအကျိုးပေးယင်လှူပြည် နတ်ပြည်ရောက်နိုင်တယ်၊ စျာန်ကုသိုလ်ဘာဝနာက ဗြဟ္မာ့ပြည် ရောက်နိုင်တယ်-ဟူသော အချက်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မှန်သမျှ အကြမ်းအားဖြင့် ယုံကြည်ထားရသည်။ ပြီးတော့ မကောင်းတဲ့ အကုသိုလ်ကံ လုပ်ယင်လဲ ငရဲတိရစ္ဆာန် ပြိဇ္ဇာ အသုရကာယ် အပါယ်လေးဘုံသို့ ရောက်ရတယ်လို့လဲ ယုံကြည်ရတယ်ဟု ဖြေတော်မူသည်။

ခရစ်ယာန် ဘာသာ၌ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ အကြောင်း အကျိုး ဆက်စပ်လို့မရပါ။

ဗုဒ္ဓဘာသာမှာတော့ ကိုယ့်အမှုနဲ့ကိုယ်ဘဲ၊ မကောင်းကံပြုယင် မကောင်း ပြစ်အကျိုး ခံပေးလိမ့်မယ်၊ ဒီအပြစ်တွေမှလွတ်အောင် တရားအားထုတ် ရပါ

သည်။ တရားမပြည့်စုံယင် ယခုဘဝမှာ ကောင်းနေသော်လဲ နောင်ဘဝတွင် လူမိုက် လူဆိုးကြီး ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဥပမာ ကလေးသည် တချိန်တွင် မီးကိုပူမှန်း သိနေသော်လဲ အခြားတချိန်တွင် မသိဘဲ မီးကို ကိုင်မိယင် မီးပူခံရလိမ့်မည် အမှန်ဘဲ။ နောင်ဘဝမှာမှ ခံစားရသည်မဟုတ်၊ ယခုဘဝမှာလဲ စိတ်ဖောက် ပြန်သွားယင် ဒီလိုဘဲ ဒုက္ခဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီအပြစ်တွေမှ လွတ်အောင် တရား အားထုတ်ရတယ်လို့ မှတ်ပါ။

ယောစ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ—စသော ဓမ္မပဒ ပါဠိတော် အရ ဘယ်လိုပင် ကောင်းအောင်နေနေ အဖြစ်အပျက်ကို မမြင်ပါဘဲ အသက် တရာရှည် နေရသော်လဲ ယခုဘဝလဲ တန်ဖိုးမရှိပါ။ နောင်ဘဝတွင်လဲ လူဆိုး လူမိုက်ကြီး ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ တရားအားထုတ်၍ ရုပ် နာမ် အဖြစ်အပျက်ကို တရက်သားမျှ တွေ့မြင်ပါက အဖြစ်အပျက်မမြင်ဘဲ အသက်တရာရှည် နေရသူ ထက် တန်ဖိုးအများကြီး များပါတယ်။ ဆက်၍ ကြိုးစားအားထုတ်လို့ နိဗ္ဗာန် တွေ့သွားယင် ဒုက္ခမျိုးစုံမှ လွတ်ငြိမ်းသွားနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီ ၂- ချက်အရ တရား အားထုတ်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ဟာ ဒါပါဘဲ။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို စဉ်းစားကြည့် ရမယ်။ တရားအားထုတ်ရာတွင် ဗုဒ္ဓက လမ်းညွှန်ရုံသာ ညွှန်နိုင်ပါတယ်။ နိဗ္ဗာန် ရောက်သွားအောင်တော့ မပေးနိုင်ပါဘူး။

ဗုဒ္ဓက လောကုတ္တရာရေးကို ပို၍ ဦးစားပေးတော်မူသည်။ နေရေးထိုင်ရေး စသော လောကဇာတိတွေကို ဘာသာတရားက ဘာမျှမတတ်နိုင်၊ ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတရားကတော့ လောကုတ္တရာရေးကိုသာ ဦးစားပေးသည်။ သတိ ပဋ္ဌာန် ပါဠိတော်တွင် သောက ပရိဒေဝါနံ သမတိက္ကမာယ—စသည်ဖြင့် ဟောထားခဲ့တာဘဲ။ သို့ပေမယ့် တရားလိုက်နာသူတို့သာ သောက စသည် တို့ကို ပျောက်ကင်းစေနိုင်သည်။ မလိုက်နာသူတို့မှာ မပျောက်ကင်းစေနိုင်။

ယခုကာလ အချို့ သူတို့မှာ ပစ္စည်းရှိသူများဖြစ်ကြသော်လဲ ပစ္စည်းအတွက် ကြောင့်ကြစိုက်နေရလို့ ဆင်းရဲနေရသည်။ ပစ္စည်းပင် မရှိသော်လဲ ရှိသမျှ လေးနဲ့ ရောင့်ရဲတင်းတိမ်နေပါက ချမ်းသာနိုင်တာဘဲ။ ဒီလို ချမ်းသာရေး တွေအတွက် ဗုဒ္ဓက လောဘစသော ကိလေသာတွေကို နည်းပါးအောင် အားထုတ်ရန် ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့သည်။ မရောင့်ရဲက ဒုက္ခကြီးရောက်၊ ရောင့် ရဲက ဒုက္ခပျောက်။

သန္တုဠိပရမံ ဓနံ- လို့ ဘုရားဟောထားတာ ထင်ရှားရှိပါတယ်။ ရောင့်ရဲ ခြင်းဟာ အမြတ်ဆုံးသောဥစ္စာလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ရူပါရုံတခုခုကို တွေ့ရာ၌ နှစ်သက်သွားယင် လောဘ၊ စိတ်ဆိုးယင်ဒေါသ၊ သာမန်အာရုံပေါ်တွင် မြဲသည်ဟု ယူဆယင် မောဟ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါတွေ ငြိမ်းသွားအောင် ယခုတရားအားထုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ယခု အမေရိကန် စာရေးဆရာမှာတော့ စတင်အားထုတ်စဖြစ်လို့ ကောင်းမွန်းမသိ သေး၊ နောင် သမာဓိ အားကောင်းလာသည့်အခါ ယခင်က မိမိသန္တာန်တွင် မဖြစ်ဘူးသေးသော ထူးဆန်းသည့် တရားအရသာတွေကို ခံစားရပါလိမ့်မည်။

ဤသို့ အမေရိကန်စာရေးဆရာအား မိန့်တော်မူပါသည်။

သံဃာရတနာနှင့် မဟာစည်ဆရာတော်

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မှန်လျှင် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ-

၁-ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊

၂-ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊

၃-သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊

ဤ ၃ ပုဒ်ကို ရွတ်ဆိုခြင်းဖြင့် သရဏဂုံတည် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံမြဲ ဖြစ်ပေသည်။ ယင်း ၃ ပုဒ်အနက် သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ-သံဃာတော်မြတ်ကို ဆည်းကပ်ပါ၏ ဟု ဆိုသည့် တတိယပုဒ် အရ သံဃ ဟူသော ပါဠိစကား “အပေါင်းအသင်း အဖွဲ့ အစည်းအရုံး” ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရကို စဉ်းစားဖို့ လိုပါသည်။ သံဃ ကို သံဃာ ဟူ၍ ပါဠိသက် မြန်မာဝေါဟာရ တွင် လျက် ရှိသည့်အတိုင်း သံဃာ(သင်္ဃာ) ဟု ဆိုလျှင်လည်း မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခေါ်ကြောင်း နားလည်ကြပါသည်။

သံဃာသည် ပရမတ္ထသံဃာ၊ သမ္မုတိသံဃာ ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

သုပ္ပဋိပန္နတာ စသော ဂုဏ်တော်များနှင့် ပြည့်စုံ၍ အရိယာ ဖြစ်ပြီးသော သံဃာတော်များသည် ပရမတ္ထသံဃာမည်၏။ (ပရမတ္ထ-အစစ်အမှန် မဖောက် မပြန်နိုင်သော၊ ရဟန်းတော် သံဃာတော်အဖြစ်မှ ပြောင်းလဲ၍ လူ့ အဖြစ် စသည်သို့ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မရောက်နိုင်သော၊ သံဃ-အရိယာအပေါင်းအဖွဲ့။)

သုပ္ပဋိပန္နတာ အစရှိသော ဂုဏ်တော်များနှင့် အထိုက် အလျောက်သာ ပြည့်စုံနိုင်၍ အရိယာ သံဃာ များနှင့် ဝိနည်းသိက္ခာ ကျင့်ဖွယ်ရာ တူသော ကြောင့် သံဃာဟု သမုတ်အပ်သော (အစစ်အမှန်မဟုတ်တတ်သော) သံဃာ တော်သည် သမ္မုတိသံဃာမည်၏။ (သမ္မုတိ-အစစ် အမှန် မဟုတ်၊ အများ သမုတ်အပ်၊ အသိအမှတ် ပြုအပ်သော၊ သံဃ-ပုထုဇဉ် ရဟန်းတော်များ၏ အပေါင်းအဖွဲ့။)

ပရမတ္ထသံဃာ အာရုံပြုရမည့်ကိစ္စ

“သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ” ဟု သရဏဂုံ ဆောက်တည် ကိုးကွယ်ရာ၌ ရည်စူး ရမည့် သံဃာဟူသည် ပုထုဇဉ် သံဃာမဟုတ်၊ အရိယာ သံဃာများသာ ဖြစ်

ပေသည်။ ဆတ္တမာဏဝ လူလင် ဝတ္ထု၌ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် ကိုယ်တော်တိုင် “အရိယာ သံဃာတော်ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လော့” ဟု သရဏဂုံ ပေးတော် မူသည်။ သံဃဂုဏ်တော်များကို ရည်မှန်း၍ သံဃာနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်း သည့် အခါလည်း “သုပ္ပဋိပဇ္ဇော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော ။ပ။ ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌပုရိသပုဂ္ဂလာ” စသည်ဖြင့် အရိယာသံဃာတော် ရှစ်မျိုးရှိ၏။ “သုပ္ပဋိပဇ္ဇတာ- ကောင်းစွာ ကျင့်ခြင်း” စသော ဂုဏ်ကို အာရုံ ပြုရသည်။

ရတနသုတ်(ပရိတ်ကြီး)လာ သံဃာ့ ရတနာ ဟူရာ၌ “ယေပုဂ္ဂလာ အဋ္ဌ သတံ ပသဋ္ဌာ စတ္တာရိ တောနိ ယုဂါနိ” စသည်ဖြင့် အရိယာ သံဃာ တော် ကို သာ သံဃာ့ရတနာဟု ဟောတော်မူသည်။ ကျမ်းပြုဆရာတော်များကျမ်းမပြုမီ သံဃာကိုရှိခိုးကြရာ၌လည်း “နက္ခာ သံဃံ နိရဂံဏံ-ကိလေသာ အညစ်အကြေး ကင်းဝေးတော်မူသော အရိယာ သံဃာတော်ကို ရှိခိုးပြီး၍” ဟု ပဏာမ ပြုကြ ရသည်။

သံဃာနှစ်မျိုးလုံးဆိုင်သောကိစ္စ

သံဃိက ဒါန(ကျောင်းလှူ ဆွမ်းလှူစသော အလှူ)ကို ပြုရာ ရည်စူးရမည့် သံဃာ၌ကား ပရမတ္ထ သံဃာတော်လည်းပါဝင်၊ ပုထုဇဉ် သမ္မုတိ သံဃာ များလည်း ပါဝင်ကြသည်။ ယခုကာလ စေတီပုထိုး ရုပ်ပွား ဆင်းတုတော် များအား ပူဇော်ရာ၌ သက်တော် ထင်ရှား ဘုရားရှင်ကိုပါ ရည်စူး၍ ပူဇော် နိုင်ကြသကဲ့သို့ ထို အတူ ဆွမ်း၊ ကျောင်း စသော ပစ္စည်း ၄-ပါးကို လှူဒါန်း ကြရာ၌လည်း မိမိဆွမ်းကပ်သော သံဃာတွင် ပုထုဇဉ်ချည်းသာဖြစ်စေကာမူ သံဃိက ဒါန ဖြစ်အောင် ရည်မှန်းနိုင်ပါမူကား သူ၏ အာရုံပြုရာ သံဃာ များတွင် အရိယာ ဖြစ်ပြီးသော သံဃာများလည်း ပါဝင်နိုင်ပေသည်။

အခါတပါး၌ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်အထံသို့ သူကြွယ်တယောက်ရောက်လာ၏။ ရှင်တော်မြတ်က “သင်တို့အမျိုး၌ အလှူအတန်းပေးကမ်းရဲ့ လား” ဟုမေးတော် မူရာ “အလှူအတန်း ပေးကမ်းပါကြောင်း၊ သို့သော်-တောကျောင်း ဘုန်း တော်ကြီးများ၊ ဓုတင်ဆောင်ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာဖြစ်အောင်ကျင့်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုသာ လှူပါသည်” ဟု လျှောက် လေရာ- အိမ်ရာတည်ထောင် လှူ ဘောင်မှာ နေသူက “ဤ ဘုန်းကြီးသည် ရဟန္တာဘဲ၊ ဤဘုန်းကြီးသည် ရဟန္တာဖြစ်အောင် ကျင့်နေသူဘဲ” ဟု သိနိုင်ဖို့ ခဲယဉ်း၏။ တောကျောင်းနေသူတိုင်း၊ ဓုတင်ဆောင်သူတိုင်း(စိတ်ရင်းမကောင်း

လျှင်) မချီးမွမ်းထိုက်၊ စိတ်ရင်းကောင်းလျှင် ရွာနီးကျောင်း နေသူ၊ ဓိုတင် မဆောင်သူများလည်း ချီးမွမ်းထိုက်၏။ ဤသို့လျှင် ပုဂ္ဂိုလ် အကောင်း အဆိုး ရွေးချယ်နိုင်ဖို့ ခဲယဉ်းသောကြောင့် “သံဃာကိုသာ ရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းလေ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။ (ဆက္က အင်္ဂုတ္တိရ်)

သာသနာ့ဝန်ဆောင်များ

ပရမတ္ထသံဃာဖြစ်ဖြစ်၊ သမ္မုတိသံဃာဖြစ်ဖြစ်၊ သာသနာ့တာဝန်ကို ရှက် ဆောင်တော်မူခဲ့ကြသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လျှင် ယခု ခေတ်လူများအထိ ကျေးဇူး များလှပေသည်။ မှန်၏။ အရှင်မဟာကဿပ၊ အရှင်အာနန္ဒာ စသော ပုဂ္ဂိုလ် များသည် ပရမတ္ထသံဃာအဖြစ်ဖြင့် သာသနာ့တာဝန်ကို ဆောင်တော်မူခဲ့ကြ ၏။ အဋ္ဌကထာ အကျယ်ကို အကျဉ်းချုံး၍ စီရင်တော် မူသော အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓ သောသ၊ မူလဋီကာဆရာအရှင်အာနန္ဒာ၊ အနုဋီကာဆရာအရှင်ဓမ္မပ ဂါလစသော ဆရာတော်များသည် သမ္မုတိ သံဃာတော်အဖြစ်ဖြင့် သာသနာ့ တာဝန်ကို ဆောင်တော်မူခဲ့ကြ၏။ ထို့ ကြောင့် ယခုအခါ ထိုသာသနာ့ဝန်ဆောင် ထိပ် ခေါင်တင် သံဃာတော်များ၏ အကြောင်းကို အကျဉ်းမျှ ထုတ်ပြုပါ တော့မည်။

အရှင်ယသ အကြောင်း

(လူ့ စည်းစိမ် ခံစားပုံ)

ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူမည့် ကဆုန်လပြည့်နေ့ နံနက်စောစောတွင် သနာနို့ ဆွမ်း လှူဒါန်းခဲ့သော သုဇာတားသဋ္ဌေးကတော်၏ သားဦးရတနာဖြစ် သော “ယသ” သတို့သားသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မစကြာ တရားဦးကို ဟော တော်မူချိန်မှာ ဗာရာဏသီမြို့၌ (ဗုဒ္ဓအလောင်းတော်စံနေပုံကဲ့သို့) ဆောင်း နွေ မိုးဟု ဥတု ဥပါးအလိုက် စံစားဖို့ရာ ခမ်းနားလှစွာသော ပြာဿဒ် ဥဆောင် ဖြင့် တင့်တင့်တယ်တယ် ထယ်ထယ်ဝါဝါ စံနေခိုက်ဖြစ်လေသည်။ ဇနီးသဋ္ဌေး ကတော်ကလေး၏ အထိန်းအယ မောင်းမမိသံ အခြွေအရံ တို့လည်း ယသော် ခရာ၏ အခြွေအရံတမျှ များပြားလှတော့၏။ ဖြေဖျော်ယုယတီးမှုတ်ကြသူများ မှုစ၍ တံခါးစောင့်အထိ ယောက်ျားတယောက်မျှ မရှိစေရ၊ အားလုံးမိန်းမသား တွေချည်း ဖြစ်ကြပေသည်။

အနာဂါမ်တည်ပုံ။ ။ တညဉ့်၌ ကား-ထို ယသ သတို့သားသည် အများ အိမ်ပျော်နေခိုက်နိုးလာလေရာ ညှိထွန်းထားသော မီးရောင်အောက်၌ မတော်

မလျော် အိပ်ပျော်လျက် မလှုပ်မယှက်နေကြသော မောင်းမတစ်စုကို မြင်လေ
သော် စိတ်ထဲ၌ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော တိုက်ကြီးအလယ်မှာ ဖွယ်ဖွယ်ရာရာ
နေရာသည်ဟု မယူဆတော့ဘဲ သုသာန်တစ် သင်္ချိုင်းဝ၌ အတုံးအရုံး ဖြစ်နေ
သော လူသေကောင်တို့အလယ် ရောက်နေရာသလို ထင်မြင်လာရကား-

“ဥပဒ္ဒုတံဝတဘော၊ ဥပသဠံဝတဘော”

အနှိပ်စက်ခံရလေစွ၊ ဘေးရန်များလေစွ ဟု နှုတ်က တတုတ်တုတ် ပြော
လျက် “ဘယ်ရောက်ရောက် ဒီနေရာက လွတ်လျှင် ပြီးရော” ဆိုတဲ့ ဆန္ဒဖြင့်
တိုက်ပေါ်မှဆင်းလာလေရာ အိမ်ဝင်းတံခါးနှင့် မြို့တံခါးကိုပါ နတ်များက
ဖွင့်ထားနှင့်၍ အဆင်သင့်ထွက်ကာ မိဂဒါဝုန်လမ်းသို့ ခြေလှမ်းလျက်ရှိလေ
သည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာလည်း နံနက်စောစော စကြံ့လျှောက်တော်မူစဉ် ယသ
သတို့သားလာနေသည်ကို မြင်တော်မူ၍ စကြံ့ မှဆင်းကာ ထိုင်တော် မူလေ
သည်။

ယသ သတို့သားလည်း ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာနှင့် မလှမ်း မကမ်း ရောက်လာသည်
တိုင်အောင် “အနှိပ်စက်ခံရလေစွ၊ ဘေးရန်များလေစွ” ဟု တတုတ်တုတ်ရွတ်ဆို
လျက်နေရာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက- “ဒီနေရာမှာ အနှိပ်စက်မခံရဘူး၊ ဒီနေရာမှာဘေး
ရန် မရှိဘူး၊ ဒီလာခဲ၊ ထိုင်ပါ၊ သင့်အားတရားဟောမည်” ဟု ခေါ်တော်မူလေ
လျှင် အလွန်ပင်ဝမ်းမြောက်၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအထံရောက်လေသော် ဟောတော်
မူသော တရားအဆုံး၌ အနာဂါမ်တည်လေသည်။

ရဟန္တာဖြစ်၍ ရဟန်းပြုပုံ

ယသ သတို့သား ထွက်သွားသည်ကို နံနက်မှသိရ၍ ဖခင်သဌေးကြီးသည်
အရပ် ၄-မျက်နှာသို့ မြင်းစီး ဘမန်တို့ကို စေလွှတ် ရှာဖွေ၍ ကိုယ်တိုင်လည်း
မိဂဒါဝုန်ဘက်သို့ အရှာထွက်လေ၏။ ထိုအခါ ယသ စီးသွားသော ရှေ့ခြေနင်း
(ဖိနပ်)ရာကို မြင်ရ၍ ခြေရာခံပြီး လိုက်သွားလေရာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ အနီးသို့
ရောက်သော်လည်း (သားနှင့် ချက်ချင်းတွေ့လျှင် တရားနာရာ၌ စိတ်ပဝင်စား
မည် စိုးသောကြောင့် ချက်ချင်းမတွေ့စေသေးဘဲ တန်ခိုးတော်ဖြင့် ကွယ်ထား
ရကား) သတို့သားကိုမတွေ့ရသည့်အတွက် “ယသသတို့သားကို မမြင်ပါလား”
ဟု မေးလေရာ ရှင်တော်မြတ်လည်း “ဒီနေရာမှာ ထိုင်ပါဦး၊ သတို့သားကို
တွေ့ကောင်းတွေ့ရပေလိမ့်မည်” ဟု မိန့်တော်မူ၍ ထိုင်နေသော သဌေးကြီး

အား တရားဟောတော်မူလေလျှင် သောတာပန်တည်၍- ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓသံသရာ၌ လူထဲမှရတနာသုံးပါးလုံးကို ပထမဆုံး ကိုးကွယ်ရသော ဥပသကာဖြစ်လေသည်။ ဖခင်တရားနာနေစဉ် ယသ သတို့သားလည်း မိမိသိပြီးသော တရားကို ထပ်၍ စဉ်းစားဆင်ခြင်လေရာ အနာဂါမ်အဆင့်မှတိုး၍ ရဟန္တာ ဖြစ်လေသည်။ (တပုဿ ဘလ္လိကတို့ ဗုဒ္ဓနှင့် တွေ့စဉ်က သံဃရတနာမရှိသေး၍ ရတနာ ၂-ပါးကိုသာ ကိုးကွယ်ကြရသည်။)

ထိုအခါ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ကွယ်ထားသော တန်ခိုးတော်ကို ရုပ်သိမ်းလိုက်သဖြင့် သဌေးကြီးလည်း သားကိုမြင်လျှင်- “ချစ်သား-သင့်မိခင်သည် အလွန်ဝမ်းနည်းနေတယ်၊ မိခင်အသက်ကို ပေးပါဦး” ဟုတောင်းပန်ပါသော်လည်း (ရဟန္တာဖြစ်နေပြီဖြစ်သောကြောင့်) “လူ့ဘောင်နေလို့မဖြစ်ဟော့ကြောင်း” ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကမိန့်တော်မူပေ ရဟန္တာဖြစ်သည်ကို အားရချီးကျူး၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာနှင့် အတူ ယနေ့ဆွမ်းစားလိုက်ခဲ့ဖူးရန် ဖိတ်မန်၍ ပြန်သွားလေသည်။

ခမည်းတော်ပြန်သွား၍မကြာခင် ယသ သတို့သားလည်း ရဟန်းပြု၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာနှင့်အတူ ခမည်းတော်နေအိမ်သို့ကြွတော်မူသည်။ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူမီပင် အရှင် ယသ ၏ မိခင်နှင့် ဇနီးသည်အား ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်က တရားဟောတော်မူပြန်ရာ ၂-ယောက်လုံးသောတာပန်တည်ကြလေသည်။ (ထိုအချိန်မှာ လူထဲ၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦး၊ အရှင် ယသ ဟု ရဟန္တာ ၇-ပါးသာ ရှိသေးသည်။)

ပထမဝါ ရဟန္တာ ခြောက်ကျိပ်တစ်

ယသ သတို့သား ရဟန်းပြုသွားကြောင်း သူငယ်ချင်းဖြစ်ကြသော သဌေးသား ၄-ယောက်တို့ကြား၍ စဉ်းစားကြသည်မှာ-

“ယသလို အမျိုးကောင်းသား တယောက်သည် ဆံပင်ကိုရိတ်၊ မုတ်ဆိတ်ကိုပယ်၊ သုံးထယ်မျှ သင်္ကန်းကို ဆင်မြန်း၍ ရဟန်းပြုတယ်ဆိုလျှင် ထိုဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဆုံး အမ ဩဝါဒ သာသနာသည် ကေန့်မု့၍ အောက်ကျ နောက်ကျ မဖြစ်တန်ရာ၊ ယသ သတို့သားလို အသက်ဘန်း အမျိုးသား တယောက် စိတ် ဝင် စားလောက် ဖွယ်ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်တဲ့ အရာများ ရှိပေလိမ့်မည်။”

ဤသို့တော့တောကြံဆ၍ အရှင်ယသထံသို့ သွားကြလေရာ အရှင် ယသမှ တဆင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအထံသို့ရောက်ကြ၍ အစဉ်အတိုင်း တရားတော်ကိုနာကြရ သဖြင့် ရဟန္တာ ရဟန်းတော်များ ဖြစ်သွားကြလေသည်။

ထို့နောက်ဇနပုဒ်မှ အရှင်ယသ၏ သူငယ်ချင်းဖြစ်ကြသော ဆွေကောင်း မျိုးကောင်း သတို့သားပေါင်း ငါးကျိပ်လည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် ကြားကြ ၍ အရှင် ယသထံ လာကြလေရာ ရဟန္တာ ရဟန်းတော်များ ဖြစ်ကုန်ကြလေ သည်။ ဤကား မိဂဒါဝုန်တော ပထမဝါ၌ ရဟန္တာဖြစ်ကြကုန်သော ရဟန်း တော်များတည်း။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာပဉ္စဝဂ္ဂီ ငါးဦးနှင့် အရှင် ယသတို့ အပေါင်းအ ဖော် ငါးကျိပ် ငါးပါး ပေါင်းလျှင် ထိုပထမဝါ၌ ရဟန္တာ ခြောက်ကျိပ် တပါး ရှိလေပြီ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို ချန်ထား၍ ထို ခြောက်ကျိပ်သော အထက် တန်း အမျိုးကောင်းသား ရဟန္တာများကား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏အဆုံးအမသြဝါဒ သာသနာ့ဝန်ကို အားသွန်ကြီးပမ်း ဆောင်စွမ်းတော်မူကြမည့် သာသနာ့ ဝန်ဆောင် ထိပ်ခေါင်တင် အရှင်မြတ်များပေတည်း။

အရှင် ယသ တို့ ရှေးကောင်းမှု

အရှင်ယသအလောင်းနှင့် သူငယ်ချင်း ငါးကျိပ်ငါးယောက်တို့သည် တခု သော ရှေးဘဝ၌ အသင်းဖွဲ့၍ ကောင်းမှုပြုကာ ကိုးကွယ်(အားထား)ရာမရှိ သော သူသေအလောင်းတို့ကိုလည်း မီးသဂြိုဟ်ပေးလေ့ရှိကြလေသည်။ အခါ တပါး၌ကား ကိုယ်ဝန်ဆောင် မိန်းမ၏အလောင်းကို သုသာန်သို့ ယူသွား၍ အသင်းသား ငါးယောက်ကို မီးသဂြိုဟ်ရန် ချန်ထားလျက် အခြားသူတို့ ပြန် သွားကြလေသည်။ ကျန်ရစ်သော ငါးယောက်တို့တွင် အရှင် ယသအလောင်း သတို့သားသည် မီးသဂြိုဟ်ယင်း အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းထင်လာသဖြင့် သူထင်လာ သည့်အတိုင်း အခြား လေးယောက်ကိုလည်း ပြောပြလေရာ အားလုံးအသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများပြီးနောက် ပြန်လာ၍ အခြား ငါးကျိပ်သော မိတ်ဆွေတို့ အားလည်း ပြောပြကြသဖြင့် အားလုံးပင် အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း ထင်ကြ လေ သည်။ ယသအလောင်းသတို့သားကား အိမ်ရောက်သည့်အခါ မိဘနှင့်ဇနီး သည်အားလည်း ပြောပြပြန်သဖြင့် ထိုတခဏမျှ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကြလေ ၏။ (အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကား သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးတွင် ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ပင်တည်း။)

ထိုရခဲသောအသုဘဘာဝနာ(ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်)သည် ယသ သတို့သား၏ စိတ်အစဉ်၌ မသိမသာဘဝတိုင်းစွဲကပ်ပါနေလေရာ နောက်ဆုံး

ဘဝ၌ ခမ်းနားကြီးကျယ်တင့်တယ်သောတိုက်ခန်းဝယ် စံမြန်းနေစဉ်မှာပင် ဝတ်စားဆင်ပြင်လျက် အိပ်ပျော်နေသော မောင်းမိဿံ အခြေအရံတွေကို ကြည့်ရှုကာ ရှေးတုန်းက ရခဲ့သော အသုဘဘာဝနာသည် အလွန်ထင်ရှားစွာ ပေါ်လာပြန်ရကား ထိုတိုက်ခန်းမှာပင် မနေနိုင် မထိုင်နိုင်အောင် ရှိရလေ သည်။ ထိုအသုဘဘာဝနာကို အခြေခံရခဲ့သောကြောင့် မိဘဇနီးနှင့် သူငယ် ချင်း ငါးကျိပ် လေးယောက် တို့လည်း အရှင်ယသနောက်သို့ လိုက်ကာ တရားထူး ရကြ ပါလေသည်။

သာသနာပြု စေလွှတ်တော်မူခန်း

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ပထမဝါကျွတ်သည့်အခါ ခြောက်ကျိပ်သောရဟန်းတို့ ကို ခေါ်တော်မူ၍ ဤသို့မိန့်တော်မူ၏။

“ရဟန်းတို့- ငါသည် လူ၌ ဖြစ်သော ကာမ အနှောင်အဖွဲ့ ကျော့ကွင်း၊ နတ်၌ ဖြစ်သော ကာမ အနှောင်အဖွဲ့ ကျော့ကွင်းတို့မှ လွတ်ကင်းခဲ့လေပြီ။ သင်တို့လည်း ထိုကျော့ကွင်းတို့မှ လွတ်ကင်းကြပြီ။ ရဟန်းတို့- သင်တို့သည် များစွာသော သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားချမ်းသာဖြစ်ဖို့ရာ ဒေသစာရီ လှည့်လည် ကြ(တလမ်းကို နှစ်ပါးသွားလျှင် အရပ်ဒေသအနှံ့နည်းမည်စိုးသောကြောင့်) တလမ်းကို နှစ်ပါးမသွားကြလေနှင့်၊ ကိုယ့်လမ်းနှင့်ကိုယ် ခဲ့၍ သွားကြလေ။ အစကောင်း၊ အလယ်ကောင်း၊ အဆုံးကောင်းတရားကိုရောက်ရာအရပ်တိုင်းမှာ ဟောပြောကြလေ၊ ငါဘုရား၏ သြဝါဒ သာသနာတော်ကို အရပ်တိုင်း ထင် ရှားအောင် အနှံ့အပြားဟောပြောကြလေ၊ ပညာမျက်စိ၌ အဝိဇ္ဇာတိမ်သလာ နည်းပါးသော သတ္တဝါတွေ အများအပြားရှိကြပါ၏။ ထို သတ္တဝါ တို့သည် တရားကိုမနာရသည့်အတွက် ရသင့်ရထိုက်သော အသိဉာဏ်မှယုတ်ယုတ်ရှာကြ ပေလိမ့်မည်။ ဟောပြောသည့်အခါ သိလွယ်မည်သတ္တဝါတွေလည်း ရှိကြပေ လိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် သင်တို့ အနှံ့အပြားတရားစစ်တရားမှန်ကိုဟောကြလေ။ ငါဘုရားကား- ဥရုဝေလ တောသို့ ကြွ၍ ရသေ့ ညီနောင် သုံးယောက်တို့ ခေါင်းဆောင်နေသော ရသေ့ တထောင်ကို တရားဟောမည်” ဟု မိန့်တော် မူကာ၊ ထိုပထမ ဝါကျွတ်မှစ၍ သာသနာပြု ကိစ္စကြီးကို စတင်တော်မူခဲ့ လေသည်။

ထိုသို့စေလွှတ်သော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့လည်း အရပ်ရပ်၌ တရားဟော တော်မူကာ အရည်အချင်းရှိသော အမျိုးသားတို့ကို သာသနာတိုင်းသို့ သိမ်း

သွင်းတော်မူကြလေရာ- ထိုအချိန်မှစ၍ ဗုဒ္ဓသာသနာသည် အိန္ဒိယ နိုင်ငံ၌ ဘဝတစ ကျယ်ပြန့်၍ အတော်ခိုင်ခံ့လာလေသည်။

မှတ်ချက်။ ။ အရှင်ယသ၏ သူငယ်ချင်း ငါးကျိပ် လေးယောက်တို့သည် အရှင်ယသ ရဟန်းပြုသည်ကို အားကျကြ၏။ ဘာကြောင့်နည်း- “အလွန် အထက်တန်း ရောက်နေသော ယသ သတို့သား၏ ရဟန်းပြုရာ သာသနာသည် အလွန်အလွန် အထက်တန်း ကျပေလိမ့်မည်” ဟု စဉ်းစား မိကြသောကြောင့် ဘည်း။ ထို့ကြောင့် မည်သည့်ကိစ္စ၌မဆို အထက်တန်းလူတွေလုပ်သော အလုပ် သည် အထင်ကြီးခံရသကဲ့သို့ အောက်တန်းလူတွေလုပ်သော အလုပ်မျိုးလည်း (အလုပ်ကောင်းလာသည့်အခါ ကျမှအထင်ကြီးတန်လျှင်ကြီးမည်၊ ပထမသော် အထင်သေးခံရမြဲပင်ဖြစ်သည်။) ရှေးတုန်းက လက်ရှိ ရှင်ဘုရင်ဘဝမှ ထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာနှင့်တကွ အရှင် ယသတို့ကဲ့သို့ အထက်တန်း ပုဂ္ဂိုလ်များစွာ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသော ကျွန်ုပ်တို့သာသနာကို အများက မော်၍ ဖူးမြော်ကြရသလောက် ယခုအခါလည်း သာသနာကို မော်၍ ဖူးမြော်ကြရ အောင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားသည် အထက်တန်းစား ရဟန်းတော်များ ခြံရံလျက် အထက်တန်းစားလူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အားထားကိုးကွယ်မှုကိုခံယူကာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မက နိုင်ငံခြားသို့ပင် ပျံ့နှံ့အောင် သာသနာပြုတော်မူလျက် ရှိပေသည်။

အရှင်ယသ ရဟန္တာ

သုဇာတာသဌေးသမီး၏သား အရှင်ယသသည် ဘုရားအလောင်းသိဒ္ဓတ် မင်းသား၏စည်းစိမ်ကဲ့သို့ ပြာသာဒ် ၃-ဆောင်ဖြင့် ဥတု ၃-ပါးပြောင်းလဲကာ လူ့ စည်းစိမ်ကို ခံစားခဲ့ရာမှ တခုသော ညအခါ မိမိကို ဖျော်ဖြေနေကြသော ရံရွှေတော်မိန်းမတို့ အိပ်ပျော်နေကြပုံကို မြင်သောအခါ ရှေးဘဝက အထုံ ရခဲ့သော အသုဘ ဘာဝနာ (ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်) အရှိန် အဝါ ကြောင့် ဘုံဆောင်ပြာသာဒ်ကို သုသာန် သင်္ချိုင်းထင်ကာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာထံသို့ ရောက်၍ တရားတော်ကိုနာယူရသဖြင့် သာသနာပြုရဟန္တာတပါး ဖြစ်လာရ လေသည်။ အရှင် ယသကိုအကြောင်းပြု၍ သူငယ်ချင်းမိတ်ဆွေများပါ သာ သနာတော်တွင် သာသနာပြု ရဟန္တာများ ဖြစ်လာကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံအ တွင်း အနယ်နယ်အရပ်ရပ်သို့ သာသနာပြုလှည့်လည်ကာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏အမိန့် တော် အတိုင်း တရားပြသ သာသနာပြုတော်မူကြသည်။ ဗုဒ္ဓ လက်ထက်တော်

တွင် ပထမဦးဆုံး သာသနာပြုသော ရဟန္တာကား အရှင် ယသ ရဟန္တာ ပင်တည်း။

မဟာစည် ဆရာတော်

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းကားရာ နိုင်ငံ ဖြစ်သော်လည်း ပဋိပတ္တိ သာသနာ ဘက်က မွေးမြူလာခဲ့သည်မှာ အတန်ကြာခဲ့ပြီ။ ပုဂံပြည် သာသနာနှစ် ၁၅၅၁၊ ဂေါဇာ သက္ကရာဇ် ၃၆၉ ခု၊ ရှင်အရကံမထေရ်မြတ် တို့ အဦးခေတ်မှတစ်ဆင့် ဆုံးသွားသည့် ဤမှာဘက် ခေတ်တလျှောက်တွင် ပဋိပတ္တိသာသနာအရောင်သေးသိမ်၍ မွေးမြူလာခဲ့သည်မှာ ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ အုပ်စိုးသောခေတ်အထိ ဖြစ်လေသည်။ ခိုင်ခံ့သော ပရိယတ္တိသာသနာတော် အခြေခံကောင်းခဲ့၍သာ လုံးလုံး ပျောက်ကွယ်သွားခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ တဦးတလေသာ ကြီးကြားကြီးကြား မပျောက်ရုံတမယ်သာ ရှိနေခဲ့လေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ မြန်မာအစိုးရတို့လက်ထက် မြန်မာ့ခေတ်သို့ရောက်ရှိလာသော ဤခေတ်အခါ၌သာ ပရိယတ္တိရောပဋိပတ္တိပါ သာသနာတော်နှစ်ရပ်စလုံးကို အားပေးချီးမြှောက်ထောက်ပံ့လာခဲ့ကြသဖြင့် ပရိယတ္တိသာသနာတော်ဘက်မှ တိပိဋကဓရ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ပေါ်ထွက် လာသည်အထိ လည်းကောင်း၊ ပဋိပတ္တိ သာသနာတော်ဘက်မှ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရရောက်နိုင်သည်အထိ လည်းကောင်း တဟုန်ထိုး တိုးတက်လာခဲ့သည်ကို မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင်နေရခြင်းဖြစ် ပေသည်။ ဤသို့ ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ရပ်စလုံး တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက် တော် မှုခဲ့ကြရာ၌ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားသည် ရှေ့တန်းမှနေ၍ ဆောင် ရွက်တော်မူနိုင်စွမ်းရှိသည်မှာ အထင်အရှားပင် ဖြစ်ပေသည်။

ရှေးအထက်က သီးလုံးဆရာတော်၊ အလယ်တောရဆရာတော်၊ မင်းကုန် ဇေတဝန်ဆရာတော်၊ စစ်ကိုင်းတောင် မဟာဂန္ဓာရုံ ဆရာတော် တို့သည် ပဋိပတ္တိ သာသနာရေးအတွက် ဆောင်ရွက်အားပေးတော်မူခဲ့ကြပေသည်။ သို့ရာ တွင် သတို့ပဋ္ဌာန်ကို စွဲကိုင်၍ နိုင်ငံအနှံ့ အပြား ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ တိုးပွား၍ ရိပ်သာဌာနအမြောက်အမြား အခိုင်အခံ့ အားကြီးလာအောင် ဆောင်ရွက် ရာ၌ကား မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား၏ စွမ်းရည်သည် စံတင်လောက်သည်ပဲ ဆိုသင့်ပေသည်။ ပဋိပတ္တိ သာသနာပြုဆရာတော်ဘုရားဟူ၍ ဥဒါန်းတွင်လျက် ရှိပေသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်၏ စွမ်းရည်

စွမ်းရည်ဆိုသည်နှင့် အရည်အချင်းဆိုသည်မှာ ဝေဟာရသာ ပြားသည်၊ သဘောအားဖြင့် တူညီပေသည်။ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား၏ စွမ်းရည် (အရည်အချင်း) ကို ဖော်ပြရာတွင် သီလအရည်အချင်း၊ သမာဓိအရည်အချင်း၊ ပညာအရည်အချင်းဟူ၍ ၃ မျိုးရှိသည့်အနက် ပညာအရည်အချင်းကို အဓိက ထား၍ ဖော်ပြလိုပါသည်။

ဥပမာ- အင်္ဂုင်နိယာအတတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင် တယောက်၏ အရည်အချင်းကို ဖော်ပြချီးကျူးလိုလျှင် ကောင်းကင်လက်ဝှေ့ သတ်ချီးကျူး၍ မရ၊ အထောက်အထားဖြင့် ဖော်ပြချီးကျူးမှသာ သဘာဝယုတ္တိ ကျပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ယင်း အင်္ဂုင်နိယာ ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အဦ စက် ကိရိယာကို ကြည့်ပြီးမှ အင်္ဂုင်နိယာ၏ ဂုဏ်ကို ချီးကျူးသကဲ့သို့ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား၏ စွမ်းရည် အရည်အချင်းကို မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား ပြုစုထားသော ကျမ်းဂန်များစွာရှိသည့်အနက် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ နိဿယ ကျမ်း တကျမ်းတည်းကိုပင် ကြည့်၍ စွမ်းရည်ကို အကဲဖြတ် ချီးကျူးရပေမည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ နိဿယကျမ်းကြီးကား မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား၏ ဉာဏ်စွမ်းအား၊ ဝီရိယစွမ်းအားဖြင့် တည်ဆောက်ထားသော စာပေအဆောက် အဦကြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ နိဿယကျမ်းကြီး-ရိုက်နှိပ်ပြီးသောအခါ ယင်း နိဿယ ကျမ်းစာအုပ်များကို-

- ၁။ မန္တလေးမြို့ ရဋ္ဌဂူရု မစိုးရိမ်ဆရာတော်
- ၂။ အမရပူရ ဂန္ဓာရုံ ဆရာတော်
- ၃။ မန္တလေး တောင်ပြင် အသောကာရာမ ဆရာတော်
- ၄။ သန်လျင်မြို့ သပြေကန် မဟာမေဓိကာရာမတိုက် အရှင်ဝါသေဋ္ဌာဘိဝံသ
- ၅။ ပခုက္ကူ မဟာဝိသုတာ ရာမတိုက်-တိုက်အုပ် ဆရာတော် အရှင်နန္ဒိယ
- ၆။ မဟာ နာယက အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ ဦးဉာဏုတ္တရ ဆရာတော်။

ဤဆရာတော်များထံသို့ ပို့ ဆက်လှူဒါန်းလိုက်လေသည်။ ယင်းဆရာတော် ဘုရားကြီးတို့အနက် ရဋ္ဌဂုရု မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အမိန့်ရှိပုံကိုရှေးဦး စွာ ဖော်ပြလိုပါသည်။ သွားရောက် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ညောင်ကန် အရှင်ဣန္ဒြေက ဖြစ်ပါသည်။ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းသော စာအုပ်ကို အလှူခံပြီးနောက် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက-

“မဟာစည် ဆရာတော်ဟာ ဒွိများထက် ဉာဏ်သာတယ်၊ ဒွိများမမြင်တဲ့ စာများ ပေများများကို မြင်အောင် ကြည့်နိုင်တယ်။ အရှင် အနုရုဒ္ဓါတို့၊ ဋီကာကျော်ဆရာတို့၊ အခြားကျမ်းပြုဆရာတို့ မမြင်တဲ့ အများများကိုတောင် မြင်အောင်ကြည့်နိုင်တယ်။ သင်္ဂြိုဟ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိခန်းမှာ နာမ်ရုပ် တို့ကို လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်ဖြင့် ပိုင်းခြား သိရမည်ဟု ဆိုရာ ပဒဋ္ဌာန်ကို ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိခန်းမှာ မဆိုသင့်သေးဘဲ ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိခန်း မှာမှ ဆိုသင့်ကြောင်းကို ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်စဉ်က မဟာစည်ဆရာတော်က ထောက်ပြနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒီကရှေ့ မဟာစည်ဆရာတော်ထက် သာသုကိုမပြောနဲ့၊ တန်းတူပုဂ္ဂိုလ်ကိုတောင် တွေ့ရဖို့မလွယ်ဘူး။ မဟာစည် ဆရာတော်ရဲ့ စွမ်း ရည်သတ္တိကို သိလို့လဲ ဒီ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ နိသယပြုစုဖို့ ဒွိများက တိုက် တွန်းရတယ်”

ဟူသော ချီးကျူးစကားကို မိန့်ကြားတော် မူပါသည်။ ပညာရှိ သူတော် ကောင်းတို့၏ စကားသည် မိုးကြိုးသွားကဲ့သို့ ထက်မြက် စူးရှလှ ပေသည်။ တနိုင်ငံလုံး၏ ကိုးကွယ် အားထားရာ အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌ ဂုရု ဘွဲ့တံဆိပ် ကော်ရ ဆရာတော်ကြီးတပါးက တကယ့် ဖြောင့်မှန်သော စိတ်ထားဖြင့် “မဟာစည် ဆရာတော်ဟာ ဒွိများထက် ဉာဏ်သာတယ်၊ ဒွိများ မမြင်တဲ့ စာများ ပေများများကို မြင်အောင်ကြည့်နိုင်တယ်” စသည်ဖြင့် ပွင့်ပွင့် လင်း လင်းကြီး မိန့်တော် မူနိုင်သည်မှာလည်း တကယ့် အံ့တပါးပင် ဖြစ်ပါပေသည်။ “သူ ကို ဂုဏ်မြင့်၊ ကိုယ်ဂုဏ်တင့်၏” ဆိုသည့်အတိုင်း ရဋ္ဌဂုရု ဆရာတော်ဘုရား ကြီးလည်း ထူးခြားသဖြင့် ဂုဏ်တော်မြင့်သွားလေသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ချီးကျူးခြင်းမှာ အကြောင်းမဲ့ သက်သက် မြှောက်ပင့်ခြင်းမဟုတ်။ စိတ်ပါလက်ပါ အမှန်တကယ် ချီးကျူးခြင်း ဖြစ် ကြောင်း ယုံမှားမဲ့ ယုံကြည်အပ်ပေသည်။ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားထက် သူ က်ငေ ဝါတော် ဝယဝုခိုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု

ဂုဏ်ဟူသော ဂုဏ်ရတနာအားဖြင့်လည်းကောင်း များစွာသာလွန်တော်မူသည်ကို တနိုင်ငံလုံးသိကြပြီး ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်ပါလျက် “ဒို့များထက် ဉာဏ်သာ တယ်” ဟု မိန့်မြောက် ချီးမြှောက်တော် မူနိုင်ပါပေသည်ဟု ဆရာတော် ဘုရား ကြီး၏ ဖြောင့်မတ်သော ဥဇုကဂုဏ်ကို ကြည်ညိုစိတ်ထား သဒ္ဓါ ပွားအပ် ပေသည်။

ဤကား ရဋ္ဌဂုံရှု ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ချီးကျူးပုံကို-အချုပ်မျှ ပြဆိုခြင်းတည်း။

ဟံသာဝတီခရိုင် သန်လျင်မြို့
သပြေကန် မဟာဓမ္မိကာရာမတိုက်

(ပရိယတ္တိ သာသနာတ ဓမ္မာစရိယနှင့်
သာသနဓဇ သိရိပဝရဓမ္မာစရိယ သိရောမဏိ)

အရှင်ဝါသေဠ၏ ချီးကျူးစာ

ဆရာတော်အရှင်မြတ်၏ ထူးခြားသော ဉာဏ်ထက်မြက်သော ဝီရိယ ကရု
ဇာတို့ကို အစွဲပြုကာ ဖြစ်ခဲ့ကြီးဖြစ်ပေါ်လာရသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဠိကာ
နိဿယကို ဓမ္မဒါနအဖြစ်ရရှိခဲ့ရာ အဖိုးအနုတ္တထိုက်တန်လှသော ရတနာအသွင်
ထင်မြင်အားရဝမ်းမြောက်လှပါသည်။ ကြည့်ရှုသုံးသပ်မိတိုင်း အနုတ္တ ရတနာ
အဖြစ်ကို နှစ်နှစ်ကာကာ နားလည်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းဠိကာ သမယန္တရဂဏ္ဍီ
နိဿယကို ရခဲ့စဉ် ယခင် အခါကပင် ထိုသမယန္တရပိုင်း နိဿယကို ကြည့်ရ
ခြင်းဖြင့် ထွက်ပေါ်လာသည့် နိဿယ၏ကောင်းခြင်းအဖြာဖြာပြည့်စုံလာမည်
ကို မှန်းဆမြော်လင့်တောင့်တခဲ့ပါသည်။ မြော်လင့်ခဲ့သည့်အတိုင်းပင် အလွန်
တွေ့ရခဲ့လှသော ကောင်းခြင်းဂုဏ်အင် စုံလင်ပြည့်ဝနေသည်ကို တွေ့ရသည်
ဖြစ်ရာ အားရဖွယ် ကောင်းလှပါသည်။

အဖွင့်ရှိသော ကျမ်းများ၌ နိဿယရေးရာသည်မှာ လွယ်ကူပါသော်လည်း
ဤကဲ့သို့ အဖွင့်မရှိသော ကျမ်းများ၌မူ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဠိကာအရပ်ရပ်မှာ
နွဲ့စပ် ကျေပွန်စွာ လေ့လာပြီးဖြစ်မှသာ ဆိုင်ရာအခက်အခဲများကို ဖြေရှင်း
တင်ပြနိုင်မည်သာဖြစ်ပါသည်။ ထို့ထက် မဟာဠိကာ၌ သမယန္တရ ဝါဒများ
ဖြင့် ဖန်တီးထားခဲ့ပြန်ရာ သာမန်သမယန္တရဝါဒ ဗဟုသုတ အစွမ်းအစမျှဖြင့်
ထိုသမယန္တရဝါဒများကို အမှန်ကျအောင် ပြန်ပြုနိုင်ဖို့ ခဲယဉ်း လှပါသည်။
သကသမယ၌လည်း နွဲ့စပ် ကျေပွန် နိုင်နင်းလှသဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပရသမယ
များကိုလည်း ရှာဖွေ ကြိုးစား လေ့လာ ထားသဖြင့် လည်းကောင်း အများ
မှောင်အတိကျနေသော အရာများ၌ အလင်းရောင် ထိုးပြနိုင်ခဲ့သည်မှာ ယခု
ခေတ် သုတေသီများအဖို့ ကျေးဇူးတင်ဖွယ် ဖြစ်ရပါသည်။

ဝေါဟာရ မကြွယ်ဝလျှင် လည်းကောင်း၊ ဝေါဟာရကြွယ်ဝစေကာမူ
အကွက်ကျကျ အသုံးမချတတ်လျှင်လည်းကောင်း သိလွယ် ထင်လွယ် နှစ်သက်
လွယ် အနက်များကို ပေးနိုင်ဖွယ်ရာမရှိပါ။ ထိုနှစ်ချက်စလုံးစုံသောကြောင့်ပင်
ခေတ်နှင့်လျော်လျက် နှစ်သက်ဖွယ် အနက်များချည်း တွေ့ရသည့်ပြင် အနက်
ထင်လျှင် အဓိပ္ပာယ် သိသွားလောက်အောင် အဆင်အပြင်ကောင်းလှသဖြင့်
လည်း ဤနိဿယမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းအတွက် ကံကောင်းလှပါပေသည်။

အများသိနေသော အသိများသော အနက်အဓိပ္ပာယ် အဆုံးအဖြတ်ကို ပြုစုရာမှာ ခက်ခဲလှသည်မဟုတ်ပါ။ အများမမြင်နိုင် တွေ့နိုင်ခဲ့သော စာပျက်ကို ပြင်နိုင်ခြင်း၊ မြုပ်ကွက် ဖော်နိုင်ခြင်း၊ အသစ်အဆန်း မှတ်စရာကို ပြုနိုင်ခြင်းတို့မှာ စဉ်းစားခြင်း အကျင့်အထုံးရလျက်ရှိသော ထူးခြားသောပညာရှင် ပုဂ္ဂိုလ်၏ အရာသာဖြစ်ရာ ဤ (မဟာဋီကာနိဿယ) ကျမ်း၌ ထိုကဲ့သို့ အများစု မမြင်နိုင် မတွေ့ရဘူးသေးသော အသစ်အဆန်း မှတ်စရာများကို နိဒါန်း အရလည်းကောင်း၊ ကြည့်ရှု၍ တွေ့ပြီး စာသားများအရလည်းကောင်း ပါဝင်နေကြောင်း သိရသည်ဖြစ်ရာ ဆရာတော်၏ အမှန်လိုလား စဉ်းစားဆင်ခြင် ဉာဏ် ထက်သန်ခြင်း၊ အသစ်အသစ် ဗဟုသုတလိုလားခြင်းတို့မှ ရအပ်သော လာဘ်များအဖြစ် နှစ်သက်အားရ အများကပင် ကျေနပ် ဝမ်းသာ ကျေးဇူး တင်ကြပါလိမ့်မည်။

ဤလို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာနိဿယမှာ ယခုခေတ်၌ အမှန်ပင် လိုအပ်လျက် ရှိရာ ထိုလိုကွက်ကို ဖော်ထုတ်ပြည့်စုံကော သာသနာပြုတော်မူခဲ့သည်ကို အားလုံးကပင် ဝမ်းသာအားရ ဖြစ်ကြရပါလိမ့်မည်။ ထိုထက် သာမန် နိဿယ မဟုတ်ဘဲ ထူးကဲစွာ အကျိုးဆောင်မည့် နိဿယကောင်းတခု ဖြစ်ပြန်ရာ ဤနိဿယ နေရာကို ယူနိုင်မည့် ဤထက်သာလွန်သော နိဿယကောင်းတခု ပေါ်ပေါက်ဖို့ရာ လွန်စွာခဲယဉ်းလိမ့်မည်ကို စဉ်းစားဉာဏ် ရှိသူတိုင်းက မြင်ကြရပါလိမ့်မည်။ (ဤသည်မှာ ဋီကာနိဿယ ပထမတံထွက်လာစဉ်က ပြန်ကြားစာ၌ ပါဝင်သော အရှင်ဝါသေဠ၏ ချီးကျူးစာ ဖြစ်သည်။)

ဆရာတော်၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာနိဿယ(ဒုတိယတွဲ)ဓမ္မဒါနကို ရရှိပါသည်။ တပည့်တော်များ အဖို့ အဖိုး အနန္တ ထိုက်တန်လှသော ရတနာကို ရသကဲ့သို့ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်ရပါသည်။ မှတ်ချက် အဆုံး အဖြတ်ကလေးများကို ရှေးကာ ကြည့်ရှုသုံးသပ်ခဲ့ရပါပြီ။ အချို့ အများတကာသိနိုင်ခဲ့သော ပဒ-ပဒတ္ထများ၌ ကြိုးစားပြီး အမှန်ကို ဖော်ပြထားခဲ့ရာ သာမန် နိဿယမျှ မဟုတ်သည်ကို ညွှန်ပြလျက်ရှိနေကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ဆရာတော်၏ ဉာဏ်စွမ်းကိုလည်းကောင်း၊ ကြိုးစားတော်မူခဲ့သော ဝီရိယကိုလည်းကောင်း အထင်ကရ မြင်ရသည်မှာ ချီးကျူး ဂုဏ်တင့်ဖွယ် ဖြစ်ရပါတော့သည်။ အများပင် မြင်တွေ့ရခဲ့သော အသောကဝဒါန(ဒု-၂၆၁)ကို ထည့်သွင်းပြလိုက်သည်မှာလည်း ကျေးဇူး တင်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ရပါတော့သည်။ (ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဒုတိယတွဲ ထွက်လာစဉ်က အရှင်ဝါသေဠ၏ ချီးကျူးစာ ဖြစ်သည်။)

မဟာနာယက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဆရာတော် ဦးဉာဏုတ္တရ ထံမှ

ချီးကျူးစကား

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဆိုတာ အဋ္ဌကထာကိုပြောပါတယ်။ အဲဒီအဋ္ဌကထာရဲ့အဓိပ္ပာယ်ကို ထပ်ဖွင့်တဲ့ ဋီကာဆိုတာလဲ ရှိပါတယ်။ အဲဒီ ဋီကာက သာခက်သွားတယ်။ ဒီ ဋီကာဟာ ဘယ်လောက် ခက်သလဲဆိုယင် ပါဠိသက်သက် တတ်ရုံနဲ့တော့ ဒီဋီကာနဲ့ ပုဒ်ပါဠိရှိသမျှကို အပြည့်အစုံအနက်မပြန်နိုင်ဘူး။ သက္ကဋ္ဌပါတတ်ပါတယ် ဆိုတောင်မှ သဘာဝကို နားမလည်လို့ရှိယင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဋီကာကို နိဿယမရေးနိုင်ဘူး။ အဲဒီလောက်ခက်ခဲတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာကြီးကို မဟာစည်ဆရာတော်က နိဿယ ရေးပါတယ်။ ရေးရုံတင်မကပါဘူး။ ပုထမတဲဆိုယင် ထွက် ပေပါ ပြီး တော့ တောင် နေ ပါ ပြီ။ (၁၃၂၈-ခုနှစ်က ဆရာတော် ဦးဉာဏုတ္တရ၏ ချီးကျူးစကား ဖြစ်သည်။)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာကြီးကို ရေးမယ်ဆိုယင် ခုနက ပြောခဲ့သလိုပဲ ပါဠိကျမ်းဂန် အမျိုးမျိုးကိုလဲ ကျေပွန်ရမယ်။ သက္ကဋ္ဌ ကျမ်း အမျိုးမျိုးကိုလဲ နားလည်ရမယ်။ သက္ကဋ္ဌမှာ ဒဿနလို့ခေါ်တဲ့ စကားရှိတယ်။ ဒဿနဆိုတာ အယူဝါဒကိုပြတဲ့ အပိုင်းဖြစ်တယ်။ သက္ကဋ္ဌနဲ့ရေထားတဲ့ အဲဒီ ဒဿန အမျိုးမျိုးတွေကိုလဲ နားလည်ရတယ်။ အဲဒီ အယူဝါဒ အမျိုးမျိုးတွေ စုပေါင်းဖော်ပြထားတဲ့(သဗ္ဗဒဿနသင်္ဂဟ)ဆိုတဲ့ ကျမ်းမျိုးတွေရှိတယ်။ ဒါမျိုးတွေကိုလဲ မဟာစည်ဆရာတော်က ကောင်းကောင်း လေ့လာထားတယ်။ ဒီလို လေ့လာထားလို့သာလျှင် မဟာဋီကာမှာ အဲဒီ ဝါဒတွေနဲ့စပ်တဲ့အပိုင်းတွေကိုလဲ ရှင်းလင်းပြီးရေးနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီ မဟာဋီကာမှာပါတဲ့ အခြားအယူဝါဒတွေကို ရေးထားတဲ့ သမယန္တရပိုင်းဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒီ အပိုင်းဟာ ခက်လွန်းလို့ မဟာစည်ဆရာတော်က သူများတွေလဲ ခက်ကြပေလိမ့်မယ်လို့ မြော်တော့ပြီး အဲဒီ သမယန္တရပိုင်းကို သီးခြား နိဿယအဖြစ်နဲ့ ရေးသားပုံနှိပ်ပြီး ဖြန့်ဝေထားတယ်။ အဲဒါလဲ ဋီကာနိဿယစတုတ္ထတွဲစာအုပ်လောက်မှာ ပါလိမ့်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ဒီ ဋီကာနိဿယမှာ ပြောစရာ ချီးကျူးစရာတွေကတော့ အများကြီးရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အချိန်မရဘူး။ ဒါကြောင့် တိုတိုနဲ့ ပြီးအောင် အဲဒီ မဟာဋီကာနိဿယရဲ့နိဒါန်းကို ရေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က ပြောထားတာ ကလေးတွေကိုပဲ ထုတ်ပြပါတော့မယ်။ “ပါဠိကို ဘယ်လောက်ဘဲ

တတ်တတ်၊ သက္ကဋ္ဌ ဘယ်လောက်တတ်တတ် လာခဲ့ပါ။ ဒီ နိဿယမျိုးရေးဆို ယင်တော့ မရေးနိုင်ဘူး” လို့ ခုနက ပြောခဲ့သလိုပဲ အဲဒီ နိဒါန်းရေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် က စကားတလုံး သုံးထားတယ်- ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့-

“မဟာဋီကာနိဿယကိုကြည့်ယင် ဒီလိုကြည့်ပါတဲ့။ မဟာစည်ဆရာတော် မဟာ ဘယ်လောက် ခက်ခက်ခဲခဲ ရေးသားထားသလဲ၊ ဒီ နိဿယဟာ ဘယ် လောက်ကောင်းသလဲ၊ ဘယ်လောက်ပြည့်စုံသလဲဆိုတာ နိဿယကိုချည်း လျှောက်ကြည့်နေရုံနဲ့တော့ သိမယ်မဟုတ်ဘူးတဲ့။ ဘယ်လိုမှ သိမလဲဆိုယင် မဟာဋီကာပါဠိမှာ (အထူးခက်တယ်လို့ထင်ရတဲ့) ကြိုက်ရာအခန်းက စာတရွက် လောက်ကို ဖတ်လိုက်ပါ။ ဖတ်ပြီးပြီ ဆိုတော့ အဲဒီ ပါဠိတွေကို ကိုယ်ကြိုက် သလို ကိုယ်နှိုင်းသလို ကိုယ်ပိုင်သလို အနက်ပေးပြီး စာနဲ့လဲ ရေးထားပါ။ ပြီးတော့ အဲဒီ ကိုယ်ရေးထားတဲ့စာနဲ့ မဟာစည်ဆရာတော်ရဲ့ နိဿယနဲ့ တိုက် ကြည့်လိုက်ပါ။ အဲဒီအခါကျယ် ဖြစ် ဖြစ် မဟာစည် ဆရာတော် ဘယ်လောက်စွမ်း သလဲ၊ မဟာစည် ဆရာတော်ရဲ့ နိဿယဟာ ဘယ်လောက်သဘာဝ ကျသလဲ ဆိုတာ ကောင်းကောင်းကြီး သိပါလိမ့်မယ်” တဲ့- ဒီလို နိဒါန်းရေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် က ဆိုထားပါတယ်။

အဲဒီတော့ နိဿယ ဘယ်လောက်ကောင်းတယ် ဆိုတာကို ကျမ်းစာသား မဖတ်ရသေးခင် နိဒါန်းကတည်းက သိနှင့်ရတယ်။ ဘုန်းကြီးက နိဒါန်းကြည့် ယင်း “ဒီ ကိုယ်တော်ပြောတာ မှန်ပေတယ်၊ သဘောကျတယ်” လို့ ချီးကျူး မိတယ်။ စာဆိုတာ သူများရေးထားတာကို ကြည့်လိုက်ယင် သိလွယ်တယ်။ ကောင်းသားပဲလို့လဲ သဘော ကျတတ်ပါတယ်။ ခက်တယ်လို့တော့ မထင် တတ်ဘူး။ ဒါပေမယ့် သူများရေးထားတာကို မကြည့်ပဲနဲ့ ကိုယ်တိုင်ရေးစမ်း ပါ ဆိုတော့ စွမ်းနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ မလွယ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် သူများ ရေး ထားတာကို မကြည့်သေးခင် မဟာဋီကာမှ ကြိုက်ရာ စာတရွက်ကို လှန်ပြီး ကိုယ့် ဉာဏ်စွမ်းအားရှိသမျှ နိဿယရေးပြီးတော့မှ မဟာစည် ဆရာတော်ရဲ့ နိဿယနဲ့တိုက်လိုက်ပါ။ ဘယ်လိုကွာခြားသွားတယ်ဆိုတာ သိပါလိမ့်မယ်-တဲ့။ အဲဒီလို နိဒါန်းရေးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က စကားတလုံး သုံးထားပါတယ်။ (ဤသို့ စသည်ဖြင့် ၁၇ကြိမ်မြောက် သြဝါဒဿပူဇော်ပွဲမှာ ဆရာတော်ဦးဉာဏတရ က ချီးကျူးမြှောက်ကြားသွားပါသည်။)

ညောင်ကန် အရှင်ဣန္ဒက၏ ဆက်လက်ဖော်ပြချက်

ဆိုရေးရှိလို့ ဆိုရဦးမည်။

ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ နိဿယကြီးကို စာအုပ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ် မပြီးသေးမီ (၁၃၂၄)ခုနှစ် တော်သလင်းလကပင် “သမယန္တရပိုင်း ဂဏ္ဍီနိဿယ” ကို ကြိုတင်ရိုက်နှိပ်ကာ ဓမ္မဒါန အဖြစ် ဖြန့်ဝေတော်မူလိုက်ပါသည်။ ထိုသို့ ဖြန့်ဝေတော်မူရာ၌ အကြောင်း အရာပြ နိဒါန်းတွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

“ဤ မဟာဋီကာ သမယန္တရပိုင်း ဂဏ္ဍီနိဿယကို ပုံနှိပ် ဖြန့်ဝေ ခြင်း၏ အကြောင်းမှာ ရှေးကာလများက ဤသမယန္တရပိုင်းကို ကြည့်ရှုသောအခါ ပို့ချသောအခါများတွင် ပုဒ်ပါဌ်၌လည်းကောင်း၊ အနက်၌လည်းကောင်း များစွာ သံသယ ဖြစ်လျက် အားမရပဲရှိခဲ့၏။ အချို့ ပုဒ်များကို အနက်မပြန် ရဲအောင်ပင် သံသယရှိခဲ့၏။ သမယန္တရဆိုင်ရာကျမ်းရင်းကို မကြည့်ရပဲ အနက် ပြန်လျှင် ထို သမယန္တရ ဝါဒီတို့၏ အယူအဆနှင့် ကိုက်လိမ့်မည်ဟု မထင်မိပေ။ ထို့ကြောင့် ဤအပိုင်းကို ပို့ချသောအခါ မရဲတရဲနှင့် အချို့ ကိုသာလျှင် အနက်ပြန်၍ ပို့ချ နိုင်သည်။ အချို့မှာ အနက်မပြန်ပဲ ချန်ထားခဲ့ရသည်။ သမယန္တရပိုင်း ဆိုင်ရာ ကျမ်းရင်းတို့ကို မတွေ့ရသော အခြား ပါဠိ ကျမ်း ဂန်ဘတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း မိမိကဲ့သို့ပင် အားမရပဲ အခက်အခဲနှင့်တွေ့ နေသူတွေ ရှိကောင်းရှိလိမ့်မည်ဟု ထင်ပါ၏။ ထို့ကြောင့် ဤ သမယန္တရ ပိုင်းကို နိဿယ ရေးရန်အတွက် သမယန္တရ ကောဝိဒ ဖြစ်တော်မူကြသော ဆရာတော်တို့အား လျှောက်ထား တောင်းပန်လိုသော စိတ်ဆန္ဒ များစွာ ဖြစ်ခဲ့ဘူး၏။ ဆရာတော်ကြီးတပါးကိုမူ လျှောက်ထား တောင်းပန်ခဲ့ဘူး၏။ ဆရာတော်ကြီးမှာလည်း အချိန်မရသဖြင့် ရေးသားနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့၊ ယခုမှာမူ မိမိအားကိုးသော ထိုဆရာတော်ကြီးမှာ ကွယ်လွန် လေပြီ” ဤသို့ ဖော်ပြ ထား၏။

ခက်ရသည့်အထဲ ပိုခက်

ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာနှင့် ဤမဟာဋီကာကြီး ကို တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကမျှ မတိုက်တွန်းမီ စောစောကပင် အ လေးပေး၍ လေ့လာပို့ချခဲ့ဘူးကြောင်းမှာ အဆိုပါ နိဒါန်းဖြင့် ထင်ရှားပေ သည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ပရိယတ္တိကျမ်းဂန် သင်ကြားမှု ဂန္ထဓုရကို

ဆောင်ရွက်တော်မူပြီးနောက် ပဋိပတ္တိကို ကျင့်မှု ဝိပဿနာစုရကို ဆောင်ရွက်
 တော်မူရန် ညွတ်ပျောင်းကိုင်းရှိုင်းလာတော်မူခဲ့သည်ကို ဆရာတော်ဘုရားကြီး
 ၏ ထေရ်ပုတ္တိကို ကြည့်ရှုပါက ထင်ရှားတွေ့ရမည်ဖြစ်၏။ အနည်းငယ် ဖော်ပြ
 ရလျှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ပါရမီအလျောက် ထိုးထွင်းသော ဉာဏ်၊
 ထက်သန်သော ဝီရိယရှိသူ ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ဖြစ်သဖြင့် ရဟန်း ငါးဝါ အရကပင်
 မော်လမြိုင်ကောင်ဝိုင်းကလေးတိုက်ကျောင်းတွင် စာသင်သား ရဟန်းတို့အား
 ပရိယတ္တိ စာပေကျမ်းဂန်များကို စာချအဖြစ်ဖြင့် ပို့ချပေးတော်မူခဲ့ကြောင်း
 သိရ၏။ သုံးနှစ်ခန့် ပရိယတ္တိ စာပေ ကျမ်းဂန်များကို ပို့ချတော် မူပြီးနောက်
 ရဟန်း ရှစ်ဝါအရတွင် သထုံမြို့၊ မင်းကုန်းဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ
 ချဉ်းကပ်လျက် ပဋိပတ္တိ ဝိပဿနာ တရားကို အလေးအနက် အားလှတ်တော်
 မူပြီးလျှင် ပဋိပတ်နှင့် စပ်ဆိုင်သော မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် စသော သုတ်
 ပါဠိတော်များနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာကဲ့သို့သော အဋ္ဌကထာများကို ရှေးက
 ထက်ပို၍ လေ့လာကြည့်ရှုမည်ဖြစ်ရာ ထိုအခါကပင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ
 ကြီးကိုလည်း ကြည့်ရှုလေ့လာပို့ချပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါ ခက်ခဲ ရှုပ်ပွေလှသော
 ဤ သမယန္တရပိုင်းနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရမည်သာ ဖြစ်၏။

ပါဠိစာပေကျမ်းဂန်ဆိုသည်မှာ လွယ်သည်မဟုတ်။ ပုဒ်ပါဠိကို သာမန်
 အနက် ပြန်တတ်ရုံဖြင့် ပြီးသေးသည် မဟုတ်ပေ။ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပာယ်ကို
 နားလည်ပါမှ အနက်ပြန်ဆိုရာ၌ ပြည့်စုံပေသည်။ ထို့ကြောင့် အနက်ပြန်ဆို
 ရာ၌ ပါဠိတော်၏ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပာယ်ကို နားမလည်လျှင် အဋ္ဌကထာကို
 လှန်ကြည့်ရသည်။ အဋ္ဌကထာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နားမလည်ပြန်က ထို၏ အဖွင့်
 ဋီကာကို လှန်ကြည့်ရပြန်သည်။ ဋီကာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နားမလည်ပြန်လျှင်
 ထို၏ အဖွင့် အနုဋီကာကို ကြည့်ရပြန်၏။ ယခုသော် သမယန္တရပိုင်း ပါနေ
 သော မဟာဋီကာကြီးမှာ အခြားဋီကာများလောက်သာမက ခက်သည်ထက်
 ပိုခက်သော ဋီကာကြီးဖြစ်နေပေသည်။ ခက်သည်ဆိုပြီး အခြား သူ၏ အဖွင့်
 အနုဋီကာကလည်း မရှိပြန်သဖြင့် ခက်သည့်အထဲ နောက်ကခက်က ကဲလာပြန်
 ရာ ထိုဋီကာကြီးကို သာမန် စွမ်းအင်မျိုးဖြင့် နိဿယ တစောင် ဖြစ်ရခြောက်
 အောင် ရေးသားရန်ဝေးလို့ ကြံပင်ကြံစည်ဝံ့မည် မဟုတ်ပေ။

သူ့ ထက်သူက ခက်သည် ဆို၏

ပါဠိကျမ်းတကျမ်း၏ နိဿယ တစောင်တဖွဲ့ ပြုစုရသည် ဆို ပည်မှာ
 ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာ ကျမ်းတကျမ်း ပြုစုရသည်ထက် ပိုခက်သည်ဟု စာချ

ဆရာတော်ကြီးများ မိန့်သည်ကို ကြားရဘူးသည်။ နိဿယကောင်းတခု ဖြစ်အောင် ရေးဖို့မှာ နိဿယရေးမည့်ကျမ်းကို ပဒ၊ ပဒတ္တ၊ အဓိပ္ပာယတ္ထမကျန် ခြုံမိ ငုံ့မိအောင် ကြည့်ရှုလေ့လာရသည်။ ပုဒ်တပုဒ်၏ ဓာတ်ပစ္စည်း ဝိဘတ်မပေါ်မလွင် ငုပ်နေလျှင် ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ဝစနတ္ထ ပြုတန်ပြုပေးရသည်။ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ အတွေ့နည်းပြီး ပုဒ်ထူး ပုဒ်ဆန်း ဖြစ်နေလျှင် သုတ်ပြီးပုဒ်ပြီး ထွက်ပြုတန် ပြုရသည်။ ဝါကျ အနုသန္ဓေ ဆိုသင့်ကဆို၊ အထွက်အတက် ထွက်တက်ပြုတန်ပြု၊ ပုဒ်တပုဒ်နှင့်တပုဒ် အစပ် အဟပ် ဝေးနေလျှင် စပ်ဟပ်တန် စပ်ဟပ်ပြု၊ မိမိပြန်ဆိုထားသော အနက်က ထူးဆန်းသကဲ့သို့ ဖြစ်နေလျှင် အထောက်သာစကနှင့်တကွ ရှင်းလင်းပြုတန်ပြုရသည်။ ဂါထာပုဒ်ပါနေကလည်း ဆန်းဂိုဏ်း စစ်တန်စစ်ပြီး ဂါထာအမည်ကိုပါ ဖော်ပြတန် ပြုရသည်။ ထိုထက် ခက်သည်ကား-ဤနေရာ၌ ဤဌာန၌ ခက်လို့ မသိခြင်းကြောင့် (ဥတ္တာနတ္ထ) အနေနှင့် ချန်လှပ်ထားခဲ့၍ မဖြစ်၊ နိဿယ ရေးသည်မှာ အလုံးစုံ ပြည့်စုံအောင် ရေးရသည်။ အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းဂန်တို့ကို ရေးရာ၌ ခက်၍ မသိလျှင် (ဥတ္တာနတ္ထမေဝ) ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသည်သာ ဆိုပြီး ချန်ခဲ့လို့ ဖြစ်သည်။ နိဿယရေးသူက ဤကဲ့သို့ မဖြစ်သောကြောင့် ပိုခက်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ ဤအဆိုမှာ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ သိလောက်သည်ကို ဖွင့်ပြနေလျှင် ကျမ်းလေးမည် စိုးသောကြောင့် (ဥတ္တာနတ္ထမေဝ) ဟု မှာထားလေ့ရှိသည်ကို ပြက်ရယ်ပြုခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပေသည်။

အတိမ် နှင့် အနက်

သမုဒ္ဒရာရေနှင့် စာလျှင် အင်းအိုင် ချောင်းမြောင်း ရေသည် တိမ်၏။ အင်းအိုင် ချောင်း မြောင်းရေနှင့်စာလျှင် သမုဒ္ဒရာ ရေသည် နက်၏။ အတိမ်အနက်ဟူသည် ဤသို့ပင် သူ့ပမာဏနှင့်သူ ရှိနေကြပေမည်သာ ဖြစ်၏။ ထိုအတိမ်အနက်ကို ထောက်လှမ်းရာ၌မူ အရပ်အမောင်း ပမာဏအလိုက်သာ ထောက်လှမ်း နိုင်ပေလိမ့်မည်။ အရပ်အမောင်း ရှိသလောက်ထက် လွန်၍ ထောက်လှမ်းနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ယုန်ငယ်သည် သမုဒ္ဒရာရေကို မဆိုထားနှင့် အင်း အိုင် ချောင်း မြောင်းရေကိုပင် ထောက်လှမ်းနိုင်မည် မဟုတ်ပဲ၊ နေလတို့ကို လက်ခုပ်၌ထား၍ ကစားနိုင်သော အသူရိန်နတ်မှာမူ ထို နှစ်မျိုးသော ရေတိမ် ရေနက်ဟူသမျှကို ထောက်လှမ်း၍ မှီမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ပါဠိကျမ်းဂန်တို့မှာလည်း အင်းအိုင်ချောင်းမြောင်းရေနှင့် သမုဒ္ဒရာရေတို့ကဲ့သို့ အတိမ်အနက် သဘာဝအခက်အခဲမတူပဲ ရှိပေသည်။ ရဟန်းရှင်လူတို့

ကိုယ်အမြင်နှင့်ကိုယ် ရေးသားထားသော ကျမ်းဂန်များသည် ဘုရားဟော ကျမ်းဂန်များနှင့်စာလျှင် သဘာဝအားဖြင့် တိမ်ရှည်လွယ်မည်။ ဘုရားဟော ကျမ်းဂန်တို့က ပို၍နက်မည် ခက်မည်။ ယုန်ငယ်လောက်သာ ဉာဏ်ရှိသူသည် မည်သည့် ကျမ်းဂန်ကိုမျှ မှီအောင် ထောက်လှမ်းနိုင်မည်မဟုတ်ပဲ အဆင့်ဆင့် မြင့်သထက် မြင့်သော ဉာဏ်ရှိသူတို့မှာမူ မြင့်လျှင် မြင့်သလို ပမာဏအလိုက် အတိမ်အနက် သဘာဝအခက်အခဲကို ထောက်လှမ်းနိုင်မည်သာ ဖြစ်၏။

နက်သည်ကို ထောက်မိုသည်

ကျေးဇူးရှင် မဟာစည် ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ဉာဏ်သည် အဘိဇဇ မဟာရဋ္ဌဂုရု မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးကဲ့သို့သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့က ချီးကျူးယူရလောက်အောင် ထက်မြက်စူးရှသည်။ ထက်မြက် စူးရှသလောက် လည်း ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းဂန်တို့၌ နှံ့စပ်သည်။ သိဟိန္ဒု (သီရိလင်္ကာ)၊ ယိုးဒယား (ထိုင်း)၊ အင်္ဂလိပ် သက္ကဋ္ဌ၊ ဘာသန္တရဗဟုသုတတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံ တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် သမုဒ္ဒရာရေကဲ့သို့ ထောက်မိုနိုင်ခဲ့သော နက်နဲ ခက်ခဲလှသည့် ကျမ်းဂန်ကြီးတို့၏ သဘာဝအနက်အဓိပ္ပာယ်များကို ထောက်မို တော် မူနိုင်သည်။ ထောက်မိုတော်မူနိုင်သည်ဖြစ်၍လည်း နက်နဲခက်ခဲလှသော ကျမ်းဂန်ကြီးတို့၏ အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာဖြစ်သော “ဝိပဿနာ-ရှုနည်းကျမ်းကြီး” ကဲ့သို့သော မြန်မာဘာသာကျမ်းကြီး အမြောက်အမြားကို လည်းကောင်း၊ ဝိသုဒ္ဓိဉာဏကထာကျမ်းနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် နိဒါန ကထာကဲ့သို့သော ပါဠိကျမ်းဂန် များကို လည်းကောင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ နိဿယ ကျမ်းကြီးကဲ့သို့သော နိဿယကြီးကို လည်းကောင်း ပညာရှိတို့ အားရ ကျေနပ်လောက်အောင် ရေးသား ပြုစုတော်မူနိုင်ခဲ့သည်။

ကိုယ်ချင်းစာတရားလည်းရှိ

သမယန္တရပိုင်း ဂဏ္ဍိနိဿယ၌ အကြောင်းအရာနိဒါန်းတွင် ဖော်ပြထား တော်မူသည့်အတိုင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာကြီးကို ပို့ချတော်မူရာ၌ သမယန္တရ ပိုင်းတွင် မချမပို့ဝံ့ပဲ ချန်လှပ်ထားခဲ့ရသည်အထိ ဆရာတော်ဘုရားကြီးမှာ အခက်အခဲနှင့် တွေ့တော်မူခဲ့ရဘူးသည်။ ပါဠိသက်သက်ကိုသာ ဖတ်ကြသော ပါဠိပညာရှင်တို့သည်လည်း မိမိကိုပင် ဤသမယန္တရပိုင်း၌ အခက်အခဲနှင့် ဖော့ ကြုံတော် မူကြပေလိမ့်မည်ဟု ကိုယ်ချင်း စာနာတော်မူမိသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာနိဿယကြီး အလုံးစုံ ပြီးသည့်တိုင်အောင် လည်တမော့

မော့စောင့်နေရလျှင် မျှော်သူတို့အတွက်ကြာမည်စိုးသောကြောင့် နိဿယကြီး အလုံးစုံ မပြီးသေးမီ သီးခြားထုတ်၍ ရိုက်နှိပ်စေပြီးလျှင် စောစောကပင် ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ဝေတော်မူစေခဲ့ပါသည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ စေတနာ သဒ္ဓါတို့မှ ပေါ်ထွက်လာသော ကိုယ်ချင်းစာ တရားတို့ကြောင့်လည်း စောင့်မျှော်နေကြသော ပညာရှင်တို့မှာ သမယန္တရပိုင်း၏ အခက်အခဲကို စောစော စီးစီး ကျော်လွန်တော်မူနိုင်ကြရသည် ဖြစ်၏။

ကျမ်းရင်းထက် ပိုခက်

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာသည် ပညာရှင်တို့သိပြီးဖြစ်ကြသည့်အတိုင်း ပဋိပတ် လမ်းစဉ်ကို အဓိကထား၍ ဖွင့်ပြသော ကျမ်းဂန်ကြီး တစောင်တဖွဲ့ ဖြစ်သော ကြောင့် ခက်ခဲနက်နဲလှသော ကျမ်းကြီးဖြစ်သည်။ သီလ, သမာဓိ, ပညာ သိက္ခာ သုံးပါးအပြည့်အစုံနှင့် နိဗ္ဗာန်အထိ သိမ်မွေ့သော အနက် အဓိပ္ပာယ် များဖြင့် ပြည့်နှက်လျက်ရှိသည်။ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်၍ နိဗ္ဗာန် ထိရောက် ဖွင့်ပြထားသော ကျမ်းကြီးဖြစ်၍လည်း ထက်မြက်သောဉာဏ်ပဋိ ဘာန်နှင့် ထက်သန်သော လုံ့လဝီရိယရှိသူ သူတော်ကောင်း ပညာရှိတို့သာ ကြည့်ရှုလေ့လာသုံးသပ်လေ့ရှိသည်။ သူတော်ကောင်း ပညာရှိတို့ ဉာဏ်ကျက် စားရာဖြစ်လျက် မူရင်းအဋ္ဌကထာကိုက နက်နဲခက်ခဲရသည့်အထဲ သမယန္တရ ပိုင်းကဲ့သို့ ပို၍နက်နဲခက်ခဲသော အသိရခက်သောအပိုင်းကိုပါ ထည့်ဖွင့် ထား သော မဟာဒီကာကြီးက ကျမ်းရင်း အဋ္ဌကထာထက် သာလွန်၍ခက်သည်ဟု ပညာရှင်တို့က ညည်းညူကြသည်။

နိုင်နင်းတော် မူလှသည်

ပိဋကသုံးပုံ ခြုံဖွင့်ထားသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာကြီးက မည်မျှခက်ခက်၊ သမယန္တရပိုင်း အခက်အခဲတွေ့ပို၍ပါနေသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဒီကာကြီးက မည်မျှ ပင် ပို၍ခက်ခက် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား၏ ထက်မြက်သောဉာဏ်နှင့် တွေ့ ပြီး ထိုအခက်ကြီးတွေအတွင်း သက်ဝင်သွားကာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ မြန်မာပြန် စာအုပ်ကြီးတွေ အဖြစ်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ မဟာဒီကာ နိဿယကြီးတွေ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိ သွားခဲ့ကြရာ၌ ခက်ရာမှ အလွယ်ဘက်သို့ ပြောင်းသွားကြပါ တော့သည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာကျမ်းကြီးအတွင်း ချင်းနင်းဝင်ရောက်ရန် အရင် က ခက်နေသော ပညာရှင်တို့ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဘာသာပြန်

ထားသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မြန်မာပြန် ၄-တွဲကို ကြည့်ရှုလေ့လာပါလျှင် အရင်က ကဲ့သို့ ခက်ခဲတော့မည်မဟုတ်ပဲ လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် ချင်းနင်း ဝင်ရောက် သွားနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အရင်က သမယန္တရပိုင်းကြောင့် မရှုနိုင် မကယ်နိုင် လက်မိုင်ချွတ်ထားရသော မဟာဋီကာကြီးကို မဟာစည် ဆရာတော် ဘုရားကြီး နိုင်နိုင်နင်းနင်း ရေးသားစီရင်ထားသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ နိဿယကြီးကို ကြည့်ရှုလေ့လာပါလျှင် ရှုနိုင် ကယ်နိုင်လာမည် ဖြစ်၍ လက်မိုင်ချွတ် နေစရာ လိုတော့မည် မဟုတ်ပါ။

ခရီးတထောက်မျှသာ

ကျေးဇူးရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး လျှောက်သွားတော်မူခဲ့ သော သာသနာတော် ခရီးတလျှောက်ကို ပြန်ကြည့်လိုက်မည် ဆိုလျှင် ဤဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ နိဿယကျမ်းကြီးမှာ ဆရာတော်ဘုရားကြီး လျှောက် တော်မူခဲ့သော ခရီးတထောက်မျှသာဖြစ်ပါသည်။ ဆရာတော် ဘုရားကြီးမှာ ပါရမီကံအလျောက် အနာရောဂါကင်းရှင်း၍ ကျန်းမာခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော ခန္ဓာကိုယ်ကို ရရှိထားပါသည်။ ကျန်းမာရေးနှင့် ပြည့်စုံသော ဆရာတော် ဘုရားကြီးတွင် အရှိန်ကောင်းကောင်းရနေသော ဉာဏ်အားကလည်း လျော့ သည်မရှိပဲ မှန်မှန်ကြီး တိုးတက်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့နေကြရပါသည်။ ထို့ ကြောင့် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဖြတ်သန်းလျှောက်နေသော သာသနာတော် ခရီးမှာ ရပ်နားဆုတ်နုစိခြင်းမရှိ အင်မတန် တွင်လှပါသည်။

အကျွန်ုပ်တို့ တစုမှာ ကံကောင်းလှပါသည်။ အကျွန်ုပ်တို့ မှီခိုအားထား လေးစားနေကြရသော သာသနာတော်မြတ်ကြီးမှာ ဆရာတော် ဘုရားကြီး ဖြတ်သန်းလာခဲ့သမျှ သာသနာတော် ခရီးတလျှောက် ဝင်းဝင်းတောက် အောင် ထိန်လင်းနေပါသည်။ အကျွန်ုပ်တို့ မျက်မှောက်၌ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် ၂-ရပ်စလုံး ဤမျှလောက် တောက်ပသော သာသနာတော်ကို မတွေ့ရဘူး သေးပါ။ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဖြတ်သန်းလျှောက်တော်မူနေသော သာသနာ တော် ခရီးတထောက်အရောက်၌ ဤစာရေးသူသည် ဆရာတော် ဘုရားကြီး ၏ နောက်ပါးမှ တခဏမျှ ကပ်ပါ၍ မှတ်သားမိသမျှကို မှတ်သားယင်း သဒ္ဒါတရား ပွားများခွင့် ရခဲ့ပါသတည်း။

ညောင်ကန် အရှင်ဣန္ဒက။

မဟာဓမ္မစင်္ကြံဆရာတော်၏ဆရာစဉ်ဆက်

ပထမသံဂါယနာတင် အပါအဝင် ဖြစ်တော်မူသော ဥပါလိမထေရ်၊ ၎င်းတပည့် ဒါသကမထေရ် စသည်ဖြင့် ဆရာစဉ်ကို ဖော်ပြလေ့ရှိရာ ရှည်ဝေးလှစွာသော ထိုဆရာစဉ်ကို ပေယျာလမြှုပ်ပြီးလျှင် အနီးဆုံး ထင်ရှားသော ဆရာစဉ်ကိုသာ မှတ်တမ်းတင်၍ ဖော်ပြပါမည်။

ရွှေဘိုနယ်တွင် မန်ကျည်းကန်ဆရာတော် ဟူ၍ (ကုန်းဘောင်ဆက် ဘကြီးတော်လက်ထက်၌) ထင်ရှားခဲ့သည်။ အကျင့်သိက္ခာ အနေအထိုင် အစစအရာရာ၌ ကျစ်လစ်သိမ်မွေ့တော်မူလှသဖြင့် ရွှေဘိုနယ်တဝန်းလုံး လှမ်းဖုံးလျက်ကျော်စောတော်မူသည်။ အသက်သိက္ခာ ၆-၀ ဂါရကပင် တောရကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

အင်ကြင်းတော ဘုရားဖူးကြခြင်း

အခါတပါး ကပ္ပိယတယောက် နောက်ပါခေါ်၍ ရွှေဘိုနယ်တွင် တန်ခိုးကြီးဘုရားဟု ထင်ရှားလှသော အင်ကြင်းတောဘုရားသို့ ဘုရားဖူးရန် ကြွလာတော်မူရာ၊ ဘုရားသို့မရောက်ခင် ဆိပ်ခွန်ရွာနှင့် ထန်းစည်ရွာအကြား ထနေရာတွင်၊ ဦးမြတ်ထွေးဆိုသူ ဥပါသကာကြီးနှင့် ဆုံမိကြသည်။ မြင်လျှင် မြင်ချင်းပင် ကြည်ညိုလှသဖြင့် ဦးမြတ်ထွေးက ရိုသေစွာ ကန်တော့ပြီးလျှင် စတင်၍—

“အရှင်ဘုရား ဘယ်ကကြွလာတော် မူပါသလဲဘုရား။”

“မန်ကျည်းကန်က။”

“မန်ကျည်းကန်ကဆိုလျှင် မန်ကျည်းကန်ဆရာတော် ဦးနာရဒကို သိပါသလား။”

“ဒကာကြီးက ဦးနာရဒကို သိသလား။”

“သတင်းသာ ကြားဘူးပါသည်။ မမြင်ဘူးပါ။ သတင်း ကြားရုံနှင့် ကြည်ညိုနေပါသည်။ ကျန်းမာ ချမ်းသာကြောင်းကိုလဲ ဆု တောင်းနေပါလည်။”

“ဦးနာရဒဆိုတာ ဘုန်းကြီးဘဲ။”

“ဘယ်ကြွမလို့ပါလဲ ဘုရား။”

“အင်ကြင်းတောဘုရားကို ဖူးမြော်ဖို့လာခဲ့တယ်။”

ဦးမြတ်ထွေးမှာ ဝမ်းသာမဆုံး ဖြစ်တော့သည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်ကောင်းကို အလွန်မြတ်နိုးသူဖြစ်သည်။ ကိုယ်တိုင်ကလည်း စင်ကြယ် မြင့်မြတ်သူ ဖြစ်သည်။ ဦးမြတ်ထွေး ရိုးသားပုံကား တခါက အင်ကြင်းတော ဘုရားပဲ့တွင် ဈေးပဲ့သို့အသွား ဆီရောင်းသော ဈေးသည်ထံမှ ဦးမြတ်ထွေးက ဆီဝယ်ယူခဲ့ရာ အိမ်သို့ရောက်မှ အမ်းလိုက်သောပိုက်ဆံကို တွက်ကြည့်သည်တွင် ပိုက်ဆံတမတ် ပိုလာကြောင်းသိလေသည်။ “ဈေးသည်ဟာ မသိရှာဘူး၊ ပြန်ပေးမှ ဖြစ်မယ်၊ သူ့ခမျာ တမတ်နစ်နာတယ်ဆို မနဲဘူး” ဟုဆိုကာ ဈေးသည်ရှိရာသို့ အရေးတကြီး လိုက်သွားသည်။ မမှီတော့ချေ။ နောက်ဆုံးနေ့ဖြစ်၍ ဈေးသိမ်းကာ ပြန်သွားကြလေပြီ။

ဦးမြတ်ထွေးကား တဖျစ်တောက်တောက်။ နောက်တနှစ် ဘုရားပဲ့ချိန် ရောက်သောအခါ ဈေးသည်ကို ရှာပြန်၏။ မတွေ့။ ဘာကြောင့် မလာပါလိမ့်မလဲ၊ လာမှ လာပါဦးမလား၊ ဤသို့လျှင် သုံးနှစ်မြောက် ဘုရားပဲ့တိုင်အောင် ပိုက်ဆံတမတ် ပြန်ပေးဖို့ ဈေးသည်ကို ရှာခဲ့၏။ သုံးနှစ်မြောက် ဘုရားပဲ့ကျမှ တွေ့သဖြင့် ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ လွန်ခဲ့သောသုံးနှစ်က ဈေးဝယ်စဉ် ပိုက်ဆံတမတ်ပိုပြီး အမ်းလိုက်တာ အိမ်ကျမှသိရကြောင်း စသည်ကို ပြောပြ၍ ပိုက်ဆံတမတ်ကိုပြန်ပေးလိုက်လေသည်။ ဈေးသည်ကား အင်မတန် ပြောပြမှ သတိရရှာသည်။ ပိုက်ဆံတမတ်မျှ ပိုသွားသည်ကိုလည်း မသိ။ ဦးမြတ်ထွေးက သတိကောင်းသူ ဖြစ်သည့်အတိုင်း ဝယ်သော ပစ္စည်းနှင့် တန်ဖိုး အမ်းလိုက်သော ပိုက်ဆံအရေအတွက်တို့ကို အကုန် ရှင်းပြသောအခါ အိပ်ရာကနိုးသလို ဝိုးတိုးဝါးတားဖြစ်လာ၍ “ပိုက်ဆံကလေး တမတ်လောက်နဲ့ ဒါလောက်အရေးတကြီးဖြစ်ရသလားဗျာ၊ ကျုပ်ကျေနပ်လို့ အမ်းလိုက်တာ ဘဲဟာ ဘာဖြစ်သလဲ၊ ခင်ဗျားစေတနာဟာ အလွန်ထူးခြား ကောင်းမွန်လှ ပါပေတယ်။ ကျုပ်တွေ့ဘူးသမျှ လူတွေ့ဖြင့် ပိုသွားတဲ့ ပိုက်ဆံကို ဘယ်တော့မှ ပြန်မပေးကြဘူး” ဟူ၍ အံ့မဆုံး ပြောသွားဘူးလေသည်။

ဦးမြတ်ထွေးက ဆက်၍ လျှောက်သည်မှာ-

“တပည့်တော်ကို ချီးမြှောက်သောအားဖြင့် ဒီအရပ်မှာ သီဟင်းသုံးတော်ပူပါဘုရား။”

“အကြောင်းကုန် လျှောက်စမ်း။”

“ကျောင်းဆောက်ပြီး ကိုးကွယ်လိုပါသည်။ အရှင်ဘုရား သီတင်း သုံးပါလျှင် ရပ်ရွာ လူအများလဲ ကောင်းမှု ပွားကြပါလိမ့်မည် ဘုရား။”

မန်ကျည်းကန်ဆရာတော်သည် ဦးမြတ်ထွေး၏ အတွင်းစိတ်ဓာတ်မြင့်မြတ်ခြင်းနှင့် အမူအရာ ဖြောင့်စင်းပုံကို သဘောကျတော်မူသဖြင့် ကျောင်းဆောက်ခွင့် ပြုတော်မူသည်။ ဦးမြတ်ထွေးသည် ထန်းစည်ရွာမှ ၁-မိုင် ဝေးကွာသောနေရာတွင် ရှေးယခင် ပုဂံပြည်၊ နရပတိစည်သူမင်း လက်ထက်က သုမေဓာ အရှင်သူမြတ်အား ကျောင်းဆောက် လှူဒါန်းဘူးသောကြောင့် သုမေဓာကျောင်းဟုတွင်သော နေရာဟောင်း၌ ကျောင်းဆောက်လုပ်ပြီးလျှင် မန်ကျည်းကန်ဆရာတော်အား တင်လှူလေသည်။ သုမေဓာကျောင်း ဟူ၍ပင် ခေါ်တွင်သည်။

အိပ်မက်ထူး မက်ခြင်း

ထိုကျောင်း၌ သီတင်းသုံး၍ ကာလအတန်ကြာသောအခါ ညကျိန်းစက်တော်မူစဉ် “ကျောင်းဝင်း၏ အနောက်ဘက်တံခါးမှ ဆင်ဖြူတော်တစီးဝင်ရောက်လာသည်။ ကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ မန်ကျည်းကန်ဆရာတော်ထံ ဝပ်တွားဦးတိုက်သည်။” ဤသို့ အိပ်မက်တော်မူပြီးနောက် နိုးလာသောအခါ အရုဏ်ကျင်းလေပြီ။ “အင်း-အိပ်မက်ထူးဘဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ထူး တဦးတော့ ငါ့ထံ ရောက်လာတော့မယ့် နိမိတ်ပဲ။”

ဤသို့နိမိတ်ဖတ်ကြားကာ ကျောင်းအနောက်ဘက် တလင်းပြင် တံခါးဝ အနီးရှိ လမ်းမြေပြင်များကို အမှိုက်သရိုက်ကင်းစင်အောင် တံမြက်လှည်းတော်မူသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်လာမည့်လမ်းကို ရှင်းလင်းထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယနေ့ ဧကန်ရောက်ရမည်ဟု ဆရာတော်စိတ်တွင် ဆုံးဖြတ်ထားတော်မူသည်။

လာပါပြီ

နေကလေး အတော်မြင့်လျှင် ကျောင်းအနောက်ဘက်မှ ဆင်းရဲသားလင်မယားနှင့် သားသမီးများ ဝင်ရောက် လာကြသည်။ လေးနှစ်သား ယောက်ျားကလေးတယောက် ပါလာသည်။ မန်ကျည်းကန်ဆရာတော် ထင်ချက်မှာ ရဟန်းသော်လည်းကောင်း၊ လူသူတော်သော်လည်းကောင်း တဦးဦး ရောက်လာရမည်ဟု တွက်ထားရာ လာမည့်လာတော့ ဆင်းရဲသား လင်မယား အိမ်ထောင်စုံ ဖြစ်နေသည်။

မန်ကျည်းကန်ဆရာတော်က စတင်၍-
 “ဒကာတို့ ဘယ်အရပ်က လာကြသလဲ။”

“အနောက်မူးနား အရပ်ကပါဘုရား။”

“ဘာကြောင့် လာကြသလဲ၊ ဘယ်သွားကြမလဲ။”

“တပည့်တော်တို့ ရွာဝန်းကျင်မှာ ကျားတွေ ထနေပါတယ်၊ ညအခါ ကျယ် ကောင်းကောင်းမအိပ်ရ၊ ကြက်ဝင်ဆဲ နွားဝင်ဆဲ အတော်ကို အတင့် ရဲနေပါတယ်၊ တော်တော်ကြာ အိမ်ပေါ်တက်ပြီး လူကို ဆွဲမယ့်အခြေ ရောက်နေတာနဲ့ လူတွေလဲပြေးကုန်ကြပါပြီ၊ ဒါနဲ့ တပည့်တော်များလဲ ကလေး တွေအတွက် အထူးစိုးရိမ်ပြီး ရောက်ရာပေါက်ရာ လုပ်ကိုင်စားဖို့ နေရာရှာယင်း ထွက်ခွာလာကြပါတယ် ဘုရား။”

ဆရာတော်သည် လေးနှစ်သားကလေးကို စိုက်ကြည့်တော်မူသည်။

“ဒကာတို့ သွားလေရာ ဒီကလေးကို ခေါ်သွားကြ မှာလား။”

“သားကလေးဆိုတော့ ခေါ်ရမှာဘဲဘုရား။”

“ကလေးကငယ်လွန်းတယ်၊ ဖိနပ်လဲမပါဘူး၊ ဒီကလေးလိုက်နိုင်ပါ့မလား ဒကာရယ်။”

“ဖြစ်သလို ခေါ်ရမှာပေါ့ဘုရား။”

“ဒီကျောင်းမှာထားခဲ့ယင် ကလေးချမ်းသာဖို့ရှိတယ်။”

ဤသို့ အမိန့်ရှိပြီး ကလေးဘက်သို့ လှည့်ကာ-

“ဟဲ့ကလေး၊ ငါ့ကျောင်းမှာ နေရစ်မလား။”

“အင်း....”

“တကယ်လားကွယ်။”

“အင်း....”

“မင်း နေနိုင်ပါမလား။”

“နေနိုင်တယ်။”

“ကိုင်း ဒကာ၊ ကလေးကတော့ ဒီမှာ နေရစ်မယ်လို့ ပြောနေပြီ၊ ထားခဲ့ နိုင်မလား၊ ကလေးကို သနားကြပါကွယ်။”

“မှန်လှပါ၊ အရှင်မြတ်ထံမှာဆိုယင် ကလေးလဲ ချမ်းသာမှာမို့ တပည့် တော်များ ဝမ်းသာလှပါတယ် သုရား။”

ဤသို့ လျှောက်ထားပြီးလျှင် သားကလေးကို ဆရာတော်အား အပ်နှံ၍ နောက်ဆံတင်းကာ လင်မယားနှစ်ယောက် သုမေဓာကျောင်းမှ ထွက်ခွာ သွားကြသည်။

ကျန်ရစ်သော ကလေးသည် မိဘများကို ကြည့်ရုံသာကြည့်၍ လှမ်းဆွတ်သော အမူအရာဖြင့် မျက်နှာမလှ မဖြစ်၊ မငိုကြွေး၊ ခပ်အေးအေးပင် ရှိရစ်ရှာသည်။

ဆရာတော်ကြီးက - “မင်းကို မင်း အမေအဖေများက မချစ်လို့ (မုန်းလို့) စွန့်ပစ်သွားကြပြီကွယ် သိလား၊ မင်းဟာ ငါ့တပည့် ဖြစ်ပြီ၊ မင်းကို ငမုန်းလို့ နာမယ်ပေးမယ်၊ မိဘများက မုန်းသွားလို့ ငမုန်းပေါ့ကွယ်။”

ဆရာတော်ကြီးသည် ထိုကလေးကို ကျွေးမွေးသုတ်သင် ပညာသင်ကြားပေးလာရာ၊ ရှင်ဘဝ၊ ရဟန်းဘဝ အဆင့်ဆင့် မြင့်သည်ထက်မြင့်၍ မင်းတုန်းမင်း လက်ထက်သို့ ရောက်သောအခါ ငမုန်းဆိုသောကလေးသည် မည်သို့သော ဂုဏ်ထူးဖြင့် မည်သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး အဖြစ်သို့ ရောက်ရလေသည်ကို စောင့်ကြည့်ကြပါစို့။ ဆင်ဖြူတော်ကား ဤပုဂ္ဂိုလ်ပေတကား ဟု အံ့အားသင့်ဖွယ်ပင်။

ငမုန်းကို ဂရုစိုက်တော်မူပုံ

မန်ကျည်းကန် ဆရာတော်ကြီးသည် ဆင်ဖြူတော် အိပ်မက်အရ ရောက်လာသော ကလေးဟု အလွန် ဂရုစိုက်တော်မူသည်။ ကလေးအတွက် ဖျင်စများကို လုံချည်အဖြစ် ဖြတ်ပိုင်း၍ “ဟဲ့ ငမုန်း အစင်းကြိုက်သလား၊ အကွက်ကြိုက်သလား” ဟု မေးတော်မူပြီးလျှင် အစင်းကြိုက်သည်ဆိုလျှင် ဖျင်စပေါ်တွင် မျဉ်းကြိုးကို မဲရည်စိမ်၍ အစင်းအစင်း ရိုက်ပေးတော်မူသည်။ အကွက်ကြိုက်သည်ဆိုလျှင် အကွက်အကွက် ရိုက်ပေးတော်မူသည်။ သေသပ် လှပခြင်း မရှိသော်လည်း မိဘသဖွယ် ဖြစ်သလို ပြုပြင်ပေးတော်မူသည်။

ကျောင်းသားဘဝမှ ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ဆရာတော်ကြီးကပင် ရှင်ပြုပေးတော်မူသည်။ ကြာသပတေးသား ဖြစ်၍ ရှင်ပဒုမဟု ဘွဲ့ပေးတော်မူသည်။ ဆရာတော်ကြီးကမူ နှုတ်ကျိုးနေသည့်အတိုင်း ငမုန်းဟူ၍ပင် ခေါ်သည်။ အခြေခံစာပေများကို လွယ်လွယ်နှင့် သင်ကြားတတ်မြောက်သည်။ အသက်စေ့၍ ရဟန်းပြုချိန် ရောက်သောအခါလည်း ဆရာတော်ကြီးကပင် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ချီးမြှောက်တော်မူသည်။ ရဟန်းဖြစ်လာသော်လည်း ငမုန်းဟူ၍ပင် ခေါ်တော်မူသည်။ ချစ်စနိုး ယုယသော ခေါ်ခေါ်ခြင်း ပေတည်း။

ဤသို့ဖြင့် ရဟန်း ၆-ဝါ ရရှိလာသောအခါ မန်ကျည်းကန် ဆရာတော်ကြီးက “ဟဲ့ ငမုန်း၊ နင်လဲ ရဟန်း ၆-ဝါ ရှိလာပြီ၊ ငါ့မှာလဲ မန်ကျည်းကန်

ကျောင်းကို ပစ်ထားခဲ့ရတာ ကြာပြီ၊ ပြန်ဦးမှ တော်မည်၊ နင့်ကို သီးလုံး ဆရာတော်ကြီးထံမှာ အပ်ထားခဲ့မည်။ သီးလုံး ဆရာတော်ကြီးဟာ သိက္ခာ၊ ပညာ၊ သမာဓိ လိုသည်မရှိအောင် ပြည့်စုံတော်မူတယ်၊ ငမုန်း ဆရာတော်ကြီး ဆုံးမသမျှကို နားထောင်၊ ကောင်းတဲ့ အတုကိုယူ ကြားလား။”

“တပည့်တော် ဘယ်မှာနေရမှာလဲ ဘုရား။”

“သူမေခာ ကျောင်းမှာဘဲ နေရမယ်၊ ဒီကျောင်းကို ငမုန်းအတွက် ရည်မှန်းထားတယ်။”

“အမိန့်အတိုင်းပါ ဘုရား။”

မိတ်ဆွေကောင်း ဖြစ်တော်မူသော သီးလုံးဆရာတော်ကြီးထံတွင် ဦးပဒုမ (ငမုန်း) ကို အပ်နှံ၍ မန်ကျည်းကန်ကျောင်းသို့ ပြန်ကြွတော်မူသည်။ သီးလုံး ဆရာတော်ကြီး ကလည်း ဦးပဒုမကို အထူးဂရုစိုက်ကာ သင်ကြားပြသ ဆုံးမ တော်မူရာ သာသနာတော်တွင် ထင်ပေါ်ကျော်စောမည့် အခြေခံကောင်း များနှင့် ပြည့်စုံလာခဲ့သည်။ သီးလုံးဆရာတော်ကြီးမှာ ရွှေကျင်ဆရာတော်၏ ဆရာခင်း ဖြစ်၍၊ ဦးပဒုမနှင့် ရွှေကျင်ဆရာတော်တို့ကား ဆရာတူတပည့်များ ဖြစ်တော် မူကြသည်။ ပထမ ရွှေကျင်ဆရာတော်ကြီးသည်ပင် ငယ်စဉ်က မန်ကျည်းကန် ဆရာတော်ကြီးထံ၌လည်း ပညာသင်ယူတော်မူကြောင်း မှတ် တမ်းရှိပေသည်။

မန်ကျည်းကန် ဆရာတော်ကြီးကား အသက်အရွယ် ကြီးရင့်၍ မထသော အိပ်ခြင်းဖြင့် အိပ်ခါနီးတွင် အလွန်အာရုံပြုကာ ကျွေးမွေး ချီးမြှောက်လာခဲ့ သော ဦးပဒုမကို တမ်းတ သတိရတော်မူသဖြင့် “ငမုန်းကို ခေါ်ပေး၊ ငါ တွေ့ချင်သည်၊ ငမုန်းကို စကားပြောချင်သည်” ဟု အမိန့်ရှိတော်မူရှာသည်။ ဦးပဒုမ ရောက်လာသောအခါ ရှန်းရှန်းစားစား ကြည့်တော်မူကာ-

“ဟဲ့ ငမုန်း၊ နင်လဲ လူလားမြောက်လာပြီ။ ဆရာကောင်း တပည့်လဲ ဖြစ်ပြီ၊ ကောင်းကောင်းနေရစ်၊ သာသနာတော် အကျိုးရှိအောင် ဆောင် ရွက်၊ သာသနာတော်မှာ ရဟန်းကောင်းဖြစ်ဖို့ အရေးကြီးသည် ကြားလား။”

“မှန်လှပါ၊ အမိန့်တော်အတိုင်း လိုက်နာပါမည်၊ လိုက်နာခြင်းဖြင့် လေး နှစ်သားကစပြီး ကျွေးမွေးသုတ်သင် ပြုပြင် စောင့်ရှောက်တော် မူခဲ့သည့် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ကျေးဇူးများကို ဆပ်ပါမည် ဘုရား။”

“အိမ်း သာဓု-သာဓု-သာဓု။”

ဆရာတော်ကြီးသည် ငမုန်းဘဝကို အစမှချီ၍ တွေးတော်မူဟန် ရှိသည်။ ဆင်ဖြူတော်ကား ဤသူပင်တည်းဟု ယုံကြည်ကာသာသနာတော်တွင် အများ မှီခိုရာ ပညာရှိ သူတော်ကောင်း ဖြစ်မည်။ ငါ့တပည့် ငမုန်းကလေးကြောင့် ငါ စိတ်အေးရပြီ။ ငါ စိုက်ပျိုးခဲ့သောသာသနာ့သစ်ပင်သည် အရိပ်အာဝါသ အသီးအပွင့်တို့ဖြင့် သူတပါး၏ မှီခိုအားထားရာ ဖြစ်တော့မည် ဟူသော အမှုအရာဖြင့် ဦးပဒုမ (ငမုန်း) ၏ လက်ကို သုံးသပ်ယင်း ငြိမ်သက်သွားတော် မူသည်။

ယောအတွင်းဝန် ဦးဘိုးလှိုင်၏ ကျေးဇူးဆပ်ပုံ

ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၈ ခု၊ ပညာရှိ အမတ်ကြီးဖြစ်သော ယောအတွင်း ဝန်မင်း ဦးဘိုးလှိုင်သည် လောကုတ္တရာ အကျိုးစီးပွားအတွက် အမှတ်တရ အလှူဒါနပြုရန် အကြံပေးလာလေသည်။ ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌ ကထာ၊ ဋီကာမှစ၍ ဂန္ထရတို့ကို လက်ခံကျွေးပေး၍ ရေးသားပြုစုသည်။ မန္တလေးမြို့တော်၏ မြောက်ပြင်၊ သူရဲတပ် အရှေ့ဘက် မြေခင်းသာ၌ မန္တလေး တောင်နှင့် ပန်ဟပ်အောင် အုတ်ကျောင်းကြီး တကျောင်း ဆောက်လုပ်ရန် စီစဉ်လေသည်။ မင်းတုန်းမင်းကြီးက ထိုအုတ်ကျောင်းကြီး ဆောက်လုပ်ရန် ဘဏ္ဍာတော်တိုက်မှ ငွေတသောင်း ထုတ်ပေးတော်မူသည်။

ဦးဘိုးလှိုင် စိတ်တိုင်းကျ အိန္ဒိယပြည်မှ ပန်းရံဆရာများကို ခေါ်ယူဆောက် လုပ်သောကြောင့် အုတ်ကျောင်းကြီးမှာ ငွေတသိန်း ကုန်ကျသည်။ ဦးဘိုးလှိုင် က ငွေကိုးသောင်း စိုက်ထုတ် ကုန်ကျရသည်။ ယနေ့တိုင် ထိုအုတ်ကျောင်း တော်ကြီးသည် “ယောမင်းကြီးတိုက်” ဟူ၍ သူရဲတပ် အရှေ့ဘက်တွင် ထင်ရှား တည်ရှိသေးသည်။

ဦးဘိုးလှိုင်ကား အုတ်ကျောင်း တော်ကြီး ပြီးစီး ထမြောက် သဖြင့် ဝမ်းမြောက်မဆုံးနိုင်အောင် ရှိနေလေသည်။ မင်းတုန်းဘုရင်ကြီးထံ အခစား ဝင်သောအခါ ဘုရင်ကြီးက—

“ဘိုးလှိုင်၊ နင့်အပေါ် ကျေးဇူးများလှသော မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ကို ရအောင် ပင့်၍ တင်ရမည်” ဟု အမိန့်တော် မှတ်လိုက်သည်။ မူလကတည်းက မိမိကျေးဇူးရှင် မဟာဗိုလ်ဆရာတော်အား ရည်စူးထားခဲ့သောကြောင့် ဘုရင့် အမိန့်တော်မြတ်အတိုင်း ဦးထိပ်ရွက် ပင့်လျှောက် လှူဒါန်းရန် အစီအစဉ် ပြုလေသည်။

ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားအား ကျေးဇူးဆပ်ရတော့မည်ဟု နှလုံး ပိုက်လျက် မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဘုရားရှိရာ ရွှေဘိုနယ်၊ မဟာဗိုလ်ရွာသို့ ခြေရံ သင်းပင်း စုံညီစွာဖြင့် ယောမင်းကြီးကိုယ်တိုင် ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ ရောက် သောအခါ မန္တလေးရွှေမြို့တော်တွင် ခမ်းနားတင့်တယ်သော အုတ်ကျောင်း တော်ကြီး ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့၍ ကြွရောက်အလှူခံကာ သီတင်း သုံးတော် မူပါမည့်အကြောင်း လျှောက်ထားလေသည်။ မဟာဗိုလ် ဆရာတော်က-

“နေပြည်တော်တွင် မိုးထိနိုးပါး ဆောက်လုပ်ကိုးကွယ်မည်ဟု ဆိုစေကာမူ ရှုပ်ထွေးပေလိသော မြို့ကိုဖြင့် မသတိ၊ တောသားပီပီ တောမှာမှီ၍ နေထိုင် ရခြင်း၌သာ ပျော်မွေ့သည် ဘိုးလှိုင်”ဟု ပင့်လျှောက်ချက်ကို ခါးခါး သီးသီး ပယ်တော်မူလိုက်သည်။ မဟာဗိုလ် ဆရာတော်သည် ရဟန်း ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို အဓိကထားတော်မူသည်။ မင်းကိုမှီ၍၊ မှူးမတ်သေနာပကံ ကို မှီ၍ မင်းဆရာအဖြစ် မခံလို။ ကျောင်းချင်း ပြိုင်၍၊ သံဃာတော်ချင်း ပြိုင်၍ သူနိုင် ငါနိုင်ပြုကာ ဘုန်းကြီးအမှု ရွာကပ်ချင်သော ဆရာတော်မဟုတ်။ ဆိတ်ငြိမ်ရာ ဌာန၌ လောကုတ္တရာအကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ ရဟန်းတရား အား ထုတ်လျက် လွတ်လပ်စွာ သီတင်းသုံးလိုသော ဆရာတော် ဖြစ်ပေသည်။

ဦးဘိုးလှိုင်သည် ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ဘုရားအား အမျိုးမျိုး အကြောင်း ပြ၍ အကြိမ်ကြိမ်ပင့်လျှောက်သော်လည်း ငြင်းဆန်မြဲ ငြင်းဆန် နေသော ကြောင့် နေပြည်တော်သို့ ပြန်လှည့်လာခဲ့ရလေသည်။

မဟာဗိုလ် ဆရာတော်၏ ကျေးဇူး

ဤနေရာ၌ ဦးဘိုးလှိုင်အား မဟာဗိုလ် ဆရာတော်က ကျေးဇူးပြုကာ ချီးမြှောက်တော်မူခဲ့ပုံကို သင့်ရုံဖော်ပြလိုပါသည်။ ဦးဘိုးလှိုင်သည်ဉာဏ်ပညာ ထက်မြက်သူဖြစ်သည့်အတိုင်း လောကီလောကုတ္တရာ ကျေးဇူးများမည့် စာပေ ကျမ်းဂန်တို့ကို ဆည်းပူးသင်ကြားမှု ပြုခဲ့သည်။ မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဘုရား ထံမှလည်းကောင်း၊ ပြည် ဆရာတော်ဘုရားထံမှ လည်းကောင်း သဒ္ဒါကျမ်းကို သင်ယူလေသည်။ သဒ္ဒါတတ်ကျွမ်းမှု စာတတ်မည်သည်ကို ငယ်စဉ်အခါကပင် သဘောပေါက် နားလည်ခဲ့သည်။

ရှင်သာမဏေဝတ်ပြီးနောက် မကြာမီပင် ဦးဘိုးလှိုင်သည် လောကုတ္တရာ စာပေ အခြေခံကို ဆည်းပူးရရှိခဲ့သည်။ မဟာဗိုလ်ဆရာတော်၊ ပြည်ဆရာတော် တို့ထံမှ ပညာသင်ကြားပြီးလျှင် ငယ်ဆရာအရင်းဖြစ်သော ကျဘိုးဆရာတော် ထံ ဆက်လက်၍ ပညာသင်ကြားလေသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၆-ခု၊ နယုန်လဆန်းတွင် ရွှေဘိုဘုရင် မကျန်းမမာ ဖြစ်တော်မူလေသည်။ စိတ်နှလုံး နောက်ကျသော ဝေဒနာစွဲကပ်သဖြင့် သမားဟူးရူးတို့ဖြင့် ကုသနေရစဉ်အတွင်း “အသက်ရှည်စေလို၊ မန်းတောင်ရိပ်ခို” ဟူသော တဘောင်စကား ခေတ်စားလျက်ရှိရာ ပထမမန္တလေးတောင်၏အရိပ်ကျရာ မင်းတဲအီကင်းအရပ်၌ ယာယီစံနန်း ဆောက်လုပ်ကာ ဘုရင်ကိုထား၍ ကုစားကြသည်။ ဒုတိယ ဒေးဝန်းနယ်နိမိတ်အတွင်းရှိ ဓာတ်နန်းရပ်တွင် တဖန် ပြောင်းရွှေ့စံနေတော်မူကာ အကုစားခံတော်မူသည်။ ထိုနေရာသည် ဓာတ်နန်းရပ်ဟူ၍ ယနေ့တိုင် တွင်ရစ်၏။

ထိုအချိန်တွင် နန်းတွင်းရေး ရှုပ်ထွေးလာခဲ့သည်။ အရှုပ်အထွေးတို့အနက် ပြည်မင်းသားနှင့် မမြလေး (အနောက်နန်းမတော်) တို့၏ စနက်မီးမှာ ဦးဘိုးလှိုင်၏ဖခင် ယင်းတောဝန်ကြီး ဦးတုတ်အပေ ၂ သို့ သတ္တုကျလာလေသည်။ ယင်းတောဝန်ကြီးသည် ပြည်မင်းသားနှင့် ကြံရာပါဖြစ်သည်ဟု အယူရှိသဖြင့် ရွှေဘိုဘုရင်သည် လက်တော်၌ အမြဲစွဲကိုင်လျက်ရှိသော ကျောက်စီလုံဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် ထိုးသတ်လေရာ ယင်းတောဝန်ကြီး ဦးတုတ် ကွယ်လွန်ရရှာလေသည်။ မင်းကြီး သက်တော်ရှည်ရာထူးကို ရရှိထားသူဖြစ်ပါလျက် ဤကဲ့သို့ အသတ်ခံရသည်မှာ ရူးသွပ်ခြင်းဝေဒနာဝင်လာသောကြောင့်သာ ဖြစ်ရသည်ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။

ရွှေဘိုဘုရင်လုံချက်မိ၍ ယင်းတောမင်းကြီး ဦးတုတ် ကွယ်လွန်အနိစ္စမရောက်မီ မင်းတုန်းမင်းသားသည် မင်းကြီးထံသို့ရောက်လာသည်။ မင်းကြီး၏ ဖြစ်ရပ်ကို ဝမ်းနည်းကြေကွဲစွာကြည့်ယင်း-

“ဝေဒနာ သက်သာပါရှိလား ဘိုးဘိုး။”

“မှန်လှပါ... အရှင်မင်းသား အထွတ်အထိပ်ရောက်မည့်အချိန်တိုင်အောင် တော့ ဘိုးဘိုး မှီနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ သားကလေး ငလိုင်ကိုသာ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်တော်မူရစ်ပါ အရှင်သား။”

“သားကလေး ငလိုင်အတွက် နောက်ဆံမတင်းပါနဲ့ ဘိုးဘိုး၊ ကိုယ်တော် အထွတ်အထိပ်ရောက်ချိန်မှာ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ပါမယ်၊ မင်းကြီးသက်တော်ရှည် ရာထူးခန့်ထားပြီး ဌာနန္တရအဆင့်ဆင့် တိုးတက်ပေးပါမယ်။”

မင်းတုန်းမင်းသားသည် ဤသို့ ကတိပြုတော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သောအခါ ဦးဘိုးလှိုင်အားချီးမြှင့်မြှောက်စားတော်မူသည်။ မင်းအဖြစ်မရောက်မီ အိမ်ရှေ့စံဘဝမှာပင် ဆွေမျိုးဆက်လိုက်၍ မင်းပြစ်မင်းဒဏ် မခံရ

လေအောင် လူမမယ် မောင်ဘိုးလှိုင်အား အစ်မတော် ပင်တိုင်စံထိပ်ထား (စကြာဒေဝီ) မင်းသမီး၏ ဘုန်းရိပ်ကံရိပ်ကို ခိုလှုံခွင့်ရစေရန် အကြံဉာဏ် ပေးတော်မူခဲ့သည်။

ရွှေဘိုဘုရင်၌ စွဲကပ်သောဝေဒနာမှာ တရက်ထက်တရက် ဆိုးလာတော့ သည်။ ယင်းတောမင်းကြီး ဦးတုတ်ကို လှုံဖြင့်ထိုးသတ်ချိန်၌ မကွေးမင်းကြီး သည် ဘုရင်ကြီးကို အတင်းဖက်ထားလိုက်သေးသည်။ ဘုရင်ကြီး ငြိမ်သက် အောင် စီစဉ်ပြီးမှ ပုဂံအိမ်ရှေ့မင်းအား လွှတ်တော်သို့တက်၍ အုပ်ချုပ်ပါမည့် အကြောင်း တင်လျှောက်လေသည်။ ရွှေဘိုဘုရင် နတ်ရွာမစံမီကပင် ပုဂံမင်း။ သားက ဘုရင်ပြုလုပ် အုပ်ချုပ်နေသော်လည်း နန်းသိမ်းပွဲ မခံနိုင်သေးချေး

မဟာဗိုလ်ဆရာတော်နှင့် စကြာဒေဝီ

ဖခင် ယင်းတောမင်းကြီး ကံကုန်သောအခါ ဘုရင် အမျက်ရှိန်မပြေသည့် အတွင်း ဆွေစဉ်မျိုးဆက် လိုက်လေမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် မောင်ဘိုးလှိုင်သည် ဗားကရာတိုက်တွင် သီတင်းသုံးလျက်ရှိသော မဟာဗိုလ် ဆရာတော်လောင်း ဦးပဒုမထံ တိမ်းရှောင် ခိုအောင်း နေရရှာသည်။

နောင်အခါ မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဟု ထင်ရှားလာမည့် ဦးပဒုမသည် မမြ ကလေး၏ သမီး လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် မင်းသမီးကလေးမှာ စကြာဒေဝီက ကောက်ယူမွေးစားထားသဖြင့် အသက်ချမ်းသာရာရကြောင်း သိတော်မူလေ လျှင် မင်းတုန်းမင်းသား၏ အိမ်တော်သို့ ကြွသွားလေသည်။

“ကြွလာတော်မူခြင်းကိစ္စကို မိန့်တော်မူပါဘုရား။”

“စုံစမ်းရန် အကြောင်းရှိသဖြင့် ကြွခဲ့ခြင်းပါ။”

“တင်ပါဘုရား...အမိန့်ရှိတော်မူပါ။”

“အနောက်နန်းမတော် မမြကလေးရဲ့ သမီးတော် (လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်) မင်းသမီးကလေးကို စကြာဒေဝီက မွေးစားထားတယ် ကြားရလို့ ဟုတ်မဟုတ် သိရအောင် လာခဲ့ပါတယ်။”

“အရှင်ဘုရား ကြားတော်မူသည့်အတိုင်း မှန်ပါကြောင်း၊ အစ်မတော် စကြာဒေဝီက မွေးစားတော်မူသဖြင့် အသက်ဘေးမှ ချမ်းသာရာရကြောင်းပါ ဘုရား။”

“အိမ်း—သာဓု—သာဓု—သာဓု တကာတော်၊ ဒီလိုဆိုယင် ဦးပဉ္စင်းဆီမှာ ယင်းတောမင်းကြီး ဦးတုတ်ရဲ့သားကလေး မောင်ဘိုးလှိုင် မှီခိုနေပါတယ်။ သူ့ အတွက် တိုင်ပင်ချင်ပါတယ်။”

“အဖေ ရာဇဝတ်သင့်ပေမယ့် သားနှင့် မဆိုင်ပါဘုရား၊ အသက်ချမ်းသာမှု စိတ်ချရအောင် အစ်မတော်ဘုရားထံ သွားရောက်အပ်နှံပါက သင့်လျော်မည် ထင်ပါသည်ဘုရား။”

မင်းတုန်းမင်းသား လျှောက်ချက်ကို သဘောကျတော်မူသဖြင့် ဦးပဒုမ သည် မောင်ဘိုးလှိုင်အတွက် စကြာဒေဝီရုံရာ တပင်တိုင်နန်းသို့ ကြွရောက် တော်မူခဲ့လေသည်။

အကြောင်းစုံ ကြားသိရသော စကြာဒေဝီမင်းသမီးကလည်း မောင်ဘိုး လှိုင်အား သားအဖြစ် မွေးစား၍ ရာဇဝတ်ဘေးမှ ကာကွယ်ပေးမည် ဖြစ် ကြောင်း လျှောက်ထားလေသည်။ ဤသို့လျှင် မဟာဗိုလ်ဆရာတော် လောင်း လျာ ဦးပဒုမသည် ယောမင်းကြီးလောင်း မောင်ဘိုးလှိုင်အား အသက် ချမ်းသာရေးအတွက်လည်း ကျေးဇူးပြုတော်မူခဲ့လေသည်။

ပရိယာယ်ဆင်၍ ပင့်ပြန်ခြင်း

မဟာဗိုလ် ဆရာတော်ကြီးထံမှ ပြန်လာသော ဦးဘိုးလှိုင်သည် နေပြည် တော်သို့ ရောက်လျှင် မင်းတုန်းဘုရင်ထံ အကျိုးအကြောင်း သံတော်ဦးတင်ရာ မင်းတုန်းဘုရင်မှာလည်း ဦးဘိုးလှိုင်ကဲ့သို့ပင် စိတ်မသက်မသာ ဖြစ်တော် မူသည်။

ဦးဘိုးလှိုင်သည် အိမ်တော်သို့ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် မဟာဗိုလ်ဆရာတော် ကို မည်သို့ရအောင် ပင့်ရမည်နည်းဟု အမျိုးမျိုးအကြံအစည်ပြုနေရာ မကြာမီ အကြံကောင်းတခု ပေါ်လာသဖြင့်ခေါင်းတညိတ်ညိတ်ပြုံးကာ တပည့်စာရေး ငချိုကို ခေါ်လိုက်လေသည်။ (ငချိုကား မဟာဗိုလ်ဆရာတော်က ဦးဘိုးလှိုင်ထံ အပ်ထားသော ဆရာတော်၏ တပည့်ရင်းဖြစ်သည်။)

“ဟဲ့ငချို၊ လာစမ်းပါအုံးကွယ်။”

“အမိန့်တော်ရှိပါ ဝန်မင်း။”

“မင်း ဒီရာထူးနဲ့နေရတာ ပျော်ပိုက်ရဲ့လား။”

“ပျော်ပိုက်လှကြောင်းပါ ဘုရား။”

“သည့်ထက် ရာထူးပိုပေးယင်ကော။”

“ပိုပြီး သဘောကျ နှစ်သက်ပါမည်ဘုရား။”

“အေး ဒီလိုဆိုယင် မင့်ဆရာတော်ကြီးကို ငါ့အုတ်ကျောင်း ရောက်အောင် ပင့်ပေးရမယ်၊ ပင့်ပေးနိုင်ယင် မင့်ကို ရာထူးတိုးပေးမယ်။”

“အဟုတ်လားဘုရား။”

“အောင်မယ်-ငါ့ကိုများ အဟုတ်လားလို့ ပြန်မေးနေရသေး သလား၊ ရအောင်သာပင်၊ ရာထူးတိုးပေးမယ်။”

“အမိန့်တော်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပါမည်ဘုရား။”

ငချိုသည် ဤသို့ဝန်ခံပြီးနောက် မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ထံသို့ ရှေးရှုထွက် လာခဲ့လေသည်။ ဆရာတော်ထံပါးသို့ မရောက်မီ ဝတ်ကြောင်ကို ချွတ်၍ ပိတ်ပုဆိုး၊ ပိတ်အင်္ကျီ၊ ပိတ်တဘက်၊ ခေါင်းပေါင်းဖြူ၊ စိတ်ပုတီးနှင့် ဥပါသကာ အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလိုက်လေသည်။ ဆရာတော်ကြီးက ငချိုကိုမြင်သောအခါ အလွန် အံ့ဩသောအမှုအရာဖြင့် စိုက်ကြည့်တော်မူသည်။

“ဟဲ့ ငချိုပါလား၊ ဘယ်လိုဖြစ်လာတာလဲ၊ နေပြည်တော်မှာ အမှုထမ်း ယင်း ငွေစားလို့ ပြေးလာခဲ့သလား။”

“မဟုတ်ကြောင်းပါဘုရား၊ လူကိစ္စ ရှုပ်ထွေးလာသဖြင့် သံဝေဂဖြစ်ပြီး ကိုယ့်ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကို ဝတ်ပြုယင်း ဆယ်ပါးသိလစောင့်၊ အေးအေး ဆေးဆေး ပုတီးစိပ်နေလို၍ လာခဲ့ခြင်းပါဘုရား၊ တပည့်တော် ကောင်းသော လာခြင်းပါဘုရား။”

“သည်လိုဆိုယင်ငချိုရယ် အကောင်းသားဘဲ၊ ငါ့ကိုဝတ်ပြု၊ ဥပုသ်သီတင်း စောင့်ထိန်းနေတာက မြတ်တာပေါ့ငချို။”

ရှေးဆရာတော်ကြီးများကား လွန်စွာရိုးသားတော်မူကြသည်။ မဟာဗိုလ် ဆရာတော်ကြီးသည် တပည့်ငချို၏ လျှောက်ထားချက်ကို အဟုတ်မှတ်တော် မူ၍ သာဓုခေါ်ကာ ငချိုအား နေရာချထားပေးပြီး ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုစု ခံနေတော်မူသည်။ ငချိုမှာမူ အကွက်ကောင်းကို စောင့်ဆိုင်း၍ အချိန်အခါ သင့်မသင့် ချင့်ချိန်ယင်း အချိန်ကုန်စေလေသည်။ မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဘုရား ထံ ငချို ရောက်နေသည်မှာ တလခန့်ကြာလေပြီ။ တနေ့သော် ငချိုသည် ဆရာတော်ဘုရားကို ဝတ်ပြုယင်း “အရှင်ဘုရား၊ လေးဆူဓာတ်ပုံရွှေတိဂုံစေတီ ကို ဖူးမြော်ဘူးပါသလား ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

“မရောက်ဘူး မဖူးဘူးပါဘူး ငချိုရယ်၊ ကြားဘူးရုံဘဲရှိပါတယ်။”

“အရှင်ဘုရား ရောက်ချင်ယင် အလွယ်သားပါ ဘုရား၊ ကိုယ့်သားတော် ငဘိုးလှိုင်က ရှင်ဘုရင်ကြီးလက်ကိုင်ဖြစ်နေတာ၊ ဘယ်နေ့မှာကျောက်မြောင်း သင်္ဘောဆိုက်စေ၊ ဘယ်နေ့မှာ ရန်ကုန်စုန်စေဆိုယင် ဖြစ်တာပါဘုရား။”

“ဒီလိုဆိုယင် ငချို သင့်အောင်စီမံပေါ့၊ လေးဆူဓာတ်ပုံရွှေတိဂုံကို အဖူး သွားရအောင်။”

“တင်ပါဘုရား-တပည့်တော် အသင့်ဖြစ်အောင် စီမံပါမည်ဘုရား။”

ငချိုသည် ဆရာတော်ဘုရားထံက အခွင့်ရလျှင်ရချင်း ယောအတွင်းဝန် ဦးဘိုးလှိုင်ထံသို့ စာတစောင်ရေးသားကာ အမြန်သွားရောက် ဆက်သရန် ခြေမြန်တော်တဦးကို စေလွှတ်လိုက်လေသည်။

ဦးဘိုးလှိုင်သည် ငချိုထံမှ စာရလျှင်ရချင်း လွန်စွာဝမ်းသာလျက် သဘော ကို ကျောက်မြောင်းဆိပ်ကမ်းသို့ အကြိုထောက်ရန် စေလွှတ်လိုက်လေသည်။ ကျောက်မြောင်းသို့ သဘောဆိုက်ရောက်ကြောင်း ငချိုထံ လူလွှတ်၍ သတင်း ပို့လိုက်သည်။ မကြာမီ ငချိုနှင့် မဟာဗိုလ် ဆရာတော်ဘုရား ရောက်ရှိလာရာ သဘောပေပေါ်တွင် မင်္ဂလာရှိသောနေရာ၌ ဆရာတော်ကြီးအား သီတင်းသုံးစေ လျက် ကမ်းမှခွာ၍ စုန်ဆင်းခုတ်မောင်းလာလေသည်။

မန္တလေးဆိပ်ကမ်းသို့ သဘောကပ်လျှင် ငချိုသည် မဟာဗိုလ် ဆရာတော် ကြီးကို အုတ်ကျောင်းတော်ကြီးအပေါ်ရောက်အောင် ပင့်ဆောင်လာတော့ သည်။ သဘောပေပေါ်တွင် ဆရာတော်ကြီး အညောင်းမိလာမည် ဖြစ်သဖြင့် ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း ခေတ္တ သီတင်းသုံးတော်မူပါရန် လျှောက်ထားကာ ငချိုသည် ဦးဘိုးလှိုင်၏အိမ်တော်အရောက် ခြေကုန်သုတ်လာလေသည်။

“ဆရာတော်ဘုရား ပါခဲ့ရဲ့လားကွယ် ငချို။”

“အုတ်ကျောင်းတော်ကြီးပေါ်တွင် အရောက်တင်ခဲ့ပါပြီဘုရား။”

“အေးအေး၊ မောင်မင်း တော်ပါပေတယ်၊ ငါ့ကတိအတိုင်း မောင်မင်း အားရာထူးတိုးပေးမယ်၊ ဝန်ကတော်ရေ၊ ကန်တော့ပဲ့တပဲ့ သူရဲဈေးသို့သွားပြီး မြန်မြန် ဝယ်ချည်စမ်းပါကွယ်။”

ဦးဘိုးလှိုင်သည် အတိုင်းမသိ ဝမ်းမြောက်သောပီတိ လျှမ်းလျှမ်းအိလျက် ငချိုကိုပြန်ပြောယင်းနှင့် ဝန်ကတော်ကို မှာထားလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ကန်တော့ပဲ့ ရောက်လာသောအခါ ဝန်မင်းနှင့် ဝန်ကတော်တို့သည် လှည်းယဉ်ကလေးစီးကာ ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံထွက်လာကြသည်။ ကျောင်း ပေါ်ရောက်၍ ဆရာတော်ကြီးကို ဖူးမြော်ကန်တော့ပြီးလျှင် ဦးဘိုးလှိုင်က—

“အရှင်ဘုရား ရန်ကုန်သို့ ဘုရားဖူးသွားရန် လမ်းပန်းခရီးသဘောကိစ္စကို ဘုရားတပည့်တော် ကြည့်ရှုစီမံပါဦးမည်၊ ခရီးမထွက်မီ ခေတ္တယာယီအားဖြင့် ဘုရားတပည့်တော် ဆောက်လုပ်ထားသည့် အုတ်ကျောင်းတော်ကြီးကို ရေး စက်ချ အလှူခံ၍ သီတင်းသုံးတော်မူပါဦးဘုရား။” ဤသို့ ပန်ကြား လျှောက် ထားရာ ဆရာတော်ကြီးက လက်ခံသဘောတူတော်မူ၍ ကန်တော့ပဲ့ တပဲ့နှင့် ရေစက်ချ လှူဒါန်းလိုက်လေသည်။

ဦးဘိုးလှိုင်၏ တသိန်းတန် အုတ်ကျောင်းတော်ကြီးကို အလှူခံပြီးနောက် မကြာမီပင် ဆရာတော်ကြီးက ရန်ကုန်သို့ သွားလိုသည်ဟု အမိန့်ရှိတော်မူသည်။ ထိုအခါ ဦးဘိုးလှိုင်မှာ ရုတ်တရက် အကြံအခိုက်သွားကာ ဆရာတော်ဘုရား စဉ်းစားချင့်ချိန်နိုင်ရန် လျှောက်ထားလိုက်လေသည်။

“အရှင်ဘုရား သက်တော်ကြီးပြီဖြစ်၍ ရန်ကုန်ခရီးသွားရာ၌ ရေကြောင်းမှာ သင်္ဘောစီးရသော်လည်း နယုန်ဝါဆိုလရောက်က လှိုင်းကြီးသဖြင့် မူးမော်မှာ စိုးရပါသည်။ သို့ပါ၍ ဤအုတ်ကျောင်း၌ တဝါဆိုတော်မူပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် ဆရာတော်ကြီးသည် ဦးဘိုးလှိုင် တင်လျှောက်သည့် အတိုင်း တဝါဆိုတော်မူလေသည်။ ယောအတွင်းဝန်၏အုတ်ကျောင်းကြီးတွင် မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ပထမဆုံး အလှူခံတော်မူ၍ တဝါတိတိ သီတင်းသုံးတော်မူလေသည်။

ယောအတွင်းဝန် ဦးဘိုးလှိုင်သည် ကျေးဇူးအထူးရှိခဲ့ဘူးသော မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ဤသို့ကျေးဇူးဆပ်ခဲ့လေသည်။

မဟာဗိုလ်ဆရာတော်နှင့် အရှေ့အင်းခန်းတိုက်

မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ယောမင်း အုတ်ကျောင်း၌ ဝါဆိုတော်မူစဉ်အတွင်း အလယ်နန်းမိဖုရား ဆင်ဖြူရှင်က ပုပ္ပားဝန်ထောက်ကြီးကို လှဲအပ်၍ မန္တလေးအရှေ့ပြင် အင်းခန်းတိုက်ကျောင်းကြီးကို ဆောက်လုပ်စေ၍ ပြီးစီးနေခိုက်နှင့် ကြုံကြိုက်နေလေသည်။ အလယ်နန်းဆင်ဖြူရှင်သည် ဦးဘိုးလှိုင်ကို ရှေ့တော်သို့ခေါ်ယူ၍ အမိန့်တော်မှတ်လေသည်။

“ဘိုးလှိုင်...မောင်မင်းကျောင်းမှာ မဟာဗိုလ်ဆရာတော် တဝါဆိုပြီးပြီ မဟုတ်လားကွယ်။”

“မှန်လှပါ။ တဝါဆိုနေကြောင်းပါဘုရား။”

“သင့်ကျောင်းမှာ တဝါဆိုပြီးယင် ငါ့ကျောင်းမှာ တဝါဆိုဖို့ လျှောက်ပေးစမ်းပါဦးကွယ်။”

“ကျွန်တော်မျိုးမှာ ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်မို့ အကြိမ်ကြိမ် ပင့်လျှောက်တာတောင် မရခဲ့ပါဘုရား...တပည့်ငါ့ချို အကြံကောင်းလို့သာ တဝါဆိုခွင့်ရရှိကြောင်းပါဘုရား၊ နောက်ထပ် ကျွန်တော်မျိုးကိုယ်တိုင် အရှင်မိဖုရား ကျောင်းတိုက်တွင် တဝါဆိုဖို့ လျှောက်ပြန်ယင် ကျွန်တော်မျိုးကို ငယ်နိုင်မို့ တောင်ဌေးနှင့် အရိုက်ခံရပါလိမ့်မည်ဘုရား၊ အရှင် မိဖုရားကိုယ်တိုင် မင်းတရားကြီးကို လျှောက်ထားပြီး ပင့်လျှောက်ပါက ကေန့်ဖြစ်နိုင်ပါမည်ဘုရား။”

“အေး...ဒီလိုဆိုယင်လဲ ဘုရင်ကြီးကို သံတော်ဦးတင်ပြီး ပင့်လျှောက် ရတာပဲကွယ်။”

မင်းတုန်းဘုရင်သည် ဆင်ဖြူရှင်အား မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ အင်းခန်းတိုက်၌ တဝါဆိုရန် ပင့်လျှောက်ခွင့်ပြုတော်မူသည်။ မဟာဗိုလ် ဆရာတော်ကြီးသည် မိဖုရားတင်လျှောက်ခြင်းကို မငြင်းသာတော့ဘဲ အင်း ခန်းတိုက်ကြီးသို့ ကြွရောက်၍ တဝါဆိုတော်မူရန် သဘောတူလိုက်လေသည်။

မဟာဗိုလ်ဆရာတော် အင်းခန်းတိုက် (အရှေ့ဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်)၌ ဝါဆို တော်မူမည့်အကြောင်းကို ရွှေကျင်ဆရာတော် ကြားလေလျှင် တပည့်ဖြစ် သော ဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော် အလောင်းအလျှာ (ဦးဝိသုဒ္ဓ)ကို တောနယ်မှ မန္တလေးသို့ ပြန်ရောက်အောင် ခေါ်ဆောင်ရန် အကွက်ပေါ်လာသဖြင့် မဟာဗိုလ်ဆရာတော်အား လိုလားချက်ကို လျှောက်ထား အကြံပေးတော် မူသည်။

သီးလုံးဆရာတော်၊ မန်ကျည်းကန်ဆရာတော်ဟု ထင်ပေါ်ကျော်ကြား သော ဂိုဏ်းသားချင်းဖြစ်သောကြောင့် ရွှေကျင်ဆရာတော်၏ အကြံပေး ချက်ကို လက်ခံတော်မူကာ မဟာဗိုလ် ဆရာတော်သည် ဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော် တွင်လတံ့သော ဦးဝိသုဒ္ဓါကိုခေါ်ယူလျက် အင်းခန်းတိုက်တွင် သီတင်းသုံးတော် မူသည်။

မဟာဗိုလ်ဆရာတော်သည် အင်းခန်းတိုက်တွင် တဝါဆိုပြီးနောက် မဟာ ဗိုလ်ရွာသို့ ပြန်မည်ဟု စီစဉ်သောအခါ အင်းခန်းတိုက်ကို ဆရာတော် ဦးဝိသုဒ္ဓ အား အပ်နှင်းတော်မူခဲ့လေသည်။ ယောမင်းကြီးအုတ်ကျောင်းကိုမူ ခေါ်တော ဆရာတော်အား အပ်နှင်းတော်မူခဲ့သည်။

ဤသို့လျှင် မဟာဗိုလ်ဆရာတော်သည် ငချို၏ပရိယာယ်ဖြင့် လျှောက် ထားပင့်ဆောင်ချက်အရ ရတနာပုံနေပြည်တော်တွင် နှစ်ဝါတိတိ ဝါဆို တော် မူသွားလေသည်။

ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကျေးဇူးသတင်း ကျော်စောခြင်း ရှိတော်မူသော မဟာဗိုလ်ဆရာတော်ကြီးမှမဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားတိုင်ဆင်းသက်လာပုံကို အချုပ်အားဖြင့် ဖော်ပြရသော်-

မဟာဗိုလ်ဆရာတော်သည် မန်ကျည်းကန် ဆရာတော်၏ တပည့်ဖြစ်၍ မန်ကျည်းကန်ဆရာတော်၏တပည့် မဟာဗိုလ်ဆရာတော်-

မဟာဗိုလ်ဆရာတော်၏တပည့် မန္တလေးမကုဋ္ဌာရာမတိုက် ဆရာတော် ဦးခေမိန္ဒ

၎င်းမကုဋ္ဌာရာမ ဆရာတော်၏ တပည့် ပင်လယ်ဆရာတော် ဦးဝိစာရ-
၎င်းပင်လယ် ဆရာတော်၏ တပည့် သုမေဓာဆရာတော် ဦးနိမ္မလ-

၎င်းသုမေဓာဆရာတော်၏တပည့် မဟာစည်ဆရာတော် ဦးသောဘန။
သုမေဓာ ဆရာတော်သည် သာသနာပိုင် ဆရာတော်၏ အမိန့်အရ ဂိုဏ်းအုပ်
ဆရာတော်ဖြစ်သည်။ ၎င်းဂိုဏ်းအုပ်ဆရာတော်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြု၍ ဆိတ်ခွန်
အင်ကြင်းတော တိုက်တွင်းရှိ ခဏ္ဍသိမ်တွင် မဟာစည်ဆရာတော် ရဟန်းအဖြစ်
သို့ ရောက်တော်မူသည်။

ဤကား မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား၏ ဆရာစဉ်ဆက်ကို အကျဉ်းမျှ ပြဆို
ခြင်း အကြောင်းအရာအချုပ် ဖြစ်ပါသည်။

အထူး မှတ်ချက်

မဟာဗိုလ် ဆရာတော်ကြီးသည် ပဉ္စမသံဂါယနာတင် ဘုရင်မင်းမြတ်က
တောင်းပန်သဖြင့် သုဒ္ဓိပကာသနိရူဘွယ်ကျမ်းကို ရေးသား စီရင်တော်မူခဲ့
ကြောင်း ထိုရူဘွယ်ကျမ်းနိဂုံး၌-

“ပဒုမာဘိသိရီသဒ္ဓမ္မဓဇ အရညဝါသီ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇဂုရု” ဆရာ
တော်ဘုရားကြီး ရေးသားတီထွင် စီရင်ပြုစုတော်မူအပ်သော သုဒ္ဓိပကာသနိ
ရူဘွယ်ကျမ်းကား ၁၂၃၇-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း ၁၀-ရက် အင်္ဂါနေ့တွင်
ပြီးစီးအောင်မြင်သည်။ ပုဒိအာနှင့် ပြည့်စုံရပါလိ၏ဟု အထင်အရှား ဖော်ပြ
ထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် မင်းတရားကြီး အလွန်လေးစားတော်မူသော ဆရာတော်ကြီး
ဖြစ်ကြောင်းထင်ရှားပေသည်။ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်တွင် အရညဝါသီဟူသောပုဒ်၊
ရာဇာဓိရာဇဂုရု ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ချီးကျူးဂုဏ်ပြု ထားတော်မူသည်။
“တောအရပ်၌ သီတင်းသုံးလေ့ရှိတော်မူသော မင်းထက်မင်း၏ ဆရာတဆူ
ဖြစ်တော်မူသော” ဟူသည့် ဂုဏ်ပုဒ်တို့ကား အလွန်ထူးခြားလှပေသည်။

မဟာဗိုလ် ဆရာတော်ကြီး သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့သော မဟာဗိုလ်ရွာ၊
မဟာဗိုလ်ကျောင်းတိုက်ကား မဟာစည်ဆရာတော်၏ ဇာတိ ဆိပ်ခွန်ရွာမှ
၅-မိုင်ကွာ အရှေ့တောင် ခပ်ယွန်းယွန်း၌ ယနေ့တိုင် ထင်ရှား တည်ရှိနေ
ပါသည်။

နိဂုံး

အင်္ဂါငါးရပ်ဖြင့် အပြီးသတ် နိဂုံးချုပ်ပါအံ့။

ဂုဏ်အင်္ဂါ ငါးပါး

ကျမ်းဂန်ရှုကြည့်၊ သီလဖြည့်၍၊ ဆင်လှည့်စုတင်၊ အလုပ်ဝင်နှင့်၊ သွန်သင်
မဟာကြား၊ ဤငါးပါးသည်၊ တရားမဂ်ဖိုလ် ရကြောင်းတည်း။

ဤဆောင်ပုဒ်လင်္ကာအရ သာသနာသုံးရပ်တွင် အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော
၁-ပိဋကေသာသနာအထိထွန်းကားပွင့်လင်းစေလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် ၁-ပိဋ
ကတ်သုံးပုံ ဘုရားဟောကျမ်းဂန်နှင့် အဖွင့်အဋ္ဌကထာ ဋီကာထိုထို ကျမ်းဂန်
များကို ကြည့်ရှုသုံးသပ်ခြင်း၊ ၂-အကျင့်သီလကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း၊ ၃-စာရိတ္တ
သီလတွင် ပါဝင်သော စုတင်အကျင့်များကို စွမ်းအားရှိသမျှ ဆောက်တည်
ကျင့်သုံးခြင်း၊ ၄-ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို ကိုယ်တွေ့ဖြစ်အောင် ကြိုးစားအား
ထုတ်ခြင်း၊ ၅-မိမိသိပြီးဖြစ်သော တရားလမ်းစဉ်များကို သူတပါးတို့အား
ကြောင့်ကြမဲ့မထားဘဲ နားလည်သက်ဝင်လာအောင် ဟောကြားပြသခြင်း။
ဤသို့သော ဂုဏ်အင်္ဂါငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံရပေမည်။ သို့မှသာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်
တိုင်အောင် ပွင့်လင်းသွားမည် မုချ ဖြစ်ပေသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်သည် ယခု ဖော်ပြခဲ့သည့် အတ္ထုပ္ပတ္တိ ဖြစ်စဉ်အတိုင်း
ပရိယတ္တိဘက်က သင်ကြား တတ်မြောက်ပြီးဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ယနေ့
အထိ စာပေကျမ်းဂန်နှင့် ကင်းကွာသည်မရှိ၊ ကြည့်ရှုတော်မူခဲ့ပေသည်။
သီလသိက္ခာဘက်ကလည်း မော်လမြိုင်မြို့မှ ဘုရားဖူးတရားရှာထွက်လာစဉ်က
သန့်သန့်ရှင်းရှင်း သီလသိက္ခာကိုသာ လိုရင်းထားကာ ကျင့်သုံးတော်မူခဲ့သည့်
သဘောသွားအရ ပင်ကိုယ်ဇာတိအားဖြင့် သီလသိက္ခာ ဖြစ်စင်တော်မူခဲ့သည်။

ဘုန်းတော်ကြီး ဦးအုန်းခိုင် ကျောင်းသို့ရောက်စဉ် စုတင် ၁၃-ပါးတွင်
အခဲယဉ်းဆုံးဖြစ်သော သုသာန်စုတင်ကိုပင် မဆုတ်မနစ် ဆောက်တည်
ကျင့်သုံးတော်မူခဲ့သည်။ သထုံမြို့ ဇေတဝန်ဆရာတော်ဘုရားထံတွင် လေးလမျှ
နေထိုင်၍ သတိပဋ္ဌာန်နည်းကျကျ ဆရာနည်းရအောင် စွဲစွဲမြဲမြဲ နည်းယူ
အားထုတ်တော်မူခဲ့သည်။ မိမိသိသမျှ အပ္ပမာဒ သတိပဋ္ဌာန်တရားကို ဘုရား

ဟော ဒေသနာတော်နည်းကို လက်မလွတ်ဘဲ ရောက်လာသမျှသော ရှင်လူ ရဟန်း ယောဂီဟူသမျှတို့အား (ဇာတိဆိပ်ခွန်ရွာမှစ၍ ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ ရိပ်သာတိုင်အောင်) အခါမလပ် အထပ်ထပ် ဟောကြား ညွှန်ပြတော်မူခဲ့ သည်။ ယခုလည်း ဟောကြား ညွှန်ပြတော်မူဆဲဖြစ်သည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ နိဿယ

ပရိယတ္တိဘက်က ထက်မြက်စူးရှပုံကို သင့်ရုံဖော်ပြလိုပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာနိဿယကို အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ အဘိဓဇ မဟာရဋ္ဌဂုရု မစိုးရိမ် ဆရာ တော် ဘုရားကြီး၏ တိုက်တွန်းတော်မူချက်အရ ၁၃၂၂-ခု၊ တပို့တွဲလဆုတ် ၃-ရက်နေ့မှစ၍ ပို့ချပေးယင်း စီရင်ရေးသားတော်မူခဲ့သည်။ ယခုအခါ စာအုပ် အဖြစ် ထွန်းပေါ်၍လာပေပြီ။

မဟာဋီကာနိဿယပထမတွဲ နိဒါန်းကို အရှင်ဇနကာဘိဝံသ (တောင် တွင်းကြီး) ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယနှင့် သာသနဇေ သိရိပဝရ ဓမ္မာစရိယက ရေးသား ဖော်ပြလေသည်။ ထိုတွင် ကျမ်း၏ ဂုဏ်ရည်ကို ဖော်ပြရာ၌ “ဤဋီကာနိဿယသည် ပုဒ်ရှိတိုင်း အနက်ဖြစ်ကာမျှ ပြုစီရင်ထား သော ဖြစ်ဆန်းကာမျှ နိဿယမဟုတ်ပေ။ ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် အခြားသော ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာ ကျမ်းတို့နှင့် လည်းကောင်း၊ သမယန္တရ ကျမ်းတို့နှင့် လည်းကောင်း အခေါက်ခေါက်အခါခါ တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုလေ့လာပြီးနောက် တပည့်တို့အား သဘောကျကျေနပ်လောက်အောင်အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်း ပြောပြပြီးမှ မှုတ်ထားသော နိဿယဖြစ်ပေသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း-

“ကျမ်းပြုဆရာတော်မှာ အညတရ ဆရာတော်တပါးမဟုတ်သည်ကို စာရှု သူ အများအသိပင် ဖြစ်ပါသည်။ မဟာစည် ဆရာတော်ဟု ဆိုလျှင် ဆဋ္ဌသံဂါ ယနာ၌ သင်္ဂီတိပုစ္ဆက ဩသာနသောဓက ဆရာတော်ဖြစ်ကြောင်း ကောင်း ကောင်းကြီး သိပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်များကပင် ကျမ်းပြုဆရာတော်၏ ပရိယတ္တိ အရည်အသွေးကို မေးနေစရာမလိုဟု ကြေငြာနေသကဲ့သို့ ရှိချေ သည်။ ပဋိပတ္တိနှင့်စပ်လာလျှင်ကား ဆရာတော်မှာ ပို၍ပင် ထင်ရှားပေသေး သည်။ ဤအချက်ကို ဆရာတော်၏ ဩဝါဒခံ ပဋိပတ္တိ ဌာနခွဲပေါင်း မြန်မာ

ပြည်တွင်း၌ပင် ၁၅၀-ကျော်မျှရှိခြင်း၊ ယိုးဒယား၊ သီဟိုဠ်စသော နိုင်ငံရပ်
 ခြားတို့၌လည်း ဌာနခွဲပေါင်း ၃၀၀-ကျော်မျှရှိခြင်း၊ ဝိပဿနာရှုနည်း
 စသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကျမ်းပေါင်းများစွာကို ပြုစီရင်ထားခြင်းတို့က သက်သေခံ
 လျက် ရှိပေသည်။ ဤမျှ ပရိယတ်-ပဋိပတ် စွယ်စုံပြည့်ဝနေသောဆရာတော်
 တပါး ပြုစုသည့်ကျမ်းမှာ ကျမ်းပြုဆရာတော်၏ ဘွဲ့တော်ကို သိလိုက်ရ
 ကတည်းကပင် ကျမ်း၏အရည်အသွေးကို သေးမည်မဟုတ်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြ
 မည်ဖြစ်ရာ အဘယ်မှာလျှင် ဤကျမ်း၏ဂုဏ်ကို ချီးကျူးဖော်ပြစရာ လိုပါ
 တော့မည်နည်း” ဟူ၍လည်းကောင်း-

“အသောကမင်းကြီးသည် နောက်ဆုံးအချိန်ကာလ၌ ဆီးဖြူသီးထက်ဝက်
 မျှကိုစိုးပိုင်သောအဖြစ်သို့ ဘယ်ပုံဘယ်နည်းဖြင့် ရောက်ရလေသည်ကို မသိ
 နိုင်ဘဲရှိနေသောကြောင့် ထိုအချက်ကို ထင်ရှားသိနိုင်ကြစေရန် ဒိဗျဝဒါန
 မည်သော သက္ကတကျမ်းကို ခဲယဉ်းစွာနှင့် ရအောင်ရှာကြံပြီးလျှင် ထိုကျမ်းမှ
 အသောက မင်းတရားကြီး၏ နောက်ဆုံးပိုင်း အကြောင်းများကို ပါဠိ
 ဘာသာပြန်၍ မူရင်းအတိုင်း မှတ်ချက် အနေဖြင့် တင်ပြထားလေသည်။
 (ဤနိဿယ ဒုတိယတွဲ၌ တွေ့ရပါလိမ့်မည်)” ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထား
 ပေသည်။

ကျမ်းဂန်ရှုကြည့်-အင်္ဂါအရ သာသနာဝင်ကျမ်း၊ သမယန္တရ (အယူတပါး)
 ကျမ်းတို့ကို မွေနှောက်ချောက်ချားလျက် အချိန်ကို အအားမထား ရေးသား
 စီရင်တော်မူသော (သာသနာတော်တွင် မုချ အသုံးဝင်သည့်) ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာ
 ဋီကာနိဿယကျမ်းကြီးသည် ငြမ်းထိးတမူ ကျမ်းတဆူအနေဖြင့် ထွက်ပေါ်
 လာပေပြီ။

တရားအားထုတ်သူ ယောဂီတို့အတွက် ကျမ်းစာအုပ်အမျိုးမျိုး၊ စာသင်
 သားတို့အတွက် ကျမ်းစာအုပ်အမျိုးမျိုးတို့ကို ရေးသားပြီးရေးသားဆဲဖြစ်ရာ
 အနာဂတ်အခါလည်း ကျန်းမာတော်မူသမျှ အချိန်ကို အချည်းနှီးမဖြစ်စေပဲ
 ရေးသားတော်မူဦးမည်မှာ သေချာလှပါသည်။ နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတို့အတွက်
 ရည်ရွယ်ချက်ကြီးစွာနှင့် ကြီးစွာ အားထုတ်တော် မူသောကြောင့် နိုင်ငံသူ
 နိုင်ငံသားတို့၏ ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ဟူ၍ အတိအကျဆိုသင့်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်သည် နိုင်ငံသူနိုင်ငံသား သူတော်စင်အများတို့၏ စေတနာဆန္ဒ
 ပြည့်ဝစေရန်တကြောင်း၊ ကျွန်ုပ်၏တပာဝတွင် ထူးမြတ်သော ဆရာတော်

တပါး၏ အကြောင်းအရာများကို မှတ်တမ်း(မော်ကွန်း)တစောင်ဖြစ်အောင်
ရေးသားခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ထူးကို ဆည်းပူးရန်နှင့် မဟာစည်ဆရာတော်၏
အတ္ထုပ္ပတ္တိကို နောက်နှောင်းရှင်လူတို့ ကြည်ဖြူစွာဖတ်ကြား၍ ကုသိုလ်တရား
ပွားကြစေရန်တကြောင်း၊ မဟာစည်ဆရာတော်သည် စွယ်စုံပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ဖြစ်
ကြောင်းကို ထင်ရှားစေရန်တကြောင်း၊ ဤအကြောင်းများကို အခြေခံလျက်
ရေးသား စီရင်ရာ ကောင်းစွာပြီးမြောက် အောင်မြင်ခြင်းသို့ ရောက်ပါပြီ။

ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတို့ ကျန်းမာ ချမ်းသာကြပါစေသတည်း။

ပြီးပြီ။

